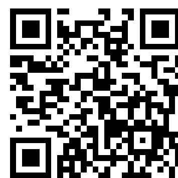
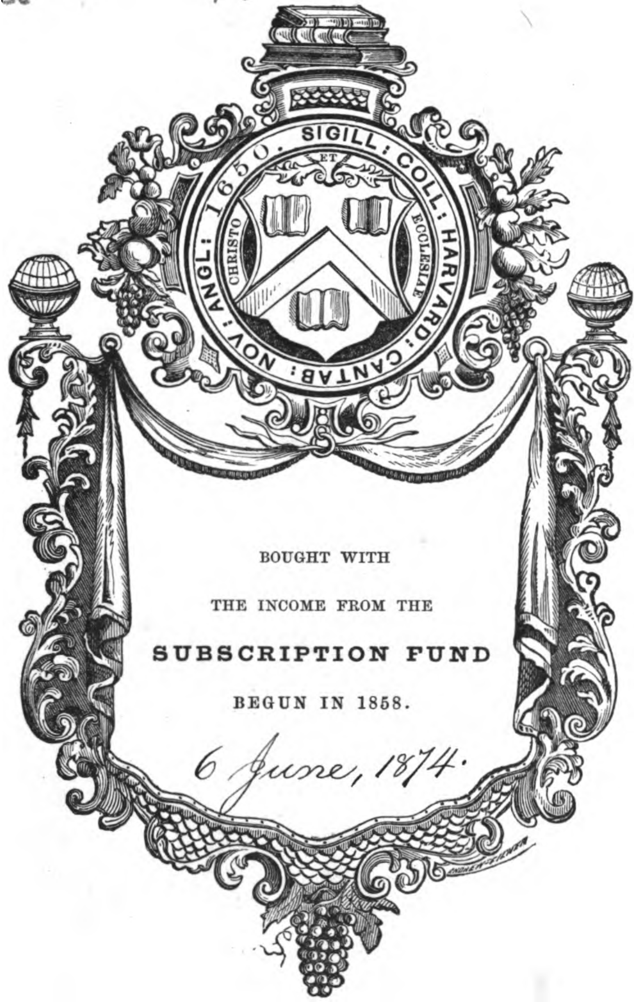

SIGILL: COLL: HARVARD: CANTAB: NOV: ANGL: 1650.
CHRISTO ET ECCLESIAE
BOUGHT WITH
THE INCOME FROM THE
SUBSCRIPTION FUND
BEGUN IN 1858.
6 June, 1874.

Zeichn. v. Jos. Reiterer. *Druck v. A. Kilsman.* *In Stahl gest. v. L. Möglich in Gratz*

Pod Tvoju obrambu bežimo, ò Maria, Kraljica vseh Sveteh!

Lives of the Holy Martyrs. (in Croatian.)

ŽITEK SVÈTEH

MUČENIKOV

Z-TRUDOM I MARLJIVOSTJUM

NA DUHOVNU ZABAV I HASEN NARODA HORVATSKOGA
SKUPZEBRAN, SLOŽEN I NA SVĖTLO VAN DAN

PO

IGNACU KRIZTIANOVICH,
PERVOSTOLNE CIRKVE ZAGREBEČKE KANONIKU I JAŠPRIŠTU ČAŽMENSKEM

Božanska dėla očituvati i hvaliti je dično. Tob. 12, 7.

STRAN PERVA.

Z-DOPUŠĆENJEM DUHOVNOGA POGLAVARSTVA.

VU ZAGREBU.

Pri Ferencu Suppan

1859.

Oni jesu od ljudih muke terpeli, ... ar Bog je nje zvedjal, . . . kakti zlato vu peći je nje skušaval, i kakti ognjeni aldov prijel. Knj. Mudr. 3.

Z-SLOVAMI Dr. L. GAJA POVLAŠTENOG KNJIGOTISKAVCA.

Bogoljubni Čtavec!

Za božjum rěčjum, ili: svètem Pismom, svèta katoličanska Cirkva něma vekšega kinča od nedvojmbeneh i istiniteh dělih svèteh Mučenikov, koji za Ježuša Kristuša, božjega Sina, jesu položili svoje življenje, i katoličanske věre istinu z-svojum kervjum dragovoljno i veselo potverdili. Ovoga jesu dva zroki. Pervi: ar svèteh Mučenikov odgovori, koje oni pred kralji i sudci jesu davali, něsu tuliko njihovi, kuliko istoga svètoga Duha, koi po njihoveh vustah je govoril. Od toga ni malo nemoremo dvojiti, pokehdob da naš Gospon Ježuš Kristuš, svoje Vučenike, i vu njih vse njihove Naměstnike krěpeči, da se naj nebojiju oneh, koji premda moreju vmoriti tělo, ali vendar duši nikaj nemoreju naškodeti, i njim napervo povedajuć, da budeju vezani i vodjeni pred kralje i sudce zaradi njegovoga imena, i ovo je pridal: „Kada pako vas predaju, najte misliti kak i kaj budete govorili, ar se vam podelji vu onoj vuri, kaj budete govorili. Ar vi neste oni, koji govoriju, nego je Duh vašega Otca, koi iz vas govori.“ Mat. 10, 19. 20.

Drugi zrok, zbog kojega se za svètem Pismom moraju děla svèteh Mučenikov visoko preštimavati, je ov, kajti nikaj ni moguće na tuliko vužgati serdca na goruču ljubav proti dragomu Bogu, na stalnost vu věri, na terpljivnost vu težkoćah, mukah, nevoljah i pregonih, kak ravno ako se čtejeju ali poslušaju ona dična za svetu věru borenja, i čudnovita terpljivnost božjeh Mučenikov, od kojeh se veli: „Svètci po vèri jesu obladali kraljestva, obderžali zapovědi, i zadobili obečanja."

Zbog česa vseh svète Cirkve věkov Keršćeniki z-velikum marljivostjum i skerbljivostjum jesu se tersili nedvojmbeni i istinski svèteh Mučenikov žitka opis zadobiti, da se po njihoveh peldah potverdiju vu katoličanski věri, navčiju Boga iz vsega serdca ljubiti, njemu věrno i stalno služiti, vu pokornosti dragovoljno i svèto živeti, svoje grěšno tělo pokoriti, suprotivšćine i krivice dobrovoljno podnašati, nepriatelom zaradi Boga serdčeno opraščati, i vsem zapovědjam božanskem primerno vladati se.

Neizbrojeni pako iz vsakoga stališa i vsake dobe obodvojega spola jesu bili ljudi, navlastito vu perveh treh svète Cirkve věkih, ili stolětjah, koji svète katoličanske věre istinu z-svojum kervjum slavno jesu potverdili. Ništarmanje iz med neizbrojeneh svèteh Mučenikov budem priobćil žitek samo oneh, kojeh imena vu našoj domovini ali više obćinska i znana jesu, ali kojeh žitek z-vekšem duhovnem napredkom bude se mogel čteti. — Pokehdob pako, da bi ja vseh oveh svèteh Mučenikov žitek vu jednu knjigu skupil i na světlo van dal, bi bila knjiga zaisto povelika, niti tak naručna, da bi se mogla lehko okolo nonašati, i zatem bi takaj više stala, nego da bi vsaki takaj siromaš-

keši za nju odlučenu cěnu na jeden put lehko mogel zmoći; zato oveh na priobčenje priredjeneh svèteh Mučenikov žitek razdeljujem na tri strani, ter vu pervi strani bude se nahadjal izpisan žitek svèteh Mučenikov muškoga spola; vu drugi strani žitek svèteh Mučenic, ili: svèteh Mučenikov ženskoga spola i svèteh tovarušev; vu tretji pako strani žitek našega Gospona Ježuša Kristuša i njegveh svèteh Apoštolov i Evangelištov. I kajti blažena Maria, prečista Děvica, Mati našega milostivnoga Odkupitela Ježuša Kristuša, je Kraljica vseh svèteh Mučenikov, zato opis njeinega svètoga življenja budem vsem svètem Mučenikom predpostavil, i taki na početku perve strani priobćil.

K–opisu žitka svèteh Mučenikov pridajem knjigu „Prirečjah" Salomona Kralja iz svetoga Pisma staroga zakona na horvatski jezik prenešenu, kaj, sudim čtavcom žitka sveteh Mučenikov stem povoljneše bude, pokehdob se vu njoj nahadjaju kruto lěpi navuki, koje najmudreši pisec, od svetoga Duha nadehnjen, vsakoga roda i reda ljudem je daval, i vučil, da moramo svetu mudrost preštimavati kakti zviradišće dobroga deržanja, i nju vu serdcu kakti dragi zalog shraniti.

Primi anda, Bogoljubni Čtavec! ov moj trud za dobro, i ove knjige, kuliko tebi bude moguće, nigdar nepopušćaj iz ruk; ar se ja stalno ufam, da se ti z–ovem čtejenjem po božjoj milošći ne samo od istinitosti, osebujnosti i božanstvenosti svète keršćansko-katoličanske věre zveršeno obsvědočiš, da budeš vsigdar pripraven dati odgovor vsakomu, koi od tebe bude potrebuval račun od ufanja, koje je vu tebi." Petr. 3. 15., nego takaj da se vu tebi bude vužgal on božanske ljubavi ogenj, kojega naš ljubljeni Zveličitel je hotel, da se zapali i razširi vu človečanskeh serdcah,

Milostivni pako Bog, koi meni k-ovomu velikomu poslu je podeljil nezatrudjenu dobru volju, naj takaj njega sprevadja z-svojem svètem blagoslovom na svoju vekšu diku, poštenje svèteh Mučenikov, i duhovni napredek čtejućeh.

Vu ZAGREBU na dan obernenja sv. Pavla Apoštola 1859.

Izdatel.

BLAŽENA DĚVICA MARIA,

Mati Ježuša Kristuša.

Vu življenju MARIE, blažene Děvice, izkažuju se vse krěposti i vse zveršenosti kakti vu kakvem naj čistešem zercalu, i ova visoko blagoslovljena Bogorodica je mogla z-vnogo vekšum pravicum, nego Apoštol, vsem keršćenikom reči: *„Budite moji naslědniki, kak takaj ja jesem Kristuševa naslědnica."*

Pisec: „One preštimane knjige: od naslěduvanja Marie."

MARIA, blažena Děvica, je izhadjala iz starinskoga visoko plemenitoga pokolenja, i je bila rodjena vu Nazarethu, varašincu galileanskoga deržanja. Njein otec Joakim, je bil rodjen vu Nazarethu, à njeina mati Ana vu Bethlehemu, obodva iz pokolenja Jude, jesu bili iz Davidove hiže; Joakim je izhadjal iz Nathana, Ana pako iz Salomona, koji obodva jesu bili Davidovi sini. Roditelji blažene Děvice jesu sprevadjali kruto krěpostno življenje, ar naravski je moralo biti takvo drěvo ono, koje takov preštimani sàd je doprineslo. Oni jesu božje zapovědi podpunoma obderžavali, i zveršavali vsaka dobra děla, najmre: molitvu, post i delenje almuštva; oni jesu ves svoj imetek na tri strane razděljili: jeden jesu odlučili na cirkvu i službu božju, drugi za siromake, à tretji za svoje domaće potreboće.

Oni jesu vu tovaruštvu sprevodili dvadeset lět prez vsakoga ufanja, da bi gda kakov odvetek zadobili, kajti mati Ana je bila neplodna. Ovo je nje z-tem vekšum žalostjum napunjavalo, pokehdob ono vrěme zakonska neplodnost je bila ne samo sramotna, dapaće takaj je bila deržana za stanovito znamenje božanske nedopadnosti. Zbog česa pobožni tovaruši jesu bili navadni vsaki dan Boga prositi za odvetek, kojega oni potlam njemu jesu alduvali. Pokehdob anda takaj Roditelji

blažene Děvice Marie jesu prosili Boga za odvetek, smiluval se je njim, i posluhnul njihovu prošnju; ar kada bi jednoć Ana na vertu, a Joakim na polju bil, Bog je k-njim poslal Angela, koi njim je nazvěstil, da budeju zadobili kćer, kojoj moraju dati ime Maria, i da se od nje bude rodil Odkupitel světa; ovo božansko nazvěšćenje je njihova serdca napunilo z-veseljem, i oni jesu premišljavali angelske rěči, ter se vu molitvi jesu zahvaluvali Gosponu.

Ovak je bila Ana blagoslovljena, i ona je zanosila osmi dan meseca grudna blaženu Děvicu prez truhe izhodnoga grěha, koi dan sveta katoličanska Cirkva obslužava světek njeinega prečistoga prijetja; ar ona je vre ob času svojega prijetja bila napunjena z-obilnoštjum božanskeh milošć, i izebrana, da postane mati božjega Sina, ter da zdrobi glavu stare kače. Za izpunjenemi anda osmemi měseci, najmre osmi dan malomešnjaka, je ovo nevtepeno děte došlo na svět, i to izvan varaša na selu, med ovcami, kojeh glas njoj je bil povoljneši, nego vsa sreće želenja varašćanov.

Deveti dan po narodjenju je njoj poleg židovskoga običaja bilo dano ime od Angela napervo povedano Maria, ter poleg obćinskoga světeh ljudih štimanja je bila izručena vu obrambu Gabriela Arkangela, koi nju zvun drugeh blaženeh Duhov je obstiral, i od vseh nečistoga Duha zasedov čuval.

Osemdeseti dan po porodu je se Ana poleg prepisa Mojžeševoga zakona povdala vu Jeruzalem, i vu Cirkvi napervopostavila ovo světo děte, nje alduvula, ter nje poleg običaja i pak izkupila, ter se je z-veseljem nazad domom povernula. Poklam kam bi děte tri lěta bilo izpunilo, je nje mati Ana, od Joakima, svojega tovaruša sprevadjana, i pak nazad odpeljala vu Cirkvu, ter nje med navadnemi pri tom običaji Bogu alduvala. Aldovniki jesu ovu Bogu zagovorjenu deklijčku prijeli, i na nju, kakti na kakov osebujni zalog božanski, je su imali osebujnu skerb. Ona pako je dragovoljno stupila vu hižu divojkih, koje vuz cirkvu jesu stanuvale. Ovde se je vekši broj divojkih na cirkvene stroške zderžaval, da ovak od světa odružene božanskomu veličanstvu vu cirkvi čisto neprepréčeno moreju služiti. Vsi se jesu osupnuli i presenetili nad nenavadnem veličanstvom njeinega děvojačkoga običaja, nad njeinemi čistemi i bistremi očmi, nad jasnostjum njeinega obraza, nad neoskrunjenum čerlenočum njeinega lica, nad njeinum zveršenostjum, nad njeinem čednem deržanjem, nad ljubljenem druženjem, i

zadnjić nad ovem čudnovitem dogodjajem, da ona jošće tak čisto mlada vu dobi je ostavila svoje roditelje, da more jedino samo Bogu služiti. Zaisto nezgovorno, kaj se od takve serdčene pobožnosti vu takvoj gingavi dobi je moglo nadejati!

Komaj pako da je ona stupila vu tovaruštvo děvic, i od njih serdčeno bila prijeta, sproti se je izkažuvala njeina prikladnost i jasnost njeineh krěpostih. Ona se je vu kratkem času navčila na kolovrat presti, šivati, svilu tkati, aldovničke oprave zlatom i srebrom našvavati, i kak štima Euthymius, je zetkala svojemu sinu halju prez švela, i ovde od božanske světlosti razsvětčena je bila vu židovskem jeziku čisto temeljito izvučena.

Ona je bila poniznoga serdca, vu govorenju premišljiva, i vsa je razmišljavala; ona je malo govorila, à vnogo čtela; ona je rada postila i skoznuvala; ona je bila hitra pri delu, stalna vu molitvi, ter se ni izkala ljudem nego jedinomu Bogu dopasti i njemu znana biti; ali zato takaj je nju on z-naj izbornešemi obatrivenji pohadjal, i njoj po Angelih vidljivem načinom dal služiti, i nju z-nebeskum hranum krěpiti. Ovak je ona odrasla i stignula jedenajsto lěto svoje dobe, kada njeini roditelji okolo sedemset lět stari jesu vumerli, i nju kakti jedini odvetek ostavili. Onda se je njeine serdce vužgalo od ljubavi proti děvojačtvu, na köjega vekivečno obdèržavanje je se ona zavezala po zagovoru, ter tak je podignula onu bělu, neoskrunjenu děvojačtva zastavu, pod koju se potlam neizbrojene kerščanske Vitezice jesu povdale.

Vu děvojačkem starišu jesu doisto takaj Jozue, Melkisedek, Eliaš, Eliseus, Jeremiaš i oni tri nedužni mladenci vu babilonski ognjeni peći živeli, ništermanje jeli oni iz zagovora Bogu včinjenoga jesu ostali vu děvojačtvu, to se nezna. Maria anda, děvic Děvica, je perva včinila zagovor divojačke čistoče; ona je perva z-svojum presvětum peldum vsem ostalem napervo išla; ona je bila perva, koja se je Bogu alduvala po zagovoru. Ar ovo je ona velika i izvišena skrovnost, da ona, kajti Děvica i Mati, nigdar sebi spodobne niti je imala, niti gda bude imala.

Poklam kam bi ona bila odrasla, Aldovniki jesu premišljavali (kaj isto je bilo včinjeno z-vnogemi děvicami) z-kojem aldovnikom bi se mogla ona najpriličneše zaručiti. Kada bi pako blažena Děvica bila v-pamet vzela, da se načinjaju dokončki za nju vudati, mahom je ona

z-vsum dostojnostjum i čednostjum Aldovnikom odgovorila, da ona nijednoga vmertelnoga človeka ni nakanila za tovaruša vzeti, pokehdob bi ona, po zagovoru na věkivečno děvojačtvo zavezana, i vre zdavna od svojeh roditelov Bogu alduvana, nevmertelnomu Kralju Neba bila zaručena. Nad ovem očituvanjem jesu se začudili Aldovniki, i jesu hoteli, da bi se ona, za kojega aldovnika vudata, vu Cirkvi na službu kakti božja službenica alduvala; ali ona je bila jedini odvetek svojega plemena, anda se ona, primerom Mojzeševe zapovědi, je mogla samo za človeka iz svojega pokoljenja vudati. Zadnjić, kada se već nikak med sobum něsu mogli zjediniti, kaj bi morali včiniti, jesu se za tolnać opitali pri aldovničkem poglavaru; ov pako je dosudil, da se iz Davidovoga pokolenja vsi neoženjeni moraju skupzezvati, i kocke hitati, i komu ona onda po sreći za del bude dospela, njegva bude.

Doklam bi se to bilo dokančalo, Bog je opomenul světu Děvicu, da ona nebude krivo včinila, dapače njegvoj božanski volji čisto primerno, akoli se ona aldovničkoj zapovědi bude podložila, i odlučenoga zaručnika vzeti nebude se kratila, ter skerb za svoje děvojačtvo njemu izručila. Ona anda je se podložila božanskomu nadehnenju, i kocka je opala na dobro verstnoga, ali vendar děvojačkoga i nedužno živućega človeka, najmre na J o ž e f a od B e t h l e h e m a iz J u d a š e v o g a p o k o l e n j a, koi, takve viteške zaručnice vrěden, z-vsemi velikemi božanskemi i naravskemi darmi je bil obiljno nadeljen. Ter tak je bila ona vu trinajstem lětu i tretjem měsecu svoje dobe zaručena z-Zaručnikom, čuvarom svojega děvojačtva.

Po včinjeneh zarukih je odišel J o ž e f z-njum vu N a z a r e t h vu otčinsku hižu, koja njoj po odvečtvu je bila prispela za del. Kratek čas zatem je njoj A r k a n g e l G a b r i e l donesel ono čudnovito božanskoga vtelovlenja nazveščenje. On je nju našel samu vu njeinoj hiži, zamišljenu vu nebeskem premišlavanju, i nju je pozdravil z-ovemi rěčmi: „Z d r a v o, m i l o s t i p u n a, G o s p o n j e z-t o b u m, b l a g o s l o v l j e n a j e s i t i m e d ž e n a m i.“ Na ove reči je se ona, zagledavša Angela, prestrašila; ne zadnjić zbog njegve nazočnosti, nad kojum se ona ni začudila, nego nekaj zbog spodobe mladenca, koju on na sê je bil vzel, nekaj pako zbog čujenoga nenavadnoga pohvalenja, koje on njoj je daval. Ali Angel je nju batrivel, njoj zrok svojega došestka očituval, njoj skrovnost raztolnačil, nju opomenul, da se naj nikaj neboji, ter je njoj nazvěstil, da ona prez oskrunenja svo-

jega děvojačtva, z-krepostjum Višnjega obsenčena, bude prijela od svètoga Duha, i božanskoga Sina porodila; onda je on svoje govorenje potverdil po peldi ostarjene i neplodne Jalžabethe na svčdočanstvo, da pri Bogu nikaj ni nemogučega, i da njegva vsamogučnost more ravno tak lehko neoskrunjenoj Děvici, kak staroj i neplodni ženi, poděljiti materinstvo. Maria pako je se vu glibokoj poniznosti vklanjala Bogu, ter se je podložila njegvoj božanskoj zapovědi, i rekla: „Nut službenica Gosponova, naj bude meni poleg rěči tvoje.“ Komaj pako, da je ona ove rěči izvustila, Rěč je postala Tělom, Děvica je postala Mati Rěči, svojega Stvoritela i Otca, Gospa neba i zemlje, Kraljica světa.

Taki zatem je se ona podignula, i hitro odišla prek gor k-Jalžabeti, svojoj rodjakinji, da bi njoj dvorila, i zbog njeinega zanošenja srěču željela, ter njoj vu naj glubšoj poniznosti služila, i po svojoj nazočnosti děte vu njeinoj vutrobi posvètila. Kada bi ona vu Zakariaševu hižu bila stupila, je najpervić ona, akoprem je iz vnogo vekšega plemena izhadjala, pozdravila svoju rodjakinju (ovo je za nas podvučanje na poniznost, po kojoj sî ona tulike milošče pri Bogu je zaslužila). I včinjeno je, kada bi Jalžabetha bila čula glas Marie, vu njeini vutrobi je poskočilo děte, i Jalžabetha je bila napunjena z-svètem Duhom. Ona je počutila skrovnost božanskoga vtelovlenja, i z-velikem glasom izkriknula: „Ti jesi blagoslovljena med ženami, i blagoslovljen je sàd tvoje vutrobe! I odkud je meni to, da dohadja k-meni Mati mojega Gospona?“ i velikodičila je ovu děvojačku Mater. Ona pako je se kratila prijeti i kakvu hvalu, pokehdob je vu naj glibšoj poniznosti vse to pripisavala Bogu, nikaj pako sebi, ter je počela onu izvišenu i skrovnosti punu pesmu zgovarjati: „Moja duša zvišava Gospona.“ . . . . . Maria je z-njum ostala tri měsece, i onda se je nazad povernula vu svoju hižu.

Poklam kam bi vu Nazareth bila došla, ter se njeine zanošenje počelo spoznavati, je ona nad Jožefom spazila, da se vu njem je podignula sumljivost z-začudenjem, kak je mogla ona postati noseća, pervlje nego bi se skup bili izišli, kak takaj njegvu stisku, kaj bi moral včiniti, pokehdob je on i Mojzeševu zapověd hotel izpuniti, i pak ni hotel dober glas svoje svète Zaručnice oskruniti. Ali i ona je bila puna stiske videća Jožefovu brigu, à i pak nehoteća iz velike po-

niznosti razodeti skrovnost, da se nebi zeznalo, kaj je Bog vu njoj opravil; ona anda je se zevsema na božansku previdnost izpušćala vu zažganoj molitvi, i vu ovem stalnem ufanju, da njoj on pomore. Bog je posluhnul njeinu prošnju, i k-njoj poslal Angela, koi je Jožefu vu snu očituval ovu cělu skrovnost, i njemu zapovedal, da nebi svoju tovarušicu odpustil, nego božansko děte i njegvu svètu Mater kak naj bolje obskerbluval i zderžaval. Po ovem nebeskem opomenku je nestala vsa sumljivost i briga, i Jožef, pun batrivosti, je poštuval svoju Zaručnicu ne samo kakti presvètu Děvicu, nego takaj kakti božansku Mater.

Ali nut, nadošlo je drugo zvědjanje! Od Augustuša cesara je izišla zapověd, da se ves svět mora popisati; primerom ove zapovědi je se morala Maria vu devetem měsecu svojega nošenja, vu naj vekšoj zimi, na daleki put vu Bethlehem odpraviti, kajti Jožef je bil iz hiže i pokolenja Davidovoga. Kulike teškoče jesu bile ovde za podnašati! ništarmanje vsa ova je blažena Děvica od svojega božanskoga Děteta objačena terpljivno podnašala.

Poklam kam bi vu Bethlehem bili došli, vre vsa města jesu bila z-stranjskemi na tuliko napunjena, da na obćinskem stanu već nikakvoga města za se něsu mogli najti; anda — ova kraljevska Děvica je bila prisiljena vlezti vu jeden priprosti hlev, vu kojem ona vekivečnu, sada Tělom včinjenu, Rěč je porodila, vu plenice zavila, i njoj se z-vsum poniznostjum i dostojnostjum kakti Bogu i Gosponu je vklanjala.

Osmi dan zatem, kak štima svèti Bernard, je bilo děte od svètoga Jožefa obrezano, i dobilo presladko ime JEŽUŠ, kak to je nazvěstil Angel nebeski.

Nekuliko časa potlam jesu došli Mudri od izhoda, vodjeni od zvězde, i dětetu jesu donesli dare, zlato, temnjan i plemenitu mast, ter potom jesu nje spoznali za svojega kralja i Boga.

Poklam kam bi se pako ono navadno četerdesetdnevno vrěme bilo spunilo, Maria je pošla gorě vu Jeruzalem, da primerom Mojzeševe zapovědi vu Cirkvi alduje svojega božanskoga Sina, i je donesla dar, kak je bilo prepisano vu Gosponovem zàkonu.

Ali i ovde se je naj razlučnoverstneša zmemba dogodila; ar z-jedne strani je videla, kak se zmožnost njeinoga Sina povekšava, i vsemu světu razodeva; kak je Simeon starac Boga hvalil, i ovo

božansko Děte imenuval světlostjum, koja bude razsvětčuvala poganine; ona je čula iz vust poštuvane matere Ane ono čudnovito proročanstvo; koja vsa njeine materinsko serdce jesu napunila z-nezgovornum radostjum; ali iz druge strani je bilo takaj z-mečom žalosti prebodjeno, pokehdob je čula iz Simeonoveh vust: „Nut, ov je postavljen na porušenje, i na gorèstajanje vnogeh vu Izraelu, i na znamenje, kojemu se bude suproti govorilo. I tvoju lastovitu dušu prebode meč, da se očituju mišlenja iz vnogeh serdc.“ Ovak je bil dan veselja dan žalosti, koja se je povekšala, kada je prijela božansku zapověd, da mora pobegnuti vu Egiptuš, da děte nedospe vu ruke skončitelja Herodeša. Ar se Jožefu vu snu je izkazal Angel, i njemu zapovědal, da z-dětetom i njegovum materjum naj odide vu Egiptuš, i onde naj ostane, doklam on njemu pove. I on se je mahom podignul, ter jošče v-noći vzel Děte i njegvu Mater, i po dugem i nepriličnem putuvanju je došel vu kotar Matarea zvan, koi leži med Babilonom i Heliopolišem; ovdě jesu oni vu naj vekšem dobrovoljnem siromaštvu, vu stradanju naj potrebnešeh, kakti čisto stranjski i nepoznani, živeli; k-tomu se jošče je pridružila serdčena stiska za božansko děte, tak, da oni, akoprem jesu dobro znali, i stalno se ufali, da Nebo za nje skerbi, nigdar niti ob danu niti ob noći něsu bili prez brige, ar se ljubav zmir boji, takaj onda, kada se ničesa něma bojati.

Ali ovoj božanski Materi naj vekšu žalost jesu zavdavali stanovniki onoga orsaga, koji se malekom i živini, dapače istomu vragu jesu vklanjali.

Ovdě med ovem poganinskem narodom jesu živeli tja do Herodeševe smerti. Onda se Jožefu i pak vu snu je izkazal Angel, i zapovědal njemu, da se naj poverne vu Izraelsku zemlju. Kada bi pako tam bili došli, z-nović je dobil od Boga zapověd, i odišel je na galileanske strani, kam kada bi bil došel, stanuval je vu Nazareth varašu, odkud vsako lěto ò vuzmeneh svètkih jesu išli gorě vu Jeruzalem.

Kada bi pako ljubljeni Zveličitel bil postal dvanajst lět star, i oni po nàvadi gorě vu Jeruzalem ob svètku bili išli, i po dokončaneh svètečneh dnevih nazad se povernuli, dogodilo se je, da dětčak Ježuš je zaostal vu Jeruzalemu, à njegvi Roditelji něsu v-pamet vzeli; poklam kam bi anda jeden dan puta bili prešli, jesu njega marljivo izizkavali med rodjaki i znanci, i kajti njega něsu našli, jesu se nazad vu Jeruzalem povernuli, ter njega izkali. Za tremi zadnjić dnevi jesu njega

našli vu Cirkvi, gde je oposred navučitelov sedel, nje poslušal, i nje spitaval. Kada bi njega ovdě bili zagledali, jesu se osupnuli, i njegva Mati reče njemu: „Sinko, zakaj si nam tak včinil? nut, tvoj otec, i ja jesmo tebe z-žalostjum izizkavali!“ On pako pun ljubavi detčinske odgovori njim: „Kaj je, da mene jeste izkali? je-li neznate, da je meni potrebno biti vu oneh, koja jesu mojega Otca?“ Ali oni něsu razmeli ove rěči, koje njim je govoril; njegva pako Mati je vse ove rěči obderžala vu svojem serdcu.

Potom toga je živel Ježuš pri svojoj Materi tja do tridesetoga lěta, i bil je njoj, kak se pristoji za dobro děte, vu vsem podložen. O kruto velike poniznosti Sina! o nezgovorne časti Matere! ar Stvoritel podlaže se stvorjenju, i je vu vsem podložen. Kakva oblast more vekša biti, kak ako stvorjenje zapověda Stvoritelu?! Ovu oblast je děvojačka Majka nad svojem Sinom zveršavala tja do dvadeset i devetoga lěta, koju dob' je odišel vu Bethaniu, i je bil od Ivana vu Jordanu keršćen.

Odtud se je povdal vu pušćinu, i ovde je, nam na peldu, četerdeset danov i četerdeset noćih postil, i je bil skušavan od vraga, koi po dokončaneh skušavanjih je njega i pak ostavil. Poklam kam bi Ježuš iz pušćine bil izišel, je izebral sebi vučenike, i započel svoja čuda.

Akoprem pako Ježuš za čas svojega navučanja je obišel vnoge orsage, tak njega vendar blažena Děvica i Mati je vsikam sprevadjala, niti se nigdar od njega ni odružila. Vu Kani jesu bili skupa z-Apoštoli pozvani na svatbu. Kada bi pako zaručnikom vina bilo zmenjkalo, presvěta Majka, na pomiluvanje genjena proti zaručnikom i svatom, je oprosila svojega božanskoga Sina, da morebiti nebi zaručnike ogovarjali, da bi on ovo pomenjkanje hotel nadoměstiti; ter tak ne samo svoju zmožnost očituval, nego takaj svoj novi navuk potverdil. Kristuš je doisto svojoj Majki oštro odgovoril, ali vendar njeinu prošnju izpunil, kajti je bil vsigdar pokoren.

Nekoi drugi put, kada bi on ljudstvu bil govoril, reče nekoi zmed ljudstva Kristušu: „Nut, tvoja Majka i tvoji brati stojiju vani, i hočeju z-tobum govoriti;“ on je potom razmeval rodjake njegve matere i njegovoga Hranitela, ar pri Židovih je bila ta nàvada, da vsakoga znanca jesu imenuvali bratom.

Zaisto! gdo more izpisati onu veliku serdca žalost, koju je čutila blažena Děvica, kada je videla one nezgovorne trude, koje njein Sin za

čas svojega navučanja je moral podnašati. Da je njemu ona višeputi kakvo okrěplenje donesla, to sî moremo misliti; vu to ime pako je prijela od njega duhovnu batrivost, pokehdob se je oveselila nad veličanstvom njegvoga obraza, vu kojega gledati poželjuju Angeli, ali pokehdob ni nigdar nikakvu priliku zamudila dělnica postati oneh božanskeh nàvukov, vu kojeh on druge je podučaval, daklam je zadnjić nadošla ona žalostna njegveh muk vura.

Na Vuzem, poklam kam bi vuzmeno janje, koje takaj ona skupa z–drugemi pobožnemi ženami je blaguvala, akoprem ne vu onoj istoj obročnoči, vu kojoj Apoštoli, bilo potrošeno, je se Ježuš odružil od svoje ljubljene Majke, i odišel vu vert Gethsemani, gde se je imal predati vu ruke grěšnikov; ona je za toga ostala doma, i z–velikum stiskum čekala na konec. Poklam kam bi ona bila čula, da on je vlovljen, ter da se od jednoga sudca vodi do drugoga, je hitela k–njemu vu družtvu nekojeh drugeh žen, i je zmir pri njem ostala, dok je zadnjić na Golgothi svoju presvětu Dušu izpustil. Gdo more izpisati, kak gliboko je vsegel meč žalosti vu njeine materinsko serdce, pokehdob je videla, kak zevsema nemilostivno baratčeju z–njeinem Sinom, z–kakvum kervoločnostjum ovi peklenski vuki tergaju ovo nedužno Janje? Gdo pako bi mogel takaj zadovoljno zvišavati njeinu veliku serdčenost i neobladanu stalnost, z–kojum se je ona na božansku volju zevsema izručila; na tuliko, da ona na odičenje nebeskoga Otca i na odkuplenje človečanskoga pokolenja iz serdca je željela smert svojega Sina. Njeine muke jesu bile tulike, kulika je bila njeina ljubav; kulika pako je bila ova, to nijedno stvorjenje nemore preseći; ar ona je ljubila svojega Sina kakti jedino–svojega, koi je samo od nje prijel telo i kerv, od nikakvoga muža, koi je bil Bog i človek skupa, i koi kakti človek je bil nam vu vsem spodoben, zvun jedinoga grěha. Velika je to bila muka, ali ova ni mogla nju nadvladati; kakti čversti stup je stala negenjena pod križom; ona je nebeskomu Otcu alduvala svoje lastovito děte na pomirenje grěšneh ljudih, ter tak je bila dělnica vseh svojega Sina muk.

Ali on je spoznal njeinu ljubav, ter je iz križa dole rekel: „Žena, nut tvojega sina!“ Z–ovemi rěčmi je njoj predal světoga Januša za sina, koi je nju, děvojački mladenec, kakti svoju mater poštuval i ljubil; ništarmanje kruto velika žalost je nju obhadjala, kada se je izmislila iz onoga, koi vumirajući je visel na križu, iz svojega lastovitoga Sina!

Nova žalost je nju obišla, kada nekoi vojnik z-kopjem je prebol njegva persa.

Kada je bilo njegvo presvèto Tělo iz križa dolě vzeto, je nje objela z-obodvemi rukami, nje na serdce pritisnula, vu naručaj prijela, ter nje z-žuhkemi suzami polevala.

Poklam kam bi se mertvo tělo bilo položilo vu grob iz pečine izsečeni, žalostna mati je se z-drugemi ženami povernula vu varaš, vu hižu Ivana Marka, gdě Ježuš z-svojemi vučeniki je deržal zadnju večerju, i ovdě je z-velikum željum čekala na odičeno gorěstajanje, zmir oplakajuć svojega ljubljenoga Sina, cěle tri dni, kak dugo najmre on se je zaderžaval vu predpeklu (limbušu) pri stareh otcih, koje on od onud kakti Obladavec pekla z-sobum je van izpeljal.

Poklam kam bi se on odičeno od mertveh bil gorě stal, onda se je naj pervić izkazal svojoj ljubljeni Majki, i pozdravil nju, koja pred vsemi je bila potrebna obatrivenja. Ali odičeni pogled gorěstavšega Sina ni vsušil njeine suze, nego nje je premenil vu suzė radosti.

Gdo more izpisati nezgovorno veselje nebeske Kraljice, kada pred njum je stal on, koi smerti je odtel žalec i obladanje, i pekel preobladal?! Gdo more povedati, kak je njega ljubljeno objimala, i znaměnja njegveh ran kušuvala?! Kak je bila njegva Majka z-pesmami izvišavana od oneh iz predpekla oslobodjeneh otcov, kojeh izebrani zbor je obstiral Odkupitela?! Prez dvojmbe jesu nju oni pozdravljali ne samo kakti Majku svojega Zveličitela, nego takaj zvun toga kakti zvirališće svoje blaženosti i svojega vezdašnjega odkuplenja i odičenosti.

Ravno tak je takaj zvun dvojmbe, da Ježuš takaj vu oneh četerdeseteh dnevih je višeputi dohadjal k-svojoj Majki, i nju po svojoj nazočnosti i z-svojem govorenjem vnogoverstno razveselil; ali ne menje je takaj nedvojmbeno, da njoj takaj Apoštoli zaradi njeinega odičeno gorěstavšega Sina jesu želeli srěču; ona pako ove podpornje i glave svète Cirkve je preporučala svojemu božanskomu Sinu, i njega prosila, da bi nje vu njihovoj jošće slabi věri potverdil.

Poklam kam bi posel našega zveličenja bil doveršen, hotel se je Zveličitel k-svojemu nebeskomu Otcu nazad povernuti. Onda je svoju svètu Majku i svoje vučenike van odpeljal vu Bethaniu, z-njimi jošće od vnogeh govoril, podignul svoje svète ruke i nje blagoslovil; i včinjeno je, da, poklam kam bi nje bil blagoslovil, on se od njih je odlučil, i bil je podignjen gorě vu Nebo. Ovo odičeno zastuplenje je njeine ma-

terinsko serdce z–tulikem veseljem napunilo, da ni čutilo razestajanja žalost.

Po Kristuševem zastuplenju vu nebo, i po razperšenju Apoštolov po cělem světu, je se světa Děvica povdala vu Jeruzalem, i ovde je vse ostalo vrěme sprevodila vu premišljavanju čudačinstvih svojega Sina, ter je vsaki dan prijemala presvěti oltarski Šakrament. Ar, ako se Věrni z–angelskem Kruhom vsaki dan jesu krěpili, kuliko bolje Mati Zveličitela, pokehdob njoj iz ovoga vživanja vsigdar nove milošće jesu zvirale!

Gdagda je ona zapušćala svoju světu samoću, i pohadjala ona města, koja je obhadjalo njeine božansko děte, ali na kojeh je činilo čuda.

Ona je bila navučiteljica Apoštolov, ter je njim tolnačila naj nerazumljiveše skrovnosti Kristuševoga prijetja, narodjenja, obrezavanja, itd. Ona je po svojoj vsevdiljnoj molitvi, po svojoj naj světeši peldi, i po svojem podvučanju Perviče Keršćanstva podžigala. Njein pogled je žalostne razveselil, nepokojna serdca batrivel, turobnost odganjal, slabe jačil, vsa hman nagnenja skančal, grěšnike karal i obračal, slaboserdčnem je zavdaval moć, i marljive je obudjuval. Ona je bila naj ljubljeneša, proti vsem je bila krotka, vu suprotivšćinah naj terpljivneša; ona ni nikoga zbantuvala, dapače vsakomu je dobro činila. Vu njeineh očih ni bilo nikakve potmajnosti, na njeinem jeziku nikakvo prevzetno govorenje, vu njeinem deržanju nikakve nedostojnosti, vu njeinem hodu nikakve razvuzdanosti, tak, da njeine zvanjsko je bilo zercalo njeinega nuternjega, njeinega serdca, naj osebujneša pelda ljubavi, čednosti, vu obćinskom vseh krěpostih.

Z–rěčjum — ona je bila tolnačica cěle Cirkve, stol mudrosti, zercalo pravice; tak da vnogi Keršćeniki jesu putuvali vu Jeruzalem, samo da nju moreju videti; kaj isto světi Ignacius, Biškup antiokenski, piše světomu Janušu Apoštolu: „Gdě je koi pravi Keršćenik, koi ljubi i poštuje našu světu věru, koi od nje čuje, i neželji nju videti i pozdraviti, koja je bila vrědna vu svojoj vutrobi nositi pravoga Boga.“

Med ovemi je bil takaj světi Dionizius, athenianski sudec, vučenik světoga Pavla Apoštola, od kojega čteje se, da je on po svojem obernenju iz Athene putuval vu Jeruzalem, da vidi ovu povsud odičenu Děvicu. Poklam kam bi njegva želja bila spunjena, osebujnu batrivost je čutil vu svojoj duši, i potlam je višeputi valuval, da je nad njum već kak človečansko veličanstvo spazil, koje, da njega věra nebi drugać vučila, bi njega skoro nato bilo zapeljalo, da bi se njoj kakti

Bogu bil vklanjal; na tuliko se je na njein pogled bil osupnul. Ubertinus daje zrok ovoga osupnenja, kajti, kak veli on, Dionizius nju je videl od vnogeh Angelov obstertu.

Njein naj věrneši Tolnačnik je bil svèti Januš Apoštol, kojega ona višeputi je sprevadjala vu Efežuš, kada je pohadjal Cirkve vu Azii, kaj očivesto biva iz lista, kojega efezinski zbor je pisal carigradskomu Duhovničtvu.

Poklam bi ona vu takvoj svètosti vnogo lět vu naj boljšem zdravju bila sprevodila, i videla, kak se po vseh orsagih razširjava ime i věra njeinega Sina, onda se vu njoj je podignula želja i pak videti svojega Sina, kojega je ponizno prosila, da bi nju rešil vmertelnosti, i k-sebi vu svoju diku prijel. Ona ni zahman prosila; ar Gospon je njoj dal po Angelu nazvěstiti, da se njeina želja bude na skorom izpunila. Ovo radostno nazvešćenje je ona sproti očituvala svètomu Janušu, koi nje je i pak vsem Keršćenikom vu Jeruzalemu i okolo Jeruzalema stanujućem na znanje dal. Nato jesu ljudi od vseh krajov samo gernuli, da budu pri preminenju i sprevodu ove neoskrunjene Majke nazočni; vsaki je hitel k-gori Sion i k-onoj hiži, koju Ježuš po svojoj zadnji večerji i po naredjenju presvètoga oltarskoga Šakramenta je posvètil, i svèt Duh, kada se je vu spodobi ognjeneh jezikov na Trojake zverhu Apoštolov razlejal, razsvětil. Takaj je bila vnožina svěć, drage masti, kuliko najmre vsaki je premogel, iz ljubavi i pobožnosti proti blaženi Majki skupznošeno, da njoj izkažeju zadnje poštenje, takaj jesu bile sprevodne pěsme skupsložene, da pokojnu poleg navade orsaga obplačeju.

Zvun toga je njoj Gospon novu milošću podeljil, da se vu Jeruzalemu vsi Apoštoli, zvun svètoga Thomaša, akoprem oni po kaj kakveh orsagih cěloga světa jesu bili razperšeni, jesu skup izišli, kak takaj vnogi apoštolski Naměstniki, najmre: Hierotheus, Timotheus, Dionizius, on negdašnji athenianski sudec, i vnogi drugi, koji sebi od Boga jesu izprosili ovu milošću, da bi pri njeinoj smerti bili nazočni.

Poklam kam bi se blažena Děvica i Majka od tulikeh izebraneh bila videla obstertu, onda je ona naj pervić zahvalila svojemu Sinu za ovu veliku milošću, zatem pako je njim rekla, da to je osebujna milošća njeinega Sina, pokehdob ona pred svojem preminenjem jošće jedenkrat vse more videti; da za njum vre zdavna poželjuje Nebo, kojemu se već na dalje neće skratiti, i zato takaj svojega Sina je prosila za svoje raztavlenje.

Ona je ležala na priprostoj postelji, milo pogledala po vseh, koji okolo nje z-goručemi svetčami jesu stali, ter onda je njim podeljila svoj zadnji blagoslov. Zatem je oprosila svojega Sina, da bi nju sada, à potlam vse nazočne prijel vu nebo. Onda jesu vsi, kakti sirotice, počeli oplakuvati ovo odruženje od Matere. Ona pako je se izpričala pri svojoj ljubljeni dětci, nju obudjuvala, da se naj nežalostiju, dapače naj se z-njum veseliju, pokehdob odhadja k-svojemu naj ljubljenešemu Sinu; zatem je naručila svètomu J a n u š u, da njeine dve oprave dà onem dvem dekljičkam, koje zmir okolo nje jesu bile. Onda je spazila svojega naj ljubljenešega Sina od Angelov obstertoga dolě iz neba dohadjati, ter je proti njemu ovak pregovorila: „Zdravo, ti milošćih obilno zvirališće! Zdravo, ti početnik vse svetlosti! kak bi se mogla ja tebi zadovoljno zahvaliti, da se jesi dostojal od mene prijeti človečanstvo! Nut, o Sinko! mene poniznu, naj bude meni poleg tvojega obečanja!“ Onda je podignula svoje oči proti svojemu božanskomu Sinu, i rekla: „Nut, službenica Gosponova, naj bude meni poleg tvoje rěči!“ Pod večer je mirno i pokojno preminula, i vleznula vu diku onoga, kojega ona je porodila, vu petdeset i sedmem lětu od Kristuševoga narodjenja, dan 14. Velikoměšnjaka, vu dvadeset i tretjem njegve križne smerti, à vu sedemdeset i drugem svoje starosti.

Poklamkam bi se njeina Duša od tela bila odlučila, i od njeinega presvètoga Sina vu božansku diku bila vpeljala, je ona ves nebeski dvor pozdravila kakti nebeska Kraljica z-naj vekšum radostjum; njeina pako svètlost je bila tulika, da vsi nebeski šeregi osupnjeni jesu se med sobum spitavali „G d o j e o v a, k o j a n a p e r v o d o h a d j a k a k t i i z h a d j a j u ć a z o r j a, l ě p a k a k t i m ě s e c, i z e b r a n a k a k t i s u n c e?“ Nato je bila izvišena zverhu vseh korušev Svètcov, i na desno svojega Sina postavljena.

Apoštoli pako i vučeniki Kristuševi jesu opali dolě na svoja kolena, pobožno kušuvali svèto tělo, ter se zahvalili Bogu, da se je dostojal Tělo od ovoga Těla postati, i svojoj presvěti Majki jesu izkazali zadnje poštenje.

Děvojačko tělo M a r i e je bilo poleg običaja orsaga onoga z-dragum mastjum namazano, vu čisto platno zavito, z-cvětjem nakinčeno i razlučnemi dišučemi vodami poškropljeno.

Za kratek čas je došla neizbrojena vnožina betežneh i hromeh, koji vsi po zaslužbah i zagovoru one, koja je porodila Zveličitela světa, jesu nazad zadobili svoje perveše zdravje.

Dan 15. měseca velikoměšnjaka jesu Apoštoli prepoštuvano Tělo položili vu zemlju, nje noseć čes poglavitu varaša vulicu, G e t h s e m a n i.

Sprevodu je iz nenada naproti došel nekoi Židov iz aldovničkoga pokolenja, koi je z-silum navalil na les; ali nut, kak pervić bi se on bil doteknul z-svojemi perstmi lesa, jesu njemu odpali. Onda se stoperv jesu njemu odperle oči njegve duše, spoznal svoju pregrěsku, nju istinski oplakal, i nazad je zadobil svoje perveše zdravje; ar kak bi mogel gdo ovakov vesel dan z-milošćami nenadeljen oditi od Marie!

Kada bi ovo presvěto Tělo bilo donešeno vu vert Gethsemani, je bilo položeno vu odlučeno pokopališće med vnogemi suzami okolo stoječeh, i Apoštoli jesu ondě vu vsevdiljnoj molitvi tri dane ostali.

Kada bi tretji dan bil nastal, došel je vu Jeruzalem svèti Thomaš Apoštol, kojega jedinoga ni bilo pri sprevodu; on je kruto željel videti svèto Tělo, i nje poštuvati, ter je prosil, da se njemu odpre pokopališće, to se razme, da to ni včinjeno prez osebujnoga božanskoga nadehnenja, da tak cělomu světu postane znana čudnovita ljubav božanskoga Sina proti svojoj izebrani Majki. Kada bi se anda kamen bil odvalil, već nutri ni bilo presvètoga Těla, nego samo platno, vu koje je bilo zavito. Ovo jesu oni dostojno kušnuli, i nazad zaperli pokopališće, iz kojega je izhadjala vugodna duha, ter se nazad kruto veseli jesu povernuli vu varaš, stalno věrujuć, da ovo presvèto Tělo je gorě vzeto vu Nebo.

Svèti Lukač je višeputi izobrazil svètu Děvicu; jeden kip čuva se vu Rimu pri svètoj Marii, tak ozvanoj „Vekši“, koi je zevsema spodoben njeinemu presvètomu Sinu.

Ztem anda je dokončan ov kratki opis življenja děvojačke Majke našega Gospona i Zveličitela, Kraljice nebeske, naše Zagovornice, po kojoj vsi prijemlju milošće od njeinega Sina, à navlastito njeini službeniki. Ona je vrat, po kojem od Kristuša, koi je glava, izviraju vse milošće tělu, koje je Cirkva; po njoj zavjimljemo iz zviarališća življenja; ona je kinčna shramba, vu koju jesu položena vsa dobra neba i zemlje. Ona je vtekališće grěšnikov, vrata pomirenja, vuhod k-zveličenju, Majka milošć, darovnica življenja; Ona je, kak veli svèti Bernard, ona lešćeća i puna světlosti zvězda, koja zverhu ovoga prostranoga morja izhadja, sijajuća od zaslužbih, svètuća po peldah.

Zato ni nikakvoga Svètca, koi nebi bil poštuval Mariu, kojega jezik nebi nju bil dičil, koi nebi njeine slěde bil nasleduval. Ali — i kak bi moglo drugač biti, pokehdob je ona od Boga bila napervo postavljena světu kakti naj čisteše zercalo, vu kojem jesu vse svoje

pomenjke videli! Vsi svèti Otci vu tom se zjedinjuju, da zažgana ljubav proti Majki božji je seguren zalog vekivečnoga blaženstva, vekivečnoga živlenja, da je stalno židro, nevkanljivo znamenje budućega zveličenja. Ona je Majka miloserdnosti, vu koju se nigdo zahman nezaufa. Zbog česa svèti Bernard je izvustil: „Gdo se more zmisliti, da je Tebe vu svojoj potreboči zazval, pak ni bil posluhnjen; on naj mući, o blažena Dèvica! od tvoje miloserdnosti.“ Na nekojem pako drugem městu opomina nas ov isti, blažene Dèvice naj verneši službenik na njeinu službu ovak: „O ti vmertelni, gdo goder jesi, koi spoznaješ, da se na morju ovoga svèta više po vihrih i halabukah ljulaš, nego na čerstvem tlu stojiš, neodvračaj svoje oči od svètlosti ove zvězde, ako nećeš od slapov požert biti. Ako pušeju vetri skušavanj, zadeneš se vu pečinu žalostih i skerbih, poglej na ovu zvězdu, zazovi Mariu! Ako se zalevaš od slapov gizdosti, od valov oholnosti, ogovarjanja i ljubomornosti, poglej na ovu zvězdu, zazovi Mariu! besni serditost, skupost, vablenje těla vuz ladju tvojega serdca, zazovi Mariu! Ako se navaljuješ od odurnosti tvojeh grěhov, od červa tvojega dušnoga spoznanja, od straha pred sudom, vidiš se prepadati vu glubljinjak žalosti, zdvojnosti, spomeni se iz Marie! Vu pogibelah, stiskah i silah, vu dvojmbeneh stvarih spomeni se iz Marie! zazovi Mariu! Ona naj nigdar neodhadja iz tvojeh vust, nigdar iz tvojega serdca. I da tebi pomoć njeinega zagovora nigdar nezmenjka, neodstupi nigdar od pelde njeinega živlenja. Nju naslědujuć nezabludiš od pravoga puta; nju milo proseć nigdar nezdvojiš; derži ona tebe, nigdar neopadneš; brani ona tebe, onda tebi ni nikaj strahovitoga; vodi ona tebe, onda se nezatrudiš; je ona tebi nagnjena, onda zajdeš vu brodišće.

Ar ova ljubljena Majka brani vsu dětcu, koja se pod ombrambu njeineh kreljut vtečeju; ona izpraša osebujne milošće za one, koji se njoj vu službu izručaju, i za nje se osebujno skerbi; ona je Navučitelica navučitelov, pomoćnica Keršćenikov, batrivnica turobneh, vrata nebeska, zdravje betežneh, stol mudrosti, Majka ufanja, vtekališće grěšnikov, kak to svedočiju prevnoga čuda po vseh orsagih, i nad osobami vsakoga stališa, spola i dobe na zagovor blažene Děvice po njeinem božanskem Sinu včinjena.

„Žitek jedne jedine je pelda i podvučenje za vse.“

Svèti Ambroz.

„Ako ljubite Mariu, ako se njoj hoćete dopasti, tak nju naslědujte.“

Svèti Bernard.

„Ljubete Mariu, koji nju poštujete, poštujte Mariu, koji nju ljubite. Onda pako ljubite i poštujete Mariu prav, ako nju iz cěloga serdca naslědujete.“ Svèti Hieronim.

„Vse lěpote i krěposti, koje se vu vseh stvorjenjih nahadju raztepene, nahadjaju se vsaka kakti rožica poseb vu Marii, naj blaženešoj i naj lěpšoj med vsemi ženami, zjedinjene, kakti rožice vu věncu.“ Gerson.

MOLITVA. Vsamogući, vekivečni Gospodine Bože, koi odičene Děvice Marie Tělo i Dušu, da bi ona dostojno tvojega Sina prebivališće postala, po Duhu svètem jesi pripravil; daj nam to, da z-koje se spomenkom veselimo, z-nje pobožnum molitvum da se sadašnjega zla i smerti vekivečne oslobodimo, po istem Kristušu, Gosponu našem. Amen.

SVÈTI ADALBERT,

Biškup i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 23. Travna (April).

Svèti Adalbert, ali: Adelbert, je bil rodjen vu česki zemlji lěto 956. od plemeniteh i bogateh roditelov, na svètem Kerstu je dobil narodno ime Vojtieh, koje ime vu českem jeziku znamenuje: „Tabor potišiti.“ Njegov otec Slavink je bil mogućen knez, njegva pako mati Strezislava je bila rodjena vu dalmatinski zemlji. Njegvi roditelji jesu se njemu bolje veselili, nego vsoj svojoj mogučnosti i izvišenosti. Oni jesu bili namislili njega za svět odhraniti, ali Bog je njega sebi bil odebral. Bog, kojega puti jesu nezvědljivi, je njega pohodil z-smertnem betegom. Njegvi roditelji videći, da njemu vsi vračitelji nikaj nemoreju pomoći, jesu se k-Bogu po molitvah vtekli, i njega na njegvu službu zagovorili, akoli njemu zdravje poverne. Njihova molitva je bila posluhnjena, dětčak je ozdravel, i oni jesu svoj zagovor věrno zveršili, ter njega poslali vu varaš Magdeburg k-bogabojećemu Nadbiškopu, i njega njemu osebujno preporučili, da bi pred njegvemi očmi vu vsoj pobožnosti i krěposti bil podvučen. Nadbiškup je dal mladenca vu vseh navukih dobro podvučiti, i na svètoj Firmi je dal njemu svoje ime Adalbert. Mladenec je se rad vučil, i dragovoljno je prijemal svète navuke, on je hitro napreduval vu vučenosti, a navlastito vu Bogaboječnosti, zbog česa je

njega Nadbiškup osebujno ljubil, pokehdob osebujne ljubavi je bil zaisto vrěden. Svoje od navukov prosto vrěme je on navadno sprevadjal vu molitvi,i kada je mogel nespažen oditi, tak je pohadjal vboge i nevoljne, da nje obatrive i zlehkoti.

Po smerti rečenoga Nadbiškupa lěto 981. je se Adalbert povernul vu svoju domovinu, gdě lěto 983. je bil vu broj cirkveneh službenikov postavljen od ondašnjega pragenskoga biškupa Dithmara, koi kratek čas kesneše je vumerl vu zdvojnosti. Ov biškup je vumerl med strahovitem narekanjem, pokehdob je govoril, da bude skvarjen zbog toga, kajti je zapušćal dužnosti svojega stališa, ter je šetuval za praznum světa dikum, za bogatstvom i veselji. Adalbert, koi je videl njega vumirati, je bil od straha ves prevzet, ter veliku žalost čuteći je istinski oduril vse svoje pomenjke, koje morebiti gda je včinil, oblekel pokornu opravu, ter iz jedne cirkve je prehadjal vu drugu, da tak za se izprosi milošću i miloserdnost božansku; zvun toga je takaj med vboge i siromake obilno razdeljuval almuštvo.

Po smerti Dithmara je vsa Duhovšćina z-složnem glasom izebrala mladoga Adalberta za njegvoga naměstnika. To čujući Adalbert kruto se je prestrašil, ter se je iz vseh moćih branil ovu visoku čast prijeti, govoreči: „Ja sâm jošće jesem potreben vodje zbog moje mladosti, kak anda budem mogel druge voditi?“ Ništarmanje vse njegve ponizne prošnje nikaj něsu hasnele, pokehdob se on je moral podložiti volji božanski, i je bil dan 29. serpna 983. od moguntinskoga Nadbiškupa posvètčen za biškupa. Od ove vure počemši njega već nigdar nigdo ni videl, da bi se gda bil nasmejal; i opitan za zrok, navadno je odgovarjal: „Biškupsku kapu i batinu je zasvema lehko nositi; ništarmanje to je za mê kruto strahovito, akoli ja premislim, da jednoć budem moral višnjemu vseh živeh i mertveh Sudcu od Biškupie račun dati.“

Vpeljavan na biškupiu vu Pragu je išel bosonog, vu kojoj priliki on od ljudstva, à navlastito od Boleslava, českoga Vojvode, je bil prijet z-velikem veseljem. Biškupsku čast prijemši vse svoje dohodke je razdeljil na četiri strani: pervu je odlučil na zderžavanje Cirkvih, drugu na zderžavanje duhovne Skupčine, tretju na zderžavanje siromakov, četertu pako stran je začuval sebi i za potrebnu hranu svoje družbe. Ništarmanje akoprem je on ves svoj imetek razdeljuval med siromake, tak je vendar na čast svèteh dvanajsteh Apoštolov

vsaki dan dvanajst siromakov hranil, po Svètkih pako jošče više. Vu njegvoj spalnici je se zadnjić nahadjala postelja, ali vendar na njoj ni nigdar spal, nego ali vu pokorni opravi, ali na goli zemlji je ležal. Svoje tělo je krotil po oštrem postu i skoznuvanju. Skoro vsaki dan je prodekuval, i betežnike ter vuznike pohadjal.

Za onda je se pragenska Biškupia nahadjala vu naj nevoljnešem stališu; ar zvun toga, da se je jedna stranka stanovnikov Biškupie zaderžavala vu tmici poganinstva, ostali pako jesu bili doisto Kerščeniki, ali ovi jesu ognjusuvali svoju věru po naj nečemurnešeh zločinstvih. Akoprem pako svèti Adalbert ni bil samo vu oblasti i časti nego takaj vu živlenju pravi naslědnik Apoštolov, akoprem je on ne samo z-čistum rěčjum božanskum, nego takaj z-svètem živlenjem navučal svoje ovčice, i njim put vu nebesa kazal, tak vendar njegve razvuzdane ovce njega ně samo něsu hotele poslušati, dapače navlaš jošče jesu včinile ono, kaj je svètoga Pastira nezmerno žalostilo. Videči anda, da vsi njegvi trudi ostaju prez duhovnoga napredka, ter da nikakvo něma ufanje, kaj dobra med njimi opraviti, z-žalostnem serdcem je ostavil svoje zemljake, i lěto od Kristuševoga narodjenja 989 je se odpravil na put vu Rim, da se zverhu toga pospomene z-svètem Otcom Papum Ivanom XV. Ovde je on njemu pred oči postavil nevoljni stališ svoje biškupie, i njega je oprosil za dopuščenje nju zapustiti. Odtud je odišel vu Montkasin, odkud se je i pak povernul vu Rim, gde je z-svojem bratom Gaudenciušem vu samostanu svètoga Bonifaciuša oblekel samonjačku opravu; vu samostanu, ov velike svètosti Biškup, je postal vsem vse poniznosti zercalo, i naslědujuči Zveličitela vse posle naj priprostešega sluge dopunjavati z-velikem serdca veseljem ni zamudil. Ovak živuć je sprevodil cěleh pet lět.

Medtem toga je moguntinski Nadbiškup, kojemu se Pragenci prez pastira ostavljeni kruto jesu smiluvali, pisal vu Rim svètomu Otcu Papi, i njega ponizno prosil, da bi Adalberta nazad poslal. Sveti Otec Papa razmišljavajuči zroke je dragovoljno prijel njegvu prošnju, i svètomu Adalbertu zapovědal nazad se povernuti vu Biškupiu.

Komaj pako da bi se glas od njegvoga povračka bil razišel, taki je vnožina varaščanov njemu naproti izišla. Oni jesu njega z-veseljem prijeli, i njemu obečali, da budeju njemu vu vsem pokorni. Ništarmanje Pragenci, malo vrěmena stalni, jesu se povernuli vu perveše

zle navade i odurne grěhe, k–tomu svèta města oskrunuvali, razbijali, i pravične, nuter bežeče, z–silnum rukum jesu van speljavali i vmarjali. Tuliku hmanjoču nemoguči podnašati svèti Biškup, nje po drugoć je zapustil, i povračajuči se vu svoj samostan, po božanskem zvanju je se navernul vu vugersku zemlju, kam dojdučega z–velikum dostojnostjum je prijel Geysa, ter njemu sebe i ves svoj orsag je izručil. Ovdě svèti Adalbert, prez vsakoga straha nazvěščajuči katoličansku věru, Geysu Vojvodu, i vnoge Velikaše ter podložnike je dopeljal na put zveličenja, i poklam kam bi svètoga Štefana kralja, sina Geyse, bil okerstil, i maloga vu kerščanski věri bil izvučil, videči katoličansku věru vu vugerski zemlji zakorenjenu je odišel vu svoj samostan, gdě njega Leo opat je načinil Predstojnikom samostana. On je ovu visoku čast z–osebujnem tersenjem i z–naj vekšum poniznostjum obnašal. Kada bi se cesar Oto III. vu Rimu bil zaderžaval, je njega po gustom pohadjal, i vu druženju z–ovem razbornem Samonjakom je spoznal tuliku batrivnost, da se zadnjić od njega z–teškem serdcem je odlučil.

Svèti Otec Papa Gregur V., koi na papinski stolici je zmenil Ivana XV., je Adalberta od moguntinskoga Nadbiškupa oprošen i pak nazad poslal vu svoju Biškupiu. Pokoren zapovědi svètoga Otca Pape odpravi se na put, i blizu Prage dohadjajuči začuje Pragence ně samo sebi suprotivne, dapače svoje brate i rodbinu od njih nemilostivno zaražene i skončane, zbog česa je odišel k–svojemu priatelu Boleslavu, poljskoga Vojvode Miecislava sinu. Ov Vojvodić je za nekoje vrěme poslal vu Pragu poslenike, da nje opitaju, jeli hočeju prijeti Adalberta, i njemu se z–vsum pokornostjum podložiti? Ali oni jesu malovrědno odgovorili: „Mi jesmo grěšniki, on pako je svèt, poslědno mi nemoremo skupa biti, anda nečemo njega. Zvun toga jesu nam znane njegve potmajne psine, pokehdob njega negiblje njegva zažganost za naše dušno zveličenje, nego nakanenje nad nami fantiti se zbog smerti svojeh rodjakov, anda naj se nenadeja dobro prijet biti.“

Iz ovoga odgovora spoznavši ov Svètec, da njega Pragenci već nikakvem načinom neterpiju, odpravi se vu Poljsku obračat poganine. Ovdě se je dosta slěpih poganinov obernulo, i njegvo serdce je bilo kruto veselo. Odtud se je povdal z–svojemi dvemi tovaruši, najmre: z–Benediktom i Gaudenciušem vu Prajsku zemlju, gdě do onda jošče ni bila izišla světlost prave věre. Ovdě je on po

svojeh prodečtvih veliku stran stanovnikov varaša Dancig k-Kristušu pripeljal. Iz Danciga je odišel na nekoi mali otok, ter ondě je ljudem obznanuval pravoga Boga. Bolvanomolci jesu njega zametavali i nemilo izbili. Jeden zmed njih je njega odzada iz za herbta pograbil, ravno kada bi on bil molil Šoltare, i njega z-veslom tak kervoločno vudril po glavi, da se je mahom zamertev dolě na zemlju zrušil. Poklam kam bi Adalbert i pak k-sebi bil došel, je se zahvalil Bogu, da je njega vrědnoga včinil za volju njegvoga imena terpeti i obšanosti podnašati; odtud je prešel na nekoje drugo město, gdě se njemu ni nikaj bolje godilo, i zadnjić je bilo njemu zapovědano, da pod smertnu kaštigu mora naj duže do drugoga dana oditi.

Svèti Adalbert anda primerom sebi dane zapovědi je odišel z-Benediktom i Gaudenciušem. Zadnjić od truda premorjen ne daleko od Fišhausena je postal, hoteči se ovdě nekuliko počinuti. Kada bi to stanovniki ovoga města bili zeznali, jesu navaljili na njega, i na njegve dva putne tovaruše, i nje postavili vu spone. Svèti Adalbert je svoje živlenje po skrušeni molitvi alduval Bogu, i njega za svojeh nepriatelov oproščenje prosil. Bolvanski aldovnik je njega vu persih z-sulicum prebol, i onda njemu smejuć rekel: „Ti se sada moreš veseliti, pokehdob ti, primerom tvojega valuvanja, nikaj zažganeše neželjiš, kak za tvojega Ježuša svoje živlenje položiti.“ Zvun njega je njemu jošče šest drugeh poganinov vsaki z-svojum sulicum zavdal smertni vudarec, i ovak je podnesel mukoterpnu smert dan 23. Travna lěto poleg kerščanskoga broja 997. Njegvi vmoriteli jesu njemu potlam glavu odsekli i na kolec nateknuli, i med velikem veseljem i kričanjem razišli se; Benedikta pako i Gaudenciuša jesu z-sobum vlovljene odpeljali.

Boleslav, za onda poljski Vojvoda, je svèto tělo Biškupa od nevěrnikov izkupil, i nje vu Cirkvi opatije Tremeznenske dal položiti. Budučе lěto je bilo prenešeno vu stolnu Cirkvu Gnezne, gdě se od věrnoga ljudstva osebujnem načinom poštuje. Bog je svojega věrnoga službenika odičil po vnogoverstneh čudačinih.

Više puti dogadja se, velì svèti Otec Papa Gregur Veliki, da naj marljiveši i za božju diku naj zažganeši Biškupi i sluge božji sěme božanske rěči zahman razsipavaju, i da njihovi trudi i posli za

zveličenje sebi zaufaneh duš prez napredka ostajeju. Ali to njihove zasližbe, koje oni sebi pri Bogu dobavljaju, i njihovu njim pripravljenu platču nikaj nepomenjšava; dapače ztem vekši je njihov najem i zasližba, skem menje oni na ovem světu prijemljeju batrivnosti zbog nepodvučljivoga puka i zbog zaobstujnoga pota njihoveh trudov i muk. — Ravno tak se je godilo svètomu Adalbertu, koi se pravedno more imenuvati pelda Ježuša Kristuša, glave vseh Svètcov, i poče̊tnika vse svètosti, koi je nazvěščal svèti Evangelium tverdokornomu ljudstvu, koje njemu vsevdilj je suproti govorilo, doklam zadnjić je njega razpelo na križ. Vu ovakveh prilikah vklanjajmo se božanskem sudom, koji proti Izebranem jesu puni miloserdnosti, à proti tverdokornem grěšnikom puni pravice; za jedno se takaj bojmo i prosemo Gospona, da nebi dopustil, da bi takaj mi prepali vu slěpotu razuma i okornost serdca, na koju nas naša hmanjica i pokvarjenost vodi. Malo po malo dohadja se tak dalko, akoli se zametavaju male pomenjke, i glas božanskeh službenikov i božanska nadehnenja puščaju se kakti po vetru oditi. Skoznujmo anda, ter se tersemo, poleg opomenka svètoga Petra, naše zveličenje po zveršavanju dobreh del, i po věrnem pripomaganju z-miloščum Gospona z-vsum marljivostjum vu segurnost postaviti.

„Kaj ja jednoć iz šale i za prikratčenje časa jesem včinil, to je sada mojemu serdcu gliboka i kruto boleča rana!“ Svèti Adalbert.

„Budite trezni i skoznujte, ar vaš suprotivnik, vrag, obhadja kakti ručeči oroslan, i išče, gdě bi koga požerl.“ 1 Petr. 5, 8.

„Budi vu vsem razboren!“

MOLITVA. Dopusti, o Bože! kraljestvo istine k-nam dojti, i podelji, da mi kakti kotrigi ovoga kraljestva k-njegvomu razširavanju poleg naše mogučnosti pripomoremo, ter zaslužimo jednoć vu kraljestvo nebes prijeti biti, po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVETI ALBAN,

Kerčmar i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 22. Klasna (Junius).

Pervi, koi vu engleski zemlji světu Ježuša Kristuša věru z-mukoterpnum smertjum je potverdil, je bil svèti Alban. On je bil rodjen

od nevěrneh starešeh vu varašu Verulam. Takaj on je vnogo lět bolvane molil, medtemtoga vendar od narave je bil dobroga i milostivnoga serdca, i ravno ova njegva naravska dobrota i miloserdnost je njega na spoznanje istine kerščanske věre dopeljala, i njemu nezmerne kinče vekivečnoga življenja odperla.

On je bil jošče poganin, kada nevěrni cesar Maksimian vsem rimskoga cesarstva oblastnikom je oštro zapovědal vse Kerščenike, à navlastito kerščanske Měšnike, preganjati, i akoli nebi hoteli bolvanom aldove podati, prez vsakoga pomiluvanja skončati. Poklam kam bi Alban bil čul i videl, z-kakvum ljutostjum jesu preganjali stanovitoga Měšnika, imenom Anfibalus, zaradi njegve věre, je njega ljubljeno pod svoj krov prijel i zakrival, ter njemu vsa potrebna daval. Alban je ovoga neznanoga Měšnika duže vrěmena opažuval, i pokehdob je njega krotkoga, terpljivnoga, bogaboječega, vu vsevdiljneh postih, vu molitvah i dobreh delih, vekšu stran noči vu premišljavanju i vu božji hvali sprevadjati bil spazil, kruto se nad njim je čudil, i njemu se je videlo, da vu svojoj hiži něma človeka, nego Boga. Njegvo življenje zevsema razlučno od življenja nevěrnikov je se njemu na tuliko dopalo, da je željel i on tak živeti. Iz ovoga cilja je oprosil ovoga Měšnika, da bi njega podvučil vu věri. Anfibalus čujuči ovu prošnju, je zahvalil Bogu, koi vu njegvoga gospodara serdcu je obudil ovu želju, i je započel njega vu kerščanski věri marljivo podvučati. Alban od božanske milošče razsvětčen je na skorom spoznal svètost Ježuševe věre, à bludnost svojega bolvanomolstva, i zato je od sebe odhitil maleke, i počel se je vklanjati jedinomu pravomu Bogu.

Bogaboječi Měšnik Anfibalus je bil duže vrěmena vu Albanovi hiži zakrit, nevěrniki pako jesu njega vsevdilj iskali, da bi njega vmorili, pokehdob po njegvem nagovarjanju jesu vnogi zapustili maleke. Medtemtoga je se razišel glas, da se vu Albanovi hiži zaderžava nekakov kerščanske věre navučitel. Oblastnik pošlje mahom tam vojnike, da se od iztinitosti ovoga glasa obsvědoči. Alban je to hitro zeznal. Pun zahvalnosti za prijeta dobročinstva je svojega dobroga navučitela preoblekel vu svoju opravu, da je vu njoj neprepoznan mogel vujti, on pako je njegvu oblekel, i ostal doma. Kada bi pako vojniki vu njegvu hižu bili došli, je on njim naproti izišel, pred njimi očituval i valuval svoju věru, i nje lěpo nagovarjal, da naj oni takaj věruju vu pravoga Boga. Vojniki něsu njega posluhnuli, dapače

jesu njega pograbili, zvezali, i pred oblastnika odpeljali, ter njemu rekli: „Nut, ovo imaš nepriatela našeh bogov." Oblastnik je ravno svojem bogom aldove podaval; i poklam kam bi od vojnikov vse bil zezvědel, kaj se je dogodilo, zapove Albana pred maleka odpeljati, i onda reče njemu: „Pokehdob da ti puntara i nepriatela našeh bogov jesi hotel rajši zatajiti, nego njega vojnikom od mene poslanem predati, da bi ov zametavec našeh bogov bil prijel zasluženu kaštigu, tak znaj, da ti sada budeš moral podnesti vse ono, kaj je bilo njemu dopitano, ako nepoveš sproti, gdě se Měšnik *Anfibalus* zaderžava, i ako ti bogom aldove nepodaš."

Albanus odgovori: „Gde se ov vrědni Měšnik *Anfibalus* ravno ov čas zaderžava, to ja tebi něsem moguć povědati, ja samo jesem njega prosil, da naj hitro ostavi moju hižu, kaj on na batrivnost Pravověrneh je takaj včinil; tvojem pako bogom aldove podati morem ja ravno tak malo, kak malo se *Anfibalus* nato bude i gda odlučil."

„Kakvoga jesi ti roda?" pita njega oblastnik.

„Nad tem, reče Alban, more tebi malo ležeče biti, ako pako hočeš znati, kakve jesem věre, tak znaj, da se ja vklanjam Ježušu Kristušu, živoga Boga Sinu."

„A kak je tebi ime?" pita njega oblastnik.

Alban odgovori: „Ja jesem kerčmar *Alban*.

„Kak jesi došel, reče njemu oblastnik; k-ovoj Anfibaluša Měšnika opravi?"

Alban odverne: „On je nju meni dal v-spravu."

„Pak zakaj se ti vu nju jesi oblekel?" reče oblastnik.

„Ja jesem štimal, odgovori Alban, da ja nju ravno ov čas nemorem bolje občuvati, kak ako se vu nju oblečem."

„Dosta je, zakriči oblastnik od oroslana serditeši, podaj bogom aldove, ali vumri."

„Jednoć, odverne Alban, jesem takaj ja bil takov bedak, ter jesem aldove podaval onem nečemurnem bogom, kojem ti meni zapovědaš aldove doprinesti; ali od kada ja jesem Kerščenik, vklanjam se jedinomu živomu Bogu cěloga světa, i njemu jedinomu podajem aldove."

„Ja pako hoču, reče oblastnik, da se ti našem bogom pokloniš, i njim aldove podaš.“

„To ja, odgovori Alban, već nigdar više nevčinim.“

„Ti se jošče kratiš?“ reče oblastnik.

„Ja tebi vre jesem pověđal, odverne Alban, da ja jesem Kerščenik.“

„Slečite njega, reče nato oblastnik vojnikom, slečite njega, i bičujte njega tak dugo, dok se odluči cesarsku zapověd izpuniti.“

Alban je bil nemilostivno bičuvan, kerv je curkom curela iz žilj, i jezera gledavcev něsu mogli preseči njegvo veselje vu naj vekšeh mukah. Alban pako ni niti čmergnul, nego je z-veseljem gledal proti nebu, gdě se je ufal dobiti platču za svoju stalnost vu valuvanju Ježuševoga navuka.

Zahman je pozival oblastnik Albana, da bi se sam sebi smiluval, ter bogom aldove podal.

„Ja tebi vre jesem povedal, odgovori Alban, da ja jesem Kerščenik, ter rajši stokrat hoču vumreti, nego se vklanjati vkanljivem bogom.“

„Tak anda ti hočeš obstati vu tvojoj tverdokornosti?“ pital je njega oblastnik.

„Ja, odverne Alban, jesem pripraven vsaki čas vumreti za volju onoga, koi vre predi iz ljubavi proti meni, i na odkuplenje cěloga človečanskoga pokolenja je vumerl na križu.“

„Odpeljajte, zakriči oblastnik, odpeljajte ovoga bedaka spred mene proć; odpeljajte njega na město, gdě se pogubljuju vsi zločinci, ter mû glavu položite pred noge.“

Alban je z-veseljem začul ovo smertno dopitanje, i na glas je zahvalil Bogu, da je njega vrědnoga znašel za Ježuševo ime svoju kerv prelejati, ter istinitost njegvoga nàvuka z-svojem živlenjem potverditi. Oblastnik je odišel pun serditosti, vnožina pako světa je gernula od vseh stran, da vidi, kak se nad Albanom izgovorjeno smertno dopitanje bude zveršilo. Put na město pogublenja je peljal čes jeden potok, koi ravno na onem městu, na kojem se je prek njega prehadjalo, je bil jako nagel, pokehdob je bil od pečine jako stešnjen. Zbog velike anda vnožine ljudstva ni bilo moguče do města blizu

dojti, i Alban bi do tverdne noči bil moral stati, da bi bil hotel čekati, doklam bi vsi, koji pred njim jesu išli, čes most bili mogli prejti. Vu svètoj neterpljivnosti, da se njemu kruto željna mučeničtva koruna tak dugo nezderžava, pristupi k-bregu potoka, podigne svoje òči proti nebu, i zverši kratku molitvu. Nato se mahom razdelji potok, i načinì njemu i njega naslědujučemu ljudstvu put.

Hahar, kojega ponašanje svètoga Albana vre predi je genulo, spazivši to veliko čudo, odhiti od sebe meć, hiti se pred noge svètoga Albana, i očivesto valuje takaj on kerščansku věru za jedino zveličujuču, i očituje se pripravnoga ovu istinu z-svojum kervjum posvedočiti. Ovo nenadejano obernenje hahara je bilo sproti oblastniku oglašeno; medtemtoga, dok bi se bilo čekalo na daljnešu zapověd, Alban, jošče zmir sprevadjan od ljudstva, izide na breg, koi od potoka do sto koračajev je bil odalečen, i iz kojega kruto lěpi izgled je bil; ovdě se hiti moleć na svoja kolena, i on hip je precurel zviranjek, iz kojega je zagrabil vodu, da sî z-njum vgasi žedju. Nato se ponudi nekoi drugi za hahara, koi njemu je odsekel glavu. Ništarmanje Bog je njegvu nečemurnu prevzetnost čudnovitem načinom kaštigal, ar on je on čas oslěpel, i na zemlju dolě opal. Pervešemu pako haharu, koi se je kratil krivično dopitanje zveršiti, ter se za Kerščenika je očituval, je bila takaj glava odsečena, ter ove srěće je postal vrěden, pokehdob da je bil vu svojoj lastoviti kervi okerščen. Vu rimski žitka Mučenikov knjigi biva takaj njegov spomenek, on se je zval Kapgrave ali Arakleur.

Vnogi zmed oneh, koji pri Albanovem pogublenju jesu bili nazočni, jesu odperli oči pred světlostjum vère, pridružili se k-onomu Měšniku, koi je obernul Albana, i z-njim jesu odišli vu Valesiansko knestvo, gdě jesu bili okerščeni. Ništarmanje vsi na broju do 1000 jesu bili od poganinskeh aldovnikov skončani. Anfibalus pako, koi nje je podvučil vu kerščanski věri, je bil kamenuvan vu Ruburnu, od Verulama tri milje odalečenem varašu, koi se sada zove „svètoga Albana varaš.“

Svètoga Albana mukoterpna smert je se dogodila dan 22. Klasna lěto od kristuševoga narodjenja 286. na početku Dioklecianskoga preganjanja, kojemu na skorom potlam je načinil konec Konstancius.

Pod ladanjem Konštantina Velikoga je bila na onem městu, na kojem svèti Alban je podnesel mukoterpnu smert, zezidana zmožna Cirkva, koju Bog po vnogoverstneh čudačinih je odičil.

Svèti Alban je bil obernjen po dobri peldi Měšnika Anfibalusa, kojega on iz miloserdnosti je bil prijel vu svoju hižu. Iz njegvoga svètoga živlenja je spoznal svètost katoličanske věre, i za nju je takaj dal svoje živlenje. Spačka ima veliku moć, pokehdob pokvarjena narava je nagnjena no zlo; ali takaj dobra pelda ima veliku moć, i človeka lehko gene na takvo živlenje, kakvo na drugem opažuje. Svèti Gregur Papa velì: Rěć vuči, dobra pako pelda vleče.

Dobru peldu davati je zapovědano od Boga. Kristuš Ježuš velì: „Naj se světi vaša světlost (vaše lěpo živlenje) pred ljudmi, da vidiju vaša dobra děla, i dičiju vašega Otca, koi je na nebesih.“ Mat. 5, 16. Premisli ove rěči, ter se tersi, kuliko je tebi moguče, sebi i svojem bližnjem z-dobrem živlenjem pomagati.

Davaj drugem dobru peldu, ali takaj naslěduj drugeh dobru peldu. Svèti Pavel piše Věrnem: „Bratja, budite moji naslědniki, i glejte na one, koji tak živeju, kak nas za peldu imate.“ Fil. 3, 17. I pak: „Prosim vas, budite moji naslědniki, spodobno kak takaj ja jesem Kristušev naslědnik.“ 1 Kor. 4, 16. Obderži ove rěči, i naslěduj bogaboječe, koji živeju poleg pelde i navukov Kristuševeh. Davaj i naslěduj dobre pelde zaradi Boga, i od njega budeš prijel obilnu platču.

MOLITVA. O Bože! podelji meni po zagovoru svètoga Albana, tvojega Mučenika, milošču, da dobre pelde rad iz serdca naslědujem, i nje takaj drugem davam, da tak po meni i po drugeh budeš vsigdar hvaljen i izvišavan, po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI ALEKSANDER,

Papa Mučenik i njegvi tovaruši.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 3. Rožnjaka (Mai).

Svètoga Klemensa na papinski štolici je zmenil svèti Evaristus. On je bil židovskoga pokolenja, i je osem lět sedel na stolici

svètoga Petra, ter je bil pod Trajanušem cesarom obsudjen na glavno zgublenje. Svèta katoličanska Cirkva obslužava njegov vsakolětni spomenek dan 26. Listopada.

Njega vu ravnanju svète katoličanske Cirkve je zmenil svèti Aleksander, koi akoprem vu lětih je bil mlad, tak vendar vu vèri je bil stalen, i svèt vu življenju. Božanska milošča je njemu stanovnike Rima na tuliko načinila nagnjene, da po njem velika stran naj preštimanešeh i poglavitešeh je bila obernjena na věru Ježuša Kristuša. Med ovemi je bil takaj oblastnik Rima varaša Hermes z-svojum tovarušicum, svojum dětcum, i velikum stranum svojeh sužnjev, koji vsi jesu prijeli svètu Ježuša Kristuša věru, i na svèti vuzmeni dan jesu bili keršćeni.

Trajanuš cesar je se ravno onda zaderžaval vu izhodneh stranah, kada njemu je bilo na glas dano, kak velik napredek vu Rimu je načinila kerščanska věra. On anda je poslal vu Rim Aurelianuša, oblastnika Isaurie, koi se za onda je nahadjal vu Seleucii, z-tum kervoločnum zapovědjum, da se vsi Kerščeniki imaju pomoriti. Ovoga Aurelianuša jesu Rimljani kakti istoga cesara z-vsum svètečnostjum prijeli. Komaj pako da bi on vu Rim bil došel, sproti se k-njemu jesu povdali aldovniki razlučneh bolvanovnic, kojeh ovdě je bila vnožina, i njega po svojeh nečemurneh tužbah na tuliko jesu razjadili, da je oblastnika Hermesa mahom dal vu železje okovati, svètoga pako Papu Aleksandra vu temnicu postaviti. Potom je bila podžgana ljutost poganinskoga puka, i je nastala punta. Nekoji jesu kričali: „Aleksander naj se živ zežge!“ Drugi pako jesu kričali: „Naj se zežge Hermes, koi je tulike ljudi odvernul od službe našeh bogov, da sada naše cirkve ostaju prazne i puste, i da oni svoje hižne boge zatiraju.“

Skem jesi izvišeneši, stem vekšu moć imaju tvoje dobre ali zločeste pelde na zveličenje ali skvarjenje tvojeh bližnjeh.

Stotnik, koi je deržal stražu zverhu oveh i jošče vnogeh drugeh vuznikov, je se zval Kvirin. Ov se ni mogel zadosta načuditi, da Hermes, takov spameten i preštiman človek, je spoznal kerščansku věru, i za njeinu volju vu pogibel postavil blago, čast, dapače isto življenje, ter da je tak čisto nerazumen, i věruje, da za ovem življenjem slědi drugo, pokehdob se vendar človečansko tělo razpada na prah, tak, da od njega nikaj, niti isteh kostih znamenje nepreostaje.

Ali Hermes je njemu očituval, da on dragovoljno svoje zemeljske časti z-vekšum dikum, svoja zemeljska imanja z-zmožnemi nebeskemi dobri, i ovo zemeljsko življenje z-ufanjem vekivečnoga žitka zmenja. On je njemu odperto valuval, da on sam predi věru od budučega življenja je deržal za praznu věru, ter da se iz nje je zesmehaval, doklam on od svètoga biškupa Aleksandra, koi se ravno sada takaj vu vuzi nahadja, od toga nebi zadovoljno bil podvučen. Komaj pako da bi Kvirin ime Aleksandra bil čul zgovoriti, kruto jako je se vužgal, i vu svojoj zlovoljnosti njega je imenuval copernjakom, koi po svojeh copriah (ovak jesu imenuvali paganini čudočinstva, koja něsu mogli tajiti) samoga sebe i vnoge druge zaslěpljuje; ter je počel Hermesa z-vsum močjum nagovarjati, da naj premeni svoja namenenja, ter naj odstnpi od kerščanske věre, da tak obderži svoju čast, svoja imanja, ter svoje i svojega društva življenje. Na pokonec konca pako reče: „Ako ov nečemurni človek (on je štimal *Aleksandra*), koi sada vu železje okovan pogiblje vu temniči, i na skorom bude zežgan, zna zaisto čudačine zveršavati, tak naj samoga sebe i tebe oslobodi od železja, i iz temnice!“ Hermes je se tersil obsvědočiti Kvirina, da čudačini, koje zveršava Aleksander, nesu opravki skrovne coprie, nego děla vsamogučnosti jedino pravoga Boga, kojemu se vklanjaju Kerščeniki. Nato odverne Kvirin, da to on bude věruval, ter se na kerščansku věru obernul, akoli po takvem čudačinu ali Aleksander iz svoje vuze vu vuzu Hermesa, ali pak ov k-njemu prez človečanskoga pripomaganja bude došel. Hermes vu stalnem zaufanju na pomoć vsamogučega Boga odgovori: „Naj bude na tvoje!“ Kvirin anda odide vu temnicu Aleksandra, i očituje njemu, od česa se jesu dogovorili. Svèti Biškup taki k-tomu pristane. Stotnik pako je povnožal njegvo železje trojverstno, i takaj stražu temničnu je povekšal. Vu zaufanoj molitvi vteče se Aleksander k-Bogu, i njega oprosi, da bi svoje svèto Ime odičil. Njegva molitva je bila posluhnjena. Ar kada bi noć bila nastala, Angel stupi vu temnicu, i železje odpade iz ruk i nog svètoga Mučenika, i Angel je njega prepeljal čes stražu vu Kvirinovu hižu, vu kojoj se je Hermes vuzen nahadjal.

Ovak je jednoć Angel Petra iz vuze izpeljal. Ovi svèti ljudi jesu Boga skupa dičili nad ovem čudačinom, kojega on je včinil. Nato nadojde takaj Kvirin k-vuzi, odpre vrata, i zevsema se osupne, kada

nju od nenavadne světlosti razsvětčenu, i nutri svètoga Aleksandra je našel. Medtemtoga od svoje poganinske predsudbe je bil on na tuliko preslěpljen, da on i sada jošče vsa, koja se ovdě jesu bila dogodila, je pripisaval coprii. Ništarmanje razsvětčujuča božanska milošča je odgernula zastor od njegveh očih, ter obsvědočujuče nagovarjanje Aleksandra, pelda stalne věre Hermesa, koi predi takaj je bil poganin, ter okolnost ova, da on dojduče jutro Aleksandra i pak, kak pervlje, je našel vu njegvoj vuzi, stražu postavljenu, i vrata temnice zaperta, jesu njega na tuliko prevzela, da je on věruval. Njegva věra je bila močneše potverdjena po čudnovitem ozdravlenju njegve kčere Balbine od nespretne kehlje po jedinem dotikavanju vratnoga železja, vu koje vu vuzi je bil okovan Aleksander. Kvirin je prijel kerščansku věru, i vu njoj podvučen je bil okerščen. Takaj njegva kči Balbina od božanske světlosti razsvětčena je věruvala vu Ježuša Kristuša, ter se je dala okerstiti. Na prošnju svètoga Aleksandra je dopuščal Kvirin vsem vuznikom, koji pod njegvum prigledbum jesu bili, vu njegvu vuzu dohadjati. Oni, koji jesu bili Kerščeniki, ter zaradi valuvanja svète věre jesu pogibali vu vuzi, nje je svèti Biškup objačuval vu valuvanju, i nje obudjuval na stalno obstajanje vu harcu. Takaj poganini, koji zbog razlučneh zločinstvih jesu sedeli vu vuzi, jesu dohadjali k-ovomu svètomu človeku. I ovi takaj jesu bili pridobljeni Ježušu Kristušu, i po svètem Kerstu na zveličujuče ufanje vekivečnoga živlenja posvètčeni. Med vuzniki jesu se nahadjali takaj dva Mešniki, najmre: Evencius, vrědni starac, i Theodulus, koi kratek čas predi stoperv je bil došel vu Rim iz istočneh stranah.

Ovi obodva něsu se nikaj menje zažgane izkažuvali od svètoga Pape vu potverdjavanju Kerščenikov vu věri, i poganine, koji z-njimi kakti vuzniki jesu bili vu družtvu, po svètlosti Kerščanstva srěčne včiniti. Vlovljeni Kerščeniki, koji pod prigledbum Kvirina jesu bili, jesu mogli, kuliko goder puti bi bili hoteli, vu vuzi svètoga Aleksandra skupa se shadjati, i ovak je postalo sada ovo město svèta Cirkva, vu kojoj se jesu Bogu na hvalu pesme spevale, reči zveličenja nazvěščale, občinske molitve zveršavale, i svète Kerščanstva skrovnosti zveršavale. Ništarmanje ova Kerščenikov srěča ni dugo terpela, ar Aurelianus je na skorom zeznal, kaj biva vu vuzi. On anda sproti je dozval k-sebi Kvirina, i njemu oštro spočitaval, da se je dal od Aleksandra preslěpiti, i na kerščansku věru obernuti. Kvirin je

njemu odgovoril: „Ja jesem Kerščenik! daj mê tuči, z-ognjem mučiti i skončati, ja to vendar ostanem. Vsi vlovljeni jesu takaj Kerščeniki. Ja jesem hotel nje van spustiti, dapače ja jesem prosil *Aleksandra* i *Hermesa*, da izideju van iz vuze, ali oni něsu hoteli iziti, oni složnem glasom veliju: pokehdob mi po našeh grěhih jesmo zaslužili smert, kuliko anda bolje moramo biti pripravni, nas za ime Ježuša Kristuša za aldov podati? Vse, koji vu vuzi jesu okerščeni, jesem nje poleg kerščanske navade vu běle svite oblekel. Vsi jesu pripravni muke terpeti. Vsi hlepiju za mučeničtva korunum, kak gladen za naj obilnešemi gosti. Včini anda, kaj se tebi vidi."

Na ove rěči je se oblastnik kruto jako razserdil. On je zapovědal, da se Kvirinu ima jezik van zrezati, da na mukah nebude mogel tak batrivno govoriti. Kvirin reče njemu: „Ti nesrěčni i nevòljni! oslobodi svoju dušu, da se ogneš vekivečnomu skvarjenju." Nato je njemu zaisto jezik iz vust bil izrezan, na razteznicu položen i strašno mučen. Zadnjić je njemu Aurelianus zapovědal ruke i noge, i onda glavu odseči. Njegvo tělo je bilo pred pse hitčeno, doklam zadnjić Kerščeniki jesu pobrali njegve ostanke, i nje dostojno pokopali. Njegov vsakolětni god obslužava svèta katoličanska Cirkva dan 31. Sušča.

Takaj Hermesu je bila na zapověd oblastnika glava odsečena. Njegvo tělo je bilo zakopano od njegve sestre Theodore dan 28. Velikomešnjaka vuz tak imenuvanu solarsku cestu ne daleko od Rima; ov isti dan obslužava svèta katoličanska Cirkva njegov vsakoletni god.

Vsi pako, koji se vu vuzi jesu obernuli na kerščansku věru, ter bili okerščeni, jesu bili vu jednu ladju postavljeni, na visoko morje izpeljani, i z-kamenjem okolo vrata ovezanem vtopljeni. Spomenek oveh svèteh Mučenikov ponavlja svèta katoličanska Cirkva dan 10. Travna.

Sada je svètomu Aleksandru i onem dvem Měšnikom Evenciušu i Theodulusu težki harc nastajal. Oni jesu bili hitčeni vu skušni ogenj, vu kojem se oni kakti čisto i osnaženo zlato jesu očituvali.

Aurelianus je dal pred se dopeljati Aleksandra, i od njega je potrebuval očituvanje navukov i skrovnostih kerščanske věre. Svèti Papa je njemu očituval, da mû ni slobodno Svèto pred pse metati (Mat. 7, 6.)

ter je njemu odperto i serdčeno pred oči postavljal njegvu proti Kerščenikom krivičnu kervoločnost, i vekivečne kaštige, koje on sebi po njoj nakapa. Nato odgovori njemu Aurelianus: „Neberbraj, ar ti nestojiš pred kakvem prostem sudcom, nego pred onem, kojega mogučnost vre ves široki svět je počutil.“ Aleksander odverne: „Nediči se z-tvojum mogučnostjum, ar vsa oblast za čas odjimlje se od onoga, koi se z-njum diči.“ Sudec reče: „Samo zato prepuščam tebi jošče tuliko govoriti, kajti prez toga budeš svoje živlenje pogubil na težkeh mukah.“ Aleksander odgovori; „Stem ti nikaj novoga nebudeš včinil; ar koi nedužni je jošče do sada vušel spod tvojeh kervoločneh ruk? Ti samo onem prikažuješ živlenje, koji jesu zatajili Gospona Ježuša Kristuša. Ja nebudem mojega Gospona zatajil, i zato budem skončan, kak *Hermes*, on svèti človek, koi sada je istinito plemenit, i kak *Kvirin*, koi je sada pravi, okorunjeni vitez, i kak vsi oni, koji ne zdavna, od istine razsvětčeni, jesu vlezli vu kraljestvo světlosti.“ Aurelianus je njega jošče jeden put pital od navukov i skrovnostih Kerščenikov, kajti je hotel zezvědeti, kaj njim podeljuje serdčenost na veselo i batrivno podnašanje naj bridkešeh muk i iste smerti. Ništarmanje on ni zato pital, da bi se obsvědočil od istine, nego samo zato, da bi svoju zvedljivost vkrotil. Kada bi anda Aleksander i ov krat bil očituval, da njemu ni slobodno Svèto pred pse metati, je se zagrozil svètomu Biškupu, da njega bude dal z-paličjem pretepati; nato je njemu on odgovoril: „Ja se nebojim vudarcov, koji i pak na skorom prestajeju; dapače ja se bojim oneh muk, kojeh se ti nebojiš.“

Zatem včini razserdjeni sudec svètoga Biškupa na razteznu klup položiti, z-železnemi grebeni drapati, i z-goručemi bakljami pripekati. Ove kervoločne muke jesu duže časa terpele, vu kojeh vendar Aleksander niti jedne rěči ni izvustil. Nad tem se je Aurelianus kruto jako začudil, i rekel: „Zakaj ti mučiš?“ Aleksander pako je odgovoril: „Kajti Kerščenik, kada se vu molitvi z-Bogom zabavlja, z-nikem drugem nesme govoriti.“ Dok bi pako Aleksander na raztezni klupi položen bil mučen, pošlje k-Aurelianušu njegva tovarušica, imenom Severina, i njega oprosi, ter

opomone, da naj spusti svetoga Biškupa, i naj se boji nesrěčne smerti, po kojoj ona bude dospela vu nevoljni vdovički striliš. Aurelianus pako osmehavajuči se iz nje, poruči njoj: „Jeli morebiti je on tvoj priatel, pokehdob da se ti za njega vzimlješ?"

Dogodovščina nečini od toga nikakov spomenek, jeli ni morebiti Aurelianuševa tovarušica bila skrovna Kerščenica, — ali-jeli *ni* morebiti ona hotela svojega tovaruša spomenuti iz onoga, kaj ona vre do sada već puti je vzela v-pamet, da vnogi poganinski kervoloki za svoju kervoločnost proti Kerščenikom po nagloj i nesrěčni smerti jesu bili kaštigani. Medteimtoga bilo ovo, ali ono, Bog sî je vendar z-njum služil, da ovomu nečemurnomu sudcu hasnoviti opomenek vu serdce zasàdi; i komu nemora biti žal, da ov opomenek je ostal prez napredka.

Vsaka hasnovitoga navuka i opomenka rěć, došla ona odkud goder, je rěć božanska, kojoj mi serdce moramo odpreti.

Svèti Aleksander je bil dolě vzet iz razteznice, à oni dva Mèšniki Evencius i Theodulus pripeljani. „Gdo jesu ovi?" opita Aurelianus Aleksandra, koi je odgovoril: „Ovi obodva jesu svèti ljudi, obodva jesu Měšniki." Aurelianus naj pervić pita Evenciuša: „Kak se zoveš?" On pako odgovori: „Moje světsko ime je Evencius, à kaj se dostoji mojega duhovnoga imena, tak ja jesem Kerščenik." „Kak dugo vre jesi ti Kerščenik?" pita njega Aurelianus. Evencius pako odgovori: „Vre sedemdeset lět. Vu jedenajstem lětu moje dobe jesem bil keršćen; dvadeset lět star jesem postal Mèšnik, sada pako brojim osemdeset i jedno lěto moje starosti. Zadnje lěto mojega živlenja jesem sprevodil vu vuzi i vu železju, i nad tem se ja kruto veselim." Aurelianus reče: „Smiluj se svojoj starosti, zataji Kristuša, i ja tebe načinim bogatoga, ter tebe primem za mojega priatela i družbenika." Evencius odverne: „Gde je tebi pamet i razum? Ja jesem tebe deržal za spametnoga, ali sada spoznajem, da ti božanska nepresižeš. O ti nesrěčni! spoznaj končemar sada, da ti jesi vmertelen človek. Včini pokoru, i věruj, da Ježuš Kristuš je pravi Sin božanski, da tak zadobiš njegvu miloserdnost!" Onda činì pred se dopeljati Theoduluša, i reče njemu: Ti jesi *Theodulus,* koi moje zapovědi zametavaš?"

Theodulus odgovori: „Ja takaj tebę zametavam, pokehdob ti Svètce božje tak nemilostivno mučiš. Kaj je včinil Aleksander, da ti njega tak nečemurno jesi mogel dati mučiti?“ Aurelianus odverne: „Kaj štimaš, da se tebi bude bolje godilo?“ „Ja se ufam vu Boga mojega,“ reče Theodulus, „da ja od tovaruštva njegveh svèteh Mučenikov nebudem odružen.“

Nečemurni Aurelianus zapove sada peć živo zakuriti, ter Aleksandra i Evenciuša za herbert skupa zvezati, i vu nju hititi. Theodulus pako je moral pred pečjum stati, da po gledanju njihoveh strašneh muk splašen, gene se na podavanje aldovov bogom. Ništarmanje Aleksander zakriči iz ognjene peči proti njemu: „Brate *Theodulus!* pašči se k-meni dojti, — ar on četerti je takaj pri nas ovdě, koi se je onem trem mladencom vu ognjeni peči izkazal!“ Theodulus skoči vu peć k-svojem mukoterpnem tovarušem. Vsi tri jesu složno hvalili Boga, i jesu ostali nevraženi. Kaj kada bi Aurelianušu bilo povědano, od prevelike serditosti počme besniti, i zapove Evenciušu i Theodulušu glavu odseči, Aleksandra pako z-mečom do smerti prebadati. To je včinjeno lěto od Kristuševoga narodjenja 117.

Těla oveh svèteh Mučenikov jesu bila sedem milj daleko od Rima vuz numidiansku cestu zakopana. — Kesneša vrěmena je bila zverhu njihovoga pokopališča lěpa cirkva zezidana.

Aurelianusa oblastnika je kratek čas kesneše, kak je dal ove svète Mučenike skončati, pograbila zimljica, vu kojoj takaj je vumerl.

Poslědje zločinstva je kaštiga.

Križ je istom vrata, čes koja vlezujemo vu Cirkvu svètosti. Ako mi z-Kristušem neterpimo, tak mi takaj z-njim nebudemo odičeni. Terpěmo z-terpljivnostjum; vendar je z-nami Bog, on nas nebude zapuščal; terpěmo neg samo iz ljubavi proti onomu, koi je iz ljubavi proti nam tulika preterpel. Terpljivnost je Bogu kruto dopadni aldov.

MOLITVA. Spomenek tvojeh svèteh Mučenikov, ò Bože! naj nam napreduje na hasen; po njihovem zagovoru podelji nam stalnu serdčenost vu vseh našeh terplenjih, po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI BLAŽ,

Biškup i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 3. Svěčna (Februar).

Vu Sebasti, koi varaš je bil odičen postal po mukoterpnoj smerti oneh četerdeseteh Mučenikov, koju oni pod Agrikolum oblastnikom za věru Ježuša Kristuša jesu podnesli, ono izto vrěme, i pod onem iztem oblastnikom je takaj svèti Blaž za věru Ježuša Kristuša z-silnum smertjum vumerl.

On je bil serdčen Kerščenik, stalen vu věri i ufanju, i pun goruče ljubavi proti Ježušu, i akoprem se je nahadjal oposred nečemurneh nevěrnikov, tak vendar je vsigdar vu pobožnosti, strahu božjem i ostaleh krěpostih svoje živlenje sprevadjal. Zbog njegvoga svètoga živlenja jesu njega Pravověrni varaša Sebaste izebrali za svojega Biškupa. Kakti Biškup je velike dobroga i věrnoga pastira Gosponovoga dužnosti marljivo zveršaval, ter se je zdušno skerbel za svoje i svojeh ovec zveličenje, i za preobernenje poganinov. Ravno ob onem času jesu nevěrniki kruto preganjali katoličansku Cirkvu, à navlastito Biškupe i ostale Duhovne, da bi ovak Věrni stem leglje opešali, pokehdob bi prez Pastirov bili. Da anda svèti Blaž svoje živlenje za volju svoje črede obderži, vugnul se je pregonom Liciniuša, kojega kervoločne zapovědi nečemurni oblastnik Agrikola z-naj vekšum oštročum je zveršaval, i odišel je iz Sebaste na goru „Argeus“ zvanu, i onde se je vu jedne pečine duplju nastanil, gdě je vu molitvah, postih, skoznuvanju i sveteh stvarih premišljavanju svèto živlenje sprevadjal. Vu ove pečine duplju, vu kojem se ov svèti Biškup je bil nastanil, jesu pervlje prebivale neme i ljute zveri, koje takaj sada tam prez vsakoga straha jesu dohadjale, i kajti takaj on ž-njimi je bil dober, tak se one njega ni malo nesu plašile, niti njemu nikaj žalnoga nesu včinile. Po ovem anda druženju z-nememi stvarmi je hotela božanska previdnost vkrotiti njegvu žalost, koju on je čutil zbog svojega razdruženja od svoje ljubljene črede, od koje njega besna ljutost ljudih je pregnala.

Ravno pako ob onem času, kak to nekoji starinski pisci svědočiju, je oblastnik Agrikola zapovedal lov deržati na ljute neme zveri, po kojoj bi se věrni Keršćeniki na občinskeh městah na razveselenje poganinov i zabavu haharov mučili, tergali i ražali. Nekoje zveri po lovcih gnane jesu dobežale k-pečine duplju, vu kojem se je svèti Blaž skrit zaderžaval. Lovci jesu hitro za njimi tekli; ali kak jako se jesu osupnuli, kada bi vu duplju bili zagledali čoveka, koi oposred neme živine z-rukami i očmi vu nebo podignjenemi je klečal i Boga molil. Oni jesu vu njem sprotì prepoznali svètoga Blaža Biškupa; zakaj taki se nazad jesu povernuli, i Agrikoli vsa, koja jesu videli, nazvěstili. On pako nad ovem glasom obradujuči se mahom je zapovědal, da imaju Biškupa pograbiti, i marljivo zvědjati, nebili se jošče drugi Keršćeniki onde vu duplju skriti zaderžavali, ter da bi takaj nje pograbili, i skupa z-Blažom pred njega dopeljali. Hahari, kada bi po drugoć bili došli k-duplju, jesu našli Biškupa zmir jošče molečega, i jesu rekli njemu: „Izidi van, oblastnik zapověda, da dojdeš pred njega!“ On pako čisto batrivno odgovori: „Moja dětca, ja rad idem z-vami! ar se denes iz mene spomenuje Gospon. On se je meni prešestnu noć tri puti izkazal, i rekel meni: stani se, i zverši tvoj aldov! Dětca, vi jeste ravno pravi čas došla. Moj Gospon, Ježuš Kristuš je z-nami!“

Svèti Blaž je se dal dobrovoljno peljati vu Sebaste. Ali-kak piše narodov Apoštol: „Ja jesem privezan k-lancom, ali božja rěč ni privezana,“ ravno tak takaj ov svèti Biškup peljan vu Sebaste varaš ni prepuščal cělem putom nevěrnike na věru Ježuša Kristuša obračati; i zaisto je vnoge obernul, pokehdob je svoje govorenje z-vnogemi čudačinmi potverdjaval. Vsake versti betežniki jesu bili k-njemu dopeljani; on je na nje polagal svoje ruke, nje blagoslovil, ter od sebe zdrave odpuščal. Med ostalemi betežnemi je se nahadjal takaj nekoi dětčak, koi je bil jedini Sin nekoje vdovice, ovomu dětčaku ribe jedučemu je bila vu gerlu veznula koščica, koja se po nikakveh naravskeh protimbah ni mogla van zvaditi. Ov izti dětčak je vre bil počel vumirati; to videča tužna mati, puna žalosti, nezna komu bi se vtekla za pomoć. Zadnjić dojde njoj na pamet čudnoviti Biškup Blaž; hitro se anda podigne, ter se z-svojem zamertvem sinom odpravi k-njemu, i pred njega dojduča položi svojega sina k-njegvem

nogam, i z-suznemi očmi oprosi njega, da bi njeinega vumirajučega sina ozdravel. „Smiluj se,“ ovak je ona počela kričati, „smiluj se ti službenik Odkupitela Ježuša Kristuša mojemu sinu, ar ovo je moj jedini sin!“ Svèti Biškup začme zažgano moliti Boga, položi svoje ruke na dětčaka, i njega ozdravljenoga preda vu ruke razveseljene matere.

Nekoja pako starica je imala jedno jedino prase, koje je bilo ves njein imetek. Znevarce dojde vuk, i nje pograbi, ter odnese. Ravno on čas je onud prehadjal svèti Blaž. Raztužena starica oprosi njega, da bi hotel vu imenu Ježuša Kristuša zapovědati vuku, naj bi njoj prase nazad donesel. Svèti Biškup je to včinil, i starica je svoje prase cělo i zdravo nazad dobila.

Poklam kam bi svèti Blaž vu Sebaste varašu bil na zapověd oblastnika vu vuzu postavljen, taki je bil drugi dan na sud pozvan. Ovdě je njega Agrikola z-vsakojačkemi mastnemi i vkanljivemi rěčmi skušaval, da bi věru Ježuša zatajil, ter se bolvanom vklanjal; ali svèti Biškup je njemu serdčeno odgovoril: „Vaši bolvani jesu vragi, i koi nje moli, bude vu vekivečni ogenj veržen.“ Razčemerjen oblastnik zapove njega z-paličjem nemilostivno pretepati, i zbitoga nazad vu tmičnu vuzu hititi, prepovedajuć, da se njemu ni griza nepoda kruha.

Kak pervić bi to bila zeznala ona starica, od koje odzgor je bil včinjen spomenek, da Blaž vu vuzi pogiblje, sproti je zaklala svoje prase, i jednu stranku skuhala, ter svètomu Mučeniku na okreplenje odnesla. On je ov dar z-zahvalnostjum prijel, nju pako je blagoslovil i vu svojeh gorućeh molitvah preporučil onomu, koi je obečal, da niti jeden napitek hladne vode, koi se iz ljubavi podaje, nebude ostal nenaplatčen.

Za nekulikemi dnevi je bil svèti Blaž i pak po drugoć na sud pozvan. „Jeli se hočeš,“ reče njemu Agrikola, „Bogom vklanjati, ali pak mučen i vmorjen biti?“ Svèti Biškup odgovori njemu: „Tvoje boge, koji nesu neba i zemlje stvorili, naj nje pravi Bog zatere. Muke, z-kojemi se ti meni nagražaš, budeju mene vu vekivečni žitek zapeljale.“ Ove rěči čujući oblastnik kruto se jako razserdi i zapove svètoga Blaža za kolec privezati, ter z-železnemi grebeni i česali meso iz těla tergati. Vu oveh mukah reče svèti Biškup Agrikoli: „Ti nečemurni kervolok! moj Gospon Ježuš Kristuš je z-menum, i on

mene jači. Ako ja stalen obstojim, tak zadobim dobra nebeskoga kraljestva, koja Ježuš je obečal svojem.“ Po dugšeh strahoviteh mukah zapove Agrikola njega od kolca odvezati i nazad vu vuzu odpeljati. Kam kada bi bil vodjen, je njega naslěduvalo sedem kerščanskeh žen, koje jesu gledale njegve strahovite muke, i čudile se nad njegvum stalnostjum; ove jesu z-poštuvanjem prijemale kerv, koja iz ran njegvoga razmercvarjenoga těla je curela dolě na zemlju. Hahari jesu nje za Kerščenice prepoznali, pograbili, i nje odpeljali k-oblastniku, i nje pred njim kakti Kerščenice obtužili. Oblastnik je njim zapovědal, da moraju alduvati bolvanom. One jesu zmislile jednu šegavost, koja se neg samo po njihovem dobrem nakanenju more spričati. One najmre jesu rekle Agrikoli: „Daj tvoje hižne boge vu vreču postaviti, onda vreču zapečatiti, i na obrežje bližnjega jezera donesti. Mi budemo takaj tam išle, vu jezeru naše obraze vmivale, ter to čineč, budemo se prigibale pred bogi k-zemlji, i ovak njim naš naklon izkažuvale.“ Potom jesu hotele one vputiti oblastnika, da ovem načinom željiju one pred drugemi věrnemi zakriti svoje věre zatajenje. On je k-tomu taki pristal. Ništarmanje tam dojduče ove žene jesu popale njegve sreberne boge, i na město da bi se njim bile vklanjale, jesu nje vu naj vekšu gljibljinu zahitile. Kaj kada bi oblastnik bil začul, od velike serditosti je počel běsniti, i mahom je zapovědal peć strahovito zakuriti, i vu njoj železne opersnike, ili oklope razbeliti, i sekire pripraviti, odtud pako ně daleko je dal drage oprave položiti. Onda reče ženam: „Vezda si zeberite, kaj hočete, jeli bogom aldove podati, i one dične oprave dobiti, ali, ako se budete kratile bogom alduvati, one muke, koje onde vidite pripravljene, podnašati.“ Ali one se ni malo něsu premišljavale, nego mahom jesu bile gotove z-svojem izborom; ove viteške žene jesu se stalno kratile alduvati nemem bogom, i zato jesu z-gjegjernem serdcem čekale na naj strahoviteše muke. Jedna zmed njih je imela dva sinčiče, koji pri ovem žalostnem gledališču jesu bili nazočni. Ovi jesu prosili, da nje njihova mati nebi same na světu ostavila, nego da bi nje vu veselje vekivečnoga živlenja hotela sprevoditi. Ovak je ljubav proti Ježušu Kristušu, i želja za vekivečnem blaženstvom takaj vu oveh nedužneh serdcah obladala naj kervoločneše muke i naj bridkešu smert.

Ove poštuvanja vrědne Kerščenice jesu bile sada z-železnemi grebeni po vsem tèlu drapane, z-razbeljenemi železnemi opersniki mercvarjene, i zadnjić vu ogenj hitčene. Ništarmanje Bog je pokazal svoju mogućnost i dopadnost nad stalnem oveh sedem žen valuvanju; ar kak berž bi one vu ogenj bile hitčene, sproti je pogasnul; nato one jesu veselo izkriknule: „Dika budi Tebi, o Ježuš Krištuš! koi jesi naš Bog i Kralj, ter se jesi dostojal nam dopustiti po Tvojeh slědih hoditi.“ Oblastniku pako jesu rekle: „Doverši nad nami, kaj jesi započel, da zadobimo nebesko kraljestvo, na koje jesmo pozvane.“

Zadnjić izgovori oblastnik zverhu njih sud glavnoga zgublenja. Poklam kam bi one na pogublenja město bile došle, jesu prosile hahare za kratko poterplenje, koje kada bi njim bilo dopuščeno, dole se na kolena jesu hitile i prosile Boga za pomoć vu zadnjem harcu. Onda pako jesu se stale, svoje ruke i oči podignule vu nebo, ter z-složnem glasom kričale: „Blagoslovljen budi ti, naš Bog i Gospon, koi jesi nas vrědne včinil, da budemo za Te kakti janjčeci aldovane! Primi od nas vu milošči naše duše! Mi se preporučamo vu molitve i zaslužbe tvojega službenika Blaža, koi nas je dopeljal na spoznavanje istine. Takaj ovi maloši naj budeju od njega obatriveni, i k-Bogu Otcu zapeljani.“ Dětčareci jesu odgovorili: „Amen.“ Zatem jesu vse redom ogoljile svoje vrate, i nje podevale haharom, i vsem jesu bile odsečene glave.

Ovi pako obodva dětčareci jesu bili odpeljani k-svètomu Blažu vu temnicu, kajti takaj oni jesu valuvali Ježuševu věru. Nekuliko časa kesneje je bil svèti Blaž po tretjić na sud pred oblastnika pozvan. Agrikola reće njemu: „Ja jesem tebi vrěme na premišljavanje dal, hočešli anda končemar sada bogom aldove podati, ali ne?“ „O ti hudobni!“ odgovori njemu svèti Biškup, věs jesi slěp, pokehdob tebe nerazsvětčuje nebeska světlost: gdo bi se mogel vklanjati bolvanom, koi spoznaje pravoga Boga? Ti se odvračaš od pravoga Boga, pokehdob se vklanjaš kamenju. Ja pred tvojemi grožnjami niti malo nederhčem. Včini anda z-menum, kaj jesi nakanil! Moje tělo zadnjić moreš mučiti, ali moja duša ni vu tvojoj, nego vu božjoj oblasti.“ Nato odverne

Agrikola: „Ja tebe dam hititi vu jezero, i onda budem videl, kaj tebi bude pomogel tvoj Kristuš, kojemu se ti vklanjaš.“ Svèti Blaž odgovori: „Ti iščeš tvoje blaženstvo zadobiti od tvojeh gnjusobneh bolvanov, kojem se ti vklanjaš, ja pako moje čekam od pravoga živoga Boga, kojemu se ja molim. Takaj ovdě vu ovoj vodi bude moj Bog svoju vsamogučnost pokazal.“ Odtud mahom odpeljan svèti Biškup je bil hitčen vu gliboku vodu. Ali Kristuš, on isti včera koi i denes, koi pod nogami svètoga Petra je vterdil morje, je takaj ovde nad svojem věrnem vučenikom pokazal svoju božansku vsamogučnost. Ar kak pervić bi svèti Blaž vu bereg bil hitčen, je se zaznamenuval z-znamenjem svètoga Križa, i nut je stal na vodi kakti na tverdi pečini, ter objačen z-Gosponovem Duhom je proti bolvanskem aldovnikom ove reči govoril: „Hodte i vi sim, da se vidi jakost vašeh bogov.“ Nekoji zmed njih jesu zaizto nuter stupili, ali on čas jesu potonuli. Svèti Blaž pako z-nebeskum obstert světlostjum je sěgurno koračajuć po vodi van na suho izišel, i zvišaval Boga, koi je svoju vsamogučnost vu nazočnosti neizbrojene vnožine nevěrnikov tak zmožno očituval.

Ali Agrikola oblastnik niti po ovem velikem čudačinstvu zmehščan je svètoga Blaža k-sebi dal pozvati, i njemu je rekel: Ja vidim, da ti jesi dokončal vu tvojoj tverdokornosti obstati, tak anda i ja takaj jesem dokončal zverhu tebe zgovoriti smertno dopitanje. Tebi anda bude, kajti mene zametčeš i boge neopoštenuješ, skupa z-onemi dětčaki, koje ti po tvojeh hamuliah jesi napeljal, glava odsečena.“ Takaj ovi obodva mladenci, kojeh mati, kak odzgor jesmo čuli, je vre mučeničtva korunu bila prijela, jesu bili dopeljani, ter po opomenkih svètoga Biškupa, k-kojemu vu vuzu jesu bili postavljeni, objačeni, jesu od sebe za Ježuša Kristuša kruto dično svědočanstvo davali pred oblastnikom. Svèti Blaž pun veselja, da je došla vura njegvoga raztavlenja, je moleć išel na pogublenja město sprevadjan od oneh dveh mladencov, kakti od dveh janjčecov, koji takaj, akoprem jošče zevsema gingavi, vendar ravno tak segurno kak ì on jesu svoje glave za Kristuša pod haharski meć podeli i muku podnesli.

Vu knjigi žitka mučenikov čteje se, da svèti Blaž dojduči k-varaškem vratam jošče jeden put je se pokleknul, molil i zahvalil Bogu

za světlost věre, koju njemu je podeljil, kak takaj za dični živlenja konec, kojega njemu je pripravil, ter je prosil, da bi Vsamoguči na odičenje svojega imena vseh betežneh i nevoljneh, obteršeneh i pregnaneh prošnje posluhnul i izpunil.

Nekoja bogaboječa gospa imenom E l i s s a je zakopala tělo svètoga B l a ž a i oneh dveh mladencov na onem istem městu, na kojem njim jesu bile odsečene glave.

Pokehdob svèti B l a ž vu svojem živlenju vnogo puti po molitvah i ruk polaganju betežnem i nevoljnem je podeljuval blagoslov, tak se takaj po njegvoj svèti smerti po nazivanju njegvoga svètoga imena je počel podeljuvati blagoslov, i on je bil za svoj pri Bogu zagovor nazivan navlastito od oneh, koji jesu bili obteršeni z-vratnum boljum. Vu vnogeh Biškupiah Laške, Horvatske, i Nemške zemlje jesu na dan njegvoga spomenka običajni po njegvem nazivanju osebujni cirkveni blagoslovi. Svěče, koje Měšnik pri podelenju blagoslova vsakomu slědnjemu k-ovomu blagoslovu dohadjajučemu metče pod bradu, blagoslavljaju se po slědečoj molitvi:

Naša pomoć vu Gosponovem imenu;
Koi je načinil nebo i zemlju.

MOLEMO. Vsamoguči, naj milostivneši Bože, koi vseh světa stvarih vnogoverstnost po jedini reči jesi stvoril, i na ponovlenje ljudih ovu istu Rěč, po kojoj vsa jesu stvorjena, jesi dal Telom postati: i koi jesi velik i nepresežen, strahovit i hvale vrěden, i čuda čineči, za kojega věre valuvanje odičeni Mučenik i Biškup Blaž razlučne fele muk něse zbojal, i mučeničtva korunu je srěčno zadobil: i koi njemu med ostalemi miloščami jesi podeljil ovu posebnu moć, da po njegvem zagovoru vse vrata betege, akoli bi na naše dušno zveličenje bilo hasnovito po tvojoj krěposti vračiš, ponizno prosimo tvoje Veličanstvo, da ti, nepazeči na naše pregrěške, dapače na njegve zaslužbe i zagovorne prošnje vtažen, po tvojoj neizmernoj dobrotivnosti ovo vojska stvorjenje dostojaš se po izlevanju tvoje milošče blagosloviti † i posvètiti, da tak vsi, koji ž-njim vu živi veri budeju doteknjeni od vsake gerla boli po zaslužbah njegveh muk oslobodiju se, i tebi vu tvojoj Cirkvi zdravi i veseli zveršavaju hvalu, i tvoje odičeno ime poštuju i dičiju na veke vekov. Amen.

Pri podelenju blaževskoga blagoslova derži Mešnik na križ po-

stavljene blagoslovljene svěče vu levi ruki, desnu pako polaže na glavu klečečega, i moli:

Po zagovoru svètoga Mučenika i Biškupa Blaža naj oslobodi tebe od vratnoga, glavnoga i vsakoga drugoga zla Bog Otec ✝, i ✝ Sin, i ✝ Duh svèti. Amen.

Pobožni Keršćenik rad dobavlja blagoslov svoje svète Cirkve, ter z-njeinum molitvum zaufano zjedinuje svoje prošnje, ali poleg toga nespozabluje se on, da moleči za oslobodjenje od tělovnoga zla i vremenite muke, zla duše jesu vnogo vekša i pogibelneša; zbog česa doklam prijemljuvši blaževskoga blagoslova prosi za oslobodjenje od vsakoga vratnoga zla, stalno si napervovzimlje habati se navlastito oneh grěhov, koje on z-jezikom, i po prekorednem poželenju vust more včiniti. Po čistem i pobožnem serdcu načinjamo se vrědne božanskeh milošć! „B o ž a n s k i b l a g o s l o v j e n a d p r a v i č n o g a g l a v u m." Prir. 10, 6.

Kak jako jesu osramotljive za našu bojazljivost pelde svèteh Mučenikov, koji iz ljubavi proti Ježušu tulika jesu preterpeli! Kak nestalni jesmo mi vu božjoj službi, akoprem nas on tak zevsema je ljubil! Naj menjša teškoća je vu stališu nas znemirili, i mi se povračamo vu naše perveše bludnosti. Nenasledujmo mi pelde světa, niti neživimo poleg njegveh navukov, ar oni jesu svètomu Evangeliumu zraven suprotivni; vendar mi nje sami zahitavamo, kak pervić se viher našeh pohotnostjah vtiši. Naše namišljavanje nam prečke vsigdar vekše napervopostavlja, nego zaisto jesu vu sebi; naša lastovita ljubav nas zaslěpljuje. Vzemimo si tverdno napervo Bogu z-naj stalnešum věrnostjum služiti; ter njega prosemo za milošču, po kojoj objačeni budemo mogli obladati vsa ona, počem nas tělo i svět bi mogla napeljati vu našu pervešu nevěrnost.

„Vaša světlost naj se pred ljudmi tak světi, da oni videči vaša dobra děla dičiju vašega Otca, koj je na nebesih!" Mat. 5, 16.

„Nigdo nebude korunjen, zvan koi gjegjerno bude vojuval." —

„Budi stalno skoznjiv suprot vsakomu napeljavanju."

MOLITVA. Bože, koi si blaženoga Blaža, Mučenika tvojega i Biškupa vu podnašanju svojeh muk, i vu odganjanju ljudskeh nevolj čudnovitoga včinil, podelji milostivno, da mi i njegvu vu Věri stalnost

nasledujemo, i njegov vu pogibelih zagovor počutimo. Po Kristušu našem Gosponu. Amen.

SVÈTI BONIFACIUS,

Službenik i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 14. Rožnjaka (Mai).

Na početku četertoga stolětja je živela vu Rimu nekoja lěpa, mlada i světloga roda velika gospa, imenom Aglaes, kči Akacie věčničkoga naměstnika. Ona je bila tak bogata, da je pod sobum imala sedemdeset i tri obskerbnike, koji jesu imali brigu i pasku nad njeinemi imanji, jednoga pako vekšega, koi je bil postavljen zverhu vseh drugeh, imenom Bonifacius, i ov isti je z-njum grěšno življenje sprevadjal. I ovak ovi obadva, akoprem jesu bili Kerščeniki, vendar jesu bili zevsema nedostojnoga življenja, à navlastito Bonifacius, koi je bil pijanec, ožeruh, i ljubitel vsega onoga, na kaj Gospodin Bog merzi. Ništarmanje poleg vsega toga je on takaj nekaj dobroga nad sobum imal, najmre: on je putnike i stranjske rad na stan prijemal, on je bil darežljiv i miloserden; i ove miloserdnosti je bila dělnica takaj Aglaes. On — ako je gdě zagledal putnoga ali stranjskoga človeka, mahom je išel, ter z-veseljem njega nagovarjal, da bi se k-njemu na stan navernul, i onda je njega ljubljeno podvoril. Ob noć pako je okolo po vulicah i občinskeh městah hodil, i daval vbogem vsa, koja njim jesu bila potrebna.

Za nekulikemi lětmi je se Aglae teknula božanska milošča; ona je počela zbog svojega grěšnoga življenja veliki nepokoj čutiti na duši; ov nepokoj je zmir silneši nastajal, i nju vu serdcu njeinem na tuliko znemiril, da sebi ona već nigdi ni mogla najti pravoga pokoja. Kada božanska milošča znepokojuje dušu, onda nju već nikakvo vrěmenito dobro nemore vmiriti. Ravno tak se je godilo gospi Aglaes, ar ona, akoprem je plavala vu vsoj obilnosti, tak vendar ni bila vesela, i ravno to je osebujni dar božanski, pokehdob je početek pokore. Ov nuternji nemir je očituvala Aglaes svojemu obskerbniku Bonifaciušu, i njemu rekla: Bonifacius! ti znaš, vu kulike

grěhe jesmo mi zapleteni, nemisleči, da se jednoć moramo izkazati pred Bogom, i njemu račun dati od vseh zlih, koja ovdě na ovem světu jesmo včinili. I ja sada jesem čula nekoje Kerščenike govoriti, da ako gdo poštuje one Kerščenike, koji za volju Ježuševoga imena terpiju, na dan onoga strašnoga suda postane dělnik njihovoga odičenja. Ja takaj i to jesem zeznala, da se na istočneh stranah Službeniki Ježuša Kristuša boriju suprot nečistomu duhu, i svoja těla rajši predavaju na naj bridkeše muke, nego da bi zatajili věru, koju spoznavaju. Hodi anda vu one strani, ter se skerbi dobiti truplo kojega svètoga Mučenika, da njemu na poštenje ovdě podignem Cirkvu; morebiti budeju nam svèti Mučeniki izprosili milošču obernenja."

Bonifacius je se sproti odpravil na put, i z-sobum vzel nekuliko věrneh službenikov, i vnogo penez, za kupiti svèta Mučenikov těla i deljiti med vboge. Na odhodku pako svojem reče svojoj gospi veselo: „Moja gospa, ako ja najdem za kupiti těla svèteh Mučenikov, tak nje z-sobum donesem; ako pako moje tělo kakti Mučenika dojde, jeli nje budeš prijela?" Aglaes je ove rěči deržala za šalu, i njega zbog njih je pokarala, govoreča: „Ostavi se pijanšćine, lebudnoga govorenja, ter se tak vladaj, da budeš vrěden nositi tela svèteh Mučenikov. A ja grěšnica, akoprem jesem nedostojna, ništarmanje hoču tebe željno čakati. Gospon pako i Bog vseh, koi zaradi našega zveličenja na sê je prijel spodobu grěšnika, i svoju lastovitu kerv prelejal na odkuplenje cěloga pokolenja človečanskoga, on naj pošlje svojega Angela pred licem tvojem, i naj ravna tvoje koračaje vu vsoj svojoj dobroti, i vu dobru naj izpuni moju želju, niti se naj nespomene iz vseh mojeh grehov." Ove rěči, koje on od Aglae je čul, jesu njega kruto zapekle vu njegvem serdcu, i vu njem se je obudila istinska spokorenja želja, koju je očituval po oveh rěčih: „Ah, da bi ja na pokoru mogel vumreti za Kristuša!"

Bonifacius putem je premišljaval svoj nevoljni stališ, i od žalosti prevzet, cěloga puta niti je měsa jel, niti vina pil, i z-ovem po-

stom vu duhu pokore je združil zažganu molitvu, žuhke suze i ostale čine pokore, ter više puti podigavši svoje oči vu nebo je molil: „Vsamoguči Gospodine Bože, budi na pomoć tvojemu slugi, i ravnaj moj put, po kojem idem, da se odiči tvoje ime na veke vekov. Amen.“

Ono vrěme je se světa Cirkva vu zapadneh orsagih povoljnoga mira vživala, ništarmanje ona vu istočneh stranah je terpela velike pregone, koje Dioklecian je započel, à Maksimilian Galerius i Maksimin Daia jesu z-naj vekšum ljutostjum na dalje zderžavali. Navlastito pako Keršćeniki vu Cilicii, koji jesu bili pod oblastjum Simpliciuša, jesu bili z-nezgovornum kervoločnostjum preganjani. Za nekulikemi anda dnevi dojde Bonifacius srěčno vu Tarzuš, gdě je sproti zezvědel, da nevěrniki ravno sada mučiju okolo dvadeset Kerščenikov, i reče onem, koji z-njim jesu bili došli: „Ljudi, bratja, hodte na stan, i ondě čekajte na mê, ja idem videt one, koje kruto željim.“ Kada bi anda on bil došel na město pogublenja, je opazil vnožinu Mučenikov vu naj bridkešeh mukah. On je videl jednomu ruke odsečene, drugoga na kolec nateknjenoga. tretjega za noge obešenoga, i pod njim naložen ogenj, četertoga z-razdrapanem licom, petoga z-železnemi grebeni razmercvarjenoga, i druge drugać mučene. I doklam bi velik strah i nepodnesljivo derhtanje bilo prevzimalo one, koji jesu gledali ove nečlovečne muke, jesu nje světi Mučeniki z-naj vekšum duše pokojnostjum podnašali. To videči Bonifacius batrivno pristupi k-světem Mučenikom, nje obme, i izkrikne: „Zaisto je velik Bog Kerščenikov! Velik je Bog světeh Mučenikov! prosěte za mê, vi Ježuševi službeniki, da ja z-vami zjedinjen takaj harcujem proti vragu.“ I sedeči vuz nog světeh Mučenikov je kušuval njihove rane i lance, i vu suzah plavajuči je glasno govoril: „Borěte se mečovojniki i mučeniki Ježuša Kristuša, pogazěte vraga malo terpeči: velik je zaisto trud, ali vekivečen je pokoj: strahovito mučenje, ali nezgovorno veselje: zverhu zemlje muči se tělo od haharov, à na drugem světu bude se njemu služilo od Angelov.“ Nevěrni sudec Simplicius, koi je sedel na visokoj stolici, zapazi njega, i reče: „Gdo je to, koi meni na osmeh, à na zametavanje bogov to čini? mahom mî njega sim na moj sud dopeljajte.“ Kada bi on bil dopeljan, reče njemu sudec: „Gdo sî ti, pověđj nam,

gdo sî ti, koi moj izvišeni sud poteptavaš?“ Bonifacius odgovori njemu: „Ja jesem Kerščenik, i vklanjam se vseh Gosponu, Ježušu Kristušu.“ Sudec reče njemu: „Kak se zoveš?“ Bonifacius odgovori: „Ja vre tebi jesem povedal, da ja jesem Kerščenik: ako pako hočeš znati za moje ime, ja se zovem *Bonifacius.*“ Sudec rěče: „Predi nego bi moral tebe dati mučiti, z-dobra posluhni, i podaj našem bogom aldove; ako nečeš to včiniti, tak znaj, da tebe čakaju oštre muke.“ Bonifacius odverne: „Ja tebi vre više puti jesem povědal, da ja jesem Kerščenik, i da se ja nebudem vklanjal vragom, niti nečemurnem krivem bogom. Kaj anda kaniš včiniti, včini, i naj odvlačiti; nut ovo je moje tělo pred tobum postavljeno.“

Ovo kada bi sudec bil čul, ljuteši od oroslana zapove njega obesiti, i z-železnemi grebeni po cělem tělu drapati. Na tuliko pako jesu njega nemilostivni hahari po tělu drapali, da se njegve kosti prek jesu videle. Bonifacius pako niti jedne reči ni pregovoril, nego svoje oči je dèržal vuperte vu svète Mučenike božje. Onda zapove sudec njega dolě vzeti i za jednu vuru kesneše reče njemu sudec: „Nevoljni, podaj nevmertelnem bogom aldove, i smiluj se sebi.“ Bonifacius odgovori njemu: Jeli se, nečemurni, nesramuješ meni više puti ponavljati, da naj podam aldov, pokehdob vendar nikaj niti čuti nečeu od tvojeh malekov, koji budu poginuli.“ Nato sudec od serditostí čisto zvun sebe, zapove terstiku zaoštriti, i pod nohte njegveh ruk zabijati. I kada bi se to bilo včinilo, svèti Mučenik podigne svoje oči vu nebo, i veselo je terpel muke. Videči pako nezdušni sudec, da nikaj nemara za muke, zapove odpreti njegva vusta, i vu nje vlejati vrelo olovo. Svèti pako vitez Bonifacius gledajuči vu nebo je ponizno molil, govoreči: „Hvalu dajem tebi, Ježuš Kristuš, Sin božji, budi meni, tvojemu slugi na pomoć, i zlehkoti moje muke, i nedopusti, da mene oblada nemilostivni sudec: ar ti znaš, da ja vsa ova terpim za volju tvojega svètoga imena.“ I kada bi ovu molitvu bil doveršil, oberne se proti vumirajučem svètem Mučenikom, i reče glasno: „Prosim vas ponizno, sluge Ježuša Kristuša, molěte se za mê, vašega slugu.“

Svèti pako Mučeniki, kakti iz jedneh vust, rečeju njemu: Naš Gospon, Ježuš Kristuš, naj pošlje svojega Angela, i naj otme tebe iz ruk ovoga nečemurnoga sudca, i naj doverši tvoj tečaj bèrzo: i naj zapiše tvoje ime z-pervorodjenemi.“ I kada bi oni bili doveršili molitvu, i on bil rekel: „Amen,“ veliki je nastal plać, i velika vika med ljudstvom govorečem: „Veliki je Bog Kerščenikov: veliki je Bog svèteh Mučenikov: Ježuš Kristuš, Sin božji, zveliči nas, ar mi vsi vu tê vĕrujemo, i k-tebi se vtečemo. Naj se pelde malekov skončaju.“ I ves puk je navalil i zrušil oltar, sudec pako splašen, boječi se zmutnje, je hitro odbežal.

Budući dan sedeči sudec na sudu, zapove pred se dopeljati svètoga Bonifaciuša Mučenika, i reče njemu: „Kak se jesi mogel, ti nevoljni, na tuliko vu svojoj pameti zbluditi, da postavljaš tvoje ufanje vu človeka, i to vu človeka kakti zločinca razpetoga?“ Svèti Bonifacius odgovori njemu: „Zamukni, nesrĕčni, i neodpiraj svoja vusta proti Gosponu Ježušu Kristušu: ar jeli ni moj Gospon Ježuš Kristuš vsa ova podnesel na odkuplenje človečanskoga pokolenja?“ Sudec na ove rĕči razserdjen zapove donesti kotel, i njega z-smolum napuniti, i vu kipuču svètoga Mučenika stermoglavce hititi. Svèti Mučenik, poklam kam bi se bil prekrižil, je bil zaisto hitčen vu kotel, ali on čas stupi Angel Gosponov dole iz neba, vudri kotel, i mahom se je raztopil kakti vojsk od ognja, i svèti Mučenik je ostal zevsema nevražen; zmed oneh pako, koji jesu podtikali ogenj, vnogi jesu zgoreli. Sudec je se nad tem jako začudil, ali vendar ni odstupil od svoje odluke, nego je zapovedal njega do drugoga jutra postaviti vu tmičnu vuzu. Drugo jutro je njega i pak vnogoverstnem načinom počel nagovarjati, da naj poda bogom aldove, i videči, da njega nemore premutiti, zapove, da se njemu ima glava odseči. Kada bi svèti Bonifacius bil čul ovo dopitanje, je počel moliti za oproščenje svojeh grĕhov, i za obernenje svojeh pregonitelov; po dokončanoj pako molitvi je prignul svoju glavu pod meć hahara, i je prijel smertni vudarec. On isti pako čas je nastal veliki zemlje potres tak, da vsi jesu počeli kričati: „Veliki je Bog Kerščenikov;“ i vnogi jesu vĕruvali vu Gospona Ježuša Kristuša. Njegva

odičena smert je se dogodila dan 13. Rožnjaka, lěto poleg Keršćanskoga broja 307.

Službeniki Bonifaciuša, koji njega na stanu dugo zahman jesu čekali, jesu počeli med sobum govoriti: „Naš Gospon je se prez dvojmbe gdě na kakve pijance nameril, ter se z-njimi okolo po varašu povlači.“ Zadnjić vre siti čakanja, jesu se odpravili njega po varašu iskat iti, i ljudi za njim izpitavat. I stoperv tretji dan jesu zezvedeli, kaj se je z-njim dogodilo. Nekoi nevěrnik je njim rekel: „Včera je bil nekoi putni Rimljan za keršćansku věru vmorjen; njegvo truplo leži na pogublenja městu.“ Oni něsu věruvali, da bi njihov gospon za věru bil vmorjen; ništarmanje vendar jesu išli tam, i mahom jesu prepoznali truplo svojega gospona, koje oni za pet sto škud jesu izkupili, z-dragum mastjum namazali, i vu Rim spremili, ter Boga hvalili nad srečnem koncom ovoga svètoga Mučenika.

Kada bi Aglaes po božanskem očituvanju cěli dogodjaj bila zeznala, ar se njoj Angel Gosponov je izkazal, govoreči: „Negdašnjega slugu tvojega, à sada brata našega, primi kakti gospona, i spravi gâ dobro, pokehdob po njegvem zagovoru, budu se tebi vsi tvoji grěhi oprostili;“ onda se je zahvalila Bogu, koi takvo dično obladanje je podeljil njeinemu službeniku, i sprevadjana od Redovnikov i pobožneh ljudih je išla z-svètnicami i dišučemi mastmi svètomu truplu naproti, ter nje z-hvalami i duhovnemi pesmami z-vsum dostojnostjum je prijela, i ne daleko od varaša na putu, koi se zove: „Laški put,“ zakopala, i onde lěpu Cirkvu zezidala. Aglaes pako je se svètu zevsema odrekla, ves svoj imetek med vboge razdeljila, i jošće petnajst lět vu oštri pokori živela, i potlam vuz svètoga Bonifaciuša je bila zakopana.

Ako zvišavamo božansku miloserdnost, koja naj vekše grěšnike premenja vu Svètce, tak skupa moramo takaj i zato prositi, da ona prestvori naša serdca, koja jesu posuda skvarjenja, vu posude milošće i ljubavi. Žalost zbog včinjeneh grěhov ima razlučne stupaje; ništarmanje doklam ona nedoprinaša zveršeno premenjanje volje, doklam neočisti nagibe naše duše, nemore se deržati za pokajanje, koje opravlja zveličenje; ali za onu ljubav, koja oživljuje i zevsema prevzimlje

novo stvorjenje. Pravo obernenje napervopostavlja vsigdar dokončano obladanje onoga, kaj se suprotstavlja zveršavanju dobra. „K o i j e r o d j e n i z B o g a, o n o b l a d u j e s v ě t.“ Ako se neg samo nekuliko premišljavaju navuki svètoga Evangeliuma, prepisi cirkveni, i razuma odluke, tak se nijeden človek nebude deržal za pokornika, kojega nestalno, dvojmbeno činenje i življenje napervopostavlja nepretergnjeni lanc suprotivnostih; koi se denes odlučuje za krěpost, à vre zutra povrača se vu zlo; koi sada slědi nagibe i nadehnenja svètoga Duha, ter se i pak za čas bojazljivo pušća obladati od nepriatela; koi ljubi pogibel, i něma tuliko serdčenosti, da bi se ostavil prilik, koje njega napeljavaju vu grěh.

Vsamoguča ruka miloserdnoga Boga je izvlekla ove dve duše iz naj odurnešeh zloć, i nje izvisila na veliku svètost! Ovu čudnovitu premembu je Bog opravil po zagovoru svèteh Mučenikov, kojem se A g l a e s i B o n i f a c i u s jesu vtekli. Služimo sî takaj mi z–ovem osebujnem sredstvom, da od Boga zadobimo nam potrebnu milošću. Oni jesu božji priateli; oni se vživaju njegve nazočnosti; oni nas istinski ljubiju, i željiju nam dobro. „Zmožni Bog, velì svèti A m b r o s, oprošća jednomu za volju zaslušbih drugeh. Ako se zbog tvojeh težkeh grèhov, pod kojeh terhom zdihavaš, neufaš dobiti oprošćenje, tak se vteci k–drugem, koji za tê moliju, da tebi Gospon gledeć na druge oprosti, kaj bi mogel tebi skratiti.“ K–komu pako bi se mogli segurneše vteči, kak ravno k–Svètcom, koji ladaju vu nebesih. B o n i f a c i u s je bil istom za vrěme svojega grěšnoga življenja miloserden proti vbogem. Almuštvo čini, da pri Bogu najdemo miloserdnost. Vnogi grěšnik zadobi od Boga zaradi svojeh nekulikeh dobreh dělih milošću na zveršavanje pokore, prez koje ni oprošćenja grěhov. Ar veli Ježuš: „A k o n e v č i n i t e p o k o r e, v s i p o g i n e t e.“ — Nezahitavajmo dugoterpnost božansku. Ar potom hoće nas on, poleg nàvuka svètoga Pavla, dopeljati na pokoru.

„Velik je trud, ali velik je takaj pokoj.“ Svèti Bonifacius.
„Jesi zagrěšil? tak včini zveršenu pokoru, da nepogineš!“ —
„Vugni serdčeno iz puta vse zveličenja prečke!“

MOLITVA. Miloserdni Bože! občuvaj milostivno, da nas tvoja dugoterpnost nevčini prevzetneše vu grěšenju, dapače včini, da mi po premišljavanju tvoje dugoterpnosti pašćimo se povernuti vu tvoj

otčinski naručaj, i od tebe se milostivno primemo, po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI BONIFACIUS,

Biškup i Mučenik, nemški Apoštol.

njegov vsakolětni god obslužava se dan 5. Klasna (Junius).

Vinfrid, kesneše zbog vnogoverstneh po njem izveršeneh dobročinstvih, od svètoga Otca Pape Gregura II. ozvan Bonifaciušem, je bil rodjen vu engleske zemlje varašu Kirton okolo lěta 680 od plemeniteh roditelov. Vre kakti děte je on rad poslušal govorenje od Boga, i vseh oneh stvarih, koje pomagaju vu nebesa dojti, i zato vre vu mladosti je prosil svojega otca ponizno, da bi njemu dopušćal vu koi samostan iti; ništarmanje otec, koi njega zmed vse svoje dětce je naj bolje ljubil, ter za vojnički stališ bil odlučil, je se ovoj njegvi želji iz vseh močih suprotstavljal, dapače je njega za volju toga oštro strahuval, samo da bi njega od ovoga njegvoga nakanenja mogel odvernuti. Na zadnje vendar, poklam kam bi se Bonifacius iz velikoga betega bil podignul, je njega sam otec, da se duže nesuprotstavlja božanski volji, odpeljal vu samostan tovaruštva svètoga Benedikta, gdě on zbog svojega svètoga življenja, i svoje visoke vučenosti vu tridesetem lětu svoje dobe je bil redjen za Měšnika.

Lěto 716. je oprosil svojega opata za dopušćenje vu Briziu (Friesland) med nevěrnike iti svèti Evangelium nazvěšćat. Ništarmanje zbog taborskeh vrěmen jesu vsi njegvi trudi ostali prez vsakoga napredka, zbog česa se je vu svoj samostan nazad povernul, gdě je bil suprot svojoj volji izebran za opata. Nekuliko kesneše je njemu dopušćal Biskup Vinkesterski, Daniel, da je smel svoju čast položiti, i njemu je dal preporučne liste na svètoga Otca Papu Gregora II. vu Rim, kam se je bil odpravil, da se onde pripravi za nazvěšćenje svètoga Evangeliuma med nevěrniki. Svètomu Otcu Papi je se to kruto dopalo, i poklam kam bi njega nekuliko časa pri sebi bil obderžal, je njemu podeljil oblast povsud nazvešćati svèti Evangelium, à navlastito nevěrnem Nemcem. Naj pervić anda je se povdal vu Turingiu i Paiersku zemlju, gdě je on, kak takaj vu obližnjeh orsa-

gih, vnoge doisto Keršćenike, i med njimi nekuliko kruto bogaboje-ćeh i posleneh Mĕšnikov našel, ali takaj vnoge, koji se ali jošće malekom jesu vklanjali, ali pak vu bolvanomolstvo nazad odpali, koje on i pak je obernul na pravu vĕru. Odtud se je znović povernul vu Briziu, poklam kam bi najmre bil čul, da po smerti kralja Ratboda kralj Martel vu miru ravna ov orsag. Ovdĕ je on za vrĕme svojega trilĕtnoga obstajanja vu družtvu z-svĕtem Vilibordom Biškupom vnoge nevĕrnike obernul. Poklam kam bi pako on bil spoznal, da je njega ov za svojega namĕstnika namislil načiniti, tak je odtud prešel vu Hassiu i vu Saksoniu, gdĕ on vu kratkem času vnoge Cirkve je podignul.

Nad ovem velikem napredkom svoje apoštolske časti kruto ove-seljen je poslal jednoga zmed svojeh pomočnikov vu Rim k-svĕtomu Otcu Papi Greguru, da njemu nazvĕsti svojeh vnogoverstneh trudov blagoslovljen napredek. Svĕti Otec Papa je njega pozval vu Rim, gdĕ njega na dan svĕtoga Andraša lĕto 723 je posvĕtil za Biškupa, i nazad poslal vu nemšku zemlju, koju on vsu skoro je obišel, nezatrudjeno obznanuval svĕti Evangelium, i preobernjene kerstil. Kada bi pako bil čul, da svĕtoga Otca Papu Gregura II. na papinski stolici je zmenil Gregur III. je njemu pisal, iz strane, da njemu očituje svoju pakornost, iz strane pako, da njega oprosi za tolnać. Vu ovoj priliki je dobil lĕto 732 od svĕtoga Otca Pape plašč i čast Nadbiškupa, i skupa takaj oblast nove biškupie postavljati. Okolo lĕta 736. je pohodil keršćanske občine vu Paerski zemlji.

Svĕti Bonifacius je bil vre vu velikoj starosti, ništarmanje vendar njegva zažganost za razširiti kraljestvo božje ni pušćala njega pri miru, zato da se vu to ime sam osobno pospomene z-svĕtem Otcom Papum, i od njega daljneše podvučenje i tolnać prime, je lĕto 738. po tretjić odišel vu Rim. Ovdĕ je bil on z-velikem veseljem i preštimanjem prijet, ter se je kakti apoštolski Poslenik, z-vnogemi milošćami nadeljen, nazad povernul vu nemšku zemlju. Na svojem povračku je se na prošnju Vojvode Odila nekuliko časa zaderžaval vu Paerski zemlji, vu kojoj za onda je bila samo jedna jedina Biškupia vu Passaviumu; on anda od svĕtoga Otca Pape opunomočen je podignul nove Biškupie vu Freisingu i Regensburgu, koje takaj svĕti Otec Papa lĕto 739. je potverdil, kesneše je takaj jošće one vu Vircburgu i Eichštedtu vpeljal. On je takaj podignul samostane vu tem naka-

nenju, da se vu njih odhraniju ljudi, koji bi bili prikladni novozasadjenu věru braniti i dalje razširiti. Lěto 745. je bil Bonifacius od frankonskeh Vojvodah imenuvan za Biškupa vu Maincu, gdě on do konca zverhu trinajsteh nemškeh Biškupiah z-velikem duhovnem napredkom naj vekšu oblast je zveršaval. Po njem je světlost světoga Evangeliuma po cěloj nemški zemlji bila razširjena, anda se pravedno more ozivati nemškem Apoštolom.

Na kuliko je njemu na serdcu ležalo razširavanje dike Božje, i kulike on je podnesel trude i muke, po kojeh on cěle nemške zemlje dobrogodjenje je vtemeljil, i kakvu goruču želju je imal za Kristuša vumreti, i korunu mučeničtva zadobiti, očivesto biva iz njegvoga lista, kojega on Ruthbertu, Nadbišku Kanterburiumskomu je pisal: „Cilj vseh mojeh želj je za věru Ježuša Kristuša i za obrambu světoga Evangeliuma moje življenje položiti, i moju kerv prelejati. Vojujmo anda gjegjerno za Gospona, ar mi živemo vu turobneh dnevih. Ako je božanska volja, tak hoćemo za světi zakon našeh otcov takaj vumreti, da z-njimi postanemo dělniki vekivečnoga odvečtva. Nebudimo nemi psi, podremani stražani ali najemniki, koji na pogled nepriatela bežiju, nego budimo skozni i posleni pastiri, vsem, prez razluke osob, nazvešćajmo božju rěć, niti se nikakvem načinom nemilěmo grěšnikom.“

Poklam kam bi on bil čul, da vekša stran Briziancov je odpala od keršćanske věre, ter se povernula vu perveše bolvanomolstvo, skerb svoje Biškupie je predal lěto 754. svojemu naj ljubljenešemu vučeniku, pobožnomu Měšniku Lullusu, kojemu odružujuči se od njega, i nadejajući se svoje smerti, z-suznemi očmi je rekel: „Ja něču od mojega puta odstupiti; ar dan mojega raztavlenja približava se (on je bil onda 74 lěta star). Na skorom budem se rešil bremena mojega těla, i dojdem k-vekivečnomu naplatčenju. Ti pako moj ljubljeni sinko, doverši započeto delo světoga Evangeliuma vu Turingii; pozivaj ljudstvo, kak daleko bude sigal tvoj glas, od bludneh putov nazad; doverši samostan vu *Fuldi*, i ondě zakopaj moje tělo. Pripravi vsa potrebna

za moje putuvanje, i nepozabi med moje knjige postaviti vilahen, vu kojega budem zakopan.“

Čujući ove reči Lullus něse mogel zderžati od zdihavanja, i potoki suz jesu polevali njegvo lice. Svèti Bonifacius je takaj pozval svoju rodjakinju, svètu opaticu Liobu, i nju je opomenul, da, kada on vumre, ona naj nezapusti ov stranjski orsag, nego naj se tersi red i dobro deržanje obderžati vu svojem samostanu. Po dokončaneh oveh i jošće vnogeh drugeh opomenjkih i naredbah je stupil z-nekulikemi Měšniki i Samonjaki vu ladju, vu kojoj se je prepeljal po Rhenušu vu morski zaton, koi Podoljsku zemlju delji od Brizie.

Dojdući vu Briziju je sprehodil ves ov orsag, i nazvěšćal svèti Evangelium. On je zatiral bolvanomolstvo, podigal kerščanske cirkve, i vnogo jezer mladeh i stareh okerstil. On je njim odlučil trojački dan, na koi njim Šakrament svète Berme podeljiti je odredil, do toga pako dana je novokeršćene domom odpustil. Onda se je nastanil vuz potok Burde, i ondě je z-svojemi tovaruši prebival pod šatorom.

Odlučeni dan, na koi bi novokeršćenem bil imal podeljiti Šakrament svète Berme je nadošel, ali na město novokeršćeneh, je došla velika vnožina nevěrneh Briziancov z-meči, koji jesu navalili na njegov šator. Mlajši zmed njegveh tovarušev jesu se hoteli njim suprotstaviti. On pako z-starešemi Mešniki i ostanki Svètcov, koje zmir z-sobum je nosil, je pred nje iz pod šatora izišel, i rekel svojem: „Najte se boriti! položěte dole oružje, ar je pisano: nepovračajte nikomu zla za zlo. Dan našega raztavlenja je nadošel. Budite jaki vu Gosponu! Ufajte se vu njega. On bude naše duše oslobodil.“ Onda se je obernul proti starešem, koji njega jesu obstirali, i nje opomenul, da bi vsi vu ufanju na vekivečnu platču z-njim serdčeno terpeli. — Dok bi on jošće bil govoril, navalili jesu nevěrniki na njega i na njegve tovaruše, i vse skupa pomorili, i njegov šator oplenili. To se je dogodilo dan 5. Klasna (Junius) lěto 755. Njegvo mertvo tělo je bilo poleg njegve želje zakopano vu Fuldi.

Naš naj osebujneši posel naj obstaje vu tom, da se tersimo podvučiti vu znanostih zveličenja. Pitajmo službenike Gosponove, kak je on mladenec pital Ježuša Kristuša: „Kaj imam včiniti, da zadobim vekivečni žitek?“ Vre pako pitajmo zato, da zaisto včinimo vse ono, kaj je nam na ov cilj prepisano, kak je to včinil svèti Bouifacius. Obudjujmo se po njegvi, i vseh ostaleh Svètcov peldi nato, da mi z-nezatrudjenum željum za pravemi i vekivečnemi dobri vu nebesih šetujemo. Ponavljajmo gusto puti reči Šoltarnika: „Jedno jesem potrebuval od Gospona, i zato budem neprestance molil, da ja vse dneve mojega življenja prebivam vu Gosponovi hiži,“ njega na veke gledam, i njega se na veke vživam. — Da je on jedino samo za Gospona živel, za kojega volju on tulike muke je preterpel, to svedoči njegov list opatici Eadburgi pisan: „Naše putuvanje ima se zbog našeh grěhov z-vnogemi neprilikami boriti. Povsud suprotivšćine, povsud skerbi i žalost, povsud borenje iz vana, à znutra strah... Moli anda Agneca božjega, da njegva vsamoguča obramba nas vu tmičneh vučjeh dupljih nevražene občuva.... i serdca poganinov na spoznanje svètoga Evangeliuma, i na gledanje Ježuševe odičenosti razsvěti.“ Mi pako končemar molěmo za razširavanje světe Cirkve, i davajmo dobru peldu, ako k-tomu drugem načinom nikaj nemoremo doprinesti.

„Nenaslěduj pelde oneh, koji tebi put vu skvarjenje pokažuju.“

„Temelj vseh prirečjah je: boj se Boga, i obderžavaj njegve zapovědi!“

Misli nato, kak nedostojno je to: kip božanski po nasladnosti prevračati na kip šatana; kak nedostojno je to; po praznosti načinjati se za sužnja duha peklenskoga. Svèti Bonifacius.

„Moji Sinki! budite goruči za zakon; i položete vaše življenje za zavez vašeh otcov. Spomenite se iz otčinskeh dělih, koja oni ob svojeh časih jesu včinili, i budete zadobili veliku diku i vekivečno ime.“ 1 Makab. 2, 50. 51.

Bog nigdar nepušća svoje evangeliumske delavce prez pomoći i obrambe.

Zahvaluj se vsaki dan za nezasluženu milošću prave věre.

MOLITVA. Podelji nam, ò Gospone! da mi po zažganosti svètoga Bonifaciuša obudjeni, svètu věru, koju on je prodekuval, ne samo z-vustmi valujemo, nego takaj poleg njegve pelde vu činih zveršavamo; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI BONIFACIUS,

Biškup i Mučenik, Ruski Apostol.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 7. Klasna (Juni).

Svèti Bonifacius je bil rodjen vu Saksonii okolo 960 lěta po Kristuševem narodjenju. Njegvi roditeli, koji jesu bili visokoga roda, i skoro naj bogateši vu cělem orsagu, jesu njega poleg světa navade vu vsoj obilnosti i nasladnosti odhranili, medtemtoga vendar jesu se tersili, da bude takaj vu razlučneh znanostjah dobro podvučen; zbog česa je njega njegva mati vu navuk podala glasovitomu magdeburgskomu mudroznancu, imenom Guido. Pod ovem verlem navučitelom je on vu znanostjah veliki napredek vučinil, pokehdob njegvo naj vekše veselje je bilo vučiti se, marljivo čteti, premišljavati i pisati; i ovo veliko k-navukom vaselje je njemu vzelo vsako veselje k-světu; i da bi se ztem leglje vu miru vučil, i vsevdilj bolje posvètčuval, je stupil vu duhovni stališ.

Cesar Otto, ovoga imena tretji, je zezvědel njegvo pobožno živlenje i visoku vučenost, i vzel je njega k-sebi, da bude duhovni pastir njegve cesarske hiže. Cesar je njega osebujno ljubil, i njemu svojega istinskoga priatelstva očivesta znamenja izkažuval. On je njega vu vseh prilikah visoko preštimaval. Bonifacius je ostal vu veliki časti ponizen, pokehdob je njega božanska milošća občuvala od zapeljive gizdosti. Jednoć je išel molit vu cirkvu svètoga Biškupa i Mučenika Bonifaciuša, kojega žitek nahahja se gorě više izpisan. Doklam bi on vu cirkvi bil molil, vu njem je se obudila goruća želja za svètu Ježuša Kristuša věru kerv prelejati, i je sam vu sebi rekel: „Takaj ja zovem se *Bonifacius*, zakaj anda nebi takaj ja mogel postati mučenik Ježušev, kak je bil on, koi se vu ovoj cirkvi poštuje.“ Ova želja je vu njegvem serdcu zmir obstajala, i prosil Boga za miloššu, koje potlam takaj je postal dělnik.

Kada bi okolo lěta 998 poleg keršćanskoga broja svėti Romuald Samonjak vu stanoviteh svojeh poslih bil došel k–cesaru, je njega Bonifacius ponizno oprosil, da bi njega z–sobum vzel vu svoj samostan; ar on je bil vre zdavna predi namislil cesarski dvor zapustiti, da ztem slobodneše i věrneše more služiti Bogu. Njegva želja je bila izpunjena. Cesar je se doisto ovoj njegvi želji suprotstavljal, ali — poklam kam bi njegvu stalnu volju bil spoznal, da se nesuprotstavi božanski volji, je njega odpustil. Svėti Bonifacius dojduči vu samostan je se ves premenil. Ar on, akoprem je bil navčen vu cesarskem dvoru k–izbornem jěstvinam, sada je bil zadovoljen z–priprostemi jěstvinami, i gusto je postil; koi se je predi oblačil vu mehke i drage cěne oprave, sada je nosil siromašku opravu, hodil je bos, marljivo delal, i vu potu svojega obraza je sebi svoj vsagdašnji kruh služil; i poklam kam bi on cěli dragi dan marljivo bil posluval, potlam je cěle skoro noči sprevadjal vu molitvi. Takvu premembu je mogla jedino vsamoguča božanska milošća opraviti.

Svėti Bonifacius je prosil Boga z–Šoltarnikom, da bi dělo, koje on z–njim je započel, takaj doveršil, i njegva molitva je bila posluhnjena, ar on je z–hitremi koračaji šetuval po putu zveršenosti. On je višeputi vu tjednu samo dva krat jěl, najmre vu nedelju i četertek; više puti je se valjal po koprivah i ternju, da vsaku svojega těla stran trapi, i zezvěde, jeli bude kader podnesti mukoterpnu smert, za kojum je vsevdilj hlepel. Svėti Romuald je hotel, da njega Bonifacius na putu vu Monte Kassino, i odtud vu Ravenu sprevodi, i on je povsud prelěpu svėtosti peldu od sebe daval. Poklam kam bi on dugo časa pušćeničko življenje bil sprevadjal, je hotel iti med nevěrne svėti Evangelium nazvěšćat. Kada se je ufal, da je on z–pomočjum milošće božanske za ov posel zadosta prikladen i prapravljen, odišel je vu Rim k–svėtomu Otcu Papi Ivanu XVIII., i njemu je očituval svoju goruču želju iti med nevěrnike svėti Evangelium nazvešćat, i njega je ponizno prosil, da bi to njemu dopušćal. On je ovem cělem putom bosonog hodil i šoltare molil. On je vsaki dan jěl, da neopeša, ali samo malo kruha, po svėtkih pako i nedeljah nekuliko sadja i korenjića, à pil je samu vodu. Svėti otec Papa je njegvu goruču želju veselo prijel, ter da svoj nakanjeni posel ztem vekšem napredkom bude mogel opraviti, je njega za Biškupa posvėtil. Svėti Bonifacius je se zahvalil Bogu za prijete mi–

lošće, ter da njemu ztem zažganeše služiti, i za nevěrneh duš zveličenje ztem marljiveše bude mogel posluvati, je samoga sebe njemu alduval, i njega prosil za potrebnu pomoć, i onda se je povernul vu nemšku zemlju. Kajti pako ravno onda je bila oštra zima, je putuval na konju, ali vendar bos, zbog česa je bilo više puti potrebno njegve noge k-strumenkom primeržnjene z-mlačnum vodum otapljati.

Dojduči vu nemšku zemlju je pohodil Heinriha kralja vu Merseburgu; odtud je odišel vu poljsku zemlju, gdě je bil od Boleslava kralja i njegveh velikašev zevsem dostojnem preštimanjem prijet. Ovdě je on dobil vnoge i velike dare, koje on ni hotel za se zaderžati, nego je nje med svoje putne tovaruše, siromake i Cirkve razdeljil, pokehdob on za vse svoje trude ni hotel imati druge platče, kak jedino nebo; vsa ostala je on za nevrědna svojeh apoštolskeh trudov, i za vnogo menjša preštimaval, nego je ono, kaj se je ufal.

Zatem se je povdal vu Praijsku zemlju, da njim obznani světi Evangelium; ali vrěme Gosponovoga pohadjanja jošće ni bilo nadošlo za ove tverdokorne i nemiloserdne bolvanomolce. Bonifacius je željel končemar kakti Mučenik vumreti; ali to jesu ovi nevěrniki v-pamet vzeli, i ravno zato nesu hoteli njega ove radosti i sreče dělnika včiniti, kajti se jesu bojali, da budu po njem, akoli njega vmoriju, ravno tulika čudočinstva včinjena, kulika jesu bila zveršena po světem Adalbertu, pragenskem Biškupu, koi njim pervlje je nazvěšćal světi Evangelium, zbog česa takaj jesu njega skončali; ova pako čudačinstva bi mogla k-tomu doprinesti, da bi se vnogi zmed njih obernuli, kak istom takaj za čas Adalbertovoga prodekuvanja.

Ov nevěrni anda narod je njega samo pretiral iz svojega orsaga; odtud pako je on odišel proti ruskem medjam, i je počel světi Evangelium z-vsum mogučum marljivostjum i zažganostjum nazvešćati, akoprem to njemu je bilo oštro prepovedano. Kada bi pako njega ruski kralj vu siromaški opravi i bosoga bil spazil, počel se je iz njega zesmehavati, i njemu je rekel, da to on čini neg samo iz skazljivosti, ter da stem leglje od ljudih dobi peneze, i da on njega morebiti bude posluhnul, akoli on svoju skazljivost bude odvergel. Bonifacius anda, da leglje bude pušćan pred kralja, i od njega milostivno prijet, obleče se vu svoju biškupsku opravu, koju je z-sobum nosil za světečno obsluživanje službe božje, ter ovak oblečen pokaže se kralju,

koi je rekel njemu: „Nut, ja spoznajem, da tvoj jedini cilj je nas genuti na prijemanje tvoje čalarne vĕre; ako ti hočeš mene obsvĕdočiti, da tvoj navuk je istinit, tak včini to, kaj ja tebi rečem. Ja budem dve velike lomače, jednu vuz drugu, dal načiniti, i vužgati. Potlam kada obodve tak jako budeju gorele, da obodveh lomać plamen bude se videl samo jeden ogenj biti, onda hodi posred njega prek. I ako ti prez vsakoga vraženja prek prejdeš, tak budem ja i ves mòj puk vĕruval vu onoga Boga, kojegá ti nazvĕšćaš; ako pako budeš obžgan, onda znaj, da tê živoga dam zežgati.“ Bonifacius pun žive vĕre i zaufanosti vu Boga, oprosi njega, da na duhovnu hasen vsega nevĕrnoga kraljestva naj pokaže po čudačinu istinitost svoje nazvĕšćene vĕre, i onda prime od kralja včinjenu pogodbu. Kraljevi anda službeniki načiniju dve velike lomače, nje vužgeju, i kada naj jakše jesu gorele, je svĕti Bonifacius čes ogenj čisto po času išel, i poklam kam bi prek bil prešel, jesu njega prez vsake škode našli, tak, da niti isti lasi nĕsu bili osmudjeni. Po ovem čudačinstvu osupnjeni, i od milošće božanske iz nutra teknjeni i genjeni, jesu se z-kraljem vsi njegvi službeniki povdali svĕtomu Bonifaciušu, od kojega potlam vu keršćanski vĕri podvučeni jesu bili keršćeni. Ništarmanje vekša stran velikašev, à na njihovem čelu kraljev brat jesu se razserdili nad njihovem obernenjem, ter jesu druge ravno tak tverdokorne bolvanomolce podhustili proti svĕtomu Bonifaciušu, njega pograbili, ter njemu, kak takaj njegvem tovarušem glave odsekli okolo lĕta 1008. Milostivni Bog je njega po vnogoverstneh čudačinih odičil, k-kojem se pravedno more takaj pribrojiti obernenje rečenoga kraljevoga brata i vnogeh drugeh, koji jesu doprinesli k-njegvoj mukoterpni smerti.

Ime, koje ov Svĕtec od svĕtoga mučenika Bonifaciuša vzeto je nosil, je vu njem obudilo želju, peldu svojega svĕtoga Imenjaka naslĕduvati, ter takaj sam postati mučenik Ježuša Kristuša. Iz ovoga cilja je se odgovoril svĕtu, ter se je po terplenjih i pokore činih pripravljal, doklam je od Boga prijel milošću, korunu mučeničtva zaisto zadobiti. Ovo je zrok nàvade vre od perveh Keršćanstva vrĕ-

men vpeljane, da se onem, koji se kerstiju, daje ime kojega Svètca, da njim najmre služi za peldu naslěduvanja, i skupa za branitela i zagovoritela pri višnjem Bogu. Anda roditeli nigdar nesmeju svojoj dětci davati nesvèta ali pak čisto poganinska imena. To je jedna nepokornost, koju vre više cirkveneh zborov je zahitilo i obsudilo. Mi vsi moramo osebujnu pobožnost očituvati proti onomu Svètcu, kojega ime nosimo! Vre pako naša pokornost naj nestoji samo vu tom, da mi nje poštujemo i zazavamo, nego navlastito vutom, da mi po njihoveh slědih hodimo, da takaj mi jednoć dojdemo vu onu nebesku diku, vu koju oni pred nami jesu dospeli.

MOLITVA. Prosimo tê, o Bože! podelji nam, da věru, na koju po tebi jesmo pozvani, věrno občuvamo, da se tak tvoje kraljestvo, koje med nami jesi vpeljal, od nas neprenese na drugi narod, koi bi boljši sàd doprinašal, po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI ČETERDESET VITEZI MUČENIKI.

Njihov vsakolětni god obslužava se dan 10. Sušca (Martz).

Poklam kam bi Licin cesar iz slěpe zažganosti za čast svojeh izmišljeneh bogov vnoge Biškupe i Mešnike svète Keršćansko-katoličanske Cirkve bil pregnal, i vu vuzu postavil, dapače na naj kervoločneši način dal skončati, onda je vsoj Ježuševi Cirkvi nazvěstil občinski pregon, kojega on na tuliko je razširil, da on niti vu istoj vojski nikakvoga ni terpel Keršćenika, nego je zapovědal, da se moraju vsi vojniki siliti na zatajenje Ježuševe věre, akoli bi hoteli na dalje služiti kakti vojniki; ovu istu zapoved Licina cesara je dal Agrikolaus, cesarski oblastnik, vu Armenii razglasiti med vse ćete, koje se jesu nahadjale vu Sebasti.

Kada bi ova cęsarska zapověd na znanje bila dana takaj melitenskoj četi, *) sproti je napervo stupilo četerdeset vojnikov, koji

*) Ova melitenska četa, koja se vre ob vrěmenu Trajana cesara je zvala germeča ali bliskajuča, je ovo ime nazad dobila ob času Marka Aureliuša cesara zaradi izprošenoga po keršćanskeh vojnikih deždja, po kojem ov cesar je bil čudnovitem načinom oslobodjen iz nepriatelskeh ruk Markomanov i Kvadov. Ovo pripetčenje pripověda se slědečem načinom: Marko Aurelius, koi boju z-ovemi nemškemi narodi vsikak je hotel načiniti konca, je z-četiremi naj glasovitešemi rimskemi četami pošel vu tabor, kajti pako njim ni bila

zbog svojega lěpoga struka i spodobe jesu bili skupzebrani iz razlučneh orsagov, i takaj zbog svoje gjegjernosti jesu bili kruto preštimavani, ovi jesu očivesto valuvali, da nigdar nebudeju zatajili Ježuša, i njegvu světu věru, dapače da jesu pripravni za volju Ježuša veselo vumreti.

Cesarski oblastnik je se presenetil, kada je ovo očivesto valuvanje čul iz njihoveh lastoviteh vust, kajti se on ravno z–ovum četum je naj bolje štimal. On si je anda vsega truda zavdal, kak bi nje na zatajenje Ježuševe věre napeljal, naj pervić anda je nje z–mastnemi rěčmi i razlučnemi obečanji nagovarjal, da se naj podlože cesarski zapovědi; pokehdob je pako spazil, da on ovem načinom pri njih nikaj nemore opraviti, je se njim pričel oštro nagražati, ali niti po svojeh grožnjah ni mogel oveh keršćanskeh Vitezov stalnost oslabiti. „Tvoje grožnje, jesu oni rekli njemu, něsu moguće

znana ova okolica, iznenada jesu bili od Němcov obkoljeni, i bi se njim bili morali predati, da nebi po čudačinstvu iz njihoveh zasedov bili oslobodjeni; ar zvun drugeh neprilik jesu navlastito veliko pomenjkanje vode terpeli, i pokehdob je bila strašna sparina, vnogi jesu obetežali, ostali pako jesu se bojali, da morebiti na nje navaliju nepriateli, i nje na komade zesečeju, kajti broj nepriatelov je bil dva krat vekši, i zvun toga jesu bili zevsema dobro naměstčeni. Vu ovem nevoljnem stališu jesu začeli poganinski vojniki po naputku cesara nazivati svoje boge, da bi njim končemar vode na okrěplenje podeljili. Ali slěpi poganini jesu zahman nazivali svoje gluhe boge. Nato pozove cesar svoje keršćanske vojnike, ter nje med vsakojačkemi psovkami je silil, da bi se oni vtekli svojemu Bogu, i od njega izprosili deždja. Keršćanski vojniki jesu se podložili cesarski zapovědi, i njihova molitva je bila posluhnjena. Ar komaj da se oni jesu hitili na svoja kolena; komaj da oni jesu počeli nazivati pravoga Boga, da bi nje i ves rimski šereg izbavil iz ove velike pogibeli, sproti je posluhnul Bog njihovu molitvu na naj vekšu radost cesara; ar iz nebes je takov obilen deždj opal, da ně samo pogibajuči vojniki i njihovi konji jesu mogli zadovoljno vgasiti svoju žedju, nego zvun toga se je zrak na tuliko razhladil, da Rimljani od veselja jesu počeli huškati, i něsu spazili, da se proti njim podižeju nepriateli; ali božanske dobrote niti ovde jošće ni bilo konca; on je poslal na Němce, koji jesu bili pošli proti Rimljanom, takvu strahovitu halabuku z–tučum, mersko bučečum germljavicum i bliskavicum zmešanu, da od Rimljanov pograbljeni vu naj vekšem neredu jesu počeli bežati, ter tak Rimljani jesu postali obladavci. Poganinski pisci jesu doisto ov okrěpljujući deždj i ovo zadobljeno obladanje pripisavali svojem bogom i molitvi Marka Aureliuša cesara, koi isti sam se na skorom je spozabil, komu se za obodvoje ima zahvaliti. Ar buduć je takaj on vsu diku deždj dajučemu i germljavicu činečemu Jupitru pripisaval, dapače da ovo pripetćenje more ovekovečiti, je nje dal izpisati na kamenitem stupu, koi se jošće dan današnji vidi vu Rimu. Ali da to ni istina, svědoči on sam vu listu pisanem na rimsko věčničtvo. Med ostalemi je on to pisal: poklam kam bi on z–svojemi četiremi četami od sedemdeset i pet jezer nepriatelov bil obkoljen, niti već nikakvo ufanje nebi bil imal, da bi se mogel po borenju iz njihoveh zasedov osloboditi, je on počel zazivati boge, ali ovi něsu njegvu molitvu posluhnuli. Vu ovem pogibelnem stališu je k–sebi pozval keršćanske vojnike, koji se vu njegvoj vojski vu velikem brojem jesu nahadjali, i nje je silil po nedostojneh grožnjah na molenje k–svojemu Bogu, počem istem je oči-

nas splašiti. Ti imaš oblast samo zverhu našeh těl, koja mi jesmo se navčili zametavati, naše pako duše jesu segurne od vseh človečanskeh pregonov. Kaj se pako dostoji tvojeh obečanj, tak znaj, da on Bog, kojemu mi služimo, nam vnogo vekša i stalneša ponudja, i da na zadoblenje oveh jesmo mi zevsema pripravni naj kervoločneše muke podnesti, dapače isto živlenje položiti.“

Agrikolaus nad ovem očituvanjem od oroslana ljuteši, je zapovědal nje naj pervić razoružiti, oni pako jesu sami sproti predali svoje oružje i svoja viteštva znamenja. Poklam kam bi oni vu tmičnu vuzu bili odpeljani, je premišljaval na kakve naj oštreše muke bi nje obsudil, po kojeh bi mogel njihovu stalnost kakvem načinom oslabeti. Više danov je bilo minulo, i nut vu Sebaste je došel Lisias, cesarske vojske vodja, kojemu Agrikolaus je taki ov cěli dogodjaj z-ovemi keršćanskemi vojniki napervopostavil, i njega oprosil, da bi takaj on pri sudu hotel biti nazočen.

Lisias je taki pristal k-prošnji Agrikolausa, i ovi vojniki jesu bili pred nje na sud dopeljani. Opitani za svoja imena i pridovke nikaj drugo něsu odgovorili, kak samo to: „Mi jesmo Keršćeniki.“ Ovo složno očituvanje je Agrikolausa na tuliko razčemerilo, da je zapovědal nje razlučnem načinom mučiti. Naj pervić anda je dal nje z-šibjem oštro pretepati, potlam pako njihove boke z-železnemi grebeni drapati. Ništarmanje ovi četerdeset Vitezi

vesto spoznal, kuliko oni po svojeh molitvah jesu moguči opraviti. Ovi pako na město da bi se zbantuvane bili znašli, ali z-oružjem bili suprotstavili, jesu se hitili na svoja kolena, ter po skrušenoj molitvi jesu zazivali svojega Boga na pomoć za njega, i za polehšćicu cěle vojske, koja vre pet dni je bila trapljena od strahovite žedje, koju nikakvem naravskem načinom ni mogla vgasiti. Ovu molitvu je na strani njegve vojske sproti slědel obilen dеždj, a na strani njegveh nepriatelov je opala strahovita tuča z-germljavicum i bliskavicum pomešana. Marko Aurelius je zajedno zapovědal věčničtvu, da načini naredbu i nju po varaškem nadstojniku, Vitrosius Pollio zvanem, mahom razpošlje na vse orsačke poglavare, najmre da je njegva stalna volja, da se vu miru i pokoju imaju pušćati oni, kojem rimska pukovšćina ima zahvaliti svoje oslobodjenje. Keršćanski Pisci, i med njimi světi Klaudius Apollinaris, Biškup Hieropolitanski, koi je ob ovem času živel, za njim Tertulian, takaj jednodobni, koi dvadeset lět kesneše Keršćenikov nedužnost pismeno je branil; onda Euzebius, světi Hieronimus (vu svojoj Kroniki na lěto 174.) Orosius (vu 7 knjigi svoje dogodovšćine 11 delu) nesu dvojili obilen dеždj skupa z-obladanjem pripisavati molitvi keršćanskeh vojnikov a navlaštito melitenskoj četi, dapače oni jesu vu svojeh pismih spomenuli pismo Marka Aureliuša na rimsko věčničtvo poslano.

vu oveh naj bridkešeh mukah niti naj menjše boli čutenje něsu očituvali, zbog česa Lisias i oblastnik Agrikolaus, poklam kam bi se med sobum nekuliko časa bili dogovarjali, jesu zapovedali nje i pak vu temnicu odpeljati. Za nekulikemi pako dani je oblastnik zverhu njih izgovoril smertno dopitanje, koje je vutom stalo, da se najmre vu zmeržnjeno jezerišće, poleg varaša Sebaste ležeče, moraju natirati, i onde do gologa slečeni cělu noć sprevoditi. Onu pako dob je bila vu onem kotaru takva oštra zima, da se po polju vnožina zmeržjeneh zverin je nahadjala, i vnogi ljudi jesu od prevelike zime čisto okrepeneli. Poleg zmeržnjenoga pako jezerišća je zapovědal prirediti toplu kupelj, vu kojoj bude mogel svoje zmeržnjene kotrige prikrepiti vsaki on, koi bi hotel zatajiti Ježuša Kristuša. Komaj pako, da bi ovi keršćanski Vitezi bili čuli ovo nečemurno zverhu njih zgovorjeno dopitanje, mahom se z-veseljem jesu odpravili k-jezerišću; kam dojdući sami se jesu počeli slačiti, ter se k-nastajučemu harcu med sobum ovak jesu pričeli obudjuvati: „Jeli," jesu rekli, a med njimi navlastito naj serdčeneši Cirion i Kandidus, „jeli nam na vekivečnem blaženstvu nemora više ležeče biti, nego na jednoj hudi noći!"

Koigoder iz lastovitoga spoznanja neg i kuliko samo je znal, kakva strahovita smert je od zime vumreti, ni mogel preseči serdčenost oveh keršćanskeh Vitezov. I zato se med stanovniki varaša Sebaste jesu vnogi nahadjali, koji za stalno jesu deržali, da zmed oveh četerdeseteh vojnikov težko i koi bude preterpel ove muke. Drugi pako jesu batrivnost oveh keršćanskeh Vitezov deržali za nepremišljenost, koja se bude dokončala z-odurnem zatajenjem keršćanske věre, z-velikem pako odičenjem poganinstva. Samo gdě koji jesu se ufali, da vsamogučì Bog bude ovem serdčenem keršćanskem Vitezom čudnovitem načinom na pomoć došel, pokehdob božanski vsamogučnosti je lehko naj oštrešu zimu na tuliko vkrotiti, da njegvi boriteli na zemlji budeju vu stališu ovu muk felu stalno podnesti. Nekoji pako čudeči se jesu izkriknuli: „Nut, poglejte ove Viteze! Jeli se vam nevidi, da vi pred vašemi očmi već kak samehne ljudi imate?"

Poklam kam bi se vsi bili slekli, jesu pričeli Boga na glas ovak moliti: „Gospone, četerdeset je nas stupilo vu borenje, podelji nam ravno tuliko mučeničtva vencov; prosimo

tê, da nijednomu nebude skratčen! Ov broj je hvale dostojen, pokehdob ti vu pušćini jesi postil četerdeset dni, anda po njem jesi posvètil ov broj. Za četerdesetemi dnevi, koje Mojseš je sprevodil na gori Sinaj, je bil njemu dan zakon deset zapovedih, da njega priobči světu. Takaj Eliaš je po četerdesetdnevnem postenju vrěden postal tvojega izkazanja.“

Iz početka jesu oni doisto kruto vnogo terpeli od zime, ar ravno onda je bila zevsema oštra, ter zbrivajučem, zimu jako povekšavajućem, severom zjedinjena na tuliko, da stražani na skorom od sna jesu bili obladani, i samo jošće on je skoznuval, koi je imal pasku na toplu kupelj. Ov pako je na jeden put zagledal svète Mučenike z-nebeskum světlostjum od sunca jasnešum obsterte, i iz nebes dolě izhadjati Angele, koji se jesu videli trideset i devet věncov donašati keršćanskem Vitezom. Stražan nad ovem vidjenjem osupnjen sam vu sebi začme govoriti: „Jeli njih ni četerdeset, jednoga anda gdě je věnec?“ Ali nut, ravno on čas, doklam bi on ovo čudo bil premišljaval, oglasi se pri njem jeden zmed oveh Vitezov, i oprosi njega, da bi njemu dopustil vu toplice stupiti. Velika je bila žalost oveh trideset i deveteh keršćanskeh Vitezov, ali strah, koi je obišel stražana, je bil jošće vekši, kada je on spazil, da ov nesrěčni vojnik, komaj da je iz ledvenoga jezerišća prestupil vu toplice, sproti je spustil dušu. I ovak je on, koi vre pri vratah nebeskoga kraljestva je stal, zaradi svoje nestalnosti vu terplenju odišel vu vekivečno traplenje.

Ovo čudo je vu njem tuliko preštimanje obudilo proti ovem svètem Vitezom zbog njihove stalnosti, da on vu serdcu genjen, i z-trakom božanskoga smiluvanja oveseljen, mahom se je odlučil na valuvanje keršćanske věre, zbog česa se sproti je počel slačiti, poklam kam bi predi nekoje speče stražane iz sna bil prebudil, i njim očituval svoje odlučenje, kak takaj čudo, koje se je dogodilo z-ovemi četerdesetemi keršćanskemi Vitezi, i onda se je batrivno i segurno vu zaufanosti na božansku pomoć pridružil k-svètem Mučenikom, da broj četerdeseteh i pak izpuni. I do njih dojduči je velikem glasom ovak začel moliti: „Bog i Gospon, ja věrujem vu tê, kak i oni věruju vu tê; primi takaj mene vu njihov broj, i včini mene vrědnoga, da za volju tvojega svètoga

Imena budem mogel terpeti boli i muke, ter da se znajdem skušenoga.“ Gdo more opisati veselje oveh keršćanskeh Vitezov, koje Bog vu njihovoj žalosti tak zmožno je obatrivel? Oni jesu novoobernjenoga obudjuvali na stalnost, i njega poleg svoje mogučnosti podvučili vu temeljih i navukih keršćanske věre, on pako je se vsevdilj glasneše zahvaluval Bogu za razsvětčenja milošću.

Medtemtoga je nastal dan. Oblastniku je bilo taki na glas dano vse, kaj se je v-noči dogodilo, i pokehdoh vsako njegvo napervovzetje, ove serdčene Viteze napeljati na zatajenje světe věre, je ostalo prez vsakoga napredka, na tuliko je se razčemeril, da je zapovědal vsem četerdesetem golena, ili: nožne kosti z-železnemi paličkami potreti, onda na lomaču hititi i njihova těla zežgati.

Ova zapověd je bila zveršena. Doklam bi se pako ovem keršćanskem Vitezom bile potirale nožne kosti, je bila delana lomača; onda jesu bila dopeljana kola, na koja se jesu natovorila těla vmorjeneh, ar pod mukami jesu vsi spušćali dušu zvun Melithona, koi med njimi je bil naj mlajši. Njegva mati je zaran drugo jutro došla k-jezerišću, da se obsvedoči, jeli njein sin je obstal stalen vu věri. Veliko zaisto je bilo njeine veselje, kada se ona od toga je obsvedočila. Ona je njega nagovarjala, da bi jošće ostale muke, koje njega čakaju, terpljivno i gjegjerno podnesel; i kada bi ona bila videla, da njeinega sina, kojemu takaj vse kosti jesu bile zlamane, zato nečeju hititi na kola, kajti jošće ni pod mukami vumerl, hitro priskoči k-njemu, njega prime vu svoj naručaj, ter bežeća za kolmi, hiti njega na nje govoreča: „Ljubljeni sinko! terpi jošće jedno malo, da ti zveršeno vrěden postaneš veseljih vekivečnoga blaženstva. Nikaj se neboj, sam Kristuš šetuje tebi na pomoć!“ Nato kušne njega, à on veselo spusti dušu.

Poklam kam bi mertva těla oveh světeh Vitezov bila dopeljana na město, gdě je bila pripavljena lomača, jesu bila na nju hitčena i zežgana. Oblastnik, koi pri zežiganju oveh světeh těl z-neizbrojenum ljudstva vnožinum je bil nazočen, je se domislil, nebili morebiti došli Keršćeniki, i ostanke světeh Mučenikov pobrali, da to pako prepreči, zapove predreti led na zameržnjenem potoku, i nje vu njega hititi.

To je bilo včinjeno, ništarmanje vendar čudnovitem načinom jesu bili njihovi ostanki očituvani světomu Mučeniku i Biškupu, imenom

Petru, koi nje tri dni kesneše po noći je našel, skupzebral, i vu velike cěne ladičku položil i věrno čuval. *)

Ovi svèti Keršćanski Vitezi jesu podjeli mukoterpnu smert okolo lěta 310.

Turobna pelda ovoga zneverjenoga vojnika vrědna je zresnoga premišljavanja. On, koi za volju Kristuša vre tulike je bil preterpel muke, odpada od Kristuša zadnju vuru svojega živlenja. Da se jošće kratkomu terplenju ogne, mentuje se delničtva vu vžiyanju vekivečnoga blaženstva. Kaj nas vuči ova pelda? Ona nam živo pred oči postavlja, kak slab, kerhek i nestalen je človek, i kak zevsema je potrebno, da Boga vsaki dan ponizno prosimo za njegvu milošću i stalnost, ter da se nigdar nevpiramo na našu lastovitu stalnost. Ništarmanje kuliko puti vre jesmo včinili to, česa se ov nevoljni je včinil krivca? Kuliko puti vre za volju nišćetne kakve nasladnosti, ali za volju kakvoga vrěmenitoga dobička, ali pak da se vugnemo kakve časne neprilike, jesmo smertno zagrěšili, ter se potom vu naj vekšu pogibel jesmo postavili, vekivečneh dobrih mentuvani postati, i vu peklensku glubljinu prepasti! Morebiti se ti, ò Keršćenik! ufaš, da se ovakve pogibeli budeš rešil, ter da se i pak budeš obernul i spokoril. Ali kaj štimaš, da se takaj ov zněvěrjeni vojnik ni nakanil kesneše i pak k-Bogu obernuti? Medtemtoga je njega njegvo ufanje vkanilo. On je vumerl vu grěhu, niti već ni imal časa za pokoru včiniti. Jeli se to isto takaj tebi nemore dogoditi? Kak jako mora ovoga vojnika to peći, kada on sam sebi mora spočitavati: „O da bi ja neg samo nekuliko hipov jošće bil stalen obstal vu dobru, ja bi bil věkom srěćen postal, à ovak jesem věkom nesrěćen včinjen!“ Gdo more tebe segurnoga načiniti, da takaj ti tvoju nepremišljenost, tvoju nestalnost, tvoja prekeršenja nebudeš moral ravno tak žalostno oplakuvati. Skoznuj anda, niti se nigdar nespozabi iz rěčih Zveličitela: Koi do konca (vu dobru) obstaje, on bude zveličen.“ Mat. 10, 22.

„Nestegni strah od tvojega děteta, ar ako ti njega vudriš z-šibum, zato nevumre. — Dapače njegvu dušu oslobodiš od pekla.“ Prir. 23, 13, 14.

---

*) Poleg svedočanstva sveteh Otcov jesu bili njihovi ostanki kaj kud razposlani, i Bog je po njihovem zagovoru vnoga čuda včinil.

„Koi nevoľuje pravedno, nebude korunjen.“ II. Tim. 2, 5.

Jeli ti neznaš, da samo ona stalnost bude korunjena, koja do konca obstaje. —

MOLITVA. O vi svèti Mučeniki, koji po vašeh obladanjih jeste vrědni postali z-Bogom vu nebesih zveršeno združeni postati, dostojajte se nas zagovarjati! Mi jesmo nevoljni grěšniki; ništarmanje ako se vi za nas pri Bogu po vašem zagovoru vzemete, tak bude milošća Ježuša Kristuša razsvětila naše duše, naša pako serdca z-svètem ognjom božanske ljubavi vužgala. Amen.

SVÈTI DIONISIUS,

Biškup i Mučenik, i njegvi svèti tovaruši.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 9. Listopada (October).

Svèti Dionisius, vu poglavitem, i za onda vseh světskeh navukov gnjezdu, gerčkoga orsaga varašu Atheni naj razumneši mudroznanec, je bil jeden zmed naj pervešeh sudcov naj vekše sudbene *stolice*, Areopag zvane. On, poklam kam bi jošće vu bolvanstvu budući, bil spazil ono občinsko sunca pomerknenje, odkojega po vsem světu škura tmica, cěle tri vure terpeča, je nastala, kada Ježuš Kristuš na križno drevo pribit je spustil svoju svètu Dušu, je izkriknul: „Ali Stvoritel narave terpì, ali se pak osnova světa razvaljuje.“ Kada bi pako svèti Pavel Apoštol bil došel vu Athenu, željejuči one mudroznance, i pune světskoga navuka ljudi takaj z-nebeskemi napuniti navuki, i na pravu obernuti věru, zajde vu njihovu bolvanovnicu, gdě med ostalemi maleki, ili: krivemi bogi zapazi oltar podignjen z-nadpiskom: „Neznanomu Bogu.“ Odkud vzeme priliku njim nazvěšćati pravoga neba i zemlje Stvoritela, kojega oni vu ovem oltaru poštuju kakti neznanoga Boga, koi na koncu světa bude došel sudit vse ljudi, koji se vu ovem istem tělu i pak budeju gorě stali od mertveh, i od vseh svojeh dělih davali ošter račun. Ove nove navuke čuvši ljudstvo, pograbi Pavla, i dopelja vu Areopag, gdě jesu bili naj mudreši sudci, i gdě se pri Gerkih vsa na věru spadajuča pitanja jesu pretresavala i odlučuvala. Ovdě

znović začne pred ovemi razumnemi sudci nazveščati neznanoga Boga, koi pri občinskem našeh těl gorěstajanju bude došel sudit vse žive i mertve. Koi za naše zveličenje na sê vzemši človečansko tělo, iz vutrobe prečiste Děvice Marie rodjen, za nas na križnem drevu je preterpel muke i vumerl: zverhu kojega smerti je potemnelo sunce on isti čas: i zemlja se je stresla očitujuć svoju žalost. Ova čujuči Dionisius, ono sunca pomerknenje dobro imajuči na pameti, prime keršćanskn věru on, nekoja gospa, imenom Damaris, i jošće nekoji drugi z-njim.

Potomtoga okeršćen Dionisius odhiti čast Areopagite, ili: sudca, akoprem se njemu ovo ime i dan današnji pridaje, poda se svètomu Pavlu za vučenika, i z-njim je tri lěta skupa prebival. Videči pako svèti Pavel njega z-duhom mudrosti i razumnosti napunjenoga, odredi za Měšnika i posvèti za Biškupa, ter njega Athenianskomu varašu predpostavi za ljubljenoga otca, meštra i navučitela.

Poklam kam bi svèti Dionisius atheniansku Cirkvu više lět naj marljiveše bil ravnal, i z-nezatrudjenem posluvanjem vnožinu duš k-svètoj katoličanski Cirkvi bil pripeljal, na město sebe ostavi Biškupa Publiuša, i dojde vu Efezus pohadjat světoga Januša Apoštola, po kojega naputčenju odide vu Rim k-svètomu Otcu Papi Kelemenu, ovoga imena pervomu. Ov světi Otec videči gliboki razum Dionisiuša, po božanskem nedehnenju z-Rustikušem Měšnikom, Eleutheriušem Evangelištarom, i jošće z-nekojemi drugemi pošlje vu francusku zemlju, da z-apoštolskum oblastjum ono ljudstvo na zahodu oberne k-Bogu, kak je vre predi vse na izhodu razsvětil. Ov pokorni svète Matere Cirkve sin odpravi se z-svojemi pajdaši na put vu francusku zemlju, i posvud nazvěšćajuči nebesko kraljestvo, dojde vu stolni kraljestva varaš Paris, gdě nebeskoga navuka odpre kinče, i Kristušev Evangelium razsěje vu serdca ljudih z-tulikem napredkom, da vu kratkem vrěmenu vnogi bogati, plemeniti i mudri z-priprostemi jesu spoznali istinitost věre Ježuša Kristuša, pravoga Boga.

Ov tuliki napredek nemoguči podnašati občinski pokolenja človečanskoga nepriatel, bolvanske podusi Aldovnike na skončanje Dionisiusa, kojega akoprem večkrat z-oboružnum rukum jesu željeli popasti, čudnovita vendar světlost iz lica svètoga Biškupa izhadjajuča, ali je premenila njihova serdca, ali je včinila nje pobegnuti.

Poklam kam bi Dionisius vnoge tak obližnje vu varašu, kak dalečne vu selih na světlost svètoga Evangeliuma bil dopeljal, nekoi poganinski sudec Fescenius Sisinius vlovljenoga z-pajdaši zapove pred sudbenu stolicu dopeljati: ovde starca sto i deset lět imajučega, kakti na muke gingavoga, pervić z-mastnemi rěčmi vabiti, potlam z-grožnjami plašiti neprestaje; ali svètoga starca videći stalnoga, vučini na peldu Meštra Kristuša nemilostivno bičuvati. Na ovem nemilostivnem pretepanju proti okolo stoječem věrnem Keršćenikom svèti Biškup veselo reče: „Moja vusta naj valuju Gosponu hvalu, i vse moje tělo naj blagosljavlja njegvo Ime, ar ja zbog valuvanja prave věre jesem vrěden nositi znamenja muke mojega Gospona. Ovo, ò keršćanske duše, i naj dragša bratja! je vaša dika, pazete, da vu mojem pregonu neogingavete, nego naj se bolje vužgeju vaša serdca, i za ljubav Ježuša aldujte viteško vaša těla.“ Sudec videči starca stalnoga, zapove na rošter povaljenoga z-podstavljenem ognjom pripekati. Ali i na ovoj muki stalen reče proti svojemu Zveličitelu: „O Gospodine Ježuš Kristuš, koi jesi obečal: kada budeš prehadjal čes ogenj, plamen nebude tebi naškodel; včini, da ja na diku tvojega Imena obladam ov ogenj.“ Ovak na tělu opečenoga iz roštera podignjenoga, ali vu věri jošće stalnešega zapove hititi med ljutu zverinu, od glada ručeću, ali z-samem znamenjem svètoga Križa vučini nju zevsema krotku. Od ovud izpeljan je bil hitčen vu razbeljenu peć, iz koje prez vsakoga ovraženja izide van čisto zdrav.

Kervoločnost Fescenia za tulikemi mukami jošće ni bila zasitćena, zato zdravoga i friškoga zapove razpeti na križno drevo, iz kojega kakti preželjne prodekalnice okolo stoječem Ježuša Kristuša zažgano začne nazvěšćati. Ništarmanje jošće živoga iz Križa dole vzetoga nazad potegne vu temnicu med druge Keršćenike, odkud čes nekuliko vrěmena z-nović pozove Dionisiuša skupa z-Rustikušem i Eleuteriušem, i poklam kam bi nje vu věri skušavane stalne bil znašel, zverhu njih zadnje smerti dopitanje izreče. Onda taki na visoku, varašu bližnju, goru, od potlam zvanu Mučenikov goru dopeljani, i vu ruke hahara predani, po dokončanoj kratki molitvi glave podeneju pod haharski meć, i zadobiju Mučeničtva věnec.

Vsamoguči Bog je hotel svètoga **Dinisiuša** takaj po njegvoj smerti čudnovitoga izkazati, ar tělo blaženoga starca gorě na noge stane, glavu odsečenu z–svojemi rukami prime, i na dve jezera koračajev daleko odnese. Njihova svèta těla jesu bila hitčena vu **Sekvanu** potok, od nekoje pako keršćanske gospe van zvadjena jesu bila na městu pogublenja zakopana, gdě sada glasovita Cirkva na čast svètem Mučenikom je zezidana.

Od vnogoverstneh čudačinstvih, koja se pri njihoveh pokopališćah jesu dogodila, jesu cěle knjige popisane. Takaj ona vnoga prošćenja, koja od vseh stran velikaši i priprosti pohadjaju, svědočiju, kak visoko poštuju se ovi Svètci od pravověrneh sinov, i kak močno je njihovo zagovarjanje.

Svèti **Dionisius** je takaj više knjig glubokoga navuka popisal, med ostalemi od nebeskoga poglavničtva i korušev angelskeh, od cirkvene naredbe i zveršenoga Redovnikov stališa od božanskeh skrovnostjah, i t. d.

Bog je to hotel i odlučil, da bi temeljiteli vseh skoro Keršćanskeh Cirkvah nje zalevali ter tak posvètili z–svojum kervjum, koju oni na svojoj mukoterpnoj smerti jesu prelejali. To se je dogodilo pri svètem **Dionisiušu**, pri svèteh Apoštolih, i pri vnogeh apoštolskeh Naměstnikih. To, poleg navuka svètoga **Auguština**, donaša z–sobum isto zvanje na Keršćanstvo. „Mi jesmo odlučeni za takva terpeti,“ veli svèti **Pavel**; suprotivšćine najmre i pregone vu vezdašnjem živlenju podnašati, da zadobimo vekivečno nebeskoga kraljestva odvečtvo. Kristuš naša glava i Navučitel, je doisto svojem naslědnikom obećal muke, ali skupa takaj svoju milošću, da nje terpljivno i najemno moreju podnašati, da nas po našeh kratkeh i hipneh skušnjah more naplatiti z–vekivečnum dikum vu nebesih.

„Vu tem jesmo spoznali božju ljubav, da je on (božji Sin) za nas položil svoje živlenje: i mi takaj moramo za brate (akoli to potrebuje njihovo dušno zveličenje) položiti živlenje.“ 1. Jan 3, 16.

MOLITVA. O Bože, koi svètomu **Doinisiusu** vu njegveh mukah jesi podeljil stalnost, i njemu, da tvoje Ime nazvěsti poganinom, jesi pridružil svètoga **Rustikuša** i **Eleutheriuša**, prosimo tê za milošću, da mi po njihoveh peldah iz ljubavi proti Tebi zametavamo

zemaljska veselja, niti se nikakveh nebojimo suprotivšćin; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI DONAT,

Biškup i Mučenik.

njegov vsakolètni god obslužava se dan 7. Velikomešnjaka (August).

Od življenja i smerti svètoga Donata ovak piše visoko vučeni Kardinal Baronius: občinski misli se, da je bil Rimljan; stanovito pako zna se, da je bil vu Rimu med cirkvenemi službeniki pod ravnanjem bogaboječega Epigmeniuša Mèšnika, kojemu njega jesu bili izručili njegovi dobri stareši. Lèto 303. je pod cesarstvom Diokleciana i Maksimiana nastalo nemilostivno pregananje proti božjoj Cirkvi. Njegvi svèti stareši i njegov duhovni Otec, svèti Epigmenius, jesu bili za volju svète Ježuša Kristuša vère vmorjeni. Donat je pobegnul iz Rima, pokehdob se iz poniznosti ni ufal vu svoje moči, i je odišel vu Toškanu na goru blizu varaša, Arecium zvanu. On je zapustil domovinu, varaš, rodbinu i ves svoj imetek, da obderži vèru i življenje. Na toškanskeh gorah je našel bogaboječega pušćenika, imenom Hilarius, i njega je imal za svojega Angela čuvara; pri njem je živel vu molitvi, vu delu, vu pokorjenju, i vu vseh mogučeh dobreh delih, i hitro je stignul zveršenu pravičnost, na kuliko je moguče človeku, i Bog je njemu podeljil moć čuda činiti. Akoprem svèta katoličanska Cirkva je zadobila mir pod Konštantinom cesarom, tak vendar svèti Donat ni hotel iti vu Rim, nego je rajši hotel živeti vu samoči. Svèti Satir Biškup, vu varašu Arecium, je zeznal njegvu osebujnu svètost, i njega je prijel med cirkvene službenike, i nekuliko kesneše je njega redil za Mèšnika, da bi z-dobrum peldum, lèpemi navuki, i svètemi Šakramenti ljudi posvètčuval. Lèto 346. je svèti Satir vumerl, i vsi jesu njega izebrali za svojega Biškupa. Pokehdob se on ove težke službe ni mogel rešiti, je odišel vu Rim k-svetomu Otcu Papi Juliušu, i od njega je bil poposvètčen za Biškupa. Potlam je nazad odišel vu Arecium. Vsi Keršćeniki jesu njega veselo prijeli kakti božjega Angela; ništarmanje

tverdokorni poganini, kojeh vu varašu ni bilo malo, jesu njega kruto nazlobuvali, pokehdob jesu znali, da on njihove boge zevsema odurjava. Svèti Otec Papa Gregur piše, da svèti Donat je vu varašu vnoga čuda včinil, i po njih vnožinu nevěrnikov obernul. Podpunoma vendar nezna se, kuliko dobra je včinil ov svèti Biškup, lehko je vendar moći znati, da on ves za božju čast vnet, je se nezgovorno skerbel pravične pravičneše včiniti, i grěšnike, à navlastito nevěrnike, obernuti.

Za vnogemi letmi je cesarom postal Julian, koi je zapustil pravu věru. Ov hudobnjak je odurjaval katoličansku věru, Keršćenike preganjal, i za čast kriveh bogov je se kruto skerbel; takaj je vu keršćanske orsage pošiljal serdite nevěrnike za oblastnike, da bi svètu věru skončal. Lěto 362. je nevěrni oblastnik došel vu varaš Arecium, i zapovědal Biškupa, svètoga Donata, pred se dopeljati. Kada bi njega pred sobum bil videl, reče njemu: „Zakaj ti z-zapeljivemi navuki odvračaš ljudstvo od službe mogučneh bogov, kojem se vse cesarstvo i naši cesari vklanjaju? Takaj ti se njim vklanjaj; ako nećeš, budeš živ zežgan.“ Biškup batrivno odgovori sudcu: „Ja tvoje boge zametavam, da mojemu Bogu ostanem věren; za mê bude velika srěča terpeti, i kerv prelejati iz ljubavi proti mojemu Bogu.“ Na ove reči zapove sudec njega po vustah tuči, da već nebi tak govoril. Svèti Donat je imal vsa vusta kervava, ter vendar je zvišaval Ježuša, boge pako je zametaval. Sudec već ni mogel njega poslušati, i je zapovědal njega vu vuzu postaviti. Věrni, kojeh vu varašu je bilo vnogo, jesu pohadjali svojega svètoga Biškupa, i njemu stregli. I akoprem je on bil vu temnici vuzen, tak se vendar ni nikaj bojal, dapače je neprestrašeno nazvěšćal Ježuša, i vu njegvem imenu je včinil vnoga i velika čudačinstva. Nevěrni sudec je se bojal punte, i zato je vu noči jednoga zmed svojeh službenikov poslal vu vuzu, i svètomu Biškupu poručil, da se naj nakloni malekom, ali pak bude vmorjen. Svèti Donat je njemu odgovoril: „Ja za Ježuša rad hoču vumreti, pokehdob takaj on za mê je rad vumerl na križu.“ Nato je njega službenik z-mečom vmoril. Njegva svèta smert je se dogodila ravno na ov dan lěto poleg keršćanskoga broja 362. Nevěrni oblastnik, da nebi Keršćeniki njegvo svèto tělo pokopali i poštuvali, je zapovědal nje

jošće pred dnevom čes zid med pečine hititi; ništarmanje vendar Keršćeniki jesu našli nje, i dostojno zvun varaša poleg Cirkve Marie Dèvice vuz tělo pervešega Biškupa svètoga Satira pokopali. Takaj po smerti jesu po njem vnogoverstna čuda včinjena; za volju oveh jesu njega ondešnji Vèrni visoko poštuvali, i njemu se zažgano preporučali.

Pravični imaju vnogoverstna traplenja podnašati; ali Gospon nje za kratkem časom oslobadja od vseh zlih, koja oni podnašaju, i nje koruni na veke. „Po terpljivnosti, veli Ježuš, budete ladali vaše duše.“ Odvračajmo naš pogled od našeh traplenjih, ter njega obračajmo proti Bogu, da nje srěčno podnesemo.

MOLITVA. O Bože! ti dika tvojeh Mučenikov, dopusti, da mi pomoči svètoga Biškupa i Mučenika tvojega Donata, kojega spomenek obslužavamo, delniki postanemo, po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI EDUARD,

Kralj i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 18. Sušca (Martz).

Svèti Eduard je bil kraljevskoga engleskoga pokolenja, vu kojem se broji više velike svètosti kotrigov. On je bil rodjen lěto 962. Njegov otec je se zval Edgar, bogaboječi ladavec, koi se je tak vu boju kak i vu miru za englesku zemlju kruto zaslužnoga včinil. Njegva mati je se zvala Egelfelda, koja je bila kči obližnjega Vojvode Ordmera. Ovi obadva kruto pobožni tovaruši jesu bili na vsako dobro dělo kruto vneti; oni jesu zidali i pohadjali samostane, ter se jesu tersili vse po taborih zrokuvane kvare nadoměstiti, i povsud bogaboječnost i pobožnost vpeljati i razširiti. Kajti pako Egelfelda za spunjenemi po narodjenju Eduarda šestemi lětmi je vumerla, tak se je njegov otec po drugoć pozakonil z-Alfridum kneginum, i ovak je bilo včinjeno, da Eduard je dobil mačuhu i po otcu brata, imenom Ethelred. Ovi obadva brati jesu se med sobum kruto ljubili.

Eduard kakti stareši sin, z-serdcem zevsema kraljevskem nakinčen, je bil od svojega otca na odhranenje predan svètomu Dunstanu, Kanterburskomu Nadbiškupu, koi njega je takaj kerstil; i kajti ovo odhranenje kruto srěčnoga napredka je bilo, zato takaj je bil odlučen za naměstnika na kraljevski stolici. Njegov otec je vumerl lěto 975., i Eduard je vu trinajstem lětu svoje starosti stupil na kraljevsku stolicu; svèti Dunstan je njega korunil, pri kojoj svetečnosti je bil nazočen takaj svèti Osvald, Yorski Nadbiškup. Nekoji zmed velikašev jesu bili zbog toga zevsema nezadovoljni, kajti se jesu bojali, da bude ošter, ništarmanje poklam kam bi njegvu krotkoču i poniznost bili spoznali, jesu se nad njim kakti dobrem kraljem kruto oveselili.

Ov mladi kralj je sebi za naredbu odlučil, vu svojem kraljestvu pred vsem i vu vsem diku božju i zveličenje ljudih povekšati: ar keršćansko kraljestvo na ovem světu mora biti spodoba i prilika vekivečnoga kraljestva vu nebesih, i priprava k-ovomu.

Ovem načinom je bil on doisto ladavec engleske zemlje, ništarmanje pokorni i věrni sluga pred Bogom. On je bil na kraljevski stolici zevsema ponizen, Bogu podložen, čišt i mertučljiv, ljubitel molitve, proti vsakomu priatelski i ljubljen, pravičen i dobrotiven. Svoja osebujna pobožnosti děla je očituval potom, da je on keršćansko-katoličansku Cirkvu branil. Redovničtvo poštuval, podigavanje i temelenje vnogeh samostaneh, koje njegov otec je započel, doveršil, poslědja i kvare tabora z-Danianci popraviti i zlehkotiti tersil se, à navlastito vu lětu 967., kada je veliki glad po orsagu občinski ladal, je bil miloserdni hranitel. Njegvoj poniznosti, njegvoj molitvi, njegvoj miloserdnosti i njegvoj bogoslužni zažganosti je pripisavala engleska zemlja svoje obderženje ob vrěmenu sile i potreboče, plodnost slědečeh lět, obladanje Daniancov, ter zadnjić občinski mir i pokoj po cěloj zemlji. Ovak se je vsaki, koigoder je bil dober, raduval i veselil nad dobrem i svètem Kraljom.

Ali — kak nikakve na světu ni krěposti prez borenja i nepriatelstva, nikakve svètosti prez poleg stoječe hudobnosti, nikakvoga pravoga prěštimanja prez jala i nenavidnosti, ravno tak se je takaj ovdě godilo; ov svèti Kralj je moral to isto počutiti, i istom toga za aldov postati.

Njegvoj mačuhi Alfridi ni bilo po volji, da njein sin ni postal kraljom. Vse krěposti i dobre lastovitosti svètoga Eduarda jesu bile njoj tern vu njeineh očih, ona je znala vsa zlo tolnačiti. Ona se je tersila na svoju stran dobiti nekoje zmed velikašev, da bi svojega sina podignula na kraljevsku stolicu; ona je zaisto nekuliko knezov i tolnačnikov, koji baš něsu bili naj boljši, odvernula od kralja, i na svoju stran premamila. Ona je bila dokončala nedužnoga kralja skončati, i je mislila, kakvem načinom bi ona ovo svoje nečemurno nakanenje naj leglje mogla izpeljati, ništarmanje na zveršenje ovoga cilja něse njoj dugo nikakva prikladna prilika ponudila.

Jednoć je se kralj Eduard na konju z-svojemi dvorjaniki i lovci odpravil vu lov, i goneć zveri, je došel blizu grada Vabra, vu kojem negda knezi Dorsel, à sada njegva mačuha i njein sin Ethelred jesu stanuvali. Ovum prilikum vzel si je kralj napervo nje pohoditi, pokehdob nje vre zdavna ni videl, niti z-njimi govoril. On, koi je bil ista nedužnost, i kojemn nikakva himbenost i potmajnost ni bila znana, něse nadejal, kakov žalosten konec bude imalo njegvo pohadjanje. Kada bi Alfrida bila zeznala, da kralj od nikoga nesprevadjan je došel k-njoj, sproti je dokončala svoje vre dugo vu sebi gojeno nakanenje izpeljati, i je zapovědala nekojemu zmed svojeh službenikov naj prevzetnešemu njega vmoriti. Onda je izišla pred Kralja, njega ljubljeno pozdravila, i lažuča pred njim veliko veselje nad njegvem nenadejanem došestkom, je njega oprosila, da bi iz konja odsel, ter se k-njoj vu hižu nuter navernul. Kralj je se njoj na ovem pozivanju ljubljeno zahvalil i rekel, da nebude odsel, nego da samo želji svojega brata videti, i z-njim se nekuliko razgovoriti. Nato zapove kraljica donesti napitek, i dok bi kralj bil pil, namegne vmoritelu, koi njega odzad je prebol z-mečom. Ranjeni kralj oberne konja i odjaše, ali on je za kratek čas opal dolě na zemlju, i svoju dušu zdehnul. Ovak je vumerl ov svèti kralj za trilětnem i šestmesečnem kraljuvanjem po naputčenju svoje oholne i ladanja željne mačuhe. Ništarmanje Bog, koi zvědja ljudih serdca, i njihove skrovnosti na světlost i běli dan poziva, je svojega věrnoga službenika za kratkem časom odičil.

Ova nečemurna, nenavidna žena je dala mertvo tělo Kralja skrovce i hitro odnesti vu nekoju bližnju kolibu, vu kojoj je stanuvala nekoja siromaška slěpa žena, koja je živela iz kraljičine darežljivosti. Ova

je skoznuvala i molila pri mertvem tělu Kralja, i nut, ob pol noči je mertvo tělo obsterla velika světlost, i žena je pregledala. Drugo jutro odide ona k-kraljici, i pove njoj vse, kaj se je bilo dogodilo. Nato kraljica mahom zapove mertvo tělo vu nekoi odalečeni bereg hititi, svojem pako dvorjanikom prepove pod naj oštrešu kaštigu od toga naj menjšega kaj razglasiti, niti nikakvu žalost očituvati, svojega lastovitoga sina Ethelreda je imenuvala slaboserdčnoga, pokehdob se je on nad njegvum smertjum žuhko plakal, i čisto nebatriven postal. Zatem, da od sebe vsaku sumlju odverne, je odišla iz ovoga města deset milj dalje vu drugi kotar. Medtemtoga jesu dvorjaniki svojega ljubljenoga Gospona povsud izkali, i njega nigdi nesu mogli najti. Od ovoga časa počemši je se po cělom kraljestvu govorilo: „Naš kralj je skončan;“ i ves orsag je tuguval, govoreči: „Mi jesmo našega dobroga otca pogubili.“ Ovak je vse kraljestvo narekuvalo za svètem Eduardom.

Vre pako komaj da bi jedno lèto bilo zminulo, je se dopalo višnjemu Gospodinu Bogu svojega věrnoga slugu světu očituvati i odičiti. Ar ob noć višeputi je se vidjeval ognjeni stup na onem městu, gdě je počivalo tělo svètoga Eduarda, i vnogi seljanci onoga kotara jesu njega opažuvali. Vsi jesu sumljili, da na ovem městu mora nekaj svètoga biti. Oni jesu počeli zvědjati, i našli jesu tělo svojega svètoga Kralja, i vuz nje zvirališće vračne vode, od koje nekoi hromi ondě na městu je ozdravel. Njegvo svèto tělo je bilo dostojno podignjeno, i vu Cirkvi Majke božje položeno.

Ne dugo zatem je bilo cělo pripetčenje po vsem kraljestvu razglašeno. Vnogi jesu tuguvali nad zgubičkom svojega dobroga Kralja; vnogi jesu narekali, govoreči: „Gdo je tak zevsema iz božje milošće izpal, da se je podstupil svoju ruku na Kralja pretegnuti? Vnogi jesu od žalosti žuhke suze točili; vnogi pako od veselja, da je dobri Bog svètost svojega službenika i njegvo vmorjenje očituval, i da oni sada vu svojem Kralju imaju velikoga svètca vu nebesih i zagovoritela pred božanskum stolicum.

Nato je odlučil knez Alfred, brat Eduardove matere, tělo svètoga Kralja prenesti vu glasoviti Šaftesburskoga kotara samostan Skephtonia zvani, kojega Alfred Veliki, takaj engleski Kralj i veliki Svètec, koi takaj je bil preded svètoga Eduarda, je dal zezidati. K-ovoj svètečnosti je on pozval vse Biškupe,

Opate i Velikaše cěloga kraljestva. Takaj svèta **Vilfrida**, opatica samostana **Vincester**, i **Editha**, sestra svètoga **Eduarda**, koja je na glasu velike svètosti vumerla, jesu došle k–ovomu prenašanju, zvun velike vnožine ljudstva, koja se je iz vseh stranih skup zebrala. Svèto tělo je bilo jošće čisto nepohabljeno i prepoznanljivo najdjeno i podignjeno. Nazočni jesu se od veselja plakali, ter dičili Boga i Svètca. Pri prenašanju jesu bili dva hromi po samem njegvoga svetoga těla doteknenju hipno ozdravljeni. Ovak je bilo veselje Věrneh, odičenje Boga i poštuvanje Svètca vsevdilj vekše. Svèto tělo je bilo iz severne strani oltara položeno, i ovdě je Bog okorunil pobožnost i zaufanost Verneh z–posluhnenjem njihoveh molitvah, po znamenjah i čudačinih. Ovo odičenje Svètca je takaj njegvu mačahu na boljša namenenja, na pokajanje i pokoru zverhu včinjeneh gěhov dopeljalo.

Zadnjić lěto 1001, dvadeset i pervo po prenašanju, je bilo njegvo tělo i pak podignjeno; ovo je davalo od sebe vugodnu duhu i je bilo z–ostalemi Svètcov ostanki prenešeno vu novu cirkvu, koju skupa samostanom Koludric z–pripomaganjem Biškupov je dal zezidati **Ethelred**, brat i na kraljevski stolici naměstnik **Eduardov**. Ponavlanje njegvoga vsakolětnoga spomenka je bil odlučen na dan 18. Sušca (Marcius), kakti na dan njegvoga iz ovoga světa preminenja. Zvun ove cirkve jesu bile jošće druge njemu na čast podignjene, najmre vuz bereg i one kolibe, gdě je on pervić ležal. Ovak je božji Službenik, koi za Boga žive i posluje, pri Bogu i ljudih vu blaženem spomenku.

Iz življenja svètoga **Eduarda** navči se, kak **darežljiv** je Bog proti **onem**, koji proti njemu jesu darežljivi! —

Zveršavaj, kada, gdě i kakgoder moreš keršćansku dobrotivnost!

MOLITVA, Svèti Kralj! moli za mê, da ja, ali vumrem z–naglum smertjum, ali kakvem drugem načinom — vsigdar svèto vumrem, i onda se z–tobum Bogu, „Kralju vseh kraljev“ vu kraljestvu blažene vekivečnosti vsigdar morem vklanjati! —

SVÈTI ENGELBERT,

Biškup i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 7. Vsesvětčaka (November).

Svèti Pavel Apoštol močno opomina Korintiance, i vu njih vse Pravověrne: „Skoznujte, i budite stalni vu věri, ljudski se deržete, i budite vsevdilj jakši.“ Ov opomenek je bil naredba živlenja, koju svèti Engelbert je naslěduval, kak slědeća svědočiju: Engelbert je bil sin Engelberta kneza Berg, à njegva mati je bila kči kneza Geldern. Njegvi roditeli jesu sebî velik trud zavdavali, da svojega sina, koi se od svoje mladosti počemši na vsaku krěpost je izkažuval prikladnoga, vu svète věre istinah, kak takaj vu světskeh navukih i znanostjah zadovoljno podvučiju. Oni jesu njega za Redovnički stališ odhranuvali, ništarmanje naravska mladosti nagnenja mladoga Engelberta nesu se slagala z-skerbljivostjum njegveh roditelov; ar on za dikum světa pohlepen je se povdal vu slobodneše živlenje i vu vsakojačka veselja, medtemtoga vendar Bog je njega občuval od razvuzdanosti.

Primerom svojega roda, vučenosti i svoje plemenšćine je vre vu svojoj mladosti vsakojačke višeše cirkvene službe dobil na obnašanje. Zadnjič lěto 1215. je postal Nadbiškup kolonienske Cirkve. Od ovoga časa počemši je se Engelbert vu svètca premenil. On je Vernem postal na peldu vu rěčih i činih, vu ljubavi, vu věri i čistoči; navlastito pako proti siromakom je bil kruto dobrotiven. On je nje obskerbluval z-potrebnum hranum, opravum, niti nikoga ni od sebe pušćal oditi prez obatrivenja; ravno tak milostiven je bil proti obteršenem. Jednoć kada bi nekoja žena bila došla na sud, i prosila za branitela vu pravdi, reče njoj Engelbert: „Moja draga žena! vi znate naj bolje vašu težkoču; samo dojdite, i nju vi sami napervopostavěte.“ Prisědniki jesu se tomu suprotstavili i rekli: „To je suprot navadi; pak gdo se bude mogel kaj navčiti iz njeineh rěčih?“ Nadbiškup pako je odgovoril: „Mi moremo takaj priproste rěči ove žene razmeti, k-čemu anda bi njoj kakve neprilike zrokuvali, i sud

odvlačili?" Nekoi drugi krat pako dojde nekoi njegov podložnik z-tužbum napervo, ravno kada se je Nadbiškup nekam na put bil odpravljal. Njegvi službeniki jesu hoteli njega zbog silnoga puta domom odpraviti; ništarmanje Nadbiškup je posluhnul njegvu prošnju i dal zapověd, da se njemu z-silum odteta moraju mahom nazad povernuti; i po dokončanem sudu je se povdal na put. Ovak je svèti Engelbert od dana do dana naprěduval vu preštimanju i ljubavi pri kraljih i pravověrneh; medtemtoga da se poleg svoje vrěmenite dike nebi spozabil iz človečanske kerhkoče i vmertelnosti, je vsaki dan molil k-Majki božji, i njoj na čast je vsaki tjeden jeden dan postil, da more pod njeinum obrambum segurno živeti i vumreti. I da bi se očituvalo, kak zveršena je njegva krěpost, je Bog zverhu svojega pravičnoga službenika pušćal dojti traplenja, po kojeh bi se on zveršeno očistil, da njega potlam stem odičenešum korunum nakinči. Fridrih knez Isemburgski, bližnji rodjak svètoga Engelberta, je samoga sebe postavil za zašćitnika opatije Essen, koju on vnogoverstnem načinom je teršil, plenil, i njeine dohodke sebi posvajal. Svèti Otec Papa Honorius i Fridrih cesar, pri kojeh je bila proti spomenutomu knezu tužba podignjena, jesu dali zapověd svètomu Engelbertu, da kneza zbog toga opomene, ter da se za obteršene vzeme. Svèti Nadbiškup je to včinil, ter kneza pismeno i na rěči opomenul, da bi se ostavil svojeh krivičnostjah: da pako njega stem leglje more dopeljati na boljši put, je njemu iz svojega lastovitoga imetka obečal stanovitu glavnicu. Ali vsa ova jesu bila zahman. I kajti knez je previdel zločest konec svojeh zločinstvih, zato je nakanil svètoga Nadbiškupa potajno skončati; na ov anda cilj je se združil z-nekojemi zmed svojeh plemenitašev i rodjakov. Svèti Engelbert je se zmir tersil to dugovanje z-dobra naravnati, i vu to ime je njega pozval vu Zoest na razgovor. Knez je samo na izliku pristal k-vsem pogodbam, ter se vu miru je razestal z-svètem Nadbiškupom. Ništarmanje njemu je bilo znano, da se Nadbiškup odtud bude povdal na put vu Šhvelm, gdě ima Cirkvu svètiti. Ovu priliku je nakanil knez potrebuvati na izpelanje svojega nečemurnoga napervovzetja, i pošlje nekoje zmed svojeh ljudih na put, kojem je moral iti Nadbiškup. Svèti Engelbert je večer pred svojem odhodkom dobil list prez podpiska, vu kojem njemu je bilo očituvano nečemurno nakanenje Fridriha kneza. On je ov list na glas čtel vu nazočnosti

nekojega drugoga Biškupa, i onda njega je mahom hitil vu ogenj, kajti ni mislil, da bi Fridrih na tuliko mogel biti nečlovečen. Ništarmanje za vekšu segurnost svojega dušnoga zveličenja je pred ovem istem Biškupom med potoki pokorneh suz zveršil občinsku spověd; i onda čisto batrivno i pokojno je rekel: „Sada naj se spuni božja volja.“ I kajti njega z-silum jesu hoteli zderžati od napervovzetoga puta, je rekel: „Ja izručam moje tělo i dušu božanski previdnosti.“ Budući dan je se povdal na put, i vu šumi je bil zaisto pograbljen od tolvajov, i od njih skončan. On je vumerl od četerdeset i sedmeh ran, i to, kak veli rimska „žitka Mučenikov knjiga,“ je vumerl kakti branitel cirkvene slobošćine, i iz podložnosti proti rimski Cirkvi. Njegve zadnje rěči jesu bile: „Otec, oprosti njim, ar oni neznaju, kaj ćiniju!“ Njegvo světo tělo je bilo prenešeno vu Köln, i položeno vu Cirkvi světoga Petra. To se je dogodilo dan 7. Vsesvetčaka (November) lěto 1225. Vnogoverstna čudačinstva nad betežnemi vsake fele jesu oćituvala světu božjega službenika diku.

Gosponov dan bude jednoć vsa zakrita očituval, i vsakoga slednjega děla zvědjal. Zato naj vsaki zvědja i izkusi svoja děla, da bude mogel pred Bogom obstati. Ravno tak naj se vsaki zderžava od sudenja svojega bližnjega; ar sud je Gosponov.

Posluhnimo tužbe i prošnje vdovic i sirotic z-drage volje, kak světi Engelbert; nigdar se na nje neotreskavajmo, niti neodvlačěmo našu pomoć od jednoga do drugoga dana, i onda se moremo ufati, da božanski Sudec bude jednoć takaj nam milostiven. — Oprostěmo onem, koji nas zbantuju, kak je oprostil světi Engelbert svojem vmoritelom poleg pelde Ježuševe. „Ja valujem, veli světi Auguštin, da za nepriatele je težko moliti. Ali — ako je to težko, tak zato bude na drugem světu stem obilneša platča slědela.“ „Ljuběte vaše nepriatele, dobro činěte onem, koji vas odurjavaju, i molěte za one, koji vas preganjaju i obšanuju: da budete sini vašega Otca, koi je vu nebesih, koi svoje sunce pušća izhadjati zverhu dobreh i hmanjeh, i daje deždja zverhu pravičneh i nepravičneh. Ar ako vi samo vaše brate

(priatele) pozdravljate, kaj osebujnoga činite? Neli, to isto činiju takaj poganini?“ Math. 5, 44—47.

„Vuči se moliti: i onda zadobiš od Boga vsa, koja hoćeš.“

MOLITVA. O Bože, koi ljubiš i blagoslavljaš pravične, podelji nam na prošnje svètoga Engelberta ljubav k-pravićnosti, da tak mi pred tvojem vsa videčem okom vsigdar pravedno baratčemo, i tvoju ljubav zaslužimo; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI ERASMUS,

Biškup i Mučenik.

Njegov vsakolètni god obslužava se dan 2. Klasna (Junius).

Svèti Erasmus vu Formie, ili: Nole varašu Kampanie deržanja rodjen i z-svètem Kerstom okeršćen, za dokončanemi školami, da bi Kristuševu vèru nazvèšćal narodom, je včinjen Antiokenskem Biškupom. Ono vrème podigne kervoločni cesar Dioklecian proti Keršćenikom vu vèri stalnem deseto pregananje, kojemu dobri Pastir, za dobro svojeh duhovneh ovčic poleg Gosponovoga tolnača hoteči se do vrèmena vugnuti, odide na goru Libanus vu pušćinu. Ovdè cèleh sedem lèt po dne i noći moleć je ostal, vnoga čudačinstva včinil, i vse ono vrème od karvana čudnovitem načinom je prijemal hranu. Potlam po božanskem nadehnenju je ostavil pušćinu, i povernul se vu Antiokiu. Ovdè poleg svoje dužnosti je nazvèšćal katolikačansku vèru, i vnoge, koji Ježuša Kristuša vèru jesu prijeli, je okerstil. Ov tulik napredek Erasmuša, kada bi do vuh cesara Diokleciana bil došel, zapove njega vloviti i pred sê dopeljati.

Poklam kam bi Erasmus pred Diokleciana bil dopeljan, pokehdob njega z-nikakvem nagovarjanjem i grožnjum po svoji ruki i volji nebi bil mogel obernuti, pun serditosti zapove njega bičuvati, ter z-paličjem i olovnatemi globuši nemilostivno pretepati; od kojeh vendar svèti Biškup na čudo i veselje nekojeh otajneh ondè nazoči postavljeneh Keršćenikov nijednu černjavku na herbtu ni mogel prijeti. Onda vučini pripraviti velik kotel, i njega z-vojskom, smolum i olovom napuniti, jako razbeliti, i vu kipuči kotel hititi svètoga Bi-

škupa; ništarmanje ova muka, po angelskem obranenju, nikaj ni škodela svètomu Mučeniku. Po kojem čudu vnogi genjeni jesu odhitili poganinstvo, i Ježuša spoznali za pravoga Boga. Nečemurni cesar razserdjen nad stalnostjum svètoga Erasmusa, i nad opravkom, kojega pri ljudstvu njegvo čudnovito občuvanje je zrokuvalo, zapove njega z-lanci i žmehkem železjem obteršenoga vu tesnu vuzu postaviti, ter je pod smertnu kaštigu prepovědal, da njemu nigdo drobtinice kruha, ali kapljice vode nesme podati. Ob pol noči je čudnovita světlost razsvětila temnicu, i nju napunila z-vugodnum duhum, nato se izkaže Angel božji, koi svètomu Mučeniku izvadivši železje reče: „Stani se, Erasmus! i naslěduj mene, ar jošće vnoge imaš pripeljati Kristušu.“ Angel izreče, i svèti Biškup sebe od železja prostoga videći, nebeskoga posla i vodju vesel naslěduje, za kojem dojde vu Lukrinum, varaš Apulie deržanja. Ovdě se je on i pak velikoga vu rèčih i činih pokazal, vnoga čuda včinil, i vnogi poganini jesu prijeli svètu Ježuša Kristuša věru.

Glas tulikeh čud od Erasmusa včinjeneh je došel do vuh Maksimiana cesara. Ov zapove svètoga Biškupa pred sê dopeljati, i pred sê dopeljanomu zapove bogom aldove podati. Kajti pako to činiti je se kratil, reče njega nemilostivno pljuskati, i ràzbeljene železne oklope na njegvo golo tělo obleči. Kajti pako razbeljeni železni oklopi njemu niti naj menjše rane něsu zavdali, vučini besni pregonitel hitro kotel z-smolum, oljem, olovom i vojskom napunjen na ogenj postaviti, i njega vu kipuči kotel hititi. Ali — pokehdob vsamoguči Bog, koi Daniela z-onemi babilonskemi mladenci vu strašno razbeljeni peči je obderžal prez vsakoga ovraženja, je takaj svètoga Erasmusa vu ovem kotlu čisto nevredjenoga občuval, zato je dal njega iz kotla van zvaditi, i vsa čreva van stergati, na kojoj muki Kristuš svojega službenika je takaj čudnovito pri živlenju obderžal, i po Angelu zvračil na razsvětčenjě poganinov. Ništarmanje z-tulikemi mukami nezasitčeni kervoločni cesar dà svètoga Mučenika z-železjem obteršenoga vu temnicu porinuti, ně da njemu podà pokoj, nego da nove izmisli muke, z-kojemi svètoga Mučenika z-nović mučiti, i po mukah na bolvanomolstvo bi mogel genuti. Ali ufanje ovoga kervoloka je bilo i pak osramotčeno. Ar vu slědećoj noći Angel od Boga poslan vu vuzu je svètoga Erasmusa od lancov i železnoga terha oslobodjenoga dopeljal k-morju, gdě pripravljenu najde ladju, vu koju korači

svèti Mučenik, i dobrodi vu Formiu Kampanie varaš, ne daleko od denešnje Gaete, gdě on z-nović z-prelěpemi krěposti peldami, nebeskemi navuki, kak takaj vnogemi čudačinmi neizbrojene ljudi je obernul, i onda lěto 303 je vumerl vu miru, da za svoje apoštolske trude, i gjegjerno podnešene muke prime od Ježuša Kristuša nesperhljivu vekivečnosti korunu.

Kuliko jesu svèti Apoštoli i njihovi Naměstniki posluvali i preterpeli, da vse narode na keršćansku věru, i vse Pravověrne zapeljaju vu vekivečno kraljestvo nebesko! Kak nam anda vre zato mora biti draga i preštimana naša sveta Věra! Z-kulikemi čudačinstvi je Bog po njihoveh rukah tuliko stotin lět potverdjaval věru Ježuša Kristuša, da nevěrne stem leglje i stalneše obsvědoči! Mi anda moramo vse navuke ove svète Věre marljivo izpunjavati, da Bog ovu dobrotivnu i zevsema potrebnu světlost Věre od nas i pak proć nevzeme! Ostanki svèteh Mučenikov nam govoriju: „Čuvajte se, da nepogubite židro Věre vu brodišću, koje jeste občuvali na sburkanem morju;“ veli svèti Eušerius.

Alduj Bogu svoje muke!

MOLITVA. O Bože! rajši hoču vsa, dapače isto živlenje pogubiti, nego svètu Věru, koju nam tvoj Sin iz neba je donesel. Ništarmanje mi nju pogubimo, ali končemar bude nam nehasnovita, akoli mi njoj primerno nebudemo živeli. Pomozi nam anda, da mi vu činu zveršimo ono, kaj valujemo z- vustmi. Zo ovo tě prosimo po Ježužu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI FELIKS,

Papa i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 30. Rožnjaka (Maj).

Světi Feliks je zmenil na papinski stolici svètoga Dionisiuša, i je ravnal svètu Ježuša Kristuša Cirkvu pet lět onu dobu, koju pod Aurelianom cesarom je nastalo deveto Keršćenikov nemilostivno

preganаnje, ob kojem vnogo keršćanske kervi je bilo prelejano. Ov svèti Papa ni doisto z–silnum smertjum vumerl, ništarmanje njegvo cělo življenje je bila vsevdiljna muka. On je svoje svèto življenje dokončal lěto poleg keršćanskoga broja 274.

Objačujmo se po peldi Ježuša Kristuša i njegveh Svètcov vu razlučneh življenja skušnjah. Ako mi naš križ batrivno i serdčeno na sê jemljemo, tak nam božanska milošća pomaže njega terpljivno nositi. Mi se nebudemo splašili, akoli nas stvorjenja zapušćaju. Mi budemo naše serdce z–zaufanostjum prikapčali jedino na Boga. „O srěčne zmemjbe!“ veli svèti Ferenc Salesius: „duša, koja se ovem načinom zapušća od ljudih, ona na město stvorjenj lada naj vekše dobro!“

MOKITVA. Prosimo tê, Gospone! da mi, koji obslužavamo spomenek svètoga Feliksa, vu vekivečnem blaženstvu takaj vu njegvem društvu veselimo se; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI FLORIAN,

Vitez i Mučenik.

Njegov vsakoletni god obslužava se dan 4. Rožnjaka (Maj).

Svèti Florian, Kristušev Vitez, je bil rodjen vu doljne nemške zemlje, za onda Cecia, à sada Zeiselmauer imenuvanem gradu od bogateh i premogučeh roditelov, koji njega vu božjem strahu odhranjenoga na cesarsku službu jesu podali, zato on vre od svoje mladosti je počel z–oružjem baratati i po vojskah hoditi; ništarmanje po svojeh krěpostih i viteštvu je zaslužil, da njega Dioklecian cesar je postavil za vojničkoga vodju.

Kada bi pako nevěrni kervoločni cesari Dioklecian i Maksimian, koji svètu Ježuša Kristuša věru jesu hoteli z–silum skončati i zatreti, vsem oblastnikom oštro bili zapovědali vse Keršćenike, akoli se nebi hoteli vklanjati malekom, prez vsakoga pomiluvanja preganjati i vmarjati, onda vu gornjoj Austrii, ili: Estreihu je bil orsački

poglavar Akvilinus, človek tverd, hud i nemilostiven, i zvun toga za čast svojeh kriveh i lazljiveh bogov zevsema vnet, proti Pravověrnikom pako kruto razserdjen. Ov nemilostivni oblastnik je stanuval vu stolnem varašu Laureakum (Lorh) zvanem, ne daleko od Dunaja, gdě je zapovědal za Keršćeniki zvědjati, nje kervoločno mučiti, i vu vuzu postavljati, zmed kojeh vre četerdeset je bil predal na smert.

Svèti Florian, akoprem je bil vu visoki cesarski službi, tak je bil vendar pripraven čast, bogatstvo, dapače isto takaj življenje položiti za svoju svètu věru. Zato, kada bi on bil zezvědel, da Akvilinus oblastnik nemilostivno baratče z-Keršćeniki, z-ljubavjum prave věre vužgan odpravi se na put vu Laureakum, da ondě vu vuzi pogiblujuče Keršćenike obatrive, i njim poleg svoje mogučnosti pomore. Putem idući nameri se na vojnike, koji jesu preganjali Keršćenike. Svèti Florian reče njim: „Najte se tuliko truditi iščuć Keršćenike, vendar jeden ovdě pred vami stoji. Hodte, pak to pověđjte oblastniku.“ To je bilo taki obznanjeno oblastniku, koi njega sproti je dal pograbiti, i pred sê dopeljati. Kada bi pred njegvu sudbenu stolicu bil dopeljan Florian, reče njemu Akvilinus oblastnik: „Florian, jeli je to istina, kaj se od tebe govori? Hodi i podaj bogom aldove; vendar to isto takaj jesu včinili tvoji vojni pajdaši; onda se ti budeš z-nami vu življenju veselil, niti nebudeš poleg zapovědi cesarov kaštigan.“ Poklam kam bi pako njemu Florian bil odgovoril, da to on nigdar nebude včinil, počme se njemu oblastnik nagražati, da on njega nato z-mukami bude prisilil.

Světi Florian nato niti jedne reči ni odgovoril, nego je podignul svoje oči proti nebu i molil: „Moj Bog i Gospon! Ja nemorem tebe zatajiti, hoću za tê vojuvati, i moje življenje alduvati. — Gospone, podelji meni moć za terpeti; ter primi mene vu broj tvojeh svèteh boritelov, koji pred menum tvoje svèto ime jesu valuvali.“

Kada bi Akvilin njega ovak molečega bil čul, reče njemu: „Kakve bedastoče govoriš, da se cesarskem zapovědjam nepokorno suprotstaviš.“ Svèti Florian odgovori: „Ja, doklam jesem nosil zemeljsko oružje, jesem skrovno služil mojemu Bogu, niti nigdar ni mogel mene

od toga odvernuti šatan. Ti doisto imaš sada oblast zverhu mojega těla, ali zverhu moje duše nikaj nepremoreš; ar zverhu nje ima oblast jedini Bog. Ja se podlažem tvojem zapovědjam, na kuliko se meni kakti vojniku dostoji; nigdo pako meni nemore zapovědati Bogom aldove podati, ter se njim vklanjati." Na ove rěči razserdi se oblastnik, i zapove njega sleči, ter z-paličjem oštro pretepati. Svèti Florian pako reče njemu: „Ja se nebojim tvojeh muk; vužgi lomaču, i ja vu Ježuševem imenu izidem na nju." Nato odgovori Akvilinus: „Ako podaš bogom aldove, tak se rešiš oveh muk." Doklam bi pako hahari njega neprestance pretepali, izkrikne svèti Mučenik: „Vezda ja mojemu Gosponu Ježušu doprinašam pravi aldov, koi mene vu tom jači, i mene ovoga poštenja čini vrědnoga." Po oveh rěčih jošće bolje razserdjen oblastnik, zapove tučenje dvojverstiti. Svèti Florian pako je obstajal vsevdilj dobre volje, niti se nì dal zmutiti vu věri, akoprem jesu iz njegveh ramen měso z-oštrem železjem drapali.

Kada bi Akvilinus bil videl, da vse njegve skušnje jesu zahman, je zapovědal, da se svèti Mučenik vu Anisum (Ens) vuz Laureakum mimo tekučem potoku ima vtopiti. Poklam kam bi svèti Florian bil čul ovo dopitanje, je zahvalil Bogu, i njemu je daruval svoje življenje. Onda hahari jesu pograbili njega i odpeljali na most Anisuma potoka, gdě njemu za vrat jesu privezali težek kamen, ništarmanje njemu jošće tuliko časa jesu dopušćali, da je mogel preporučiti svoju dušu Gosponu. Nad tem zlovoljen nekoi nečemurni mladenec, priskoči i njega porine vu potok. Ali ov isti mladenec je bil za svoju nečemurnost strahovito kaštigan, ar doklam bi on za dolě padajučem bil gledal, on mah je oslěpel na obadva oka, koja se njemu jesu razpučila i izcurela. Bog pako je čudnovito ravnal, da Kèršćeniki do mertvoga těla svètoga Mučenika jesu mogli dojti, pokehdob takaj voda kakti prestrašena je se počela burkati i na višak podigati, doklam svèto tělo je van izhitila na jednu pečinu, onda je doletel jeden veliki orel, koi z-obodvemi kreljutmi je zastiral svèto telo, ter tak nje od drugeh zgrabljiveh ptic vu miru čuval. Vu budučoj pako noči je se svèti Florian vu snu izkazal nekojoj bogaboječi gospi, imenom Valeria i njoj očituval město, gdě hoče, da se zakopa njegvo svèto tělo.

Ona anda zaran jutra odpravi se k-potoku jošće z-nekojemi skrovnemi Keršćeniki, po kojeh iz vode izvadjeno svèto tělo je zametala z-sveržjem, doklam jesu došla kola, na kojeh je bilo odpeljano do města, na kojem svèti Florian je hotel biti poleg keršćanskoga običaja dostojno zakopan.

Po dokončanem Keršćenikov pregonu je bila zverhu njegvoga pokopališća zezidana Cirkva z-samostanom reda svètoga Benedikta. Ov isti samostan je bil buduća vrěmena skupa z-cirkvum od navaljujućeh nepriatelov razrušen, samonjaki pako raztirani; Angelbert, Biškup vu Passaviumu, je njega z-nović dal zezidati, i vu njem je nastanil tovaruštvo Reda svètoga Auguština. Kesneje je bilo njegvo svèto tělo prenešeno vu Rim, gdě je bilo položeno vuz svètoga Štefana i Lovrenca Mučenikov. Lèto pako 1183 jesu dobili Poljaki nekoju stran njegvoga svètoga těla, i od ovoga časa poštuju njega Poljaki kakti svojega osebujnoga zavetnika.

Po zagovoru svètoga Floriana jesu vnogi Keršćeniki velika i vnogoverstna dobročinstva prijeli od Boga. Navlastito pako poštuje se i zazava svèti Florian od pravověrneh Keršćenikov kakti osebujni pomočnik i branitel vu ognjeni sili, kak to pokažuju kipi, po kojeh se ov isti svèti Mučenik napervopostavlja.

Vu vojničkem stališu nahadjaju se doisto vnogoverstne raztrešenosti i pogibeli, ništarmanje vendar nepazeć nato broji on velike Svètce i dične Mučenike; i med ove zaisto spada takaj svèti Florian. Vu vsakem stališu je moči svèto živeti, vu vsakem nahadjaju se naslěduvanja vrědne krěposti pelde. Kak batrivno je to za one, koji sebi ove krěposti pelde na hasen obračaju! Suprotivno pako kak jako se osramotčuju oni, koji vu svojem stališu neobderžavaju zapovědi božanske! Skoznujmo zverhu sameh sebe, ter iz vseh močih poslujmo za naše dušno zveličenje; milosću božju predpostavljajmo vsem stvarjam; izpunjavajmo dužnosti keršćanske vu občinskom, à vu posebnom dužnosti našega stališa marljivo i iz ljubavi proti Bogu; neravnajmo naše življenje poleg světa, nego poleg temeljov svètoga Evangeliuma; ar poleg njega budemo jednoć sudjeni. Zmišljavajmo se gusto puti iz rěčih Ježuša Kristuša: „Vnogi jesu pozvani, ali rědki izebrani.“

„Zazavaj svètoga Floriana za njegov zagovor, da vu tebi pogasne ogenj grěšneh nagnjenj i poželenj.“

„Čuvaj i zavuzdaj svoj jezik!“

MOLITVA. Prosimo tê, o Bože! brani nas po zagovoru tvojega svètoga Mučenika Floriana od vseh pogibeljih duše i tèla; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI GENESIUS,

Ludoigrać i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 25. Velikomešnjaka (August).

Očivesti pokaz nepreseželjiveh sudov i preobilneh milošć i miloserdnostih božanskeh opažujemo ovdě vu svètem Genesiušu. On je bil ludoigrać, i kakti takov je hotel jednoć vu Rimu Dioklecianu cesaru, njegvem dvornikom i vsemu puku šalu načiniti iz otajstvih kerščanskoga obslužavanja. Na ov anda cilj kakti betežnik na postelji ležeči napervodonešen reče drugem ludoigračem: „Čutim se težkoga, hoču da mê lehkoga načinite.“ A oni odgovoriju njemu: „Jeli mi jesmo kovači, da tê položimo na nakovalo, i stenčamo?“ Ove reči jesu genule ljudstvo na smeh. Genesius pako reče njim: „Vi bedaki, ja željim Keršćenik postati.“ Vezda je bilo napervopostavljeno, da je k-njemu došel Redovnik i Zakljinavec (Exorcista), koji se k-njemu jesu vseli na postelju, i njega pitali: „Sinko, zakaj sî po nas poslal?“ Ov isti hip je božanska ljubav nečemurnu šalu zverhu njegveh miloserdnostih znenada premenila vu naj vekšu zresnost, pokehdob Genesius već ni iz šale, nego iz pravoga serdca rekel: „Ja željim prijeti milošću Ježuša Kristuša, da po njoj preporodjen morem se rešiti mojeh grěhov.“ Nato je bil z-vodum polejan, i kakti okeršćeni vu běle svite oblečen, onda je bil vu šali kakti keršćenik pograbljen od vojnikov, i pred cesara na sud dopeljan, da pred njim dà svědočanstvo od Ježuševoga Imena. I zaisto je daval takvo svědočanstvo, kakvoga se niti cesar, niti nigdo zmed nazočneh ni nadejal čuti, ar na izvišenem městu stoječi ovak počne govoriti:

„Čuj cesar i vsa vojska, čujte mudri i vsi ovoga varaša stanovniki! Ja, kulikogoder puti jesem čul ime Keršćenika neg samo imenuvati, jesem se splašil; i one, koji vu svojem valuvanju jesu stalni obstajali, jesem hudo nazlobuval. Iste moje roditele i rodjake jesem preklinjal zaradi keršćanskoga imena; i vu tulikem zametavanju jesem deržal Keršćenike, da se njihova otajstva navlaš jesem navčil, samo da vam iz njih noriu i smeh načinim. Ali — poklam kam se je voda doteknula mojega těla, i opitan jesem odgovoril, da věrujem, onda jesem videl zverhu mene dohadjati ruku iz nebes, i Angele zverhu mene stati, koji vse moje grěhe, koje ja od mojega dětčinstva počemši jesem včinil, jesu čteli iz knjige, koja, poklam kam bi nju bili omočili vu vodi, z-kojum takaj ja jesem bil polevan, i nju meni i pak bili pokazali, je postala běla kakti sneg, prez vsakoga pismenoga znamenja. Sada anda prezmožni cesar, i vi vsi, koji se jeste zesmehavali iz oveh otajstvih, věrujte z-menum skupa, da Ježuš Kristuš je pravi Gospon, da je on Světlost, da je on istina i miloserdnost, i da vi po njem morete zadobiti oprošćenje grěhov.“ Po oveh rěčih zbantuvan i razčemerjen cesar Dioklecian zapove Genesiuša z-paličjem nemilostivno pretepati, i onda predà njega Plautinušu sudcu, da njega prisili na podavanje aldova bogom. Zato je on Genesiuša naj pervić na vitel dal oběsiti i raztezati, onda njegve boke z-železnemi češlji drapati, i goručemi bakljami pripekati; vu oveh naj bridkešeh mukah je ov negdašnji ludoigrać očituval terpljivnost, koja, ako se ni nepremišljenomu nazočnomu ljudstvu, tak se vendar Bogu i Angelom je kruto dopala. Vu věri stalen je batrivno govoril: „Nikakvoga ni drugoga Gospona světa, zvun onoga, kojega ja jesem videl. Ovomu se ja vklanjam, i ovomu ja služim; njemu budem ja stalen obstal, akoprem bi moral jezero puti smert podnesti. Nikakve muke něsu vu stališu meni Ježuša Kristuša iz mojega serdca odteti, ali pak mojem vuztam zabraniti njega hvaliti. Moja naj vekša žalost nahadja se vutom, da ja vu njegveh Světeh tak

zevsema jesem odurjaval njegvo svèto ime, i iz oholnosti njega tak kesno jesem spoznal.“ Poklam kam bi sudec bil videl, da on njegvu stalnost nemore obladati, zapove njemu glavu odseči, i ovak se je dokončala igra z–odičenjem Ježuša Kristuša, i njegve prevelike milošće, koja je bila započeta z–osmehavanjem otajstvih keršćanske věre.

Nezametčimo nijednoga grěšnika, ar gdo zna, jeli on po skrušeni pokori nepostane velik Svètec? Vendar je Bog dosta mogučen naj vekše grěšnike obernuti; on neče nikoga skvarjenoga imati, pokehdob on ljubi duše. Pripomagajmo pako njegvoj milošći, niti nezametčimo njegvu dugoterpnost, po kojoj on čaka na naše obernenje. „Skem duže, veli svèti Bernard, čaka Bog na naše obernenje, stem oštreše bude nas sudil, ako mi nje zapušćamo.“ — Mi jesmo bili na svètem Kerstu, kojega jesmo kakti dětca prijeli, po božjoj milošći očišćeni od izhodnoga grěha; Redovnik je nam dal bělu svitu z–ovemi rěčmi: „Zanesi bělu svitu nedužnosti neoskrunjenu pred sudnju stolicu Kristuša, da zadobiš vekivečno življenje.“ Jeli jesmo mi nju do sada neoskrunjenu obderžali? Ali — ako mi nju jesmo ognjusili, kaj jesmo včinili, da nju i pak očistimo? — Ah, da se med Keršćeniki nebi nahadjali ljudi, koji vu naručaju keršćansko–katoličanske Cirkve jesu odhranjeni, ter vendar vu svojoj nepremišljenosti od stvarih věre govoriju dvojno, i nje osmehavaju, samo da se moreju sebi spodobnem ljudem dopasti. Osmehavcu jesu pripravljene kaštige, à herbtu bedaka vudarci.“ Neosmehavajmo svète stvari.

„Bog se nedà osmehavati.“ Gal. 6, 7.

MOLITVA. Razsvěti nas, ò Gospone, da mi nigdar pelde světa, nego vsigdar tvoje navuke izeberemo za naredbu našeh činenj; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI GERARD,

Biškup i Mučenik vu Magjarski.

njegov vsakolětni god obslužava se dan 25. Malomešnjaka (September).

Svèti Gerard je bil rodjen vu Benetkih od plemeniteh roditelov Sagredo imenuvaneh, koji njega od mladosti počemši vu vsoj bogababoječnosti jesu odhranili. Vre vu petem lětu njegve dobe je bil od njih dan vu nekoi samostan Reda svètoga Benedikta na odhranenje i podvučanje, koje z-naj vekšem napredkom je bilo doveršeno. Bogaboječnost, čednost, ljubav bližnjega, istinitost jesu bile one krěposti, koje njemu vre vu njegvoj mladosti jesu bile lastovite, i koje njemu ne samo vu samostanu, nego takaj po cělem varašu jesu izhodile občinsko preštimanje i ljubav. On je bil z-veseljem prijet vu Red. Za višemi lětmi je njega njegva pobožnost obudjavala na pohadjanje svèteh měst vu obečanoj zemlji, da ondě počasti veliku miloserdnost božansku, i ona milošćih izkazanja, koja se na oveh svèteh městah tak čisto očivesto očituju. Ovu vruču svojega serdca želju je napervopostavil svojem poglavarom, i nje z-vsum poniznostjum oprosil, da bi njemu dopustili nju vu činu izveršiti; z-njihovem privolenjem je se jošće z-nekulikemi pajdaši vu imenu božjem odpravil na put. Oni jesu svoj put vzeli čes vugersku zemlju, gdě nje svèti Stefan kralj kakti pobožne putnike poleg svoje navadne darežljivosti je ljubljeno prijel, i nekuliko danov pri sebi obderžal. Svèti Stefan kralj je opazil vu Gerardu pobožnoga i svètoga človeka, i njega je obljubil, kak to navadno biva, da se dobra serdca med sobum zjedinuju, i njega je vstavil vu svojem orsagu kakti izebrano i njemu od Boga poslano orudelje na vpelanje i razširjenje Keršćanstva vu svojem kraljestvu. Kralj je odpustil njegve putne tovaruše, svètoga pako Gerarda je zaderžal, dapače njega je dal stražiti, doklam bi on vu kraljevem dobrem namenenju i baratanju bil spoznal božansku volju, ter bi se bil podložil Bogu i kralju.

Nato se Gerard jošće z-jednem Samonjakom, po imenu Maurus, je povdal vu pušćinu Beel zvanu, da vu njoj svoje samonjačko živlenje nadalje sprevodi, ter se vugne pohadjanju ljudstva; ovdě

je on sedem lět sprevodil vu velikoj pokori, postenju i skoznuvanju, ter svoju dušu je podigal k-Bogu i na zveršenost vu premišljavanju nebeskeh stvarih i vu molitvi. Jedna cirkvica i koliba, koju je skup zgradil, je bil početek samostana, kojega kesneše kralj na onem istem městu je dal podignuti i zezidati.

Medtemtoga světi Stefan, koi svojega kraljestva ljudstvo vre dugo predi na prijetje světoga Evangeliuma marljivo je pripavljal, z-papinskem dopušćenjem je vpeljal više Biškupiih, à za Gerarda, kojega on kruto je ljubil i preštimaval, je izprosil biškupsku stolicu vu Čanadu: nato je on Gerarda iz pušćine pozval na biškupsku čast. On pako, po dugem nagovarjanju akoprem nerad, je vzel na se ovu visoku, ništarmanje težku čast; ar on bi iz poniznosti i pobožnosti rajši bil ostal světu neznan, ali se vendar vsa ravnajučoj ruki božanski je podložil. On je vse pastirske dužnosti podpunoma zveršaval, i Bog je njegvu pastirsku věrnost na tuliko blagoslovil, da on od novoobernjeneh je bil obljubljen kakti Otec. Vnogi se jesu obernuli, broj Věrneh je se vsevdilj povekšaval, i povsud, à navlastito po varaših, jesu se podigavale Cirkve, kakti očivesto znamenje rastuče keršćanske věre. Zmed vseh pako Cirkvah naj zmožneša je bila světoga Juraja vu Čanadu, z-prelěpem oltarom odičene Bogorodice Marie, pri kojem ov za čast preblažene Děvice zevsema vneti veliki Pastir vsaku sobotu je světečno služil.

Od světoga Gerarda i njegve napredljive pelde dohadja, da Magjari Majku božju kakti „našu Gospu“ z-naj vekšem poštuvanjem pozdravljaju. Ovoga velikoga Pastira dětčinsko-ljubljena pobožnost i zažganost proti Majki božji je bila tulika, da vsaki grěšnik, koi vu imenu „naše Gospe“ je prosil za kakvu milošću, vsigdar od světoga Gerarda je bil posluhnjen.

Vu njegvoj pastirski časti je se njegvo krotenje, poniznost i zažganost za duš zveličenje vsevdilj povekšavala. Višeputi je dal kakvomu gubavomu na svojoj postelji ležati, à za taj čas je išel vu šumu pobirat derva, i nje je domom nosil. To isto je včinil više noćih. Putujuči je takaj na kolih vozeči se čtel, samo da nebi koi čas vrěmena zahman potrošil; na putu je navadno prenočil vu šumi ali na kakvem drugem samočnem městu. Jednoć, kada bi ovak vu nekojem samočnem městu bil nočil, čul je ob pol noči popevati nekoju službenicu, koja je na žern mlela, ter sî ovak je lehkotila svoje mučno dělo.

On se nato je prebudil, i opital se, kaj bi to bilo? I kada bi on bil zeznal, kaj to popevanje znamenuje, je zahvalil Bogu, ter ovu dobrovoljnu i věrnu službenicu pohvalil i obilno nadeljil. Nekoi drugi put je se razserdil na svojega foringaša zaradi njegve nemarnosti, i njega je zapovědal kaštigati; ništarmanje njegvem službenikom je se smiluval ov nevoljni; oni anda njega jasu vuz put za kolec privezali i z-kervjum namazali; ar oni zanašajuči se na vre tuliko puti spoznanu krotkoču svojega gospona, nesu dvojili, da njega ov pogled nebi genul na pomiluvanje i oprošćenje. I zaisto oni se něsu vkanili vu svojem nadejanju; ar komaj da bi on njega bil spazil vu ovem nevoljnem stališu, sproti je k-njemu bežal, njegve ruke i noge kušuval, njega prosil za oprošćenje, njemu ponudjal prikaze, ter njega kakti děte molil za milosću i odpušćenje: on je gusto postil, na svojem tělu nosil pokornu opravu, i za vsaku naj menjšu pomenjku je se oštro pokoril. Medtemtoga je po smerti svètoga Stefana kraljevska stolica postala izpražnjena; ali ona je bila i pak zavjeta po nekojem hercegu, koi sî je nju z-silum i po šegavosti posvojil. Ov herceg, da za se ljudstva privolenje zadobi, je vnogo keršćanske kervi prelejal, i je kraljevsku stolicu z-grěhi i nečemurnostjami ognjusil i oskrunil. To pako je bilo včinjeno vu korizmi. Onda se je ov vrinjeni okrutnik ò Vuzmu hotel dati koruniti; i na ov cilj je došel od velikašev, Biškupov i vnogeh drugeh naslědnikov sprevadjan na sam vuzmeni dan vu stolnu Cirkvu svètoga Gerarda. Ovdě je on hotel skupa takaj, kakti keršćanski ladavec obslužavati Vuzem. Ali ov svèti Pastir je njemu obodvoje skratil. Kajti se pako ostali Biškupi, nepazeči na kratenje svètoga Gerarda, vendar jesu pripravljali k-korunenju ovoga hercega, nato izide ov svèti Biškup na prodekalnicu, ter z-velikum zažganostjum, i vu duhu kakvoga Proroka začne govoriti: „Kajti ti, ò Kralj! svèto korizmeno vrěme, koje pobožnem na zaslužbe, à grěšnikom na pokoru je odredjeno, jesi oskrunil z-ljudomorstvom, i mene po otimanju tulikeh Keršćenikov jesi mentuval otčinskoga imena, zato nikakvoga nesi vrěden oprošćenja. I pokehdob ja za Kristuševu volju jesem pripraven vumreti, tak hoču tebi očituvati, kaj se tebi bude dogodilo. Vu tretjem tvojega ladanja lětu stigne tebe meć fantljivosti, koi tebe bude mentuval življenja i kraljevske

stolice, koju ti sebi z-prevarum i silum jesi posvojil.“ Ovo proročanstvo je strahovita punta izpunila. Pet lět kesneše je se světi Gerard na put povdal vu Bělu-stolicu, gdě vu Cirkvi světe Sabine je deržal službu božju. Po dokončanoj službi božji je pravověrne Keršćenike nagovarjal na stalnost vu věri, med ostalemi je njim takaj to rekel: „Zutra budemo pozvani k-večerji Agneca božjega. Žuremo se anda njemu naproti iti, i vumreti za Kristuša.“ Buduči dan je se na dalje na put odpravil, tik vuz Dunaj. I nut, na jeden krat navaljiju na njega čete nevěrneh, koji se na njega jesu nahitavali z-kamenjem. On pako zaznamenuvši se z-znamenjem světoga Križa je molil za svoje nepriatele. Kamenje je vuz njega i ober njega letelo prez vsakoga naj menjšega njegvoga ovraženja. Nato razserdjeni nevěrni nahrupiju na konje i na kola, nje preverneju, ter z-nović počmeju se na njega nahitavati z-kamenjem. On pako na peldu světoga Stefana pervoga Mučenika hiti se na svoja kolena, i moli kak i on: „Gospone, Ježuš Kristuš! neprimi njim za grěh, ar oni neznaju, kaj činiju.“ Ovak moleči je bil prebodjen z-kopjem, i je světo vu Gosponu zaspal. Na ov isti dan jesu jošće vnogi drugi za věru Ježuša Kristuša bili skončani. Njegvo světo tělo je bilo položeno vu Cirkvi Matere božje, iz koje kesneša vrěmena je bilo prenešeno vu njegvu stolnu Cirkvu, gdě na zapoved světoga Otca Pape z-ostalemi Kristuševe věre Nazvěstniki i Mučeniki je bilo Vernem na občinsko poštuvanje napervopostavljeno. Bog je po njem vnoga i velika čudačinstva zveršil. Zadnjić jesu bili njegvi ostanki prenešeni vu Benetke.

Človek misli, à Bog odlućuje; to jesmo spoznali nad ovem Svetcom. On je hotel iz lastovite pobožnosti pohoditi světa město, ali ravno ovem putom je njega Bog zapeljal na nazvešćenje svojega světoga Evangeliuma poganinskem narodom. Blago sî gâ onomu člověku, koi se ovomu Světcu primerno dà ladati od božanske volje! Gosponovi puti jesu doisto čudnoviti, ali vsigdar istinski, světi i zveličujući, i ravno ovo je naj lěpša lastovitost dětce, naj lěpša krěpost nehimbene věre, ravnajuču otčinsku ruku božansku věrno i voljno naslěduvati.

Krěpost preganjà se na světu. Ako mi za volju kakve dobre stvari terpimo, tak sî Boga načinjamo za priatela. Nestarajmo se za

ono, kaj svět govori; on ima svoja presudja, ter se od pohotnostih zaslěpljuje. Ako se zlovoljnem dopadnemo, tak nesmo Kristuševi službeniki. — Molemo na peldu Ježuša, svètoga Gerarda, i vnogeh drugeh Svètcov za naše nepriatele.

Kaj vse nemore Svètec zadobiti od Marie!

Tersi se jedino Bogu dopasti!

MOLITVA. O Bože! koi tvoje sunce takaj zverhu hmanjeh puščaš izhadjati, i zverhu njih deždj padati, podelji nam ljubav proti našem nepriatelom, da mi z-prav dětčinskum zaufanostjum moremo proti tebi govoriti: Odpusti nam duge naše, kak i mi odpuščamo našem dužnikom; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI HERMENEGILD,

Kralj i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 13. Travnja (April).

Levigild ali Leovîgild kralj gothianski, vu španjolski zemlji, je imal z-svojum tovarušicum Theodosium dva sine, najmre Hermenegilda i Rekareda, i obadva je odhranil vu bludnosti arianske krive věre, koju on sam je naslěduval. Hermenegild, njegov stareši sin, je se z-privolenjem svojega otca oženil z-Ingondum, bogaboječum francuskoga kralja Sigberta kčerjum. Leovigild, koi korunu zborljivoga gothianskoga kraljevstva vu španjolski zemlji je željel svojem sinom pribaviti, je jošće za sebe živoga vsakomu zmed njih jednu stranku svojega kraljestva odpustil. Svojemu starešemu sinu je predal ladanje orsaga, kojega stolni varaš je bil Sevila. Njegva dobra tovarušica, koja zbog svoje bogaboječnosti je imala vnoge suprotivšćine podnašati od Gosvinde, arianske bludnosti naslědnice, z-kojum se Leovigild po smerti Theodosie je oženil, je njega kruto ljubila, i ravno zato je se skerbela za njegvu dušu; na ov anda cilj je se z-njim već puti razgovarjala od istinitosti svète katoličanske věre, i njega je preporučala z-zažganum molitvum višnjemu Gospodinu Bogu, koi jedini je moguć obernuti serdca. zvun toga nagovarjanje i prodekuvanje Leandra Biškupa

hišpalskoga je obudilo vu njem dvojmbe od njegve dosadašnje věre, doklam zadnjić z-istinum prave katoličanske věre razsvětčen, nju na veselje vseh Pravověrneh je prijel.

Kada bi to njegov otec Leovigild bil zeznal, kruto jako je se razserdil, i tersil se je njega i pak od prave věre odvernuti, i vu bludnost arianske věre nazad dopeljati; vu listu anda njemu pisanem je naj pervić napervostavil na kuliko on njega ljubi, i kuliko je njemu dobra včinil, zatem njega z-obetanjem velikeh darov vabiti i zadnjić takaj z-zgrožnjami siliti ni prepušćal. Svèti Hermenegild pako je svojemu otcu lěpo, ponizno, ali takaj serdčeno slědečem načinom odpisal: „Ljubljeni otec! ja spoznavam tvoje nezgovorno velike dobrote proti meni, i ja nebi življenja bil vrěden, da bi tebi nezahvaljen bil. Nigdar do smerti nebudem prestal tebi pokoren i zahvaljen biti, ali za jedno prosim tebe, da nebrąniš meni iti vu nebesa. Ja jesem pripraven rajši kraljestvo i življenje zgubiti, nego zapustiti istinu, koju meni Bog iz svoje osebujne milošće je razodel. Ja nesmem tebi suprot božji zapovědi i mojemu dušnomu spoznanju pokoren biti.“ Krivoverni otec nad njegvum svètum i stalnum serdčenostjum od oroslana ljuteši počme se njemu jošće oštreše nagražati, dapače podigne se suprot njemu z-silnum vojskum, i njega obladanoga z-lanci na vratu i rukah obteršenoga zapove postaviti vu škuru temnicu.

Mladi svèti Kralj Hermenegild, zaradi pravice od svojega lastovitoga otca nemilostivno preganjan, je vse dobrovoljno preterpel, i je stalen obstal vu svèti katoličanski věri: on je bil vnogoverstnem načinom skušavan, ali nigdar ni hotel za volju vrěmenitoga kraljestva zapustiti svète vere istinu. Akoprem on vu vuzi buduči je vnoga zla podnašal, tak vendar je štimal, da jošće premalo terpi: zato je dragovoljno oštro postil, vu pokornoj opravi na goli zemlji ležal, i jošće kaj kak drugać je se pokoril: vsevdilj je premišljaval dobrote nebeskoga kraljestva, ter se je z-vnogoverstnemi dobremi děli pripravljal k-srěčnoj smerti. Lěto 586, kada bi vuzmeni dan bil nadošel, njegov nevěrni otec pošlje k-njemu vu temni noči krivověrnoga biškupa, da iz njegveh ruk prime grěšnoga posvètčenja pričešćanje i ovak nazad dojde vu milošću svojega otca; ali sluga božji, pokehdob z-krivověrnemi nikakvoga občinstva ni hotel imati, krivověrnoga bi-

škupa k–sebi poslanoga poleg dostojnosti pokara, i pokaranoga od sebe odpravi. Krivoverni biškup mahom odide to pověđat njegvomu otcu, koi jošće serditeši postane, i taki pošlje vu vuzu hahare, koji naj stalnešemu Kristuševomu Spověđniku glavu z–sekirum jesu razkoljili. Višnji gospodin Bog je pokazal diku světoga Mučenika po tom, da vu noćnem tihem pokoju jesu bila čujena angelska popevanja pri tělu istoga Kralja i Mučenika. Otec Leovigild zverhu pripetčenja je se kruto razžalostil, ali njegva žalost ni vendar na zadoblenje zveličenja dosegla; ar akoprem je on katoličanske věre istinu spoznal, ništarmanje zbog straha svojega ljudstva nju prijeti ni bil vrěđen. Rekared pako brat světoga Hermenegilda je zapustil krivověrstvo, i ně dugo zatem jesu se takaj njegvi podložniki povernuli vu naručaj světe katoličanske Cirkve. To se je dogodilo, kak veli světi Gregur Papa, na prošnje ovoga světoga serdčenoga Mučenika.

Odgovor, kojega světi Hermenegild je dal svojemu otcu Leovigildu, koi je hotel njega napeljati, da bi zapustil světu katoličansku věru, koju on je bil prijel, je vrěđen, da sî njega vsaki Keršćenik gliboko zasadi vu svoje serdce. On je doisto zgubil vrěmenito kraljestvo na zemlji, ali město njega je zadobil vekivečno kraljestvo vu nebesih. On je zgubil kratko i nevoljno življenje, ali je dospel vu ladanje vekivečnoga, blaženoga življenja. Spomenimo se iz ovoga odgovora vsigdar, kuliko goder puti skušavamo se na zbantuvanje Boga, i vrazenje našega dušnoga spoznanja. Našemu otcu budimo, kak to Bog zapověda, pokorni, i poštujmo njega; ali — ako nam on kaj zapověda, kaj je suprot božanski zapověđi, tak se onda primerom pelde světoga Hermenegilda spomenimo iz rěčih Ježuša Kristuša, koi velì, da nebeski Otec je naš pravi i jedini Otec, i da on nemore biti njegov vučenik, koi neodurjava svojega otca, i svoju mater, dapače i svoje lastovito življenje, da se podloži božanskem zapověđjam.

„Bog pušća višeputi zločince nekuliko časa prez kaštige, dapače nje nadeljuje z–srěčum, koja vendar ni stalna niti dugoterpna; à kada se okolnosti premeniju, i Bog se podigne na kaštiganje njihoveh zločinstvih, onda je stem vekša njihova žalost.“

Světi Hermenegild.

„Nigdo nemore dvem Gosponom služiti, ar, ali jednoga bude odurjaval, à drugoga ljubil; ali se jednomu bude podlagal, à drugoga zametaval. Vi nemorete za jedno Bogu i bogatstvu (skuposti ali světu) služiti.“ Mat. 6, 24.

MOLITVA. O Bože, Otec světlosti, razsvěti naš razum, da mi istinu vu vsoj njeinoj světlosti spoznamo, i po putu, kojega nam ona kaže, tja do smerti věrno hodimo; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI IVAN KERSTITEL,

Ježušev Predhodnik i Mučenik.

Horvatske i Slavonske Kraljevine Zavětnik.

Njegov narodjenja dan obslužava se dan 24. Klasna (Juni), dan pako njegve mukoterpne smerti obslužava se dan 29. Velikomešnjaka (August).

Ob vrěmenu Herodeša, židovskoga kralja, je bil vu Judi, malem varašincu židovskeh gor, nekoi pobožen Aldovnik, imenom Zakariaš. On je bil iz aronovoga pokolenja, iz abiaševoga plemena, koje pleme zmed dvadeset i četireh verstih židovskoga aldovničtva je bilo vu redu osmo. Njegva tovarušica je takaj izhadjala iz aronovoga pokolenja, i zvala se je Jalžabeta. Zakariaš i Jalžabeta jesu bili iz broja oneh redkeh, koji vu občinskem věre i dobroga deržanja prepadanju jesu sprevadjali nedužno živlenje, ter vse zapovědi i običaje zakona ne samo iz navade, nego iz prave bogaboječnosti jesu zdušno zveršavali. Ovi dva bogaboječi tovaruši něšu nikakvoga odvetka imali. Oni doisto jesu višeputi Boga zažgano prosili, da bi njim on ov blagoslov podeljil, ter nje ovoga pri Židovih velikoga neplodnosti srama rešil. Ali Bog je odvlačil njihove goruče prošnje posluhnuti, da potlam njihovo veselje stem vekše postane. Medtemtoga oni se jesu ovomu dobrotivnoga Boga mudromu odredjenju dobrovoljno podložili, i vre obodva jesu bili na tuliko ostareli, da sî već nikakvo ufanje nesu mogli načinjati, da bi oni već gda ovo veselje, sina zadobiti, mogli doživeti. Vse, kaj sî oni, kak i vsi ostali

oneh vrĕmen pobožni ljudi, jesu željeli, je bilo to, da bi končemar narodjenje Mesiaša *) doživeli, Ali Zakariašu i Jalžabeti je se imal vu velikoj starosti ne samo sin naroditi, nego zvun toga jošće jesu imali postati roditeli istoga Predhodnika Mesiaševoga. Takaj ov krat je se imalo poleg mudroga božanskoga odredjenja dogoditi ono, kaj se pri židovskem narodu vre predi je višeputi dogodilo, najmre: Osoba, koja je bila izebrana za Mesiaševoga Predhodnika, je morala dojti na svĕt vu takveh okolnostjah, po kojeh bi se moglo očivesto spoznati, da nad njum lada osebujna božanska previdnost.

Zakariaš je čes lĕto samo nekuliko puti dohadjal vu Jeruzalem na zveršavanje svoje aldovničke službe, gdĕ nigdar ni bil dužen duglje od osem danov ostajati. Aldovniki jesu bili navadni po kockah med sobum razdeljuvati one razlučne službe, koje jesu imali vu Cirkvi zveršavati. Ov put je Zakariaša srĕča zapala svoju službu vu Cirkvi opravljati, i Bog je kocku tak ravnal, da je na njega red došel temnjan zažigati vu svètotajstvu Cirkve. Vuhod vu svètotajstvo je bil zagernjen z-prelĕpem zastorom, koi je od visoke cirkvene bolte tja do tlih dolĕ visel. Zakariaš anda odide vu aldovnički opravi z-zlatum kadilnicum za zastor vu svètotajstvo, i pristupi k-oltaru. Ljudstvo, koje ni smelo za Aldovnikom stupiti vu svètotajstvo, je vani vu cirkvenem predvorju molilo i čakalo na blagoslov, kojega njemu Aldovnik povračajuči se iz svètotajstva je podeljuvál.

Zakariaš je bil ravno dokončal svoju službu, i hotel se je povernuti k-ljudstvu, kada se je njemu na desni strani oltara izkazal Angel, koi je njemu, pokehdob se je bil prestrašil, z-milem glasom rekel: „Neboj se, Zakariaš! ar je posluhnjena tvoja molitva. Čuj, kaj se bude dogodilo. Jalžabeta, tvoja tovarušica, porodi tebi sina, i njegvo ime budeš zval Ivan, to je: zveličenje božje. On bude ne samo tebi vu tvojoj veliki starosti na radost i veselje, nego takaj vnogem ljudem bude njegvo narodjenje na oveselenje. On bude velik pred Gosponom. Vino, i vse, kaj more opojiti, nebude pil,

*) *Mesiaš* (židovski *Maschiah*) po horvatski znamenuju „*Kristuš*,“ ili: *Namazani.* Ovak se pri židovih jesu zvali aldovnički poglavari, Kralji i Proroki, vu izvišenem pako znamenuvanju je lastovito ime obečanoga Odkupitela.

i z-světem Duhom bude jošće vu materinski vutrobi napunjen. On je, koi bude jednoć vnožinu izraelskeh sinov nazad dopeljal k-njihovomu Gosponu i Bogu, kojega oni jesu zapustili, koi kakti drugi Eliaš pun božanske zažganosti bude napervohodil pred Mesiašem, i bude namenenja pobožneh otcov obudil vu njihoveh poslědnikih, prekeršitelom božanskeh zapovědih bude doprinašal boljša mišlenja, ter tak bude pripravljal narod na prijemanje Gospona, koi bude za njim došel.“

Zakariaš nekaj iz straha, à nekaj od veselja je kakti zvan sebe postal. On je ne samo bil odvergel vsako ufanje, sina već gda zadobiti, dapače toga izpunenje je deržal za nemoguče, i zato je rekel Angelu: „Kaj more mene od toga obsvědočiti? Ar ja jesem star, à i moja žena je vre pri lětih.“ Angel odgovori njemu: „Ja jesem *Gabriel*, koi stojim pred božanskum stolicum. Ja jesem poslan od Boga, da tebi donesem ov vesel glas, i nut, kajti něsi věruval mojem rěčjam, koje se izpuniju ob svojem vrěmenu, tak budeš nem, ter niti jedne rěči nabudeš pregovoril tja do onoga dneva, vu kojem se one budeju izpunile.“ Nato nestane Angela, à Zakariaš je ostal nem. To je dugo terpelo, dok se je on iz svojega osupnenja i straha i pak razebral; ljudstvo je vani vu cirkvenem predvorju na njega čakalo, i čudilo se, da se on vu světotajstvu tuliko časa mudi. Zadnjić izide van, i sproti jesu vsi nad njim spoznali, da se njemu čisto nekaj nenavadnoga je moralo dogoditi. Vezda bi on zverhu ljudstva na glas bil moral moliti, ali pred njim stoječi, baš niti jedne rěči ni mogel pregovoriti. Nad tem se je ljudstvo jošće bolje začudilo. Medtemtoga je on nje na tihom blagoslovil, i njemu, gorě kažuć vu nebo, je dal za razmeti, da je on vu světotajstvu imal izkazanje. Zakariaš je bil od Angela za nekuliko vrěmena kaštiguvan z-nemostjum, iz strane na kaštigu zbog njègvoga nepremišljenoga govorenja proti Angelu, iz strane pako takaj i zato, da se to dugovanje, koje je ìmalo skrovno ostati, takaj i obderži vu skrovnosti. Kajti, da bi se vre sada bilo govorilo od Prehodnika onoga tak željno čakanoga velikoga židovskoga Kralja, tak bi se morebiti ali isti roditeli bili skončali, ali končemar děte, kak pervić bi se bilo narodilo, nebi se zaisto bilo

vugnulo nenavidnosti kervoločnoga kralja Herodeša. Ovak Bog vsigdar, istom takaj ondě, gdě bi moral kaštigati, pokažuje svoju nezmernu mudrost i otčinsku ljubav! Kada bi pako Zakariaš bil doveršil svoj tjeden, je se nazad domom povernul. On je ovo čudnovito pripetčenje svojoj tovarušici Jalžabeti ali pismeno, ali končemar po znamenjih včinil znano, vsem pako ostalem rodjakom je ostal skroven ov čudnoviti dogodjaj. Kak jako se anda je začudila Jalžabeta, kada nju njeina mlada sestrična, Maria iz Nazaretha, nenadejano je bila pohodila? à jošće bolje, kada od nje pozdravljena vu sebi je bila čutila, kak da bi vu njeinoj vutrobi děte od veselja zverhu došeštja Marie bilo poskočilo? Jalžabeta je po nuternjem božanskem nadehnenju spoznala, da Maria je Mati obečanoga Mesiaša, zbog česa z-svètem Duhom napunjena je izkriknula: „O ti blagoslovljena med ženami, i blagoslovljen sàd vutrobe tvoje! Kulika je to za mê dika, da ti Mati Gospona pohadjaš mene! Ti jesi blažena, kajti jesi věruvala; ar vsa, koja tebi Gospon je obečal, budeju se izpunila!“

Vrěme, vu kojem se je imalo izpuniti ono obečanje, koje Bog po Angelu je včinil Zakariašu, je se vre približavalo. Maria je se nazad povernula vu Nazareth, i na skorom za tem jesu Zakariaš i Jalžabeta zadobili obečanoga sina. Obodva jesu ovo děte prijeli kakti preštimani dar nebeski, ter od veselja i zahvalnosti proti Bogu jesu bili zevsema prevzeti. Kada bi to njihovi znanci i rodjaki bili zeznali, kakvu veliku miloserdnost njim je izkazal Bog, jesu došli njim srěču željeti.

Za osmemi dani bi se primerom zàkona bilo moralo obrezati děte, i njemu kakvo ime dati. K-tomu jesu bili takaj rodjaki i znanci pozvani. Ali vsi ovi něsu znali, da je vre pervlje od Angela bilo odlučeno ime, z-kojem se to děte bude moralo ozvati, i zato jesu nje poleg stare navade hoteli ozvati po otčevem imenu. Ali — kak jako se jesu začudili, kada je Jalžabeta rekla: „Děte mora se zvati *Ivan.*“ „Vendar ni,“ rekli sû oni njoj, „vu cělem plemenu nikoga, koi bi se zval ovem imenom.“ Ništarmanje Jalžabeta je vendar obstajala pri ovem imenu, zbog česa jesu znanci Zakariašu, koi zmir jošće je bil nem, po znamenjih dali za razmeti, da bi naj on na pismeni tablici napisal ime, koje bi on

želiel dati dětetu. A Zakariaš napiše: „*Ivan* je njegvo ime;“ i kaj je napisal, to je zajedno takaj zgovoril; ar on isti čas je bil nazad dobil govorenje.

Nad tem se jesu vsi nazočni kruto začudili, pokehdob je Zakariaš skupa z-Jalžabetum hotel imati, da se děte bude zvalo Ivan; ali jošće bolje jesu se nad tem začudili, da se je on isti hip, kak je napisal ime, vezilo njegvoga jezika rešilo, ter da je on i pak ravno tak razložno počel govoriti, kak i predi. Zakariaš pako z-svètem Duhom napunjen je počel Boga z-velikem glasom blagoslavljati, ter njemu hvaliti, nė samo za obraduvanje njegve starosti po narodjenju sina, nego vnogo bolje za dobročinstvo, koje potom je bilo izkazano cělomu narodu.

„Hvaljen budi,“ je on izkriknul, „Bog Izraelski, koi se vzimlje za svoje ljubljeno ljudstvo, ter njemu vre sada pošilja željnoga Odkupitela. On je dal za nas vu hiži svojega službenika *Davida* gorě stati se mogučnomu *Vitezu*, onomu, koi, kak je vre zdavna predi obečal po svojeh Prorokih, nas bude oslobodil od našeh nepriatelov, i izbavil iz oblasti oneh, koji nas odurjavaju. On hoče nje izpuniti, ono milostivno obečanje, koje je včinil našem otcom; On hoče zveršiti one velike priprave, na koje se je našemu otcu *Abrahamu* z-prisegum zavezal, da mi iz oblasti našeh nepriatelov oslobodjeni, njih se već neboječi, budemo mogli njemu naše cělo živlenje služiti vu pobožnosti i nedužnosti.“ Zatem se je obernul proti dětčarecu, i na dalje govoril: „I ti moje děte, ti se budeš zvalo Prorok Višnjega, ti budeš napervo išel pred Gosponom, na kojega čakamo, da prîpraviš njegve pute, pokehdob ti njegvo ljudstvo ono veliko odkuplenje, kojega se imamo nadejati — oprošćenje grěhov — vre vu napredek navčiš spoznati, ter njemu poveš, kak velika je ljubav Boga proti ljudem, pokehdob nas on po izhadjajučem suncu iz visine — Ježušu Kristušu — daje pohadjati, da donese světlost vu našu tmicu, i raztira smertne tenje, ter nas navči hoditi po putu, koi pelja k-blaženosti.“ Vse one, koji jesu čuli Zakariaša, je prevzel svèti strah. Ovo cělo pripetčenje je se mahom po vsoj gori razglasilo. Vsi, koji nje

jesu čuli, jesu se vu serdcu kruto genuli, i med sobum čisto osupnjeni spitavali: „A kaj bude iz ovoga děteta? Ar Gosponova ruka je vidljivo z-njim.“ Ovak se je ono od Angela Zakariašu včinjeno obečanje izpunilo. Ovak je bila po Ivanovem narodjenju započeta ona velika priprava, koju milostivni Otec nebeski je odlučil na odkuplenje človečanskoga pokolenja. Vse dobre duše jesu se veselile, da one jesu doživele on tak dugo z-goručum željum čakani hip bližnjega došeštja Mesiaševoga.

Nad raztučem Ivanom je se zmir više i bolje opažuvalo, da on mora na nekaj čisto zvunrednoga odlučen biti, ne samo zato, kajti njega njegvi roditeli jesu primerom angelskoga podvučenja vu zevsema oštrem živlenju odkojivali, nego takaj i zato, kajti je on vre zaran nad sobum očituval veliku duha moć, koja je nekaj velikoga prenazvěšćala. Kakti mladenec je doma vu otčinski hiži od vsake světa halabuke odružen čisto samočno živel; perva pako lěta svoje verstne dobe je od pokvarjenoga světa odlučen vu tihoj pušćini sprevadjal, gdě se je on po oštrem postenju i samoga sebe obladanju, po molitvi i premišljavanju k-svojemu velikomu zvanju pripravljal. Jošće pol lěta, i onda se je imal Ježuš, Mesiaš, med židovmi očivesto izkazati. Njegov Predhodnik je se moral pred njim očituvati, i vekivečna mudrost je takaj tak odredila, da se je on ravno pol lěta pervlje rodil, anda ravno za tuliko takaj je pervlje izpunil trideseto lěto, pred kojem vu židovski zemlji nijeden navučitel ni smel očivesto početi navučati. Ivan sada trideset lět star je izišel iz odalečene pušćine, ter se je povdal vu kotar vuz Jordan potok. koi kotar više prostran je bil od ljudih gušće pohadjan. Ovdě se je on podignul kakti veliki Prorok, čisto vu duhu Eliaša Proroka.

Židovi jesu bili kruto jako pokvarjeno ljudstvo, i ravno zato je bil njim potreben ošter i zresen Navučitel, koi bi nje stersnul. Drage cěne i gizdave oprave, obilnost i razsipnost vu jělu i pilu jesu bila poglavita zvirališća njihove pokvarjenosti. Tak anda je bilo potrebno, da vre isti pogled ovoga poštuvanja vrědnoga Navučitela nje na priprostoču, mertučljivost i treznost gene. Ivan je starinskem Prorokom primerno nosil prostu halju iz gamilskeh dlak, okol bokov kožnati pojas, njegva hrana je bila divji med i stanovita fěla velikeh kobilic; njegov napitek je bila voda, à njegov stan duplje vu pušćini. On je pri Jordanu potoku glasno i očivesto nazvěšćal: Blizu je

božje Kraljestvo Mesiaša!" On je njim napervopostavljal njihovu spačenost, i nje je nagovarjal na obernenje, da moreju Mesiaša vredno prijeti. Vnogi ljudi iz jordanskoga kotara, iz Jeruzalema, dapače iz cěle židovske zemlje jesu dohadjali k-Ivanu, svoje grěhe valuvali, ter se jesu dali kerstiti. Takaj Farizeuši i Saduceanci jesu k-njemu dohadjali. Ali ovi něsu k-njemu dohadjali z-pravem nakanenjem, da bi Kerst pokore vrědno prijemali. Farizeuši jesu mislili, da sû vre zadosta včinili, akoli neg samo tam dojdeju, ter se z-vodum daju oprati, ter da njim pravo serdca poboljšanje ni potrebno. Saduceanci pako, koji věru i krěpost neg samo iz vrěmenite hasni jesu preštimavali, jesu se hoteli samo na izliku dati kerstiti. Kada bi anda Ivan ove ljudi z-skazljivum svètostjum i njihovem pokvarjenem serdcem pred sobum bil zagledal, je njim, nepazeči na njihovo veliko preštimanje, z-vsum zresnostjum i oštročum Proroka dostojnum rekel: „Vi, kačje leglo! gdo je vas navčil ovem načinom vugnuti se nadospejučoj kaštigi božanski? Činěte vrèden sàd pokore! Niti najte samo to vu sebi govoriti: *Abraham* je naš otec! Ar velim vam: Bog je mogučen iz ovoga kamenja obuditi abrahamove sine. Vre je položena sekira na korenje dreva. Vsako drevo, koje nedoprinaša dober sàd, podseče se, i hiti vu ogenj."

Poglavita židovov, kak i ostaleh ljudih pomenjka je bila ova, da je vsaki neg samo svoju lastovitu hasen iziskaval, i odtud je dohadjalo, da sû proti drugem ljudem bili nemilostivnoga i tverdoga serdca. Ljudstvo anda po Ivanoveh prodečtvih stersnjeno, je pitalo: „Kaj je nam anda činiti? A Ivan je njim odgovoril: „Koi ima dve halje, naj dà jednu onomu, koi nikakve něma; koi ima već hrane, nego potrebuje, naj to isto činì!" On je takaj vsakomu posebnomu stališu spočitaval njegve pomenjke, i opominal na poboljšanje. Dapače — k-njemu jesu dohadjali takaj takvi ljudi, koji jesu onu dob zbog krivičnostih i silovitostih kakti hudodelniki povsud bili razglašeni, najmre maltari i vojniki. „A kaj mi moramo včiniti?" jesu oni njega pitali; Ivan pako je maltarom odgovoril: „Nepotrebujte više, nego je prepisano." Vojnikom pako je rekel: „Nikomu nečiněte nikakve krivice, nikoga krivično neobtužujte, i budite z-vašum platčum zadovoljni!" Ah, da bi neg ove Ivanove rěči: „Činete pokoru!"

takaj vu serdce vsakoga Keršćenika, koi je grěšnik, gliboko vsegle, i njega na pokoru genule! — Vnogi zmed oneh, koji jesu izhadjali k-Ivanu, jesu sami ob sebi očituvali želju, da bi neg skorom došel Mesiaš. Dapače — vnogi jesu bili pripravni istoga Ivana spoznati za Mesiaša, zbog česa je on njim nazvešćal: „*Mesiaš* bude došel, on je vre zaisto oposred med vami! Ja jesem njegov Predhodnik; on je od mene vnogo mogučneši, ja něsem tuliko vrěden, da bi njegov naj prosteši sluga bil. Ja kerstim samo z-vodum, da vas pripravim k-pokori, on pako bude vas kerstil z-ognjem i svètem Duhom. On ima vu ruki vejaču, i bude svoje guvno očistil, pšenicu bude spravil vu svoj škedenj, pleve pako bude požgal z-nepogasljivem ognjom.“ Da bi neg i mi k-dobri pšenici spadali!

Ivan do sada jošće ni poznal Ježuša iz obraza. Ali Bog je njemu vre pervlje očituval: „On, zverhu kojega budeš videl svètoga Duha dolě stupiti, i zverhu njega obstajati, on je, koi bude z-svètem Duhom kerstil, ter potom bude podeljil ljudem krěpost istinito boljšem postajati, — on je *Mesiaš*.“ Ježuš je zaisto pohodil Ivana pri Jordanu, da bi se ovdė dično posvètil za Odkupitela grěšnikov, i za Kralja božjega kraljestva. Ivan od svètoga Duha razsvětčen je zaisto vu prihadjajučem Ježušu spoznal božansku čast, i zato je z-svètem poštuvanjem napunjen zderžaval Ježuša, kada je hotel stupiti vu vodu, da bi se od njega kerstil, i zato je rekel njemu: „Meni se je potrebno od tebe kerstiti, a Ti dohadjaš k-meni!“ Nato odgovori Ježuš: „Pušćaj za sada, ar se nam dostoji, da izpunimo vsu pravicu, ter se podložimo vsakomu božanskomu odredjenju.“ Onda je Ivan k-tomu pristal, i Ježuš vu Jordanu okeršćen je iz vode van izišel, molil, i sproti se je zverhu njega nebo odperlo. Svèti Duh je zverhu njega stupil vu spodobi goluba, i glas je se čul iz neba: „Ovo je moj ljubljeni Sin, vu kojem se meni kruto dopada.“ Zatem je Ježuš i pak odišel vu pušćinu, Ivan pako je na dalje prodekuval i kerstil pri Jordanu. Do sada jesu Židovi od Ivana razlučno mislili. Nekoji jesu njega za istoga Mesiaša deržali, drugi pako za Eliaša, à nekoji za kakvoga velikoga Proroka. Ništarmanje aldovnički poglavari vu Jeruzalemu i vekša stran pismoznancov i starešin ljudstva jesu od njega

čisto drugać sudili. On je pričel prodekuvati, à něse pervlje pri njih oglasil, vre to je nje jadilo; on je bil pri ljudstvu vu velikem preštimanju, to je nje proti njemu nazlobne včinilo; on je Farizeuše oštro, dapače kakti očiveste grěšnike karal, to je njihovu gizdost vražalo, i nje včinilo nepomirljive. Zato se jesu tersili njega naj pervić pri ljudstvu omraziti, ter tak po ogovarjanju vsega preštimanja mentuvati; ali — pokehdob oni njemu ovem načinom nikaj něsu mogli naškodeti, tak anda jesu dokončali k-njemu poslati častno poslěničto, koje naj bi njega pitalo, gdo bi on bil? i gdo je njemu dopustil očivesto navučati? Ar oni jesu mislili, da on njim na ovo pitanje nebude znal odgovoriti, ter tak bude samoga sebe vsega preštimanja mentuval.

Ovo anda izebrano, iz Aldovnikov skupsloženo, posleničtvo dojde k-Ivanu pri Jordanu, gdě je ravno velika vnožina ljudstva bila skupspravljena. Aldovniki jesu pitali njega: „Gdo sî ti?“ Ivan je istinski valuval: „Ja něsem Kristuš.“ Oni anda jesu njega na dalje pitali: „Gdo sî anda? Jesili ti *Eliaš*?“ A on je njim odgovoril: „Nesem!“ Oni jesu njega z-nović pitali: „Jeli ti jesi Prorok, za kakvoga tebe vendar deržiju?“ I on reče: „Nesem!“ Onda jesu oni njemu rekli: „Anda gdo jesi? Povedj nam, da damo odgovor onem, koji nas k-tebi jesu poslali. Kaj ti od samoga sebe deržiš?“ On je njim rekel: „Ja jesem samo glas vu pušćini, koi kriči: pripravljajte put Gosponov, kak je to napervopovědal *Izaiaš* Prorok.“ Nato jesu njega posleniki pitali: „Pokehdob ti něsi *Kristuš*, niti *Eliaš*, niti drugi kakov Prorok, zakaj anda kerstiš?“ Ivan je njim odgovoril: „Ja samo z-vodum kerstim;“ ja po ovem vode kerstu pozivam na pokoru, i ravno to ni nikakva pregrěška. Ali taki za menum dojde željno čakani *Mesiaš*, on je vre oposred med vami, akoprem vi njěga nepoznate. I ja niti tuliko něsem vrěden, da bi neg remenje njegve obutelji razvezal.“ Ivan neče više biti, nego je zaisto; on samoga sebe ponizuje, à izvišava onoga, koi je naj izvišeneši. Kakva lěpa i naslěduvanja vrědna je to poniznost! — Poklam kam bi se Ježuš i pak iz pušćine bil povernul, je došel k-Jordanu, Ivan je videl njega, ter z-nuternjem veseljem napunjen je njega pokazal svojem vučenikom, kak takaj okolo stoječemu ljudstvu z-ovemi rěčmi: Nut, ovo je *Agnec božji*, koi grěhe světa odjimlje! Ovo je on,

od kojega ja vam zmir jesem govoril; za menum dojde jeden, koi mene nadvišuje, kajti on je bil pred menum. Ja sam něsem njega poznal. Ali — da on izraelskomu puku postane znan, zato jesem došel ja z-vodum kerstiti.“ Ivan je zajedno ljudstvu povědal, odkud on Ježuša tak zveršeno pozna. On je njemu povědal ono nebesko izkazanje, po kojem je bil Ježuš Kristuš pri Jordanu potoku očituvan za božjega Sina. Drugi dan, kada bi Ježuš i pak vuz Jordan bil prehadjal, je Ivan z-nović izkriknul: „Nut, ovo je Agnec božji!“ Potom je on svojem vučenikom i ljudstvu hotel dati zarazmeti, de oni od sada već nemoraju njega, nego Ježuša naslěduvati i k-njemu pristati. I zaisto jesu njega dva zmed njegveh vučenikov ostavili i odišli za Ježušem, i ovi dva jesu bili Andraš i Januš Apoštoli.

Herodeš kralj, koi je dal nedužnu dětčicu vu Bethlehemu pomoriti, je vre zdavna predi bil vumerl. Ništarmanje njegvi sini jesu jošće živeli, zmed njih jeden je se zval Herodeš, i je bil poglavar Galilee, njega jesu njegvi dvorniki i prilizavci imenuvali Kraljom.

Ov isti Herodeš je Ivana, koi je bil pred njim kakti kakov nenavaden človek hvaljen, i koi je bil po vsem orsagu na velikem glasu, k-sebi vu svoj dvor dal pozvati. — Ivan dojduči je njemu vse njegve pregrěške zevsum zresnostjum napervopostavljal. Herodeš je njega rad poslušal, dapače vu vnogeh je se njemu dragovoljno podložil.

Dogodilo se je pako, da je Herodeš svojega jošće živučega brata Filipa ženu k-sebi vzel, i z-njum vu neslobodnem tovaruštvu živel. Ivan je njemu ovu pregrěšku oštro spočitaval, i zevsum zresnostjum i močjum rekel: „Tebi ni slobodno nje pri sebi imati.“ Medtemtoga Herodeš vu tem njega ni posluhnul; Herodiašica pako, ova nečemurna i nevěrna žena, je počela od ovoga časa ovomu světomu človeku na život šetuvati. Ona se je tersila Herodeša vputiti, da bi on njega dal skončati. Ali na to něse dal on nagovoriti, ar je Ivana zaisto na veliko preštimaval, i je bil stalno obsvědočen, da je on pravičen i svět človek. Ništarmanje vendar po milenju i prošnjah ove nečemurne žene je se zadnjić nato dal genuti; i akoprem se Ivana ni ufal dati vmoriti, pokehdob se je bojal

ljudstva, koje njega je poštuvalo kakti kakvoga Proroka, tak je vendar njega dal okovati, i vu gradu Makeron vu vuzu postaviti.

Ivan je previdel, da njegvoga življenja već nebude dugo, ali on je takaj i to znal, da njegvi vučeniki vnogo do njega deržê, da nje anda k-Ježušu pripelja, tak je štimal, da to on potom naj leglje opravi, akoli njim on sam dà priliku dojti k-Ježušu, ter iz njegveh lastoviteh vust čuti, da je on Mesiaš. On sam je željel, da bi se Ježuš po očivesteh rěčih dal spoznati za Mesiaša, da tak njegveh vučenikov věra vu Ježuša jošće pred njegvum smertjum već nikakvoj dvojmbenosti nebi bila podveržena. Iz ovoga anda zroka je dva zmed svojeh vučenikov poslal k-Ježušu, i njega dal pitati: „Tili jesi on, koi ima dojti, ali drugoga čakamo? Ravno pako on čas, kada Ivanovi posleniki jesu bili došli k-Ježušu, je bil on obstert od velike vnožine ljudih, koji vsi jesu se nadejali od njega segurne pomoči vu svojeh razlučneh nevoljah. Iz početka ni on nikakov odgovor dal poslanem na njihovo pitanje, nego se je vsevdilj samo zabavljal z-navučanjem i čudnovitem vračenjem slěpeh, šantaveh i ostaleh drugeh nevoljneh, koji njega jesu obstirali.

Onda stoperv, kada vre vsi jesu bili podvučeni, zvračeni i obatriveni, je se Ježuš obernul proti Ivanovem poslenikom, i njim rekel: „Sada hodte, i nazvěstetè *Ivanu*, koja jeste videli i čuli. Slěpi vidiju, gluhi čujû, šantavi hodiju, gubavi se oččišćavajû, mertvi se gorě stajû, i siromakom nazvěšća se on veseli od nebeskoga Kraljestva posel; blažen je on, koi se nespačuje vu meni," koi zbog mojega priprostoga stališa nedvoji nad mojem božanskem poslanjem.

Anda iz Ježuševeh činov jesu se imali Ivanovi vučeniki navčiti i obsvědočiti, da je on zaisto obećani Mesiaš.

Poklam kam bi pako Ivanovi posleniki bili odišli od Ježuša, jesu nekoji svoj nazlob proti Ivanu očivesto pokazali, pokehdob oni njegvo vuzenje jesu deržali za zasluženu kaštigu božansku.

Kada bi pako Ježuš bil spoznal njihovu misel, je počel on svojega priatela poštenje braniti, govoreči: „Kaj jeste vu pušćinu izišli gledat? — Jeli terstinu, koja se od vetra sim pak tam giblje? — Ali — kaj jeste izišli videt? Jeli človeka vu mehkeh haljah oblečenoga? Nut, koji se vu mehke halje oblačiju, jesu vu kraljevskeh dvorih. Ali — kaj jeste izišli videt?

Jeli Proroka? — Dapače ja velim vam i već nego Proroka.“ Dok stê vi k-Ivanu jošće vu pušćinu van izhadjali, ondě njegva prodečtva poslušali, i od njega se davali kerstiti, onda vi vu njem neste spazili kakvoga nestalnoga človeka, koi bi se po preštimanju ali strahu ljudih sim ali tam bil dal nagibati, dapače takvoga človeka, koi, prez vsake paske na ljudi, zevsum zresnostjum vsem, takaj istem velikašem, istinu vu oči je povědal; vi anda něste našli človeka, koi bi se samo za svoju priličnost bil skerbel, ter se odeval z-mehkemi haljami, kakve se nosiju vu kraljevskeh dvorih, nego človeka, koi je ne samo vu opravi, nego takaj vu ostalem živlenja načinu oštru pokoru, starinskem Prorokom primerno, zveršaval. Vendar stê vi sami njega ondě preštimavali za Proroka; anda — za koga vi njega ondě jeste spoznavali, za toga istoga morate vi njega takaj sada spoznavati, niti najte od njega zlo misliti. Ja velim vam, on je Prorok, dapače on nadhadja vse staroga zakona Proroke, pokehdob je on z-očmi videl, i nazočibitje nazvěšćal onoga, od kojega jesu Proroki staroga zakona neg samo vu Duhu prorokuvali. Ov je on, od kojega stoji napisano: „Ja pošiljam mojega Angela pred licem tvojem, koi bude pred tobum tvoj put pripravljal. Zaisto velim vam, med onemi, koji se od žen jesu rodili, něse vekši od Ivana Kerstitela gorě stal.“

Herodiašica, ova nečemurna žena, ni bila stem zadovoljna, da je Ivan z-železjem obteršen i obložen pogibal vu vuzi. Njeine fantljivo serdce něse predi vpokojilo, doklam goder ni bil skončan; k-tomu pako je se njoj na skorom prilika ponudila: Herodeš kralj je na svoj narodjeni dan dal velike gosti načiniti, i na nje je vse vodje, poglavare i velikaše iz cěle Galilee pozval. Nečista Herodiašica je podvučila svoju kčer Salomu, da je pod obedom došla vu obročnicu, i ondě je pred Kraljem i njegvemi pozvanemi plesala. Herodeš je od veselja kakti zvan sebe postal. Poklam kam bi ona bila prestala plesati, dozove nju Herodeš k-sebi, i reče njoj: Prosi od mene, kaj goder hočeš, i ja dam tebi, makar polovicu mojega kraljestva.“ Ovo svoje obečanje je ov nepremišljeni Kralj z-prisegum potverdil.

Saloma ni znala, kaj bi bila prosila, zato je hitro van izišla, i opitala svoju hudobnu mater za tolnać, kaj bi morala prositi. Mati reče njoj: „Prosi glavu Ivana Kerstitela.“ Dekljić dojde za čas

nazad nuter vu ruki deržeća zdelu, i reče Herodešu: „Ja tê prosim, da mî taki sada daš na ovoj zdeli glavu Ivana Kerstitela.“

Herodeš, kada bi ovu njeinu prošnju bil čul, kruto se je prestrašil, i vu serdcu ves zmutil zbog svojega nepremišljenoga obečanja. Ništarmanje vendar zbog prisege, koju je bil včinil, i zbog pozvaneh, pred kojemi nju je bil včinil, něje hotel svoju kraljevsku rěč pretergnuti, i zaradi dekljiča, kojega je se bojal razžalostiti, je vu njeinu prošnju privoljil. — On anda je sproti poslal hahara z-palašem vu vuzu z-tum zapovědjum, da ima Ivanu glavu odseči, i nju na zdeli donesti. — Hahar odide na kervoločnu zapověd z-praznum zdelum vu vuzu, odseče Ivanu Kerstitelu glavu, i nju na zdelu položi, ter predà dekljiću; ona pako svojoj materi, koja, kak svědoči svèti Hieronim, na sramotu je njegov jezik z-iglum spikala. — Ovak je bilo njeine nemilostivno serdce zasitčeno, i je na dalje vu grěšnem pokoju svoje nečisto življenje sprevadjala. — Kada bi pako Ivanovi vučeniki bili začuli, kaj se je z-Ivanom dogodilo, jesu došli, njegvo svèto tělo vzeli, i nje dostojno zakopali. Svèti Hieronim svědoči, da Kerščeniki jesu njegvo pokopališće kruto poštuvali, i da na prošnje svètoga Ivana Kerstitela jesu osebujne milošće prijemali.

Pod Julianom cesarom jesu poganini njegvo pokopališće vu Sebasti Palestine oborili, njegve kosti zežgali, i pepel po vetru raztepli. Nekoji pobožni Samonjaki jesu samo nekuliko ostankov njegvoga svètoga těla njihovoj besnosti odteli.

„Od dnevov Ivana Kerstitela tja do sada terpì nebesko kraljestvo silu, i nje zgrabiju samo oni, koji sebi silu zavdavaju.“ Mat. 11, 12.

„On je bil goruča i svètuća světnica.“

Molitva

na dan narodjenja svètoga Ivana Kerstitela.

Bože, koi jesi nam nazočnoga dana vu narodjenju blaženoga Ivana odičenoga včinil, daj tvojem pukom duhovneh radostih milošću, i vseh věrneh pameti ravnaj na put vekivečnoga zveličenja. Po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

Molitva

na dan mukoterpne smerti svètoga Ivana Kerstitela.

Svètoga Ivana Kerstitela Predhodnika i Mučenika tvojega, prosimo tê, Gospone! poštuvana svètečnost naj nam hasnovite pomoči podelji napredek: koi živeš i kraljuješ z-Bogom Otcom vu jedinosti Duha svètoga, Bog na vse veke vekov. Amen.

SVÈTI IVAN NEPOMUCENSKI,

Měšnik i Mučenik.

Česke (Pemske) kraljevine zavetnik.

Njegov vsakolètni god obslužava se dan 16. Rožnjaka (Maj).

Svèti Ivan je bil rodjen okolo 1330 lèta vu Nepomuku česke zemlje tergovišću, od Prage stolnoga varaša deset milj odalečenem, i zato se zove Nepomucenski; njegvi roditeli, bolje z-pobožnostjum i dobrotami nego z-bogatstvom ali plemešćinum obskerbljeni, poklam kam bi dugo vu svètem hištvu prez dèteta bili ostali, jesu Ivana vre vu vekšoj dobi postavljeni z-suzami i molitvami od Boga izprosili i zadobili. Ali — komaj da je on svètlost svèta zagledal, vre se je bilo bojati, da njega i pak bude moral ostaviti; ništarmanje po obrambi blažene děvice Marie, koju njegvi roditeli vu bližnoj cirkvi Reda svètoga Bernarda jesu zazivali, je bil pri živlenju obderžan. Njegvi roditeli od velike zahvalnosti prevzeti jesu svojega Dragiča alduvali onomu, koi njega njim i pak je prikazal! i zato se takaj z-naj vekšum skerbljivostjum jesu tersili njega kaj naj bolje odhraniti.

Budući Ivana svètost je Bog jošće pervlje toga hotel očivestu pokazati, pokehdob pri istem njegvem narodjenju zverhu njegve hiže je se izkazal čudnoviti ogenj, na znamenje, kak zažgana budeju njegva prodečtva i goruče njegve molitve. — Z-njim je bil Bog, i jošće kakti dète nikaj dètčinskoga neje imal nad sobum, pokehdob molitva, pokorenje, služba božja, krotkoća, z-rěčjum, kaj je bilo božje-

ga, to je njega jedino veselilo. Vsaki dan vu zorju, prez ničijega nagovarjanja ali opominanja je išel vu Cirkvu gorě spomenutoga Reda, gdě je pri više svèteh Mešah z-takvum pobožnostjum i čednostjum ostajal, da se nad njim vsi nazočni jesu kruto čudili. Vu svojoj otčinski hiži je bil vu menjšeh navukih izvučen, potlam pako školam prikladnoga jesu poslali njegvi roditeli vu varaš Zatecium, gdě je vu navuku blagorečja osebujni napredek načinil. Od ovud je došel vu Pragu vu vekše škole, gdě je zbog glubokoga navuka, vu glavu dobro pobranoga, čast navučitela tak mudroznanstva kak bogoslovstva vsem na radost prijel i zveršaval.

Od mladosti počemši je imal veliku volju i nagnenje k-redovničkomu stališu, k-kojemu da se stem bolje pripravi, je jeden cěli měsec vu samoči zapert, od vseh světskeh poslov razdružen, vu těla traplenju, dara Duha svètoga zazavanju, duše očišćavanju, k-svètem Redom pripravlanju sprevodil. Poklam kam bi pako on iz ove pušćine van bil izišel, je naj pobožneše prijel svète Rede, i novu Měšu odslužil, i kajti je hlepel za zveličenjem duš keršćanskeh, tak je sproti sème rěči božje počel sějati vu serdca Poslušitelov, i vnoge na pokoru obračati. Kaj videči Poglavari jesu njemu zaufali naj preštimanešu Prodekalnicu vu farni Cirkvi blažene Děvice Marie Tain zvani; iz koje govoreć tuliku je doprinesel hasen, da je za sobum vseh ljudih serdca privlekel, ar vsi jesu željeli njega na veliki svoje duše napredek poslušati, kak to jesu posvědočile suze, pokore i poslušitelov poboljšanje. Odtud z-privolenjem svojeh poglavarov je bil od pragenskoga Nadbiškupa zapisan vu broj Kanonikov, i vu Cirkvi svètoga Vida je bil imenuvan kraljevskem prodekatorom, kojega sam Kralj Venceslav i ves kraljevski dvor, dapače takaj njegvi pervеši vu Tainu poslušiteli marljivo poslušat jesu dohadjali.

Ono isto vrěme je njemu Venceslav kralj, za onda jošće dober, da svoje proti Ivanu preštimanje vu činu more očituvati, ponudil spražnjenu Biškupsku stolicu vu Litomislii. Ali Ivan pun poniznosti, pod nikakov način ni hotel ovu visoku čast na sê prijeti. Drugoć je Prepuštiu Višehradensku, vsako lěto do jezero ranjškov donašajuču, od kralja podavanu z-neobladanum poniznostjum izbil, da stem bolje bude nazvešćal rěč božju. Almuštvenika kraljevskoga čast je vendar prijel, da se nebi šudil suprotiven vsem kraljevskem milošćam. Vu ovoj časti jesu njegvu nezatrudljivu marljivost dvorjaniki, miloser-

dnu darežljivost siromaki, razumnu pravičnost vu jednakem razdelenju vsi hvalili. K-tomu vu naj težešem poslu, kojega dokončati i odkrajati nesu mogle pravde, Ivan postavljen sudec, je vsa spametno na konec dopeljal.

Kraljica Johana, koja je bila kči Alberta Bavarskoga i Knegina od Henegaua i Holanda, je bila žena z-vnogoverstnemi krěpostmi nakinčena. Po njegveh prodečtvih genjena je sî njega izebrala za svojega Spovědnika. Ali i zaisto je potrebuvala ona takvoga Vodju zbog vnogeh zbantuvanj, koja njoj je zavdaval njein Kraljevski tovaruš. Venceslav je doisto nju kruto zažgano ljubil; ništarmanje pokehdoh je bil zevsema premenljiv, je začel pobožnu kraljicu nazlobuvati, hudem okom gledati, i na nju sumlju nositi; odkud je zadobil grěšno hotenje zezvědeti, kaj Johana tak gusto puti na Spovědi poveda? kaj od njega misli? jeli koga drugoga ljubi? i ostala spodobna, koja neg samo kervoločnost more zmišljavati. Na ov anda cilj dozove svètoga Ivana vseh kraljičeneh skrovnostjah naj ufanešega svědoka: i začne njega z-rěčmi obhadjati, kaj kakva napervodonašati, i zadnjić spitavati za ona, koja njemu na svèti Spovědi jesu bila zaufana od Kraljice. On je njemu obečal vsu srěču, časti, bogatstvo, akoli njemu neg samo i koja bude valuval od spovědne skrovnosti. Na ovo grěšno izpitavanje osupne se svèti Ivan, i prez vsakoga straha začne Kralja vu nazočnosti oštro karati, kulika bi to bila grěhota očituvati skrovnosti svète Spovědi, naj anda prestane želješi zeznati ono, kaj prez grěha nemore zezvědeti.

Na ov kratki ali zresni odgovor stegne čemerno serdce Kralj od dugšega izpitavanja i vekše kervoloćnosti, ufajući se, da kaj z-mastnemi rěčmi nebi mogel opraviti pri Ivanu, drugoć z-grožnjum i mukami stem leglje bude mogel na konec dopeljati. Za kratkem vrěmenom nesrečni sokać ně jako verlo spečenoga kopuna pošlje na kraljevski stol, ova mala nepazljivost je Venceslava na tuliko vužgala, da je zapovědal sokača živoga nateknuti na raženj, i pri onem istem ognju na město kopuna obračati. Ova kervoločna zapověd je vse dvorjanike jako prestrašila, nili nikoga ni bilo, koi bi se bil ufal jednu jedinu rěć za tužnoga pregovoriti. Ništarmanje svèti Ivan, kak pervić bi njemu do vuh bilo došlo ovo nečlovečno dopitanje, odide vu kraljevskî dvor, hiti se k-nogam Venceslava, i z-lěpemi rěčmi začne njega od tulike nemiloserdnosti odvračati. Ali na vse pro-

šnje gluh, da se reši nepriličnoga zagovoritela, dozove grabante, i prez vsakoga poštuvanja proti redovničkomu stališu, zapove njega vu naj glibšu temnicu postaviti: gdě vu tmici i smradu, z-gladom i žedjum trapljen je više danov sprevodil. Svèti Ivan je ovo nedostojno baratanje terpljivno podnašal, pokehdob njemu ovoga lastoviti zrok ni bil neznan, ali niti Kralj već nikakvu skrovnost ni delal iz toga, dapače je dal njemu vu vuzu poručiti, da iz nje tak dugo neizide, doklam goder bude obstajal vu mučanju oneh, koja on je zeznal vu spovedalnici od Kraljice. Za spunjenemi vendar nekulikemi dnevi, kak da bi Kralju žal bilo, pošlje dvorjanike k-Ivanu, proseči njega, naj oprosti njegvoj naglosti i serditosti, naj pozabi krivicu sebi včinjenu, i naj izide iz temnice, à zutra na znamenje pomirenja i složnosti naj dojde k-kraljevskomu stolu. Drugi dan dojde Ivan vu kraljevski dvor, gdě je bil z-vsum dostojnostjum prijet. Po dokončanem stolu zapove Kralj vsem nazočnem odstupiti, i ostane sam z-svètem Ivanom, ter njega znović prosi i nagovarja, da bi hotel njemu očituvati skrovnosti sebi od Johane Kraljice na spovědi zaufane. „Ti se moreš, reče njemu, segurno zanašati, da od tebe čujena nigdar nikomu neču očituvati; dapače ako meni izpuniš volju, hoču tebe z-blagom i častmi obilno nadeljiti. Ako pako ostaneš vu tvojoj tverdokornosti, tak znaj, da tebe vsakojačke muke, pregoni, dapače ista smert čaka.“ Ništarmanje svèti Ivan na ova serdčeno odverne: „Prez velikoga grěha nesmem odpreti spovědnu skrovnost: anda — rajši hoču vse muke dragovoljno podnesti, nego čujene grěhe očitujuć zbantuvati Boga, ter ovak sebi vekivečne muke peklenske na glavu nakopati.“ Nato hudobni i serditi Kralj sproti hahara, kojega vsigdar vu dvoru pri rukah je deržąl, i na razveselenje svoje kervoločnosti kumom ozival, dozove z-drugemi biriči i grabanti, zapove Ivana sleči, na vitel raztegnuti, ovak gologa po rebrih i vsem životu z-vužganemi bakljami žgati i pripekati tak dugo, doklam od Johane čujena bude valuval; oni izverše nečemurnu zapověd vu nazočnosti Kralja; ali ov neobladljivi službenik božji vu oveh nemilostivneh mukah ni druge rěči izvustil, kak svèta Ježuša i Marie imena. Zadnjić je bil iznet iz vitla, ter ves razmercvarjen i pak vu vuzu postavljen. Vu temnici je sam

Odkupitel pohodil svojega věrnoga slugu, i njegvu dušu napunil z-naj slajšem obatrivenjem.

Kaj kada bi Kraljica bila zeznala, hitela je k-Kralju, pred njega na kolena opala, i njega po svojeh prošnjah i suzah vtišila, dapače svojega duhovnoga otca oslobodjenje iz vuze je izprosila. Za nekuliko vrěmena je počel Ivan i pak dohadjati vu kraljevski dvor, kak da nikakvu krivicu sebi včinjenu nebi čutil. Medtemtoga je previdel, da ov mir nebude dugo terpel; anda — pričel se je pripravljati k-smerti, zato se je popašćil svoju pervešu navučanja čast z-vekšum zažganostjum nego i gda predi obveršavati, ravno kak da bi po dvojverstnem delu hotel nadomestiti ono vrěme, koje njemu na skorom bude skratčeno. Poklam kam bi on jednoć ove rěči světoga Pisma: „Jošće jedno malo, i vre nebudete videli mene,“ za predgovor svojega govorenja bil sebi izebral, je on više puti ponovil ove rěči: „Ja već nemam časa z-vami govoriti,“ tak da vsi poslušiteli jesu mogli razmeti, da je on njim nakanil svoju skorašnu smert nazvěstiti. Na koncu ovoga govorenja, z-proročanskem duhom razsvětčen, je nazvěstil z-suzami oblejan budući nesrěčni stališ česke zemlje. Njegvo očituvanje je bilo zaisto spunjeno po strahoviteh opustenjih, koja po svojeh bojih jesu zrokuvali Hussite. Predi pako nego bi iz prodekalnice dole bil izišel, od svojeh poslušitelov vzemši prošćenje, je oprosil Kanonike i vse Redovnike za oproščenje zbog vseh zločesteh peldah, koje on morebiti je njim dal.

Od ovoga časa počemši je se zveršaval vu vseh pobožnosti činih, po kojeh se človek more pripraviti k-srěčnoj smerti. Pokehdob pako je bil obsvedočen, da vu zadnjem živlenja hipu obramba blažene Děvice Marie je naj osebujneša, anda — da se nje činì vrědnoga, odpravil se je na put vu Boleslaviu k-čudnovitomu i glasovitomu kipu Majke božje, kojega od starine světi Ciril i Metodius, slavjanski Apoštoli, ovdě jesu podignuli, i koi od vseh ćeske zemlje stanovnikov je bil kruto poštuvan.

Po dokončanoj pobožnosti je se on pod večer i pak vu Pragu povernul. Kralj čes oblok gledajuči je njega zapazil na vulici, i pokehdob vu njem već nikakvoga straha božjega ni bilo, sproti je njega obišlo ono peklensko skušavanje zezvědeti kraljičine grěhe; zapovědal je anda njega pred sê dopeljati, i njemu nazoči postavljenomu reče serdito: „Ako meni taki nebudeš valuval spověd moje tovaruši-

ce, dam tebe vu vodu porinuti." Svèti službenik božji ni nikaj odgovoril Kralju: ali ovo isto mučanje je očivesto svědočilo, da je pripraven rajši vumreti, nego grěšiti. Kralj od serditosti ves zvun sebe postavljen, zakriči: „Odpeljajte ovoga človeka spred mene, i da ljudstvu njegva smert otajna ostane, hitěte njega ob noć vu vodu." Svèti Ivan je oveh jošće nekuliko hipov življenja sprevodil vu pripravlanju k-smerti. Kada bi anda noć bila nastala, jesu njemu ruke i noge zvezali, i njega iz mosta hitili vu Moldavu potok, koi teče čes varaš. To se je dogodilo na god zastuplenja Kristuševoga dan 16. Rožnjaka (Maj) lěto 1383.

Komaj pako da se je ov svèti Mučenik pod vodum zadušil, sproti je njegvo na vodi plavajuče tělo obsterla nebeska světlost, koja je vnožinu ljudstva privabila k-vodi. Kraljica, koja od vsega toga ni nikaj znala, oderči k-kralju, da njega opita za zrok ove nenavadne světlosti, koju ona iz svoje hiže je videla na vodi. Ali Kralj od straha prevzet niti jedne rèči ni pregovoril, ter da svoju zdvojnost zakrije, je odišel na ladanje, kam njega nigdo ni smel sprevoditi. Světlost drugoga dana je očituvala vsu skrovnost, koju takaj isti kraljevski hahari povsud jesu razglašuvali.

Ves varaš je se skup izišel, da vidi svèto tělo. Kanoniki jesu dali nje van zvaditi, i nje jesu dostojno sprevodili vu bližnju Cirkvu Samonjakov svètoga Križa do vrěmena, doklam oni vu stolni Cirkvi budu pripravili dostojno pokopališća město. Od vseh stran je gernula velika vnožina ljudstva k-městu, gdě je ležalo tělo svètoga Mučenika. Vsaki se je rival do njega, njemu ruke i noge kušuval, sebe vu njegve prošnje pri Bogu preporučal, ter se je za srěčnoga štimal, akoli je mogel kakvu kerpicu od njegve oprave ali od česa drugoga dobiti.

Kralj vu svojoj strahovitoj samoči je zezvědel poštuvanje ljudstva, koje je izkažuvalo svètomu Mučeniku, i kajti se je bojal punte, zato je zapovědal Samonjakom, da za preprečiti vsaku halabuku, naj zakriju svèto tělo kam vu skrovno město. Oni jesu doisto na zapověd Kralja skrili tělo, ali na vekše odičenje svètoga Mučenika, pokehdob skrito takvu nebesku duhu je od sebe davalo, da nje pred ljudstvom nikak nesu mogli zatajiti. Poklam kam bi pako vu stolni Cirkvi bilo dogotovljeno mesto, kam bi se svètoga Mučenika tělo bilo imalo položiti, onda se Kanoniki i ostali Redovniki, od velike vnožine ljudstva sprevadjani, jesu povdali vu Cirkvu svètoga Križa, i nje odtud podignjeno

z–naj vekšum dostojnostjum jesu prenesli vu stolnu Cirkvu, gdě nje jesu položili, i na pokopališće postavili kamen, na kojem je izrezan nadpis, koi jošće den denešnji obstaje: „Pod ovem kamenom leži tělo poštuvanoga i odičenoga Mešnika Ivana Nepomucenskoga, Navučitela Bogoslovja, Kanonika ove Cirkve i Spovednika Kraljice, koi, kajti je stalno i věrno občuval skrovnost svète Spovědi, je bil na zapoved Venceslava četertoga, Cesara i Kralja Českoga, sina Karola četertoga kervoločno mučen, i iz pragenskoga mosta vu Moldavu potok hitčen lěto jezero tri sto osemdeset i tretje.“

Bog je po njem vnoga čudočinstva včinil. Više beteżnikov, koji već nikakvoga ufanja ozdravlenja něsu imali, jesu pri prenašanju njegvoga svètoga těla svoje perveše zdravje nazad dobili. Takaj buduć jesu pri njegvem pokopališću vnoga čudočinstva včinjena; i vsi, koji z–věrnem serdcem jesu njega zazivali za zagovor, jesu prijeli prošene milošće.

Kraljica je postala kruto turobna nad smertjum ovoga božanskoga službenika, navlastito kada vse okolnosti njegve smerti je zezvědela. Od ovoga časa je počela ginuti, doklam i ona lěto 1387 je z–blaženum smertjum iz ovoga světa preminula.

Nesrěčni Venceslav je nekuliko měsecov sprevodil vu gradu ne daleko od Prage ležečem, Zebrah zvanem, i njegvo vu zločinstva vtopljeno serdce ni nikaj bilo moguče poboljšati. On se je ovde bil zaperl boječi se, da se nebi kakva punta proti njemu podignula. Ali svèti Evangelium je navučal njegve podložnike, da se ni smeti osavljati proti svojemu orsaga ladavcu. Poklam kam bi on bil videl, da sû vsa mirna, ter da se ničesa něma bojati, je se nazad povernul vu Pragu, gdě se je znović vu vse nezrednosti i razvuzdanosti povdal.

Ali tomu ni bilo dugo, da je počutil božansku kaštigu. Vu njegvem kraljestvu jesu se od vseh stran podignule domaće punte. Česki velikaši, kojem se već duže ni hotelo podnašati njegve kervoločnosti, jesu njega, nagovorjeni od njegvoga brata Sigismunda, vugerskoga Kralja, postavili vu vuzu, iz koje vendar po nemarnosti podmičeneh stražanov je bil vušel. Zadnjić od gute vudren je vumerl vu svojeh nezrednostjah, niti mû Bog tuliko vrěmena ni dopušćal, da bi se z–njim bil mogel pomiriti.

Za tremi stotinami lětmi po mukoterpni smerti svètoga Ivana, najmre dan 14. Travna (April) lěta 1719 jesu odperli njegvo pokopališče, i vu njem jesu našli gole kosti, ništarmanje čisto cěle i skupzjedinjene, njegov pako jezik tak frižek, kak kakvoga živoga čoveka. Jedino na zatiljnaku i na ramenih jesu se opažuvala znamenja stučkov od njegvoga vu vodu prehitavanja. Potlam pako za šestemi lětmi je jezik pred apoštolskemi sudci na naj vekše ćudo svoju temnu boju premenil vu čerlenu. Benedikt XIII. Papa je zapovědal lěto 1729. dvanajsti dan Sušca (Martius), da se njegov vsakolětni spomenek ima obslužavati, i poštuvati kakti „Mučenik Mučanja.“

Mukoterpna smert svètoga Ivana Nepomucenskoga dàje nam priliku razmišljavati zapověd mučanja oneh, koja se čuju na svètoj Spovědi. Ovdě se more Spovědnikom prilagoditi ono, kaj velì svèti Augustin: „Kaj ja iz Spovědi znam, to ja menje znam, kak ono, kaj čisto neznam.“ Svèti Ivan Klimakus opažuje, da Bog ravno vutom osebujno zverhu svoje svète Cirkve skoznuje. „Nigdar se jošće ni čulo, veli on, da bi se grěhi na Spovědi čujeni gda bili očituvali. Bog to tak odredjuje, da se grěšniki neodvračaju od Spovědi, i nementuju jedinoga ufanja zveličenja.“ Zaisto prez ovoga nepretergljivoga mučanja, koje službeniki Ježuša Kristuša moraju obderžavati, zapoved i dužnost, tužiti se zbog svojeh grěhov, već nebi obstajala.

Zvun duhovne hasni, koju zapověd mučanja čujeneh vu Spovedi doprinaša, je takaj orsagu od kruto velike koristi, ar Redovnika postavlja vu stališ navalenja naj vekšeh nezrednostjah preprečiti, koje on prez Spovědi nebi mogel znati, ter daje njemu priliku čutenje kajanja i poboljšanja vu grěšniku živo obuditi. Ovo opaženje je Hainriha IV., francuskoga kralja, kruto vu serdce vseglo.

Skrovnost Spovědi je nepretergljiva. Kaj goder pokornik Redovniku, na město Boga, očituje i valuje na Spovedi, je kakti zakopano. Da bi nam Bog bil zapovědal, da mi na zadoblenje njegve po grěhih pogubljene milošće i vekivečnoga blaženstva moramo naše grěhe očivesto valuvati, jeli nebi morali ovakvu zapověd zveršiti? Kuliko anda bolje jesmo dužni naše grěhe na skrovnom valuvati Redovniku, koi pod naj vekši grěh i naj oštrešu kaštigu je dužen mučati

ona, koja na spovědi je čul, i koi, kak světi Ivan, mora rajši vumreti, nago iz kakvoga goder zroka komu, bil gdo mû drago, naj menjšega kaj očituvati od oneh, koja je čul na sveti spovědi? Nebojmo se anda, niti se neplašemo vse naše grěhe valuvati. Mi bi se drugać vu naj vekšu pogibel postavili jednoć na občinskem sudu pred vsem světom obšanjeni, i vu vekečneh mukah vekom skvarjeni postati. Dapače sramujmo se grěšiti; bežemo pred grěhom, kakti pred kačum, kak nas opomina světo Pismo. Ako pako jesmo zagrěšili, tak se podložemo ovomu malomu osramotčenju vu Šakramentu světe Pokore, da po skrušenoj i istinski spovědi zadobimo oprošćenje grěhov, milošću božju i pokoj dušnoga spoznanja. „Je osramotčenje, veli světo Pismo, koje nam diku zaslužuje." —

Zamučemo nam zaufane skrovnosti!

„Opravljaj tvoj posel z-priatelom. i svoje skrovnosti neočituj nikomu stranjskomu!"

„Poduši svoju zvědljivost, i nepotrebuj znati, kaj se nesme povědati, ter jedinomu Bogu znati je zaderžano!"

„Koi svoj jezik nezavuzda, ovoga bogoslužnost je prazna .... Jezik je ogenj, svět krivičnosti .... nevkrotljivo zlo, pun smertnoga čemera. Po njem blagoslavljamo Boga i Otca: i z-njim preklinjamo ljudi, koji na božju spodobu jesu stvorjeni. Iz jednoisteh vust izhadja blagoslov i preklinanje. To, moja bratja, naj nebude tak." *Jak.* 1, 26: 3, 6—10.

„Mučati ima svoj čas, govoriti svoj čas." *Cirk.* 3, 7.

Spovědaj se vsigdar iz serdca istinski!
Svoj jezik potrebuj na božju hvalu!

MOLITVA. Bože, koi sî po neobladanem blaženoga Ivana spovědnem mučanju tvoju Cirkvu z-novum mučeničtva korunum odičil: daj nam po njegvem zagovoru i peldi naš jezik pazljivo čuvati, ter rajši vsa zla, nego duše kvar, na ovem světu podnašati. Po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI JANUŠ I PAVEL,

Brati i Mučeniki.

Njihov vsakolětni god obslužava se dan 26. Klasna (Junius).

Svèti Januš i Pavel, dva plemenite kervi brati, od mladosti podvučeni vu keršćanski věri, jesu vsigdar vu pravi věri stalni i vu světosti življenja Bogu povoljni ostali. Obadva jesu bili službenikî Konštancie, Konstantina cesara kčere, koja njim za njihove věrne službe je ostavila veliki imetek, kojega oni z-nezatrudjenum darežljivostjum jesu razdeljuvali med vboge.

Cesar Julian, koi, akoprem je bil odhranjen vu keršćansko-katoličanski věri, je nju od nevěrneh slěparov i od nečistoga duha prevkanjen i zbludjen zapustil, i bolvanomolec postal, i kakti takov je kervoločno preganjal Cirkvu božju; za poglavare je postavljal nemiloserdne bolvanomolce, da bi Keršćenike zatirali; onem pako, koji bi zapustili Keršćansku věru je obetal velike službe: ov anda Cesar je željel ove dva brate vu svoju službu prijeti ufajući se, da oni vu njegvem dvoru budeju odstupili od službe pravoga Boga. Oni pako jesu njemu poručili: „Mi se tvojoj službi odgovarjamo, pokehdob ti jesi odstupil od Ježuševe službe.“ Ov njihov batrivni odgovor je cesara kruto razserdil, i je zapovědal vojničkomu oblastniku Terencianu, da ovem dvem bratom naj nazvěsti smert, akoli se nebudeju hoteli bogom vklanjati. Oblastnik je njim to očituval, i skupa deset danov odlučil na premišljavanje. Svèti Januš i Pavel jesu vu oveh njim na premišljavanje odlučeneh dnevih vse svoje blago i bogatstvo razdeljili med siromake, i vu družtvu z-Krišpušem Měšnikom, Krišpinianom cirkvenem diakom, i Benediktum plemenitum gospum jesu se po zažganoj molitvi, i po obslužavanju světeh skrovnostjah vu svojoj hiži jačili i pripravljali za nadospejuči harc.

Januš i Pavel, pokehdob vu svojem prave věre valuvanju jesu stalni obstajali, jesu bili vu svojoj hiži čuvani, da nebi kam pobegli, i da nigdo k-njim dojti, nigdo nje videti, niti nigdo z-njimi spominati se nebude mogel. Jedenajsti pako dan pod večer dojde Terencian

oboružen z–vojniki k–njim, od cesara poslan, z–zlatem bolvana kipom, i njim vu imenu cesara je zapovědal, da se naj pokloniju Jupitru maleku, ako nečeju vumreti. Vu molitvi postavljeni i najdjeni, ter čujuči ovu zapověd, odverneju batrivno: „Ako Julian je tvoj gospon, pojdi k–njemu, i miruj z–njim, mi němamo drugoga Gospona, nego Ježuša Kristuša, maleke pako nebudemo nigdar molili.“ Terencian, da svojem grožnjam vekšu važnost doda, vučini pred hižum na dvorišću vu njihovoj nazočnosti skopati jamu, vu koju se budu imala hititi njihova mertva těla. Januš i Pavel odgovoriju njemu: „Mi jesmo pripravni vumreti za Ježuševu věru.“ Onda zapove njim vu njihovoj lastoviti hiži glave odseči, i njihova trupla vu vre predi zgotovljenu jamu hititi, ter marljivo zagernuti, da nikakov trag od njihovoga skončenja nebude se videl. Drugi dan Terencian iz straha zmutnje med ljudstvom, ali pak da nje věrni Keršćeniki nebi poštuvali kakti Mučenike, po vsem varašu vučini lažljivo razglasiti, da Januš i Pavel jesu zbandišani vu pregon.

Ništarmanje proti Gosponu ni tolnača: Krišpušu, Krišpinianu i Benedikti je bilo od Boga razodeto, kaj se je z–ovemi dvemi brati dogodilo, i kajti narekujuć včinjenu krivičnost i kervoločnost povsud jesu razglašuvali, jesu takaj na glavno zgublenje bili obsudjeni.

Ne dugo zatem je bil Terencianov sin nezmerno trapljen od nečistoga duha, koi njega je gonil vu hižu svèteh Mučenikov Januša i Pavla. Potom jesu se njegvomu otcu odperle oči njegve tmične duše, i on se je z–naj bridkešum žalostjum kajal, da je ovu kervoločnu smerti zapověd zveršil. On je postal věren, i dal se je kerstiti. Po prijetem svètem Kerstu je se gusto puti videl pohadjati město, na kojem těla světeh Mučenikov Januša i Pavla jesu ležala pokopana, i ovdě je on med obilnemi suzami skrušeno molil. Njegov sin je bil oslobodjen od nečistoga duha, i on takaj je se dal kerstiti. Zadnjić jesu bile takaj njim od nevěrneh odsečene glave, njihova pako těla jesu bila od dveh Redovnikov Ivana i Pimenisa vu hiži svètoga Januša i Pavla potajno zakopana. Ravno sim jesu ovi isti Redovniki vre predi těla Krišpuša, Krišpiniana i Benedikte bili prenesli i skrovce zakopali.

Nekuliko lět kesneše, najmre pod svètem Otcom Papum Damasom (on je vumerl lěto 384) je bila hiža svètoga Januša i Pavla

na njihovu čast posvètčena za cirkvu, koja se zove cirkva svètoga Pamakiuša, kajti je bila zezidana, ali končemar razprostranjena i olěpšana od svètoga Pamakiuša, dobroga priatela svètoga Hieronimuša, i bogabojećega človeka, koi se takaj nahadja vu broju Svètcov, i njegov vsakolětni god odslužava svèta Cirkva dan 30. Velikomešnjaka (August).

Mukoterpna smert svètoga Januša i Pavla je se dogodila dan 26. měseca Klasna (Junius) lèto po Kristuševem narodjenju 362.

Od njih vučemo se opomenke svètoga Pavla Apoštola naslěduvati: „Vi jeste za dragu cènu kupljeni, nebudite (iz želje za dikum i blagom) sužnji ljudih.“ 1 *Kor.* 7, 23. „Koji hočeju obogateti, opadaju vu skušavanje i vu vražje mreže, i vu vnoga nespametna i škodljiva poželenja, koja ljudi vu nevolju i skvarjenje vtapljaju. Ti pako, ò človek božji! ogiblji se takveh, naslěduj pako pravicu, pobožnost, vèru, ljubav, terpljivnost, krotkoču.“ 1 *Tim.* 6, 9. 11.

O da ja nigdar nebi prepal vu takvu bedastoču, da bi ja bil rajši priatel světa, i poleg toga postal nepriatel božji! —

MOLITVA. Prosimo tê, vsamoguči Bože, dopusti se nam zverhu odičenja svètoga Januša i Pavla, koje jedna vèra i jednaka mukoterpna smert je načinila pravum bratjum, dvojverstno veseliti, po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI JURAJ,

Vitez i Mučenik.

Kranjske zemlje Zavětnik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 24. Travna (April).

Svèti Juraj je bil vsigdar vu vsoj Katoličanski Cirkvi vu velikoj časti, i vre perve Keršćanstva věke jesu bile vu razlučneh orsa-

gih Cirkve Bogu na čast vu njegvem imenu zezidane. To svědoči, da on vre vu perveh Katoličanske Cirkve časih je živel. Takaj to se zna, da Bog po njem je včinil vnoga čudočinstva, kak nam to svědočiju starinskeh vrěmen věruvanja vrědni Pisci, koji svědočiju, da světi Juraj je bil rodjen vu Kapadocii od poglaviteh roditelov; po smerti pako svojega otca, je se z-svojum premogučum materjum, koja je bila rodjena vu Palestini, povdal vu Nikomediu. Pod Dioklecianom cesarom je stupil vu vojnički stališ, vu kojem po svojeh krěpostjah i viteštvu je došel vu tuliku milošću pri Cesaru, da je njega z-vnogemi častmi nadeljil. Ništarmanje kada cesar je počel preganjati Keršćenike, je světi Juraj iz ljubavi proti razpetomu Ježušu vse svoje časti zapustil, i cesaru odperto ter batrivno njegvu kervoločnost proti Keršćenikom spočituval, i sve cesarske zapovědi proti njim dane razdrapal.

Kaj se světi Juraj je mogel nadejati, to se je zaisto takaj dogodilo. Kervoločni i vu poganinstvu zakorenjeni Dioklecian čujuči to, je se kruto razserdil i zapovědal njega vu vuzu postaviti, gdě njega budučega z-mastnemi rěčmi, z-obetanjem velikeh častih, i zadnjić z-grožnjami i razlučnemi mukami je hotel genuti na zatajenje Ježuševe věre. Ali světi Juraj, drečni Ježušev vojnik, je hotel rajši svoje življenje položiti, nego da bi njega bil zapustil, zato zapove cesar njemu drugi dan, najmre 23. dan Travna (April) okolo lěta 303 po Kristuševem narodjenju glavu odseči.

I ovo je vse, kaj se od světoga Juraja stalno zna, pokehdob obilneši opis njegvoga življenja i njegve smerti ni došel do nas, kak takaj od vnogeh drugeh Světcov i Světic božjeh, kojeh opis življenja je se zgubil, ali od nevěrnikov požgal, ali pak od Krivověrnikov pokvaril.

Ništarmanje — akoprem se od življenja i smerti světoga Juraja zevsema malo zna, tak vendar ono malo, kaj se zna, je kruto podvučljivo. On je bil dober Keršćenik oposred spačljiveh nevěrnikov; on je bil drečni Vitez pod nevěrnem cesarom, ali vendar zmir bogabojeći, on je za věru Kerv prelejal, kaj očituje njegvu osebujnu ljubav proti Bogu. Živa věra, tverdno i stalno ufanje, ter goruča ljubav, ovo troje je bilo njegva obramba proti vsakomu zlu, i ravni put vu nebesko Kraljestvo. Za Ježuševu volju je se odgovoril bogatstvu, časti, tělovnem veseljam, i vsem vrěmenitem dobrotam, da bi batrivno

i serdčeno šetuval za Ježušem. On se ni bojal meča, ognja, muk, dapače niti iste smerti, samo da bi zadobil Ježuša. Ježuš je vumerl na Križu iz ljubavi proti človečanskomu pokolenju, takaj světi Juraj je dragovoljno položil svoje življenje iz ljubavi proti njemu. O srěčni Mučenik! kojega niti suprotivšćine, niti muke, niti ista smert ni mogla odlučiti od Boga! Blago sî gâ ovomu serdčenomu obladavcu vseh nepriatelov, pokehdob već nigdar nebude od nijednoga obladan!

Vre od negda slikuje se světi Juraj vu spodobi na konju, koi z-sulicum prebada pozoja, vuz njega pako ženska glava, koja klečeč moli. Ova moleća ženska glava napervopostavlja Věrne vseh varašov i orsagov, koji se preporučaju světomu Juraju vu zagovor; pozoj znamenuje hudiča; sulica, z-kojum prebada pozoja, znamenuje božju pomoć, koju světi Juraj more izprositi Věrnem suprot peklenskomu pozoju, to je: vragu — Keršćanski Vojniki jesu njega za pomočnika nazivali i njemu se preporučali navlastito vu bojnoj sili.

Vsaki Keršćenik more koje te muke, koja světoga Juraja je včinila tak odičenoga, dělnik postati, akoli on najmre vsa nadospejuča skušavanja z-kerščanskum terpljivostjum prez morguvanja i pritužavanja podnaša. Ova terpljivnost stem je potrebneša, skem občinskeša je prilika za nju zveršavati. I zaisto — mi imamo vsevdilj nekaj ali od strane našeh bližnjeh, ali od strane sameh nas terpeti. Od strane drugeh jesu nedostojnosti, suprotivnosti, tverdokornost, nenavidnost, krivičnost. Od strane sameh nas jesu vnogoverstne muke těla i duše, koje se spod jedno zmenjaju. Ništarmanje terpljivnost, iz keršćanskeh nagiblujučeh zrokov poprijeta, more vse naše nevolje podnesljiveše načiniti, bridkost nas obteršujučeh zlih pomenjšati, dapače na našu hasen obernuti. Odlučemo se anda jeden krat za vsigdar k-serdčenoj terpljivnosti vu vseh prilikah, ona nas bude branila suprot vsakoj slaboserdčnosti, oposred naj čutljivešeh priteščicah bude nas batrivela, vse naše muke najemne včinila, ter nas pridružila k-onem obladajučem Vitezom, koje Ježuš Kristuš spoznava za svoje prave Keršćenike.

„Moju proti Bogu ljubav nikaj nebude oslabelo; nikakva fěla muk nebude njegov strah iz mojega serdca odtudjila.“ Sv. Gregur.

„On se bude ognul vekivečnem mukam, koi za Kristuševu volju terpi!“

„Neplaši se pravično dugovanje poleg dužnosti braniti!“

MOLITVA. O Ježuš, koi po tvojeh mukah jesi postal naš Navučitel i pelda prave terpljivnosti, podelji nam, da mi po premišljavanju oveh vse naše muke z–stalnum terpljivnostjum podnašamo: Koi živeš i kraljuješ Bog od veka do veka. Amen.

KOZMAŠ I DAMJAN,

Brati, Vračiteli i Mučeniki.

njihov vsakolětni god obslužava se dan 27. Malomešnjaka (September).

Světi Kozmaš i Damjan je po cělem Keršćanstvu vu velikoj časti, světa Cirkva spomenuje se iz njih vsaki dan pod světum Měšum, i vu Rimu je vre vu lětu 528 světi Otec Papa Feliks IV. njim na čast dal podignuti lěpu cirkvu, koja se jošće do današnjega dneva imenuje: „Cirkva světoga Kozmaša i Damjana;“ zvan ove cirkve dičiju se takaj vnoge druge cirkve vu Rimu z–njihovemi ostanki. — Vu Arabii jesu bili stanoviti pobožni keršćanski tovaruši, koji jesu imali pet sinov, imenom: Anthimus, Leoncius, Euprepius, Kozmaš i Damjan. Njihova mati Theodora, poglavita i preštimanja vrědna, ter naj věrneša službenica božja, stoji pri Gerkih jošće sada vu velikoj časti. Ona je nje vu božjem strahu marljivo odkojivala. Dva njeini naj mlajši sini, najmre: Kožmaš i Damjan, jesu se povdali vu vračenja navuk, vu kojem jesu načinili velik napredek, pokehdob božja milošća je bila z–njimi. Njihovo bogaboječe živlenje, kak takaj njihova razumnost, i dober napredek vu vračenju jesu njim priskerbela občinsku zaufanost i preštimanje, ne samo pri Věrneh, nego takaj pri poganinih. Kada jesu bili pozvani k–kojemu betežniku, tak vsigdar iz serdca moleć jesu stupili vu hižu betežnika, i poklam kam bi zverhu betežnika znamenje světoga Križa bili načinili, onda stoperv jesu počeli zvědjati za betegom, njim davali vračtva, i betežniki jesu ozdraveli, nekoji mahom, à nekoji za kratek čas.

To se je vsakomu čudnovito videlo, da ovi dva vračiteli svoje posluvanje i svoju vmetelnost nesu prodavali, nego vse betežne jesu zabstunj vračili, zbog česa jesu bili ozvani z–gerčkem imenom „Anar–

gyrii," to je: Vračiteli prezplatčni, koji nikakve peneze nesu prijemali. Božanska ljubav, koja je zverhu vsega znajdljiva, je oveh dveh bratov volju genula, da se oni vu navuk vračenja jesu povdali, i njega zveršavali; kaj pako božanska ljubav činì, je Bogu, Bogu ljubavi, ne samo kruto dopadno, nego takaj zevsema prijetno. Potom jesu bila njim vseh serdca očivesta, i potom je bila njim dana prilika nevěrne podvučiti, grěšnike obernuti, i Ježuševo Kraljestvo razširiti. Ovem načinom jesu bili ovi dva Vračiteli skupa takaj Apoštoli, koji ne samo těla, nego takaj duše jesu vračili.

Iz Arabie jesu se ovi dva brati preselili vu Egeu, Cilicie, sada Karamanie zvanoga orsaga, primorski varaš, gdě oni više lět poslujuči po svojeh dobrotah i krěpostjah sebi vsega ljudstva ljubav i preštimanje, à Bogu veliki broj věrneh jesu pribavili; i ravno zato jesu se proti njim podigli bolvanski aldovniki, koji se nesu mogli zadosti pritužuvati, kulikoga ovi vračiteli kvara doprinašaju bolvanomolstvu po svojoj nazočnosti i copriah (potom jesu oni razmevali njihova čudnovita vračenja). Dogodilo se je pako da vu varaš Egeju je došel nevěrni oblastnik Lisias iskat Keršćenikov, i nje silit, da se pokloniju bolvanom, kak njemu jesu zapovèdali nevěrni cesari Dioklecian i Maksimian. Komaj pako da bi nevěrni oblastnik Lisias bil došel vu varaš Egeju, sproti je zezvědel, da dva svèti brati Kozmaš i Damjan jesu poglaviti Keršćeniki, koji vučiju vklanjati se Ježušu, ter da jesu serditi nepriateli rimskeh bogov. Oblastnik je mahom zapovědal obadva bogaboječe brate vloviti i vu vuzu postaviti. Nekuliko pako danov kesneše je dal nje dopeljati vu bolvanovnicu pred svoju sudbenu stolicu, i nje naj pervić je pital za ime, domovinu, i njihovu věru. Kozmaš je odgovoril: „Mi jesmo iz jednoga varaša Arabie. Ja se zovem Kozmaš, à ovo je moj brat, i zove se Damjan. Mi jesmo plemenitoga roda. Naše posluvanje je vračenje. Takaj ovi jesu naši brati, kojeh imena tebi, ako zapovědaš, takaj budem očituval." „Očituj," odverne oblastnik, à Kozmaš reče: „Oni se zoveju Anthimus, Leoncius i Euprepius." Lisias reče na dalje: „Kakvu věru valujete vi?" Nato odgovori Kozmaš: „Mi jesmo Keršćeniki." Oblastnik reče: „Zatajte vašega Boga! Hodte sim, i aldujte našem zmožnem bogom, koji jesu načinili vsu světa okrugljinu." Nato odgovoriju

vsi brati skupa kakti z-jednem glasom: „Mi tvoje niščetne boge i bolvane zametčemo. Oni se niti neimenuju ljudi, nego vragi.“

Na ovo govorenje kruto razserdjen Lisias, zapove ove keršćanske brate za ruke i noge zvezati, i razlučnem načinom mučiti. Vu oveh mukah izkrikneju ovi stalni Ježuša Kristuša Vitezi: „Mi nemaramo za tvoje muke (kajti mi nje vu Ježuševem imenu podnašamo). Ti moreš nad nami jošće hujše muke od oveh skušati.“ Onda reče Lisias: „Ja vam ove kratke muke jesem hotel dati počutiti, da vas genem na podavanje aldovov bogom; pokehdob pako vi nje zametčete, tak potom obšanujete cesara i mene.“ Zatem zapove nje hititi vu morje. Komaj pako da bi to bilo včinjeno, sproti se jesu po božanskem odredjenju razvezali njihove spone. Svèti sluge božji jesu plavali nad vodum, i slapi jesu nje nevražene van na suho izhitili. Oblastnik je to, kak je bilo vsem poganinom vsigdar vu navadi, očituval za copriu, i rekel, da ako nju njega navčiju, hoče nje naslěduvati. Kozmaš i Damjan odverneju njemu: „Stupi z-nami vu občinstvo Ježuša Kristuša!“ Ove rěči čujuči Lisias reče serdito: „Vu imenu Hadriana boga hoču z-vami občiti!“

„Maleki vaši, odverne Kozmaš, jesu gluhi i slěpi, — samo iz kamena načinjeni. Naš pako Bog je pravi, vekom nevmertelni, pravični Sudec.“ Nato odgovori oblastnik: „Ja već neču duže podnašati vaše blaznosti proti našem bogom.“ I onda zapove nje znović nemilo bičuvati; i kajti nje po nikakveh mukah ni bil moguć na zatajenje njihove věre genuti, zapove načiniti lomaču, nju vužgati, i nje vu ogenj hititi. Ali Bog je odičil svoje věrne službenike vu nazočnosti vseh nevěrneh. Ar prez vsakoga naj menjšega ovraženja jesu izišli ovi svèti Mučeniki iz ognja. Ništarmanje niti po ovem čudu vkrotčen Lisias, zapove nje na križ razpeti i z-streljicami vmoriti. Takaj z-kamenjem jesu se vu nje nahitavali. Ali kamenje i streljice jesu od njih odskakuvale, i vnogi zmed gledajučeh poganinov jesu bili ranjeni i vmorjeni. Zadnjić jesu bili ovi stalni Ježuša Kristuša službeniki z-mečom prebodjeni.

Těla svèteh Mučenikov jesu bila primerom svědočanstva Theodoreta, ondešnjega Biškupa, prenešena vu Cyr, Sirianske deržave,

varaš. On nje imenuje dične Ježuša Kristuša Viteze. Cesar Justinian I. je dal vu lětu 527. ovu istu Cirkvu vu Cyru povekšati, vu Carigradu pako je dal dve cirkve zezidati na zahvalnost za prijeto od Boga po njihovem zagovoru perveše zdravje. Oni jesu bili občinski po vsoj Azii poštuvani, doklam se ovo poštuvanje skupa z-njihovemi ostanki takaj po vsoj Europi je razpresterlo. Iz njih se takaj nicenski zbor dično spomenuje; Gregur pako turonenski pověda od njih vnogoverstna velika čudočinstva.

Ljubljeni Keršćenik! ako božanska ljubav je zaisto vu tvojem serdcu, tak nemore neočituvana ostati, ona bude imala vsigdar priliku i načine vjavljati se. Svetuvati, batriveti, podvučati, opominjati, pomagati i zagovarjati, gdě ruke i vusta nikaj nemoreju opraviti, to zna, to more ljubav vsigdar včiniti, à navlastito pri betežnikih. O to je viteški čin, Bogu kruto povoljen, à Svètcom vugoden, betežnike na duši i tělu pomagati.

Poštujmo ove dične boritele i Viteze, kak nje imenuje Theodoret, zazavajmo nje za njihov zagovor ne samo vu našeh tělovneh, nego takaj vu našeh duhovneh betegih, koji jesu naj pogibelneši, i koji vsu našu skerbljivost i pazljivost zaslužuju. Jeden zmed oveh betegov je takaj pohlepnost, ili: razvuzdana želja za dobičkom, koja se od svètoga Pavla Apoštola imenuje Korenom vsega zla. Pelda svètoga Kozmaša i Damjana, koji svoj navuk i posel vračenja jesu zveršavali prez vsake platče, naj nam bude nagib, da se vsake skuposti habamo. Nespravljajmo sî dobra ovoga světa, koja i pak na skorom budemo morali zapustiti, nego sî spravljajmo kinče za nebo po zveršavanju keršćanskeh ljubavi činih, kak nas nato opomina sam Kristuš. „Imamo opravu i odeću, veli svèti Pavel, tak budimo stem zadovoljni. Mi nesmo nikaj na ov svět donesli, i prez dvojmbe nebudemo nikaj z-sobum odnesli.“ — Mislemo, kada komu kakov čin ljubavi izkažujemo: „Gospone, iz ljubavi proti tebi! na tvoju diku!“ Neštimajmo, veli svèti Ivan zlatovusti, da mi nikakvu neprimemo platču, ako nedelamo za platču; dapače ravno zato bude naša platča vu nebesih stem vekša!

Mi vračimo betežne več vu Ježuševem imenu, nego po našoj vmetelnosti.“

„Za dušu na zemlji je naj vekša batrivnost gušćeše prijemanje Tèla i Kervi Ježuša Kristuša.“

„Molitva poniznoga prebija oblake.“

„To se naj derži za stalno: vse, kaj biva zaradi Boga, je dobro, à ne za kuditi.“

MOLITVA. Prosimo tê, vsamoguči Bože, da po zagovoru tvojeh svèteh Mučenikov Kozmaša i Damjana budemo oslobodjeni od vsakoga zla; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI KVIRIN,

Biškup Sisečki i Mučenik.

Njegov vsakolĕtni god obslužava se dan 4. Klasna (Junius).

Svèti Kvirin, koi naj pervić je bil Biškup vu Lorhu, kesneše, najmre o vrĕmenu nevĕrneh rimskeh cesarov Diokleciana i Maksimiana je obnašal biškupsku čast vu velikem, i za onda glasovitem, rimskomu cesarstvu podverženem, varašu Sisku, koi sada je malo tergovišće vu horvatski zemlji, i leži, gdĕ se Kupa steče vu Savu, ter spada pod slavni pervostolni zagrebački Kaptolom.

Ovdĕ je svèti Kvirin vu pregonu, po Dioklecianu proti Keršćenikom obudjenem, podjel mukoterpnu smert za svètu Ježuša Kristuša vĕru, koju on vnoga lĕta tak z-rĕčjum kak i peldum vu oveh stranah je nazvešćal pervi, razširaval i povekšaval.

Maksimus oblastnik je zapovĕdal pograbiti svètoga Kvirina, koi je bil pred njim obtužen zbog keršćanske vĕre. Kada bi svèti Kvirin ovu zapovĕd po svojeh priatelih bil zeznal, je nakanil pobeči, ali iz varaša odhadjajučega jesu pograbili hahari, i pred sudca dopeljali. Ovdĕ od oblastnika opitan: zakaj je hotel pobeči, njemu svèti Kvirin batrivno odgovori: „Ja nesem hotel pobeči, nego jesem hotel izpuniti zapovĕd mojega Gospona, koi velì: ako vas budu preganjali vu jednem varašu, bežete vu drugi.“ Nato reče Maksimus: „Gdo je to tebi zapovĕdal?“ Kvirin odgovori: „To je meni zapovĕdal Ježuš Kristuš, koi je pravi Bog.“ Maksimus odverne: „Jeli ti neznaš,

da tebe cesarske zapovědi vsigdi moreju najti? Jeli ti sam nevidiš, da tebe tvoj Bog ni mogel obraniti, da ti nebi sim bil dopeljan.“ Svèti Kvirin odgovori: „Naš Bog, kojemu se mi vklanjamo, je vsigdar pri nas, i sada takaj je pri meni, on jači mene, i tebi po mojeh vustah odgovarja.“ Maksimus reče: „Ti preveć govoriš, i poteptavaš cesarske zapovědi; čtej i včini, kaj je odredjeno.“ Svèti Kvirin reče: „Vutom se ja nepodlažem cesaru, ar nesmem, niti se nečų vklanjati bolvanom. To meni prepověda moj Bog, kojemu jedinomu budem služil, ar on je naj vekši Gospon na nebu, na zemlji i na morju. On je vu vsakem městu; on zna i vidi, kaj činimo, i on je od vseh naj vekši, — ar on vu sebi vsa zderžava, i po njem jesu vsa i slědnja stvorjena.“ Onda se njemu oblastnik začne groziti z-osramotčenjem, dapače z-istum smertjum, akoli nebude podal bogom aldove. Ali nato odverne svèti Kvirin: „Osramotčenje, z-kojem se ti meni nagražaš, bude meni služilo na odičenje, à mukoterpna smert, akoli nje vrěden postanem, bude meni izhodila vekivečno življenje; zato ja ostanem věren mojemu Bogu, à ne tvojemu cesaru; niti nigdar nebudem žgal kadila na oltarih kriveh bogov, koji nikaj nesu.“ Maksimus odgovori njemu: „Tvoja bludnost bude tebe skončala, podaj anda aldove bogom.“ Nato odverne svèti Kvirin: „Ja bolvanom nepodam aldove, ar od njih stoji pisano: Bogi narodov jesu hudiči, i oni, koji se njim vklanjaju, budeju po zlu prešli.“ Onda zapove Maksimus njega z-paličjem nemilostivno pretepati, i zatem reče njemu: „Sada spoznaj, kak moguči jesu naši bogi, kojem se cělo rimsko cesarstvo vklanja, kaj ako ti včiniš, postavim tebe za aldovnika naj vekšega boga Jupitra: ako pako nečeš privoljiti, tak pošljem tebe k-*Amanciušu* gornje vugerske zemlje sudcu, da od njega primeš zasluženo smerti dopitanje.“ Nato odgovori svèti Kvirin: „Ja sada istinski obnašam čast aldovnika, pokehdob ja mene samoga na mukah morem daruvati za aldov mojemu pravomu Bogu. Ja nečutim nikakve boli; i veselim se nad vudarci, koje je moralo moje tělo

podnašati. Ja jesem pripraven jošće vekše muke podnašati, da mene naslěduju moji vučeniki, i po putu terplenja dojdeju za menum vu nebesko kraljestvo.“ Onda je Maksimus zapovědal svojem službenikom, govoreći: „Okujte gâ, i verzěte vu temnicu, da postane mudreši.“ Svèti Kvirin pako je odgovoril: „Ja se vuze nikaj nebojim, pokehdob znam, da Bog, koi je blizu oneh, koji se njemu vklanjaju, bude takaj ovdě z-menum.“ Poklam kam bi njega bili okovali i vu vuzu postavili, je on ovak molil: „Zahvaljujem se tebi, ò Gospone! da ja za tvoje ime jesem vrěden postal ovu obšanost i bičuvanje preterpeti. Prosim tebe, včini, da vsi, koji se nahadjaju vu vuzi, spoznaju, da se ja pravomu Bogu vklanjam, ter se obsvědočiju, da zvun tebe ni drugoga Boga!“ Bog je posluhnul njegvu molitvu; ob pol noči je vsu vuzu razsvětila nebeska světlost. Marcellus čuvar vuze videči ovu zverhunaravsku světlost oderči k-vratam vuze, nju odpre, hiti se pred noge Biškupa, i plačući reče njemu: „Prosi Boga za mê, ar ja věrujem, da tvoj Bog je pravi Bog! Svèti Kvirin je njega poleg mogučnosti podvučil vu věri, i takaj okerstil.

Za tremi dnevi je zapovědal Maksimus svètoga Kvirina odpeljati vu gornju vugersku zemlju k-cesarskomu sudcu Amanciušu, da ondě zbog svojega suprotivenja proti cesarskem zapovědjam prime zasluženo smerti dopitanje. Svèti Kvirin anda z-železjem obteršen i po razlučneh varaših očivesto na sramotu Keršćenikom, à na radost poganinom okolo vodjen, je bil dopeljan vu Šoprun k-Amanciušu sudcu: koi ravno on isti dan je bil nakanil oditi vu Sabariu. Na nekojem městu, gdě njemu je bilo dopuščeno počinuti se, jesu njemu nekoje keršćanske žene donesle hranu i napitek. On se je raduval zverhu njihove keršćanske věre, i poleg keršćanske navade je blagoslovil one jestvine; ali — dok bi on to bil včinil, čudnovitem načinom je izpalo železje iz njegveh ruk i nog. Zadnjić kada bi pred Amanciuša sudca bil dopeljan, je on zapovědal, da se svèti Biškup vu Sabariu ima odpeljati, i kada tam dojde, pred njega na sud postaviti.

Vu Sabarii je Amancius svètoga Kvirina pred svoju sudbenu stolicu dopeljanoga pital: „Jeli je vse to istinito, kaj je

meni *Maksimus* sudec od tebe pisal, da ti zametčeš boge?“ Svèti Kvirin je odgovoril njemu: „Ja jesem pred Maksimušem sudcom valuval pravoga Boga, i njega takaj pred tobum valujem, ja se njemu samomu vklanjam, i budem se vklanjal, pokehdob on jedini je pravi Bog.“ Amancius odverne: „Meni bi žal bilo, da ja bi moral tvoju veliku starost oskruniti po vudarcih. Dapače — meni bi kruto drago bilo, da bi ti moje rěči posluhnul, i primerom cesarske zapověđi bogom aldove podal, da moreš tvoje stare dane vu miru preživeti i dokončati.“ Svèti Kvirin odgovori: „Nestaraj se ti za moju starost, koju prava věra more jakšu od vseh muk načiniti. Ti mene niti z-tvojemi mukami, niti z-obečanjem dugšega življenja, niti z-iste smerti strahom nigdar neprevkaniš.“ Za ovemi rěčmi je njega oblastnik jošće jeden put nagovarjal, da bi občuval svoje življenje, ter se podložil cesarskem zapovědjam. Svèti kvirin pako odgovori njemu: „Tvoje rěči bi morebiti mogle genuti slaboga serdca ljudi, koji zdihavaju za podugšanjem ovoga življenja. Ali ja se jesem navčil od mojega Boga hlepeti za onem življenjem, koje slědi po smerti těla, i koje se več po nikakvoj smerti nedokonča. Zato ja idem batrivno naproti koncu ovoga zemeljskoga življenja, ne kakti hudodelnik, kak ti štimaš. Oni, koji svoje življenje hočeju obderžati po zatajenju prave věre, budeju nje zaisto pogubili. Ja pako po stalnem valuvanju budem zadobil vekivečno življenje. Ja se nepodlažem vašem zapovědjam, nego obderžavam zapovědi Ježuša Kristuša, mojega Boga, koje ja jesem nazveščal Věrnem.“ Nato reče sudec: „Ja jesem tebe dosta dugo nagovarjal na pokornost proti cesarskem zapovědjam, kajti pako ti vu tvojoj tverdokornosti obstaješ, tak budeš vsem Keršćenikom na splašljivu peldu z-silnum smertjum skončan.“

Onda je bil svèti Kvirin na zapověd sudca Amanciuša na most mimo tekučega potoka odpeljan, i iz njega, poklam kam bi njemu za vrat bil privezan melinski kamen, vu vodu hitčen. Po čudnovitem vendar božanskem prepušćenju je kruto žmehki kamen melinski suprot naravi zverhu vode plaval, i ove jošće zadnje življenja

hipe na mostu i vuz kraj vode stoječe Věrne podvučal i nagovarjal na stalnost vu pravi věri, i da se nebi plašili za Kristuševu věru podjeti smert, za kojum budu vu nebesih zadobili nedokončnu i vekivečnu diku. Po dokončanem govorenju je oprosil Boga, da bi njega vzel iz světa. Vu ovoj molitvi je vtonul, i dok bi voda bila prijela tělo, njegov duh je odišel k-onomu, za kojega volju on tak dugo i věrno je posluval, ter serdčeno i batrivno vojuval. Keršćeniki jesu njegvo svèto tělo iz vode van znesli i dostojno zakopali. Smert ovoga svètoga Biškupa je se dogodila dan četerti Klasna (Juni) lěto 309.

Svèti Kvirin ně se nigdar spozabil iz dužnoga preštimanja proti poglavarom; ali se takaj ně spozabil, iz toga, da človek mora Bogu više pokoren biti nego ljudem.

Mi jesmo slabi; anda se prez zroka nepodmetčimo velikem pregonom; svèti Kvirin je se njih ogibal. Ako pako Bog prepušća, da takvi zverhu nas nenadejano nadojdeju, tak se zaufajmo vu moguču Ježuša Krištuša milošću, on nam bude pomogel, kak je pomogel svètomu Kvirinu. Mislemo si, da on po svojoj neizmernosti je vsem i vsigdar nazočen; da mi vu njem živemo, gibljemo se, i jesmo; ter da on osebujnem načinom je blizu oneh, koji podnašaju suprotivšćine, za nje jačiti, akoli se z-poniznostjum i zaufanostjum k-njemu vtečeju. On nje od njih ali oslobadja, ali pak nje z-njimi posvetčuje po terpljivnosti, koju njim podeljuje. I ov način je naj hasnoviteši, kak to ov Svètec je valuval pred kervoloki: „Po putu muk lehko se dohadja vu vekivečno življenje.“

„Vsa bivaju nam lehka po objačujuči krěposti Kristuša i po ufanju budučnosti.“

„Kaj je oltar drugo, kak stolica Těla i Kervi Kristuševe?“

„Cirkva božja je samo jedna, koja svoju svètost prijemlje iz sveteh Šakramentov, i je po cělem světu razširjena. Svèti Optatus.

„Nikakvo oko ni videlo, nikakvo vuho ni čulo, niti vu nikakvo človečansko serdce ni stupilo, kaj je Bog pripravil onem, koji njega ljubiju.“ 1 Kor. 2, 9.

Nezmerno velika razluka je med vezdašnostjum i med vekivečnostjum — pazi, kaj si imaš zebrati!

MOLITVA. Gospone, podelji nam vu mukah terpljivnost, da se kakti naslědniki tvoje terpljivnosti tebi dopadnemo, ter jednoć tvojega veselja dělniki postanemo, koi živeš i kraljuješ, Bog od veka do veka. Amen.

SVÈTI LONGINUS,

Stotnik i Mučenik.

Njegov vsakoletni god obslužava se dan 15. Sušca (Martz).

Iz svètoga Evangeliuma je nam znano, da od Ponciuša Pilatuša, rimskoga Židovov poglavara, je bil odredjen jeden Stotnik, koi je moral pri razpinanju našega ljubljenoga Zveličitela Ježuša Krištuša nazočen biti, i nad izveršenjem smertnoga dopitanja pasku imati. Ovoga istoga Stotnika vsi starinski Pisci imenuju Longinušom, ter svědočiju, da je bil rodjen vu Cesarei, Kapadocie orsaga varašu, i da on pod Tiberiušem cesarom vu Rimu je vojuval, ter se kakti Stotnik je zaderžaval vu Jeruzalemu pri rimski četi, kojoj Poncius Pilatus je zapovědal „Ježuša Nazarenskoga, židovskoga Kralja“ razpeti.

Anda — Longinus je bil poganin, koi iz pervine vu Ježušu nikaj drugoga ni spoznaval, kak Navučitela, kojega njegov narod z-vsum ljutostjum preganja. Njemu ni bilo znano, jeli se pred rimskem Židovov poglavarom Ježuš, ali pak aldovnički poglavari i pismoznanci jesu opravičili; i pokehdob njemu niti kaj od Zveličitela světa, niti od kakvoga božanskoga kraljestva, za kojega vtemelenje on je došel na svět, ni bilo znano, zato takaj nikaj menje ni mislil, kak to, da Ježuš Nazarenski razpeti je Sin božji i Odkupitel světa, ter da vu njega věrujuć bi se mogel zveličiti; poslědno je zveršil, kaj njemu rimski Židovov poglavar Poncius Pilatuš je zapovědal, ter je dal po svojeh ljudih ne samo Ježuša, nego takaj one dva razbojnike razpeti, i vsa ostala podpunoma zveršiti, kaj je bilo njemu naručeno; ništarmanje razpinanje jedinorodjenoga Sina božjega je bilo ravno on hip, vu kojem je morala vsaka razluka med židovom i poganinom prestati, vu kojem se bližnjem i dalečnem narodom je morala

odpreti božanska milošća i mir, ter se vsi ljudi jesu morali po jednoj věri pod Odkupitelom i glavum, Ježušem Kristušem, skupzebrati vu jednoj Cirkvi. I ovak se je moralo na skorom izpuniti ono, kaj jesu prenazvěstili Proroki: „Onem, koji sediju vu tmici i smertni tenji, je izišla Gosponova světlost; narod, koi ni iskal Gospona, bude našel Gospona; koji nesu bili božji puk, budu se imenuvali božji puk; suprotivno pako budeju dětca světlosti, koju ona odurjavaju, vu tmicu hitčena."

Za Longinuša je bilo Gosponovo razpinanje ravno ona od njega neizkana, ali njemu od Boga podeljena i ponudjena prilika k-njegvomu razsvětčenju i obernenju. Ar kada bi on bil videl vu Ježušu Kristušu, med naj bridkešemi mukami i obšanenjem, onu čudnovitu terpljivnost i krotkoču, a vu njegvem vmiranju ono zveršeno na božansku volju podlaganje, kakvo se vu nijednem jošće človeku niti videti, niti čuti ni moglo, vre onda je počel zamišljen postajati; kada bi pako on bil videl strahovita čuda vu naravi, najmre: čudnovito potemnenje sunca, stepanje zemlje, praskanje pečin on hip, kada Ježuš vumirajuči je prignul svoju glavu, onda je njega obišel velik strah; i razsvětčen trakom božanske miloserdnosti je izkriknul: „Stanovito, ov Ježuš na Križu je pravičen, on je božanski Sin."

Světi Evangelište povědaju zverhu toga slědeča: „Kada bi pako stotnik, i oni, koji z-njim jesu bili, i stražili Ježuša, bili videli potres zemlje, i ona, koja jesu bivala, jako se jesu prestrašili, i rekli: zaisto, ov je bil božji Sin." Mat. 27, 54.

Světi Marko Evangelišta svědoči to od Stotnika samoga, i veli: „Kada bi pako Stotnik, koi je njemu naproti stal, bil videl, da je on (Ježuš) tak kričeć preminul, je rekel: stanovito ov človek je bil božji Sin." 15, 39.

Světi Lukać Evangelišta veli: „Kada bi pako Stotnik bil videl, kaj se je dogodilo, je dičil Boga i rekel: zaisto, ov človek je bil pravičen." 23, 47.

Longinus je znal, da Ježuš od Ponciuša Pilatuša je bil zato na Križnu smert obsudjen, kajti se on za Mesiaša, za obečanoga Židovov Kralja, za božanskoga Sina je očituval, kaj židovski aldovnički poglavari něsu hoteli věruvati, dapače za blaznost jesu očituvali. On je znal, da Ponciuš Pilatuš je spoznal Ježuša za

nedužnoga, on je znal, da on je bil obsvedočen, da Židovi njemu Ježuša iz nazloba jesu predali na križanje; — on je znal, da Ponciuš Pilatuš je pristal k-židovskomu potrebuvanju, poklam kam bi oni proti njemu bili počeli kričati: „Ako ti ovoga izpustiš, tak něsi cesarov priatel; ar vsaki, koi se načinja Kraljom, suprotstavlja se Cesaru.“ Jan. 19, 12. Mi němamo Kralja, nego cesara.“ (red 15.) On je čul one psovke, koje oni proti Ježušu jesu zgovarjali, kada već na Križu je visel pred njihovemi očmi. On je videl, kak aldovnički poglavari i pismoznanci jesu pred njegvemi očmi mimo prehadjali, Ježuša preklinjali, z-svojemi glavami nakimavali i govorili: „O ti, koi rušiš božju Cirkvu, i nju za tremi dnevi nazad zezidješ! pomozi samomu sebi; ako jesi božji Sin, tak izidi dole iz Križa. On je drugem pomagal, à samomu sebi nemore pomoči: ako je izraelski Kralj, tak naj on sada izide dole iz Križa, i budemo njemu věruvali. On se je ufal vu Boga, naj sada oslobodi njega, ako hoče: ar je rekel: ja jesem božji Sin.“ Mat. 27, 30—43. Ali — on je takaj videl i čul, z-kakvum velikodušnostjum je terpel Ježuš, i z-kakvum velikoserdčenum ljubavjum je on izkriknul: „Otec, oprosti njim, ar oni neznaju, kaj činiju.“ Luk. 23, 34. Anda — jeli se more nam čudno videti, akoli ov, akoprem poganinski stotnik, poklam kam bi on takaj to bil videl, kak vsa narava je tuguvala nad Ježuševum smertjum, zadnjić njega za pravičnoga, dapače za istinskoga Sina božanskoga i obečanoga Mesiaša je spoznal?

Njegva věra je se jošće bolje potverdila po odičenem gorěstajanju raspetoga Boga-človeka, kojega on gledavec i svědok je bil, pokehdob je on dobil zapověd od rimskoga Židovov poglavara, da mora grob do tretjega dana stražiti. Grob je bil zapert i zapetčačen, pred njegov vuhod je bil zavaljen velik kamen, zvun toga od vojnikov čuvan, da nebi morebiti njegvi vučeniki došli, mertvo Ježuša tělo vkrali, i onda med ljudstvom razglasili: „On se je od mertveh gorě stal.“ Mat. 27, 63—66. Ali — kaj premore proti Bogu i njegvomu Namazanomu človečanska mogučnost i mudrost? Vu jutro tretjega dana je videl on, da Ježuš iz groba je van izišel živ, i on mah je se zemlja okolo groba strahovito stepala (Mat. 28, 2.), i Angel Gosponov je pred njegvemi očmi iz neba dole stupil, i ka-

mena od groba zevsema odvalil, ter se na njega je posadil. Jeli se anda moremo čuditi, akoli se on, kak i vsi ostali vojniki, od ovoga dogodjaja kruto jako je prestrašil, i istom zamertev postal (red 4). Poklam kam bi se pako on bil razsvěstil, je odišel k-Ponciušu i Židovom, ter je njim nazvěstil, kaj se je pripetilo, najmre: da se Ježuš Nazarenski razpeti je i pak z-velikum mogučnostjum i zmožnostjum od mertveh gorě stal.

Ovo je bilo za nje strahoviti glas; ar oni něsu hoteli věruvati i zato jesu počeli blazniti i preklinjati svědoke. Zadnjić je došlo na pamet ovem nečemurnem blaznikom, svědoke z-penezi podmititi, i njim tak vusta zatverditi, ter istinu z-lažjum pokriti, akoli oni budu svědočili, da ob noć jesu došli Ježuševi vučeniki, ter vkrali tělo, doklam bi oni bili spali.

Ništarmanje Longinus, koi je spoznal božanska děla, i vu Ježuša kakti vu božanskoga Poslenika z-pobožnem serdcem věruval, je vre pri grobu vojnike opomenul, naj vu tom spoznaju božansku mogučnost, i naj věruju vu Ježuša; vezda pako je jošće zresneše nagovarjal vojnike, da bi oni kakti nazočni svědoki, koje čudo gerestajanja kruto je prestrašilo, ovoga istinitost takaj očivesto svědočili. On ni, kak drugi, prijel penez, niti si ni dal vusta zapreti, nego je odurjaval hmanjicu, i očivesto nazvěšćal puku: „Ja jesem svědok, da Ježuš Nazarenski razpeti je istinito gorě stal od mertveh."

Pokehdob ovi nečemurni tolnačniki jesu videli, da oni Longinuša něsu moguči z-penezi na svoju stran dobiti, à njim njegvo svědočanstvo, koje on kakti nazočni svedok je daval, i koje k-Ježuševomu odičenju je vnogo doprinašalo, zevsema je bilo suprotivno, tak sada jesu svoje prilizavanje premenili vu jal i nazlob, ter jesu počeli, kak je to hmanjici lastovito, ako ona človeka na svoju stran i vu svoje nakanenje nemore dobiti, njega z-nagražanjem, preklinanjem, ogovarjanjem i lažmi preganjati. Ov vèrni pako svědok, kojemu odičenje svojega Odkupitela je na serdcu ležalo, je hotel rajši z-Ježušem Kristušem od světa zametavan biti, nego svoju zadobljenu věruvanja milošću po nevěrnosti proti istini pogubiti; on anda je svoju stotničku čast dole položil, i rimski Židovov poglavar Poncius Pilatus, koi iz straha, da njega Židovi zbog odvlačenoga obsudjenja Ježuševoga nebi obtužili, je vse včinil, kaj se je goder dopalo Židovom, je rad

odpustil **Longinuša**, z-tum oštrum zapovědjum, da mora taki iz Jeruzalema oditi.

Longinus je rad k-tomu privoljil, ostavil Jeruzalema, i odišel na domaje vu **Cesareu** varaš, gdě je on vsa, koja se pri smerti i gorěstajanju Ježuša jesu dogodila, kakti nazočni svědok serdčeno i neprestrašeno nazvešćal, i po božanski milošći vu věrnoj zaufanosti na Ježuša vsevdilj više i bolje bil objačuvan. On je pri sebi imal takaj dva vojnike, koji kak i on jesu věruvali vu Ježuša, ter njegvo obšanenje, kak takaj njegov življenja način, i nazvešćanje božanskeh velikočinstvih z-vsum marljivostjum i nezatrudjeno z-njim skupa jesu hoteli deljiti. Oni anda jesu nazvěšćali vu **Kapadocii**, kaj oni od Ježuša Kristuša, božjega Sina, jesu videli i čuli, tak, da Apoštoli vu ove strani dojduči jesu našli vnoge vu věri podvučene.

Židovom i **Pilatušu**, kojem to na skorom je bilo došlo do vuh, nikak něse dopalo. Stiska i strah je nje zbog vmorjenoga božjega Sina obhadjal, ali — na město, da bi se bili obernuli i věruvali, jesu se zaprisegli, kakto zakorenjena hmanjica navadno čini, takaj onem z-smertjum, koji odîčenje Bogačloveka vu njegvem gorěstajanju jesu svědočili, i iz ovoga zroka njegvo božansko vekivečno Kraljestvo nazvešćali. Ravno tak se jesu tersili **Longinuša** skončati, da živi nazočni svědok za na veke obněme.

Pod izlikum, kak da bi iz vojničkoga stališa bil pobegnul, i punte načinjal, jesu proti njemu pismenu tužbu dali na cesara, ter da se predi posluhneju, i leglje smertno dopitanje izhodiju, jesu vnogo penez priložili. Po dopitanem smertnem sudu jesu bili sproti vu **Cesareu** poslani vojniki z-tum zapovědjum, da imaju Stotniku **Longinušu** glavu odseči, i na svědočanstvo izveršenoga suda glavu donesti **Pilatušu**.

Vojniki jesu došli vu **Cesareu**, **Longinus** ravno onda ni bil vu varašu, nego na ladanju, gdě je ondešnjem poganinom nazvešćal Ježuša. Ov věrni istine svědok je po božanskem nadehnenju spoznal, kaj njega čaka, izide njim anda naproti, i nje pita, kaj oni ovdě delaju. Oni jesu njemu zrok svojega došestka povědali, on pako reče njim: „**Samo hodte z-menum, ja vam njega pokažem.**“ Oni anda idu za njim, i on nje odpelja vu svoju hižu. Ovdě njim on da dobro jělo pripraviti, sede se z-njimi k-stolu, z-njimi se ljubljeno razgovarja, ter njim vsu moguču dvorbu i poštenje je izkazal. Onda

je nje i pak pital, iz kakvoga zroka jesu došli? Vezda njemu čisto zaufano jesu očituvali zrok svojega došestka i njim danu zapověd. On pako je njim obečal i pak, da njim pokaže **Longinuša**. Nato je poručil svojem dvem věrnem službenikom, da naj dojdu k-njemu, pokehdob nje velika srěča čeka.

Tretji dan izpelja sveti **Longinus** svoje prihodnike van na selo, kam takaj oni dva drugi vojniki jesu došli k-njemu. Ovdě se je on očituval svojem prihodnikom, i rekel: „Ja jesem on Stotnik, kojega vi iščete, à ovi jesu moji věrni pajdaši; ovdě anda jesu oni, koje vi iščete.“

To čujuči vojniki, jesu se osupnuli i sramuvali; oni něsu mogli preseči, kak more **Longinus** tak odperto i batrivno govoriti; svoje nepriatele tak ljubljeno i dobrotivno prijeti i podvoriti, ter tak veselo na smert iti? zato rečeju njemu: „Kaj, ti jesi on, kojega mi na smert iščemo? I ti jesi nas vu svoju hižu prijel, tri dni spored dvoril, i kakti z-svojemi priateli obhadjal? To naj bude dalko od nas, da bi mi tebi kaj žalnoga včinili!“ **Longinus** odverne nato: „Najte se nad tem čuditi, kaj ja vam jesem včinil; ja jesem od ljubavi božanskoga Sina vnoga čul, ja jesem čul, kak on istom na Križu je molil za svoje nepriatele; ja jesem videl njega vmirati, ovoga pravičnoga; ja jesem svědok njegve odičenosti pri njegvem gorestajanju; ò kakva blaženost čaka one, koji njega naslěduju, ter vrědni postajeju biti prijeti vu njegvo vekivečno Kraljestvo. Kaj je vam naručeno, to zveršete; ar ovo bude naj vekša zahvalnost. koju vi morete meni izkazati.“ Zatem obme svoje dva tovaruše, nje kušne i reče: „O kakvo to veselje bude za nas, kada dojdemo k-onoj ljubavi, koja za nas je vumerla na Križu; k-onoj milošći, koja na Križu je obečala razbojniku raj; k-onoj odičenosti, koja je izišla iz groba! O kulika to bude srěča za nas, kada Angeli božji budeju prenašali naše duše vu nebo!“ Onda se je skupa z-svojemi dvemi tovaruši pokleknul, svoju dušu preporučil vu ruke Odkupitela, i vojniki jesu njim odsekli glave dan šestnajsti Listopada (Oktobra).

Njihova těla jesu bila zakopana od stotnikovoga sluge, njegvu pako glavu jesu odnesli vojniki z-sobum vu Jeruzalem na svědočanstvo

izveršene zapovědi, Pilatuš pako je nju predal Židovom, koji nju zvun varaša jesu hitili vu smerdljivu jamu. Ali Gospon Ježuš Kristuš je pokazal svoju mogučnost i diku svojega mučenika, pokehdob glava svètoga Longinuša takaj vu ovem městu je ostala čisto cěla i nesperhnjena, i po vnogeh znamenjih i čudočinstvih na diku podignjena. Zmed vseh naj bude zadosta iz jednoga spomenuti se.

Nekoja siromaška i k–tomu jošće slěpa vdovica je sî bila napervovzela pohoditi světa města, da onde najde polehšćicu i batrivnost. Ona se je dala tam voditi od svojega jedinoga sina; ali i ov je bil vumerl na putu. Sada je bila njeina nevolja naj vekša; ništarmanje poleg božanskoga obečanja za ovu pobožnu ženu pomoć naj bližnješa. Vdovica ova od tuge i žalosti vtrudjena je zaspala. Vu snu izkaže se njoj svèti Longinus, i proti njoj ljubljeno pregovori, nju z–mukami našega Odkupitela obatrive, njoj ves tečaj svojega mukoterpnoga živlenja očituje, i da njein sin je prijet vu nebo; zadnjić nju opomene, naj ona natem i natem městu poišće njegvu glavu, z–njum se naj dotekne svojeh očih, onda naj nju dostojno zakopa, i povsud diku i dobrotivnost božansku vu njegveh Svètcih razglašuje. Vdovica zbudi se, vpokoji se, odide na rečeno město, išće i najde glavu, i z–njum je našla světlost svojeh očih, à jošče vekšu za svoju dušu; onda vzeme ov preštimani Kinć z–sobum, i njega je zakopala vu Sandiala tergovišću zevsum dostojnostjum.

Ovak vumreti je se navčil Longinus pri Križu, kada je videl vumirati Kristuša! —

Svèti Longinus poklam kam bi Božanstvo Ježuša bil spoznal, je obstal stalen vu njegvem valuvanju. Njemu je bila vsevdilj živo pred očmi pelda onoga, od kojega zmed vseh narodov i věkov nigdar nigdo niti serdčeneše niti dobrovoljneše ni terpel, i koi se je iz svoje lastovite moči odičeno od mertveh gorě stal. Podvučen od zroka Ježuševe smerti već se ni mogel vu hotonce včinjeni grěh proti Bogu, samomu sebi ali svojemu bližnjemu povdati. On se je tersil svèto živeti, pokehdob je svèt takaj on, koi je njega pozval na věru. Da se jednoć takaj on iz groba odičeno podigne, je se škerbel po putih božanskeh prepisov Ježuševeh vsevdilj zveršeneše hoditi. Ova věstovitost je njemu nadavala onu neprestrašenost i velikodušnost, od koje

on vužgan je veselo naproti išel onem, koji njegvomu vrěmenitomu živlěnju jesu imali načiniti konec, da na skorom bude zjedinjen z-Jezušem vu božjem Kraljestvu. Vu ovoj zaufanosti je prignul glavu svoju, koja se njemu primerom nečemurne zapovědi je imala odseči; ali on je to dragovoljno včinil, da tak svoju věru, svoju nagnjenost i svoju ljubav izkaže proti Ježušu, koi na Križu razpet je vumerl, ter se i pak je gorě stal, i njegva věrna zaufanost ni njega vkanila.

On, koi vu nazočnosti aldovnikov i pismoznancev je očivesto izkriknul: „Stanovito, ov človek je bil pravičen, i je istinski Sin božji!“ vživa se sada vu nebesih blaženosti, koju nijeden človečanski razum ni moguć zadovoljno preseči. Ljubljena Bratja, akoli se Ježuš takaj jošće dan današnji, ò žalost! i pak osmehava, preklinja, ter vkanljivcom imenuje, nespačujmo se vu njem; nedajmo se preslěpiti od oneh, koji vu halabuki svojeh pohotnostjah na novo sebi razpinjaju Ježuša Kristuša; valujmo stalno Božanstvo Ježuša Kristuša, kojemu budi dika i zmožnost na věke vekov. Amen.

SVÈTI LONGINUS,

Vojnik i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 15. Sušca (Martius).

Drugi svèti Mučenik Longinus je bil prosti vojnik, koi je služil pod Longinušem Stotnikom. Ov je bil on vojnik, od kojega svèti Januš Evangelišta svědoči, da je Ježuševa persa prebol z-sulicum, i nato taki kerv i voda iz rane potekla. Priliku pako k-prebodjenju Ježuševeh persih je dalo slědeče pripetčenje: Židovi, koji jesu privirali, da se Ježuš mahom prez odvlačenja mora razpeti, kaj takaj na veliki petek je bilo zveršeno, jesu za veliku sramotu deržali, da bi Židovi, akoprem poleg njihovoga štimanja, kaštige vrědni, čes veliku sobotu ostali na Križu viseć, ter da bi na njem morali muke podnašati. *)

*) Razpeti jesu višeputi cel dan, negda i više danov spored živeli na Križu, navlastito ako se njim, kak se je višeputi dogadjalo, je davalo ka-

Pokehdob bi se anda petka večer, ter z-njim sobote početek bil približaval, jesu odišli k-Pilatušu, i njega prosili, da bi dopušćal razpete iz Križa dolě vzeti, njihove kosti zlamati, njihovomu živlenju konec včiniti, i onda nje zakopati.

Pilatuš, koi se je hotel dopasti Židovom, je iz drage volje pristal k-njihovoj prošnji, i k-tomu je rimskomu stotniku primernu zapověd podeljil (Jan. 19, 31 i sl.). Mahom pako zatem nadojde takaj „Jožef iz Arimathee, židovskoga varaša, koi je bil plemenit tolnačnik, človek dober i pravičen, koi ni bil privoljil k-njihovomu (Židovov) tolnaču, i njihovem činom, koi takaj sam je čakal na kraljestvo božje. Ov je išel segurno nuter k-Pilatušu, i njega prosil za Ježuševo tělo. Pilatuš pako je se začudil, da je on (Ježuš) vre preminul. I dozove k-sebi stotnika, i pita njega, jeli Ježuš je vre vumerl. I kada bi to od Stotnika bil zeznal, je Jožefu prikazal Ježuševo tělo. Jožef pako je kupil platna, Nikodemuš pako je donesel mast z-mirhum i aloe zmešanum do sto funtov.

Obadva jesu se pašćili iti na město, gdě je bil Ježuš razpet, da Ježuševo tělo iz Križa dole znemeju, vu platno omotaju, i onda zakopaju; ništarmanje — kaj su videli? Vojniki jesu obodva razbojnike vre iz Križa dole bili vzeli, i kajti jošće jesu živeli, jesu njim kosti sterli, i ravno se jesu pripravljali takaj Ježuša iz Križa dole vzeti, ništarmanje Jožef pokaže njim zapověd Pilatuša, primerom koje mora se njemu Ježuševo tělo predati. Ali — vojniki něsu se vendar hoteli mahom podložiti ovoj zapovědi, nego se predi jesu hoteli obsvědočiti, jeli Ježuš je zaisto mertev. Kaj sû anda včinili? „Jeden zmed vojnikov odpre z-sulicum njegve (Ježuševe) persi i sproti je potekla kerv i voda.“ Onda stoperv, kada jesu videli, da je Ježuš mertev, jesu dopušćali Jožefu iz Arima-

---

kvo okreplenje. Ništarmanje Gospodin Bog je zapovědal po Mojžešu Židovom (5 Knj. 21, 22. 23.) da nijeden razpeti nesme čes slědeču noć ostati na drevu viseć, nego da se jošče on isti dan mora dole vzeti i zakopati. Kuliko pako bolje bi se po suprotivnem činu bila oskrunila svètost dneva, koi sada jošće vnogo svèteši je bil, pokehdob se Sobota i svètek nekvasneh kruhov je bil skup izišel, ob kojem pervina žetve je se morala alduvati (2 Moj. 23 11.). kaj Židovi vsigdar z-velikum svetečnostjum jesu zveršavali.

thee iz Križa dole vzeti Ježuševo tělo, nje vu platno z-dragum mastjum, poleg židovske navade, zamotati, ter nje položiti vu svoj novi grob, kojega on je bil dal izseči vu pečini, vu kojega jošće nigdo ni bil položen.

Da sada Longinus, poklam kam bi kerv i vodu iz Ježuševeh persih bil videl cureti, od traka božanske miloserdnosti je postal razsvětčen, ter se k-Ježušu je obernul, po odičenem pako Ježuša od mertveh gorěstajanju od Apoštolov vu keršćanski věri je bil podpunoma podvučen, to složno vsi starinski pisci svědočiju. Longinus, poklam kam bi iz vojničke službe bil odpušćen, iz Jeruzalema je odišel vu svoj domorodni, Kapadocie orsaga, varaš Cesareu, gdě on potlam jošće dvadeset i osem lět živuči světo življenje je sprevadjal, i vnoge na Keršćansku věru obernul.

Ali ravno zato je bil obtužen pri poganinskem poglavaru Oktaviušu. Ov je dal Longinuša pred sê dozvati. Longinus je došel na zapověd poglavara. Onda Oktavius začne govoriti: da je njemu od věruvanja vrědneh ljudih na znanje dano, da on zametče rimske boge, i ljudi na prijemanjě věre Ježuša razpetoga nagovarja; on anda potrebuje od njega, da prez vsakoga odvlačenja poda aldove bogom.

Longinus je batrivo valuval, da je Keršćenik; ali za jedno takaj je očituval, da on nigdar više nebude podaval aldove rimskem bogom, koji něsu pravi bogi, i da je zevsema pripraven rajši vse, takaj naj bridkeše muke podnesti, nego sebe takve pregrěške krivca včiniti. „Ja jesem Keršćenik, reče on, i pun zaufanosti, da mene Bog pod vsemi mukami bude jačil vu valuvanju njegvoga božanskoga Sina, po kojega Kervi ja jesem odkupljen, i na koje prelevanje takaj ja, po prebodjenju njegveh persih, jesem doprinesel.“

Razserdjeni poglavar zapove haharom, da Longinušu vse zube potereju i jezik razkoliju, da on od sadá već nebude mogel na dalje diku Ježuša Kristuša nazvěšćati. Longinus je vse ove muke podnesel z-veseljem, i prosil Boga za pomoć i milošču, da oni bolvanski kipi, koji pred njim jesu bili nastavljeni iz toga zroka, da njim poda aldove, bi se na jezero komadov razleteli, i ovem načinom vsi nazočni poganini od vkanljivosti svojeh namišljeneh bogov vputčeni postali. Njegvu molitvu je posluhnul Bog, i on je vse nazočne pozval, da bi se obsvědočili od nišćetnosti svojeh namišljeneh bogov.

Ali Oktavius je se zverhu toga na tuliko bil razserdil, da je on svètomu Mučeniku, kojega je deržal za copernjaka, naj pervić dal spuknuti jezik, i onda glavu odseči.

Nekoji ostanki od ovoga Svètca jesu bili prenešeni vu Rim, Lissabon i Pragu. Sulica pako, z-kojum Longinus svète Ježuševe persi je odperl, je bila najdjena pervić ob času pervoga Križnoga tabora vu Antiokii, odtud je bila preneŝena vu Carigrad. Turski cesar Bajazed je nju poklonil velikomu Meštru tovaruštva Johannitov, koi nju lèto 1493 je poslal svètomu Otcu Papi Innocenciušu VIII. vu Rim, gdě se jošće dan današnji ćuva vu Cirkvi svètoga Petra. Verhunec sulice je bil predi vu Benetke donešen, i onda svètomu Ludviku, francuskomu kralju na dar poslan.

Kak vnogi zmed nas je postal zlovoljen nad Longinušem, da je on prebol Ježuševe persi; ali — to je bilo potrebno, da se izpuni Zakariešev oproročanstvo, koi (12, 10.) veli: „Oni budeju na mê pogledali, kojega jesu preboli! I glejmo ljubljena bratja (svètem Longinušem) na Ježuša, započetnika i doveršitela vère, koi, poklam kam bi njemu bilo napervopostavljeno veselje, zametavajuć osramotčenje je podnesel Križ, i sedì na desnici božanske stolice.“ (Žid. 12, 2.) „On sam je naše grěhe na svojem tělu nosil na Križu, da bi grěhom odmerli, i pravici živeli: po njegveh ranah jesmo ozdravljeni.“ (1 Pet. 2, 24).

Kerv i voda, koja je curela iz Ježuševeh persih, je obsvědočila Longinuša od istinske smerti Ježuša Kristuša, ali njemu takaj je postavila pred oči velikoču ljubavi Jedinorodjenoga od vekivečnoga Otca na zveličenje ljudih vu naj izvišenešoj svètlosti. Od ovoga časa već nigdar ně sî nikakvu, niti naj menjšu nedostojnost proti njemu dopušćal. Od Boga razsvètčen je postal věren, i vu věri Ježuša Kristuša je obstal tja do smerti — Hodi, i včini to isto! —

MOLITVA. Svèti Longinus, moli za mê, da takaj ja po onem istem zveličenja putu, kojega ti sebi k-Ježuševomu serdcu jesi odperl po oni sulici, za vrěme mojega cěloga živlenja neprestance hodim po suzah i zdihavanjih, ter tak takaj vumirajuči morem zdehnuti moju dušu vu ono božansko serdce! —

SVÈTI LOVRENC,

Evangelištar i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 10. Velikomešnjaka (August).

Svèti Lovrenc, odičeni vitez Ježušev i njegve svète věre, je bil, kak svědoči svèti Leo Papa, Rimljan, pokehdob se njego pleme vre zdavna predi iz španjolske zemlje je bilo preselilo vu Rim. On je bil siromašek pred světom, ali bogat pri Bogu, pokehdob je njega samoga izkal, i njemu samomu iz vse duše služil. Akoprem on je bil mlad, vendar je bil samočen, čist i bogaboječi. Njegvo svèto živlenje i zažganost za krěpost je zezvědel svèti Sikstus. Ov doklam bi jošće rimske Cirkve bil Jašpršt je njega k-sebi vzel, i skerbljivo podvučal, da bi keršćanske pravičnosti stignul zveršenost. Svèti Lovrenc, pun dobre volje i svète želje za Ježušem Kristušem, je rad poslušal, ter se je dragovoljno podlagal svojemu Navučitelu, ter jošće mlad je postal pelda vsega dobra. Poklam kam bi pako Sikstus po smerti svètoga Štefana lěto po Kristuševem narodjenju 257. za Papu bil izebran, je svètomu Lovrencu, zbog njegveh osebujneh krěpostih, šesti svèti Red podeljil, i njega Jašprištom rimske Cirkve imenuval. Svèti Lovrenc primerom svoje službe je pri svèti Měši dvoril, věrne pohadjal, na cirkveni kinć i imetek pasku imal, i za vboge se skerbel; i on je ovu sebi izručenu službu tak věrno i marljivo obnašal, da njega svèti Papa i vsi Věrni jesu osebujno ljubili, ar vu njem je prebival svèti Duh.

Medtem toga nastane od Valeriana cesara, koi iz početka je bil više let Keršćenikom dober, lěto 258 strašno katoličanske Cirkve pregananje. Da bi pako Věrni stem predi opešali, ter se stem leglje mogli nadladati, je zapovědal najpervić, vse Redovnike pomoriti. Nemilostivni nevěrniki jesu izkali i našli svètoga Sikstuša vu pokopališču Kalista, ravno kada bi se k-alduvanju svète Měše bil pripravljal, i mahom jesu njega pograbili, zvezali i odpeljali vu vuzu, iz koje njega za kratek čas jesu izpeljali na smert. Svèti Lovrenc, kada bi svojega svètoga Pastira bil videl, da se vodi na smert, je išel za

njim, i milo se plakal. On ni oplakuval njegvu smert, nego svoju nesrěču, da z-njim za Ježuševu věru nemore vumreti; reče anda njemu: „Kam odhadjaš Otec prez sina? Kam šetuješ svèti Měšnik prez Evangelištara? Ti nigdar něsi bil navaden prez dvorjanika alduvati měšni aldov, pri kojem ja Tebi jesem dvoril; vučem anda ja jesem zbantuval tvoje očinstvo? Spoznaj sada, jeli sebi prikladnoga jesi izebral dvorjanika, kojemu jesi podeljil čast Věrnem vu presvètem oltarskem Sakramentu deljiti Kerv Ježuša Kristuša: à sada hočeš svoju kerv prez mene prelejati. Jeli neznaš, da pomenjkanje vučenika je kvar Meštra? Vnogi vodje jesu zadobili obladanje po svojeh gjegjerneh vitezih. Abraham ni hotel samoga sebe alduvati, nego svojega sina. Svèti Peter je pustil pred sobum oditi Štefana; včini i ti spodobno moj duhovni otec. Pusti mene vumreti: à ti ostani pri življenju; za mê bude mali kvar: à ti včiniš vu življenju veliki napredek.“

Ova kada je svèti Lovrenc z-suzami oblejan bil izvustil, svèti Papa z-proročanskem duhom razsvètčen njega batriveči reče: „Ja tebe, Sinko! neostavljam, niti neodhitavam, nego tebi segurno nazvěščam, da tebe za Kristuša vekše čakaju muke. Moja muka bude kratka, pokehdob ja star i gingav jesem, ti pako nad kervolokom vekše zadobiš obladanje, pokehdob jesi mlajši i jakši. Ti istinski za menum dojdeš, prestani se anda plakati. Za tremi dnevi dojdeš Levita za měšnikom. Zakaj željiš da bi ja bil z-tobum? Eliaš je ostavil Elizeuša, ali jakosti velika včiniti njemu ni odnesel. To isto i ti včiniš prez mene; nego samo zapovědam tebi, da vzemeš kinče i peneze cirkvene, i nje poleg tvojega razuma razdeljiš med siromake.“

Svèti Papa Sikstus je bil vmorjen, i z-njim skupa svèti Felicisim i Agapit, i vnogi drugi Duhovni. Svèti Lovrenc pako vesel nad rěčmi svètoga Pape Siksta je odišel domom, i vse cirkvene kinče razprodal, i cěnu iz njih dobljenu je razdeljil med siromake, da nje nebi nevěrniki pograbili i oskrunili.

Rimskoga varaša oblastnik je zezvědel, da svèti Lovrenc med siromake i vboge razdeljuje obilno almuštvo, anda je štimal, da Keršćeniki vu svojeh Cirkvah imaju velike kinče spravljene; zato, da nje vu svoju oblast dobi, pred sê da dopeljati svètoga Lovrenca i njemu zapove, da naj njemu predà vse cirkvene kinče, govoreči: Čujem govoriti, da vam cirkvenem službenikom Keršćeniki obilno podeljuju, da imate vu vašeh Cirkvah sreberno i zlato posudje, daj nje meni, pokehdob nje cesar potrebuje.“ Svèti Lovrenc odverne: „Cirkva je zaisto kruto bogata. Cesar nema takveh zmožneh kinčov, kakve ima ona. Ja nje tebi pred tvoje oči postavim, samo ako meni neg kratek čas dopustiš, doklam nje skupa spravim, i vsa ostala na red postavim.“

Oblastnik, kojemu ni na pamet došlo, od kakveh kinčov govori svèti Lovrenc, je njemu dragovoljno dopustil vrěme treh dněvov, i vre vu napredek vesel nad kinčom, kojega dobiti je se nadejal, reče njemu: „Pojdi i včini, kak sada jesi rekel.“ Vu tom času je obišel svèti Lovrenc ves varaš, i odredil, da se vse sirote i vbogi, koji se na cirkvene stroške jesu zderžavali, tretji dan skup spraviju. Nadojde anda odlučeni dan, i velika vnožina sirotic, slěpeh, ćukljaveh, šantaveh, gubaveh, vdovic i děvic izide se skup na městu, gdè Keršćeniki jesu zveršavali službu božju. Oblastnik dojde odlučenu vuru, da cirkveni kinć pregledì i prime. Ali — kak jako se je osupnul, kada je zagledal veliku vnožinu nevoljneh i pomiluvanja vrědneh ljudih, zmed kojeh vnoge je bilo strahovito pogledati! Oblastnik hudo pogleda na svètoga Lovrenca, i od njega je potrebuval razlog zverhu ovoga nenadejanoga skupshodišća vbogeh, i onda je silil vu njega, da njemu pokaže i predà cirkvene kinče. Sveti Lovrenc pako odgovori njemu: „Jeli ti ovdě kaj nahadjaš, kaj bi mogl'o tebe zbantuvati? Zlato, za kojem ti tak jako hlepiš, je mertva ruda i občinsko zvicommittedlišće vnogeh zločinstvih. Pravo zlato je ona nebeska světlost, koje se vživaju ovi vbogi, koji ovdě pred tvojemi očmi stojiju. Ovi nahadjaju vu svojeh mukah i nevoljah, koje oni terpljivno podnašaju, naj vekšu hasen. Oni nikaj neznaju od zločinstvih i pohotnostjah, koje jedine jesu pravi beteg, i ljudi, navlastito preštimaneše, činiju zevsema

nĕsrečne i zaveržljive. Ovdĕ vu oveh vbogih poglej one kinče, koje ja tebi jesem obečal. Nut ovo je naše zlato, i naše srebro, i vu oveh dĕvicah i vdovicah poglej naše gjungje i naše drago kamenje. Primi ove kinče, obskerbljuj nje, potom budeš diku varaša povekšal, dobrogodjenje cesara vtemeljil, i samoga sebe obogatel."

To je oblastnika na tuliko razserdilo, da je on kakti besen počel kričati: „Andali se ti podstupluješ mene za norca deržati, i moju čast zametavati? Znana je meni čalarna bedastoča Keršćenikov, i ja odtud spoznajem, da ti takaj željiš vumreti. Ali neštimaj, da ti budeš hitro vumerl. Ja budem tvoje muke podugšaval, da tebi smert stem bridkešu načinim. Ti budeš z-polehkum smertjum vumiral." Kervolok niti malo ni odvlačil ovu svoju grožnju vu činu spuniti. Naj pervić anda zapovĕ njega do gologa slеči, i z-železnemi grebeni iz njega kožu i meso nemilostivno tergati. Onda zapove prirediti rošter, i spod njega krotek ogenj podkuriti, zverhu njega svètoga Lovrenca položiti, i na žerjavki po času peči, da bi tak vu oveh strašneh mukah dugo vumiral. I ovak jesu bile ove muke stem čutljiveše, skem jesu bile dugoterpneše. Ništarmanje vendar nĕsu bile dosta jake, da bi njegva močna duša bila oslabela. „Mučenik, velì svèti Augustin, je bil od tak goruče želje proti Ježušu Kristušu vužgan, da ni maral za muke, koje njemu jesu zavdali pregoniteli." Svèti Ambrozius opažuje: „Da ogenj božanske ljubavi, koi je gorel vu njegvem serdcu, je nadvladal čutljivost muk, koju naravski ogenj je zrokuval njegvoj ljubavi. On je imal pred očmi Gosponovu zapovĕd, i zato jesu bile njegve muke njemu batrivnost i okreplenje. On je vu sebi zderžaval veliku pokojnost, koju nikaj ni moglo skončati."

Vĕrni, koji jesu gledali vu njega, jesu videli njegvo lice od nebeske svĕtlosti razvsĕtčeno, i od njegvoga pečenoga tĕla je izhadjala vugodna duha. Ništarmanje nevĕrniki nesu nikaj od ovoga obodvojega čuda spazili. Kada bi na jednoj strani dugo bil ležal, i zadosta bil opečen, reče oblastniku: „Daj mê obernuti, ar iz ove strani jesem vre dosta pečen." Poklam kam bi to bilo včinjeno, reče i pak za kratek čas: „Vre sada jesem zadovoljno pečen, sada moreš od mene jĕsti!" Onda je podignul svoje oči vu nebesa, i prosil Boga po Ježušu Kristušu i po zagovoru svèteh Apo-

štolov Petra i Pavla za obernenje nevěrnikov, vu posebnom za obernenje Rimljanov, koji pod svoju oblast ves svět jesu podvergli, da se oni pod sladki jarem věre povdaju, i da se navuk svètoga Evangeliuma stem hitreše po vseh rimskoga cesarstva orsagih razprostrani. I vu ovoj molitvi je zaspal vu Gosponu dan 10. Velikomešnjaka (August) lěto od Kristuševoga narodjenja 258. Njegvo svèto tělo je bilo zvun varaša vuz cestu Tibur, dan današnji Tivoli zvanu, zakopano. Svèti Pudencius svědoči, da je bilo zakopano od nekojeh plemeniteh i bogaboječeh rimskeh věčnikov, koji po stalnosti ovoga svètoga Mučenika genjeni, jesu svètu Ježuša Kristuša věru prijeli. Ov isti svète Cirkve Navučitel pripisuje obernenje varaša Rima navlastito zagovoru svètoga Lovrenca, i veli, da njegva smert je bila smert bolvanov, i razrušenje bolvanovnic. Na ovem istem městu je Konstantin, pervi věrni cesar, lěto 330 lěpu cirkvu dal zezidati.

Osebujna svètost, poniznost i goruča ljubav proti siromakom, ter stalnost svètoga Mučenika je poleg svědočanstva starinskeh Piscov genula dva vojnike na prijetje Keršćanske věre, i na dičnu mukoterpnu smert. Pervi se je zval Romanus, kojega vsakolětni god svèta katoličanska Cirkva obslužava ov isti dan, ov je sam donesel vodu za svoje okeršćenje, i kakti Keršćenik obtužen, je bil jeden dan pred mukoterpnum smertjum svojega svètoga Navučitela vmorjen; drugi se je zval Hipolitus, koi na straži buduči je bil od svètoga Lovrenca vu keršćanski věri podvučen. Ov isti je tri dni kesneše z-svojum pestinjum, Konkordia zvanum, i jošće z-devetnajstemi drugemi Keršćeniki iz njegvoga plemena z-silovitum smertjum bil skončan.

Svèti Otci, Navučiteli svète katoličanske Cirkve, najmre svèti Ambrozius, Auguštin, svèti Otci Pape Leo i Gregur od ovoga svètoga Mučenika vu svojeh prodečtvih kruto dično govoriju i svědočiju, da je Bog po svètem Lovrencu, svojem věrnem službeniku, vnoga čuda včinil, i da pravověrni Keršćeniki njegvo pokopališće z-osebujnum pobožnostjum pohadjaju.

„Mudneši je bil ogenj, koi Svètca je žgal zvana, veli svèti Leo vu prodečtvu na hvalu ovoga svètoga Mučenika daržanem, nego ogenj, koi je vužigal njegvu dušu.“ Ov dušni ogenj je božanska ljubav, koja kakti žerjavka vužiže cěloga čoveka, i njega vmarja na aldov Bogu. Svèti Pavel izkriknuje: „Gdo mo-

re nas odružiti od ljubavi Ježuša Kristuša? morebiti suprotivšćine? ali stiska? glad? ali golota? pogibel? ali pregoni? ali meć? Mi jesmo segurni, da obladamo zbog onoga, koi nas na tuliko je ljubil."

Zvun pěsnika Prudenciuša jesu nam takaj svèti Auguštin, svèti Otec Papa Leo, imenuvani „Veliki," sveti Maksimus, svèti Peter zlatorěčni, i vnogi drugi krěposti i odičenu mukoterpnu smert svètoga Lovrenca popisanu ostavili. Po njem je bil Rim varaš, kak veli vsèti Leo, ravno tak odičen, kak Jeruzalem po svètem Štefanu, pervem Mučeniku. Ako mi ono, kaj činimo i terpimo, k-gjegjernosti svètoga Lovrenca prispodabljamo, kak jako se obšanujemo! Ter vendar mi služimo onomu istomu Bogu, kojemu je služil ov světi Mučenik; mi valujemo onu istu věru; mi se delnike činimo oneh isteh Šakramentov; mi željimo vu ono isto nebo dojti. On je videl, kak se je njegvo tělo od mudnoga ognja žgalo, ali zato ni on niti vu naj menjšem pokojnost svojega duha pogubil; à mi nećemo niti naj menjšu nepriliku, niti naj menjšu muku terpljivno i pokojno podnašati? Ponizemo se pred Bogom zaradi naše slabe věre, ter sî vzemimo napervo, buduć velikodušneše baratati. Pelda i zagovor svètoga Lovrenca bude nam k-tomu pripomagal. — Vbogi jesu bili od Svètcov kakti neprecěnjeni kinć preštimavani. Kak se mi proti njim ponašamo? Suděmo anda od vsega primerom věre! —

„Vbogi jesu kinči i bogatstva Cirkve." Svèti Lovrenc.

„Ako muke jesu vrata, čes koja dohadjamo k-Bogu, jaj sî gâ anda onem, koji nikaj nečeju terpeti!"

Budi stalen vu mukah!

MOLITVA. Prosimo tê, vsamoguči Bože! podelji nam, da pogasimo našeh grěhov plamen, koi jesi blaženomu Lovrencu podeljil moć obladati svojeh muk ognja. Po Gosponu našem, Ježušu Kristušu. Amen.

SVÈTI MAKSIMILIAN,

Vojnik i Mučenik.

Njegov vsakoletni god obslužava se dan 12. Sušca (Marc).

Ob vrěmenu krivověrneh cesarov, navlastito oneh, koji keršćansku věru jesu preganjali, je bilo Keršćenikom kruto pogibelno vojuvati, pokehdob više puti jesu bili siljeni k-činom, koji navukom keršćanske věre jesu bili suprotivni. To se je pako navlastito vu orsagih od Rima odalečeneh ob tem gušće pripetčalo, pokehdoh ovdě na zapoved orsačkeh oblastnikov jesu morali hiže Keršćenikov pleniti, nje loviti, bičuvati, razpinjati, itd. Zvun toga jesu bili višeputi siljeni z-kakvem veselja znamenjem poštuvati krive boge. Odtud je dohadjalo, da nekoji mladenci, vre od dětčinstva podvučeni vu keršćanski věri, jesu se kratili stupiti vu vojnički stališ; *) nekoji drugi pako, koji se vu vojničkem stališu vre jesu nahadjali, jesu svoje časti položili i ostavili vojnički stališ: **) ali ravno to je dalo priliku, da se zmed takveh vnogi kakti Keršćeniki jesu preganjali i oštro kaštigali.

Med pervešemi je se nahadjal Maksimilian, koi je bil rodjen vu Tebasti Numidie orsaga varašu. Njegov otec Fabius Viktor je bil takaj vojnik, ter novakom ***) predpostavljen. Da bi on svojega sina bil odgovarjal od vojničkoga stališa, nemore se reči, pokehdob on, akoprem sam Keršćenik, svojemu sinu Maksimilianu vre vu napredek je dal napraviti vojničku opravu; poslědno more se izpeljati, da Maksimilian iz věre zrokov proti ovomu, vre vu sebi samem pogibelih punomu stališu je čutil vu svojem serdcu veliku odvernjenost. Ništarmanje, kada bi Maksimilian dvadeset i pervo

---

*) Ravno tak se je takaj pod Liciniušem cesarom kratil vu vojnički stališ stupiti mladenec Marcellin. Cesar je dal njega nemilostivno pretepati, njemu vu vuzi dugo pogibati, i zadnjić vu morje hititi. Světa katoličanska Cirkva odslužava njegov vsakolětni god dan 2. Prosinca (Januar).

**) Světi Martin, koi kakti novověrnik na zapověd svojega otca je moral stupiti vu vojnički stališ je rekel po prijetem světem Kerstu: „Ja jesem Kristušev vojnik, vre sada drugu vojnu službu obnašati něje meni dopušćeno."

***) Pri nas vojnički novaki občinski imenuju se: Regruti.

lěto dobe bil izpunil, je bil skupa z-svojem otcom pozvan vu Tebastu pred oblastnika. Primerom dobljene zapověđi jesu se mahom obadva odpravili na put, i kada bi pred Pompejana, velikoga vojničkoga sudca, bili došli, je on potrebuval, da se Maksimilian, pokehdob je vre prepisanu dobu stignul, i lěpoga struka je, z-navadnum svetečnostjum pridruži k-vojničkomu stališu.

Oblastnik Dion, je nad tem očituval svoju dopadnost, i Maksimiliana k-sebi pozval, ter njemu rekel: „Kak se zoveš?“ Maksimilian odgovori dostojno, ali skupa takaj batrivno: „Meni je ime Maksimilian; ali — k-čemu je potrebno tebi moje ime znati? meni ni slobodno vojuvati, pokehdob da ja jesem Keršćenik.“

Oblastnik, koi ni maral za ov odgovor, zapove Maksimiliana pod měru postaviti. I dok bi se Maksimilian pod měru bil metal, reče i pak na věs glas: „Ja nesmem vojuvati; ja nesmem nikaj zla včiniti, ar ja jesem Keršćenik.“

Dion oblastnik odverne: „Naj se izmeri.“

Poklam kam bi Maksimilian bil izmerjen, reče častnik: „On ima pet cepelišev i deset palcov.“ Dion pako reče častniku: „Naj se zapiše.“ Tomu se je suprotstavljal Maksimilian, pokehdob je rekel: „To ja nedopušćam, ar nesmem vojuvati.“

Dion oblastnik odgovori nato: „Primi službu, da nebudem prisiljen, tebe dati kaštigati.“ Maksimilian odverne: „Ja neču vojuvati! Slobodno daj meni glavu odseči! Ja nebudem vojuval za svět, pokehdob vojujem za mojega Boga.“

Dion pita njega: „Gdo je to tebi vu glavu zabil?“ Maksimilian pako odgovori: „Moja věst, i on, koi je mene pozval.“

Dion oberne se proti Maksimilianovomu otcu i reče: „Svetuj svojemu sinu.“ On pako odgovori: „Moj sin zna sam, kaj ima včiniti.“

Nato oblastnik jošće jeden put opomene Maksimiliana, da se naj nesuprotstavlja zaznamenuvanju. Ali — on se je tomu znović suprotstavil i rekel: „Ja se nedam zaznamenuvati, ar ja samo Ježušu Kristušu služim, i njegvo znamenje nosim.“

Dion serdit reče njemu i pak: „Taki hoču tebe poslati tvojemu Ježušu Kristušu.“ Maksimilian odverne: „Bog bi dàl! da bi ti to ov čas zveršil, ar ravno to ja meni deržim za naj vekšu diku.“

Oblastniku je se privedjalo već duže z-ovem mladencom pregovarjati se, i je zapovědal Maksimiliana mahom zaznamenuvati, on pako je se tomu iz vseh močih suprotstavljal i rekel: „Ja dobrovoljno neprijemljem znamenje světa; ako pako ti mene z-silum zaznamenuješ, ja nje stergnem, kajti nje neču nositi. Ja jesem Keršćenik, i kakti takvomu ni slobodno olova na vratu nositi, pokehdob ja od Ježuša Kristuša, Sina živoga Boga, jesem zaznamenuvan z-znamenjem zveličenja. Ti njega doisto nećeš spoznavati, akoprem on za naše odkuplenje je terpel, pokehdob je njega Bog na pomirenja aldov za naše grěhe predal na smert. Ovomu služimo mi vsi, koji se imenujemo Keršćeniki; ovoga mi naslědujemo kakti zvirališće živlenja, i početnika zveličenja.“

Dion reče jošće jeden put: „Nekrati se duže vu vojnički stališ stupiti, i dàti se zaznamenuvati, da nevoljno nepogineš.“ Maksimilian odgovori batrivo: „Ja nebudem nevoljno poginul: moje ime je vre znano mojemu Bogu, ja neprijemljem nikakvu světa službu.“

Oblastnik odverne: „Premisli tvoju mladost, i primi službu, kak se pristoji za mladenca.“ Maksimilian odgovori: „Ja služim Bogu; ja neču služiti světu; ja tebi vre jesem povedal, da ja jesem Keršćenik.“

Dion oblastnik i pak reče Maksimilianu: „Premisli, da se vnogi Keršćeniki prez vsakoga suprotivenja nahadjaju vu službi našeh cesarov *Diokleciana*, *Maksimiana*, *Konštantina* i *Galeriuša*, ter kakti vrědni i hrabreni vitezi vojuju.“ Maksimilian odverne: „Oni imaju svoje zroke, zakaj to činiju, ja pako kakti Keršćenik, nemorem se odlučiti za zlo včiniti.“

„Ali povedj mî, reče oblastnik, „kaj zla činiju vojniki?“ Maksimilian odgovori: „Ti sam znaš bolje, nego da bi tebi bilo potrebno povědati, kaj zla činiju?“

Vezda serdit oblastnik počme se njemu nagražati, govoreči: „Primi službu, ako nećeš hotonce nevoljno po zlu prejti.“ Maksimilian odverne: „Ja neprejdem nevoljno po zlu; i ako bi ja zato moral vumreti, tak bude moja duša z-Ježušem Kristušem, mojem Odkupitelom, zjedinjena.“

Oblastnik videči, da vse njegvo nagovarjanje nikaj nehasni, i da Maksimilian vu svojem napervovzetju stalen ostaje, onda reče njemu: „Kajti se ti zevsema nedostojno kratiš stupiti vu vojnički statiš, tak budeš drugem na peldu primerno kaštigan.“

Nato izgovori on zverhu njega smertno dopitanje, koje, poklam bi bilo napisano, je bilo Maksimilianu prečteto, i ovak glasilo: „Maksimilian, pokehdob se je tverdokorno kratil stupiti vu vojnički stališ, naj se pogubi z-mečom.“

Maksimilian čujuči svoje dopitanje, izkrikne: „Hvala Bogu!“

Maksimilian je bil onda 21 lěto, 3 měsece, i 18 danov star, i je išel z-takvum batrivnostjum, z-takvem veseljem smerti naproti, da se vsi nazočni něsu mogli nad njim zadosta čuditi. I kada je bil na pogublenje peljan, sebi znanem Keršćenikom je ovak govoril: „Žurěte se mila bratja! žurěte se iz vseh močih dojti k-Gosponu, da i vi takvu primete korunu, kakva meni denes bude podeljena.“ Svojemu pako otcu reče z-veselem i batrivem pogledom: „Ovomu haharu daj moju novu opravu, koju ti meni za vojuvanje jesi bil pripravil. Ja se ufam, da nju tebi Bog stoverstno nadoměsti, i meni to veselje podelji, da se budemo videli vu nebesih, gde skupa budemo se veselili vu Gosponu.“

Dojduči na pogublenja město, prez vsakoga straha prigne Maksimilian svoju glavu, da prime smertni vudarec. Njegov otec, koi je bil nazočen, je se oveselil nad stalnostjum i velikodušnostjum svojega sina, i z-velikem glasom je zahvalil Bogu, ter batrivno je odišel domom vu stalnem ufanju, da je on, kaj je naj dragšega imal na zemlji, k-Bogu pred sobum poslal, i da on svojega sina na skorom bude naslěduval *).

*) Nedvojmbeno je, da je takaj on korunu mučeničtva prijel; pokehdob pako, da je vu Afriki više Svètcov ovoga imena za věru Ježuša Kristuša z-silnum smertjum vumerla, tak se nemore prav znati, koi Viktor je bil otec ovoga svètoga Maksimiliana.

Maksimilian je mukoterpnu smert podnesel lěto od Kristuševoga narodjenja 295 dan 12. Sušca, (Marc) pod Večničtvom **Tuškusa** i **Anulinuša**. Nekoja plemenita gospa imenom **Pompejana**, koja sî je truplo svètoga mladenca od oblastnika izprosila, je nje dala prenesti vu **Karthagu**, i vuz svèto tělo glasovitoga svètoga Biškupa **Cipriana** položiti Trinajst dni kesneše, je takaj ona ovdě bila zakopana.

Keršćenik, bil on kakvogagoder stališa, nesme nikaj včiniti, kaj bi svètosti njegve věre, k–kojoj se je na svètem kerstu z–prisegum zavezal, bilo suprotivno, i on mora rajši, kak svètì **Maksimilian**, svoje življenje alduvati, kak se pušćati vu kakve posle, koji bi njegvo dušno zveličenje podkapali. Ar ov svèti mladenec nese kratil iz straha proti zaslužnem težkočam vojničkoga stališa, ne iz bojazljivosti, ali pak iz tverdokornosti, ali nepokornosti proti svojemu pravdenomu poglavarstvu za svět vojuvati, nego jedino zato, kajti ondašnji cesari prez vsake razluke jesu primarjali vojnike k–takvem činom, koje oni prez očivestnoga prekeršenja dužnostih svoje svète věre něsu mogli zveršiti. Da bi se vsi Keršćeniki ovem načinom ponašali, kak napredno i svèto bi onda njihovo življenje bilo!

Zato se naj vsaki zvědja, i naj gledì, jeli on vu svojem deržanju kaj takvoga nahadja, kaj se svètosti Keršćanstva, koje valuje, nebi suprotstavljalo; i ako je tak, tak se njemu nikakov trud nemore videti prevelik, kojemu se nebi rajši podvergel, nego da bi svoje dušno spoznanje postavil vu pogibel.

Ako pako vu ostalem bi gdo mislil, da vojnik vu našeh dnevih nebi mogel vu svojem stališu pobožno i krěpostno živeti, ter se zveličiti, takov bi se jako vkanjuval. Tuliko jezer svèteh Mučenikov, koji pervlje jesu vojuvali, i tuliki svèti Spovědniki, koji vu vojničkem stališu jesu živeli i vumerli, davaju nam očivestu peldu, da takaj vojnik more svèto živeti i zveličiti se. Poklam kam bi nekoji vojniki bili pitali svètoga **Ivana Kerstitela**, kaj bi imali včiniti, da se zveličiju, jeli njim on morebiti je rekel, da naj zapustiju vojnički stališ? Dapače — jeli ni nje vputčuval, da naj nikomu nevčine nikakve sile, naj nikoga krivo neobtužuju, i da naj budu z–svojum platčum zadovoljni? „**Ravno tak jesu njega pitali** (čteje se pri svètem Lukaču 3, 14) **takaj vojniki, govoreči: kaj moramo i mi**

včiniti? **A on reče njim: nikoga nebijte, nikoga nemrazite, i budite zadovoljni z-vašum platčum.**“

Vojnik, koi želji zveličiti se, mora se tersiti zapovědi božje i cirkvene poleg vse mogučnosti obderžavati. Nadalje — mora se ogibati vseh grěhov, navlastito oneh, koji, ò žalost! pri vojnikih skoro občinski jesu navadni, kakti n. p. kletvih, blaznostjah, pijančuvanja, kradje, vkanljivosti, ter merske i odurne nečistoče tak vu rěčih, kak i vu činih, ter mišlenjih. Naj se haba manguvanja i hman pajdaštvih; nikoga naj nevabi na grèh, niti naj neortači vu grěhih, itd. Dapače naj zveršava dobra děla, vu jutro i večer naj zažgano moli, svète Šakramente naj više puti čes lěto prijemlje, rěć božju naj marljivo posluša, svojem predpostavljenem naj bude pokoren, i vu svojoj službi zveršen; i svojemu ladavcu, kojemu je zaprisegel věrnost, naj takaj za božju volju věrno služi. Zadnjić naj svoje vnogoverstne i velike težkoće svojega stališa z-terpljivnostjum podnaša, i nje vu duhu pokore naj alduje višnjemu Gospodinu Bogu za svoje grěhe. Dober vojnik, koi vu vsakoj priliki daje Bogu, kaj je božje, i svojemu Kralju, kaj je kraljevsko, zasluži vsako preštimanje, i on bude segurno zveličen, ako nebude nigdar onoj veliki istini: „**koi zgubi dušu, on vse zgubi,**“ suprotivno živel.

SVÈTI MAKSIMILIAN,

Biškup i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 12. Listopada (Oktober).

Med one, koji perve od Kristuševoga narodjenja věke, pod rimskeh cesarov pregoni, zasadjenu božju Cirkvu z-svojum kervjum jesu zalevali, dostojno pribraja se svèti **Maksimilian**, Biškup **Laureacenski**, veliki božji sluga, svojeh zemljakov Apoštol, i neobladani Kristušev Vitez.

Svèti **Maksimilian** je bil rodjen vu doljne štajerske zemlje varašu **Cileja** zvanem vu polovici tretjega věka, ili: stoletja od pobožneh i preštimaneh roditelov. Vu sedmem dobe lětu je bil predan na odhranenje nekojemu bogaboječemu Mešniku, imenom **Oranius**,

koi je njega vu vsoj keršćanskoj pravičnosti i zveršenosti odkojil. Po smerti svojeh bogateh roditelov, kakti jedini odvetek njihovoga blaga i imetka, je vsa razdeljil med vboge i svoje hiže sužnje, koje takaj je odpušćal slobodne.

Zbog svojeh vnogoverstneh krěpostih, kojeh glas je se povsud bil razišel, je bil okolo 257 lěta poleg keršćanskoga broja izebran, akoprem suprot njegvoj volji, vu Laureakumu (Lorhu), Norikuma, ili: doljne Austrie deržave varašu, za ondešnjega Biškupa; ništarmanje na prošnju i po naputčenju svojeh priatelov je prijel ovu čast, i odišel vu Rim k-svètomu Otcu Papi Sikstušu II., koi je njega ljubljeno prijel, i vu biškupski časti potverdil. Iz Rima je se povernul vu svoju Biškupiu, gdě je mahom vsu marljivost i skerb poprijel, da Keršćenike vu skrovnostih věre zadovoljno podvuči i na pravi put obderžavanja zapovědih božanskeh dopelja, à poganine na prijemanje navuka vekivečne istine i prave věre vputi. Poveda se, da je takaj vu bližnjeh okolo ležećeh kotarih, vu posebnom pako vu bavarski zemlji, nazvešćal svèti Ježušev Evangelium, i vnoge na zveličenja put zapeljal.

Rimski cesari Kallienus, Klaudius, Aurelian i ostali jesu ono vrěme kruto besnili proti Keršćenikom. Zmed vseh pako nijeden ni kervoločneše preganjal Keršćenike od Numeriana, koi svoje ruke je z-prevnogum keršćanskum kervjum ognjusil. Orsački oblastnik vu Norikumu, imenom Evilasius, koi od ovoga poganinskoga, i keršćanske kervi željnoga cesara, z-oblastjum i zapovědjum tak domovinu braniti od nepriatelske ruke, kak takaj stanovnike vu rimski, onda poganinski, věri občuvati je bil poslan, je sproti vu Cileji oštru zapověd van dal, da vsi moraju bogom aldove podati. Svèti Maksimilian, koi, da takaj vu svojoj domorodni zemlji vužge světlost věre keršćanske, ravno ono vrěme je se zaderžaval vu svojem domorodnem varašu Cileji, i videči ovuliku odurnost, je postal kruto žalosten, ter z-suzami zalejan, je počel Boga prositi, naj bi on z-svojum miloščum objačil tak stare kak nove Keršćenike, niti naj nebi pustil malekom ladati zverhu duš, z-tulike cěne kervjum, odkupljeneh. Na ovu zažganu molitvu začuje glas iž neba: „Neboj se sluga dobri! koi posel tvoj jesi gjegjerno opravljal; stupi napervo, da obšaniš kervoloka prevzetnost.“ Svèti Biškup obatriven iz neba, i čujuči, kak sudec vu bolvanovnici

pred vnožinum ljudstva sili Keršćenike malekom podavati aldove, dojde napervo prez vsakoga straha, i na sê postavivši znamenje svètoga Križa, proti sudcu batrivo pregovori: „Kaj činiš Evilazi? Ti jesi sim poslan, da domovinu braniš od nepriatelske ruke, a ti, naj vekši njein nepriatel, ne samo nečeš braniti těla, nego vmarjaš iste duše na božji kip stvorjene, pokehdob nje odganjaš od Ježuša, i priganjaš k-hudičom.“ Oblastnik, kakti napuhnjeni pav, reče oholno: „Tili sî on *Maksimilian*, kojega Keršćeniki deržiju za Biškupa i Aldovnika, koi zametavaš naše nevmertelne boge, ter jednoga od Židovov sramotno vmorjenoga človeka povedaš za Boga? ali taki podaj ovdě aldove, ali budeš moral muku i smert podjeti.“ Světi Biškup odgovori batrivo: „Ja jesem sluga Ježuša Kristuša, pravoga Boga, neba i zemlje Stvoritela; à tvoje maleke odurjavam, koji samo spačuju duše, i nje peljaju vu peklenske muke; mene, niti tvoje grožnje, dapače niti iste muke nigdar neprestraše.“

Na ov odgovor Evilasius pun serditosti zapove haharom i biričem Maksimiliana marljivo pretepati, iz varaša van zvleči, ter ako stalen ostane, onde njemu glavu odseči; ovo dopitanje svèti Biškup z-veseljem prime, odide z-biriči van pred varaške zidine, poklekne na zemlju, podigne ruke, oči, serdce i glas proti nebu, preporuči svoju dušu Ježušu, i podene glavu pod haharski meć ov isti dvanajsti dan Listopada (Oktobra) lěto 284.

Jošće dan današnji pokažuje se ono město, gdě njemu, zvun varaškeh zidin, je bila odsečena glava. Keršćeniki jesu ob noć njegvo svèto tělo dostojno zakopali ne daleko od Čelja, odkud nje svèti Rupert je dal prenesti vu Lorh, à Hainrih, ovoga imena drugi cesar, je nje dal položiti vu Passaviumu varašu. Milostivni Bog je svojega neobladanoga viteza po vnogeh čudačinstvih odičil.

Apoštolski ljudi, po kojeh vnogi na keršćansku věru jesu bili dopeljani, jesu bili napunjeni z-Ježuševem duhom; oni jesu neg samo njegvu diku izkali, i za njega živeli, Oni jesu naslěduvali Ježuša, koi nikaj drugoga ni izkal, kak diku svojega nebeskoga Otca, ter

sebe je alduval za nas. Njihovu peldu naslědujmo takaj mi; prosemo Ježuša za njegov duh, i živimo poleg njegveh navukov. Od ovoga světa nikaj se neufajmo, niti nikaj nepotrebujmo, i onda se nebudemo njega bojali, ter nas niti pregoni, niti muke, niti ista smert nebudu odružila od Ježuša.

„Naša sadašnja zevsema kratka i mala traplenja doprinašaju nam vekivečnu; i vsa nadhadjajuču čast.“ 2 Kor. 21, 17.

MOLITVA. Prosimo tê, o Gospone, podelji nam dobru volju i moć, po kojoj same sebe i druge objačimo vu pravoj věri, da se tak tvoje kraljestvo vsevdilj bolje razširi, i broj blaženeh povekša, po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI MARTIN,

Papa i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 12. Sesvetčaka (November).

Sveti Martin je bil rodjen vu Todi toškanskoga deržanja vavašu od plemeniteh i bogateh roditelov; njegvomu otcu je bilo ime Fabricius; zbog svoje visoke vučenosti, bogaboječnosti i krěpostih je se vsem dobrem dopal, i je bil mlad za Měšnika redjen. Jošće kakti Evangelištar je bil od svètoga Otca Pape Thodora poslan vu Carigrad za poslenika, gdě se je z-naj vekšum serdčenostjum suprotstavil krivověrcom naslědbe monotelitanske, koji jesu vučili, da vu Ježušu Kristušu je neg samo jedna volja. Ov isti Martin je po smerti svètoga Otca Pape Thodora na občinsko vseh pravověrneh Keršćenikov veselje bil izebran za Papu vu Serpnu (Juliu) lěta 649. Svètoga Martina na papinsku stolicu izvišenoga perva i naj osebujneša skerb je bila, da se gorě spomenutem krivověrcom, koji vu istočni Cirkvi veliku zmutnju jesu načinjali, i koje Konstans cesar zevsum močjum je podpiral, z-željnem napredkom more suprostsstaviti, zato je vu Rimu vu lateranenski cirkvi z-sto i petemi Biškupi deržal cirkveni zbor, i z-njimi je obsudil krivověrni navuk, i vu Ježušu Kristušu dve volje, najmre božansku i človečansku, znović potverdil, ter ovo občinske Cirkve odlučenje je poslal vu Carigrad

Konstansu cesaru. Ništarmanje ovo cirkveno odlučenje je Konstansa cesara na tuliko bilo zbantuvalo, da je svojemu oblastniku vu laški zemlji, imenom Olympius, zapovědal svètoga Papu ali vloviti, ali pak skončati. Da pako Olympius ovu od cesara dobljenu zapověd stem leglje zverši, je jednomu zmed svojeh službenikov zapovědal, da ima svètoga Papu skončati onda, kada vu cirkvi bude razdeljuval svètu Pričest. Službenik je zaisto došel vu cirkvu, ali Bog je njega kaštiguval z-slěpotum, i ovak je bil svèti Martin občuvan. Kada bi to Olympius bil začul, na tuliko se je prestrašil, da je iz Rima pobegnul vu Siciliu, i onde je na skorom vumerl.

Kada bi to Konstans cesar bil zeznal, tverdokoren vu svojem odlučenju, na město Olympiuša je imenuval oblastnikom Thodora Kalliopu, kojega vu lašku zemlju je sprevodil Thodor Pellurus, cesarski komornik; ovem obodvem je zapovědal cesar svètoga Martina vloviti, i vu Carigrad poslati. Ov novi oblastnik je se iz Ravene z-vojskum podignul proti Rimu, kam jeden sobotni dan, najmre 15. Serpna (Julia) lěto 653. je došel, i svètoga Martina z-vkanljivostjum i silum je dobil vu svoju oblast, sim tam navlačil, i z-njim se na ladji vu Carigrad prepeljal. Za tremi měseci je izišel na suho medjimorja Naksos, gdě je z-svojum stražum jedno cělo lěto ostal. Ovdě svèti Martin od griže duže vrěmena betežen je bil na tuliko oslabel, da je ves tek k-jělu bil pogubil. Vu ovem nevoljnem stališu jesu njemu Biškupi i ostali stanovniki ovoga medjimorja na zderžavanje potrebna pošiljali; ništarmanje njegvi nečlovečni stražani jesu donešena njim odtimali, i zvun toga nje tukli i psovali, govoreči: „Koi z-takvem človekom ima pomiluvanje, je nepriatel orsaga.“ Ovo nedostojno baratanje z-njegvemi dobročiniteli je ovoga pobožnoga službenika božjega več žalostilo, nego vse njegve do sada preterpljene muke. Odtud je bil odpeljan vu Carigrad, kam takaj dan 17. Maloměšnjaka (Septembra) 654. je došel. Ovdě jesu njega čakale nove muke; ar kak pervič bi vu Carigrad bil došel, je bil hitčen vu tmičnu vuzu, vu kojoj je bil zapert deržan do 17. Grudna (Decembra). Vu listu ovdě pisanem tuži se ovak: „Vre četerdeset i sedem danov je minulo, odkad ja niti merzle niti tople vode za vmivanje nesem dobil. Krepenem od zime, i zevsema jesem slab. Griža, koja mene na vodi i na suhom muči, nedopušća me-

ni niti jeden hip počinka. Moje tělo je na tuliko ogingavelo, da se već niti osoviti nemorem. I ako se takaj meni kakva hrana ponudi, tak ni za moj vezdašnji stališ; vse, kaj se meni podaje, je meni suprotivno, i duri se meni. Medtemtoga — ja se ufam, da Bog, kojemu je vse znano, i koi mene na skorom bude pozval iz ovoga světa, bude mojem pregonitelom nadehnul pokornoga duha.“

Dan 17. Grudna (Decembra) je bil dopeljan pred cesarskoga blagaja, pri kojem jesu bili skupzebrani věčniki, koji veseli nad njegvem poniženjem jesu rekli njemu: „Spoznaj, da je tebe Bog predal vu naše ruke.“ Nato odgovori svèti Martin: „Pograbete mê, ter mê mahom raztergajte na komade.“ On čas jesu njegvi nepriateli dopeljali krive svědoke, koje jesu podmitili, da bi proti svètomu Papi krivo prisegli. Svèti Martin videči ove lažljive svèdoke, ponizno reče sudcu: „Vu Gosponovem imenu prosim tebe, nesili nje krivo priseči; z-menum pako včini, kaj se tebi vidi.“ Zatem je njega cesarski blagaj predal varaškomu poglavaru, koi je zapovedal haharom, da iz njega stergaju biškupsku opravu, okolo stoječem pako, da zverhu njega izgovoriju prokletstvo; ali — neg samo do dvadeset je se znašlo tak zevsema nečemurneh ljudih, koji njega jesu posluhnuli, ostali pako milo zdihavajuć i plačuć jesu se razišli. Onda

Službeniki varaškoga poglavara jesu pograbili svètoga Papu, i iz njega jesu vsu opravu stergali. Njegvu pako dolamu, koju jedino jošće jesu na njem ostavili, jesu od odzgor do dole tak raztergali, da njegvo golo těto je bilo vsem na pogled dano. Cesar je gledal ovo nečemurno baratanje z-svètem Otcom Papum čes rešetke svojega grada, i nad njim je nasladuval svoje nečemurno serdce. Hahari pako, da se cesaru jošće bolje dopadne včiniju, jesu njemu za vrat postavili železnu kariku, za koju njega po vsem varašu jesu natezali i okolo povlačili; pred njim pako je išel jeden birić z-golem mečom na znamenje, da je na smert obsudjen. Nečlovečno zmučen i z-lanci obteršen je bil dopeljan na věčnicu, odkud i pak je bil odpeljan vu smerduču vuzu, iz koje za jednu vuru je bil i pak prepeljan vu drugu, vu koju je bil tak kervoločno porinjen, da vse stupnice jesu bile okervarjene i on zamertev je ostal ležeć na jednoj klupi, z-lanci

zvezan, i od zime ves okrepenjen. Vu nju nikomu zmed njegveh priatelov, dapače niti nijednomu zmed njegveh dvorjanikov, ni bilo dopušćeno dohadjati. Samo jeden mladi Měšnik je bil pri njem, koi se k–njemu plačući je pridružil. Vu ovoj vuzi je ostal svèti Martin cěle tri měsece, najmre do 10. Sušća (Marca) lěta 655.

Kajti se pako cesar Konstans vendar ni ufal njega na smert obsuditi, tak je njega prek černoga morja poslal vu jeden pusti orsag med nevěrno i kervoločno ljudstvo. Vu ovoj pusti zemlji je jošće četiri měsece živel, nikakve pomoči neimajući, slabo oblečen, prez vsake dvorbe, i vu pomenjkanju vsega potrebnoga. Nekojemu zmed svojeh priatelov je pisal vu Carigrad ovak: „Ovdě se govori od kruha, ali gâ nigdi ni videti. Meni već duže ovde ni moguče živeti, ako nikakve pomoči nedobim. Medtemtoga ja se zahvaljujem Gosponu, koi mene poleg svoje mudre previdnosti i poleg moje potreboče pokori. Moj duh je doisto jak, ali moje tělo je slabo.“ Takaj je pisal na svoje Duhovničtvo vu Rim ovak: „Ja živem med nevěrniki, i od njih němam nikakve pomoči, ali niti od vas. Vaša bojazljivost brani vam mene pomagati; ja pako prosim Boga, da vas občuva vu čistoj věri, a mene bude obskerbel Bog, kak se njemu vidi prav. Ja se ufam vu njegvu miloserdnost, da bude na skorom konec mojega putuvanja, i da mi bude pomagal poleg svoje volje do konea živeti.“

Molitvu svètoga Pape je milostivni Bog posluhnul, ar je ostal vu katoličanski vèri stalen, i je pokojno vumerl dan 16. Malomešnjaka (Septembra) lěto 655. poklam kam bi on svètu katolićansku Cirkvu 6 lět, 1 měsec i 22 dni bil ravnal. Njegvo svèto tělo je bilo zakopano vu cirkvi blažene děvice Marie, ně daleko od černoga morja, i vnožina ljudstva je dohadjala pohadjat njegvo svèto pokopališće. Kesneše je bilo njegvo svèto tělo prenešeno vu Rim, i položeno vu Cirkvu pod imenom svètoga Silvestra i Martina. Svèta katoličanska Cirkva ponavlja njegov vsakolětni spomenek dan 12. Vsesvètčaka (Novembra), na koi dan je bilo njegvo svèto tělo vu Rim prenešeno. Gerki pako dan 14. Travna (Aprila). Milostivni Bog je po njem pred i po smerti vnoga čuda včinil.

Svètci jesu jednakem načinom zametavali veselja i traplenja ovoga živlenja, kajti neprestance jesu vpirali svoje oči na onu vekivečnu odičenost, z-kojum njihove hipne suprotivšćine jednoć budû naplatčene. Jeli mi zaslužimo ime Keršćenika, koji vu naj menjšeh skušnjah na tuliko se znemirujemo, da naša vusta odpiramo na morguvanje proti Bogu; mi, koji se po nedostojnoj čutljivosti izkažujemo kakti nepriateli Kristuševoga Križa? Zahman se mi nadejamo one blaženosti, koju je on obečal svojem vučenikom, ako nenosimo znamenja njegoveh muk; ako nezveršavamo one krěposti, koje izhadjaju iz suprotivšćin, ter se i očišćuju po suprotivšćinah. Vzemimo sî k-serdcu, kak i Svètci, onu blaženost, z-kojum se terpljivnost tak zevsema obilno naplatča; hitěmo naše oči na našu božansku peldu, Jezuša Kristuša, i mi budemo terplenja ne samo z-podlaganjem, nego takaj z-veseljem prijemali, dapače mi nje budemo prijemali kakti kakve milošće, kojeh něsmo vrèdni.

Jačemo se po peldi ovoga svètoga Pape, kada se zbog pravice preganjamo, ako se istom od našeh priatelov i znancov, dapače od oneh isteh zapušćamo, kojem jesmo dobro včinili; akoli glad i nevolje moramo podnašati. Ovakve skušnje jesu zadnjić težke, medtemtoga vendar na ovem světu nikaj nebiva prez božanskoga prepušćenja. Očiščujmo se i posvètčujmo po njih, on nas nigdar zverhu našeh močih nebude dàl skušavati. Poleg toga zaufajmo se vu Boga, kak i ov svèti Papa i Mučenik, ter prosemo njega za milošću na věrno izpunavanje njegve svète volje; i ovak budemo takaj mi, kak i on, naš blaženi cilj za cělu vekivečnost stigli. — Jeli se more pozivati Bog za svědoka kakvoga dugovanja, koje je lažljivo, ali koje ni istinito? Koi to činì, jeli ni věru i dušno spoznanje pogubil? —

„Ljubljeni! veselete se, da jeste dělniki Kristuševeh terplenj, da se takaj vi pri očituvanju njegve dike morete veseliti i raduvati“ 1. Petr. 4, 13.

Kakov bude tvoj konec?

Budi dobrotiven.

MOLITVA. Prosimo tê, o Bože! podelji nam milošću, da mi kratka traplenja ovoga živlenja iz ljubavi proti tebi dobroljno i stalno podnašamo, ter tak nas vekivečneh veselj vrědne načinimo: po Jezušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

NEDUŽNA DĚTCA BETHLEHEMITANSKA,

njihov vsakolětni god obslužava se dan 28. Grudna (Decembra).

Sveta katoličanska Cirkva obslužava tretji dan od Kristuševoga rojstva spomenek one nedužne dětce, koja po hudobnem kralju Herodešu jesu bila iz nepriatelstva proti Ježušu vu Bethlehemu vmorjena. Ova dětca jesu od svete katoličanske Cirkve spoznana za mučenike, pokehdob jesu za Ježuša volju kerv prelejala. Ova dětca jesu pervina Mučenikov po Odkupitelovem narodjenju. K-njihovoj krivični smerti je dal priliku slědeći dogodjaj:

Mudri od sunčenoga izhoda jesu došli izkat novorodjenoga Kralja Jezuša, pokehdob vu svojem deržanju jesu videli njegvu zvězdu. Kajti pako něsu znali, kam bi se obernuli, jesu išli vu stolni židovske zemlje varaš Jeruzalem, i po njem jesu spitavali, govoreči: „Gdě je, koi se je narodil židovski Kralj? ar jesmo videli njegvu zvězdu na sunčenem izhodu, i jesmo došli njemu se vklanjat.“ Herodeš kralj, rodom Idumeanec, drugać prebrisan i serdčen, ali takaj nemilostiven i oholjen, je se prestrašil, i mahom je vu sebi dokončal novorodjenoga Kralja vmoriti. Vu světem Pismu nezvučen je štimal, da novorodjeni Kralj bude njemu kraljestvo odtel, zato se je prestrašil, i velikomu tolnačtvu skup iziti se je zapovědal, ter nje je opital, gdě bi se imal naroditi Krištuš. Oni jesu njemu odgovorili: „Vu Bethlehemu Jude: ar je tak pisano po Proroku Mikeašu: i ti Bethlehem, zemlja Jude, nikak něsi naj menjša med poglavitemi varaši Jude: ar iz tebe izide vodja, koi bude ravnal moje izraelsko ljudstvo. I njegov izhod je od početka i iz věčneh dnevov.“ Herodeš to čujuči pozove k-sebi Mudre, i iz njih potajno je zvědjal vrěme zvězde, i nje poslal vu Bethlehem, govoreči: „Hodte, i marljivo spitavajte za dětetom, i gda nje najdete, nazvestěte meni, da i ja dojdem njemu vklanjati se.“ Tak šegavo je on govoril, da Mudri nesu mogli spoznati, kaj misli; ali Bog ni dopustil, da bi se oni napeljali, nego je Mudre vu snu opomenul, da se naj nepovračaju k-Herodešu, nego se naj po drugem putu poverneju vu svoja deržanja. Oni jesu z-veli-

kum duše željum izkali Jezuša, njega našli, njemu se vklanjali, z-zlatom, temnjanom i plemenitum mastjum nadaruvuli, i od Boga vu snu podvučeni jesu po drugem putu odišli domom. Herodeš je željno čakal na povraček Mudreh, ali njih ni bilo. Poklam kam bi pako bil zezvědel, da sû vre odišli, kruto se jako je razserdil, i premišljaval, kak bi vmoril Ježuša. Bog je poslal k-svètomu Jožefu svojega Angela, i njemu je zapovědal z-Ježušem i njegvum majkum Marium kaj naj beržeše pobegnuti vu Egiptuš; takaj zrok je njemu povědal, pokehdob Herodeš išće njega vmoriti. Svèti Jožef je bil Bogu pokoren, sproti se je podignul, i jošće po noči je odišel iz Bethlehema. Herodeš ljut, da njemu njegvo šegavo nakanenje ni po volji izišlo, je pokazal svoju kervoločnost, pokehdob je poslal svoje hahare, da vsu dětcu vu Bethlehemu i njegveh krajih pomoriju, kaj bi njih goder dva lěta i menje stareh bilo. On je mislil: „Novorodjeni Kralj je meni neznan; Mudri jesu mene napeljali, ali on meni vendar nevujde, z-drugemi nedužnemi bude vmorjen, da moje kraljestvo vtverdim.“ Herodeš je tak mislil, ali njegva nečemurna mudrost ni njemu nikaj hasnela, ar Ježuš je bil občavan. Njegovi hahari jesu odišli, i poleg njegove zapovědi včinili. Oni jesu napadali na nedužnu dětcu, nju materjam iz naručaja odtimali, vmarjali, ob tla hitali, vse hiže i kute preizkali, da nebi nijedno smerti vušlo. Žalostne matere jesu se milo plakale, i javkale, kada jesu videle svoju dětcu valjati se vu kervi; takaj drugi jesu se razžalostili nad kervoločnostjum, do onda jošče nigdar nečujenum; vu varašu i okolo varaša je bilo vnogo žalosti, suz i narekanja. Nedužna dětca jesu kratek čas terpela, po smerti pako jesu se veselila, i budu se na věke veselila, pokehdob jesu vmorjena za volju Ježuša, koi je nju pozval vu svoje kraljevstvo. Herodeš, ně dugo zatem, prijel je zasluženu platču. Bog je njega pohodil z-nenavadnem betegom. On je čutil po vseh kotrigih strašno pečenje, kak da bi vu ognju bil, červi jesu njega živoga jěli, on je zdvojival, i hotel se je skončati, i bi se zaisto bil skončal, da njemu nebi njegovi domači to včiniti bili preprečili. Vu nezgovorneh mukah i zdvojnosti, od Boga i ljudih zapuščen i oduren, je nesrečno vumerl. — Ov hudobni kralj je Ježuša nedužnoga iz oholnosti i gizdosti odurjaval, i hotel je njega vmoriti, da njemu nebi prevzel kraljestvo, iz ovoga zroka je zapovědal nedužnu dětcu pomoriti; ali malo kesneše je zgubil kraljevstvo, življenje i dušu.

Hudobni kralj Herodeš, vmoritel nedužne dětce, je pelda nemilostivneh spačitelov, koji božju dětcu vmarjaju. Herodeš je bil kruto nemilostiven, ali njegova nemilostivnost je služila nedužnoj dětci na vekivečnu srěču; spačljivi človek je vnogo hudobneši, pokehdob svojem bratom i sestram nakapa vekivečnu smert. Spačka je govorenje, činenje ali ostavljanje proti zapovědi, ako je očivesta. Koi na skrovnem grěši je neprijateli svoje duše; koi pako očivesto grěši, je takaj nepriatel svojeh bratov. Naj hudobneši je on, koi svojega bližnjega dragovoljno spačuje, ter njega kani napeljati. Spačka ima veliku moć, pokehdob je narava slaba; ali jaj sî gâ onomu čoveku, po kojem spačka dojde.

Koi svojega bližnjega svojvoljno spačuje, je nepriatel božji. Milostivni Bog hoče vse ljudi zveličene imati. On je otec vse miloserdnosti, on nam k-zveličenju vse potrebne pomoči podeljuje, i hoče nas vekom srěčne načiniti. Světi Pavel svědoči: „Bog hoče, da bi vsi ljudi zveličeni bili.“; Tim. 2, 4. „To je božja volja, vaše zveličenje.“; Tesal. 4, 3. Spačitel suprotstavlja se ovoj dobrotivni volji božanski, on je nepriatel i puntarsko děte božje, pokehdob se tersi njegvu dětcu pogubiti.

Koi svojega bližnjega svojvoljno spačuje, je Ježušev nepriatel, i poteptava njegovu světu Kerv. Spačljivec kani Ježuševo kraljevstvo zatreti, à vražje razširiti. Keršćeniki vsaki dan moliju: „Dojdi kraljestvo tvoje;“ spačljivec veli: „Naj se skonča Ježuševo kraljestvo!“ Jeli ni taj Ježušev nepriatel? — Světi Pavel veli: „Kada tak grěšite proti bratom, i njihovu slabu věst ranite, tak grěšite proti Kristušu.;“ 1 Kor. 8, 12. Ljubljeni Ježuš je prelejal svoju presvětu Kerv na zveličenje vseh, spačljivec pako tersi se ovu veliku milošču pod nikaj deti. O strahovita hudobnost!

Koi svojega bližnjega svojvoljno spačuje, je nepriatel svojeh bratov. Mi vsi med sobum jesmo si brati i sestre, pokehdob vsi jesmo dětca nebeskoga Otca, i zemeljskoga otca Adama. Bog je nam zresno zapovědal, da se med sobum ljubimo; takaj iste nepriatele moramo ljubiti. Světi Januš vuči: „Za brate moramo živlenje položiti.“ I. 3. 15. Mi jesmo dužni naše življenje položiti, ako ni drugać moguće, našu bratju pekla rešiti. Kak nemilostiven i hudoben je on, koi svojemu bližnjemu pomaga vu pekel? Ovakov je drugi Kajn, drugi Herodeš, vmoritel svojeh bratov, i vmoritel nedužneh.

Koi svojega bližnjega svojvoljno spačuje, je vražji naměstnik. Vrag išče, koga bi požerl i pogubil; ravno to čini spačljivec. Človek koi svojega bližnjega spačuje, je gorši od vraga, pokehdob vragu ni zapověda-no ljudi ljubiti. Takaj je pogibelneši od vraga, pokehdob vnogiput zapelja one, koje vrag ni mogel zapeljati. Sveti Januš ovak govori: „Koi grěši je iz vraga." I. 3, 8. Koi se tersi druge vu grěh napeljati, je hudobneši od vraga, je namestnik, brat i sin hudičev. Svèti Pavel je spačljivcu Elimu rekel: „O pun vse himbenosti i vse hudobe, sin hudičev." Čin. Ap. 13, 10.

O Kerščenik! marljivo premišljavaj ove navuke, da spoznaš hudobnosti grěšnoga spačenja, da nikoga nespačiš, niti se nad nikem nespačiš. Jaj sî ga onomu človeku, po kojem dojde spačka, i takaj onomu, koi se da spačiti. Ako jesi krivec spačenja, požaluj se za svoj grěh, i tersi se njega popraviti, kuliko tebi je moguče; ako to nevčiniš, tak te čaka strašno obsudjenje. Premisli, kaj bi tebi pravični sudec Ježuš rekel, da bi onem pomagal vu pekel, za koje je on bridke muke terpel, i vsu svoju Kerv prelejal? Strašno obsudjenje bi prijel, i vèkom bi tebe preklinjali oni od tebe zapeljani. Čuvaj se koga spačiti; popravi poleg mogučnosti danu spačku, i poboljšaj svoje življenje; vuči, karaj, opominaj i moli, da zadobiš miloserdnosť.

MOLITVA. Bože, kojega hvalu nedužni mladenci ne z-govorenjem nego z-smertjum jesu valuvali, vkroti vu nas zloče, i vsa grěšna poželenja, da tvoju věru, koju naš jezik govori, takaj življenje vu deržanju valuje; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI OSVALD,

Kralj i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 5. Velikomešnjaka. (August).

Svèti Osvald, sin northumberlandskoga poganinskoga kralja vu Anglii Ethelsfrieda, je bil rodjen okolo 604 lěta po Kristuševem narodjenju. On je imal dva brate: Eanfrieda i Osvya. Okolo 616 lěta je Edvin, jeden pregnani sin nekojega negdašnjega northumberland-

skoga kralja, proti Ethelfriedu podignul vojsku i njega skončal. Nato je Osvald z-svojemi dvemi brati pobegnul vu Škociu, gdě je bil vu keršćanski věri podvučen i okeršćen.

Pod Edvinom je bila keršćanska věra znović vu Northumberlandu vpeljana. Bogaboječnost stanovnikov ovoga orsaga je bila tak velika, da, kak svědoči dogodovšćina, nikakva nigdar ni bila vkradjena medena posuda, koje kralj pri zviriščih vuz put za napajanje putnikov je dàl po drùgih obesiti.

Poklam kam bi Edvin sedemnajst lět bil kraljuval, proti njemu je se podignul susedni kralj Kadvalla z-velikum vojskum, i njega obladanoga je vmoril. Ne dugo zatem je takaj Eanfried, stareši brat Osvalda, skupa z-dvanajstemi vitezi bil vmorjen od Kadvalle, k-kojemu je bil došel vu taborišće, da z-njim načini mìr. Nato je Osvald skupil malu četu Kerščenikov, i nju speljal proti nepriatelu. Poklam kam bi se šeregi bili skupzestali, Osvald je z-svojum lastovitum rukum podignul dreveni Križ, i vse viteze je počel ovak nagovarjati: „Hitěmo se dolě na kolena, i prosěmo pravoga Boga, da nas oslobodi od oholnoga nepriatela; njemu je znano, da boj, kojega jesmo započeli, je pravičen, ter da mi vojujemo na obderžanje našega življenja, i na obranenje našega kraljestva.“ Ova zgovorivši navali i vudri na nepriatela, i njega srěčno oblada, i hametom potuče.

Primerom ovoga obladanja je bil Osvald sada kralj cěle northumberlandske deržave. On je bil dvadeset i sedem lět star, i je molil z-Davidom: „Ně nam, Gospone, ně nam, nego tvojemu imenu daj hvalu!“ Šolt. 113. Město pako ono, na kojem je obladal nepriatela, je imenuval: „nebesko polje;“ Križ pako, kojega on na početku harca je bil podignul, je tak on, kak takaj njegov puk, za vrěme cěloga svojega življenja vsigdar vu naj vekši časti obderžal.

Ovak na mir dopeljavši svoje kraljestvo, da svoje po vojskah razvuzdano i odivljeno ljudstvo na put keršćanske pravičnosti dopelja, je poslal vu Škociu k-kralju i Biškupom poslenike, da bi njemu poslali pobožne i bogaboječe Měšnike, koji bi vu njegvem kraljestvu razširili keršćanske věre istinu. On, na njegvu prošnju pervić poslani, pokehdob je više ošter nego razboren bil, je se moral prez vsakoga duhovnoga napredka nazad povernuti. Za njim je bil poslan Aidan,

človek osebujne svètosti i pobožnosti: njega je Kralj dostojno prijel, i na otoku Lindisfarnenskomu, gdě je bila stolica istoga Kralja, nastanil, i ondě njemu biškupsku stolicu podignul. Zvun toga, da se sěme rěči božje posvud razseje, je Osvald kralj vnoge samostane i cirkve dal zezidati. I pokehdob njegvo serdce od Ježuševe ljnbavi je bilo vneto, ni zamudil on sam Ježušev navuk tolnačiti vu engleskem jeziku onem, kojem škocianski, věre nazvěstnikov, jezik ni bil znan.

Svèti Osvald je se tersil svoje podložnike takaj po svojoj peldi na put i zveršavanje krěpostih napeljavati. Ar zvun toga, da on k-občinski službi božji vsigdar marljivo je dohadjal, ni prepustil vsaki dan, nepazeć na svoje vnogoverstne posle, više vur vu molitvi sprevadjati. Vsaki dan je dal vu razlučneh svojega kraljestva městih siromake na svoje stroške hraniti. Jednoć na vuzmeni dan, poklam kam bi vre vsa bila razdeljena, vzeme veliku srebernu zdelu, na stol donošenu, i nju preda almuštveniku stum zapovědjum, da jěstvine razdelji med siromake, zdelu pako raztrupa na tuliko drobneh komadčecov, kuliko je siromakov. Glas njegve zažganosti za duš zveličenje, kak takaj njegve dobrotivnosti je se takaj prek medjih njegvoga kraljestva razišel. On je bil nazočen pri kerstenju kralja Gevissov i zapadneh Saksoncov, kojega kčer je vzel za svoju tovarušicu, i njemu na Kerstu kumuval.

Svèti Osvald ni bil samo bogaboječi Keršćenik, nego takaj mudri, krotki i pravični kralj. On je bil od vseh svojeh podložnikov ljubljen, i je bil vu vekšem preštimanju nego koi anglianski kralj svoje ali perveše vrěme. Poklam kam bi on ovakvem keršćansko-katoličanskem načinom devet lět z-kraljestvom naj svèteše bil ladal, podigne se proti njemu poganinski mercianski kralj Penda z-silnum vojskum; i kada bi on od nepriatelov obkoljen svoju stanovitu smert pred očmi bil videl, začne za vojsku Boga prositi. Njegva molitva je potlam postala prirěčjem: „Bože! smiluj se dušam, rekel je Osvald kralj!“ On je opal vu harcu dan 5. Velikoměšnjaka (August) lěto od Kristuševoga rojstva 642., svoje pako starosti 38. Penda je dal njemu glavu i ruke od těla odseči, i na kolec nateknuti. Svètoga Osvalda mlajši brat, Osvy imenom, je jošće ostali šereg skupil, i navalil na Pendu, kojemu potučenomu je odtel glavu i ruke svojega brata. Nekoji ostanki njegvoga svètoga trupla jesu kesneša vrěmena takaj vu nemšku zemlju prenešena bila.

Kakti kakov preštimani ostanek od svètoga Osvalda obderžemo njegve zadnje rěči: Bože, smiluj se dušam! ter naslědujmo njegvu peldu. Ar svèti Jakop Apoštol opomina vse nas: „Molěte jeden za drugoga, da se zveličite; ar stalna molitva Pravičnoga vnogo premore.“ Jak. 5, 16.

Človek more takaj vu srěči i izvišenosti Bogu věrno služiti, to nam pokažuje svèti Osvald; ništarmanje nesrěča bolje odvrača od grěha nego srěča. Vu nesrěči jesu Osvald, Eanfried i Osvy prijeli keršćansku věru; vu srěči pako jesu ovi dva zadnješi od nje odpali. Kak dugo je bil David od Saula preganjan, i pred njim moral bežati, ni grěšil, nego je mislil na Boga, i k-njemu se vtekal. Poklam kam bi pako bil obladal svoje nepriatele, je kruto zagrěšil. Bojmo se vrěmenite srěče, koja tak lehko postaje pogibelna našoj duši. Traplenja segurneše peljaju vu nebesku diku.

MOLITVA. O Bože, koi nas iz otčinske dobrotivnosti obiljuješ z-dobročinstvi, podelji nam, da mi naše bližnje, kajti jesu tvoja dètca à naša bratja, po dobročinstvih oveselimo, ter potom nas tvojeh vekivečneh dobročinstvih vrědne načinimo; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI PANTALEON,

Vračitel i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 27. Serpnja (Julius).

Svèti Pantaleon je rodjen vu Nikomedii, Bithinie orsaga varašu, od otca Eustorgiuša, človeka bogatoga i plemenitoga, ali poganina, à matere Eubola, dobre keršćenice; bogaboječa mati je svojega sina od mladosti podvučala vu spoznavanju pravoga Boga, ništarmanje je predi vumerla, nego bi vu serdce maloga dětčareca bila mogla zasaditi zvrešeno spoznavanje keršćanske věre; ali — i ono malo keršćanstva sěme, od matere vu mlado sèrdce sina zasejano, je se videlo z-smertjum matere podušeno, kesneše vendar je i pak na veselo raztenje niknulo.

Kada bi Pantaleon nekuliko bil odrasel, je njega njegov otec podal vu navuk mudroznanstva, vu kojem je osebujni napredek načinil. Ali — da sebi glasoviteše ime zadobì, pri glasovitem i osebujnem vračitelu, Euphrosinus imenom, povdal se je vu navuk vračenja. Njegov bister razum, njegva nenavadna prikladnost i čednost, lěpo deržanje i mudro govorenje je njemu izhodila nagnjenost cesara Maksimiana Galereiuša, koi je njega vu svoj cesarski dvor pozval.

Ono isto vrěme je prebival vu varašu nekoi bogaboječi i velike starosti Mešnik, Hermolaus imenom, koi videči Pantaleona mimo prehadjajučega lěpo i dobro deržanje, proti njemu je zadobil tuliku nagnjenost, da je iskal priliku z–njim se zestati i razgovarjati. On je nju na skorom našel, i njemu napervopostavil, da se on iz navukov Galena, Hipokrateša i Eskulapa, a jošće menje od kriveh bogov, kojem se vklanja Maksimian, nikakov pravi napredek vu vračenju něma nadejati, nego od jedinoga pravoga Boga, Stvoritela vseh stvarih; Ježuš Kristuš, kojega Pravověrni moliju, je ne samo nezvračljive betežne zvračil, nego takaj mertve obudil na živlenje; koi vu njega věruje, bude vu njegvem imenu, poleg njegvoga obečanja, ravno tak velika čuda včinil, naj vekšu srěču svoje duše našel, i vekivečno živlenje zadobil.

Ovo govorenje gliboko je vseglo vu serdce mladoga Pantaleona, i njega spomenulo iz oneh, koja on je čul od svoje matere, i pri njoj videl. Spomenek iz njegve matere je njega vu serdcu kruto genul, i je očituval bogaboječemu Měšniku, da njegva mati je bila Kerščenica, ter da nju je videl višeputi moliti. Od vezda je Pantaleon vsaki dan dohadjal k–Hermolausu, da se navči spoznati mogučnost, dobrotivnost i milošču božansku iz rěčih svètoga Evangeliuma, po kojeh njegvo serdce je bilo tak vugodno zavjeto. On je vsa ova vu svojem serdcu zresno premišljaval, i je postal nemiren i neodlučen, jeli bi jošće na dalje poganinstvo ali pak Kristuša naslěduval. I nut, ova z–sobum premišljavajučemu je došel sam Bog na pomoć; ar jednoć domom iduči, je iz stanovitoga zroka iz puta nekuliko izišel, i spazil nekojega děteta mertvo tělo, a poleg njega čemernu kaču, koja z–svojem grizom je zavdala zrok smerti dětetu. On se prestraši, i nekuliko koračajev odstupi, ali — on mah podigne se vu njegvi duši misel ova: „Ovdě je prilika spoznati, jeli jesu, aliněsu istinske

rěči, koje meni on starac od Keršćenikov Boga je povědal. „Akoli na moju molitvu k-Bogu Keršćenikov, rekel je vu sebi,“ ovo mertvo děte oživе, à kača pogine, onda budem věruval.“ Kaj je mislil, to je včinil, i děte je k-městu oživelo, kača pako vparnula.

Vezda je vu njegvoj duši nastala světlost, i njegvo serdce je prevzelo nezgovorno veselje. On podigne svoje oči proti nebeskoj visini, i zahvali se Bogu za podeljenu světlost, koju on vu njegvoj duši ravno tak nenadejano, kak čudno je vužgal. Vesel mahom odide k-Hermolausu, njemu nazvěsti prigodjeno čudo, valuje se Keršćenikom, i oprosi svèti Kerst, kojega njemu bogaboječi Starac je podeljil, poklam kam bi se od njegvoga istinskoga valuvanja bil obsvědočil. Po prijetem svètem Kerstu je njega Hermolaus jošće sedem danov pri sebi zaderžal, ì Bog je dal Pantaleonu vu njegvem druženju poćutiti osebujnu batrivost zverhu najdjenoga zveličenja.

Vre pako skem srěčnešegu je se preštimaval Pantaleon vu světlosti prave věre, stem bolje je njega peklo vu serdcu, da njegov otec, kojega kruto je ljubil, ostaje vu tmici bolvanomolstva. Kaj prava zažganost, kaj serdčena dětčinska ljubav je njemu na pamet donašala, to je on napervopostavljal svojemu otcu, da njega obsvědoči od velike bludnosti poganinskoga bolvanomolstva. On je njega z-goručum željum nagovarjal na prijemanje zveličujuće věre Keršćenikov. Ništarmanje poleg vse svoje naj vručeše želje za zveličenje svojega otca něse vendar nigdar spozabil iz dostojnosti, koju děte je dužno izkažuvati svojem roditelom. Jednoć od prekoredne zažganosti prevzet je namislil vse hižne maleke svojega otca z-silnum rukum raztrupati, ali na skorom je sî on ov čin bolje premislil, i z-sobum stalno dokončal, samo po krotkem nagovarjanju i ljubavjum otca na kruto željno obernenje pripraviti. Ovoj njegvoj ljubavi je Bog i pak po čudnovitem prigodjenju pripomogel. Pantaleon je se ravno razgovarjal z-svojem otcom od naklona prevrědne vsamogučnosti Početnika keršćanske věre, i nut, nekuliko ljudih dopelja vu njegvu hižu nekojega slěpca, koi Pantaleona milo oprosi, da bi on po svojoj vračenja znanosti, zbog koje on na tulikem je glasu, njemu světlost očih povernul. Ov nevoljni je njemu povědal, da njega do sada naj vučeneši i naj glasoviteši vračiteli jesu vračili, i da on na vračtva već ves svoj imetek je potrošil, ali prez vsakoga napredka „Kaj mî dàš, reče Pantaleon, ako ja tebe zvračim?“ Slěpec odgo-

vori nato: „Moj zadnji filjer, kojega jošće imam.“ Pantaleon reče njemu: „Ti budeš vid nazad zadobil od Otca vse vsětlosti; ali onda podelji siromakom ono, kaj jesi obečal meni.“ Otec je odgovarjal Pantaleona, da se nebi pušćal vu vračenje slěpca, govoreči: „Ja se bojim, da tvoje vračenje neostane prez napredka, i onda se iz tebe budu zesmehavali ljudi.“ Nato odverne Pantaleon: „Ja jesem imal čisto drugoga Navučitela, nego oni, koji jesu ovoga človeka prez napredka vračili.“ Za ovemi rěčmi pristupi Pantaleon k-slěpomu, dotekne se njegveh očih, pomoli se Bogu vu Ježuševem imenu, i nut slěpec k-městu pregleda; — vezda se je takaj duša Pantaleonovoga otca razsvětila, i z-veseljem je prijel keršćansku věru. Takaj slěpec je bil od Pantaleona na pravu věru obernjen.

Ne dugo zatem je Pantaleonov otec blaženo iz ovoga světa vu Gosponu preminul. Jedini sin je takaj postal jedini odvetek cěloga imetka, kojega primerom svoje darežljivosti je razdeljil med vboge i betežne. Vre od sada je se Pantaleon zevsema povdal na vračenja znanost, i nju je po zveršenem izpunavanju keršćanskeh dužnostjah posvětčuval. Samoga sebe i ves svoj imetek je alduval na službu ljudih pod terhom betegov i nevolj zdihavajučeh. Z-mudrum skerbljivostjum je zveršaval svoju znanost, i one od Boga vu naravu položene vračenja protimbe je obračal na polehšćicu ljudih; ali — on ni bil samo stem zadovoljen, da nje samo od terha tělovneh nevolj oslobodi, nego se zevsum zažganostjum je tersil, nje takaj od duhovneh betegov zvračiti, ter njim pravo i stalno zdravje duše preskerbeti. Po krotkem podvučanju, milem batrivenju, i ljubljenem opominanju je on Věrne potverdjaval, i vnoge nevěrne obračal. On je bil, kaj bi vsaki keršćanski vračitel moral biti, poslužni Angel božji pri postelji betežnikov, i vu prebivališćih terpečeh. Bog je njegvo nezatrudjeno tersenje obilno blagoslovil, i nje više puti po čudačinstvih podpiral. Zbog česa vsi samo Pantaleona, ostavivši druge, jesu želj eli imati za vračitela; i ravno to je obudilo pri ostaleh vračitelih vu Nikomedii veliki nazlob proti njemu. Poklam kam bi oni bili zeznali zvračenje onoga slěpca, od kojega gore više je bil včinjen spomenek, iz pervine jesu se čudili zverhu mudrosti i prikladnosti ovoga mladoga vračitela; ali na skorom jesu proti njemu naj vekše merzenje poprijeli,

kak pervič bi oni bili zeznali, da Pantaleon je Keršćenik. Z-nenavidnem veseljem jesu odišli k-cesaru Maksimianu, i njega pri njem obtužili, govoreči: „Ako se *Pantaleon* nevugne, tak njegva vračenja budu se pripisavala Bogu Keršćenikov, i naš veliki *Eškulap* bude se vsega dužnoga poštenja mentuval.“ Oni jesu takaj zvračenoga slěpca dopeljali k-cesaru. Kajti pako ov nikakvem načinom něse mogel nato genuti, da bi se on za svoje ozdravlenje poganinskomu bogu bil zahvalil, dapače vu valuvanju věre Kristuševe stalen bil obstajal, zato, akoprem niti ov kervolok niti njegvi obtužiteli nikakve dokaze suprot istini něsu mogli napervodonesti, da bi mogli ovo čudnovito ozdravlenje zatajiti, je zapovedal njemu glavu odseči. Pantaleon je mertvo tělo od haharov kupil, i nje dal dostojnem načinom zakopati. Ně dugo zatem je bil Pantaleon pozvan k-cesaru, koi je njega ljubljeno prijel, i njemu očituval tužbu, koja se proti njemu je podigla, i njemu z-mastnemi rěčmi rekel, da on sam nevěruje tužbu, nego nju derži za izmišljenu laž. „Alduj bogom, reče njemu cesar, ter tak osramoti ogovorljivce, koji tebe izdavaju za poteptavca našeh bogov, i za častitela keršćanskoga Boga.“ Pantaleon odverne: „Gdě čini svedočiju, onde moraju rěči zamuknuti. Istina vsa nadvlada. Bog, kojemu se ja vklanjam, je nebo i zemlju stvoril, je mertve na živlenje obudjuval, slěpem vid podeljuval, gubave očišćaval, gutum vudrene zvračil, i to po jedinoj rěči svoje vsamogučnosti. Bogi, kojem se vi vklanjate, něsu nigdar takva čuda opravili, niti něsu moguči takvoga kaj zveršiti. Včini koga, koi je z-nezvračljivem betegom obteršen, sim dopeljati, i včini takaj bolvanske aldovnike sim dojti, da oni za njega svoje maleke nazivaju; — ja hoču jedino pravoga Boga zazvati, i ti se budeš obsvědočil od nišćetnosti tvojeh bogov, i od vsamogučnosti jedino pravoga Boga, kojemu se ja vklanjam.“ Cesar je taki privoljil k-ovomu tolnaču. Donešen anda je bil jeden gutum vudreni, i takaj poganinski aldovniki jesu bili pozvani; oni jesu počeli sad jednoga, sad drugoga maleka zazivati, ali nijeden kotrig betežnoga něse niti genul. Onda pristupi Pantaleon, začme zevsum zažganostjum i stalnum zaufanostjum moliti Boga, prime bete-

žnoga za ruku, i reče: „Vu ime Ježuša Kristuša, Sina živoga Boga, stani se gorě, i budi zdrav!“ Komaj da je Pantaleon ove reče izvustil, i mahom ves beteg oplahne, ter betežnik zdrav stane se gorě. Na ovo čudo osupne se cesar, i osupnuli sû se takaj bolvanski aldovniki. Pantaleon pako je se vu svojem serdcu zahvaluval Bogu, da je njegvu molitvu milostivno posluhnul, i ime keršćansko odičil.

Ova bolvanskeh aldovnikov osupnjenost ni vu njih zresno premišljavanje zverhu čudačinstva, nego merzenje i razjadenje proti Pantaleonu obudila. Oni anda obšanjeni podigneju krić, i cesara pričmu nagovarjati, da vučini skončati Pantaleona, koi z–copernum meštrium ovak slěpì ljudstvo, ar drugać dika njihoveh bogov i vsega cesarstva pod nikaj dojde.

Cesar je se tersil jošće jedenkrat Pantaleona, naj pervić z–mastnemi rěčmi i velikemi obečanji, zatem pako z–oštremi grožnjami na podavanje aldovov bogom dopeljati, i da njega stem leglje nato gene, je njega spomenul iz mukoterpne smerti Anthymusa Biškupa. Ali — poklam kam bi on ovoga keršćanskoga viteza vu věri stalnoga bil spoznal, kruto serdit zapove njega na naj kervoločneši način mučiti. Pantaleon je bil na sredini terga gol k–stupu privezan, z–železnemi grebeni po vsem životu nemilostivno drapan, i z–světčami pripekan; onda je bil od stupa odvezan i odpeljan, ter hitčen vu kotel, vu kojem je bilo olovo razcverto. Vu vseh oveh mukah je ostal Pantaleon dobre volje. Maksimian videči ošaljeno vse svoje nakanenje, z–kojem Mučeniku nemore naškodeti, zadobi želju zezvedeti, koga on življenja i takve věre je imal navučitela? Pantaleon, znajuči želju Hermolausa, koi za Kristuša muke i istu smert podjeti, jedinu je vsigdar volju imal, něje tajil pred Maksimianom, da je njega Hermolaus na keršćansku věru obernul. Hermolaus je bil iskan, i jošće z–dvemi drugemi Kerščeniki, najmre z–Hermippušem i Hermokratusem dopeljan, i za kervoločnemi mukami z–njimi skupa glave mentuvan.

Cesar jošće niti sada vkrotčen zapove světoga viteza Kristuševoga vu glubljinu morja hititi, ali takaj iz njega je bil po božanski milošći na suho izpeljan; onda včini njega ljuti zverini za hranu hititi, ali se one njega niti doteknule něsu; zatem zapove napraviti prežmehko kolo, z–oštremi meči naperjeno, zverhu kojega světoga Mu–

čenika privezanoga iz visokoga i stermoga brega vučini naglavce hititi; ali i od ove muke je Bog svojega slugu miloserdno oslobodil; zadnjić da nad Pantaleonom svoju serditost vgasi, zadnje podà dopitanje, najmre nemilostivno zbičuvanomu, glavu pred vsemi pod habarski meć postaviti i odseći, koja muka ovomu viteškomu vitezu Kristuševomu je nastavila vekivečne dike korunu lěto od Kristuševoga rojstva 303.

Spomenek svètoga Pantaleona je vre od starine vu keršćanski Cirkvi bil glasovit. Pri njegvem pokopališću jesu bila vnoga čudačinstva včinjena. Gerki pribrajaju njega k-velikem Mučenikom. Ob času Konštantina cesara je bila njemu na hvalu cirkva vu Carigradu zezidana, à pod Justinianom popravljena — i njegvi ostanki vu nju prenešeni i čuvani. Odtud je nekuliko njegveh ostankov prenešeno vu Europu. Vračiteli poštuju njega za svojega zavetnika.

Vsaka znanost i vmetèlnost naj se zveršava na službu Boga, kakgoder vse, kaj žive i je, je za Boga i njegvu diku. Koi nju drugać zveršava, prepada vu službu narave, koja je pervi i naj obilneši začetek poganinstva, koje Bogu izkratčuje dužnu diku, ter nju prilagodjuje stvorenjam. Skem se kakva znanost na više preštimava, stem hudobneše postaje njeine neobično potrebuvanje. Koi je Keršćenik, on vsa po Bogu posvètčuje. — Kaj se pako vu posebnom dotikava znanosti vračenja, tak Keršćeniku je prepisan način vračenja. Beteg, vu občinskom premišljavan, je poslědje grěha, i skem nečemurneši i škodljiveši je grěh, stem gnjusneši i zatepljiveši je beteg. Vre pako vu cěloj naravi nenahadja se koren ali drać, po kojem bi se mogel grěh, kakti lastoviti zrok betega, vu človeku skončati, jedino pako vu božanski miloserdnosti zverhu svojega stvorenja. Zato je pokora, molitva i duše poniženje pred Bogom temeljiti način ozdravlenja, — kak veli mudri Šalomon. Vu ostalem naj se Keršćenik niti preveć, niti pak premalo nestara za svoje ozdravlenje, ar obodvoje je grěh.

Srěčen on, koi, vračenja znanost zveršavajuči, ima za cilj diku božju! Kuliko puti ima vračitel priliku keršćansku ljubav, navlastito proti siromakom, očituvati, i njihovem tělovnem, i više puti takaj njihovem duhovnem potrebočam na pomoć dojti! Bog si služi z-njimi, da po njih zvrači ljudi od njihoveh betegov. — Kada jesmo be-

težni, zovimo na pomoć vračitele; pred vsem pako tersemo se našu dušu zvračiti. K-Bogu se vsigdar vtekajmo, kakti pervomu i poglavitomu vračitelu; prosemo njega za povernenje zdravja, ako je napredno na njegvu diku; postavljajmo vsu našu zaufanost vu njega, kak je včinil Ežekiaš, ne pako jedino vu vračitela, ar to je Bog spočitaval Azi, židovskomu kralju. Dober napredek vračtvih čekajmo jedino od Boga; izručemo se zevsema vu njegvu svètu volju, onda budemo pokojni, i onda bude naš tělovni beteg našoj duši služil na hasen.

„Číni imaju vekšu moć, i zasližiju vekšu věru, nego rěči."

Svèti Pantaleon.

„Ti nemoreš prepre̊čiti, da se vu tebi nepodigneju hman mišlenja, ali tvoja dužnost je, da se ti njim suprotstaviš."

„Svoju dušu od grěhov občuvati, samoga sebe marljivo zvědjati, i proti drugem biti krotkomu, jesu same dušne zveršenosti."

MOLITVA. Podelji nam, ò Gospone, da mi vu tělovnem betegu pred vsem skerbimo se za dobro naše duše, i navlastito pri tebi iščemo pomoć; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI RUDOLF,

Děčarec i Mučenik.

Njegov vsakoletni god obslužava se dan 17. Travna (Aprila).

Ob času svètoga Otca Pape Honoriuša IV. i cesara Rudolfa I., jesu Židovi vu Bernu, švajcarske zemlje varašu, iz nazloba proti keršćanski věri, nekojega katoličanskoga dětčareca, imenom Rudolf, potajno odpeljali, i vu jeden, nekojega bogatoga Židova, podzemeljski stan zaperli, i naj kervoločnešemi mukami skončali. Ali nedužna kerv je kričala za fantenje vu nebo, i ov neěemurni čin je na skorom došel na světlo; ar pokehdob se temeljita sumnja je bila podignula proti vmoritelom, zato se pri njih je pričelo marljivo zezvedjati i po dugem iziskavanju je bilo najdjeno vmorjenoga dětčareca truplo, jošće čisto z-kervjum oblejano, koje je bilo razcviljenem i nevtažljivem roditelom predano. — Vu zboru bogaboječeh Mešnikov i

drugeh mudreh ljudih je bilo dokončano, da Rudolf je vumerl kakti pravi Mučenik, ter da se vu naj poglaviteši varaša cirkvi mora zakopati. Primerom ovoga dokončka je bilo svèto dětčareca tělo položeno pod oltar svètoga Križa, koi od ovoga časa je bil imenuvan oltar svètoga Rudolfa, i velika vnožina Pravověrneh je dohadjala njega poštuvat. To se je dogodilo lěto od Kristuševoga narodjenja 1287.

Zezvedjeni i obsvedočeni zločinci jesu bili vu vuzu postavljeni i na zapověd věčničtva jesu njim z-kolom bile sterte njihove kosti. Ostali pako Židovi, kojem ov nečemurni čin je bil znan, i njega něsu očituvali, jesu bili iz orsaga pregnani, niti nijeden Židov něse smel buduć vu varašu zaderžavati.

Vu lětu 1440 je bila gorě spomenuta cirkva porušena, i na onem městu vnogo zmožneša zezidana; vu ovoj priliki je bilo svèto mladoga Mučenika tělo podignjeno, vu olovnati les položeno, i pod oltar svètoga Križa postavljeno. Vnogi pobožni Keršćeniki jesu iz pobožnosti dohadjali k- njegvomu pokopališću, ter se jesu preporučali vu njegov zagovor. Vu šestnajstem stoletju, kada se krivi navuki Ivana Kalvina takaj vu Bernu jesu počeli razširavati, jesu bili vsi oltari razrušeni, i vse, kaj se na poštuvanje Svètcov preteže, je bilo oskrunjeno, ovum prilikum je bilo svèto Rudolfa tělo vu zemlju zakopano.

SVÈTI ŠEBASTIAN,

Vitez i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 20. Prezimca (Januara).

Svèti Šebastian je bil rodjen od plemeniteh roditelov. Njegov otec je bil iz Narbone, francuske zemlje deržavě, à njegva mati iz Milana, latinske zemlje varaša; on pako je bil, kak svedoči svèti Ambrosius, rodjen i odkojen vu Milanu. Svèti Šebastian je vre od mladosti bil zažgani naslědnik Ježuša Krstuša, akoprem samo na skrovnom, i akoprem on k-vojničkomu stališu nikakvo ni imal nagnenje, tak se je vendar vu njega povdal, kajti se je ufal, da vu ovem stališu bude imal boljšu priliku svojoj keršćan-

ski bratji na hasen biti. Kakti vojnik je se tak dobro zaderžaval, da je na skorom postal častnik, ter iz menjše vse na višeše časti je bil izvišen. Kajti pako Keršćeniki vu Milanu nikakve pregone něsu podnašali, vu Rimu pako vnogi Keršćeniki zbog svojega věre valuvanja jesu naj kervoločneše muke morali podnašati, zato je Šebastian z-sobum bil dokončal, svoju službu vu Milanu ostaviti, ter se vu Rim povdati, i ondě znović vu vojnički stališ stupiti.

Sebastian je došel ravno ono vrěme vu Rim, kada Dioklecian po smerti Karinuša cesara je osvojil cesarsku stolicu. Prez vsakoga anda odvlačenja odide Šebastian k-Dioklecianu, i njega oprosi za službu vu šeregu, Dioklecian pako, poklam kam bi njegov odpustni list bil pregledal, i z-njim se nekuliko obilneše bil razgovoril, na tuliko je obljubil Šebastiana, da je njega imenuval stotnikom svojeh životnjakov (životneh čuvarov), da tak njega stem bliže sebe more imati, ar Dioklecian ni znal, da Šebastian je Keršćenik.

Isti takaj Maksimian, kojega Dioklecian je izebral za svojega pomočnika vu ravnanju cesarstva, je kruto preštimaval Šebastiana zbog njegvoga vljudnoga deržanja i marljivoga zveršavanja službe. Medtemtoga ovi obadva cesari něsu se dugo zaderžavali vu Rimu, ar Dioklecian je odišel vu iztočne orsage, Maksimian pako vu Galliu i ovak je mogel Šebastian, zbog velikoga preštimanja, koje njemu obodva cesari jesu izkažuvali, prez vsake prečke svoja ljubavi děla zveršavati, pokehdob se njemu, kakti cesarov priatelu, nigdo ni ufal suprostaviti.

Šebastian, koi pod vojničkum opravum je imal bogaboječu i milostivnu dušu, je ne samo vnoge Keršćenike na serdčeno valuvanje svoje věre obudjuval, nego je takaj vnoge poganine obernul na keršćansku věru.

Jednoć je se dogodilo, da dva rodjeni brati Marko i Marcellian, Trankvilina i Marcie naj plemenitešeh Rimljanov sini, za volju Ježuševe věre jesu bili na smert obsudjeni. Kaj kada bi se bilo razglasilo, sproti doderčiju njihovi roditeli i rodjaki, i nje z-prošnjami i suzami počmeju na zatajenje njihove věre nagovarjati.

Njihova mati dojde z-razdrapanemi svitami, razpletenemi lasmi i zaplakanemi očmi: „Moji sinki, počme kričati, moja draga dětčica, smilujte se vutrobi, koja vas je nosila, smiljute

se persam, koja vi jeste sesnuli. Andali ja vas budem morala iz vaše lastovite slobodne volje pogubiti? Da bi vi vu nepriatelske ruke bili dospeli, ja bi se na njihove meče hitila, samo da vas oslobodim. Da bi se vu vuzi vlovljeni deržali, ja bi se k-vam prek ključenic i zasunov vrinula. Sada pako vi sami svojvoljno podajete se na smert, ter se odgovarjate živlenju. Kakva jesu to nastala vrěmena, da ljudi vu cvětučoj dobi siliju na smert, sědi pako starci išćeju podugšati svoje živlenje!“

Medtemtoga dojde takaj otec težko potezajuć svoje stare noge, naslonjen na svoje sužnje, svoju glavu z-prahom posipanu, ter milo iz serdca zdihavajuć začne kričati: „Ja dohadjam, draga dětčica, od vas prošćenje jemat. Ja, koi se jesem ufal, da budete moje stare kosti pokopali, i nad mojum smertjum suze ronili, ja dohadjam, da vam ovo zadnje poštenje izkažem. O vi, podpornja moje velike starosti; vi světlost mojeh pogašeneh očjah, jeli je moguče, da je vam dragša smert, nego vaš otec! Dojdite mladenci i plačite se nad pogublenjem vašeh pajdašev. Dojdite starci, pomorete meni oplakuvati tverdokornost moje dětce. Oslěpěte moje suzne oči, da nevidim moje sine pod haharskemi rukami vumreti!“

Zadnjić takaj dojdeju tovarušice na smert obsudjeneh, koje jesu nosile svoju dětčicu vu naručaju, i nju pred oči otcov postavljale, ter zalostno zdihavajuć iz vsega gerla začelé kričati i narekati: „Kaj bude iz nas? kaj bude iz vaše dětce? Gdo bude odvetek vašeh velikeh imanj? O vi, kojeh serdca od železa i kamena jesu tverdeša, vi zametavate vaše roditele, obšanujete vaše priatele, odurjavate vaše tovarušice, zahitavate vašu dětčicu, ter se svojvoljno podmetčete pod haharski meč.“

Zaisto jesu počele tulike suze, tulika narekanja, i tulike mastne rěči njihova serdca opekati, tergati i omehšćavati.

Kada bi to Šebastian bil spazil, boječi se, da nebi věru Bogu dànu ostavili, vrine se med ljudi, i oposred med njimi stoječi začme nje z-ovemi rěčmi nagovarjati: „O vi vitežki Ježuša

Kristuša vojniki, najte za volju vkanljiveh prilizavanj nebesku korunu pogubiti!“ Onda se obernĕ proti njihovem rodjakom, i reče njim; „Naj vam nebude tak zevsema težko od njih se razestati do malo vrĕmena! Oni nebudu za na veke od vas odruženi; oni samo idu pred vami, da vam priredìju nebeska prebivališča. Ovo življenje nĕje pravo življenje. Vrĕmenita traplenja davaju vekivečna veselja. Verujte meni, koi ljubi ovo življenje, on nje bude zgubil; koi pako nje batrivno polaže za Boga, on nje bude našel.“

Dok bi ov gjegjerni Kristušev vitez bil govoril, obsterla je njega nezgovorna svĕtlost iz neba, i on mah nevidljiva ruka odene njegva ramena z-bĕlum svitum. Sedem čudnovite svĕtlosti Angelov obstre njega, i mladenec pristupi k-njemu, njega pozdravi i reče: „Tebi je pripravljeno kraljestvo od postanka svĕta.“

Zoe, tovarušica Nikostrata, pervoga pisara, vu kojega hiži ovi svĕti Mučeniki zvezani, i vu temnici postavljeni jesu prebivali, je opala pred noge svètoga Šebastiana, i pokehdob od velike boli je bila pogubila reć, je njega po mahanju i znamenjih prosila za blagoslov. Šebastian pako odgovori: „Ako ja jesem pravi Ježuša Kristuša sluga, i ako ona, koja ova žena je čula iz mojeh vust, jesu istinska, tak on, koi svojemu Proroku *Zakariašu* je odperl vusta, naj razveže njein jezik!“ Kak je to Šebastian izrekel, i na njeine vustnice znamenje svètoga Križa postavil, sproti je Zoe rĕć zadobila, i glasno pričela govoriti: „Blagoslovljeno je govorenje tvojeh vust, i blagoslovljeni jesu vsi, koji vĕruju tvojem rĕčjam! Nut, ja jesem videla vuz tebe stati Angela, koi vu svojeh rukah je nosil knjigu, vu kojoj jesu stala popisana vsa, koja ti jesi govoril.“ Kaj kada bi njein tovaruš Nikostratus bil čul, iz zahvalnosti za tuliko dobročinstvo je odhitil bolvanske vĕre bludnost skupa z-svojum tovarušicum, prijel kèršćansku vĕru, i zapovèdal Klaudiušu vuze poglavaru, koi takaj je se bil obernul, razvezati spone Mučenikov, i njim je dopušćal oditi, kam goder oni bi hoteli. Ali oni se jesu kratili iziti iz temnice. Ništarmanje po nagovarjanju svètoga Šebastiana nĕsu bili samo ovi vu vuzi nahadjajuči se vu

věri potverdjeni, nego takaj njihovi roditeli, tovarušice i priateli, dapače i vnogi drugi ljudi jesu se po krěposti njegveh rěčih obernuli, i valuvali Kristuša. Vsi ovi jesu bili okeršćeni po Polikarpušu Mešniku, i vsi redom jesu zadobili mučeničtva korunu.

Da obernenje tulikeh ljudih nebude moglo dugo skrovno ostati, to je mogel vsaki prevideti, i akoprem do onda Diokleciań jošće nikakve prepise proti Keršćenikom ni bil priobčil, tak je vendar njega kruto razserdilo, kada njemu Fabian, Rima varaša Predstojnik i naměstnik Kromaciuša, *) při njegvem povračku vu Rim je bil očituval, da se broj Keršćenikov vsakem danom povekšava vu istem takaj stolnem cesarstva varašu, i da se ovo razširavanje Keršćenikov navlastito Šebastianu mora pripisati, pokehdob on Keršćenike vu vuzi postavljene pohadja, pregnane z-svojem imetkom pomaže, i slabem vu věri serdčenost zavdaje na tuliko, da oni, koji se već pripravne jesu kazali na podavanje aldovov bogom, po njegveh opomenkih i podvučavanjih znović se stalne vu svojoj věri očituju, niti se onda već nikakveh muk, niti iste smerti nebojiju, dapače z-zametavanjem bogov cesarstva tak dugo dražiju sudce, doklam nje zadnjić na smert obsuditi jesu prisiljeni.

Kada bi to Diokleciań bil čul, sproti vučini pred se dozvati Šebastiana, i ovak počme njemu govoriti: „Ti nezahvalni člověk! Ja jesem tebi vnogo dobra izkazal, ti pako meni zlo za dobro vračaš.“ Svèti Šebastian čedno i dostojno ali takaj batrivno odgovori: „Ja spoznajem tvoja dobročinstva, zato vsaki dan prosim za tê, ně drevene ali kamenite boge, koji nikaj nemoreju pomoči, nego vsamogučega pravoga Boga, Stvoritela neba i zemlje.“ Ništarmanje akoprem ov odgovor Šebastianov je bil lěp i muder, vendar je Diokleciana cesara na tuliko razserdil, da je on njega,

*) Kromacius, Predstojnik varaša Rima, je čul, da je Šebastian uekojega gutum vudrenoga obsegurel, da, ako on prime svèti Kerst, hude zevsema ozdravel, kaj se je takaj dogodilo, zato je dal k-sebi pozvati Šebestiana, i njemu je očituval, da je pripraven vu keršćanski věri dati se podvučiti i okerstiti, akoli takaj on tak srěčen bi mogel postati, da bi se od svojega dugoterpnoga i mučnoga betega oslobodil. Kaj kada bi bilo včinjeno, je se takaj njegov sin Tiburcius obernul, i z-njim vnogi drugi. Da se pako Kromacius vsem pregonom vugne, ostavil je svoju službu, i odišel iz Rima, da tak mirneše i sveršeneše more dužnosti keršćanske zveršavati.

pokehdob bi vse njegvo nagovarjanje i obečanje, dapače iste njegve grožnje prez hasni bile ostale, van vu taborišće zapovědal izpeljati, i onde z-strelicami vmoriti. Ovo cesarsko dopitanje je bilo taki zveršeno; svèti Šebastian je bil vu taborišće izpeljan i k-stupu privezan. Svèti Šebastian pako je podignul svoje oči vu nebo proti Bogu, i začel moliti za jakost vu nastajučeh mukah, ter je z-veseljem čakal na smert. Onda vojniki napneju svoje luke, i z-vnožinum strelic jesu preboli svètoga Šebastiana. Poklam kam bi on vnogo kervi bil iztočil, je omeglel, i kakti mertev visel na stupu.

Vojniki štimajuči, da je vre mertev, k-stupu privezanoga jesu ostavili vu miru, i odišli. Kada je pako tverda noć bila nastala, je skrovce došla svètoga Kastulusa mučenika ostavljena vdovica, imenom Irene, na ono město, gdě svèti Šebastian je terpel muku, hotejuča njegvo svèto tělo odnesti, i vu dostojno město zakopati. Ali — kak jako se je oveselila, kada njega jošće pri živlenju budučega je našla. Z-pomočjum drugeh je njega domom odnesla, njega mazala, vračila i krěpila tak, da vu malem vrěmenu je nazad zadobil svoje perveše zdravje. Keršćeniki vu Rimu jesu to zezvědeli, k-njemu dohadjali, njemu se veselili i světuvali, da bi kaj naj beržeše odišel, ter se kervoločni sili vugnul. Sveti Šebastian pako je odgovoril: „Ja hoču včiniti, kaj Bog hoče!“ I začme Boga zažgano moliti. Dok bi on bil molil, obodva cesari Dioklecian i Maksimian jesu išli čes stupnice Heliogabali vu bolvanovnicu podavat aldove bolvanom. Ovdě se svèti Šebastian postavi pred nje, i zrelo ter glasno pričme njim ovak govoriti: „Posluhnite mene, vi cesari! kak dugo hočete se dati vkanjuvati od vašeh zaslěpljeneh bolvanskeh aldovnikov? kak dugo jošće budete věruvali njim, koji vas podžižeju proti Keršćenikom, i kruto velike i strašne laži proti njim zmišljavaju? Znajte, da Keršćenikov molitve zderžavaju vaše cesarstvo; ar oni neprestance za vas i za vašu vojsku moliju Boga.“ Dioklecian na ove rěči osupnjen i presenetčen opita njega: „Jesili ti *Sebastian*, kojega ja jesem zapovědal z-strelicami prebadati i skončati?“ Svèti Mučenik odgovori njemu: „Jesem! Bog je mene zdravoga včinil, da bi jošće jeden put od istine svědočil. Ja anda ovde pred vami, ò Cesari! i pred vsem ljudstvom valu-

jem i svědočim, da Keršćeniki jesu nedužni, i vaše kervi dopitanje je krivično.“

Ove rěči jesu Diokleciana na naj vekšu serditost podžgale, on anda je dal stražanom ovu kervoločnu zapověd, da njega imaju tak dugo tuči i biti, doklam duša bude vu njem. Nečlovečni hahari jesu izpunili ovu zapověd, i ov svèti Mučenik je zadnjić na ovem kervnem putu zadobil korunu zveličenja, i platču vekivečnoga živlenja. Njegvo svèto tělo je bilo hitčeno vu občinsku smerduču jamu, da nebi morebiti Keršćeniki dojduči nje odnesli, i Šebastiana kakti Mučenika poštuvali.

Ali svèti Šebastian je se vu snu izkazal stanovitoj plemeniti i bogaboječoj gospi, imenom Lucina, i njoj rekel: „Moje tělo najdeš vu smerdučoj jami, koja je blizu majdanišća, ondě visi na jednem preprečnem kvakastem drevu. Od onud nje zvleči i k–nogam svèteh Apoštolov zakopaj.“ Lucina je vzela z–sobum nekuliko Věrneh, koji tělo najdjeno jesu van zvadili, i na zapovědanem městu položili. Kesneša vrěmena je zverhu njegvoga groba lěpa cirkva bila podignjena.

Svèti Šebastian zaziva se navlastito ob vrěmenu kuge kakti zagovoritel pri Bogu. Vre više varašev i sel je od strahovitoga biča kuge po njegvem pri Bogu zagovoru oslobodjeneh. Navlastito pako opravek ovoga zagovora je počutil Rim varaš lěto 680, Milan lěto 1575, i Lissabon lěto 1599.

Njegva mukoterpna smert je se dogodila med 285 i 288 lětom po Kristuševem narodjenju. — Nekoji svèti ostanki těla svètoga Šebastiana počivaju vu Rimu, drugi pako vu francuski zemlji.

Ov svèti kervni svědok je istinito nosil vu svojem serdcu zasadjene one svètoga Petra rěči: „Zmed vas pako naj nigdo neterpi kakti ljudomorec, ali tat, ali preklinjavec, ali ljudskoga blaga poželjitel. Ako pako on terpi kakti Keršćenik, tak se naj nesramuje: dapače naj diči Boga vu ovem imenu.“ 1 Petr. 4, 15. 16. Anda mi nikomu nedajmo priliku, da bi se kakti krivci kakvoga zločinenja kudili; podnašajmo dobrovoljno vsako osramotčenje i preganjanje, koje nas zbog naše věrnosti vu božji službi stigava; zahvalujmo se zato Bogu, niti se ni-

gdar nedajmo odvračati od dobra. — Světì Šebastian je bil vojnik, ter vendar svèt. — Boga ljubiti, njegve svète zapovědi obderžavati, grěhov se ogibati, dobro činiti, terpljivno terpeti, svèto živeti i zveličiti se je moči vu vsakem stališu. — Neravnajmo se nigdar poleg govorenja i peldih zločesteh ljudih. — Tobias je se vklanjal pravomu Bogu oposred nevěrnikov. „Ti nemoraš vnožinu ljudih naslěduvati za zlo včiniti.“ — Grěh je kužni beteg. Suprot njemu prosěmo za zagovor svètoga Šebastiana.

„Koi vu ovem življenju, koje tak hitro prehadja, vživa se obraduvanj, on nje pogubi vu onem, koje na veke terpi.“

„Pravi Keršćeniki jesu naj věrneši podložniki, ar oni moliju prez prestanka za dobrogodjenje ladavcev i orsaga.“ — Svèti Šebastian.

„Bog je zapovědal vsakomu skerbeti se za svojega bližnjega.“
Sirak 17, 12.

„On je pri Bogu vnogo premoguć, koi je za Boga vnogo preterpel.“ —

Vu mukah privučaj se vsevdilj k-terpljivnosti!

MOLITVA. Mi se ufamo, naj dobrotivneši Bože, od tvoje nezmerne dobrotivnosti zadobiti pomoć, koje jesmo potrebni, da nepoginemo vu pogibeljah, kojem tulikoputi jesmo podverženi. Posluhni takaj našu molitvu za one, kojem obramba vseh zemeljskeh dobrih i našega vrěmenitoga življenja je zaufana, da oni vu vsem tvoju volju pred očmi imaju, i suprot vsem nepriatelom vrěmenite i vekivečne blaženosti moremo segurni obstati. Amen.

SVÈTI SIMEON,

Biškup i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 18. Svěčna (Februara).

Poklam kam bi svèti Jakop Apoštol, zvani menjši, pervi Jeruzalemski Biškup od Židovov bil vlovljen, i lěto od Kristuševoga narodjenja 62 za svètu věru svoju kerv bil prelejal, ter pregoni nekuliko bili henjali, jesu se Apoštoli i Ježuševi vučeniki za onda vu židovski zemlji, ali končemar ne daleko od nje buduči, skupspravili vu

Jeruzalem, da ondě z-poglavitešemi ove keršćanske skupščine kotrigi izbereju takvoga Biškupa, koi bi vrěden i prikladen bil po slědih svojega predměstnika, svètoga Jakopa, hoditi; ar za onda jesu se vre počele vjavljati, i vsakem danom povekšavati domače pute, i Ježuševo proročanstvo od zatrenja židovskoga kraljestva i porušenja Jeruzalema spunjavati, ter se ovak věrnem Keršćenikom vu Jeruzalemu jesu jošće vekše nagražale priteščice, nego zaisto jesu bile one, koje vre do sada jesu preterpeli; anda je zevsema potrebno bilo, da se njim takov predpostavi poglavar, koi bi z-takvum mudrostjum i serdčenostjum bil nadeljen, da bude mogel po stokujučem morju sim pak tam gonjenu i hitanu Cirkve ladjicu ravnati, i od pogublenja obćuvati. Z-privolenjem vseh je bil izebran Simeon, ali kak se takaj drugać zove Sigmon. On je bil brat svèteh Apoštolov, Jakopa menjšega i Judaša Thadeuša. Ovi tri brati jesu bili sini Kleofaša i Marie. Kleofaš je bil brat svètoga Jožefa à Maria je bila bližnja rodjakinja Děvice Marie. Simeon, Jakop i Judaš Thadeuš imenuju se vu svètem Evangeliumu Ježuševi brati, pokehdob sû njemu bili v-rodu. Ar ovak je bilo Židovom navadno govoriti. Ništarmanje vendar ně zbog rodbinstva z-Ježušem, nego zbog stalnosti vu věri, zbog pravičnosti i svètosti živlenja je bil on od vseh složno izebran za Jeruzalemskoga Biškupa. Isti takaj Židovi jesu njega zbog pravičnosti visoko preštimavali. On je njim oštro spočitaval njihovu krivičnost, koju oni njegvomu bratu zbog zavdane nemilostivne smerti jesu včinili, ter se vendar njemu zbog toga něsu podstupili suprotstaviti, ali njemu kaj žalnoga včiniti. — Pravoj dobroti niti isti hmanji nemoreju skratiti svoje preštimavanje.

Simeon je bil Ježušev vučenik, i njegov věrni naslědnik. On je navuk božjega kraljestva zraven iz vust istoga božanskoga Navučitela prijel, i njegve zmožne čudačine videl. On anda je mogel, kak i Apoštoli, reči: „Ja nazvěšćam, kaj z-lastovitemi očmi jesem videl, i na lastovita vuha čul.“ On se je z-vsum ljubavjum deržal Ježuša, kak dugo on je bil na světu, po njegvem pako zastuplenju na nebesa je nezatrudjeno nazvěšćal svèti Evangelium, kojega on vu Jeruzalemu i po drugeh židovskoga kraljestva deržanjih je razširjaval. Kakti jeruzalemski Biškup je bil dobri pastir, primerno božanskomu pastiru Ježušu Kristušu. Njegva ramena

je obteršuvalo veliko breme skerbih, trudov i terplenj, alí on je nje, objačen z-ljubavjum proti svojemu božanskomu Meštru i proti svojoj duhovni čredi, z-stalnum serdčenostjum podnašal. Priteščice, kojem Keršćeniki ob času strahovitoga židovskoga boja jesu bili podverženi, jesu bile kruto velike; ništarmanje nikaj menjši něsu bili trudi, z-kojemi se ov svèti Biškup je tersil svoje obteršene duhovne ovce na batrivnost, serdčenost i stalnost genuti, ter njim pomoč i segurnost priskerbeti. Ob času jeruzalemskoga zaroblenja i porušenja je se svèti Simeon z-svojum keršćanskum čredum prek Jordana vu varašu, Pella zvanem, nahadjal vu segurnosti. Sam Ježuš Kristuš varaša jeruzalemskoga zaroblenje nazveščajući Mat. 24. je zapovědal, da, koi se ovoj stiski hoče vugnuti, naj pobegne iz ovoga varaša.

Po doveršenem jeruzalemskem zaroblenju je se svèti Simeon Biškup z-svojemi Věrnemi vu ov varaš nazad povernul, i na njegveh podertinah je se keršćanska Cirkva veselo podigala, i Bog je nju odičil po vnogeh zmožneh čudačinih, po kojeh Věrni jesu bili potverdjeni, i vnogi nevěrni obernjeni. Z-mudrum otčinskum skerljivostjum je svèti Simeon svoju Cirkvu občuval od vkanljiveh navukov, i z-stalnum serdčenostjum je se suprotstavljal bludnem navukom. Stanoviti Thebucius je se podstupil, kak pověda Euzebius, iz zlovoljnosti, kajti on ni na město Simeona bil izebran za Biškupa, kaj kakve bludnosti med Věrnemi razširavati; ništarmanje skozna skerbljivost ovoga bogaboječega Pastira je preprečila niknenje ove ljulke, i skvarjenje, koje hmanja šegavost je nakanila med Věrnemi vpeljati. O, kak srěčna je ona duhovna čreda, koja ima za pastira jednoga Simeona! i kak velikoga pomiluvanja je vrěden vsaki on pastir, koi, kak Thebucius, iz oholnosti ali kakvoga drugoga nepravednoga namenenja išće duhovno pastirstvo! I kak nesrěčna je čreda takvoga pastira, koi poleg Ježuševoga izgovora je samo najemnik!

Vre četerdeset i pet lět je svèti Simeon ravnal jeruzalemsku Cirkvu, i vu tem času neizbrojene trude i muke podnesel, i rědku starost od 120 lět stignul, kada kervoločni rimski Cesar Trajan je van dàl dve nemilostivne zapovědi; po pervi je zapovědal vse Keršćenike, kakti bolvanom suprotivne, iz ovoga světa skončati, à po drugi, da se vsi iz Davidovoga pokolenja izhadjajuči moraju vmoriti, kajti se Židovi jesu nadejali iz ovoga pokolenja zadobiti svojega

kralja i Odkupitela. Svèti Simeon je bil kakti rozgva Davidovoga pokolenja pri oblastniku imenom Attikus odan, i skupa takaj kakti Keršćenik i kakti Biškup keršćanske črede obtužen. Attikus je ovoga vrědnoga starca pozval pred svoju sudbenu stolicu, i njega više danov spored je zapovědal z-paličjem i remenjem pretepati i bičuvati, da njega na zatejenje keršćanske věre gene. Ništarmanje on je naj kervoločneše muke z-takvum serdčenostjum i batrivnostjum podnašal, da se isti tverdoga serdca oblastnik je začudil, kak more človek sto i dvadeset lět stari tulike muke podnašati. Zadnjić je bil ov svèti starac spodobno svojemu Gosponu i Meštru, Ježušu Kristušu, na križ razpet lěto našega odkuplenja 107.

Oni, kojì svètoga Simeona iz nazloba pri orsačkem poglavaru Attikušu jesu obtužili, jesu bili odati, da takaj oni izhadjaju iz Davidovoga pokolenja, i ravno zato jesu bili skončani, ter tak jesu prijeli zasluženu platču svojega nečemurnoga izdavanja.

Nikakov zločesti čin neostaje nekaštigan! —

Do smerti svètoga Simeona je se Cirkva vu Jeruzalemu, kak veli Euzebius, vsevdilj obderžala vu svojoj děvojački čistoči, pokehdob do onda vsaka ljulka vkanljiveh navukov ali vre vu svojem niknenju je bila podušena, ali končemar vu rastenju preprečena. Vsaki bludni navučitel je moral zanemeti, kajti se njemu jesu suprotstavili ljudi, koji sami jesu čuli i videli, kaj Ježuš je vučil i činil. Poklam kam bi pako Apoštoli i zravni Ježuševi vučeniki po razlučneh smerti fèlah bili svètoj Ježuša Kristuša Cirkvi odteti, jesu krivi navučiteli svoje glave prevzetno počeli osavljati; od ovoga časa je morala svèta Cirkva čes vsa stolětja kruto teške i pogibelne podnašati harce, i z-naj věkšum skerbljivostjum neprestance skoznuvati, da se čisti zveličenja navuk nepokvari po kriveh navukih. Lěstor z-pomočjum, koju Ježuš je obečal svojoj Cirkvi, i koju njoj on takaj od časa do časa tak obilno i očivesto je izkažuval, je bilo moguče svèti navuk neoskrunjeno občuvati. Zato naj bude hvaljen i dičen naš božanskì Navučitel i Mešter Ježuš Kristuš od věka do věka!

Svètoga Simeona je zmenil na biškupski stoliči Justin, rodom Židov. Ob ovem času, kak svědoči Euzebius cirkveni Pisec, jesu se kruto vnogi Židovi obernuli na věru Ježuša Kristuša.

Světomu Simeonu nebi nikaj bilo hasnelo, da je on primerom těla bil Kristušev rodjak, da on nebi njegov brat takaj primerom duha bil postal, kak je Ježuš Kristuš sam imenuval svoje vučenike, i da nebi njegvu peldu bil naslěduval. Stem se anda naj nigdo na nje nederži, akoli je izvišen, ali z-kakvem velikašem vu rodbinstvu, makar bil on takaj svèt človek. Samo oni, veli Ježuš Kristuš, koji činiju volju mojega Otca, jesu moji brati, i moje sestre. Oni, piše svèti Pavel Apoštol, jesu Kristuševi, koji jesu oživljeni z-njegvem duhom, koji jesu pokorni njegvem zapovědjam, i koji hodiju po njegveh slědih; ovi budeju odvetniki Boga, i skupodvetnìki Ježuša Kristuša vu nebeskem kraljestvu. — Svèti Simeon je bil 120 lět star, i svoje dugoterpno življenje je dokončal z-svètum smertjum. Jeli se i mi takaj tulike starosti dočekamo? Jeli i mi takaj blaženo vumremo? „Koi je pobožno živel, veli svèti Auguštin, on nemore zlo vumreti.“ Medtemtoga nezanašajmo se na veliku starost. Kuliki vumiraju vu svojoj mladosti, vu cvětu življenja i zdravja! On bogatuš vu svètem Evangeliumu je se ufal dugo živeti, pak je jošće onu istu noć vumerl. „O ti bedak, veli Pisec knjige od Kristuševoga naslěduvanja, zakaj sì obečas dugo življenje, pokehdob nijeden dan něsi seguren? Kuliki jesu se znašli vkanjeni, koji nenadejano jesu morali iz ovoga světa preminuti? Vezda včini, kaj jošće moreš včiniti. . . . . Doklam imaš časa, spravljaj sì kinče za nevmertelnost“

Kak srěčna je ona čreda, koja ima takvoga pastira, kakov je bil svèti Simeon! Prosemo Boga za takve pastire. — Vre vu perveh Keršćanstva časih jesu krivi navučiteli prevzetno osavljali svoje glave. Ali Ježušev navuk je vsigdar nepohabljen obstal; on je svojoj Cirkvi svoju pomoć tja do konca světa obečal. Naj bude hvaljen i dičen na věke vekov!

„Koi goder čini volju mojega Otca, koi je vu nebesih, taj je moj brat, moja sestra, i moja mati.“ Svèti Matej 12, 50.

Pravoga Ježuševoga Vučenika pokažuje Križ!

Derži se jedinoga Boga!

MOLITVA. Dopusti nam, ò nezmerni Bože, na naše hasnovito osramotčenje spoznati kaštige vrědnu bojazljivost vu tvojoj službi, koje se mi tuliko puti činimo krivce! Naj nas pelde našeh predjov

vu věri podvučiju, na kaj nas ime Keršćenika zavežuje, da takaj mi tvojeh obečanj delniki postanemo. Amen.

SVÈTI STANISLAV,

Biškup i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 7. Rožnjaka (Maja).

Svèti Stanislav, sin Wielislava i Bogne, koji obodva jesu izhadjali iz naj plemenitešega poljskoga pokolenja, je bil rodjen dan dvadeset i šesti Klasna (Junia) lěto 1030 vu Sczepanovu, krakovske biškupie selu. Njegvi bogaboječi roditeli jesu živeli trideset lět vu zakonstvu prez ploda svojega hižnoga zaveza; oni jesu bili željni odvetka, i ravno kada vre jesu zdvojili, da bi gda već dětce zadobili, jesu prijeli od Boga sinčića, kojega oni za osebujni dar nebeski jesu preštimavali; zato — da se za njega Bogu stem zahvalneše moreju izkazati, jesu njega vre od zibke počemši njemu alduvali. Iz ovoga zroka jesu se tersili njega dostojno vu božjem strahu odkojiti i na noge postaviti, njihova pako podvučanja jesu bila stem napredneša, pokehdob oni z-ovemi jesu zjedinili takaj peldu redke pobožnosti, zažgane ljubavi proti vbogem, i zveršenoga odlučenja od světa.

Mladenec Stanislav je se kakti vrědni sin takveh krěpostneh roditelov izkažuval. Akoprem stoperv vu dobi, koja se navadno zabavlja z-igrami, vendar je svoje roditele rad poslušal, marljivo i zažgano molil, i vu vseh dobrotah od dana do dana napreduval. Pri obrokih je bil kruto mertučljiv. Više puti je ležal na goli zemlji, oštro se je pokoril, i zvun toga jošće dosta takvoga kaj včinil, kaj dětci ni navadno. Njegvi bogaboječi roditeli jesu se kruto čudili nad opravkom ove osebujne milošće božje, koja se nad njim je očivesto opažuvala, i zato něsu iz premehke proti njemu ljubavi vu tom njega prečili, dapače jesu njega na to jošće bolje opominali, da bi se od dneva do dneva Bogu dopadnešega včinil. Vu navukih je on hitro napreduval, akoprem njegva svèta želja, da vu bogaboječnosti vsevdilj zveršeneši postane, je nadvladala njegvu za navuki želju. Razveselenja něsu za njega nikakvu slast imala; razbatrivenja je samo na tuliko izkal,

na kuliko njemu ona na obderženje zdravja jesu bila potrebna. Peneze, koje njemu njegva rodbina na vživanje dopušćeneh veselj je pošiljala, je razdeljuval med vboge.

Poklam kam bi svèti Stanislav nekuliko bil odrasel, od svojeh roditelov je bil poslan vu Gnezen vu velike škole; ovdě je on po svojoj čednosti, krotkoči, sramežljivosti i prikladnosti na vsakojačke navuke zadobil občinsku ljubav i nagnjenost svojeh na vučitelov, i vseh oneh, koji njega jesu poznali. Odtud je prešel vu Paris, francuske zemlje stolni varaš, ovdě je hodil sedem lět vu školu, gdě vu mudroznanstva i bogoslovstva navukih jě načinil osebujni napredek, i z-svojum marljivostjum je vnoge na dalekom pretekel. Po zveršeneh školah je se nazad domom povernul, gdě po smerti svojeh roditelov ves svoj imetek, akoprem obiljen, je razdeljil med vboge, da bi stem zveršeneše mogel Bogu služiti.

Lambertus Zula, ono vrěme krakovski Biškup, koi je svètoga Stanislava vitežke krěposti i vučenost, ter njegvu osebujnu pobožnost zezvědel, je njega k-sebi vzel, za Mešnika posvètil, i za kanonika svoje Cirkve izebral. Nekuliko časa kesneše je njemu izručil nazvešćanje rěči božje, koju čast on z-velikem i blagoslovnem napredkom je obnašal. Njegva prodèčtva jesu opravila občinsko deržanja poboljšanje, dapače vnogi jesu zapušćali svět, samo da stem segurneše moreju naslěduvati Ježuša. Svèti Stanislav kakti goruča světča na visokem světčnjaku je imal po vsoj poljski zemlji občinsku zaufanost. Vnoge duhovnoga i světskoga stališa osobe jesu njega vu dvojmbeneh prilikah za svojega tolnačnika izebrale. Lambertus je neprestance Bogu zahvaluval, da on njemu je podeljil takvoga vrědnoga delavca vu gosponovem vinogradu, i njegva jedina želja je bila, da bi njega mogel dobiti za svojega naměstnika. On anda je hotel njemu predati svoju Biškupiu, ali ov ponizni božji človek je se stalno kratil, k-tomu pristati.

Lěto 1071. je postala krakovska biškupska stolica po smerti Lamberta spražnjena. Stanislav je bil, akoprem suprot svojoj volji, občinskem privolenjem izebran za Biškupa. Ali on ni hotel ovu čast na se vzeti, pokehdob se je bojal terha biškupskeh dužnostjah. Ništarmanje, kada bi to svèti Otec Papa Aleksander II. bil začul, je njemu zapovědal, da se zjedinjeni želji Kralja, Mešnikov i puka naj podloži. On anda je se podložil iz straha, da se nebi suprot-

stavljal božji volji, koja se ovde očivesto je dala spoznati, i bil je lěto 1072 za Biškupa posvètčen.

Na biškupsku čast izvišen je počel marljivo skoznuvati zverhu gosponove črede na peldu svèteh Apostolov, kojeh on je bil naměstnik. Njegva hiža je bila vtekališće vbogeh; zvun toga je dal vse vdovice i ostale siromake popisati. Vu zveršavanju svoje svète službe, à navlastito vu nazvešćanju božje rěči je bil nezatrudjen; i svojem rěčjam je daval moć i napredek po svojoj nepretergnjenoj molitvi. On je vsako lěto vsu svoju Biškupiu obhodil, i ovak je skončal i zaterl vnoge nezrednosti, koje se med pukom i med Duhovničtvom jesu bile pojavile.

Ono vrěme z-poljskem kraljestvom je ladal B o l e s l a v II. Ov Kralj se je načinil po viteškeh harcih glasovitoga, ništarmanje po svojeh nečemurnostjah i krivičnostjah je se na tuliko bil oskrunil i ognjusil, da je bil imenuvan „kervoločni.“ Vre pako po ničem se on svojem podložnikom ni načinil odurnešega, kak po svojeh razvuzdanostjah; ar akoprem on je bil oženjen, tak se vendar ni sramuval obsiluvati ženske visokoga stališa; dapače — na tuliko je bil ves sram pogubil, da na vgadjanje svojem nasladnostjam već něje iskal skrovna i tmična města, nego je svoje razvuzdanosti očivesto zveršaval. I zmed vseh, koji njega jesu obstirali, nigdo se ni podufal njega odgovarjati od oveh nezrednostjah, pokehdob se je vsaki bojal njegve serditosti.

Svèti S t a n i s l a v, od vseh dvornikov serdčeneši, je se podufal pred njega stupiti, i njemu na skrovnom napervopostaviti nečemurnost njegveh zločinstvih i strahovitu spačku, koja iz njih izhadja. Kralj se je tersil iz pervine spričavati, ništarmanje svèti Biškup je njega počel stem vekšum zažganostjum i močjum opominati i karati, da se naj ostavi svoje kervoločnosti, i naj stegne svojega těla poželenja, da se Kralj, akoprem samo na izliku, zverhu njih je počel kajati, ter je obečal poboljšati se. Ništarmanje on se je na skorom i pak povernul vu vse svoje perveše odurnosti, nečistoče i kervoločnosti, ter se kruto je razserdil na svètoga Biškupa, koi se ni splašil njemu nazoči istinu povědati. I zbog ove svètoga Biškupa serdčenosti je se pritužival pred svojemi priateli, koji njega, na město da bi njega bili vtišili, jošće na vekšu serditost jesu podžigali.

Onu dobu je se Kralj bil zaljubil vu nekoju nenavadne lěpote gospu, najmre vu tovarušicu Micislava, plemenitaša iz siradskoga vojvodstva. Kajti pako nju po svojeh prilizavanjih něje mogel dobiti na svoju stran, je nju z-silum odtel. Ova nova spačka je vse plemenitaše kruto razserdila; oni jesu prosili gnezenskoga Nadbiškupa, i ostale Biškupe, koji jesu pohadjali kraljevski dvor, da bi Kralja zresno opomenuli, i vse načine poprijeli, po kojeh njega bi na boljši put dopeljali. Ali vsi Biškupi něsu imali tuliko serdčenosti, ar se jesu bojali, da se nebi zamerili Kralju. Plemenitaši to spazivši jesu se nad njimi fantili, pokehdob povsud jesu razglašuvali, da jesu bojazljivi najemniki, koji se više skerbiju i staraju za svoju vrěmenitu srěću i čast, nego za diku božju.

Svèti Stanislav je takaj vu ovoj priliki pokazal svoju zažganost. Ništarmanje predi nego bi kaj bil započel, vtekel se je po molitvi vu božansku obrambu. Onda pako je se povdal vu družtvu z-nekojemi velikaši i Mešniki vu kraljevski dvor. Poklam kam bi pako pred Kralja bil stupil, je njega oprosil, da bi svoje očivesto gerdo življenje poboljšal; i da njega nato gene, je poprijel vse načine, po kojeh bi se vsako serdce, jošće zevsema nepokvarjeno, bilo moralo stersnuti. Na koncu svojega govorenja je takaj pridal, da njega njegvo tverdokorno obstajanje vu zlu postavlja vu pogibel od občinstva pravověrneh Keršćenikov odlučenomu postati. Kada bi Boleslav ovu grožnju bil čul iz vust svètoga Biškupa, na tuliko se je razserdil, da je dokončal fantiti se nad svètem Biškupom.

Ništarmanje — pokehdob da je življenje svètoga Biškupa zevsema nedužno bilo, ovu je zmislil šegavost. Stanislav je bil kupil od nekojega plemenitaša iz Piatrovine, imenom Peter, za svoju Cirkvu selo, i nje vu nazočnosti više svědokov z-gotovemi novci splatil, ništarmanje zverhu toga svèti Biškup ni imal svedočbeneh listov, i Peter, pošten človek, je vre pred tremi lětmi bil vumerl. Kalj zverhu toga podvučen od prilizneh tolnačnikov je napeljal rodbinu pokojnega Petra, da bi tužili Biškupa, da on je selo krivično pod sê spravil, pokehdob nje ni splatil, ter da nje mora nazad dati. Ova tužba je bila podignjena pred Kraljem, koi je taki svètoga Biškupa pred sè na sud dal pozvati. Svèti Biškup je potverdjaval, da je selo pokojnomu Petru podpunoma splatil, to pako ni mogel pismeno potverditi, à svědoki zbog serditosti Kralja něsu se ufali istinu valuvati.

Svèti Biškup vu stiskah je se zaufal vu Boga, i rekel: „Do treh dnevov počekajte, ja hoču dopeljati *Petra* na sud, on bude istinu valuval.“ Kralj i okolo stoječi jesu pogodbu z–smehom prijeli, i do treh dnevov počekali.

Medtemtoga svèti Biškup z–postom, skoznuvanjem i molitvami je zazaval Boga na pomoć. Po tretjem dnevu za odsluženum svètum Mešum odide Stanislav z–velikum vnožinum ljudstva k–pokopališću pokojnega Petra, gdě je dugo molil, za dokončanum molitvum je se podignul i zapovedal zemlju odkopati, les odpreti, onda z–biškupskum batinum dotekne se těla, ali bolje rekuć goleh kostih, i zatem zakriči: „Peter! vu ime Otca, i Sina, i Duha svètoga stani se, hodi z–menum na sud pred Kralja, da istinu govoriš!“ Bog je posluhnul molitvu svojega vèrnoga službenika, i obudil Petra, koi se je gorě stal i išel za svètem Biškupom skupa z–velikum vnožinum ljudstva, koje je bilo nazočno, i koje se je osupnulo, Boga hvalilo, i sprevadjalo obodva na město suda, gde Kralj i velikaši jesu čakali Biškupa. Onda začme govoriti Biškup: „Nut ovo vam *Petra* kakti živoga i lastovitoga svědoka svoje oporuke. Bog je njega obudil na očituvanje istine.“ Obudjeni pako Peter je pred kraljem i drugemi nazočnemi glasno svědočil, govoreči: „Ja jesem prodal Biškupu *Stanislavu* selo, i za nje prijel peneze, moji naslědniki jesu njemu krivično neprilični.“ Kralj i sudci jesu prepoznali Petra; vsi nazočni jesu se presenetili, Boga hvalili, i Petra sprevodili do pokopališća, gdě je i pak vu Gosponu zaspal.

Ov veliki čudačin je Kralja prestrašil, ali njega ni poboljšal; on kakti drugi Faraon je ostal tverdokoren, i potlam takaj od nasladnosti zažvaljen je živel zevsema odurno i spačljivo. Svèti Stanislav za zveličenje ove svoje poglavite bludeče ovce zevsema vnet, pokehdob něje dobil dopušćenje pred Kralja stupiti, je Boga vsevdilj prosil po postih, suzah i molitvah za njegvo obernenje. Zadnjić je vendar dobil priliku dojti pred Kralja. On se je tersil vnogoverstnem načinom njemu oči odpreti, i njega iz glubljine skvarjenja, vu koje je bil prepal, van zvleči. Ništarmanje vsi njegvi opomenki jesu ostali prez vsakoga napredka. Kralj spodoben onomu noromu betežniku, koi svojega vračitela derži za svojega nepriatela, je se kruto razserdil na svètoga

Biškupa, njega na naj nedostojneši način psoval, dapače njemu se je zagrozil z-smertjum, ako buduć neprestane njegov živlenja način kuditi i njemu spočitavati.

Medtemtoga svèti Biškup ně se dal po oveh grožnjah splašiti; dapače on je deržal za svoju dužnost, svoje tersenje dvojverstiti, i vse moguče načine poprijeti na obranenje istine. I pokehdob do sada vsi njegvì trudi jesu ostali prez željnoga napredka, jošće po četertić je stupil pred Kralja, i njega tverdokornoga je od občine Věrneh z-prokletstvom odlučil. Kaj kada bi Boleslav bil čul, je jošće bolje vu grěhu okoren postal, i dokončal svojega milostivnoga vračitela vmoriti. Svèti Biškup je to po svojeh priatelih zezvědel, i odišel iz varaša vu nekoju ne daleko odlučenu Cirkvu svètoga Mihalja svètu Mešu služit za preobernenje tverdokornoga Kralja. Nemilostivni Kralj je se taki za njim hitro odpravil, i poslal svoje vojnike, da njega svetu Mešu služečega skončaju. Vojniki na zapověd Kralja stupiju vu Cirkvu, ali — od čudnovite světlosti prestrašeni i na zemlju hitčeni, ovem načinom trikrat jesu bili odtirani. Nato Kralj jošće bolje vužgan, sam z-vojniki dobeži vu Cirkvu, i z-svojum lastovitum rukum svètomu Stanislavu, svètu Mešu služećemu, z-svojem mečom glavu razkoli, da se vsi mozgjani po Cirkvi i stenah jesu razškropili. To videči kraljevski vojniki, priskočiju, i tělo jošće z-kotrigi gibajučega svètoga Biškupa, na drobne falate razćepaju, i po polju na hranu psom i pticam razhitaju. Ali Bog je čudnovito občuval razhitčene kotrige svojega věrnoga službenika. Tri dni pako kesneše je došla vsa duhovna skupčina i nekoji pobožni Keršćeniki, da pobereju vse těla kotrige; i nut novoga čuda! vsi kotrigi skup šloženi tak se jesu skupa prijeli, da tělo je postalo cělo tak, kak da nigdar nebi bilo razsečeno, dapače nìti znamenja ran ni bilo spoznati, i nje ravno vu oni Cirkvi svètoga Mihalja jesu zakopali. Ovak je bil svèti Biškup Stanislav za volju pravice vmorjěn osmi dan Rožnjaka (Maja) lěto od Kristuševoga narodjenja 1079.

Tuliku kervoločnost čujući svèti Otec Papa Gregur VII. znović postavi prokletstvo na Kralja i vse družbenike njegve nečemurnosti. Nesrečni Kralj od červa svojega dušnoga spoznanja nemilostivno trapljen, i vsem svojem podložnikom oduren je odišel vu vugersku zemlju, gde je turobnem načinom svoje grěšno živlenje dokončal. Nekoji pisci svědočiju, da se je sam skončal. Lěto 1088. je bilo svèto

Mučenika tělo prenešeno vu Krakoviju, i vu stolni Cirkvi dostojno položeno, gdě njega Bog po vnogoverstneh čudačinstvih je odičil. Svèti Otec Papa Innocencius IV. je njega lěto 1252 slavno vu broj Svètcov postavil.

Koi zrok je bil tulike tverdokornosti Boleslava Kralja proti vnogoverstnem opomenkom takvoga svètoga Biškupa? Zrok ove tverdokornosti je bila nečistoća, kak opažuje angelski Navučitel, svèti Thomaš Akvinanski, ar ona zaslěpljuje razum, obtverdjuje serdce, i napeljava na naj nečemurneša zločinstva. Nasladnik, veli svèto Pismo, nepazi na opomenke i pokaranje mudroga, dapače zverhu njih postaje zlovoljen, i serdi se na one, koji nje njemu davaju. Skoznujmo anda, da nas ova odurna zloča nenadvlada; pogasemo vsaku njeinu iskru, da se vu nas nepodigne na světli plamen; drugać dospemo vu pogibel, vu kojoj prepadnemo vu vsakojačke zloče i razvuzdanosti, i zadnjić vu isto nespokorjenje, kojega poslědje bude vekivečno skvarjenje. — Tersemo se jeden drugoga poboljšati. „Opominajte se med sobum,“ veli svèti Pavel Apoštol, da gdo zmed vas po vkanljivosti grěha nepostane okoren.

Nijedna zloća ni odurneša od nečistoće. Čuvaj se anda, da ti tvoja vnoga dobra dela i tvoje duše lěpu spodobu neognjusiš po takvem grěhu. — Neštimaj, da ti něsi zbantuval Boga, kajti do sada jošće něsi počutil kaštigu njegve serditosti. Ti budeš vu njem spoznal oštroga Sudca, akoli neposluhneš opomenke na dobro.

„Zverzite hudobnoga čoveka zmed vas!“ 1 Kor. 5, 13.

Vu svètem Stanislavu opažuješ, kak je navaden svět naplatčati one, koji se skerbiju za njegvo blaženstvo.

Budi skoznjiv vu tvojem pajdašenju!

MOLITVA. Bože istinitosti i nepreobladljive mogučnosti! oboruži službenike tvoje svète Cirkve i vsu tvoju dětcu z-onakvum serdčenostjum, koja se mudro, ništarmanje stalno suprotstavlja krivičnosti, i po tvojoj svèti zapovědi nadvlada pokvarljive pohotnosti, da se red i deržanja čistoća ipak na zemlju poverne, i vu čovečanskoj dětci i pak nazad vpelja tvoja spodoba. Amen.

SVÈTI ŠTEFAN,

Pervi Mučenik.

njegov vsakolětni god obslužava se dan 26. Grudna (Decembra).

Poklam kam bi na Trojake zverhu Apoštolov i Vučenikov Gosponoveh bil izlejan svèti Duh, od ovoga časa je se Cirkva Ježuša Kristuša vidljivo započela, ter se po apoštolskeh prodečtvih i čudačinih od dneva do dneva je povekšavala. Ova perva keršćanska skupčina je kakti novokeršćeno děte oposred pregrěšnoga varaša Jeruzalema obstajala vu milošći i nedužnosti. „Věrni, veli se vu činih Apoštolskeh, „jesu bili stalni vu navuku Apoštolov, i vu občinstvu, i vu lamanju kruha, i vu molitvah.“ Oni jesu bili od vsakoga preštimavani, vsi jesu bili skupa, i vsa jesu imali občinska; med njimi ni bilo siromaka, ar vnogi jesu prodali svoja imanja, i cěnu iz njih dobljenu jesu donesli i položili k-apoštolskem nogam, koji odtud vsakomu primerom njegve potreboče jesu razdeljuvali. Z-povnoženjem Věrneh je se takaj skerb i strežba siromakov povnožavala. Onda jesu Apoštoli vu zboru Věrneh rekli: „Nèje dostojno, da bi mi ostavljali rěć božju, i služili stolom, ter za hranu siromakov obnašali skerb, zeberite anda zmed sebe sedem mužov dobroga svedočanstva, pune svètoga Duha i mudrosti, da njim predamo ov posel, mi pako vu molitvi i vu službi reči božje obstòjimo.“ Ovo govorenje jesu vsi povoljno prijeli, i vu zboru jesu izebrali Štefana, Filipa i jošće drugeh pet, koje jesu dopeljali pred Apoštole, koji zverhu njih jesu molili, na nje svoje ruke položili, njim skerb za vdovice i siromake, kak takaj stranku navučanja izručili. Ovi jesu bili ozvani Diakoni, to je: Dvorjaniki. — Odkud je bil Štefan, to se nezna, nekoji štimaju, da je bil jeden zmed sedemdeset i dveh Vučenikov. Medtemtoga kak bilo, da bilo, Štefan je bil pun milošće i krěposti božje, koi je z-naj vekšum ljubavjum i marljivostjum obnašal svoju službu, i svoj navuk z-zmožnemi čudačinmi i znamenji potverdjaval. Ovo je vnoge genulo,

da jesu prijeli věru Ježuša Kristuša, druge pako, koji ov blagoslovljeni napredek njegveh prodečtvih jesu videli, je proti njemu, kakti proti glavnomu njihovoga Zakona nepriatelu podžgalo na pregovarjanje. Njegvi naj hujši suprotivniki jesu bili iz Sinagoge (škole) slobodnjakov, Cirenencov, Aleksandrincov, i jošće nekojeh drugeh. Slobodnjaki jesu se zvali sini izkupljeneh sužnjev, à drugi jesu se zvali po deržavi ali varašu, vu kojem jesu stanuvali. Vsi ovi jesu bili Židovi, koji vu obližnjeh ali dalesnjeh deržavah jesu imali svoj dom, vu Jeruzalemu pako jesu imali svoje škole, kada jesu tam došli, ali pak za svoju dětcu, koju sim jesu pošiljali vučit se Mojžeševoga zakona. Vučili se jesu Mojžeševoga zakona, koi je nazvěšćal Ježuša, pak vendar je bil njim neznan, i zato se jesu z-svètem Štefanom serdito pregovarjali, i njega odurjavali, pokehdob je obznanuval Ježuša Odkupitela světa, da bi vu njega věruvali, ter se zveličili.

Tverdokorni Židovi něsu se mogli suprotstaviti mudrosti i Duhu, koi je iz svètoga Štefana govoril, zato je njih bilo sram; i kajti njega něsu mogli obladati z-rěčmi, tak se jesu po navadi napuhnjeneh ljudih, koji neišćeju istinu, nego pregovarjanje, njemu zagrozili, i odišli dokančat, kak bi njega mogli vmoriti. Naj pervić anda jesu se tersili, da najdeju krive svědoke, koji bi proti njemu vu spravišću krivo svědočili; zatem jesu ljudstvo i druge podhustili na svètoga Štefana z-lažljivem govorenjem, da je nepriatel Cirkve i Možeša, ter da bi dobro bilo ovoga malovrědnjaka vugnuti iz puta. Ovak ljudstvo z-lažmi spuntano pograbi světoga Štefana, i njega dopelja vu spravišće, i reče: „Ov človek neprestaje rěči proklinjanja govoriti proti ovomu svètomu městu i pravdi. Ar mi jesmo čuli, da je on rekel: da ov Ježuš Nazarenski bude zaterl ovo město, i premenil običaje, koje nam je podeljil Mojžeš.“ Dok bi krivi svědoki i drugi svètotoga Štefana tak hudobno bili obtužuvali, i njega zbog kaj česa krivo bili potvarjali, je Bog njegvu nedužnost razodel. Ar vsi, koji vu zboru jesu sedeli, i vu njega gledali, jesu videli njegvo lice, kakti lice kakvoga Angela. Onda se podigne aldovnički poglavar, i pita njega: „Jeli je istina, kaj ovi proti tebi svědočiju?“ Svèti Štefan odgovori: „Ljudi bratja i otci, posluhnite mene!“ I onda je aldovničkomu poglavaru i vsemu spravišću dugo

govoril od velikeh božanskeh dobrot proti židovskomu ljudstvu od Abrahama počemši tja do Ježuša Odkupitela, i njim je pokazal, da on Boga i Mojžeša, Cirkvu i zakon poštuje, oni pako, kak i njihovi otci, ovo dužno poštuvanje skratčuju. Zadnjić je dokončal svoje govorenje z-ovemi rěčmi: „Vi tverdokorni i neobrezanoga serdca i vuh, vi se vsigdar suprotstavljate svètomu Duhu, kak vaši otci, tak i vi. Kojega zmed Prorokov něsu preganjali vaši otci? Oni jesu vmarjali one, koji jesu naprej nazvešćali došestek Pravičnoga, kojega vi sada jeste včinjeni izdavci i ljudomorci. Vi, koji jeste pravdu po angelski službi prijeli, ali nju něste obderžavali."

Aldovnički poglavar i drugi jesu svètoga Štefana terpljivno poslušali, doklam on je govoril od božanskeh dobrot i tverdokornosti njihoveh otcov. Ali — kada je njim počel spočitavati takaj njihovu tverdokornost i nečemurnost, onda se jesu razjadili, i proti svojemu dobrotivnomu Vračitelu jesu z-zubmi škripali. Dok je svèti Štefan vu spravišću Ježuša serdčeno obznanuval, je njemu Bog njegve dušne i tělovne oči odperl, i on je videl božju diku, i Ježuša stati na desnici jakosti božje. Onda veselo izkrikne: „Nut, ja vidim nebo odperto, i Ježuša na desnici jakosti božje stati." Tverdokorni Židovi jesu štimali, da preklinja, i jesu pričeli divljati, na ves glas kričati, i vuha sî zatiskati, samo da nebi čuli, kaj govori, i vsi jesu na njega navalili, kakti blaznika zvun varaša izpeljali, da gâ ondě kamenuju. Krivi svèdoki, koji poleg navade jesu morali pervi kamen hititi, da z-rukami leglje budû mogli mahati, jesu slekli svoje svite, ili: zgornje halje, i nje na čuvanje predali nekojemu mladencu, imenom Šavel, koi nad nedužnum smertjum je očituval svoju dopadnost. (Ov isti mladenec je buduć po milošći božji postal veliki Apoštol Pavel). Svèti Štefan pako, kada je od vseh stran na njega kamenje letelo, je pogledal vu nebo, i rekel: „Gospone Ježuš! primi moju dušu!" I videči nečemurnu slěpotu i grěšnu serditost svojeh nepriatelov, njemu se vu serdcu jesu smiluvali, i pokleкši na svoja kolena z-velikem glasom počme kričati, govoreči: „Gospone, neprimi njim to za grěh." Vsi hudobni i slěpi nesu njega posluhnuli, nego zmir samo jesu vu njega hitali kamenje. Svèti Štefan pako komaj da je to izrekel, opal je na zemlju, i zaspal vu

Gosponu. Pobožni ljudi jesu njegvo mertvo tělo zakopali, i žalost za njim je vse keršćanske občine obišla. Svèti **Štefan** je bil pervi zmed Mučenikov vu keršćanski Cirkvi, i Otci svète Cirkve hvaliju nad njim angelsku čistoču, zveršeno živlenje, svètu i razbornu věre zažganost, i stalnu do smerti serdčenost, zverhu vsega pako božansku ljubav, koja jošće vu hipu naj kervoločneše smerti je molila za nepriatele i pregonitele. On je prava pelda našega Gospona vu smerti. **Ježuš** je bil od svojega lastovitoga puka, od Židovov, skončan; takaj **Štefan**. **Ježuš** je bil razpet, kajti z-rěčmi i činmi je daval svědočanstvo od Boga, svojega Otca; à **Štefan** je bil kamenuvan, kajti je od **Ježuša Kristuša** daval svědočanstvo, i njegvo razpinanje je napervopostavljal za veliko pregrešenje proti Bogu. **Ježuš** je za svoje nepriatele molil na Křižu: „**Otec, oprosti njim, ar neznaju, kaj činiju!**“ A **Štefan** je molil: „**Gospone, neprimi njim za grěh!**“ **Ježuš** je kričal vumirajući: „**Otec, vu tvoje ruke preporučam moju Dušu.**“ **Štefan** pako predi nego bi bil vumerl, je kričal: „**Gospone Ježuš, primi moju dušu!**“ Mi jošće ono pridajemo, kaj svèti **Auguštin** ni dvojil izvustiti: „**Štefan** je po svojoj muki i molitvi **Šavla** obernul k-Kristušu, ar on velì: Da **Štefan** nebi bil molil, tak Cirkva nebi imala **Pavla**. **Pavel** je bil zato vu višinu podignjen, kajti **Štefan** k-zemlji prignjen je bil posluhnjen. Preporučemo se anda vu njegve molitve, ar on vezda jošće bolje bude posluhnjen od Kristuša, kada moli za one, koji njega nazivaju za zagovor.

Nut, dragi Keršćenik! vuči se od svètoga **Štefana** prave poniznosti. Svèti **Štefan** daje Bogu diku, zahvaluje Bogu za poslanje svojega Sina, i za ves posel milostivnoga odkuplenja; on se podlaže z-veselum pokornostjum milostivnomu odkuplenju, i svètomu Ježuša Kristuša zakonu; on hlepì, hlepi iz věrne podložnosti za Ježušem razpetem i na desnici božjoj izvišenem; on samoga sebe zapostavlja, ter jedino žive, jedino govori, i jedino posluje za svojega Odkupitela, i rad bi vse prez vsake razluke njemu pridobiti; on nepokornost proti Bogu imenuje ono, kaj je, najmre: grěh, suprotstavlanje svètomu Duhu; on pri očituvanju hman mišlenj nesudi nikakvoga človeka; on od božanske miloserdnosti nikoga neodmetče, nego vsa izručuje Bogu;

dapače on prosi, kakti takov, koi je našel milošću, takaj za druge milošću, istom za svoje nepriatele; on je vu svojeh očjah mal, on prosi za milošću, takaj onda, kada vidi nebesa odperta, njemu je jedini Bog velik, i zvun Boga je njemu vse nikaj. Ovo je prava poniznost.

Premišljavaj vu Židovih duhovnu gizdost. Oni za božanski zakon jesu bili kruto vneti, pak gâ vendar nesu spunjavali, oni jesu takaj za Cirkvu bili kruto zavzeti, ali vu njoj něsu Bogu služili; oni jesu božju službu, i vse zakona zveršavanje neg samo na svoju hasen i diku obračali, à za obrezavanje svojega serdca, za izkorenenje zla, i za posvètčenje duše nesu se skerbeli. Oni jedini jesu hoteli vsigdar pred vsemi drugemi imati prav, njihova svojvoljnost je njim služila za božansku volju; slěpi proti vsem očivestnem božanskem činom, puni suprotgovorenja proti nedvojmbenem istinam, puni čemera proti pravem božjem službenikom. Oni Štefanu pripisuju za blaznost ono, kaj je on činil za Kristuša; oni na město istine i pokore išćeju kamenje. Ah Bog bi dal, da se med istemi Keršćeniki nebí nahadjali takvi, koji neg samo z-imenom Keršćenika zadovoljni, nemaraju za poniznost, za zatajenje svoje svojvoljnosti. i tverdokornosti, za dobrovoljnu i zveršenu pokornost proti Bogu, zmir se suprotstavljaju svètomu Duhu, koi znutra i zvana posvètčuje; koji svoju namišljenu pravičnost i svètost na videlo postavljaju, da sebe i druge zaslěpljuju, niti milošću Ježuša Kristuša neišćeju; koji druge z-svojem jezikom vrazuju, dapače vmarjaju; koji puni čemera vu serdcu nespoznavaju ljubav, a jošće menje nju zveršavaju. Ah jaj sî gâ vsem ovem, Gospon nebude nje spoznal za svoje; od zadnjeh krajov zemlje dojdeju, i postaneju z-Abrahamom i Apoštoli delniki nebeskoga kraljestva, dětca pako světlosti budu izhitčena vu zvanjske tmice. Zato, ò človek zvedjaj se, gdo jesi vu bonžanskeh očjah.

Prosěmo Boga za milošću, da ljubimo iste takaj nepriatele. Takaj svèti Štefan ja molil za svoje pregonitele; i njegva molitva je bila tak močna, i Bogu dopadna, da je on po njoj med ostalemi svètoga Pavla, naj hujšega pregonitela, obernenje izprosil, zato veli svèti Auguštin, da nebi Štefan bil molil, tak Cirkva nebi imala velikoga Apoštola svètoga Pavla. Ljubemo naše nepriatele, ogovoritele i pregonitele. „Ljubete, veli Ježuš, vaše nepriatele, činete dobro onem, koji vas odurjavaju, i molete za

one, koji vas bantuju i preganjaju, da postanete dětca vašega Otca, koi je na nebesih.“ Jeli ni takaj Ježuš molil za one, koji njega jesu razpinjali: „Otec, oprosti njim, ar neznaju, kaj činiju!“ Ako mi izkažujemo dobročinstva i ljubav samo onem, koji nas ljubiju, tak mi samo to činimo, kaj činiju poganini i grěšniki. Ako pako ljubimo one, koji nas ogovarjaju, nam činiju kvara, i nas preganjaju, tak baratčemo kakti pravi Keršćeniki, kakti Ježuševi vučeniki, kakti božja dětca, koja hlepê za vekivečnem odvetčtvom, koje je zadobil pervi Mučenik, světi Štefan, i koje Bog je pripravil onem, koji budu naslěduvali njegvu peldu.

„Ako duh izebraneh vidi, da zavjetek prodečtvih razhadja se kakti glas, tak nezna drugo včiniti, kak zdihavajuć i mučeć plakati se.“ Svèti Gregur.

Vuči se od svètoga Štefana, da ni zverhu narave i močih človeka, svojem nepriatelom opraśćati.

MOLITVA. Daj nam. Gospone, naslěduvati onoga, kojega častimo, da se vučimo ljubiti nepriatele, kak nje je ljubil svèti Štefan, i za nje se molil tvojemu Sinu, koi z–tobum žive i kraljuje; Bog od věka do věka. Amen.

SVÈTI TODOR,

Vojnik i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 9. Sesvetčaka (Novembra).

Svèti Todor je bil od siromaškeh roditelov rodjen vu oneh stranah, koje jesu na sunca istoku; on je bil jošće mlad med vojnike vzet, i kakti novak je bil poslan k–šeregu, koi je zimuval vu Amasei stolnem varašu Pontuša. Komaj pako da bi tam bil došel, je bilo lěto po Kristuševem narodjenju 360 od Maksimiana Galeriuša i Maksimina Daje cesarov ponovljeno ono vre predi po Dioklecianu započeto prегananje Keršćenikov; vsem anda vojnikom je bilo oštro zapověđano, da se moraju ali Bogom pokloniti, ali pak vumreti. Todor čujući ovu zapověd, ne samo ni očituval nikakov strah, dapače je očivesto valuval, da je on Keršćenik, i da

bolvanom nebude nigdar podaval aldove. Ovo očituvanje je bilo sproti na glas dano njegvem predpostavljenem, koji za svoju dužnost jesu deržali, njega pri občinskem vojničkem shodišću pozvati, da podà bogom aldove.

Todor akoprem novak, ali kakti izkušeni Kristušev vitez, je očituval pred cělem šeregom, da je on Keršćenik, i da on zvun Ježuša Kristuša, kralja nebes, nikakve druge boge, niti nikakvoga drugoga kralja nespoznaje.

Kada bi to pukovniku i orsačkomu poglavaru bilo vjavljeno, obodva se proti njemu jesu zavzeli, kak jednoć Pilatuš i Herodeš proti Ježušu Kristušu. Todor anda je bil napervo pozvan, i kada bi pred nje bil došel, rečeju njemu: „Povědj nam, odkud dohadja tvoja prevzetnost i nepremišljena tverdokornost, da se ti podstupljuješ osavljati proti orsački zapovědi, ter se suprotstavljaš cesarskem prepisom, koji tebi zapovědaju tvoja kolena prignuti pred bogi, kojeh molenje i poštuvanje potrebuje se od tebe."

Todor od istinitosti svoje svète věre zevsema vputčen, reče segurno, batrivno i pokojno: „Ja vaše izmišljene boge nikak nespoznajem za boge, kojem vi samo iz bludnosti jeste nadeli ime bogov; ja spoznajem Ježuša Kristuša, jedinorodjenoga Sina, za mojega Boga. Za volju ovoga valuvanja jesem pripraven vsa dragovoljno preterpeti; koi anda zmed vas ima oblast moje tělo raniti, naj dà nje raniti; koi ima oblast mene obsuditi na bičuvanje, naj mene dà dreti; koi ima oblast mene dati zežgati, naj mahom dà pripraviti lomaču; i koga ova moja serdčenost bantuje, naj dà meni moj jezik spuknuti. Ja jesem pripraven, mojemu Bogu vsaki slednji kotrig mojega těla za aldov podati."

Sudci něsu se mogli zadosta čuditi nad serdčenostjum ovoga mladenca, i nad njegvum pripravnum voljum na preterplenje kakvehgoder muk; i doklam bi se oni med sobum bili dogovarjali, kaj bi z-njim morali činiti, nekoi zmed vojničkeh poglavarov poleg njega stoječi, opita njega smejuć: „Todor, jeli ima tvoj Bog Sina, i jeli je on rodil, kak ljudi rodiju dětcu?" Todor odgovori njemu zevsum zresnostjum: „Moj Bog ima doisto Sina,

ali on je njega na način nam ljudem nepresežni i skrovni, medtemtoga njegvoj višnji časti pristojni način, rodil. Ali ti nevoljni bedak, koi štimaš, da jesi muder, pak se vendar nesramuješ vu broj božic postavljati, i njim se kakti plodnem materjam vnoge dětce vklanjati one žene, od kojeh bi se moralo suditi, da vu lehkoči i vnožini porodov jesu spodobne zajcom ali svinjam.

Sudci, koji ov razumen odgovor za zevsema primeren jesu spoznali, jesu se kazali, kak da bi nad mladostjum Todora imali pomiluvanje, i rećeju njemu: „Nu, hodi sada, pak z-pokojnem duhom i merzlum kervjum premisli, kaj si ovdě bedastoga i nerazumnoga izvustil.“

Todor, stalno odlučen, rajši vse muke podnesti, nego Ježuša Kristuša zatajiti, ono vrěme, koje njemu na premišljavanje je bilo dopušćeno, je željel vse krive boge zatreti, ter vse ljudi na spoznanje pravoga Boga dopeljati, zato je sebi napervovzel nekaj takvoga izpeljati, počem ravno proti sebi naj vekšu serditost ne samo svojeh sudcov, nego takaj bolvanskeh aldovnikov je obudil, i takaj vse ljudstvo varaša Amasee proti sebi razdražil, medtemtoga ni prepustil Boga ponizno prositi za milošću stalnosti i njegve božanske pomoči.

Na velikem i prostranem tergu Amasee varaša je stala zmožna bolvanovnica, podignjena na čast matere bogov, koju božicu oni jesu zvali Cibele. Ovu bolvanovnicu vužgati je si Todor stalno napervovzel. On anda, poklam kam bi vsa k-tomu potrebna bil pripravil, svoje nakanenje je izpeljal ravno takov dan, kada je silni veter puhal, i ovak je ovo zmožno stanje skupa z-boginjum vu nekulikeh vurah na prah i pepel obernul. To zadnjić njemu ni bilo dopušćeno včiniti, pokehdob to ni stalo vu njegvoj oblasti; ali světi Gregur Nisenski veli: „Bog, Gospon vsega je njemu ovu misel vu serdce dal.“

Poklam kam bi vsa bolvanovnica vu jednem ognju bila stala, i vse ljudstvo na veliki krić bi se bilo skupzišlo, dojde takaj Todor, i na město da bi bil pobegnul, ter se skril, počme on sam na ves glas kričati, da je on bolvanovnicu vužgal. Kak pervić bi to bilo začulo varaško poglavarstvo, je zapovědalo Todora pograbiti, kaj je bilo zevsema lehko včiniti, pokehdob on zmir jošće je ostajal pri

pogorelišću, ter veliko veselje očituval nad občinskum zmutnjum, koja občinski med ljudstvom je ladala. Poklam kam bi Todor pred poglavarstvo bil dopeljan, na nikakvo ni čekal izpitavanje, nego sam ob sebi je očituval, da je on vužgal bolvanovnicu, i da on je zrok, da je Mati bogov zgorela. Sudci něsu se mogli zadosta prečuditi nad segurnostjum Todora; i poklam kam bi njemu bili napervopostavili, na kakov način on za svoje nečemurno zločinstvo bude kaštigan, je on batrivno odgovoril: „Nu dobro, zakaj anda tak dugo odvlačite vaše grožnje izpuniti?“

Sudci nesu se mogli spomenuti, da bi gda kojega pred sobum bili imali, koi bi tak čisto segurno i neprestrašeno bil valuval svoju věru; ništarmanje predi nego bi njega bili dali mučiti, jesu sî bili napervovzeli njega po obečanjih na zatajenje Keršćanske věre genuti; anda jesu počeli njemu mastne ponudjati rěči, njegvu hvaliti serdčenost, ter bogatstvo i časti, dapače istu pervo aldovničtvo božice Cibele oběčavati, akoli keršćansku věru zatajiti, ter bogom aldove podati odluči se. Kada bi Todor ove rěči, à navlastito zadnje bil čul, počme se na ves glas smejati, i onda reče: „Ja milujem vaše aldovnike, kakti službenike naj bedastešeh odurnostjah, anda vezda sami sudite, kaj ja stoperv od vašega aldovničkoga poglavara deržim. Zato vas prosim, da prestanete meni takva gnjusna ponudjenja načinjati. Koi goder pobožno i krěpostno žive vu božjoj hiži, takov nehlepi za častmi vu hiži grěhov. I iste vaše cesare, kojeh zapovědi i prepise na tuliko preštimavate, milujem, pokehdob oni, akoprem kakti naj vekši poglavari med ljudmi veliko dostojanstvo imaju, jasnost svoje cesarske ćasti potom oskrunuju, da se z-prijemanjem službe velikoga aldovnika ognjusuju. I zaisto, jeli ni to sramotno, da oni, akoprem jesu cesari, kada pristupljuju k-nečistem oltarom na zveršavanje službe velikoga aldovnika, iz cesarov postaju sokači i mesari, z-svojemi lastovitemi rukami koleju razlučne ptice, svinjam, bikom i ostaloj živini paraju terbuhe, i z-naj vekšum pomnjivostjum premišljavaju črěva, i z-kervjum ove živine mažeju svoju opravu?“

Poklam kam bi Todor ova bil izvustil, sudci već duže nesu mogli svoju skazljivost i svoju do sada lažljivo kazanu dobrohotnost zakrivati, i obsudili sû njega na naj kervoločneše muke, ar oni jesu deržali za svoju dužnost njega kakti nečemurnoga obšanitela bogov oštro kaštigati. Anda jesu zapovědali prirediti vitel, i njega na nju raztegnuti, ter z-železnemi grebeni, navlastito po persih, tak nemilostivno drapati, da se iste kosti jesu videle. Vu oveh strašneh mukah je Todor zmir obderžal svoje batrivno i pokojno serdce, ter z-veselem glasom je ponavljal rěči iz Davidoveh Šoltarov: „Hvalil budem Gospona vsigdar, njegva hvala naj bude vsevdilj vu mojeh vustah.“ Šolt. 33. Videlo se je, kak da bi on samo bil gledal drugeh mučenje, à da nebi on sam bil mučen. Sudci jesu spoznali, da oni Todora vu njegvem stalnem valuvanju Ježuševe věre ovem načinom nemoreju obladati, zato jesu zapovědali njega iz vitla dolě vžeti, onda pako rečeju njemu: „Ti nesrěčni! jeli se nesramuješ ufati vu razpetoga hudodelnika?“ A Todor odgovori njim: „To je sramota, z-kojum se dičiju vsi, koji věruju vu Ježuša.“ Nato včiniju njega vu vuzu postaviti, da obilneše moreju premisliti, kaj bi z-njim na dalje imali včiniti.

Ovdě je Bog svojemu věrnomu i neobladanomu službeniku očituval svoju dopadnost nad njegvum stalnostjum i serdčenostjum, ar vsa vuza je se premenila kakti vu raj. Ob noć jesu spazili stražani zmožnu světlost, i čuli vugodno popevanje. Čuvar vuze od ovoga nenavadnoga i čudnovitoga vidjena presenetčen je hotel videti, kaj bi to bilo; dojde anda do vuze, i nju polehko odpre, pak kaj je videl? Nikaj drugoga, kak Svètca, koi vuz drugeh je pokojno spal. On anda i pak zapre vuzu, i ni mogel preseči ovu jasnu světlost i ovo vugodno popevanje, koje on sam je videl i čul.

Budući dan je bil Todor i pak po drugoć i po tretjić na sud pozvan, i vsaki put je bil znović mučen, ne vendar obladan; i kajti z-njim nikaj něsu mogli opraviti, jesu njega obsudili na zežganje. On je išel z-velikum duše pokojnostjum, dapače z-veseljem na pogublenja město, na kojem je bila pripravljena lomača; kada bi vre na odlučeno město bil došel, zaznamenuval je svoje čelo, i vse poglaviteše těla stranke z-znamenjem svètoga Križa, i onda je segurno izišel gorě na lomaču, da na njoj svojemu Zveličitelu z-svojem živlenjem doprinese aldov. Ovdě se je i pak ponovilo ono čudo, koje

se vre više puti je dogodilo, da najmre njegvo tělo po zdehnjenoj duši ni bilo zežgano od ognja, nego je čisto nevraženo ostalo.

Nekoja plemenita gospa, imenom Euzebia, je sì izprosila njegvo tělo, koje kada bi njoj bilo predano, je nje dala namazati z-dragemi mastmi, i na město jednu vuru daleko od varaša Amasee Eukacte zvanem, donesti, gdě nje z-vsum dostojnostjum je včinila zakopati. Buduć je na ovem istem městu na čast svètoga Todora bila zezidana zmožna Cirkva, vu kojoj svèti Gregur Nisenski je imel na njegvu pohvalu lěpo prodečtvo, iz kojega je zvadjen žitek svètoga Todora.

Svèti Todor je bil mučen lěto od Kristuševoga narodjenja 306.; svèta katoličanska Cirkva odslužava njegov vsakolětni god dan 9. Vsesvètčaka (Novembra), gerčka pako dan 18. Svěčna (Februara).

Svètomu mladencu Todoru je bilo dano vrěme na premišljavanje, vu kojem bi mogel on sam z-sobum razsuditi, jeli hoče na dalje pravu věru valuvati i vumreti, ali nju zatajiti, i nekuliko lět duže na světu živeti. Svèti Todor je sprevodil ovo vrěme vu molenju Boga i vu razmišljavanju čina, koi njemu bude segurno izhodil mukoterpnu smert. Kakvo je to lěpo podvučenje za one, koji se od ljudih vabiju na grěh, i kojem se po pervem suprotstavlanju daje od hudobneh vrěme na premišljavanje! Kuliki se sad sim sad tam nagibljeju, dugo premišljavaju, kaj bi včinili! Iz jedne strani bi radi za volju kakvoga vrěmenitoga dobička privoljili, à z-druge strani plaši nje pekel. Sad se kažeju, kak da nečeju privoljiti, sad se pako smejeju i šaliju z-onemi, koji nje vabiju na grěh. Ali — jeli se je potrebno dugo premišljavati, jeli se hočemo Bogu ali napeljitelu podložiti. Koi hoče biti i ostati krěposten, on se mora hitro, prez vsakoga premišljavanja odlučiti, da neće grešiti, ter da rajši hoče vumreti, nego Boga zbantuvati.

Spomenek iz božanske nazočnosti je bil naj močneši način, z-kojem si je služil svèti Todor, da se objaći vu valuvanju Ježuševoga navuka." Ako človek, velì svèti Ivan zlatovusti, misli na Boga, onda se spozabi iz zla." „Koi misli na Boga, velì svèti Hieronim, je kruto dalko od grěha." Svèti Augustin pako veli: „Onda ljudi naj leglje prepadaju

vu grěhe, kada sî namišljavaju, da nje Bog nevidi, ali nepazi, kaj se čini na světu.“ Sam gospodin Bog daje zrok razlučneh zločinstvih Izraelskoga puka z-ovemi rěčmi: „Oni govoriju: Bog nas nevidi, Gospon je zapustil zemlju.“ Ezek. 8, 12. Sin pako Siraka veli: „Hudobni govori: gdo vidi mene? Mene obstiraju tmice, stene zakrivaju mene, niti se nigdo neogleda na mê: koga bi se bojal? Višnji nebude se spominal iz mojeh grěhov.“ Knj. Cirkv. 23, 25. 26. Ali — kaj odgovarja Bog po svojem Šoltarniku: „Budite anda razumni, vi bedaki med ljudstvom! vi nespametni, kada dojdete k-razumu? Koi je načinil vuho, jeli nečuje? koi je početnik oka, jeli nevidi? Koi cěle narode pokori, i ljudem daje njihovu znanost, jeli nebude vas kaštigal? Bog zna mišlenja ljudih, takaj mudreh, kak himbena jesu.“ Šolt. 93, 8—11.

„On vumira z-vesèljem, koi je dobro živel.“

MOLITVA. Podelji nam, o Bože! na zagovor svètoga Todora milošću, da budemo vsigdar stalni vu věri i nezatrudjeni vu dobru znajdjeni; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI URBAN,

Papa i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 25. Rožnjaka (Maja).

Svèti Urban (Verban) Papa i Mučenik je bil rodjen vu glavnem varašu Rimu od bogatoga i plemenitoga otca Ponciana, koi je svojega sina Urbana poleg svoje dužnosti k-navuku, dobroti i ostaloj človeku potrebni zveršenosti ravnal. On je vre vu mladosti bil zažgani Keršćenik, zbog česa je bil višeputi na sud pozvan, na kojem je vsigdar očivesto potverdjaval, da neg samo katoličanska věra je prava zveličujuća věra. Kada je svèti Urban světu Ježuša Kristuša Cirkvu ravnal, je z-rimskem cesarstvom ladal Aleksander Severus, koi akoprem on sam je bil Keršćenikom kruto nagnjen, tak vendar ni mogel preprečiti, da deržavni oblastniki nebi vnoge Keršćenike bili preganjali, vuzili, na muke potezali i vmarjali. Ovo vide-

či svèti Urban Papa poleg Kristuševoga navuka, svojem vučenikom danoga, odide iz Rima varaša z-dvemi Mešniki i tremi Evangelištari, da se vu pokopališću svèteh Mučenikov tri milje od varaša odalečenem skrije.

Ništarmanje odičeni Papa, svèti Urban, ni ostal dugo kervolokom skrit, ar Almakius, kervoločni častnik i naměstnik cesarov, je razposlal na vse strani habare, biriče i grabante, da skrite Keršćenike poišćeju, poloviju, zvežeju i napervodopeljaju.

Karpasius, koi se vu zveršavanju zapovědih svojega gospona zevsema věrnoga je izkažuval, je na skorom zeznal za svètoga Urbana, kojěga z-dvemi Mešniki i tremi Evangelištari zvezanoga je dopeljal pred Almakiuša. Ove videči sudec zaruči kakti oroslan, i z-zubmi škripljuć opita svètoga Urbana: „Jesili ti *Urban*, on odurni spačitel, koi je vre višeputi bil na sudu, i napeljuje ljudi, koji njega jesu načinili Papum?“ Na ovo odgovori svèti Papa: „Ja jesem, i ja napeljavam ljudi, da put krivice ostaviju, i na put istine i vekivečnoga blaženstva prestupiju.“ Nato smejuć odgovori Almakius: „To je lěpi put istine, na kojem se niti bogi nepoštuju, niti se cesarom neizkažuje pokornost!“ Sveti Urban reče: „Ja tvoje boge nepoštujem, niti se nebojim sile poglavarov, koji mene k-tomu primarjaju. Včini anda z-menum, kaj se goder tebi dopada.“ Ovo govorenje je bilo svètomu Urbanu za blaznost vzeto, i zaradi nje je bil vu Pagus varaš četiri milje od Rima odalečen, vu vuzu odpeljan.

Keršćeniki jesu z-žalostnem serdcem zezvědeli, da njihov ljubljeni Papa je veržen vu vuzu. Vnogi zmed njih jesu dohadjali k-njemu po noči, i po mitah jesu genuli vuze čuvara Anolinusa, da je nje nuter vu vuzu pušćal. K-njemu nuter dojduči jesu njega klečeć prosili za blagoslov, vsu noć pri njem molili i Boga hvalili, ter vu zorju vsi zaplakani jesu se nazad domom povračali.

Kratek čas potlam je bil svèti Urban skupa z-svojemi tovaruši znović dopeljan na sud pred Almakiuša, koi je njega z-velikum žažganostjum nagovarjal, da naj podà aldov malekom, i njemu oštro spočitaval, da je on po svojem vkanljivem navuku vnoge napeljal i pogubil, pokehdob se njemu jedinomu mora pripisavati njihovo pogubljenje po smertni kaštigi, koju oni jesu preterpeli, i da je on takaj

Ceciliu, i njeinoga tovaruša Valeriana i njegvoga brata Tiburciuša vu pogublenje zapeljal, i njihovo veliko bogatstvo posvojil. Svèti Urban je njemu na ove rěči z–velikum dostojnostjum odgovoril: „Oni, od kojeh ti govoriš, něsu poginuli, nego jesu vu nebesko kraljestvo premestčeni. Spoznaj anda, ò ti zaslěpljeni! vekivečnoga Stvoritela, kojemu iz ljubavi je Cecilia ves svoj imetek med vboge razdeljila, i veselo na smert išla. Neg samo oni pogibljuju na smerti, koji se zbog svoje krive věre i svojeh zločesteh dělih zamerjaju Bogu!

Zatem se Almakius oberne proti onem dvem Mešnikom, najmre proti Ivanu i Mamilianušu, ter nje pita: „Jesteli i vî jednake misli?“ Kaj kada bi bili potverdili, razserdivšise zapove nje z–remenjem, na kojega krajih jesu bile privezane olovnate kugle, nemilostivno pretepati. Ovi pako svèti ljudi jesu zahvaluvali Bogu, koi je nje oveh muk vrědne včinil. Onda oblastnik i pak pregovori proti svètomu Urbanu: „Kajti ti vre star jesi, zato sî želјiš smerti, da vu njoj najdeš pokoja; ovem pako mladem ljudem nevušćiš dugo življenje, zato nje ti napeljavaš, da i oni dojdeju ob življenje, koje ti itak zbog tvoje velike starosti nemoreš dugo obderžati.“ Od ovoga hudobnoga potvarjanja je svètoga Papu z–zažganum ljubavjum rešil Ivan Mešnik, pokehdoh je rekel oblastniku: „Ti očivesto krivo govoriš. Svèti Otec *Urban* je vre vu mladosti svoje pravo življenje nahadjal vu Ježušu Kristušu. Za njega vumreti, je on vre onda deržal za naj vekši dobiček; zvun toga nebi on zaradi ovoga valuvanja vre tuliko bil preterpel, i svoje življenje za svoje ovce vu pogibel bil postavljal.“

Nato se oblastnik pusti vu razgovor z–Karpaciušem. i zadnjić zapove njemu ove svète ljudi i pak vu vuzu postaviti; i od vseh vu vuzu stuplujučeh jesu se jedinem glasom čule ove rěči: „Gospone, ti jesi naše vtekališče od pokolenja do pokolenja.“

Kada bi noć bila nastala, je više Keršćenikov došlo k–vuzi, i med njimi tri stotniki, najmre: Flavian, Kallistus i Ammonius, ovi jesu pokučili na vratih vuze. To čujuči Evangelištar Marciallis, nazvěsti svètomu Urbanu, koi je oprosil čuvara vuze, da ki Ker–

šćenike nutér pušćal. Kaj kada bi bilo včinjeno, hitiju se pred noge svètoga Otca, i suze roneć prosiju njega, govoreči: „Svèti Otec, moli se za nas Bogu, ar nam silno pregananje nastaje.“ Svèti Urban odgovori njim: „Zato se najte plakati, dapače veselěte se; ar neg po vnogoverstneh traplenjih moremo vlesti vu nebesku diku.“ Vsu noć jesu sprevodili vu pěsmah i molenju, da postaneju delniki božanske miloserdnosti. Vsa, koja jesu bivala vu vuzi, jesu gliboko vsegla vu serdce vuze čuvara Anolinuša, koi od premišljavanja ove vugodne blaženosti ves prevzet, vu veseloj zaufanosti i serdčenoj ljubavi hiti se na kolena pred svetoga Otca Papu, očituje svoju věru vu Ježuša Kristuša, i on čas je bil od njega keršćen i po Šakramentu svete Berme vu věri objačen. Bil je pako ravno svètečni dan. Svèti Otec Papa je obslužaval aldov svète Meše, i vse z-presvètem Ježuša Kristuša Tělom okrěpil i objačil.

Komaj pako da bi oblastnik bil zeznal, da Anolinuš je postal Keršćenik, sproti je njega pred sê dal pozvati, i silil, da bi malekom aldov podàl. Ali Anolinuš ni hotel to včiniti, dapače od svète zažganosti za věru vužgan, reče: „O mene nesrěčnoga, koi vu mojem prešestnem življenju něsem spoznaval mojega Stvoritela. Ja se njemu zahvaljujem, da je meni zadnje dneve mojega življenja izkazal miloserdnost, i na svoje spoznavanje zapeljal.“ I on je čisto prav sumljil, da ovi dani njegvoga obernenja budeju takaj zadnji njegvoga življenja: ar je bil on isti čas vu bolvanovnicu božice Diane zapeljan, i kajti njoj ni hotel aldove podàti, je bila njemu glava odsečena.

Svèti Urban pako je bil z-svojemi serdčenemi tavaruši zaradi svojega keršćanskoga valuvanja jošće nekuliko puti pred sudca dopeljan, ali vsako njegovo tersenje, da nje prisili na zatajenje Kristuševe věre, je ostalo prez vsakoga napredka. Zadnjić je zapovedal nje zapeljati vu bolvanovnicu Jupitra, kam se je bil sam oblastnik po naputčenju stanovitoga Taurinuša povdal. Putem, iduči vu bolvanovnicu, jesu vsi ovi svèti Kristuša valuviteli Bogu spevali hvalu, i kada bi do maleka bili došli, jesu nje hahari i biriči priganjali, da bi maleku aldov podali, ali oni jesu pravoga Boga molili. Zadnjić pogleda svèti Urban na maleka, ter z-velikem glasom zakriči: „Poterite jakost našega Boga!“ I on hip se je malek na tla

zrušil, i vnogi zmed bolvanskeh aldovnikov jesu mertvi na zemlju opali. To videči Almakiuš je pobegnul vu svoj dvor, i na město, da bi on iz onoga, kaj je videl bivati, bil spoznal vsamogučnost jedinoga pravoga Boga, ter ostavil svoju vražju věru, je on to pripisaval odurnoj coprii, i zato kak pervić bi se od velikoga straha i pak bil razebral, pun jada i čemera, zapove nje z-paličjem nemilostivno pretepati, z-železnemi grebeni drapati i mučiti, naj bolje pako svètoga Urbana, koi je svoje tovaruše nagovarjal na stalnost. Jeden zmed njih je vumerl vu oveh mukah, najmre svèti Evangelištar Lucian, kojega sveto telo je bilo pred nje verženo, da bi se nje gledeć prestrašili, i od svète Věre odstupili. Ali — kajti niti ovem načinom nikaj pri njih ni opravil, jesu bili znović vu vuzu hitčeni. Budučú noć je Fortunatus Mešnik odnesel svèto Luciana telo, i nje dostojno zakopal.

Za tremi dnevi je nje oblastnik i pak vu bolvanovnicu božice Diane dal odpeljati, i zapovědal biričem, dà nje ali naj primoraju malekom se vklanjati, ali pak, ako tverdokorni ostaneju, naj njim glave odsečeju. Svèti Urban je opominal svoje tovaruše na stalnost govoreči: „Nut, ovo nas zove k-sebi naš ljubljeni Gospon Ježuš Kristuš, govoreči: hodte k-meni vsi, koji se trudite, ter jeste obteršeni, i ja vas zlehkotim. Zmišljavajmo se iz njega, hodmo serdčeno, podnesimo malo traplenje, da zadobimo vekivečno veselje. Šetujmo njega gledati od lica do lica vu nebesih, kojega vu zercalu i peldi jesmo gledali na zemlji; položemo za njega naše živlenje, ar on je pervlje dal za nas svoje na Križu. I kada bi do bolvanovnice bili došli, rečeju proti haharom: „Zveršěte, kaj je vam zapovedano, ar mi niti vezda nevčinimo ono, kaj něsmo do sada včinili.“ I onda viteško podeneju svoje glave pod haharski meć, i svoje duše z-vencom mučeničtva okorunjene nastaniju vu nebesku domovinu dan dvadeset i peti Rožnjaka (Maja), lěto po Kristuševem rojstvu 232.

Nato jesu došli gorě spomenuti stotniki Flavian, Kallistus i Ammonius na ovo město, ter žuhko jesu oplakuvali zgubiček svojega ljubljenoga pastira, i onda jesu mertva těla svèteh Mučenikov zakopali med molitvami i pěsmami hvaleći Boga, koi je njim vu ovem viteškem harcu podeljil jakost k-odičenomu obladanju.

Zasademo si globoko vu serdce ove svètoga Urbana rěči, z-kojemi on je svoju razcviljenu bratju batrivel: „Neg samo po vnogoverstneh trapljenih moremo vlesti vu nebesko kraljestvo.“ Zverhu oveh rěčih veli mudri Thomaš: „Za vnoga vuha jesu to nepovoljne rěči: zataji samoga sebe, vzemi svoj križ na sê, i naslěduj mene! — Ali jošće nepovoljneše budu one zadnje rěči: odhadjajte vi prokleti vu vekivečni ogenj! Ar oni, koji sada rěć od Križa radi čuju i dragovoljno naslěduju, jednoć se od rečih vekivečnoga skvarjena nebudu nikaj imali bojati. Ovo znamenje Križa bude se na nebesih světilo, kada Gospon dojde sudit ljudi. Onda budu vsi priateli Križa, koji svojoj peldi, najmre Kristušu razpetomu, vu svojem živlenju jesu jednaki postali, k-svojemu Sudcu Kristušu z-velikum zaufanostjum stupili. Zakaj se anda kratiš na svoja ramena vzeti Križ, pokehdob vendar tebe Križ naj pervić vodi pred kraljevsku stolicu? Vu Križu je zveličenje, vu Križu je živlenje, vu Križu je obramba suprot nepriatelom, vu Križu je jakost serdca, vu Križu je veselje duše, vu Križu je naj vekša krěpost, vu Križu nahadja se zveršena krěpost. Zvun Križa ni duše zveličenja, niti nikakvo ufanje vekivečnoga živlenja. Vzemi anda svoj Križ na sê, i naslěduj Ježuša, i onda jesi na ravnem putu vu vekivečni žitek. Nut, Ježuš je hodil pred nami, i on je svoj Križ napervo nosil, dàpače je vumerl na križu, da se takaj ti navčiš nositi svoj Križ, i zadobiš serdčenost vumreti na Križu. Ako anda moreš ti z-njim vumreti, tak budeš takaj z-njim živel; i ako ti z-njim deljiš muke, tak bude takaj on z-tobum deljil svoju diku. Kaj štimaš, da ti jedini budeš mogel prejti prez Križa, kojemu se jošće nijeden vmertelni človek ni mogel vugnuti? Povedj mî, kak se zove on Svètec, koi je na světu prez križov i muke ostal? Sam Kristuš Ježuš niti jednu vuru svojega cěloga živlenja ni ostal prez muke. Ar Kristuš je moral terpeti, od mertveh se gorě stati, i tak vu svoju diku vlesti. Pak kak sî ti hočeš drugi put izebrati, nego je on kraljevski put svètoga Križa? Budi anda pripraven, kakti dober i věren Kristušev sluga, Gosponov Križ gjegjerno za njim nositi — za njim, rekoh, koi se iz ljubavi proti tebi je dal na Križ prikovati. Pripravi se k-tomu, da ti vu ovem živlenju budeš imal vnoge suprotivšćine i vnogoverstne nevolje podnašati. Ar gdě se goder budeš nahadjal, nebude tî se drugač dogodilo; i kam se goder bi hotel skriti,

tak vendar nebudeš drugać našel. I ravno tak mora biti; ar suprot teršenju nepobožneh, i suprot bridkem mukam ni nikakvoga drugoga načina, kak terplenje.

Svètci jesu vnogo terpeli; ali oni jesu dobrovoljno terpeli, kajti jesu ljubili Ježuša. Koi ljubi Ježuša, on ponaša raj vu svojem serd-cu; ista naj težeša zvědjanja nemoreju njega mentuvati srěče, koje vživanje napunuje njegvu dušu z-batrivnostjum.

„Neg samo oni po zlu idu, koji ali zbog svoje věre, ali zbog svojeh činov zamerjaju se Bogu.“

Tersi se za pravem serdca pokojom.

MOLITVA. O Gospone, dopusti nam po prošnjah onoga, iz kojega se spomenujemo, vu vekivečni žitek vlesti; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI VALENTIN,

Mešnik i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 14. Svěčna (Februara).

Med ostalemi Ježuša Kristuša vitezi, koji pod cesarom Klaudi-ušem, ovoga imena drugem, za keršćansku věru jesu muku viteški podjeli, ter iz ovoga světa jesu bili skončani, broji se takaj svèti Valentin, kojega svèta katoličanska Cirkva je vsigdar osebujno po-štuvala. On je bil Měšnik vu Rimu, i ovdě je bil takaj za svètu Věru vmorjen. On je bil kruto miloserden proti siromakom, ali vno-go miloserdneši proti slěpem poganinom, kojeh vnožinu je obernul na keršćansko-katoličansku věru. Slěpi poganini jesu njega za volju to-ga odurjavali, preganjali, i zadnjić pograbili, ter vu vuzu postavili. Za dvemi dnevi jesu njega pred cesara dopeljali, i pred njim njega obtužili, da on nazvěšća Ježuša vseh bogov nepriatela.

Klaudiuš baš ni bil nepriatel Keršćenikom, akoprem takaj pod njim, kak i pod pervešemi cesari deržav oblastniki i sudci jesu bili privčeni vnoge Keršćenike, pod izlikum kakve druge pregrěške,

preganjati, njihov imetek pod se pograbiti, i nje vmarjati. Kada bi anda svèti Valentin prěd cesara bil dopeljan, je njega ljubljeno opital, zakaj on milošću cesara i nagnjenost rimske občine zametava, ter k-bludnomu Keršćenikov veruvanju pristaje? Valentin pako odgovori njemu: „Da bi spoznal dar i milošću božju, koju nam je izhodil Ježuš Kristuš, ti bi zmišljene boge i bolvanske pelde oduril i zametaval, ter bi spoznal jedinoga Boga, vsamogučega Otca, Stvoritela neba i zemlje, morja i vseh stvarih, koje jesu vu njem, i njegvoga Sina Ježuša Kristuša.“ Nato nekoi cesarski tolnaćnik, koi je bil nazočen, pregovori proti Valentinu: „Kaj ti anda deržiš i štimaš od našeh bogov Jupitra i Merkuriuša?“ Valentin odgovori: „To, da jesu naj odurneša i zaverženeša stvorjenja, koja svoj žitek jesu sprevodila vu naj nečemurnešeh pregreškah. Ova, ako ti meni nevěruješ, tak čtej knjige piscev od njih popisane, i budeš vsa od mene rečena za istinska spoznal.“

Kada bi cesarski tolnaćnik ovo odperto Valentina govorenje bil čul, z-velikem glasom izkrikne: „Ov blazni suprot našem bogom, i bantuje cěle občine dobro.“ Cesar pako, koi se proti Valentinu kruto milostivnoga je izkazal, reče njemu: „Ako je Kristuš pravi Sin božanski, zakaj ti mene od toga neobsvědočiš, da je to tak?“ Nato odgovori Valentin: „Samo ti mene posluhni, i tvoja duša najde vu njem svoje blaženstvo; dika tvojega cesarstva bude se povekšala; tvoji nepriateli budu poniženi, ti nje vse budeš obladal, i kraljuval ovdě i kraljuval po ovem življenju vu vekivečnem kraljestvu. Samo to moram tebi vu serdce zasaditi, da moraš svoje prešestne grěhe oduriti, vu Ježuša Kristuša věruvati, i na se svèti Kerst prijeti. Ako ti to včiniš, tak se budeš zveličil.“ Cesar je vse ove rěči z-velikum pazljivostjum poslušal, i onda reče proti okolo stoječem: „Poslušajte Rimljani! poslušajte vi večniki! kak spametno je to, kaj ov človek napervodonaša.“ To čujuči Kalpurnius častnik, oberne se proti cesaru, ter z-velikem glasom zakrikne: „Cesar, ti se daješ slěpiti po njegveh vkanljiveh navukih. Vi vsi

premislite, jeli bi to bilo prav, da bi mi zatajili naše boge, kojem se od našeh maleh ňog jesmo vklanjali?“

Cesar prestrašen i boječi se, da govorenje Kalpurniusa nenačini kakvu zmutnju med ljudstvom, zapove istomu Kalpurniusu ves Valentinov navuk prevideti, i ako bi znašel, da je zločest i pogibelen, da njega poleg pravde kakti blaznika dà kaštigati, ako pako bi znašel, da je razumen i dober, da se njemu dà posluh.

Kalpurnius častnik je predal svètoga Valentina nekojemu sudcu imenom Asterius, koi je bil vu velikem preštimanju, i reče njemu: „Ako ti Valentina po lěpeh rěčih, obečanjih i nagovarjanju dopeljaš na častenje našeh bogov, tak budem pred cesarom hvalil tvoju mudrost, i on bude tebe obilno nadaruval.“ Asterius odpelja Valentina z-sobum vu svoju hižu. Kak pervić bi pako Valentin vu nju bil zašel, poklekne se, i ovak začne moliti: „Bože! ti početnik vseh vidljiveh i nevidljiveh stvarih, ti Stvoritel človečanskoga pokolenja, koi jesi poslal svojega Sina, našega Gospona, Ježuša Kristuša, da nas od skvarjenja ovoga světa oslobodiš, i iz tmice na světlost zapeljaš; koi jesi poslal onoga, koi je rekel: dojdite k-meni vsi, koji z-delom i trudom jeste obteršeni, i ja vas hoču okrěpiti! Oberni stanovnike ove hiže. Izpeljaj nje iz tmice, i daruj njim světlost, da oni spoznaju tebe, i Ježuša Kristuša, našega Gospona, z-svètem Duhom.“

Asterius, koi je ova čul, reče njemu: „Čudim se, kakva je tvoja pamet, pokehdob veliš, da samo Kristuš je prava světlost.“ Valentin odgovori: „Istinito je Gospodin Ježuš Kristuš, koi je prijet od svètoga Duha, i rodjen od Device Marie, prava světlost, koja razsvetčuje vsakoga človeka, koi dohadja na ov svět.“ Asterius je razmel ove rěči od naravske světlosti, i zato je rekel: „Vezda budem spoznal, jeli tvoje rěči jesu istinite, jeli najmre on vsakoga človeka razsvětčuje, i jeli je pravi Bog. Ako mê vkanjuješ, tak znaj, da tebe to bude stalo življenja. Ja imam kčer vre dva lěta slěpu, i ja nju kruto ljubim. Ja nju k-tebi dopeljam. I ako ti njoj poverneš vid, tak budem včinil, kaj ti hočeš.“ Valentin odgovori: „Dopeljaj

nju vu ime Gospona Ježuša Kristuša.“ Poklam kam bi slěpa dekljička pred njega bila dopeljana, podigne Valentin svoje ruke proti nebesam, ter z-suznemi očmi začne moliti: „Gospodine, vsamoguči Bože, Otec našega Gospona Ježuša Kristuša, milostivni Otec, koi svojega Sina jesi poslal k-nam, da nas iz tmice zapeljaš na pravu světlost, — ja nevrědni grěšnik prosim tebe, koi hočeš, da se vsi zveličiju, i da nijeden po zlu neprejde, da ovi spoznaju tebe za pravoga Boga, Stvoritela i Početnika vseh stvarih, koi slěporodjenomu jesi podeljil vid, i mertvoga Lazara obudil na živlenje; tebe, koi jesi prava světlost, i zverhu vseh oblastih izvišen, prosim i molim, da se nad ovum tvojum službenicum tvoja, à ně moja spuni volja, i da se dostojaš nju z-světlostjum tvojega spoznanja milostivno razsvětiti.“ Zatem je položil svoje ruke ne njèine oči, i rekel: Razsvěti tvoju službenicu, Gospodine Ježuš Kristuš, pravi Bog i prava světlost.“ I dekljička je on čas pregledala.

Asterius nad čudnovitem ozdravlenjem svoje kčere osupnjen, hiti se dolě na kolena pred svètoga Mučenika i njega oprosi, da bi njega i njegve domače na zveličenje po Ježušu Kristuša zapeljal. Svèti Valentin je nje podvučil vu věri i okerstil, poklam kam bi se po trojdnevnem postenju i molenju k-ovomu svètomu poslu bili pripravili. Onda je pozval vu hižu Biškupa, 'da bi on obernjenem, kojeh je bilo više od četerdeset, nastavil ruke, i vu věri po Šakramentu svète Berme objačil.

Ob onem istem času je se nahadjal vu Rimu nekoi zažgani Keršćenik iz Perzie, imenom Marius, skupa z-svojum tovarušicum Marthum, i svojemi dvemî sinmi Audifaksom i Abbakumom. Ovi čujuči obernenje Asteriuševo i njegvoga društva, jesu došli vu njegvu hižu, ter z-njim se jesu veselili nad srěčum njegvoga obernenja.

Ov čas dojdu vu Asteriuševu hižu vojniki, koji Valentina, Asteriuša, i vse novoobernjenje skupa z-Mariušem, njegvum tovarušicum, i njihovemi dvemi sinmi jesu pograbili, i vu vuzu odpeljali. Asterius je bil z-svojem družtvom poslan vu Ostiu, gdě zaradi svoje vu věri Ježuša Kristuša stalnosti z-razlučnemi mukami jesu bili skončani. Marius pako, Martha, Audifaks i Abbakum jesu po

preterpljeneh za ime Ježuševo razlučneh mukah věnec mučeničtva zadobili.

Svèti Valentin pako, poklam kam bi nekuliko danov bil vuzen, z-kihačami nemilostivno bil zbijen i stučen, zadnjić pod haharskem mečom je zgubil glavu. Njegvo svèto telo je nekoja pobožna gospa na ovem istem městu zakopala. To se je dogodilo okolo lěta od Kristuševoga narodjenja 269.

Svètoga Valentina niti pogled muk, niti strah pred smertjum ni mogel zderžati, da nebi Keršćenikom vu vuzi pogibajučem na pomoć bil šetuval. Ove svète Mučenike ni nikaj moglo odlučili od ljubavi proti Ježušu. On svèti Ogenj, koi je gorel vu njihoveh serdcah, je včinil, da oni vsevdilj jesu hlepeli za nebeskum domovinum, kak oni vu Babilonu vuzeni Židovi, koje jedini spomenek iz Jeruzalema je genul na plać, i kak on Prorok, koi nad svojem dugem putuvanjem je milo zdihaval. Z-kakvum zažganostjum jesu oni poprijeli priliku na prelejanje svoje kervi, samo da na skorom stigneju cilj svojeh želj! Mi služimo onomu istomu Bogu; mi jesmo odvetniki njihove věre; ali — jesmoli mi takaj njihove ljubavi odvetniki?

Budi vu službi božji stalno věren!

MOLITVA. Prosìmo tê, ò Gospone! občuvaj nas po zagovoru tvojega svètoga Mučenika Valentina od vsakoga zla; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI VENANCIUS,

Mladenec i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 18. Rožnjaka (Majuša).

Svèti Venancius, rodom Umbrianec, je bil pod Deciušem rimskem cesarom pred Kamerinskem poglavarom Antiokušem zbog valuvanja Ježuševe věre obtužen. Antiokuš je se iz pervine tersil ovoga svètoga petnajst lět staroga mladenca po vnogoverstneh obečanjih, zatem takaj po grožnjah na zatajenje Ježuševe věre

genuti, kajti pako vsi njegvi trudi jesu ostali prez vsakoga opravka, zato je zapověđal njega z-šibjem nemilostivno pretepati i okovati; ništarmanje Angel je Venanciuša okovov čudnovitem načinom rešil; kaj kad bi Antiokuš bil zeznal, zapove njega znović pograbiti, z-gorućemi bakljamì pripekati, i za noge obesiti, ter pod njegvum glavum ogenj zakuriti, da se od dima zaduši. Ali takaj od oveh muk je bil Venanciuš od Angela oslobodjen. Nato Antiokuš da po tretjić ovoga Mladenca vu vuzu postaviti, i pokehdob bi vsako nagovarjanje, da bi věru Ježuša Kristuša zatajil, zahman bilo ostalo, zapove njemu vse zube izbiti, laloke streti, i onda njega vu govnišće hititi. Ali Venancius i pak od Angela oslobodjen, pun serdčenosti i batrivnosti, stupi pred sudca, koi kad bi njega bil opazil, na tuliko je se prestrašil, da on iz sudbene stolice je se mertev na zemlju zrušil, ove reči zgovarjajući: „Venanciušev Bog je pravi Bog, naše maleke zaterite.“

Komaj pako da bi Umbrie oblastnik ov, njemu bez vsakoga odvlačenja na glas dani, čudnoviti dogodjaj bil zeznal, sproti zapove Venanciuša vu vuzu postaviti, ter da zbantuvane maleke vtaži, včini Venanciuša oroslanom na požrenje dati. Nut—ljudstvo vre od vseh stranih derči vu borišće, da vidi to pripetčenje; ništarmanje vendar oroslani, akoprem zevsema ljuti, hitro bežiju proti Venanciušu, i do njega dojdući, hitiju se, kakti krotki janjići, pred njegve noge. Venanciuš pako, koi je spoznal, da njega mitostivni Bog je i pak čudnovito zderžal, počme skupspravljeno ljudstvo vu Ježuševi věri batrivo i serdčeno podvučati. Oblastnik, od serditosti ves zvun sebe, zapove Venanciuša vu vuzu postaviti, i misli na kakov naj kervoločneši način bi mogel njega skončati dati. Budući anda dan včini Venanciuša pred se dopeljati, i onda zapove njega za noge zvezanoga tja do noći po ternju i kupinju okolo navlačiti. Zapověd dana je bila podpunoma zveršena, i Venanciuš na pol mertev sredini polja ležeć ostavljen. Ali – komaj da bi se drugo jutro dan bil počel razpoznavati, nut Venanciuš izkaže se i pak oblastniku, koi njega zapove iz sterme gore na glavce dole hititi, da tak mahom mertev ostane. Ništarmanje Venanciuš je bil i pak čudnovitem načinom pri živlenju obderžan. Oblastnik već nezna, kaj bi započel z-Venanciušem, zapove anda, da se nad njim ponoviju perveše muke. Vu oveh strahoviteh mukah je bil Venanciuš svojeh mučitelov veliki dobro-

činitel, ar kad bi oni od velike žedje bili na tuliko trapljeni, da vre omeglavati i dole na zemlju padati jesu počeli, onda Venanciuš, čujući njihovo skečanje, hiti se na svoja kolena, i klečeć moli Boga, da bi se smiluval ovem nesrečnem, nato kamen zaznamenuje z-znamenjem světoga Križa, i nut, on hip zrine se iz tverdoga kamena tak obilna voda, da si vsi njegvi mučiteli jesu zevsema vgasili svoju žedju. Na ovo čudo jesu vnogi zmed njih spoznali očivestu pomoć višnjega Boga, ter se pripravne jesu očituvali na prijemanje svete Věre, i oprosili Venanciuša, da bi nje podvučil vu pravoj věri, ali komaj da bi to oblastnik bil začul, sproti je zapovedal Venanciušu i vsem na pravu věru obernjenem glavu odseći.

Zapověd je bila zveršena, ništarmanje z-naj vekšem kvarom oblastnika, ar od nuternjega červa svojega dušnoga spoznanja mučen, je on za nekulikemi dnevi z-strahovitum smertjum poginul.

NAVUK. Mladenci! Divojke! vučete se od světoga Mladenca Venanciuša stalni obstajati vu valuvanju světe i jedino prave kerščansko-katolčanske věre. Vu vseh vašega živlenja okolnostjah zaufajte se na vsamoguču pomoć dobrotivnoga Boga i vašega Angela Čuvara. Onda budete takaj vi spoznali, da „naša věra je obladanje, koja obladuje svět.“ 1 Jan. 5, 4.

SVÈTI VENCESLAV,

Kralj i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 28. Malomešnjaka (Septembra).

Svèti Venceslav je bil sin bogaboječega pemskoga Vojvode Vratislava i nečemurne nevěrne matere Drahomire. On je imal mlajšega od sebe brata, imenom Boleslav; med ovemi dvemi brati je bila kruto velika razluka, ar Venceslav je bil bogaboječi Kerščenik, krotek, čist i pravičen, na peldu svoje svète babe Ludmile, od koje je bil odhranjen, i koje vsakolětni god svèta kerščansko-katoličanska Cirkva obslužava 17. dan Malomešnjaka; njegov pako brat Boleslav je bil nevěren, hudoben, tverd i nemilostiven na peldu svoje hudobne

nevěrne matere Drahomire. Ovi dva brati jesu si med sobum primerom svetuvanja orsačkeh velikašev razdeljili Vojvodstvo. Venceslav je z-svojum svètum babum Ludmilum vu Pragi tja do reke Elba ladal, Boleslav pako je iz on kraj rěke Elbe z-svojum nevěrnum materjum Drahomirum gospoduval. Venceslav je rad molil, gusto k-službi božji hodil; on je višeputi išel bos zimsko vrěme ob noć vu cirkvu, da ondě svoju pobožnost zverši; proti aldovu svète Meše je imal naj vekše poštuvanje i naj vekšu zaufanost, njemu je na veliko serdca veselje služilo Mešnikom pod aldovom svète Meše dvoriti, ter kruh i vino za svete Meše aldov od sejanja i sadenja počemši tja do prikladnoga potrebuvanja po delu svojeh lastoviteh ruk pripravljati. Za mir i pravicu svojega orsàga je bil kruto skerbljiv, krivične sudce je zvergaval, hudobne poglavare strahuval, i vsa ostala poleg mugučnosti mudro odredjuval. I da se stoperv vpeljana svèta kerščansko-katoličanska věra stem bolje zakoreni i razširi, vu njem jesu imali Redovniki močnoga branitela, koi se je za njihovu segurnost i potrebno zderžavanje skerbel, i nje kakti svoje priatele serdčeno ljubil. Ravno tak sû takaj vbogi i betežni vu bolušnicah vu Venceslavu imali milostivnoga batrivitela i věrnoga pomočnika, pokehdob on je njim zvun ostale pomoči na tělu i na duši, višeputi ob noć, na svojeh lastoviteh ramenih, potrebna derva donašal.

Vre pako-akoprem je Venceslav vse ljubavi, poštuvavnja i pokornosti bil vrěden, pokehdob je bil pravičen, i vse svoje podložnike prez vsake razluke sališa, dobe i spola ljubil, i nje kakti dober otec tersil se srěčne včiniti, tak se vendar zmed njegveh velikašev nekoji jesu znašli, koji se proti njemu jesu podigli, i to navlastito zbog njegve svète věre i bogaboječnosti. Takaj njegov hudobni brat Boleslav i njegva nevěrna mati Drahomira jesu njega smertno odurjavali. Njegov pako naj gorši nepriatel je bil njegov sused knez Radislav, koi poleg navade dvorneh ljudih i ostaleh světa sužnjev Venceslavovu pobožnost je deržal za slaboču i nedostojnost njegovoga stališa, i zato je nakanil njegov orsag pod svoju oblast spraviti. Na ov anda cilj je spuntal proti njemu njegve podložnike, i za jedno z-velikum vojskum navalil vu pemsku zemlju, koju on robeć je prehadjal. Svèti Venceslav je iz serdca željel z-svojemi susedi vu miru živeti, zato je izebral nekuliko mudreh ljudih, i nje poslal k-Radislavu, koji bi se od njegove strani pri njem opitali, vu čem je njega zbantuval,

ter da bi njemu mir ponudili. Prevzetni Radislav poslenike niti pred sè ni hotel pustiti dojti, dapače nje obšanjene je od sebe odpravil. Mirovni Venceslav je se doisto bojal kervi prelevanja, ali od krivične sile primoran je vendar zadnjić skupil vojsku, i pošel svojemu nepriatelu naproti. I vre je zaisto iz obodveh stran vojska stala pripravna za vudriti, ali — pokehdob je svètoga Venceslava velika serdca žalost obhadjala, da bi se zbog njega morala nedužna kerv prelejati, ponudil je anda njemu jošće jeden put mir, ali kajti njegov suprotivnik od mira nikaj niti čuti ni hotel, ponudil mû je zadnjić, da bi oni dva sami vu nazočnosti svojeh vojskah jeden proti drugomu išli na harc z-tum pogodbum, da koi bude obladavec, njegov bude orsag i ljudi. Radislav vešći i žestoki vojnik, kojega cěli život je bil odeven z-oklopom, je rad k-tomu pristal, ar je za segurno deržal, da bude postal obladavec. Venceslav pako, koi vu svojoj ruki samo kratki meć je deržal, i kojega život z-oklopom samo na tuliko je bil obdan, da se spod njega ni mogla spaziti njegva pokorna oprava, je vsu svoju zaufanost postavljal vu jedinoga Boga. Vsi jesu bili vu veliki stiski nad dvojmbenem izhodkom zbog Venceslava, ar je bil od svojega nepriatela vnogo slabeši. Krivični anda Radislav, vnogo jakši od Venceslava, je na njega z-vsum silum nahrupil, i hotel njega z-kopjem prebosti. Svèti pako Venceslav je se zaznamenuval z-znamenjem svètoga Križa, i on hip je čul njegov suprotivnik ov glas: „Stani!“ i skupa takaj je spazil vuz Venceslava dva Angele stati. To čujuči i videči Radislav na tuliko se je prestrašil, da je zamertev na zemlju opal. Vre vezda je moral ov oholni knez poniznoga Venceslava prositi za oprošćenje, koje njemu Venceslav ne samo serdčeno je podeljil, nego zvun toga je njega takaj iz zemlje podignul, z-njim se pomiril, i od ovoga časa z-njim vsevdilj vu miru obstal.

Spodobnem načinom je bila njegva osebujna pobožnost proti svètomu Meše aldovu odičena i naplatčena. Najmre: po dokončanem ovem harcu je cesar Otto, ovoga imena pervi, vu varašu Vorms zvanem, odredil orsački zbor, na koi je takaj Venceslav kakti orsački knez imal dojti. Nut, zbor se je imal započeti, vre vsi orsački knezi, zvun Venceslava jesu se skupizišli bili na věčnici, vsi jesu dugo na njega čakali, zadnjić zbog dugoga čakanja jesu postali neterpljivni, i proti njemu jesu počeli morguvati, i kajti njega zmir jošće

ni bilo, tak je bilo dokončano, da se njemu zbog toga ima skratiti dužno poštenje i město. Venceslav je bil vu Cirkvi, on je hotel poleg svoje navade pri svèti Meši biti, ali Mešnik je bil nekuliko zakesnil. Po dokončanoj svèti Meši odpravi se Venceslav hitro na věčnicu, i komaj da bi vu nju z–nogum bil stupil, sproti se Cesar na čudo vseh nazočneh stane iz svoje cesarske stolice, ide njemu naproti, prime njega z–vsum dostojnostjum, i odluči njemu město poleg sebe. Onda je pred vsem visokem zborom očituval, da je videl z–Venceslavom dva Angele nuter stupiti, i da je od svètoga poštuvanja proti njemu prevzet, na božji nagib ovem načinom Vojvodi naproti išel. To isto je potverdil takaj Biškup iz Mainca, koi doisto ni videl ove nebeske duhe, ali vendar njihovu moć vu sebi počutil, pokehdob je njega pri došestku Vojvode svèti strah, i njegvo serdce svèto veselje obišlo. K–ovomu svedočanstvu je takaj pridal ono pripetčenje, kak je najmre ov Vojvoda po nebeski obrambi svojega vnogo jakšega nepriatela Radislava vu dvoboju, ili majdanu obladal. I cěloga zbora je svèto poštuvanje prevzelo proti ovomu pomilostivljenomu Vojvodi; cesar pako je bil kruto vesel, da on med svojemi knezi ima takvoga věrnoga službenika božjega, i reče njemu: „Prosi od mene kakvugoder hočeš milošću!“ Vojvoda pako vu vsoj poniznosti i pobožnosti, kak navadno svèti samo sveta poželjuju, oprosi njega za ostanke od Svètcov božjeh, najmre za ruku svètoga Vida, kojega svèti ostanki ne zdavna predi iz francuske zemlje jesu bili preneseni vu Saksonsku zemlju, i skupa za nekoju stran od ostankov svètoga Sigismunda, kralja Burgundskoga. Cesar je se nadejal čisto drugeh prošnjih, i reče njemu z–veselem obrazom: Ovo svètstvo budeš zadobil po mojem povračku iz Saksonie. Medtemtoga ja tebi podeljujem milošću, kakvu ja tebi kakti cesar morem izkazati. Ja tebi podeljujem kraljevsko ime, koje zasluži tvoje dostojanstvo, i odpušćam tebi onu daču, koja se od vrěmen Karola Velikoga je morala platčati cesarski koruni, i zvun toga tebe odičujem z–novem cimerom.“ Ovak je Bog navaden Svètce koruniti, i koi je pobožen, nje poštuvati.

Vezda je Venceslav pripravljal město, vu kojem bi se ova njegva Svètstva dostojno mogla položiti i poštuvati, na ov anda cilj je dal vu Pragi Bogu i na njihovu čast lěpu cirkvu zezidati. Ovo isto vrěme je dal takaj tělo svoje svète babe Ludmile iz Tetina vu Pragu, vu cirkvu svètoga Juraja prenesti. Ovo svèto telo, ako–

prem je cěla tri lěta vu zemlji počivalo, tak je vendar čisto nepohabljeno bilo gorě podignjeno. Ovak je ov svèti kralj vsevdilj živel vu pobožnosti i vu povekšavanju onoga, kaj spada na pobožnost. Zvun njegveh ostaleh krěpostih je vrědno, da se spomene njegva čistoča, koju on po zresnem skoznuvanju zverhu svojeh čutenj, po mertučljivosti, po postih i molitvah tja do konca življenja je občuval neoskrunjenu. Njegva pobožnost je se vsevdilj povekšavala, tak, da bi rad, i iz drage volje bil zapustil kraljevsku stolicu, i vu red svètoga Benedikta bil stupil, da bi to nakanenje izveršiti njemu stališ kraljestva i okolnosti vrěmena bile dopustile, kak se to sada bude videlo:

Svètost Venceslava i njein lěpi plod, najmre napredek Keršćanstva vu pemski zemlji je bilo za načemurnu Drahomiru i njeinega malovrědnoga sina Boleslava vsevdiljno pokarljivo prodečtvo; vsaka krěpost ovoga Svètca, i vsaki hižni i orsački blagoslov je bil njim na spačku, kak je to tverdokornoj hudobnosti lastovito; ljutost njihovoga serdca je vsakem danom vekša postajala, i da svoju fantljivost vu činu zveršiju, je njim dugo časa menjkala prilika. Zadnjić vendar je se njim takva ponudila. Boleslavu je se narodil sin, i kajti jošće predi ni imal odvetka, zato je načinil veliko veselje, na koje je bil takaj Venceslav pozvan. Svèti Venceslav je sumljil veliku pogibel, i rekel svojem priatelom pri obloku stoječi i gledajuči na stanje od njega zezidano, gdě se mladenci jesu odhranjuvali za redovnički stališ: „Ovo stanje bude po mojem odhodku na skorom opustelo;“ ništarmanje želja za videti svoju mater, svojega brata i bratiča, nje pozdraviti, i družbeno veselje povekšati, i njegva krotkoča, koju nigdar niti naj prostešemu človeku ni skratil, je njega priganjala, i zadnjić takaj odlučila na ovo pohadjanje. Venceslav anda odpravi se na put, to je: vu vekivečnost, on je molil, on se je spovědal, prijel presvèti oltarski Šakrament, i pošel k-svojem rodjakom vu imenu božjem. Tam dojduči je našel vse vu naj vekšem veselju, Bog bi naj bil dal, takaj vu serdčenem. Velike gosti jesu bile načinjene, koje jesu terpele do tverdne noči. Po dokončaneh gostih stane se Venceslav, odide vu Cirkvu poleg navade Boga molit. To spazi Drahomira, koja je njega čalarno nastreguvala, podžge sina Boleslava, da ovu tak lěpu priliku nebi zapustil. On se anda z-hahari oboruženemi odpravi vu Cirkvu, navali na

neoboruženoga molečega brata, vudri njega, i kerv poškropi stenu, Venceslav pako od bratove ruke vmorjen zruši se dolě na zemlju. Ovo strašno pripetčenje je se dogodilo dan 28. Malomešnjaka (Septembra) lěto od Kristuševoga narodjenja 938. Nato je Boleslav posvojil kraljestvo, priatele svètoga Venceslava skončal, Redovnike pomoril, věrne preganjal. Drahomira pako je sada svoju ljutu, vre zdavna vu serdcu kuhanu, fantljivost nad Keršćeniki potom očituvala, pokehdob je prepovedala pomorjene vu mater zemlju spraviti. Ali — poklam kam bi takaj ova, kak i vsaka druga keršćanska zemlja, z-kervjum Mučenikov zadovoljno bila natopljena, i sěme Keršćanstva po mukah i pregonih bilo povlačeno, je zverhu ove zemlje i pak božansko milošć sunce na strah hudobneh, à na batrivnost pobožneh izišlo. Na znamenje pako skoznujuče i povračajuče se milošće božje je ostal nekoi vrědni stari, pobožni Mešnik čes cělo pregonov vrěme. On je ostal cěla dva lěta, vsem vrěmena neprilikam izveržen, na vešalah viseć, ter vendar njegvo truplo je bilo tak židko, i boja njegvoga lica je bila tak friška, kakti kakvoga zdravoga človeka. Suprotivno pako vsi oni, koji jesu svètu Ludmilu i svètoga Venceslava vmorili, ali jesu ob pamet došli, ali se pak sami jesu skončali; takaj Drahomira, vsega ovoga zla početnica, je nenadejano svoje nečemurnosti platču prijela vu vremenitem i vekivečnem glubljinjaku. Ona najmre je se vozila vuz vešalih, na kojeh je vumerl on vrědni Mešnik, od kojega je bil malo pervlje spomenek. Blizu njega je se čulo zvoniti na podiganje i na naklon presvètomu oltarskomu Šakramentu pod svètum Mešum, nato kučiš hitro izide iz kočije, hiti se na kolena, da poleg keršćanske navade zverši svoj naklon; on čas je Drahomira iz svojeh nepobožneh vust silu blaznostih izbljuvala, koje vse jesu nju samu stignule, ar on hip je se rastupila zemlja i požerla konje, kočiju i vse, koji z-njum na njoj jesu bili, tak, da od vseh niti traga ni ostalo, zvun kučiša, koi je na kolenih klečeć ostal pri življenju. Na Boleslava pako je navaljil nemški cesar Otto: i njega na kaštigu bratomorstva kruto ponizil. Kerv, koja je stenu polejala, jesu hoteli oprati, ostrugati i zadnjić zdubsti, ali ves trud je bil zahman, ar spomenek nečemurnosti je se ovekovečil; onda je Boleslav zapovědal na skrovnom i tihom, kuliko bi naj već moguče bilo, svèto brata tělo prepratiti vu Pragu, i položiti vuz svètoga Vida, da se poštuvanje i zahvalnost za prijeta

dobročinstva nebi izkažuvala svètomu Venceslavu, nego svètomu Vidu. Ništarmanje Gospon, koi visoko sedi i široko gledi, je vsa tak ravnal, da ravno ovo prepratčenje je izišlo na vekšu diku Svètca, i batrivnost Věrneh. Svèto tělo je bilo izkopano, i na kolih ob škuri noči vu Pragu premljeno. Vse je redno išlo tja blizu varaša. Ondě se već konji nikak něsu dali ravnati, nego jesu bežali, kak i kud sami jesu hoteli, istom takaj čes razlejane potoke; pri gradu pako něsu se dali niti iz města genuti, doklam nesu bili izpušćeni vsi vu gradu vuzeni Kěršćeniki. I do toga je na zemlji i vu serdcah dan osvenul. Ovo pripetčenje je se mahom povsud razglasilo, i velika vnožina ljudih je se skupizišla. Svèto Kralja tělo je bilo jošće čisto nestruhnjeno, dapače iste rane jesu bile zarasle, akoprem je cěla tri lěta vu naručaju zemlje počivalo. Ovak je nečemurnost postala obšanjena, à Svètost pred světom odičena.

Iz živlenja ovoga svètoga Mučenika vučimo se 1) da zlo iz pokvarjene narave pod tmice poglavarom od samoga sebe izhadja; 2) da dobro je sěme božje, vu naše duše zasejano; da je dar milošće Ježuša Kristuša; 3) da vse, kaj je Svèto, ima nepriatele, ter da se neg samo z-velikem zatajenjem, trudom i věrnostjum more obderžati; 4) da se Bog z-dopadnostjum ogleda na svoje službenike; 5) da on svoje ravno po onem odičuje, vu čem se je njihova osebujna svètost zaderžavala. Ovo naj bude tebi za vodilo tvojega živlenja.

Kuliko to hasni, ako se dětca dobro odhranjuju! Venceslav je bil odhranjen od svoje svète babe Ludmile i postal je Svètec; suprotivno pako Boleslav je bil odkojen od svoje hudobne, nečemurne matere Drahomire, i postal je hudoben, i na zadnje bratomorec. Od dobroga odhranenja dětce viši vsaka slědnja družtva i orsaga srěča, i vekivečno dětce i Roditelov blaženstvo. „Imaš sine i kčere, veli svèti Duh, tak imaj za nje skerb, i vodi nje k-dobru, dok jošće mali jesu;“ ar, kak na drugem městu veli, „kada vre jeden put odrasteju, neostaviju pute, po kojeh jesu počeli vu mladosti hoditi.“ Zadnjić dogadja se višeputi, da dětca poleg vse skerbi i trudov svojeh Roditelov, vendar hmanja i hudobna postaju. Vu ovakvoj priliki jesu končemar roditeli pred Bogom prez kaštige, i moreju se ufati, da ono dobro vu serdce

svoje dětce položeno sěme, akoprem se za koi čas poduši, bude vendar malo po malo sàda doprinašalo, pokehdob se po milošći božji poboljšaju, ter se na put zveličenja poverneju. — Segurnost i srěča vsakoga družtva temelji se na věri; neg samo ona zasàdja vu serdcah ladavcov ljubav proti svojem podložnikom, vu serdcah pako podložnikov poštuvanje proti orsačkem odredjenjam. — Svèti Venceslav je poleg vseh svojeh vnogoverstneh, velikeh i osebujneh poslov vsigdar tuliko časa našel, da je mogel vsaki dan pri svèti Meši biti; à kakvo spričavanje budemo mi mogli napervodonesti, ako pri vnogo menjšeh i neznamenujučeh poslih k-ovomu velikomu i svètomu aldovu niti po zapovědaneh danih nedohadjamo? Svèti Venceslav je poštuval Mešnike, à kakvo poštenje mi njim izkažujemo? Svèti Pavel Apoštol piše: „Mešniki, koji jesu marljivi, jesu vrědni dvojverstnoga poštuvanja, navlastito oni, koji se z-prodekuvanjem i navučanjem zabavljaju.“

„Pobožen Keršćenik je Angel; i njegvo posluvanje je: miloserdnost, mir i hvale aldov.“

„On je dosta bogat, koi ima strah božji.“

„Zverhu nijedne nesloge nezaspemo, da sî naš občinski, zmir obhadjajuči, nepriatel z-našum nepomirljivostjum nesluži proti nam.“

„Ako ja počutim, da se vu mojem serdcu podiže kakva zlovoljnost ali neterpljivnost, onda ja moje misli ravnam proti Ježušu razpetomu, i meni samomu velim: jeli ja morem moje muke prispodobiti z-onemi, koje se je dostojal Ježuš za mê preterpeti?“

„Ja hoču z-istinskem serdcem vsamogučemu Bogu služiti.“

Svèti Venceslav.

MOLITVA. O Bože, koi jesi svètoga Venceslava po mukoterpnoj smerti îz zemeljskoga kraljestva zapeljal vu nebesku odičenost, občuvaj nas po njegvem zagovoru od vseh suprotivšćin, i podelji, da se mi jednoć z-njim ove odičenosti vživamo; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI VID,

Mučenik i njegovi sveti odkojiteli,

ter Mučeniki *Modest* i *Krescencia.*

Njihov vsakolětni god obslužava se dan 15. Ivanjšćaka (Juniuša).

Sveti Vid je bil rodjen vu Mazari sicilianskoga kraljestva varašu, od plemeniteh i vu bogatstvu obilneh, ništarmanje poganinskeh roditelov, otca najmre Hilasa à matere Edise. Oni jesu svojega sina predali na odhranenje Modestu *) i Krescencii, od kojeh nesu znali, da oni obodva jesu skrovni Keršćeniki. Odtud očivesto biva, kak je mogel mali Vid tak čisto zveršeno vu keršćanski věri podvučen biti, da, kada bi jednoć Hilas svoje děte bil čul govoriti od Kristuša, on pako pred njim imena svojeh poganinskeh bogov bil zgovarjal, mali Vid svojemu otcu čisto batrivno je očituval, da je neg samo jeden pravi Bog, kojega on spoznaje, i od kojega njega već nigdar nigdo na zemlji nebude mogel odvernuti.

Hilas je spitaval detčareca, i od Kristuša je si dal obilneše pripovedati. Poklam kam bi on, kakti tverdi poganin, ovo svojemu sinu iz glave bil hotel izbiti, on pako vu svojem valuvanju ne samo stalen bil obstajal, dapače nje jošće bolje bil potverdjaval, je se Hilas na tuliko bil razserdil, da je dal Vida oštro z-šibjem hariti, Modestu pako zapovedal, da na njegvoga sina naj ima skozno oko, ter da se njemu pod nikakov način naj nedopušća pajdašiti z-keršćanskum dětcum.

Modest je to Hilasu čisto lehko mogel obećati, pokehdob se mali Vid do sada jošće nigdar z-nikakvum keršćanskum dětcum ni pajdašil, nego je bil od svoje dojke Krescencie i od njega vu Keršćanstvu podvučen, od česa vendar Hilas po osebujnem božanskem odredjenju niti ni sumljil. Komaj pako da bi Vid na samom

*) Poleg svědočanstva Heinrih Fabriciuša, Davalienskoga Biškupa, vu svojem žitku naj poglavitešeh Světcov, je bil Modestus ded světoga Vida. V. str. 578.

bil z-Modestom, je on njemu kakti svojemu odhranitelu sproti cělo pripetćenje z-svojem otcom povedal, i skupa pridal: „Šibje, koje jesem prijel od otca, nesem ni malo ćutil, akoprem jesem moral nemilostivno bijen biti, pokehdob moja mati na pomiluvanje proti meni genjena je milo prosila mojega otca, da bi prestal mene hariti. I ravno odtud ja jošće obilneše spoznajem istinitost keršćanske věre, i pomoć milostivnoga Boga, niti nigdo ni moguć mene od ljubavi proti Ježušu, mojemu božanskomu Odkupitelu, i gda više odvernuti.“

Modest i Krescencia nesu mogli svoje veselje nad stalnostjum svojega nedužnoga odkojenca zakriti; oni se jesu hitili na svoja kolena, zahvalili Bogu, ter preporučili ljubljenoga dětčareca vu njegvu daljnešu obrambu. Oni vendar nikaj nesu zamudili, da nebi njega na tuliko bili podvučili, da Vid, doklam njegveh roditelov ni bilo doma, je mogel okeršćen biti.

Od ovoga časa počemši je se nad njim milošča božanska tak očivesto izkažuvala, da on vre vu detćinski dobi vnoga i velika čudačinstva je zveršaval, najmre: po njegvem zagovoru jesu slěpi vid, betežni perveše zdravje zadobili, i od nečisteh duhov obsedjeni jesu postali oslobodjeni. Ništarmanje to ni moglo dugo skrovno ostati. Valerian, koi pod Dioklecianom Rimskem cesarom je bil orsački poglavar, je to zeznal, i pokehdob da je Vid stoperv dvanajst lět bil star, ni hotel njega cesarskem zapovědjam primerno oštro dati kaštigati, nego je k-sebi dozval njegvoga otca, i njemu napervopostavil, da, akoli on, primerom svoje otčinske oblasti nebi bil moguć svojega sina od keršćanske věre odvernuti, on sam bude prisiljen, njega očivestno pred se dati dozvati, i poleg sebi dane zapovedi z-njim oštro baratati.

Hilas je k-sebi pozval svojega sina Vida, ter se je kruto tersil, njega na zatajenje Ježuševe věre genuti. On je od Kristuša sramotno govoril, i svojega sina nagovarjal, da bi se ostavil keršćanske věre. Ali Vid nese dal vu tom zbluditi, dapače med ostalemi je rekel otcu: „Ah moj otec! da bi takaj ti hotel spoznati, gdo i kak velik je on, kojega ti sramotno zivaš mertvem človekom. On je Sin jedino pravoga Boga; On je Agnec Božji, koi odjimlje světa grěhe. On je pravi Bog od pravoga Boga, i lestor iz ljubavi proti nam je postal človekom.“

„Muči,“ izkrikne Hilas serdito, „ja znam, da ov Kristuš na zapoved poglavara Ponciuša je bil razpet.“ „To je istina,“ odgovori Vid, „ali ravno vu ovoj križni smerti nahadja se velika skrovnost zakrita, ar poklam kam bi on iz ljubavi proti nam nebeska veselja bil zapustil, i nam vu vsem, zvun jedinoga greha, spodoben bil postal, je on na zadovoljšćinu, za našeh grehov dug i po njem zasluženeh vekivečneh kaštig, svoju Kerv i življenje dragovoljno hotel alduvati. Nedužen na križnu smert obsudjen je on kakti pomirenja aldov vumerl na križu; ništarmanje vendar iz svoje lastovite moći je se on i pak tretji dan od mertveh gore stal, i sedi sada za vse veke na desnici svojega Otca. Vu ovoj věri ti mene nebudeš zbludil, pokehdob ja za nju jesem pripraven živeti i vumreti.“

Hilas je spoznal, da on svojega, akoprem jošće zevsema mladoga, sina ni moguć od prave Ježuša Kristuša věre odvernuti, zato je njega obtužil pri poglavaru Valerianu, koi sada je kušal pri Vidu opraviti ono, kaj njegov otec niti po prošnjah niti po grožnjah ni mogel stignuti. On anda zapove njega pograbiti, i reče njemu: „Zakaj nepodaš aldove bogom? Jeli ti neznaš, da naši cesari jesu van dali zapověd, da vsi oni, koji se vklanjaju onomu Razpetomu, moraju se vsakojačkem načinom mučiti i zadnjić skončati.“

Ov světi Dětčarec nese oveh, grožnjih puneh, rečih ni malo prestrašil, nego naj pervić je se z-vsum pobožnostjum zaznamenuval z-znamenjem světoga Križa, i onda je rekel: „Ja zevsema nikaj nemarim za maleke, pokehdob ja věrujem vu Ježuša Kristuša, Sina živoga Boga, kojemu ja věrno služim.“

Kada bi Hilas ov svojega sina odgovor bil čul, počme se na glas plakati, i onda zdihavajuć izkrikne: „Ah imajte vi vsi, koji ovde jeste nazočni, z-menum pomiluvanje, ar ja vidim, da moj jedini sin ide svojemu skvarjenju naproti!“ Vid pako odgovori: „Stanovito, ako ja vu broj izebraneh vleznem, nedojdem vu skvarjenje.“ Nato pako pregovori Valerian: „Do sada je mene tvojega plemena preštimanost, ò Vid, kak takaj priatelstvo proti tvojemu otcu zderžavalo, da ja tebi mogućnost moje oblasti nesem dal poćutiti, ali vezda jesem prisiljen nju potrebuvati, pokehdob da ti mene k-tomu primarjaš.“ I zaisto je on zapovědal haharom pograbiti mladenca, i njega bičuvati. Poklam kam bi to bilo včinjeno, pograbi on Vida za ruku i reče: „Hodi za menum, pristupi sim, i podaj bogom

aldove." Vid pako odgovori: „Sudec! ja tebi vre jesem povedal, da se ja samo Ježušu Kristušu, Sinu Božjemu, vklanjam."

Valerian videći stalnost Mladenca, reče njegvomu otcu: „Vzemi z-sobum svojega sina, ter hodi i poboljšaj njega, navči njega pokornomu biti, kaštiguj njega poleg tvoje volje, doklam se očituje pripravnoga bogom aldove podati." Hilas je ovu poglavara krotkoću pripisaval priatelstvu, koje do sada med njimi je obstajalo, prijel je anda svojega sina za ruku, i njega domom odpeljal, gde je potrebuval vse sebi na službu stojeće načine, po kojeh bi svojega sina na zatajenje Ježuševe věre bil mogel genuti. Ništarmanje vsi njegvi trudi jesu bili zahman. Vid je stalen obstal vu valuvanju Ježuševe věre, njegov pako otec, koi na zagovor svojega sina po Božjoj milošći je bil oslobodjen od velikeh muk, koje njega jesu bile stignule, je mislil na naj bridkeše muke, po kojeh bi svojega sina mogel vkrotiti, pokehdob po nikakveh vablenjih i mamlenjih ne se dal napeljati.

Vu tom času je se Angel Gosponov vu snu izkazal Modestu i Krescencii, i njim zapovědal, da z-Vidom imaju pobeći vu Neapoliš, pokehdob njim Bog pomoć i milošću bude izkazal. Modest je zveršil zapoved angelsku. Vsi jesu čudnovitem načinom srečno došli vu Neapoliš, gde se je ravno zaderžaval Dioklecian. Ovde je Vid vnoga čuda včinil, on je betežne zvračil i obsedjene od nečistoga duha oslobodil. Glas njegveh čudačinov je se povsud razišel; i kajti sam Dioklecian je imal sina od nečistoga duha obsedjenoga, koi nemilo je javkal, je bilo njemu povědano, da je došel stanoviti detčarec, koi vre vnoge od vraga je oslobodil.

Dioklecian je taki zapovědal poiskati Vida. On je došel, i je zaisto njegvoga sina rešil vraga. *) Ali, ó čudo! Dioklecian nad ozdravlenjem svojega sina kruto razveseljen, je potrebuval od Vida, da z-njim ide vu bolvanovnicu, i onde bogom aldove poda. Vid nese dal vuto vputiti, nego je odperto očituval, da hoće rajši vuze, muke, dapače istu smert podnesti, nego takvu nečemurnost včiniti. Dioklecian je zaisto dal Vida, Modesta i Krescenciu odpeljati vu vuzu, i na vsakoga zmed njih je zapovedal postaviti železje osemdeset funtov teško.

---

*) Primerom Jakopa de Voragine je Dioklecian rekel Vidu: Detèak, jeli moreš ti mojega detčeca ozdraveti? „Ne ja," je odgovoril Vid, „nego Gospon."

Ništarmanje niti potom nese mogla stalnost dvanajst let staroga Vida obladati. Od svojeh Odkojitelov znović na stalnost vu Ježuševem valuvanju obudjen, je bil pripraven jošće hujša preterpeti; i zaisto jošće žuhkeše muke jesu njega i njegve odkojitele čekale. Ar Dioklecian je zapovědal vse tri vu majdanišće zapeljati, i kad bi tam bili došli, je znović od Vida potrebuval, da aldove bogom poda; ali zahman. Onda Cesar od serditosti ves zvun sebe zapove prirediti kotel z-kipućem olovom, smolum i žveplom, vu kojega vsi tri jesu se imali hititi, i onda reče Vidu: „Vezdaj budemo videli, jeli vaš Bog je tuliko mogučen, da vas iz mojeh ruk oslobodi.“ Vid zaufajući se vu Boga odgovori: „Mi hoćemo čisto pokojno tvoju serditost gledati: mi se jesmo navčili od Kristuša, nigdar se neserditi, i znamo, da šatan svoj jal i nazlob podeljuje svojem naslědnikom; Kristuš Ježuš pako podeljuje onem, kojeh serdca on lada, svoju krotkoću i poniznost. On čini nje krotke kakti janjčece oposred vukov, koji na nje navaljuju. On je dobrotivni i vsamogući Pastir, kojemu nigdo nemore odteti njegve ovce. I premda ja duglje živeti ni malo neželjim, tak vendar imam stalnu zaufanost, da ov višnji Pastir je z-nami, i nas suprot tvojem mukam bude branil.“

Kotel je bil med tem časom pripravljen i podkurjen. Vid, Modest i Krescencia jesu bili vu njega hitćeni; ali vsamogućnost božanska je nje branila i čuvala. Oni jesu na hvalu Božju pesme popevali, i vse ljudstvo je se čudilo nad dogodjajem, kojega ono ni moglo preseći. Dioklecian kad bi to bil videl, vu svojoj naj vekši ljutosti je zapovedal, da se proti njim naj serditeši oroslan ima van spustiti. Vid se je na glas zahvalil Bogu za svoje oslobodjenje, ter se znović je izručil vu njegvu obrambu i milošću.

Nut něma stvar, akoprem strašno gladna, beži mersko ručeća proti Vidu; on pako zaznamenuje se z-znamenjem světoga Križa, i kad bi ljuti oroslan do světoga Detčareca bil došel, cepom stane, ter kakti krotko janje hiti se dole pred njegve noge, i nje pričme lizati. „Poglej, ó Cesar!“ reče njemu Vid, „nerazumna zver daje Bogu hvalu, ti pako nećeš spoznati tvojega Stvoritela.“ Dioklecian odgovori nato: „Ti věruj vu njega, i tvoje cělo pleme.“ Onda zapove cesar Vida, Modesta i Krescenciu naj kervoločneše mučiti, i z-železnemi grebeni njihova tela drapati.

Vid kad bi bil videl, da se načinjaju priprave na izpunenje cesarske zapovedi, obišla je njega kruto velika žalost, da se takaj Krescencia bude morala nazoći vsega ljudstva razgaliti i mučiti. On anda izkrikne proti Dioklecianu: „Zaisto, ti sam svoju oblast obšanuješ, pokehdob se nesramuješ, žensku glavu dati mučiti.“ Ali Dioklecian ni maral za ove reči, dapače je pritiraval k-mučenju: ništarmanje on hip, kad bi se z-železnemi grebeni njeine telo bilo moralo početi drapati, je nastal takov strahoviti potres skupa z-bliskavicum i treskavicum, da se ne samo ljudstvo vu borišću je prestrašilo, podignulo i domom odbežalo, nego takaj isti Dioklecian od straha prevzet je izkriknul: „Andali se ja od detčareca moram dati obladati?“ Za ovemi rečmi takaj sam Dioklecian je izišel iz borišća, i zmutnja obćinska je nastala, na koju vsi se jesu razbežali: Angel pako iz neba je k-njim pristupil, nje od njihoveh muk oslobodil, spojke razvezal i razveselil, ter prek potoka Silera *) prenesel, gde Vid vu imenu vseh je prosil Boga za konec živlenja, da z-njim za na veke budu mogli biti združeni. **)

Ovu njegvu molitvu je posluhnul milostivni Bog; ar vu pokojnem snu jesu iz pustoga tela stana izišle njihove duše i vu nebesko veselje vleznule okolo leta od Kristuševoga narodjenja 300. Poklam kam bi Keršćeniki onoga kotara oveh sveteh Mučenikov tela bili našli, jesu nje vu bližnjem mestu, Marliano zvanem, ***) pokopali.

Jesmoli se takaj mi od Ježuša Kristuša navčili krotki i terpljivni biti? On nas zmir jošće na svoje nasleduvanje poziva z-ovemi rečmi: „Vzemite moj jarem na sê, i vučete se od mene, ar ja jesem krotek i iz serdca ponizen, i najdete pokoj vašem dušam. Ar moj jarem je sladek, i moje breme lehko. Mat. 11, 29. 30.

Viteštvo, nad kojem se vu svètem Vidu čudimo, je dohadjalo od odkojivanja, koje je on zadobil. Kak anda vnogo od toga visi,

*) Piniuš svèdoči, da ovoga potoka voda okamenuje drevje i listje. Lib. 2. c. 203.

**) poleg svèdočanstva nekojeh drugeh piscov je Dioklecian pri svojem odhodku iz majdanišća zapovedal ovem trem svetem Mučenikom kosti zlamati, ter da stoperv onda je potres više poganinskeh cirkvih porušil.

***) Nekoji drugi pisci svèdočiju, da njihova svèta tela je stanovita bogaboječa gospa imenom Florencia zakopala.

da se dětca predaju vu dobre ruke! Ona jesu kakti vojsk, na kojem se vsako tiskanje pozna, i koje se potlam neda lehko izbrisati. Detca paziju dobro, zevsema dobro, na vsa, koja okolo njih bivaju. Ako ona neg samo dobre pelde vidiju, tak ona ljubav proti krěposti, tak rekuć, z-istem mlekom vu se prijemljeju, i milošća Božanska pušća ono vu njihovem serdcu zasejano seme niknuti; sàd pako ovoga semena očituje se potom, da ona vsevdilj boljša postaju, doklam zadnjić verh krěpostih stigneju.

„Ježuš Kristuš, veli sveti Detčarec Vid, podeljuje onem, kojeh serdca on lada, svoju krotkoću i terpljivnost. On čini nje krotke kakti ovce oposred vukov, koji proti njim besniju.“ Nasledujmo anda ovoga vu telu gingavoga dvanajst lět staroga. Mladenca, ali na duši i vu věri jakoga Viteza Kristuševoga, ar takaj on poziva nas z-rečmi onoga velikoga narodov Apoštola: „Budite moji naslědniki, spodobno kak takaj ja jesem naslědnik Kristušev.

MOLITVA. Daj tvojoj Cirkvi, prosimo te, Gospone! po prošnjah tvojeh sveteh Mučenikov Vida, Modesta i Krescencie, da se za oholnum světa mudrostjum netersimo, nego da vu povoljnoj tebi poniznosti napredujemo; ter da se zla habamo, i koja goder jesu dobra, z-slobodnum zveršavamo ljubavjum. Po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI VIKTOR, I NJEGVI TOVÀRUŠI,

Vitezi i Mučeniki.

njihov vsakolětni god obslužava se dan 21. Serpna (Julia).

Svèti Viktor i njegvi tovaruši jesu za věru Ježuša Kristuša terpeli i vumerli ob času nevěrnoga cesara Maksimiana. Ov slěpi poganinski cesar je se silno razserdil, poklam kam bi bil zezvědel, da se nevěrnikov vse više i više preobrača na svètu Ježuša Kristuša věru; zato — da z-krivičnum silum čast svojeh lažljiveh bogov povekša, po vsem cesarstvu, à navlastito vu francuski zemlji je prelejal vnogo keršćanske kervi, ter varaše i sela je napunil z-vmarjanjem. Lěto od Kristuševoga narodjenja 290 je ov nevěrni cesar

odišel vu veliki primorski varaš Massiliu (Marseille) Keršćenike vmarjat, akolì nebi hoteli poklanjati se malekom. Vsi Věrni jesu se kruto splašili, pokehdob něsu znali, jeli budu do kraja stalni obstali, ali ne. Vu ovem istem varašu je bil Viktor vojnički poglavar. On je bil Bogu, ì zaradi Boga takaj nevěrnomu cesaru věren. Akoprem je bil veliki gospon, tak vendar zevsema nikaj ni bil zaljubljen vu svět, nego samo vu nebesko kraljestvo. Ravno zato ni bil samo za svoju, nego takaj za svojeh bratov duše skerbljiv, i Věrne je zažgano opominal, da za Ježuševu věru naj batrivno vumreju; takaj ob noć je hodil od hiže do hiže, i Věrne nagovarjal na stalnost i serdčenost. Spodobnem načinom je vojnike lěpo prosil, da se malekom naj nigdar nevklanjaju. Ova njegva goruča skerb ni mogla dugo skrovna ostati. Nevěrniki jesu to zeznali, njega pograbili, pred oblastnike Asteriuša i Eutikiuša dopeljali, ter njega hudo obtužuvali, da suprot cesaru i bogom puntarski vuči. Oblastniki jesu njemu napervopostavljali pogibel, vu koju se on pušća po svojoj nagnjenosti proti mertvomu človeku (ovak jesu oni imenuvali Sina živoga Boga), pokehdob on zbog nje more vse svoje časti, ter istu milošću cesara i bogov pogubiti. On pako odgovori njim: „One, koje vi imenujete za boge, deržim ja za nečiste duhe; vse moje časti, i vsa dobra ovoga světa kak takaj milošća cesara, jesu preminljive stvari, koje na vnogo preštimavati nepristoji se za pravoga Kristuševoga viteza, à navlastito, ako bi se po njih vtegnula oskruniti dika Ježuša Kristuša. Kaj se pako istoga Ježuša Kristuša dotikava, tak on je bil zaisto pravi človek, akoprem je jedinorodjeni Sin vekivečnoga Boga. On se je na odkuplenje cěloga človečanskoga pokolenja dal od hudobneh na Križ razpeti, i na njem je vumerl, ali iz lastovite moči božanske je on i pak tretji dan odičeno od mertveh gorě stal, na nebesa zastupil, i sada je prijel kraljestvo, koje njemu je predal njegov Otec."

Na ove istinske rěči jesu vsi nazočni oborili veliku viku i krić, njega preklinjali, i psovali, à navlastito sudci jesu se jako razserdili, ništarmanje něsu se podstupili njega obsuditi, pokehdob da je bil visokoga roda, ter velike je obnašal službe, zato jesu dokončali njega poslati k-cesaru Maksimianu, koi se je ravno sada vu ovem varašu

zaderžaval, i njemu ves dogodjaj z-Viktorom, i skupa njegov odgovor obznanili, i njegvo obsudjenje njegvomu veličanstvu prepušćali.

Komaj pako da bi taj dogodjaj do vuh cesara Maksimiana bil došel, sproti je on zapovědal, da se Viktor pred njega ima postaviti. To je bilo včinjeno. Cesar prez toga nagel i serdit zapove Viktoru, da se mahom, i to prez vsakoga odvlačenja, naj odgovori Keršćanstvu, ter da naj poda rimskem bogom aldove, i za jedno zagrozi se njemu z-naj oštrešemi mukami, ako bi se podstupil suprotstaviti njegvem zapovědjam.

Viktor jošće segurneši nego predi, pokažuje bedastoču oneh, koji se vklanjaju zmišljenem bogom, suprotivno pako istinitost keršćanske věre. Ništarmanje cesar pretergne njemu rěči, i od serditosti kakti zvun sebe zapove, da se Viktor z-nogami za konjski rep ima privezati, i po cělem varašu navlačiti, da tak drugem Keršćenikom zavdà strah, i da se nad njim, zbog vražene po njem đike rimskeh bogov fanti.

Nazočno ljudstvo čujuće ovo dopitanje je huškalo od veselja: vsi varaša stanovniki jesu se skupzderčali; koji sû neg mogli, jesu suvali světoga Viteza, na njega nahitavali se z-blatom i kamenjem, oni pako koji něsu mogli do njega, jesu gâ preklinjali i blaznili. Zevsema razmercvarjen i z-kervjum oblejan je bil i pak dopeljan pred varaške poglavare, koji vu svojoj bedastoči jesu se ufali, da Viktor po preterpljeneh tulikeh mukah i obšanostjah bude se povdal, ter zatajil Ježuša. I kada bi bili spazili, da on od boli komaj more govoriti, jesu njemu vsakojačkem načinom napervopostavljali, kulika je to bedastoča, na se navlačiti serditost bogov, kojeh veličanstvo prebiva vu njihoveh bolvanovnicah; kojeh dobročinstva vsem ljudem dospevaju vu del; koje vsi ljudi vre od negda visoko poštuju, i kojem se vsi cesari i ladavci vklanjaju. Vsa ova anda naj on dobro premisli, i naj se povda, da njemu oni po svojem zagovoru moreju perveše cesarsko priatelstvo i pak izhoditi, ter da se oneh visokeh častih, koje on do sada je obnašal, i pak včini vrědnoga. Akoli pako on suprot vsemu nadejanju vu svojoj tverdokornosti jošće nadalje obstoji, ter se izpusti na naplatčenje, koje sî on, dosta bludno, obeča dobiti od svojega Krištuša, tak naj zna, da k-njemu nebude drugać došel, kak po putu naj strahovitešeh muk.

Viktor, koi za čas ovoga dugogà nagovarjanja je i pak k-sebi bil došel, odpre sada svoja vusta, i z-Duhom svètem napunjen ovak začme govoriti: „Ja něsem proti cesaru niti proti cesarstvu zagrěšil, dapače jednomu i drugomu jesem věrno služil, kada meni je bilo zapovědano braniti orsag, rad jesem posluhnul; takaj jesem molil za srěču cesara; ja bi pako bedast bil, da nebi dal za nebesko kraljestvo moje živlenje. Muke, koje sada za volju Ježuša Kristuša jesem preterpel, mene kruto veselê, pokehdob one budu meni zaperle pekel, i nebesa odperle. Smert meni ni strašna, pokehdob ona mene bude preselila vu vekivečno živlenje. Nemorem, niti neču pravoga Boga zapustiti, i vragom se moliti.“

Oblastniki jesu njemu serdito odgovorili: „Muči, i netroši zahman prazne rěči, nego pokloni se bogom, ali budeš strahovitem načinom vmorjen.“ Viktor odverne: „Ja hoču z-činom pokazati, kaj jesem govoril: vaše boge zametavam, Ježuša molim, včiněte anda z-menum, kaj goder hočete.“

Oblastniki nesu znali, kaj bi od serditosti započeli, ter se jesu dogovarjali, na kakve muke bi obsudili Viktora; ali pokehdob jeden od drugoga je bil kervoločneši, něsu se mogli zjediniti; na zadnje odstupi Eutikius iz sudbene hiže, Asterius pako zapove Viktora na vitel raztegnuti. Komaj pako da bi ov drečni Ježuša Kristuša vitez bil čul ovo obsudjenje, začne na glas Boga prositi, da mû podelji milošću stalnosti. Vu ovem ufanju je se dal na vitel raztegnuti; ali — komaj da bi to bilo včinjeno, izkaže se njemu Ježuš z-Križom vu ruki, i reče: „Mir budi z-tobum, Viktor! Ja jesem Kristuš, koi vu svojeh službenikih terpi, i nje po njihovem obladanju koruni. Zato včini, kaj se pristoji za junaka, i nezdvoj.“

Komaj pako da bi Viktor bil čul ove rěči, z-tulikem je bil napunjen veseljem, da vu njem vsako boli čutenje je bilo istom odmerlo. Z-bistrem anda pogledom proti nebesam vu isteh naj bridkešeh mukah počme zahvalnosti pesme spevati, i takvu je čutil serdca pokojnost, kakvu ni moči spisati.

Hahari jesu se Viktora bičujuć na tuliko bili zatrudili, da je moral Asterius njega iz vitla dole dati vzeti, i vu vuzu odpeljati, doklam bi se hahari počinuli, i z-nović objačili. Viktor pako je bil postavljen vu naj tmičnešu i naj smradljivešu temnicu, i trem vojnikom na čuvanje predan z-tum zapovědjum, da imaju na njega zevsema skozno oko. Oni jesu dobljenu zapověd zveršeno spunili, i nut ob pol noči je vsu vuzu, vu kojoj se je nahadjal Viktor, razsvětila nebeska světlost, Angeli iz nebes jesu se izkazali, vrata vuze odperli, i skupa z-Viktorom na odičenje Boga zahvalne pěsme spevali. Ovo čudo je vojnike na tuliko presenetilo, da oni, z-trakom božanske miloserdnosti razsvětčeni, jesu spoznali keršćanske věre iztinitost, pred Viktorove noge pokleknuli se, i njega ponizno prosili, da bi njim oprostil vse njemu zrokuvane krivičnosti, ter da bi se okerstili. Ovo pripetčenje je Viktora kruto oveselilo, nje je podignul, i na tuliko podvučil, na kuliko je njemu dopustila kratkoča vrěmena, onda je pozval nekojega Mešnika, da bi novoobernjene vu morju vuz vuzu ležečem okerstil, on sam pako je vsem trem kumuval. Kak pervić pako ov světi posel je bil doveršen, je se Viktor z-ovemi tremi novoobernjenemi vojniki povernul vu vuzu.

Kada bi Maksimian budući dan bil zeznal obernenje oveh treh vojnikov, od serditosti je se penil, i je zapovědal, da se Viktor ima mučiti, onem pako trem vojnikom glave odseči, akoli mahom nezatajiju keršćansku věru, ter se nepokloniju bogom; Viktor je se tersil, novoobernjene vsevdilj bolje i bolje potverdjavati vu věri Ježuša Kristuša, doklam bi hahari bili došli, i nje vse četiri na sud odpeljali. Ljudstvo je od vseh stran gernulo, kajti vsaki je hotel znati, kakov konec ov dogodjaj bude vzel. Poganini jesu stokuvali, psovali i blaznili, skrovni pako Keršćeniki jesu hoteli videti, kak se Viktor i njegvi tovaruši, do zadnjega hipa budeju deržali. Ovi zadnješi jesu čisto tihi bili, perveši pako jesu preklinjali i blaznili Viktora, navlastito kada bi bili spazili, da on novoobernjene obudjuje na serdčenost, da bi gjegjerno vojuvali za diku Boga, koi nje za kratkem terplenjem bude srečne včinil vu svojem kraljestvu, i kada bi bili videli, kak se njihova serdčenost na oči gledeć je povekšavala, i kak oni Viktoru jesu segurno obečali, da jesu pripravni vsa terpeti na diku onoga, koi nje je pozval na spoznanje svojega světoga Imena.

Sudci anda dojdeju, i nut naj vekša postane tihoća. Pervi je bil pitan Viktor, jeli je pripraven pokloniti se bogom; ali on njim niti jedne rěči ni odgovoril. Zatem jesu od njega potrebuvali, da bi hotel končemar světuvati onem, koje on je zapeljal, naj bi bogom aldove podali. Nato odgovori Viktor: „Kaj ja jesem do vezda zezidal, nemorem znović porušiti.“ Onda se sami sudci oberneju proti Aleksandru, Longinušu i Felicianu, i nje počmeju nagovarjati, naj bi bogom temnjan vužgali: ništarmanje oni se to včiniti jesu stalno kratili, makar njim primerom cesarske zapovědi budeju glave odsečene, pokehdob oni već nigdar nečeju zatajiti Ježuša Kristuša.

Da se anda vsemu nazočnomu ljudstvu pokaže, česa se ov neobladani Ježušev vitez ima nadejati, je bila nad ovemi tremi vojniki cesarska zapověd zveršena. Oni jesu z-veseljem prignuli svoje glave, i prijeli smertni vudarec; i kakgoder je Viktora njihova stalnost kruto veselila, ravno tak je njega kruto razžalostilo, da on z-njimi skupa ni mogel za Ježuševo ime svoju kerv prelejati. Komaj pako da bi ovi tri vojniki ob svoje glave bili došli, jesu se Viktorove muke i pak znović započele. Vse fele muk jesu bile nad njim skušane, ar na vitlu raztegnjenoga jesu cěli dan mučili na tuliko, da se hahari jesu zatrudili i očituvali, da već něsu moguči na dalje zveršavati zapovědi, Viktor pako něje prestal ves ov čas z-veselem obličajem vse muke podnašati, i Bogu zahvalne pěsme spevati.

Zadnjić je zapovědal sudec, da se Viktor znović ima odpeljati vu vuzu. To je bilo včinjeno; i vu njoj je ostal cěle tri dni neprestance moleć i proseć Boga, da bi se njemu na sudu miloserdnoga izkazal. Kada bi Maksimian bil čul, da se Viktor vu svojoj stalnosti nikakvem načinom nemore nadladati, hotel je on sam jošće jednu skušnju načiniti. On anda dojde na sud, i poklam kam bi Viktor pred njega bil dopeljan, počme njega vnogoverstnem načinom nagovarjati, da naj odstupi od Ježuševe věre. Ali vse je bilo zahman. Viktor je ostal stalen; i kada bi njemu Maksimian zmastnemi rěčmi bil rekel: „Hodi, vužgi temnjan na čast Jupitra, i postaneš moj priatel,“ on se je doisto približal k-oltaru, ali ně, kak se je nadejal cesar, da Jupitru vužge temnjan, nego da z-nogum preverne oltar, i na njem stoječu Jupitra peldu prehiti.

Maksimian od serditosti ves zvun sebe, zapove Viktoru mahom nogu odseči, z-kojum se je podstupil zagrěšiti proti veličanstvu Jupitra. Viktor pako komaj da bi ovu zapověd bil čul, sproti z-veseljem pretegne nogu, da nju alduje svojemu Bogu i Zveličitelu. Ova vesela Viktora pripravnovoljnost je serditoga cesara na tuliko zmutila, da je nad njim zgovoril zadnje dopitanje, najmre: da se Viktor ima postaviti pod melinski kamen, ter živ pod njim streti. Na način vsem nazočnem nepreseželjivi je se Viktor prez odvlačenja povdal na město obsudjenja; kam kada bi bil došel, je svoju dušu preporučil vu božanske ruke, i kada bi njegve ruke bili zvezali, da stem priličneše more biti zmervljen, svoje oči je vuperl vu nebesa z-veselum zaufanostjum. Melinsko kolo je bilo vu tečaj postavljeno, i sproti je tělo stalnoga i nidgar nikakvu bol neočitujućega Viteza bilo zdrobljeno; ništarmanje na jeden put razleti se kolo, i kajti se vu Viktoru jošće nekuliko živlenja je spazilo, zadnjić je bila njemu glava odsečena. Kak pervić bi to bilo včinjeno, čul se je glas iz nebes, koi sam je obznanil obladanje svètoga Mućenika: „Ti jesi obladal, blaženi Viktor, ti jesi obladal!“

Maksimian pako, kojemu je bila oglašena Viktorova smert, je odredil, da se njegovo i oneh treh vojnikov těla, nevrědna dostojnoga pokopališća, nesmeju zakopati, nego vu morje hititi; ništarmanje morje je vseh oveh neobladaneh vitezov těla van na suho izhitilo, gdě od Keršećnikov najdjena, jesu bila vu jedne pečine dupljo dostojno pokopana. Višnji Gospodin Bog je buduć na zagovor oveh Svetcov vnogo velikeh čud včinil, i varaš Marseille poštuje osobito svètoga Viktora kakti svojega osebujnoga pri Bogu Zavetnika.

Kulike moči jesu pelde, vidimo odtud očivesto. Kakgoder jednoć Tobiaš vse hiže Verneh svojega vrěmena je obhadjal, i nje obudjuval, da vu svojoj věri ostaneju stalni, i da se po hamuliah i slěpariah poganinskeh nedaju zbluditi, ravno tak je baratal takaj svèti Viktor vu novom zakonu. On je zadobil platču: da je ne samo po svojem stalnem věre valuvanju vnoge poganine obernul na pravu věru, nego je takaj pokazal vsem, kak se ove časne, preminljive muke moraju podnašati, da se more vlesti vu božansku odičenost. On je rěčih Ježuša Kristuša znamenuvanje prav razmel: „Naj se světi vaša světlost pred ljud-

mi, da oni vidiju vaša dobra děla, i dičiju vašega Otca, koi je na nebesih.“ Mat. 5, 16. Naslědujmo mi njega vu tom, onda i mi budemo objačeni, obatrivljeni, i jednoć zmožno naplatčeni od onoga Boga, koi z-Otcom i svètem Duhom žive i kraljuje na veke. Amen.

„Kakov zrok moremo imati smejati se, pokehdob tuliko zrokov imamo plakati se!“

MOLITVA. Prosimo tê, o Bože! da po zagovoru svètoga Viktora vu nas povnožaš zažganost za tvoju diku; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

SVÈTI VINCENC,

Evangelištar i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 22. Prezimca (Januara).

Svèti Vincenc je bil rodjen vu španjolskoga orsaga varašu Oska od gospodskeh roditelov, najmre od otca Enthiciuša i matere Enola, koji dětčareca od maleh nog videči k-navuku prikladnoga pošeljeju vu Saragosu varaš, gde je bil od Valeria Biškupa skerbljivo odkojen, i vu svètem Pismu zvučen, i kesneše od istoga Biškupa zbog svojega krěpostnoga živlenja i svoje gluboke vučenosti za Evangelištara odredjen; i kajti spomenuti Biškup zbog svoje starosti i pentavoga jezika ni mogel rěč božju ljudstvu dostojno nazvěščati, zato je město sebe navučitelom načinil Vincenca, on pako je se zabavljal z-molitvum i premišljavanjem svèteh stvarih. Svèti anda Vincenc je obhadjal i prodekuval vu vnogeh varaših, vesih i selih svètu Ježuša Kristuša věru. Ono isto vrěme z-cesarstvom ladajuči kervoločni cesari Dioklecian i Maksimian odebereju sebi spodobnoga oblastnika imenom Daciana, i pošeljeju njega vu španjolsku zemlju z-tum zapovědjum, da ondě vse Keršćenike, a navlastito Redovnike, ali na bolvanomolstvo dopelja, ali z-vsakojačkemi mukami iz ovoga světa skonča. Kam dojduči zapove Biškupa Valeria, i njegvoga Evangelištara Vincenca vloviti, okovati, i z-lanci obteršene vu Valenciu pred sobum pešice poslati. Vu varaš dopeljane postaviju vu temnicu, gdě

z-gladom, žedjum, vuze smradom, i ostalemi temnice nevoljami jesu bili trapljeni, akoprem vre na dugem putu jesu morali vnoge tuge i nevolje podnašati.

Kajti se pako Dacian je bojal, jeli se oni poleg ovakovoga baratanja načina nebi vugnuli mukam, koje njegva kervoločnost je vre bila izmislila, zato je nje pred sê dal dopeljati. Ali-kak jako se je začudil, kada nje jedre, čerlene i punoga lica je opazil; pital je anda hahare, zakaj nje oni tak dobro jesu dvorili. Ov nevoljni silnik ni znal, da se jošće druga boljša nahadja hrana, z-kojum sam Bog krěpi one, koji njega ljubiju.

Onda se oblastnik oberne proti Biškupu, i njemu začme spočitavati, i njega spomenuvati iz cesarskeh prepisov, ter siliti, da bi z-peldum pokornosti ostalem Keršćenikom napervo išel. Nad Vincencom pako je očituval pomiluvanje zbog njegovoga velikoga roda i njegve mladosti; zadnjić se je obodvem nagražal z-mukum i smertjum, ako se nebudu hoteli podložiti cesarski zapovědi.

Biškup Valerius, človek krotek i vučen, ali-kak je vre gorě više spomenjeno, pentavoga jezika, je mučal. Zato reče njemu světi Vincenc: „Otec duhovni, ako hočeš, budem ja sudcu odgovoril;“ nato odgovori njemu Biškup: „Vre zdavna, ljubljeni sinkò, jesem tebi izručil nazvěščanje božanske rěči, vezda pako dajem tebi slobōščinu za nas obodva odgovarjati.“

Světi Vincenc, koi vre vu duhu je previdel svoju mučeničtva korunu, oberne se proti Dacianu, i reče: „Ti jesi nas pozval na zatajenje naše světe věre; ali znaj, da to je za Keršćenika naj nečemurneši čin, ako li on od vklanjanja pravomu Bogu neg samo vu najmenjšem odstupljuje. Ja hoču tebi na kratkom valuvati: mi jesmo Keršćeniki, valuvitelí i službeniki pravoga Boga, koi je vekivečni. Od njega prijemljemo duhovno oružje, po kojem moremo nadvladati tvoje čalarno nagovarjanje. Mi nederhčemo pred tvojemi grožnjami i kaštigami, dapače jesmo pripravni za istinu položiti naše življenje. Muke, z-kojemi se ti nam nagražaš, budeju nam izhodile korunu nebeske dike, à smert bude nas zapeljala vu življenje. Sperhljivo telo naj slobodno tvoja peklenska kervo-

ločnost muči, naš duh bude věru vu svojega vekivečnoga Stvoritela stalno obderžal. Ona čemerna kača, koja pervem ljudem vu raju je bila jalna za njihovu srěču, je nje mentuvala ufanja blažene nevmertelnosti, ter je njim doprinesla smert — ov nezasitni ljudomorec podžiže vas, da nedužne Kerščenike predajete na muke i smert. On je taj, koi po svojoj šegavosti na město vklananja pravomu Bogu na svět je vpeljal vklananje bolvanom, kajti je bil ljudem jalen za blaženost, koje se on je mentuval po svojoj gizdosti. On je taj, kojega mi skupa z-njegvemi naslědniki po nazivanju božjega imena izganjamo iz ljudih; kojemu vi vu vašeh bolvanih izkažujete božansko poštuvanje, počem vi ovu nepresežnu bedastoču činite, da stvorjenje predpostavljate Stvoritelu. Anda je vrag, koi se suprotstavlja věri Ježuša Kristuša, i besni proti Keršćenikom, kajti se od njih zametče. Tvoje boge iz drevja i kamenja, koji jesu delo človečanskeh ruk, izručamo tebi. Za nas je neg jeden samo Bog, jeden samo Ježuš Kristuš.

Ove batrivne svètoga Vincenca rěči jesu Daciana na neizgovornu serditost podžgale; svètoga Valeria Biškupa je samo iz španjolske zemlje dal pregnati: svètoga Vincenca pako je zapovědal strašno mučiti: naj pervić anda je dal njega do gologa slečenoga na jednem drevu za ruke i noge zvezanoga raztezati, i nemilostivno bičuvati, njemu očitujuć, da ova muka je samo početek vekšeh muk. Kada bi svèti Vincenc na ovoj muki bil, pital je njega Dacian: „Kaj ti sada veliš?“ Svèti Mučenik odgovori veselo: „Meni se dogadja to, kaj vre zdavna jesem željel. Do sada nigdo ni hotel meni tu službu izkazati; ti jedini jesi tak dobrotiven, da hočeš moju goruču želju izpuniti. Nut, vezda budem ja istom zverhu tvojeh ladavcov izvišen. Nepopušćaj od mučenja, da se nepomenjša moja dika. Pravi božanski službenik je pripraven za volju Odkupitela vsa preterpeti. Slobodno daj meni vsu tvoju kervoločnost počutiti. Ti budeš spoznal, da ja z-božanskum milošćum objačen vu podnašanju muk jesem jakši, nego ti vu zavdavanju muk. Tvoja vekša ker-

voločnost, ako ja nju obladam, bude meni izhodila vekšu diku. Zato ja jesem kruto vesel, da ja po mukah moje opravičenje zadobim.“ Pokehdob oblastnik je mislil, da hahari z–svėtem Mučenikom preveć milostivno obhadjaju, zato je dal nje pretepati, i onda je zapovědal, da se svėti Vincenc z–železnemi grebeni ima drapati. Vu oveh mukah ni prestal z–veselem licem vu nebo gledeć valuvati: „našega Gospona, Ježuša Kristuša, jedinoga Sina jedinoga Otca, i svėtoga Duha, jednoga jedinoga Boga.“

Svėti Mučenik ovak raztegnjen je visel ves z–kervjum oblejan; više kotrigov njegvoga těla jesu se genuli i odstupili iz svojega města, i čes razmercvarjene teščine je se prek videl drob. Vre vezda ni mogel oblastnik spočitavati haharom, da z–njim krotko obhadjaju, i ravno zato, videči sebe od njega obladanoga, ni mogel svoje osramotčenje tajiti. Onda pristupi k–njemu, i začne njega z–mastnemi rěčmi nagovarjati, da naj ima sam sobum pomiluvanje, ter naj premisli svoju mladost, da se ogne bridkešem mukam. Ali iz neba objačeni Mučenik na ovo milenje je dal njemu takov odgovor, po kojem jošće bolje zbantuvan i vužgan Dacian izkrikne: „Iznemite gâ dole, da počuti svoju tverdokornost.“ Svėti Vincenc pako odgovori: „To bude meni stem na vekšu diku služilo.“

Oblastnik je potrebuval od svėtoga Evangelištara, da mû predà svėte knjige Keršćenikov na požganje. „Ne one, odverne njemu svėti Vincenc, nego ti jesi odredjen na požganje. Samo jošće jeden kratek čas, i onda bude tebe obsterl gusti oblak, da tê prehiti vu on glublinjak, koi je vužgan od božanske serditosti.“ Na ove rěči preblede kervolok, i zapove svėtoga Vincenca jošče nemilostivneše mučiti. Dacian je njega dal položiti na razbeljeni rošter, koi ves je bil naperjen z–železnemi zubmi, odzgor po tělu je zapovedal njega z–razbeljenem železom pripekati, njegve pako rane z–soljum zasipavati. Vu oveh strašneh mukah je svėti Mučenik svoje oči vuperl vu nebesa, i stalen obstal vu valuvanju svoje věre i vu skrušenoj molitvi.

Dacian ni znal, kaj bi počel od srama; onda je zapovědal temnicu z–oštrem črepovjem posipati, i njega na rukah i nogah zvezanoga vu nju postaviti; zvun toga je prepovědal njemu jesti i piti dati, da tak od vsega zla pogine. Ali vsamoguči Bog, koi one tri mladence vu babilonski peči od vsakoga těla ovraženja je čudnovito obderžal,

je poslal na svètoga Vincenca vugoden senj. Vu tem času jesu iz njegveh ruk i nog izpale spone, i njegvo tělo je obišla nova jakost; i kada bi se bil prebudil, je videl črepovje obernjeno na lěpe rožice, koje od sebe jesu davale vugodnu duhu; nato se njemu jesu izkazali Angeli, koji božju hvalu jesu spevali, i on je z-njimi popeval.

Stražani, koji jesu bili pospali, jesu se prebudili na glas oveh nebeskeh pesmah, dobežali k-vratam vuze, i čes rešetke jesu spazili nebesku světlost i svete Angele. Oni se jesu osupnuli, kada jesu zapazili oštro črepovje obernjeno na vugodne duhe rožice, i svètoga Vincenca razvezanoga, i Boga hvalečega. Nad ovem čudnovitem vidjenem presenetčeni stražani jesu ostavili svoju poganinsku bludnost, i prijeli svètu Věru. Onda jesu nadošli Keršćeniki, i dičili Boga za veliku milošću, koju on je izkazal svojemu službeniku, ter potom jesu postali vu věri i stalnem ufanju vu Gospona kruto potverdjeni. Oni jesu pred vuzum z-naj vekšum dostojnostjum stali. Svèti Vincenc pregovori proti njim: „Hodte sim, draga bratja! i najte se bojati. Nut, vidite, z-kakvum nebeskum slastjum jesu mene Angeli božji razveselili! Moje železje i spone jesu odpale, nova moć je mene obišla, ova postelj na oveh vugodno dišućeh rožicah je moje zatrudjeno tělo okrěpila. Povědjte anda *Dacianu*, z-kakvum ja světlostjum jesem oveseljen. Naj zmisli nove muke, i naj povekša moju diku, ar njegva kervoločnost bude meni izhodila vekivečno odičenje.“

Oblastniku je bilo nazvešćeno ovo čudo. Da anda svètomu Mučeniku skrati priliku, da nebi kakti Mučenik vumerl, ali pak da njega objači na nove muke, tak je zapovědal njega položiti vu mehku postelju, i skerbljivo streči i dvoriti. Dacian jošće ni bil zeznal, da stražani jesu postali věrni. Od vezda je bilo Keršćenikom dopušćeno svètoga Vincenca pohadjati. Oni anda dojduči jesu kušuvali njegve rane, svoje rubce vu kervi svètoga Mučenika omakali, i nje kakti kakvo Svètstvo čuvali i poštuvali. Ništarmanje Dacianovo nakanenje, da njega na nove muke pripravi, něse spunilo, ar višnji Gospodin Bog je svojega věrnoga službenika med skerbljivum dvorbum iz postelje pozval vu vekivečni pokoj dan dvadeset i drugi Prezimca (Januara) lěto od Kristuševoga narodjenja tri sto i četerto,

Oblastnik ni prestal njega takaj mertvoga preganjati, pokehdob ni dopušćal Keršćenikom njegvo mertvo tělo dostojno pokopati, dapače je zapovědal nje hititi vu smerduču mlaku, da ondě od ljutoga zverja i zgrabljiveh ptic razdrapano njim za hranu bude. Ali Bog je svojega Mučenika takaj po smerti odičil. Ar tělu ovdě prebivajučemu je poslal za čuvara karvana, koi akoprem je drugać zgrabljiva i mertva těla ljubeča ptica, vendar niti on sam něse njega doteknul, dapače — kulikogoder krat bi dohadjajuče ptice ali zveri bile hotele načeti svèto tělo, tuliko krat je z-kljunom i z-svojemi krampli nje vse raztiral, ter svèto telo nedoteknjeno občuval.

To je Dacianu bilo povědano. Onda je zapovědal sveto Mučenika tělo zašiti vu vreču, z-kakvum kaštigum jesu bili navadni Rimljani kaštigati roditelomorce, i nje tak vu vodi vtopiti. Zatem je zapovědal na njegvo telo privezati melinski kamen, i vu ladji daleko na gliboko morje odpeljati i nuter hititi. Ali — komaj da bi brodari nazad bili došli vre jesu svèto tělo na suhom našli; oni se jesu prestrašili, i ondě ostavivši svèto tělo jesu odišli.

Bog je očituval město, gdě je ležalo svèto tělo. Svèti Vincenc je se vu snu izkazal stanovitomu Keršćeniku i stanovitoj vdovici, imenom Jonika, njim je očituval město i prosil za dostojni pokop. Ova vdovica je ovo izkazanje nazvěstila Keršćenikom, koji sproti jesu tam odišli, i zaisto našli sveto tělo, i nje dostojno pokopali.

Buduče lěto, poklam kam bi vu španjolski zemlji bilo prestalo prегananje, je bilo njegvo svèto tělo vu Cirkvi pred varašem pod oltar položeno.

Svèti Vincenc je odičil španjolsku zemlju z-svojum mukoterpnum smertjum, koja je bila spodobna onoj, z-kakvum svèti Lovrenc nekuliko lět predi, najmre vu preganjanju Valeriana cesara je odičil Rima. Plamen božanske ljubavi, koi je gorel vu njihoveh serdcah, je bil jakši, nego ogenj, koi zvana je žgal njihova těla. Poželenja tělovna jesu on ogenj, kojega vužiže šatan, da skonča naše duše. Tersemo se anda božansku ljubav vsevdilj znović vu nas oživljuvati, i nju po zveršavanju dobreh dělih, po premišljavanju istinah svète Věre, i po gušćešem prijemanju svèteh Šakramentov vu nas povekšavati. Ovak budemo mi, kak svèti Vincenc, vse pogi-

beli duše nadladali, i zadnjić, kak on, vekivečno živlenje vu nebesih zadobili. — Božanska milošća něse nigdar odičeneše izkažuvala, kak vu krèpostih i obladanjih, koja svèti Mučeniki jesu zadobili nad naj kervoločnešemi mukami. Nas pako naj menjša muka nadlada. Nemorgujmo anda, ako nas Bog kaštiguje i zvědja po mukah, i kada mi njega prosimo za oveh oslobodjenje, tak na on hip, vu kojem nas on od njih hoče osloboditi, čekajmo z-terpljivnostjum! — Vse ima svoj konec. „Vzela je, veli svèti Auguštin, svoj konec serditost i kervoločnost *Daciana*, ali takaj muka svètoga *Vincenca* je dobila svoj konec, suprotivno pako obstaje vsevdilj kaštiga *Daciana*, kak i platča svètoga *Vincenca*.“

Gdo more vraziti onoga, kojega hoče Bog braniti? —

„To žalosti vraga, da človek more po pokornosti proti Bogu dojti vu nebo, iz kojega on je bil pretiran po svojoj gizdosti.“

Svèti Vincenc.

Moli vsaki dan za srěčnu smert!

MOLITVA. Ti, ò božanski Odkupitel! jesi rekel, da mi, ako hočemo biti tvoji vučeniki, moramo na sê vzeti naš Križ i tebe naslěduvati; podpiraj našu slaboču, da vu nas tvoji dari budu okorunjeni. Amen.

SVÈTI ŽIGA (SIGISMUND),

Kralj i Mučenik.

Njegov vsakolětni god obslužava se dan 1. Rožnjaka (Majuša).

Žiga (Sigismund) je bil pervorodjeni sin Gundebalda, kralja Burgundie. On je bil dobil od svojega otca ime kralja, i z-njim je skupa ladal; on se je od arianskoga krivověrstva obernul na katoličansku věru z-privolenjem svojega otca, koi vu krivoverstvu arianske naslědbe jošće na dalje je bil ostal; on se je krivověrstvu odrekel pred svètem Avitušem Biškupom. To isto jesu včinili Sigismundov sin Siegrih i njegva sestra. Ova Sigismundova pelda je vnogo doprinesla k-obernenju Burgundiancov, koji,

poklam kam bi njegov Otec Gundebald lěto od Kristuševoga narodjenja 516. bil vumerl, po trudih svètoga Biškupa Avituša, i jošće nekojeh drugeh svèteh Biškupov jesu zapušćali krivověrstvo, ter na svètu katoličansku vèru prestupili. Pod ravnanjem ovoga svètoga Biškupa je Sigismund istinito bogaboječi i krěpostni ladavec postal; on je kruto vnoga, svojemu izvišenomu stališu primerna, dobra děla zveršaval, ter je sebi podložne narode ravnal pravično i krotko, z-rečjum: na način keršćanskomu ladavcu dostojni. On je bil takaj vitežki branitel katoličanske věre i njeineh službenikov. Med ostalemi dobremi děli, koja on je včinil, je bilo takaj ovo, da je on podignul, ali bolje rekuć zevsema ponovil on glasoviti samostan Agaunski.

Ništarmanje zeli duh je po nekojoj hmanji ženi vu njegvem plemenu obudil kruto žalostni dogodjaj, i njega napeljal na nečemurni grěh, kojega Bog je bil prepušćal, da njega po svojoj miloserdnosti postavi za izvišenu peldu pokore, i za kralja pod njegvum mogučum rukum gliboko poniženoga. Sigismund je po smerti svoje perve tovarušice, od koje je bil zadobil Siegriha, vzel za tovarušicu nekoju prostoga roda ženu, koje ime nezna se, i koja se samo po svojeh zločinstvih je načinila znanu. Ova je bila proti kraljeviču Siegrihu, svojemu pastorku, veliki jal vzela; ona je njega vsevdilj pri njegvem otcu krivo potvarjala, i to je ona tak daleko bila dotirala, da je vputila Sigismunda, da se Siegrih tersi njega kraljestva i živlenja mentuvati. Od velike serditosti prevzet nesrěčni otec, koi je věruval rěčjam ove ogovorljivke, je zapovedal nedužnoga Kraljeviča vu snu zadaviti. Komaj pako da bi ov nečemurni čin bil zveršen, jesu se Kralju odperle oči, on je spoznal nedužnost vmorjenoga sina, i njega je žuhko oplakuval. Svèti Avitus, kakti drugi Nathan Prorok, je Kralju pred oči postavil velikoču njegve pregrěške, i njega je opomenul na dostojno-primernu pokoru, da more vtišiti božansku serditost, i od njegve miloserdnosti zadobiti oprošćenje. Sigismund je se zaisto zevsema skrušeno pokoril za svoj grěh, on se je, kakti David, ponizil pred višnjem Bogom, i poleg tolnača Avituša Biškupa je se povdal vu gorě spomenuti samostan Agaunski, gdě je postil, molil, i vsakojačke druge pokorne čine zveršaval. Za čas svojega ostajanja vu samostanu, je pozval k-sebi nekoje Biškupe, à navlastito svètoga Avituša, da bi njega vu njegveh traplenjih batriveli, i njemu prepisali naredbe, koje se njim bi videle naj priklad-

neše na zadovolenje božanskoj pravičnosti, ter na popravlenje spačke svojem podložnikom dane.

Jedna zmed naj osebujnešeh njegveh prošnjah, koju pokoru čineči Kralj je pošiljal k–Bogu, je bila ova, da bi njega rajši na ovem světu, nego vu budučem živlenju za tuliku pregrěšku kaštigal. Bog je na skorom posluhnul molitvu svojega službenika; ar sini Klodoveuša, koji njega vu ladanju Frankov jesu zmenili, jesu započeli rat z–Sigismundom Kraljom, kojega šereg oni jesu hametom potukli, i pokehdob on sam skupa z–ženum i dětcum je bil zavjet, je bil vmorjen, i njegvo tělo je bilo hitčeno vu zdenec, iz kojega potlam zvadjeno je bilo zakopano vu Agaunskoga samostana cirkvi, gdě se je dopalo Gospodinu Bogu njega po vnogoverstneh čudačinih odičiti, i pokazati, kak dopadna je bila njemu njegva pokora i aldov njegve smerti, zbog česa njega světa katoličanska Cirkva je postavila vu broj Světcov, i imenuvala Mučenikom. Njegva světa smert je se dogodila lěto od Kristuševoga narodjenja 523.

Koi pri světlosti Věre spožnaje velikoču i odurnost smertnoga grěha, i presiže, kulika je to nečemurnost nezmerno veličanstvo Boga po prekeršenju njegveh světeh zapovedih zbantuvati, koi prav premisli, kak strahovito Bog kaštiguje grěšnika vn peklenskeh mukah, koje zasluži vsaki, koi po smertnem grěhu postaje nepriatel božji, takov nepotrebuje, da od drugeh bude obudjuvan na pokoru za svoje grěhe; dapače on sam prosi, kak světi Sigismund, Gospona, da njega na ovem světu kaštiguje, da se vugne vekivečnem mukam vu peklu. Spomenimo se gusto puti iz nečemurnosti grěha, i iz kaštig, koje mi zbog njih jesmo zaslužili od pravičnoga Boga, ter prijemljimo, kak vuči světi Auguštin, vsa traplenja iz božanske ruke z–poniznem podlaganjem, ar on nas vu ovem živlenju samo zato kaštiguje, da nam vu budučem more biti milostiven. Anda gusto recimo: „Ovdě žgi, ovdě reži, ovdě nemiluj, nego samo vu vekivečnosti pomiluj!“

MOLITVA. O Bože! koi se po grěhu bantuješ, à po pokori milostiven postaješ, po prošnjah světoga Sigismunda Mučenika odverni milostivno od nas bič tvoje serditosti, kojega mi po našeh grěhih jesmo zaslužili; po Ježušu Kristušu, našem Gosponu. Amen.

KNJIGA PRIREČJAH

iz

svetoga Pisma staroga Zakona

na

horvatski jezik prenešena.

DEL I.

1. Prirečja Salomona, Davidovoga sina, Izraelskoga Kralja:
2. da bi se spoznala mudrost, i redno deržanje:
3. da bi se razmele rěči razbornosti, i da bi se prijel navuk podvučanja, pravica, razsudjenje, i pravednost:
4. da bi se malehnem podeljila pametnost, mladencu znanje i razum.
5. Muder, ako nje bude poslušal, bude mudreši postal; i ako nje bude razmel, bude vu stališu sebe i druge ravnati:
6. On bude pazil na prirěčja, tolnačenje, na rěči mudreh i njihove zganjke.
7. Gosponov strah je početek mudrosti: bedaki zametčeju mudrost i navuk.
8. Moj sinko! poslušaj podvučanje svojega otca, i nezapušćaj zakon svoje matere:
9. da se na glavu tvoju postavi kinć, i okol tvojega vrata zlati lancek.
10. Moj sinko! ako tebe budu vabili grěšniki, neprivoljuj k-njim.
11. Ako oni rečeju: hodi z-nami! čakajmo otajno na človečansku kerv, i nastavljajmo nedužnomu lečke prez zroka!
12. Požerimo njega živoga kakti pekel, i cěloga, kakti kakvoga, koi dole vu jamu stupljuje:
13. ovde najdemo ves dragi imetek, i naše hiže budemo napunili z-plenami.

14. Hiti z-nami kocku, [1] vseh nas naj bude jedna mošnja!

15. Moj sinko! nehodi z-njimi: stegni svoju nogu od njihoveh stezah:

16. ar njihove noge bežiju na zlo: i oni se paššiju, da prelejeju kerv. Izaias 59, 7.

17. Zahman pako razprestira se mreža pred očmi ptic.

18. Oni takaj sami sebi streženju na svoju kerv, i svojem dušam nastavljaju lečke. [2]

19. Ovakve steze [3] jesu vsakoga skupca, [4] one otimlju ladajučem življenje. [5]

20. Mudrost nazvěšća vani, [6] ona daje svoj glas čuti na vulicah. [7]

21. Ona kriči na čelu spravišća ljudih, pred varaškemi vratmi [8] napervodonaša svoje rěči, ter veli:

22. Dětca, kak dugo budete ljubila dětčinstvo: kak dugo budu bedaki poželjuvali ona, koja njim jesu škodljiva, i nepametni odurjavali znanje?

23. Obernite se na moj opomenek: nut ja vam hoću očituvati mojega duha, i moje rěči hoću vam znane včiniti! [9]

24. Kajti ja vas jesem zvala, a vi se jeste suprotstavljali; kajti ja moju ruku jesem pretezala, i nikoga ni bilo, koi bi se na nju bil ogledal: Izai. 65, 12: 66, 4. Jer. 7. 13.

---

[1] Budi naše sreče delnik.

[2] 17 i 18 red mora se ovak razmeti: kakgoder ptičar zahman razprestira svoje mreže pred očmi ptic, kajti ptice, kada spažuju pogibel, ogibljeju se; ravno tak malo budu napeljiteli stignuli svoj cilj, dapače njihovi zasedi budu se proti njim samem obračali, oni budu, pokehdob drugem na pogublenje šetuju, sami vu pogublenje prepali.

[3] ovakva srěča.

[4] Za ludskem blagom lakomoga.

[5] One (steze) peljaju krivične ladavce vu pogublenje, i više puti zavdavaju tělovnu smert.

[6] očivesto.

[7] to je: vsigdi vu življenju, ako se opažuje ljudih deržanje, ter se k-njemu prispodablja njihova od njega viseča srěča, moreju se ljudi navčiti mudrost.

[8] Kam se vse ljudstvo na terštvo i sud skupshadja, ona proti vsakomu slědnjemu govori.

[9] Mudrost očekiva, da bedaki naslěduju njeine pozivanje. Ali k-njoj nigdo nedohadja. Zato ona zlovoljna veli dalje: kajti vi moje pozivanje zametavate i osmehavate, budem se takaj ja smejala nad vašum nesrečum.

25. Kajti vi vsaki moj tolnać jeste zavergavali, i moja pokaranja zanemarili:

26. tak se takaj ja budem smejala nad vašem pogublenjem, [10]) i ja vas budem osmehavala, kada zverhu vas bude nadošlo ono, česa se jeste bojali.

27. Kada nenadejano bude navaljila ne volja, i pogublenje kakti viher nahrupi, kada traplenje i stiska zverhu vas nadojde:

28. onda budu nazivali mene, ali ja nje nebudem posluhnula: oni se budu rano stajali, [11]) ali me nebudeju našli:

29. zato, kajti su bogoljubno strahuvanje odurjavali, i Gosponov strah něsu prijeli:

30. niti něsu pristajali k–mojemu tolnaču, i vsako moje pokaranje za nikaj deržali.

31. Zato naj jeju sàd svojega puta, i od svojeh tolnačov naj se zasitčuju. [12])

32. Odmetničtvo [13]) bude skončalo nerazumne, i bedake bude skončala njihova srěča. [14])

33. Koi pako mene posluša, bude prez straha počival: bude se vžival obilnosti, niti se nikakvoga zla nebude imal bojati.

DEL II.

1. Moj sinko! ako primeš moja govorenja, i moje zapověđi pri sebi obderžiš,

2. da tvoje vuho čuje mudrost: tak nakloni tvoje serdce na spoznanje razbornosti. [1])

3. Ar ako ti mudrost zazoveš, i tvoje serdce k–razbornosti nagneš:

---

[10]) nad nesrečum.

[11]) da mê išćeju.

[12]) kaj je gdo posejal, to takaj naj ženje. Galat. 6, 8.

[13]) od mudrosti.

[14]) njihova segurnost, vkanljivi pokoj.

[1]) Moj sinko (veli mudri Pisec) ako ti moje reči vu tvoje serdce primeš i shraniš, da njim primerno budeš baratal, tak se tersi spoznati razbornost (mudrost), ar onda budeš nju ljubil, nju poslušal, i njeine reči obderžaval.

4. ako ti nju išćeš kakti penez, i nju kakti kinče skapaš:

5. onda budeš razmel Gosponov strah, i budeš našel spoznanje Božje. [2])

6. Ar Gospon podeljuje mudrost: i iź njegveh vust izhadja razbornost i znanje.

7. On bude pravednem začuval zveličenje, i branil one, koji vu priprostoči [3]) hodiju:

8. on zderžava steze pravičnosti, i čuva pute Sveteh. [4])

9. Onda [5]) budeš pravicu i sud, pravednost i vsaku dobru stezu razmel. [6])

10 Ako mudrost stupi vu tvoje serdce, i znanje dopadne se tvojoj duši:

11. tak dober tolnać bude čuval tebe, i razbornost bude zderžavala tebe: [7])

12. da se izbaviš iz hman puta, [8]) i od človeka, koi opaka govori: [9]) Žid. 12, 5. Skr. Vidj. 3, 19.

13. od oneh, kaji pravi put zapušćaju, i hodiju po temneh putih:

14. Koji se veseliju, kada zlo činiju, i raduju se zverhu naj hudobnešeh stvarih,

15. kojeh puti jesu hmanji, i njihovi koračaji nepošteni: [10])

16. da se izbaviš od tudje žene, i od stranjske, koja prilizno govori,

---

[2]) ako mudrost budeš iskal iz celoga serdca, tak zadobiš sveti strah Božji, koi je početek mudrosti, dapače istom mudrost.

[3]) vu nedužnosti, pobožnosti.

[4]) Bog po svojoj mudrosti brani pravične, i nje pelja vu brodišće zveličenja, pokehdob njim podeljuje moć skušavanja i pogibeli obladati, vu kojeh bedaki pogiblju. On nje pelja k-cilju, pokehdob nje nepušća od puta pravičnosti i svetosti odstupiti.

[5]) ako ti Boga jesi nazval za mudrost.

[6]) vse ove reči jednoisto znamenuju: onda budeš ti spoznal, kaj je prav, i včinil.

[7]) ako prava mudrost prevzeme tvoje serdce, onda imaš dobroga tolnačnika, koi vuči vse pogibeli napervo videti i odvernuti.

[8]) grěha i nesreče.

[9]) od vkanljiveh i šegaveh ljudih, koji pobožnem na pogublenje služiju.

[10]) od zapovědi odvračljivi.

17. i zapušća vodju svoje mladosti: [11])

18. i koja se je spozabila iz zaveza svojega Boga: [12]) ar njeina hiža je se nagnula k-smerti, [13]) i njeine steze k-peklu:

19. vsi, koji k-njoj vlezuju, već se nepovračaju, niti na steze življenja nebudu stupili. [14])

20. Da hodiš po dobrem putu, i neodstupiš od steze pravičneh.

21. Ar koji jesu pravični, stanuju na zemlji, [15]) i priprosti budu na njoj ostali:

22. nepobožnjaki pako od zemlje pogineju, i koji krivo činiju, iz nje budu odteti.

DEL III.

1. Moj sinko! nespozabi se iz mojega zakona, i tvoje serdce naj občuva moje zapovedi:

2. ar vnoge dane, lěta življenja i mir budu tebi doprinesle,

3. miloserdnost i istina naj nezapusti tebe! obveži nje okolo svojega vrata, i nje zapiši na tablah tvojega serdca: [1])

4. i budeš prijeten i dobroga deržanja pred Bogom i ljudmi. [2])

5. Zaufaj se vu Gospona iz cěloga tvojega serdca, i nezanašaj se na svoju razumnost. [3])

6. Na vseh tvojeh putih misli na njega, i on bude ravnal tvoje koračaja. [4])

7. Nebudi sam sebi muder: boj se Boga, i habaj se zla. [5]) Rim. 12, 16.

---

[11]) koi je njein tovaruš od mladosti.

[12]) iz hižnoga zakona; ali pak: iz věre zakona.

[13]) približava se k-smerti, vodi k-njoj.

[14]) težko ali nigdar se neobračaju, niti něsu stalni na putu istine i krěposti.

[15]) na zemlji obečanja za naplatčanje; i razmeva se takaj vekivečno blaženstvo, od kojega zemlja Kanaan je bila pelda.

[1]) imaj nje vsevdilj pred očmi, i nje gliboko zasàdi.

[2]) tebi se bude pred Bogom i ljudmi dobro godilo; ali: ti budeš pred Bogom i ljudmi našel milošću i dobru sreču.

[3]) Zaufaj se zevsema vu mudroga Gospona, à ne vu svoju razumnost. Budi anda pred vsem ponizen! poniznost, veli sveti Baziliuš, je neizgrabljivi kinć vseh krěpostih; i skem menje človek do sebe derži, stem bolje ufa se vu Boga.

[4]) Človek, koi ima Boga pred svojemi očmi, more z-Davidom reči: Gospon ravna mene, i meni nebude nikaj menjkalo. Šolt. 22, 1.

[5]) Naj nebude tvoja mudrost, nego mudrost, koja stoji vu Božjem strahu, naj bude naredba vseh tvojeh činov.

8. Ar to bude tvojemu pupku zdravje, i tvojem kostjam vlaga. [6])

9. Poštuj Gospona z-tvojem imetkom, i daj njemu perviče od vseh tvojeh zemlje plodov: [7])

10. i tvoji škednji budu se napunili z-obilnostjum i preše od vina preobiljuvale.

11. Moj sinko! nezametavaj Gosponovo strahuvanje, i nepogubi serdce, kada se od njega pokaruješ. Žid. 12, 5.

12. Ar koga Gospon ljubi, toga strahuje, i kakti otec ima nad njim svoju dopadnost.

13. Blažen človek, koi najde mudrost, i z-razumnostjum obiljuje.

14. Njein dobiček je boljši nego tergovina z-srebrom; i njein plod je boljši nego naj plemeniteše i čisteše zlato.

15. Ona je vekše cěne, nego vse bogatstvo, [8]) i vse, kaj se more zaželjeti, nemore se k-njoj prispodobiti.

16. Vu njeinoj desnici je dugo životnje, à vu njeinoj levici bogatstvo i dika. [9])

17. Njeini puti jesu lěpi puti, i vse njeine steze jesu mirovne. [10])

18. Onem, koji nju poprijemlju, je ona življenja drevo: i koi nju obderži, je blažen. [11])

19. Gospon je z-mudrostjum vtemeljil zemlju, i z-razumnostjum je vtverdil nebesa. [12])

---

[6]) To bude tebi na zdravje těla, i tvoje kosti budu pune mozga. — To bude tvojoj duši i tvojemu tělu dobro godilo. Vid. Job. 21, 24. Mudrost zavuzda tělovna poželenja; potom raste moć i krepost duše i těla, koje pohotnosti više ali menje zatiraju; ostane zdravo.

[7]) Izpuni vu občinskom vse Věre dužnosti: ar ovo je početek i temelj mudrosti (skrovn. Vidj. 1, 7.) Dari pervičev jesu bili Věre dužnosti. Vidj. 2. Moj. 23, 49.: Moj. 12, 26. Mudrost preporuča se pod razlučnemi membami.

[8]) Z-zlatom, srebrom i dragem kamenjem moreju se vrěmenita, prehadjajuča dobra priskerbeti; mudrost nam pribavlja vekivečna, nepremenljiva.

[9]) Mudrost podeljuje z-obodvemi rukami takaj vrěmenita dobra. Vid. Cirkv. 2, 1—3.

[10]) Puti, koje mudrost kaže, vodiju k-povoljnomu, k-mirovnomu življenju.

[11]) Spodobno drevu življenja vu Raju (1 Moj. 2, 9: 3, 29.) podeljuje ona zdravje i nevmertelnost.

[12]) Išći mudrost, ar ona je tak osebujna, da istom Bog je po njoj nebo i zemlju stvoril.

20. Po njegvoj mudrosti jesu se zrinuli glubljinaki, [13]) i napojeni oblaki dole rosiju.

21. Moj sinko! naj neizbegneju ova [14]) iz pred očih tvojeh, čuvaj zakon i tolnać: [15])

22. i to bude tvojoj duši življenje, à tvojemu gerkljanjku prijetnost doprineslo. [16])

23. Onda budeš zaufano hodil po svojem putu, i tvoja noga nebude se popikavala:

24. ako budeš spal, nebudeš se bojal; ti budeš počival, i tvoj senj bude sladek. [17])

35. Neboj se, da bi tebe kaj naglo splašilo, ali, da bi hudobneh silovitost na te navalila. [18])

26. ar Gospon bude na tvojoj strani, i bude čuval tvoje noge, da se nevloviš.

27. Onomu, koi more, nebrani, da bobro činì: ako ti moreš, takaj sam včini dobro.

28. Nereči svojemu priatelu: odhadjaj, i poverni se, zutra tî dam! ako taki moreš dati.

29. Nemisli svojemu bližnjemu zlo včiniti, kada on svoje ufanje vu tê postavlja.

30. Nesvadi se z-nikakvem človekom prez zroka, kada on tebi nikaj zla ni včinil.

31. Krivičnomu človeku nebudi nenaviden, [19]) niti nenaslěduj njegve pute: Šolt. 36, 1.

---

[13]) jesu na početku vode nastale.

[14]) to je: navuki.

[15]) razbornost i opaznost.

[16]) i tvoje reči budu vsem povoljne.

[17]) ti se budeš vu zaufanju na Božansku obrambu vlegel, i vu naručaju božanske previdnosti sladko počival.

[18]) Mudri mirno zaspi, i pokojno počiva; on se takaj vu pogibelneh vrěmenah neboji od silovitoga navalenja hudobneh.

[19]) nebudi njemu nenaviden! ar akoprem je on na ovem světu srečen, po smerti bude sud. V. Šolt. 36, 14. Dole niže 24, 19. 20. Da bi Bog, veli sveti Ivan Zlatovusti, na ovem světu vse malovredne kaštiguval, nigdo se nebi ufal vu buduče življenje, pokehdob već na ovem světu dobiva se naplatčenje; zato on vekšu stran malovrědneh nekaštiguje vu ovem življenju.

32. ar vsaki osmehavec [20]) je Gosponu oduren, z-priprostem pako razgovarja se. [21])

33. Siromaštvo vu hiži nepobožnjaka je od Gospona: prebivališća pako pravičneh budu blagoslovljena. [22])

34. On se osmehava iz osmehavcov, à krotkem [23]) podeljuje milošću.

35. Mudri budu ladali diku: bedakov pako izvišenje je sramota.

DEL IV.

1. Poslušajte, dětca, podvučanje v a š e g a otca, i pazěte, da se navčite razumnost.

2. Ja vam budem podeljil dober dar, [1]) nezapustěte moj zakon!

3. ar takaj ja jesem bil sin mojega otca, serdčeno ljubljeni, i kakti jedino rodjeni [2]) moje matere. [3])

4. I on (otec) je mene vučil i rekel: tvoje serdce naj prime moje reči: čuvaj moje zapovědi, i budeš živel. [4])

5. Pribavi sî vu oblast mudrost, pribavi si razumnost: [5]) nespozabi se, niti se neodvračaj od rečih mojeh vust.

6. Nezapusti nju, [6]) i ona bude tebe čuvala: ljubi nju, i ona bude tebe občuvala. [7])

---

[20]) to su vu občinskom vsi hmanji, koji akoprem ně z-rečmi tak vendar z-činmi zametavaju i osmehavaju Božanske navuke.

[21]) on z-pobožnemi obhadja; on nje ljubi. — On je pobožneh priatel.

[22]) Vu hiži nepobožnjakov je prokletstvo Gosponovo. — Akoprem nepobožnjak ima bogatstvo, tak je vendar siromak vu prispodablanju z-pravičnem, kojemu Bog podeljuje ne samo potrebna, nego njemu takaj nebeske dare pošilja.

[23]) poniznem.

[1]) dober navuk.

[2]) Jedinorodjeni, to je: osebujno obljubljeni, ar Salomon je imal primerom 1. Paral. 3, 5. jošće tri brate.

[3]) Poslušajte mene; ar ja jesem bil ljubljeni sin mojeh roditelov, i zato jesem od njih kruto lěpe navuke prijel.

[4]) budeš pravo življenje imal, i skupa budeš dugo i srečno živel.

[5]) naj plemeniteši, verleši dobiček je mudrost.

[6]) mudrost.

[7]) od grěhov, i njihoveh turobneh posledjah.

7. Početek mudrosti je (to): pribavi si mudrost, i za ves tvoj imetek pribavi si razumnost! [8])

8. Poprimi nju, i ona bude tebe izvisila, [9]) i ako nju budeš objel, ona bude odičila tebe. [10])

9. Ona bude tvojoj glavi dala dragotu, i bude tebe pokrila z-dičnum korunum. [11])

10. Poslušaj, moj sinko, i primi moje reči, da se lěta tvojega življenja povnožiju.

11. Ja budem tebi pokazal put mudrosti, i tebe po stezah pravednosti vodil.

12. Na koje, kada stupiš, nebudu se vuzili tvoji koraki, niti se nebudeš popikaval, kada po njih budeš bežal. [12])

13. Derži se podvučanja, nezapusti nje, čuvaj nje, ar ovo je tvoje življenje.

14. Nenasladuj se nad stezami nepobožneh, niti se tebi naj nedopadne put zleh.

15. Beži od njega, niti nehodi po njem; odverni se, i zapusti njega! [13])

16. Ar oni nezaspiju, doklam nevčine zlo: i senj nje ostavlja, doklam koga nepodkopaju. [14])

17. Oni jeju kruh nezdušnosti, [15]) i piju vino krivičnosti. [16])

---

[8]) Početek mudrosti je izkati mudrost. Mudrost je on dragi gjungj, kojega, da kupi tergovec, vsa svoja prodaje. Mat. 13, 46.

[9]) Ako se njoj budeš zevsema povdal, ona bude tebi pravo izvišenje dala. Ali: ako ti nju budeš izvišaval, takaj ona bude tebe izvišavala.

[10]) pred Bogom i ljudmi. Ruke, z-kojemi se mudrost objimlje, jesu razmišljavanje i činenje.

[11]) ona bude tvoj kinć.

[12]) Ako ti hodiš po putu mudrosti, tak nikakve pogibeli niti prečke nebudu mogle tebe od cilja tvojega putuvanja zderžati; ti budeš hitro tvojemu cilju naproti šetuval, niti se ničesa nebudeš imal bojati.

[13]) i prejdi mimo.

[14]) Beži od hmanjeh; ar oni jesu nesrečni; njihova bedastoča neda njim počinka niti sna, doklam goder oni svojem poželenjam nemoreju zadovoljiti.

[15]) Krivičnem i nepravednem načinom dobljeni kruh.

[16]) to je: oni jeju hmanjice kakti kruh, i piju krivičnosti kakti vino. — Oni jesu grěhom na tuliko povdani, da njim oni, tak rekuć, za hranu služiju, kak drugem ljudem jelo i pilo. Job 15, 16: 34, 7.

18. Put pako pravičneh je kakti světla luć, ide dalje i raste do punoga dana.

19. Put nezdušneh je tmičen: oni neznaju, gde opadneju. [17]

20. Moj sinko! poslušaj moje govorenje, i tvoje vuho nakloni k-mojem rečjam.

21. One naj nigdar neodstupljuju spred tvojeh očih: shrani ňje vu sredini tvojega serdca.

22. Ar one jesu življenje onem, koji nje najdeju, i zdravje za celoga čoveka. [18]

23. Občuvaj svoje serdce zevsem tersenjem, ar iz njega izhadja življenje.

24. Odverni od sebe hudobna vusta: i ogovorljive vustnice naj budu daleko od tebe.

25. Tvoje oči naj zraven glediju, i trepavice tvojeh očih naj ideju pred tvojemi koraki. [19]

26. Steze tvojeh nog naj budu ravne, ovak budu segurni vsi tvoji puti.

27. Nezvračaj se niti na desno niti na levo, odverni tvoju nogu od zla: [20] ar puti, koji jesu iz desna, jesu znani Gosponu, puti pako iz leva jesu hmanji. On sam pako bude tvoja tekališća vravnal, i tvoje pute mirne včinil.

DEL V.

1. Moj sinko! pazi na moju mudrost, i k-mojoj razumnosti nakloni tvoje vuho,

2. da budeš vu svojeh mislih skozen, i da tvoje vustnice zaderže navuk. Nepazi na himbenost žene:

3. ar vustnice kurve jesu kakti setje, iz kojega se cedi med, i njeine gerlo je glajše od olja:

---

[17]) Hudobni jesu prez znanja, slepi, i zato, kada naj menje sumljiju, prepadaju vu nesreču.

[18]) za telo i dušu hasnovite.

[19]) tvoje oči ravnaj pred tvojemi koraki, i nehitaj nje zvedljivo na desno ali na levo, ar razvuzdana slobošćina odpira nepriatelom vrata serdca.

[20]) od krivoga i zapeljivoga puta.

4. njeina poslednja jesu žuhka kakti pelin, i oštra kakti meć na obodve strani nabrušen. [1]

5. Njeine noge idu vu smert, i njeini koračaji peljaju vu pekel. [2]

6. Oni nehodiju po stezah življenja: njeini koraki jesu nesegurni i neprevidljivi.

7. Nut anda moj sinko! poslušaj mene, i neodstupi od rečih mojeh vust.

8. Tvoj put derži dalko od nje, niti se nepribližavaj k–vratam njeine hiže:

9. nedaj tudjem [3] tvoje poštenje, [4] niti tvoja lěta nemilostivnomu. [5]

10. da tudji morebiti nebudeju napunjeni z–tvojum močjum, [6] i da tvoji trudi nedojdeju vu tudju hižu: [7] Dole 24, 33.

11. da nebudeš k–poslednjemu milo zdihaval, kada tvoje meso i tvoj život oslabiš, [8] i rečeš:

12. zakaj ja jesem odurjaval podvučanje, i moje serdce ni prijelo pokaranje,

13. zakaj takaj nesem poslušal glas oneh, koji mene jesu vučili, i navučitelom nesem naklonil moje vuho?

14. Oposred skupšćine i spravišća jesem skoro pri vsakem zlu bil. [9]

15. Pij vodu iz tvoje kapnice, i istoke iz tvojega zdenca. [10]

---

[1] Od strahoviteh posljedah. Vre nekoi poganinski Mudroznanec je rekel: kaj je kurva? je ladjotera človeka, zatiranje plemenah, mentuvanje slobošćine življenja, napadajuča oroslanica, nakinčeno jezerišće, zgrabljiva zver.

[2] vu pogublenje. Nasladnost pospešuje smert těla, i dušu prehitava vu vekivečno skvarjenje; zbog česa veli sveti Ciprian: nečistu ljubav sprevadja više nego jedna smert.

[3] kurvam.

[4] neognjusuj svoje poštenje predavajuć se kurvi.

[5] niti tvoje življenje smerti, nečistomu duhu.

[6] da se od tvojega imetka nezasitčuju tudji.

[7] sveti Ivan Zlatovusti imenuje kurve gljubljinjake, koji požiraju otčinsku odvetčinu. V. Luk. 15, 17.

[8] Kada tvoj život v–posled tvojeh razvuzdanostih oslabi. Kulike nesreče, kulika zla, veli sveti Auguštin, vre na ovem světu sprevadjaju nečistu ljubav. Od pekla neču nikaj govoriti. Čuvaj se, da vre vu življenju nebudeš sam sebi pekel.

[9] pred vsem pukom.

[10] Zadovolji se z–ženum, z–kojum se ti vu čistoj ljubavi po hižnem zakonu jesi združil. Vu drugem znamenuvanju: Zadovolji se z–živum vodum mudrosti.

16. Tvoj zdenec naj se van steče, i delji tvoje vode na vulicah. [11])

17. Imaj nje [12]) ti sam, i tudji naj nebudeju tvoji delniki [13])

18. Tvoja žila [14]) naj bude blagoslovljena, i veseli se z-ženum, koju si vu svojoj mladosti vzel. [15])

19. Ona naj bude tebi kakti naj ljubljeneša košuta, i kakti naj mileši jelenček; njeina ljubav naj tebe vsaki čas napoji, i njeina ljubav naj bude vsigdar tvoje veselje.

20. Moj sinko! zakaj bi se dal od tudje napeljati, i vu naručaju kakve druge hotel počivati? [16])

21. Gospon gleda na pute človeka, i on pazi na vse njegve korake. [17]) Job 14, 16.

22. Nepobožnjak se sam vu svoje hmanjice vlovi, i bude z-vužinci svojeh grěhov zvezan. [18])

23. On bude vumerl, kajti se rednoga deržanja ni deržal, i vu obilnosti svoje bedastoče bude vkanjen.

DFL VI.

1. Moj sinko! ako ti za tvojega bližnjega jesi postal poruk, i ako stranjskomu jesi dal svoju ruku: [1])

---

[11]) iz čednoga i svetoga zaveza z-tvojum ženum naj izide vnogobrojno pokolenje, koje na hasen i diku varaša, à na tvoje i tvoje tovarušice veselje i preštimanje bude.

[12]) zdenec, ženu.

[13]) Z-svojum ženum, živi tak, da se od nje nikakve nevěrnosti nebudeš imal bojati, čuvaj nju i brani kakti glava, ter sam muder, krěposten i čist, vuči nju mudroj, krěpostnoj i čistoj biti, i zakonsku čistoču ljubiti. [14]) Zdenec, žena. [15]) koju si vu mladosti dobil. [16]) Mudri preporuča tovaruštvo kakti način na občuvanje čistoče; istem načinom govori sveti Pavel vu 1 listu Korintiancom pisanem vu delu 7. od hižnoga Zakona, i njega preporuča onem, koji nesu od Boga pozvani na zveršeni stališ. [17]) Akoprem bi ti lotrovanje, ili: zakonske věrnosti oskrunenje zakrival, tak vendar tebe Bog opažuje, ar — [18]) Grěšnik je suženj svojeh poželenj, i duha nečistoga.

[1]) Ako se jesi zavezal. Ovde odgovarja Mudri od prenagloga poručanstva, obečanja. Vu višešem znamenuvanju hoče reči: opominaju se vsi ladavci, duhovni pastiri i poglavari, da neprijemljeju časti, za kojeh obnašanje nemaju prikladnosti; zajedno pako opominaju se, da se za podložnike, poleg svojeh sebi naloženeh dužnostih, skerbiju.

2. ti se jesi z-rečmi svojeh vust zaplel, i vlovil z-svojem lastovitem govorenjem.

3. Včini anda, kaj velim, i reši samoga sebe: ar ti jesi opal vu ruke tvojega bližnjega. [2]) Derči tam, pašći se, zbudi tvojega priatela. [3])

4. Nedaj svojem očjam sna, i svojem trepavicam nedaj dremati.

5. Stergni se kakti mlada serna iz ruk, i kakti ptica iz ruk ptičara. [4])

6. Hodi k-mravlju, o leni, i premišljavaj njegve pute, [5]) i vuči se mudrosti. [6])

7, Koi akoprem něma vodju, nitì navučitela, niti poglavara, [7])

8. spravlja sebi ob lětu svoju hranu, i skupzbira ob žetvi, kaj bude jel.

9. Kak dugo, lenjak, budeš spal? kada se budeš podignul iz tvojega sna?

10. Jedno malo budeš spal, jedno malo dremal, jedno malo prekrižil ruke na spanje: Dole 24, 33.

11. i zverhu tebe nadojde pomenjkanje kakti putnik, [8]) i siromaštvo kakti oboružen človek. Ako budeš marljiv, tvoja žetva dojde kakti zviranjek, [9]) i siromaštvo od tebe dalko odbežì.

---

[2]) pri kojem se jesi za poruka vzel.

[3]) za kojega jesi poruk postal, i priganjaj njega, da svoj dug splati, da nebi ti mesto njega moral platiti. — Duhovni Pastir bude samoga sebe občuval, ako se zresno bude skerbel i tersil svoje duhovne ovce na to nagibati, da Bogu platiju dug svojega posvetčenja. Ako on vu tom je nemaren, tak na njega spadne krivnja, i bude kaštigan.

[4]) Včini primerno ovoj živini, kada je vlovljena. Tersi se vsakem načinom, da se izbaviš. To pako včiniš, ako neprestance priganjaš tvojega priatela, za kojega jesi postal poruk, da svoju dužnost zverši.

[5]) njegvo posluvanje.

[6]) marljivost i previdljiva skerbljivost mravlja naj vuči človeka, kak se on vu krěpkoj dobi mora skerbeti za starost; i kak on vu ovem življenju mora sàd dobreh delih za buduče življenje skup spravljati (Ciril Jeruzalemski). Ar Keršćenik mora vsevdilj na to misliti, da nadojde noć, vu kojoj nigdo nebude mogel posluvati. Jan. 9, 4.

[7]) koi bi njega prisiljuval. [8]) kakti putni tolvaj, koi na mimo prehadjajuče iz nenada navaljuje. [9]) tak obilna.

12. Odmetnik človek [10]) je nehasnovit človek, [11]) on hodi z-vkanljivemi vustmi. [12])

13. on miga z-očmi, tuče z-nogum, govori z-perstom, [13])

14. z-hudobnem serdcem izmišljava zlo, i vsako vrěme seje svadje.

15. Ali nenadejano nadojde zverhu ovakvoga njegvo pogublenje, i hitro se bude zaterl, niti nikakvoga nebude imal vračtva.

16. Šestera jesu, koja Gospon odurjava, à na sedmo merzi njegva duša:

17. visoke oči, [14]) lažljiv jezik, ruke, koje prelevaju nedužnu kerv,

18. serdce, koje snuje naj gorša mišlenja, noge, koje hitro bežiju vu zlo,

19. Krivoga svědoka, koi laži govori, i onoga, koi med bratjum sěje neslogu.

20. Moj sinko! obderžavaj zapovedi svojega otca, i nezapusti zakon svoje matere! [15])

21. Navežuj nje vsevdilj na tvoje serdce, i obešaj nje na tvoj vrat.

---

[10]) koi od Boga odstupljuje. Vu Židovskom: sini Belialovi, sini hudičevi (5 Moj. 13, 13); takvi, koji se kakti šatan osavljaju proti Bogu i njegvomu zakonu; ljudi razvuzdani, ljudi, kak veli sveti Hieronim, prez jarma.
[11]) pokvarjen človek. V. Job 15, 16. — Šolt. 13, 4.

[12]) on drugać govori, à drugać misli.

[13]) Doklam vkanljivec govori z-človekom, koi nikaj zla nesumlji, da njega z-svojemi mastnemi rečmi vu svoje mreže zaplete, daje onem, koji z-njim skupa deržiju, z-očmi, nogami i persti znamenje, da njega namerava vkaniti.

[14]) prevzetne, oholne oči.

[15]) Ako sveti Duh više puti vu svetem Pismu opominja dětcu na naslěduvanje navukov svojeh roditelov, tak on napervo postavlja vre to, da isti stareši poštuju věru, i nju vu činu zveršavaju, i da njihov naj osebujneši posel je ov, da oni dětcu svoju vu njoj podvučaju i odhranjuju. Srečna ona dětca, koja imaju takve roditele; ali, ò žalost! kulikokrat se dogadja, da roditeli svoju dětcu, na mesto da bi nju vu pravoj mudrosti i strahu božjem podvučavali, po svojeh navukih i peldah podvučaju vu bedastočah, vu vgadjanju čutenjam i vu ovoga světa ljubavi.

22. Kada budeš hodil, naj sprevadjaju tebe, [16] kada budeš spal, naj čuvaju tebe, i kada se prebudiš, govori z-njimi: [17]

23. ar zapověd je světnica, a zakon je luć, i podvučajuće pokaranje je put življenja;

24. da občuvaju tebe od hmanje žene, i od prilizavnoga jezika tudje. [18]

25. Tvoje serdce naj nepoželjuje njeinu lěpotu, niti se nepusti po njeinem miganju vloviti:

26. ar kurva je komaj tuliko vrědna, kuliko jeden založaj kruha, pak takva žena vlovi dragu dušu človeka. [19]

27. Jeli more človek ogenj vu svojem naručaju skriti, da se njegva oprava nebi vužgala?

28. ali po žerjavki hoditi, da se njegvi podplati nebi obžgali?

29. Ovak on, koi vlezuje k-ženi svojega bližnjega, neostane čist, ako se nje dotekne. [20]

---

[16] Vu 5 knj. Moj. d. 6. r. 6—8 čteje se: „I ove reči, koje ja tebi danas zapovedam, naj budu vu tvojem serdcu. I nje povedaj tvojoj dětci, i nje premišljavaj, i od njih govori, kada vu svojoj hiži sediš, i po putu hodiš, kada ideš ležat, i kada se staješ. I nje kakti kakvo znamenje naveži na svoju ruku, i naj bude tebi za spomenek pred tvojemi očmi."

[17] k-njim prispodabljaj svoje činenje, i od njih si daj pověđati, kaj imaš včiniti.

[18] Sveti Duh gusto puti ponavlja svoje odgovarjanje od nečiste ljubavi, pokehdob vsagdašnje spoznanje vuči, da se vekša stran človečanskoga pokolenja, à navlastito mladi ljudi, vu ovo zlo prehitavaju, i kajti nikaj već nepreči ljubav proti pravi mudrosti, i napreduvanje vu krěpostih, kak ravno ova škodljiva i gnjusna zloba.

[19] Nedaj se po kurvinski lěpoti napeljati, ar ona je nišćetna stvar, koja komaj jednoga komadčeca kruha je vrědna, pak vendar je ona vu stališu človeka mentuvati naj preštimanešega dobra, najmre: življenja duše. Drugi ovak tolnačiju: ar kurva mentuje človeka kruha, žena pako (lotrica) vlovi preštimanu dušu (anda je pogibelneša, pokehdob otimlje življenje duše i těla, i kajti muž loterne žene zbog njeine sramote fanti se nad njeinem dragem).

[20] neostaje prez kaštige, ako se . . . Kak goder ni moguče, da bi se ogenj za nadri nosil, pak nebi oprava gorela, ali da bi po živem vuglenju hodil, pak si nebi podplate obžgal, ravno tak malo je moguče, družiti se z-razvuzdanum ženum, pak da se nebi vu skvarjenje prehitil. To naj imaju vsigdar na pameti oni mladenci, koji se nepremišljeno vu slobodneše družtvo pušćaju z-drugem spolom. Nekoji se doisto vpiraju na svoje moči, po kojeh se more-

30. Ni tak velik grěh, kada gdo krade, [21] ar on krade, da zasiti svoju gladnu dušu,

31. ter vendar, ako se vu tatbini zapopadne, bude sedemkrat [22] tuliko povernul, i [23] ves imetek svoje hiže predal.

32. Koi pako je loter, on bude zbog siromaštva svojega serdca svoju dušu pogubil. [24]

33. On skuplja sebi meržtenje i sramotu, i njegov zločest glas nebude izbrisan:

34. ar ljubomoren i serdit muž nebude oprostil na dan fantenja,

35. on takaj na ničiju prošnju nebude pristal, niti nebude na odkuplenje obilne dare prijel.

DEL VII.

1. Moj sinko! čuvaj moja govorenja, i moje zapovědi shrani vu sebi.

2. Moj sinko! obderžavaj moje zapovedi, i moj zakon kakti očnu jederku, [1] i budeš živel.

3. Naveži njega na svoje perste, zapiši njega na table svojega serdca.

4. Reci mudrosti: ti jesi moja sestra, [2] i razumnost imenuj tvojum priatelicum,

5. da ona tebe občuva od stranjske žene, i od tudje, koja ima sladke reči. [3]

---

ju suprotstaviti skušavanjam, ali ravno ovi su stem bliže pogibeli za opasti, i on je norc, koj veli: Ja hoču skočiti vu ogenj, a nečů zgoreti.

[21] vu prispodablanju k-lotrii i kurvarii. Zvun toga ovde se govori od kradje, koja se čini na tišenje glada, anda od kradje vu velikoj sili.

[22] to je: više nego je vrědna vkradjena stvar.

[23] makar bi moral ves imetek svoje hiže dati. Drugi tolnačiju: tat neostaje prez kaštige, akoprem on samo zato vkradne, da zasiti svoju gladnu dušu, on mora sedmeroverstno itd.

[24] Kradja more se nadomestiti, ali lotriš mora svoju pregrešku z-živlenjem platiti.

[1] Kaj se čuva skerbljiveše kak ravno očna jederka?

[2] Ja ljubim tebe, kakti moju sestru. Mudrost imenuje se sestrum, priatelicum, morebiti zato, da očituje čisti i sveti zavez z-človečanskum dušum.

[3] da te občuva od nečistoče.

6. Ar ja jesem iz obloka moje hiže čes rešetke pogledal, [4]
7. i videl jesem mlade ljudi, i **med njimi** jesem premišljaval jednoga bedastoga mladiča,
8. koi je po vulici prehadjal poleg vugla, [5] i je hodil blizu puta njeine hiže.
9. vu sumraku, [6] kada se dan je počel smerkavati, vu škuroj noči, vu temnosti. [7]
10. I nut, njemu naproti dojde nekoja žena, nakinčena kakti kurva, navajena duše napeljati, ježičljiva, i sim tam klateča se.
11. k-pokoju neprivčena, i koje noge nemoreju doma obstati.
12. koja sada vani, sada na vulicah, sada za vugli streže.
13. Ona popade mladiča, njega kušne, i njemu se z-nesramnem obrazom prilizava, i veli:
14. za moju sreču jesem se zagovorila z-kervnotočnem aldovom, i denes jesem zveršila moj zagovor:
15. zato jesem tebi naproti izišla, pokehdob jesem željela tebe videti, i našla jesem tebe.
16. Ja jesem moju postelju z-traki preplela, [8] i nju z-pisanemi sagmi iz Egipta zagernula:
17. moju spalnicu jesem z-mirhum, oloe i sladkum korum poškropila.
18. Hodi, opojmo se z-ljubavjum, vživajmo se željneh objimanjih, doklam dan svitati započme:
19. ar mojega muža ni doma, on se je na daleki put povdal,
20. on je mošnju z-penezi sobum vzel [9] na dan punoga memeseca bude se povernul k-svojoj hiži.
21. Ona je njega z-vnogem govorenjem zaplela, i z-prilizavanjem svojeh vustnic z-sobum povlekla.

---

[4] čes obične rešetke. Salamon napervostavlja ovde na odvračanje od lotruvanja i nečistoče pripovest od napelavanja na nečistoču.

[5] njeine hiže. Ona je imala svoju hižu na vuglu vulice, da tak mimo iduće od više stran more k-sebi privabiti.

[6] sim tam hodil samoga sebe vu pogublenje prehitavajuć.

[7] Ovde izpisane razlučne dobe tmice, jesu razlučno prehadjanje iz menjše vu vekšu duhovnu slěpotu, vu koju omamljeni mladić prepada.

[8] **drugi**: na vužince obesila.

[9] bude anda duže vremena izostal.

22. On je taki za njum išel kakti vol, koi se vu mesnicu pelja, i kakti prokšeno janje, i bedak ni znal, da se vu spone vleče;

23. doklam strelica prebode njegova jetra: [10]) kak da bi ptica vu zanjke hitela, i nezna, da se njemu na živlenje šetuje.

24. Sada anda, moj sinko, poslušaj mene, i pazi na reči mojeh vust.

25. Nedaj svoje serdce na njeine pute potegnuti, niti se nepusti po njeineh stezah zapeljati:

26. ar ona je vnoge ranila i stermoglavila, i takaj naj jakši jesu od nje vmorjeni.

27. Njeina hiža je put vu pekel, koi pelja nuter vu smertnu gljubljinu.

DEL VIII.

1. Jeli nekriči mudrost, i jeli razumnost nedaje svoj glas od sebe?

2. Ona stoji poleg ceste na naj vekšeh i naj višešeh verhih, vu sredini stezah,

3. pri varaškeh vratah, ravno med vratmi [1]) govori, ter veli: [2])

4. O ljudi! k-vam ja kričim, i moj glas ide k-človečanskem sinom.

5. Vi malehni, [3]) vučete se šegavosti, i vi nespametni vzemite si v-pamet!

6. Poslušajte: ar ja budem od velikeh stvarih govorila: i moje vustnice budu se odperle na obznanenje onoga, kaj je prav.

7. Moje gerlo bude razmišljeno govorilo istinu, i moje vustnice odurjavaju, kaj je hudobno.

8. Vsa moja govorenja jesu pravična, vu njih ni nikaj hudobnoga, niti spačljivoga.

---

[10]) strelica dušnoga spoznanja, i sledeče duhovno i tělovno pogublenje.

[1]) povsud.

[2]) Božanska mudrost napervo stavlja se ovde osobno, ter vse ljudi poziva, da nju naslěduju. Kaj se ovde od mudrosti govori, pripada stranum nestvorjenoj, božanskoj, stranum stvorjenoj, človečanskoj mudrosti, koja je delnica božanske mudrosti; zato se vsa ova prilagodjuju Kristušu, koi nestvorjenu i stvorjenu mudrost vu svojoj Osobi je zjedinil; zaradi česa sveti Atanazius, Gregur Nazianzenski, Auguštin, Beda, i ostali Otci, Navučiteli svete Cirkve, ovde rečena razmevaju od Ježuša Kristuša.

[3]) vi nevěšči, ili: vi, koji nikaj neste skušali.

9. Razumnem jesu ona pravična, i onem, koji jesu našli znanje, pravedna.

10. Primite moje podvučanje, à ne peneze, zberite si navuk rajši nego zlato. [4])

11. Ar mudrost je boljša nego vsa naj preštimaneša, i vse kaj se želјeti more, nemore se k-njoj prispodobiti.

12. Ja, mudrost, prebivam vu tolnaču, [5]) pri razborneh mislih jesem ja nazočna.

13. Strah Gosponov odurjava zlo: oholnost i gizdost, krivi put, [6]) i dvojezična vusta ja merzim.

14. Pri meni je tolnać i pravednost, pri meni je razbornost, pri meni je jakost.

15. Po meni kraljuju kralji, i zakonodavci odredjuju, kaj je pravično.

16. Po meni ladaju oblastniki, i mogučni odlučuju pravicu.

17. Ja ljubim one, koji mene ljubiju: i koji k-meni zaran skoznuju, [7]) budu mene našli.

18. Z-menum je bogatstvo i dika, preobilno blago i pravica:

19. ar moj sad je boljši od zlata i dragoga kamenja, i moj plod je boljši od naj čistešega srebra.

20. Ja hodim po putu pravice, po sredini stezah suda.

21. Da obogatim one, koji mene ljubiju, i napunim njihove kinče.

22. Gospon je mene ladal na početku svojeh putov, [8]) pervlje, nego bi kaj bil včinil, od početka.

23. Ja jesem od věka odredjena, i od starine, pervlje, nego bi zemlja bila načinjena.

24. Jošče ni bilo gljubljin, i ja vre jesem bila započeta, jošče se vodni zdenci nesu zrinuli.

---

[4]) tersete se rajši izkati kinče mudrosti, nego kinče zlata i srebra.

[5]) gde je dober tolnać, gde su dobre misli, onde se ja nahadjam, ar one od mene izhadjaju.

[6]) hmanje življenje.

[7]) koji mene rano iščeju, koji mene poželjuju.

[8]) Bog je mene imal na početku svojega bitja, to je: od věka. Ove reči pokažuju, da Otec je bil vsigdar vu Sinu, a Sin vu otcu (Hieronim). Naj lepše i naj temeljiteše tolnačenje oveh rečih je dal on ljubljeni Vučenik Januš 1, 1. „Na početku je bila Reć (Mudrost), i Reć je bila pri Bogu, i Bog je bil Reć.“

25. jošće se gore z-svojum silnum težinum nesu vstanovile: i pred vsemi brežanjki jesem se ja rodila.

26. Jošće zemlje ni bil načinil, niti potokov, niti petnikov zemeljske okrugljine.

27. Ja jesem bila nazočna, kada je pripravljal nebesa, i nje poleg stanovite mere zverhu jošće nespelduvane zemlje na okol obkružaval,

28. kada je zrak gore vtverdjaval, i vodne zdence vjednačuval:

29. kada je morje na okol z-medjum zavjimal, i vodam zapovedal, da se prek svojeh medjih nebi razlevale, kada je zemlji postavljal temelje:

30. onda sem ja pri njem bila, i vsa sem z-njim ravnala, i veselila se jesem dan na dan, i pred njim se jesem igrala vsigdar, [9])

31. i igrala se jesem na zemeljski okrugljini, i moje veselje je bilo z-človečanskemi sinmi biti. [10])

32. Nut, anda, moja dětca! poslušajte mene: blaženi jesu, koji čuvaju moje pute!

33. Poslušajte moj navuk, i budite mudri, i najte njega zahitavati!

34. Blažen on člověk, koi posluša mene, i koi vsaki dan pred mojemi vratmi skoznuje, i na pragu mojeh vrat čaka. [11])

35. Koi mene najde, najde živlenje, i prime zveličenje od Gospona.

36. Koi pako proti meni greši, rani svoju dušu. Vsi, koji mene odurjavaju, ljubiju smert.

DEL IX.

1. Mudrost je zezidala sebi hižu, i je izsekla sedem stupov. [1])

---

[9]) ja se jesem razveseljuvala nad mojemi stvorjenji, kajti su dobra bila (V. 1 Moj. 1, 10. 12. 18. 31. Mat. 3, 17. Jan. 17, 24) ja jesem z-lehkočum i hitrostjum, kakti igrajuć, opravljala moje delo.

[10]) Ona je istom človek bila. V. 5 Moj. 33, 3. Žid. 2, 16.

[11]) koi mene vsigdar i vu vsakoj priliki za tolnać pita. Mudrost daje se lestor po stalnoj pazljivosti vu poniznosti i terpljivnosti najti.

[1]) Mudrost, koja od věka je bila pri Bogu, zezidala si je zmožnu, i z-vnogemi (broj sedem znamenuje vu občinskom vnožinu) stupi nakinčenu i potverdjenu hižu na zemlji, da vu njoj počasti ljudi. Očivesto je, da se pod prispodobum ove hiže vu občinskom razmeva zavod božanski, kojega Bog na podvučenje i posvetčenje ljudih je vpeljal; a iz bilegih njeineh i pridane prilike gošćenja jasno se vidi, da je Salomon vu proročanskem duhu vu posebnom

2. Ona je alduvala svoj kervotočni aldov, [2]) zmešala vino, [3]) i priredila svoj stol. [4])

3. Ona je poslala svoje službenice [5]) vu grad i na varaške zidine, [6]) da bi pozivale:

4. ako je gdo malehen, [7]) naj dojde k-meni. I nespametnem je rekla:

5. hodte, jedjte moj kruh, i pijte moje vino, koje ja vam jesem zmešala.

6. Otavěte detčinstvo, [8]) i živite, ter hoděte po putu razbornosti.

7. Koi podvuča osmehavca, on sam sebi čini krivicu, i koi kara nepobožnjaka, on samoga sebe obšanuje. [9])

---

stem obilježil Božju Cirkvu, koja je z-svojemi stupi, najmre: Navučiteli i milošće načini (svetotajstvi) odlučena za mesto zestanka ljudem, da vu njoj čuju mudrost, i nasitese z-njeinem dobrom. Tak tolnačiju sveti Otci. Više njih razmeva pod ovum hižum takaj presveto Jezuša člověčanstvo, i preblaženu Děvicu, koju si božja Reć je izebrala za svoj stan.

[2]) Gošćenja jesu se po doveršeneh mirovneh (zahvalneh) Aldovih obderžavala (3 Moj. 7, 15.) Božanska mudrost podeljuje vu Cirkvi po doveršenem aldovu svoju božansku hranu.

[3]) Stanovniki orsagov na istoku mešaju svoja gusta i žmehka vina pred gošćenjem z-vodum. Pri nas pod Aldovom svete Meše primeša se k-vinu takaj jedno malo vode, po čem se očituje zjedinenje narave božanske z-člověčanskum, i dole stuplenje mudrosti božanske k-člověčanskomu razumu.

[4]) razmeva se navuk, i ljubavi gošćenje, kakvo perva svete Cirkve vrěmena je bilo navadno.

[5]) Razmevaj Apoštole, Navučitele svete Cirkve, i vse zveličenja željne duše.

[6]) Kaj gore vu 1. redu znamenuje hiža, to se ovde očituje po rečih grad, i obzidani varaš.

[7]) Po malehnem, malem razmeva se početnik vu navukih, skupa takaj on vu svojeh očih ponizni.

[8]) Ostavěte stališ početničtva vu navukih, i tersete se za zveršenostjum.

[9]) On pribavlja sebi sramotu i obšanost. Ovde postavljeni red z-napervo stoječem ovak se ima razmeti: Vas male, koji se doisto nahadjate vu neznanosti, ali dobru volju pokažujete, hoču ja podvučiti, ne pako one, koji se iz věre osmehavaju, koji mudrost ne samo nečeju spoznati, dapače nju gerdiju i obšanuju; ar koi takve podvuča, on nikaj dobra neopravi, dapače sebi pribavlja osramotčenje. „Nehitajte to sveto pred pse, niti nemetčite gjungje vaše pred svinje (veli Kristuš pri svetem Mateju vu 7 delu 6. redu), da nje nežatlačiju svojemi nogami, i da se proti vam neoberneju, ter vas neraztergaju.

8. Nekaraj osmehavca, da nebude oduril tebe: pokaraj mudroga, i on bude ljubil tebe. [10])

9. Daj mudromu priliku (vučiti se), i bude mudreši postal: vuči pravičnoga, i on bude hitel prijeti.

10. Početek mudrosti je strah Gosponov, i znanje Sveteh [11]) je razumnost. Šolt. 110, 10. Gore 1, 7. Cirkv. 1, 16.

11. Ar po meni budu tvoji dnevi povnožani, i tebi budu pridana lěta živlenja.

12. Ako budeš muder, budeš sam sebi: ako pako budeš osmehavec, budeš sam na se zlo navlekel.

13. Bedasta i kričljiva žena, [12]) i koja je puna zapeljivosti, ter zevsema nikaj nezna,

14. je sedela med vratmi svoje hiže na stolcu, na visokem varaša městu.

15. da bi zvala one, koji po putu mimo idu, i svojem putom hodiju:

16. koi je malehen, [13]) naj se naverne k-meni: i nespametnomu je rękla:

17. Vkradjene vode jesu slajše, i skrovni kruh [14]) je tečneši. [15])

18. A on [16]) nezna, da tam jesu strašila, [17]) i njeini gošćeniki jesu vu pekla gljubljini. [18])

---

[10]) Onoga, koi se osmehava iz věre, netrudi se poboljšati, ar pri njem nebi drugo opravil, nego da tebe oduri, poslědno k-njegvomu obernenju i poboljšanju nikaj nedoprineseš; mudroga pako, ako vidiš, da krivo čini, moreš pokarati, kajti se on veseli nad opomenki i pokaranji.

[11]) Mudrost sveteh, koji se Boga bojiju i njega ljubiju, je prava mudrost. Drugi: Je spoznanje sveteh (božjeh) stvarih.

[12]) to je: bedastoča, hudobnost, kriva vera, koja z-svojemi lěpemi, vnogemi, nego praznemi rečmi ljudi zaslěpiti išće.

[13]) nevešć, ili: koi nikaj ni skušal.

[14]) koi se mora skriti, kajti je krivičnem načinom zadobljen.

[15]) bedastoća poziva človeka na gošćenje, koje iz vkradjeneh, to je: iz prepovedaneh jestvin i pila je pripravljeno.

[16]) nevešći, ili: neiskušani, koi njeine pozivanje prijemlje.

[17]) Strašila hmanjice; drugi: nečisti duhi. Vu Žid. da tam tenje, (mertvi, peklenska dětca) jesu.

[18]) Strahovito gošćenje! Pri stolu bedastoće, hmanjice, bludneh navukov nahadjaju se vu družtvu sama peklenska dětca.

Salomonove izreke.

DEL X.

1. Muder sin razveseljuje svojega otca, à nespameten je žalost svoje matere.

2. Krivično blago nebude prudilo, pravica pako bude oslobodila od smerti. [1]) Dole 11, 4.

3. Dušu pravičnoga nebude Gospon trapil z–gladom, [2]) i zasede nepobožnjakov bude pod nikaj del.

4. Lena ruka doprinaša siromaštvo, ruka pako jakeh [3]) pribavlja bogatstvo. [4])

Koi se zanaša na laži, on pase vetre, i on lovi leteče ptice. [5])

5. Koi vu vremenu žetve spravlja, je muder sin: koi pako po lětu [6]) spi, je sin sramote. [7])

6. Gosponov blagoslov je nad pravičnoga glavum: [8]) vusta pako nepobožnjakov pokriva hudobnost. [9])

7. Spomenek pravičnoga bude hvaljen, à ime nepobožnjakov bude zegnjilo.

---

[1]) Nijedna krivica nema dobra posledja, krěpost pako i pravica oslobadja od smerti; od vekivečne i višeputi takaj od vremenite, kak imamo peldu vu Noemu, Lotu itd.

[2]) Gospon daje onem, koji se tersiju vu krěposti i pravičnosti napreduvati, kaj oni za svoje zderžavanje potrebuju; i ako on prepušća, da oni vu tom pomenjkanje terpiju, da nje skuša i posvetćuje, tak on ovo pomenjkanje nadomešća po duhovneh batrivnostjah i milošćah, tak, da se gore postavljene reči vsikak spunjavaju; ar on, veli sveti Hieronim, derži svoje obečanje, koi to obečano boljšem načinom podeljuje, nego se je moči ufati.

[3]) delavneh, marljiveh.

[4]) to se razmeva tak od tělovne kak i od duhovne poslenosti.

[5]) on je vkanjen.

[6]) vu vremenu žetve.

[7]) vrěme žetve je vreme življenja.

[8]) Pravičen blagoslavlja se od Boga.

[9]) Hudobnost, i njeina posledja, božanske kaštige, obstiraju obličaj nepobožnjakov; to je: nepobožnjak bude kaštigan.

8. Koi je mudroga serdca, prijemlje zapovědi: bedak bije se z-vustmi. [10]

9. Koi ravno hodi, hodi zaufano: koi pako svoje pute zavija, bude očivest postal. [11]

10. Koi z-okom namigava, bude doprinesel žalost, i bedak se bude z-vustmi tukel. [12] Cirkv. 27, 25.

11. Vusta pravičnoga jesu življenja zdenec, à nepobožnjakov vusta zakrivaju kriviěnost. [13]

12. Nazlob obudjuje svadje: ljubav pako zakriva vse pregreške. [14] 1 Kor. 13, 14., 1 Pet. 4, 8.

13. Vu vustih mudroga nahadja se mudrost, za herbet pako onoga, koi je nespametnoga serdca, je šiba. [15]

14. Mudri zakriva znanje, vusta pako bedaka jesu naj bližnješa osramotčenju. [16]

---

[10] za bedaka je vsaka reć bić, to je: bedak derži vsaki opomenek za bić, i njemu se suprotstavlja. Ali: bedak vnogeh rečih samoga sebe prehitava vu pogublenje, kajti nikakvo podvučenje neprijemlje.

[11] koi svoje posle istinski i prez vkanljivosti poprijemlje, nema se nikaj bojati; koi pako svoje posle iz hman nakanenja opravlja, na zadnje samoga sebe izdaje, i nestigne svoj cilj.

[12] Koi potajne reči skrovne šegavosti govori (Vid. gorě 6, 13) on zavdaje drugem žalost; bedak pako, koi odviš govori, (red. 19.) samomu sebi škodi; on drugem, ov samomu sebi.

[13] iz vust pravičnoga izhadjaju reči hasnoviteh navukov, a vusta nepobožnjakov vsigdar kuju zasede, akoprem nje vsaki put z-rečmi ueočituju. Drugi: Vusta nepobožnjakov zakrivaju kriviěnost, to je: vusta pravičneh govoriju dobra, i budu naplatčeni, vusta nepobožnjakov govoriju zla, i budu kaštigani (Vid. red 6.)

[14] Koi svojega bližnjega odurjava, njemu vsaka njegva pomenjka daje priliku k-svadji. Koi pako njega istinski ljubi, bude njegve pomenke spričaval, i nje zakrival.

[15] Muder ima vu svojeh vustih mudre navuke; bedak pako na svojeh plečah šibu, to je: bedastoću, koja zasluži šibu, i nju vnogo puti dobiva.

[16] Muder nekaže svoju vučenost, zvun ako po njoj kakvu hasen more doprinesti, bedak pako vsa nepremišljeno poveda, ter tak sebe vu pogibel postavlja, da njega drugi zametavaju.

15. Imetek bogatoga je njegov vtverdjeni varaš, siromaštvo čini vbogoga bojazljivoga. [17])

16. Dělo pravičnoga vodi k-živlenju, plod pako nepobožnjaka k-grěhu. [18])

17. Koi podvučanje čuva, je na živlenja putu, koi pako pokaranje zapušća, on bludi. [19])

18. Lažljiva vusta zakrivaju nazlob: koi obšanljive reči zgovarja, je bedak. [20])

19. Vnogo rečih neostaje prez grěha: koi pako svoja vusta vkrotčuje, je naj pametneši. [21])

20. Jezik pravičnoga je kakti očišćeno srebro, serdce pako nepobožnjakov ni nikaj vrědno. [22])

21. Vusta pravičnoga podvučaju kruto vnoge: [23]) oni pako, koji jesu nepodvučljivi, vumiraju vu pomenjkanju svojega serdca. [24])

22. Gosponov blagoslov čini (ljudi) bogate, niti se k-njim nebude pridružila nevolja. [25])

---

[17]) Bogatuš je po svojem bogatstvu seguren, vbogi mora se zaradi svojega siromaštva bojati; zato spravljaj kinče, koji tebe budu vu segurnost postavili, ne doisto za ovo vremenito živlenje, nego za vekivečnost.

[18]) Pravičen tersi se svoje živlenje pošteno sprevadjati, nepobožnjak pako išće dohodke, da z-njimi more vgadjati grěhom. Ali: Platča pravičnosti je živlenje; žetva nepobožnjakov je grěh.

[19]) Koi podvučenje i opomenke prijemlje, je na putu k-vekivečnomu živlenju, koi pako nje za nemar derži, je zabludil od puta.

[20]) Koi svoj jal i nazlob vu lěpe reči zakriva, je gorši bedak, nego on, koi obšanljive reči zgovarja: obodvem menjka ljubavi proti bližnjemu, ali perveši je zvun toga jošće skazljivec.

[21]) Ljudi, koji vnogo govoriju, prepadaju vu laži, vu ogovarjanje, prazne, i sramne reči, vu samoga sebe hvalenje i izvišavanje. V. Jak. 3, 2. Cirkv. 27, 29.

[22]) Serdce i jezik pravičnoga je čisto kakti srebro; serdce i jezik nepobožnjaka ni za nikaj; jezik odgovorja serdcu; ar iz obilnosti serdca govore vusta, veli Kristuš.

[23]) na živlenje za se, i za druge.

[24]) Oni, koji se nedaju podvučiti, vumiraju vu slěpoti, i više puti takaj druge za sobum vlečeju vu pogublenje.

[25]) Samo ona dobra, koja se od Boga blagoslavljaju, koja jesu plod pravednoga i pobožnoga tersenja, donašaju istinito povoljno vživanje, vsa ostala bogatstva, koja se nemoreju za božji blagoslov preštimati, nego po nepravedneh i grešneh načinih jesu pribavljena, po trapečem čutenju bivaju žuhka.

23. Nepobožnjak kakti vu smehu zveršava hudobnosti: mudrost pako človeka je razbornost. [26])

24. Česa se nepobožnjak boji, to bude zverhu njega nadošlo: mudromu bude se poleg njegve želje dogadjalo.

25. Kak nagla ploha prehadja, tak nestane nepobožnjaka: pravičen pako je kakti vekivečni temelj. [27])

26. Kaj je zubom ocet, i dim očjam, to je leni onem, koji njega pošiljaju. [28])

27. Gosponov strah podugšava dneve: nepobožnjakov lěta budu prikratčena.

28. Čakanje pravičneh je veselje, à nepobožnjakov ufanje bude poginulo.

29. Gosponov strah je priprostomu jakost, [29]) à strah onem, koji zlo činlju. [30])

30. Pravičen nebude na věke razgiban: nepobožnjaki pako nebudu na zemlji obstali.

31. Jezik pravičnoga bude radjal mudrost: nepobožnjakov pako jezik bude poginul. [31])

32. Vusta pravičnoga premišljavaju dopadna, [32]) à vusta nepobožnjakov hudobna.

DEL XI.

1. Vkanljiva vaga je gnjusoba pred Gosponom, à pravična vaga je po njegvi volji.

---

[26]) Bedak čini grěhe zevsema lehko, za šalu; muder pako čini vsa opazljivo, i čuva se navlastito od grěha; bedaku je zločinstvo (radostna) šala, mudromu je (radostna) mudrost.

[27]) Nepobožnjakov sreča, posluvanje i trudenje je prehadjajuče, kakti nagla ploha; pravičnoga živlenje i sreča je vekivečna, ar vu Bogu obstaje.

[28]) Kak je ocet zubom i dim očjam nepovoljen i škodljiv, tak je leni onem, koji njega vu službu jesu prijeli.

[29]) Stalna podpornja.

[30]) nepobožnjaki jesu bojazljivi.

[31]) Pravičen govori hasnovite navuke; opak, ili: hudoben govori opaka, ili: hudobna na svoje i drugeh pogublenje. Ali: Iz vust pravičnoga nikne mudri sàd, kakti iz zelenoga, zdravoga dreva, jezik nepobožnjakov muči, kak sverž vsehne na suhem steblu.

[32]) to je: zgovarjaju.

2. Gde goder bude gizdost, onde bude sramota: [1] gde pako je poniznost, onde je takaj mudrost. [2]

3. Priprostoča pravičneh bude nje ravnala, à podkapanje hudobneh bude nje pogubilo. [3]

4. Na dan fantenja [4] bogatstvo nebude nikaj pomagalo, pravica pako bude od smerti oslobodila. [5] Gore 10. 2.

5. Priprostoča pravičnoga bude njegov put ravnala: [6] à nepobožnjak bude vu svojoj nepobožnosti poginul.

6. Pravica [7] pravedneh bude nje oslobodila: a nepobožnjaki budu se vu svojeh zasedih vlovili. [8]

7. Kada nepobožen človek vumre, već nikakvoga drugoga ufanja neje: [9] i čakanje skerbljiveh [10] bude poginulo. [11]

8. Pravičen bude iz stiske oslobodjen, i na mesto njega bude nepobožnjak predan. [12]

---

[1] Ar se gizdavec zametava.

[2] Ar mudrost je istinitost: vre pako ponizni je jedino istinit, pokehdob on svoju nevolju spoznaje i valuje.

[3] nesumljivi i nedužni hodiju pravem putom: a zasedljivi, dvojega serdca budu poginuli, ar Bog prepušća, da se vu svoje lastovite zanjke vloviju.

[4] na sudnji dan.

[5] od vekivečne smerti.

[6] bude vravnala njegve pute, i vse prečke življenja iz puta vmeknula.

[7] Dobrota, pravednost, priprostoča.

[8] vu svojeh poželenjah.

[9] već se ničesa nema ufati.

[10] Drugi tolnačiju: hudobneh.

[11] i vsa ufanja, napervovzetja skerbljiveh nepobožnjakov po smerti nestaneju kakti dim.

[12] to se višeputi vre vu ovem življenju obistinuje. Ovak je bil Aman predan na smert, koju on je bil pripravljal Mardokeušu; ovak jesu bili obtužiteli Daniela predani oroslanom. Vnogo bolje pako bude se ova mudrosti izreka izpunila vu budučem življenju. Onde bude prijel pravičen, koi se ovde pe ognju suprotivšćin očišćuje, vekivečna veselja: à suprotivno nepobožnjak, koi se ovde kratkem, prehadjajučem veseljam predaje, vekivečne muke. „Moj sinko, je rekel Abraham bogatušu vu Evangeliumu, spomeni se, da si ti tvoja dobra prijel vu življenju, à Lazar suprotivno zla, sada se pako on batrive, à ti se mučiš.“ Vid. dole 21, 28.

9. Skazljivec vkanjuje z-vustmi svojega priatela, pravične pako bude oslobodila mudrost. [13])

10. Zverhu sreče pravičneh bude se raduval varaš, a nad pogublenjem nepobožnjakov bude hvala.

11. Po blagoslovu pravičneh [14]) bude se izvišaval varaš, a po vustah nepobožnjakov [15]) bude opustel.

12. Koi svojega priatela [16]) zametava, [17]) je nepametnoga serdca: razumen pako človek bude mučal. [18])

13. Koi vkanljivo hodi, [19]) odkriva skrovnosti, koi pako je věrnoga serdca, zakriva, kaj njemu priatel je zaufal.

14. Gde ni ravnitela, prepada puk: gde pako je vnogo tolnačov, onde je spasenje.

15. Koi za stranjskoga [20]) postaje poruk, njemu se bude zlo godilo: koi se pako zanjkam [21]) ogiblje, bude občuvan.

16. Milostiva [32]) žena bude našla diku, a [23]) jaki budu imali bogatstvo.

17. Milostiven človek čini svojoj duši dobro: [24]) koi pako je nemilostiven, on istu svoju rodbinu odmetče. [25])

18 Kaj nepobožnjak čini, nema obstanka: [26]) koi pako seje pravicu, njemu platča nezaostane.

---

[13]) Skazljiv zločinec išče pod izlikum priatelstva vkaniti svojega bližnjega; ako pako je on muder, tak vzeme v-pamet njegvo hman nakanenje, i bude od pogibeli oslobodjen; ali: oni, koji se po skazljiveh zločincih bi mogli napeljati, po mudreh se odgovarjaju i oslobadjaju.

[14]) po njihoveh dobreh tolnačih, opomenkih, peldah i molitvah.

[15]) po tom, kaj oni iz svojega hman serdca govoriju i činiju: po proklestvu njihoveh rečih i činenjih.

[16]) to je: svojega bližnjega, vsakoga človeka. [17]) po psovanju. [18]) on spoznaje svoju lastovitu nevolju.

[19]) koi proti svojemu priatelu (bližnjemu) neje istinit, je dvojverstnoga serdca.

[20]) kojega dobro nepozna. Vid. gore 6, 1. i d. [21]) navlastito nepremišljenomu, prenaglomu poručanstvu.

[22]) zaradi svojeh krepostih ljubavi vrědna (red 22.) [23]) to je: kak jaki (delavni, posleni) dobivaju bogatstvo.

[24]) samomu sebi. [25]) baratče z-sobum i z-svojum naj bližnešum rodbinum nemilostivno.

[26]) ostaje prez napredka, prez ploda. Vid. Gal. 6, 7.

19. Miloserdnost [27] doprinaša živlenje, a nasleduvanje zla smert.

20. Spačeno serdce je pred Gosponom gnjusoba, à nad onemi, koji vu priprostoči hodiju, ima on svoju dopadnost.

21. Ruka vu ruku! [28] hmanji nebude ostal prez kaštige, [29] pravičneh pako rod bude se oslobodil.

22. Lěpa pak bedasta [30] žena, je kakti zlata vitica vu nosnici prasice. [31]

23. Pravični željiju vse, kaj je dobro: nepobožnjake čaka serditost. [32]

24. Jedni deljiju lastovita, ter bivaju bogateši: drugi, kaj njihovo neje, otimlju, [33] i zmir su vu potreboči.

25. Duša, koja blagoslavlja, [34] bude se debelila, à koi opija, bude takaj sam napojen. [35]

26. Koi žitek skriva, [36] bude se od ljudstva preklinjal: zverhu oneh pako, koji prodavaju, dohadja blagoslov.

27. Koi se za dobrem tèrsi, dobro se staje ò svenutju: [37] koi pako iziskava zlo, bude od njega potlačen.

28. Koi se zanaša na svoje bogatstvo, bude opal: pravični [38] pako budu se zelenili kakti zeleni list.

---

[27] Pravica.

[28] Daj ruku; vadljaj se.

[29] Hmanji, akoprem bude ruke na križ deržal, nebude nedužen. **Drugi**: Akoprem se hmanjivodi ju za ruke (skup si pomažeju) neostaneju prez kaštige. Ali: od pokolenja do pokolenja neostane hmanji prez kaštige.

[30] Zlobna, hmanja.

[31] Žene na istoku nosiju svoje vitice vu nosnicah; nesramnoga razvuzdanoga deržanja žena mogla se je anda pravedno prispodobiti prasici z-zlatum viticum vu nosnici.

[32] Pravični imaju se samo dobra, a nepobožni samo serditosti božanske i kaštige nadejati.

[33] Ali: drugi jesu skupi, gde nebi morali biti, ter vendar zmir ostaju vu siromaštvu.

[34] koja dobročinstva izkažuje. To je: Koi dobročinstva izkažuje, njemu se bude vu obilnoj meri povračalo. Vid. Luk. 6, 38.

[35] koi napaja, bude napojen, koi dobro čini, bude se njemu dobro včinilo.

[36] žitka tergovci, da potlam žitku cěnu nabiju, ili povekšaju.

[37] Ali: ..... tersi se, išče dopadnosti.

[38] koji se vu Boga ufaju.

29. Koi svoju hižu zmutčuje, [39] bude vetre za del imal, [40] i koi je bedak, bude mudroga suženj. [41]

30. Pravičnoga sad je življenja drevo: [42] i koi se za duše vzimlje, [43] je muder.

31. Ako pravičen na zemlji terpi, kuliko bolje nepobožnjak i grešnik. [44]

DEL XII.

1. Koi ljubi v-redu deržanje, [1] ljubi mudrost: koi pako merzi na pokaranje, je bedak.

2. Koi je dober, zadobi milošču od Gospona; koi se pako zanaša na svoja mišljenja, [2] hudobno baratče. [3]

3. Po hmanjici nebude se človek vtverdil, [4] a koren pravičneh nebude se zgibal.

4. Marljiva [5] žena je koruna svojega muža, ona pako, koja sramote vrědna čini, je kakti gnjiloča vu njegveh kostih. [6]

5. Misli pravičneh jesu pravica, tolnači pako nepobožneh jesu vkanljivost.

6. Nepobožneh reči strežeju na kerv, [7] vusta pako pravičneh budu nje oslobodila. [8]

---

[39] po vsevdiljnem nemiru, razsipnosti, pravdah itd.

[40] nebude nikaj pridelal.

[41] imetek takveh bedakov bude vu ruke mudreh došel, i onda bude moral bedak iz milošče mudreh živeti.

[42] sàd, dobra dela pravičnoga jesu kakti življenja drevo vu Raju (1 Moj. 2, 9: 3, 18), ar ona doprinašaju ne samo njim, nego takaj drugem nevmertelno življenje.

[43] nje dobavlja, k-Bogu vodi.

[44] Vu 1. listu svetoga Petra delu 4, redu 18. čteje se: ako se pravičen komaj zveliči, nepobožen i grešnik gde se bude skazal?

[1] koi se da voditi, opominjati.

[2] na svoja nagnenja, na svoju pametnost.

[3] koi čalarnošti zmišljava, takvoga on kaštiga.

[4] nebude imal stalne sreče.

[5] Ali: pridna, krěpostna žena.

[6] je mužu tak škodljiva, kak gnjile kosti.

[7] koji zasede kuju, ili: koji šetuju bližnjemu na življenje.

[8] vu pogibeli postavljene oslobadjaju po navukih, opomenkih.

7. Oberni nepobožnjake, i njih nestane, [9]) hiža pako pravičneh bude obstala.

8. Človek bude iž svoje vučenosti znan, [10]) koi pako je oholen, izpostavlja se zametavanju.

9. Boljši je siromak, koi je z-svojem zadovoljen, [11]) nego bahati, koi kruha strada. Cirkv. 10, 30.

10. Pravičen ima skerb za življenje svoje marhe: serdce pako nepobožnjakov je ljuto. Cirkv. 20, 30.

11. Koi svoje polje obdelava, bude z-kruhom zasitčen, koi pako je len, je naj bedasteši. [12])

Koi je ljubek [13]) vu vinskem družtvu, on vu svojem čverstem stanu ostavlja sramotu.

12. Nepobožneh želja je potverdjenje naj goršeh, [14]) koren pako pravičneh bude napreduval. [15])

13. Hmanjemu zaradi vustneh grehov približava se pogublenje, pravičen pako bude vušel stiski. [16])

14. Iz sada svojeh vust bude vsaki z-dobrem napunjen, [17]) i poleg dela njegveh ruk bude se njemu povračalo.

15. Bedaku vidi se njegov put taj pravi, koi pako je muder, posluša tolnače.

16. Norc svoju serditost sproti pokažuje, koi pako krivicu pregleda, je pameten.

---

[9]) kak da bi ti grešnike obernul, tak hitro njih nestane, njihova sreča. Kak da bi gdo ruku obernul, tak malo stalno je njihovo dobrogodjenje.

[10]) Primerom njegove vučenosti (mudrosti) hvali se človek.

[11]) koi si svoj strošek pridela.

[12]) ne samo něma nikaj za jesti, nego njemu menjka takaj pameti.

[13]) prijeten, dopaden, zabaven. Ali: koi se rad vu vinskem družtvu zaderžava, on . . .

[14]) zločesteh stvarih; . . . je obteršenje dobreh.

[15]) Pravični pako, i njihove dobre stvari budu vendar izvišene. Ali: nepobožni poželjuju mreže nesreče (oni hočeju vlovljeni biti) koren pako pravičneh bude doprinesel sàda.

[16]) Nepobožnjak vlovi se vu svojeh lastoviteh rečih; suprotivno pako praveden, istinski človek, vugne se pogibeli po svojoj zdravoj pameti.

[17]) koi mudro govori, bude obilnoga sàda delnik.

17. Koi govori, kaj zna, govori kaj je prav; koi pako laže, je vkanljiv svedok. [18])

18. Vnogi obečaju, i za tem nje meć dušnoga spoznanja prebada; [19]) jezik pako mudreh je zdravje. [20])

19. Istinska vusta věkom stalna obstaju: [21]) koi pako je prenagel svědok, plete laži z-jezikom. [22])

20. Vu serdcu oneh, koji zlo misliju, je vkanljivost: [23]) one pako, koji mir svetuju, sledi veselje. [24])

21. Pravičnoga nikaj nežalosti, kaj se goder njemu dogadja: nepobožni pako budu napunjeni z-zlem. [25])

22. Lažljiva vusta jesu Gospونu gnjusoba: koji pako věrno baratčeju, dopadaju se njemu.

23. Pameten človek zakriva vučenost: a serdce bedakov razodeva bedastoču.

24. Ruka jakeh [26]) bude gospoduvala, [27]) lena pako bude dači podveržena. [28])

---

[18]) koi ima svedočanstvo davati, pak to govori, kaj zna, on je svoju dužnost izpunil; suprotivno pako on, bilo iz kakvoga goder zroka, koi drugać govori, on neslědi pravicu i istinu, nego vkanljivost.

[19]) ako oni prenaglo, nepremišljeno, ali pak čisto kaj grešnoga jesu obečali. V. Mat. 20.

[20]) nepušćaju se vu prenaglo obečanje. Ali: nepremišljeni ferfravec je kakti prebadajuči meć, à mudreh jezik je ozdravlenje. Nepremišljeno govorenje, nepazeć na okolnosti i nazočne osobe, je bodec vu dušu oneh, na koje spada, suprotivno pako pokojno, premišljeno govorenje mudroga dobro godi, navlastito ako drugeh nepremišljenost i pak popravlja.

[21]) nad onem, kaj govoriju.

[22]) Svědok, koi nepremisli dobro, kaj svědoči, prepada vu lažljiva valuvanja, koja on, da posvedoći, z-novemi lažmi potverdjava.

[23]) Oni, koji od drugeh zla zmišljavaju, to navadno čine iz lastovite hasni, ali se oni vkanjuju vu svojeh računih, pokehdob same sebe načinjaju nesrečne.

[24]) Oni pako, koji drugem k-miru, to je: k-pravoj sreči i k-vsemu dobru pripomažeju, po tom vstanavljaju svoju lastovitu sreču, i vu tom nahadjaju zvirališče veselja.

[25]) Pravični vklanja se vu vseh dogodjajih božanski volji, on zna, da Bog vsa na njegvo dobro obrača, i zato nepogubiva pokoj serdca; nepobožen něma ovu batrivnost vu nesreči, i zato je dvojverstno nesrečen. Ali: Pravičnomu se nikaj zla nepripetča, nepobožni pako budu puni nesreče.

[26]) delavneh, posleneh, marljiveh. [27]) marljiv bude si imetek naspravil, i postane svoj gospodar. [28]) bude podložen.

25. Tuga vu serdcu človeka bude njega ponizila: ali po dobrem govorenju bude razveseljen.

26. Koi za volju svojega priatela [29] nemara za škodu, je pravičen, put pako nepobožneh bude nje vkanil. [30]

27. Vkanljivec nebude našel dobička: à imetek človeka [31] bude zlata vrědnost imal. [32]

28. Na putu pravice je življenje: bludni pako put pelja vu smert.

DEL XIII.

1. Muder sin kaže navuk otca: [1] koi pako je osmehavec, neposluša, kad se opomina. [2]

2. Iz sàda svojeh vust bude človek z-dobrem zasitčen, [3] duša pako oneh, koji zapovedi prekeršuju, je hmanja. [4]

3. Koi čuva svoja vusta, čuva svoju dušu, [5] koi pako vu govorenju je nepremišljen, njemu se bude zlo godilo.

4. Leni hoče, i neče, [6] delavneh pako duša bude vu obilnosti. [7]

5. Pravičen merzi na lažljivo govorenje, [8] nepobožen pako osramotčuje druge, [9] i sam bude osramotčen.

---

[29] bližnjega.

[30] Pravičen ne samo nezavdaje svojemu bližnjemu nikakvo zlo, dapače za volju svojega bližnjega nemara škodu sam terpeti: suprotivno nepobožnjak išče se z-kvarom svojega bližnjega obogateti, ali se bude vu svojem nakanenju vkanil; ar Bog nebude pušćal njegvu sreču stalnu obstati. Ali: Pravičen ravna svojega bližnjega na pravi put, put pako nepobožneh pelja vu bludnost.

[31] pravičnoga, marljivoga.

[32] Lov lenjakov bude prez napredka: pravičnoga, marljivoga pako človeka platča je bogatstvo.

[1] pokažuje njega vu činih.

[2] muder sin posluša navuke svojega otca, osmehavec pako nikakve opomenke.

[3] Vid. gore 12, 14.

[4] i zato dobiva zlo i nesreču, kakti posledicu toga. Ali; . . . nepobožneh poželenje je hmanjica (anda zato takaj dobivaju zlo.)

[5] od vnogeh grěhov i muk.

[6] je neodlučen, nikak se nemore na delo odpraviti, i zato ostaje vu potrebčini.

[7] poslen bude bogat.

[8] na ogovarjanje.

[9] po ogovarjanju.

6. Pravica čuva put nedužnoga, nepobožnost pako podkapa grešnika. [10]

7. Jeden vidi se biti bogat, pak vendar nikaj něma, à drugi se vidi biti siromak, pak vendar ima veliko bogatstvo. [11]

8. Človek odkupljuje svoje živlenje z-svojem bogatstvom; koi pako je siromak, nepodnaša grožnje. [12]

9. Světłost pravičneh razsvetčuje: světnica pako nepobožneh bude vgasnula. [13]

10. Med gizdavemi jesu vsevdilj svadje, koji pako vse z-tolnačom činiju, ravnaju se od mudrosti. [14]

11. Naglo skupspravljeno bogatstvo bude se pomenjšało: [15] koje se pako po malom z-rukami skup zbira, bude raslo.

12. Ufanje, koje se odvlači trapi dušu: ako pako dojde, kaj se želji, tak to je živlenja drevo.

13. Koi od kakve stvari z-zametavanjem govori, on se za budučnost zavežuje; koi se pako zapovedi boji, bude vu miru živel. [16]

Vkanljive duše [17] okolo bludiju vu grehih, [18] pravični pako jesu miloserdni, i smiluju se.

14. Zapověd mudroga je živlenja zvirališče, da se vugne smertnomu pogublenju.

---

[10] Pravičen hodi srečno, à nepobožen prepada vu nesreču.

[11] ni vsaki vsigdar onakov, kakvoga se zvana kaže.

[12] Bogat ima iz svojega bogatstva tu hasen, da on, ako se njegvo živlenje nahadja vu pogibeli, nje more odkupiti; siromak pako ima vekšu hasen, da se njegvo živlenje po plenanju i pregonih menje nahadja vu pogibeli, on anda je menje kakvoj nesreči izveržen.

[13] Sreča pravičneh je světlost (Job 18, 5), koja vsevdilj sveti, sreča nepobožneh je světlost, koja bude vgasnula.

[14] koji su odviš gizdavi, da bi na druge pazili, budu zmir vu nemiru živeli, koji pako vu slogi dragovoljno drugeh tolnače prijemlju, budu mudri, i od svadje oslobodjeni.

[15] kajti se takvo navadno krivičnem načinom skupspravlja.

[16] koi od kakve zapovedi z-zametavanjem govori, čini se krivca budučega suda božjega, koi se pako zapovedi boji, bude ovde i onde mir našel. (Ovak Beda Navučitel) Drugi: koi od koga z-zametavanjem govori, zavežuje se za potverditi ono, kaj govori, ali kakti očivesti lažec onó opozvati. Ali: koi reči (zapovedi) zametava, bude po zlu prešel, koi se pako zapovedi boji, njemu se bude naplatilo.

[17] koji drugem zasede načinjaju. [18] i vu nesreči.

15. Dober navuk [19] bude dal milošću, na putu zametavcev je prepast. [20]

16. Razumen človek čini vsa z-tolnačom: [21] koi pako je bedak, on razodeva svoju bedastoču.

17. Obznanitel nepobožnoga bude vu zlo prepal; věren pako poslenik je k s r e č i. [22]

18. Siromaštvo i sramota dohadja zverhu onoga, koi zapušća strahuvanje: koi pako pokaranje dragovoljno prijemlje, bude na čast podignjen.

19. Želja, ako se spuni, razveseljuje dušu: bedaki odurjavaju one, koji zlo bežiju. [23]

20. Koi se pajdaši z-mudrem, bude muder: koi je priatel bedakov, bude njim jednak postal. [24]

21. Grešnike preganja zlo, pravičnem pako budu se dobra vračala.

22. Dober ostavlja za odvetke sine i vnuke: [25] à grešnika imetek bude pravičnomu začuvan. [26]

23. Novo polje otcov doprinaša obilen sad: od drugeh pako bude krivično skupspravljan. [27]

---

[19]) A l i: Razum z-dobrotum.

[20]) Baratanja način zametavcev, koji neznajuče nepodvučaju, nego osmehavaju, doprinaša pogibeli i pogublenje. A l i: put zametavcev zrokuje boli.

[21]) z-razbornostjum. Ali: z-previdljivostjum. Pokažuje vu vsem tolnač i razum.

[22]) Koi po naručenju nepobožnoga opravlja njegve posle, i nakanjenje izpeljava, bude od Boga z-nesrečum kaštigan: koi pako je pravednoga, poštenoga človeka veren i praveden opravitel, on sebi i svojemu zapovedniku pripravlja sreču i dobrogodjenje.

[2]) Izpunenje poželenj vgadja čutenjam. Ovakvo poželenj izpunenje išćeju duhovnem načinom bedasti, i oni merziju na vse one, koji svoja poželenja zavuzdaju, i ogiblјeju se zla.

[24]) bude nesrečen.

[25]) Pravičen ostavlja svoj imetek detci i detce detci.

[26]) Krivično skupspravljeno blago nepobožnjakov navadno nema obstanka, niti stalnosti, nego se vre od lastoviteh ladavcov, ali od njihoveh odvetkov razprudi, i tak prehadja vu ruke vrednešeh ladavcov.

[27])) Z-onem, kaj se pravičnem načinom za del odvečtva dobiva, moči se je dobro zderžavati; ali vnogo puti biva, da prehadja vu ladanje oneh, koji vu nje nikakve pravice nemaju. A l i: Siromaku novo polje vnoga sada doprinaša;

24. Komu se šibe milo vidi, on odurjava svojega sina: koi pako ljubi njega, vsevdilj strahuje njega. Dole 23, 13.

25. Pravičen jě, i zasiti svoju dušu; terbuh pako nepobožneh ni nigdar sit.

DEL XIV.

1. Mudra žena zidje svoju hižu: [1]) nespametna vre zezidanu podira z-rukami. [2])

2. Koi po pravem putu hodi, i boji se Boga, zametava se od onoga, koi po nesramneh putih ide. [3]) Job. 12, 4.

3. Vu vustih bedaka je gizdosti šiba; [4]) vustnice pako mudreh čuvaju nje. [5])

4. Gde ni volov, onde jasle stoje prazne: [6]) gde pako je vnogo žitka, tam se vola moć očivesto pokažuje. [7])

5. Věren svědok nelaže, vkanljiv pako svědok napervodonaša laži.

6. Osmehavec išće mudrost, ali nju nenajde; razumnem je lehek navuk. [8])

à bogatstvo, gde krivica lada, nestane, znikne; to je: siromak ali kreposten, ako samo kakvu kerčevinu ima, more se dobro hraniti; krivičen pako bogatuš more svoje bogatstvo pogubiti, i na zadnje stradati.

[1]) nju podiže.

[2]) po činih svojeh i opravkih.

[3]) koi ide pravem putom, boji se Boga: koi ide krivem putom, zametava njega: to je: koi je dobroga deržanja, on je bogaboječi, à nepridnoga deržanja, je prez straha božjega.

[4]) to je: bedak nosi za svoje nespametno i oholno govorenje šibu (kaštigu) vu svojeh lastoviteh vustah. Ali: bedasto govorenje slědi kaštiga i skvarjenje.

[5]) od zla.

[6]) tam ni nikakvoga žitka, nikakov dohodek.

[7]) tam se je z-vnogemi voli delalo. Ali: gde se z-vnogemi voli dela, onde se vnogo žitka pridela. Koi nikaj netroši, on takaj nikaj nedobi. Gde ni delavcev vu Gosponovem vinogradu, onde ni nikakvoga obračanja.

[8]) Koi išće mudrost, nazvešćenu pako istinu zametava, navlastito kak nju sveta Cirkva, nevkanljiva Navučitelica, ljudem podeljuje, taj nebude našel mudrost, ravno zato, kajti nju neišće onde, gde se nahadja. Suprotivno pako razumnem, koji nju išćeju, gde se nahadja, bude lehko podvučenje.

7. Vstavi se bedastomu človeku naproti, i nezna vustnic razumnost. [9]

8. Razbornoga mudrost je spoznati svojega puta, [10] a nerazumnost bedakov je bludeča. [11]

9. Bedak se noruje z-grěhom: med pravičnemi pako bude se zaderžavala mìlošća. [12]

10. Serdce, koje je spoznalo bridkoču svoje duše, vu veselje njegovo nebude se mešal tudjina. [13]

11. Hiža nepobožneh bude se zaterla; prebivališća pako pravičneh budu cvěla.

12. Je' put, koi se človeku vidi pravičen, ali njegva poslednja peljaju vu smert. [14]

13. Med smeh bude se zmešala žalost, i poslednja veselja bude zavjela tuga.

14. Bedak bude od svojeh putov zasitčen; ali vnogo bolje dober človek. [15]

15. Nedužen věruje vsakoj reči, à pameten razmišljava svoje korake. [16]

Vkanljivomu sinu nebude se dobro godilo: muder pako sluga bude srečen vu svojeh delih, i njegov put bude raven postal. [17]

---

[9] Hočeš z-bedastem človekom govoriti, tak nikakve pametne reči nebu deš od njega čul. Ali: On nikakvo pametno govorenje nemore preseči.

[10] samoga sebe spoznati.

[11] gledeć na se. Ali: samoga sebe vkanjuvanje.

[12] Bedaku je igra naj vekše grěhe včiniti; pravični pako ostaje vu milošći, i haba se grehov. Drugi: Bedak tira norie z-grehom, pravičnomu pako jesu pobožni dragovoljni. Drugi drugać.

[13] Tak bridkoču, kak i veselje čuti naj bolje on, kojega se tiče.

[14] Nahadja se izlična mudrost, izlična krepost, izlična pobožnost, izlična zažganost, izlična pokora, koja se na očigled vidi prava biti; zato naj vu tom dugovanju vsaki na se dobro pazi, i naj se nezanaša na svoj sud, nego naj sledi sud svete Cirkve, ar kak veli Kristuš, jedina istina je, koja oslobadja od smerti

[15] Duhovnem načinom bedasti nahadja veselje vu svojoj krivičnosti, vnogo pako vekše veselje nahadja pobožni vu pravičnosti.

[16] dobro premišljava, kaj ima včiniti.

[17] bude vse izpeljal.

16. Muder boji se, i ogiblje se grěha, bedak pako preskoči, i derži se segurnoga.

17. Nesterpljiv [18]) bude zveršaval bedastoču, šegav pako človek je oduren. [19])

18. Nepametni budu za del imali bedastoču: a pametni budu čakali na vučenost. [20])

19. Hmanji budu ležali pred dobremi, i hudobni pred vratmi pravičneh. [21])

20. Vbogi bude takaj svojemu bližnjemu oduren; bogatuši pako imaju vnoge priatele.

21. Koi svojega bližnjega odurjava, greši, koi se pako vbogomu smiluje, bude blažen.

Koi věruje vu Gospona, ljubi miloserdnost.

22. Koji zlo činiju, bludiju: miloserdnost i istina [22]) doprinaša dobra.

23. Gde se vnogo dela, je obilnost: gde pako je naj više rečih, onde je navadno siromaštvo. [23])

24. Mudreh koruna je njihovo bogatstvo: [24]) Bedakov bedastoča je njihova nespametnost. [25])

25. Věren svedok oslobadja duše: [26]) a dvojjezični napervodonaša laži. [27])

---

[18]) Naglo serdit.

[19]) Koi se zbog kakvoga zbantuvanja kaže neterpljivnoga, ter se naglo razserdi, je bedak, koi pako potmajno misli na fantenje, je zvun toga odurjavanja vrěden.

[20]) tak vu bedastoči, kak i vu mudrosti je napredek.

[21]) Na zadnje bude vendar nadladala dobra stvar. Nepriateli dobrá budu onda pred nogami pravičneh poniženi ležali.

[22]) verno izpunavanje dužnostih, dobrote i pravičnosti. Ali: jeli nebludiju oni, koji zlo činiju, jeli něje miloserdnost i vernost pri oneh, koji dobro čine?

[23]) Koi vnogo govori, malo pako ali nikaj nedela, bude siromak. To se more prilagoditi takaj onem, koji od krěpostih i od božjeh stvarih vnogo govoriju, malo pako, ali nikaj nezveršavaju; ovakvi budu zmir slabi vu zuslužbah, ili: najmih.

[24]) zato, kajti se muder bogatstva dobro vživa, i tak dohadja k-poštenju i diki.

[25]) Nerazumnost bedakov bude z-bedastočum (z-sramotum, nesrečum, obšanostjum) korunjena.

[26]) doprinaša sreču.

[27]) zrokuje vnogo zla, pokehdob nedužno obtužene prehitava vu nesreču i kaštigu.

26. Koi se boji Gospona, bude jak vu zaufanosti, i njegva [28]) detca moreju se ufati.

27. Gosponov strah je zviraliśće življenja, da se vugne smertnomu skvarjenju.

28. Vu vnožini ljudstva zaderžava se kraljeva dika: gde pako je malo puka, je sramota za poglavara.

29. Koi je terpljiven, on se od velike lada razumnosti: koi pako je neterpljiven, on izvišava svoju bedastoču.

30. Tela življenje je zdravo serdce: nenavidnost pako je gnjiloča kostih. [29])

31. Koi vbogomu spočitava, on neopoštenuje njegvoga Stvoritela: on pako poštuje njega, koi se smiluje vbogomu. [30]) Dole 17, 5.

32. Nepobožen bude zbog svoje hmanjice zahitčen: pravičen pako ima pri svojoj smerti ufanje.

33. Vu serdcu razumnoga počiva mudrost; i vse nevučene podvuča on.

34. Pravica podiže ljudstvo: greh pako načinja puke siromaške.

35. Razumen službenik je kralju prijeten, nepriden pako bude počutil njegvu serditost.

DEL XV.

1. Krotek odgovor vtišuje serditost: oštro govorenje obudjuje ljutost. [1]) Dole 25, 15.

2. Jezik mudreh kinči znanost: [2]) iz vust bedakov izkipljuje bedastoča. [3])

---

[28]) Gosponova. Bog je obečal, da se on bude vzel ne samo za one, koji se njega bojiju, nego takaj za njihovu dětcu.

[29]) pokojna duša vnogo doprinaša k-zdravju tela; pohotnosti pako nje kvariju.

[30]) Siromaštvo i bogatstvo je od Boga, koi anda vbogoga zbantuje, on neopoštenuje istoga Boga, koi je odredil siromaštvo, i siromaka na svoj kip stvoril. (Job. 31, 13, 16.) Bog je takaj vsigdar siromake vu svoju osebujnu obrambu prijemal, i ljubil; njegov pako Sin, Ježuš Kristuš, pokehdob on vu siromaštvu je hotel živeti i vumreti, je siromaštvo zevsema odičil, i obožil.

[1]) Dokazi toga nahadjaju se vu 2 Kralj. 15. 3 Kralj. 12. 2 Kralj. 20, 18. 19. Sud. 8, 1—3.

[2]) Muder takaj mudrost lepo napervostavlja.

[3]) Bedak doisto napervostavlja svoju bedastoču z-vnogemi rečmi kakti iztekajuči zviranjek, ali očivesto z-praznemi i zmešanemi rečmi.

3. Gosponove oči na vsakem městu premišljavaju dobre i hmanje.

4. Vtažljiv jezik je življenja drevo, koi pako je razvuzdan, obteršuje duha. [4]

5. Bedak osmehava strahuvanje svojega otca, koi pako prijemlje pokaranje, bude spametneši postal.

Vu obilnoj pravici je naj vekša moć: mišlenja pako nepobožneh budu izkorenjena. [5]

6. Vu hiži pravičnoga je vnogo jakosti: [6] vu dobičku pako nepobožneh je zmutnja.

7. Vustnice mudreh budu razsejavale znanost, serdce pako bedakov bude razlučno. [7]

8. Aldovi nepobožneh jesu odurni Gosponu: zagovori pako pravičneh jesu vtažljivi. [8] Dole 21, 27. Cirkv. 34, 21.

9. Put nepobožnoga je pred Gosponom gnjusoba: koi sledi pravicu, ljubi se od njega.

10. Onomu, koi put življenja zapušća, njemu podvučenje čini se hudo: à koi pokaranja odurjava, bude vumerl. [9]

11. Pekel i pogublenje [10] je pred Gosponovemi očmi, kuliko bolje serdca človečanskeh sinov.

12. Pokvarjeni človek [11] neljubi onoga, koi njega kara, niti nejde k-mudromu.

---

[4] Mirovoljni i mir načinjajuči jezik doprinaša blaženi sàd ljubavi i sloge, razvuzdan pako, nepremišljen, nemir i svadje načinjajuči jezik zmutčuje, raztužuje i skanča lastovito i ljudsko duhovno življenje.

[5] Skem gdo više napreduje vu krěposti, stem više napreduje vu duhovnoj moči, stem obilneši sad doprinaša. Nepobožnjak nikaj nečini z-pravum močjum, i ovak vse njegvo tersenje i činenje na zadnje ostaje neizpunjeno.

[6] vu obstanku imetka.

[7] ar se bude nahadjalo vu bedastoči, bedastoču bude napervodonašalo.

[8] Vid. Ozee 6, 6. Izai. 1, 11. i sled. Aldov, kojega grešnik prez skrušenosti i pravoga obernenja doprinaša, nemore Boga pomiriti, dapače njega bolje razdražuje. Isti naj sveteši Aldov, kojega Mešnik vu stališu smertnoga greha vu našeh Cirkvah zveršava, donaša njemu prokletstvo, akoprem onem, za koje, i vu kojeh nazočnosti njega zveršava, je hasnovit.

[9] Koi greši, mora strahuvanje i kaštigu podnašati, ako pako nju zametava, prejde po zlu.

[10] mesto skvarjenja.

[11] Osmehavec.

13. Veselo serdce razveseljuje obraz; vu tugi serdca klone duh. [12]) Dole 16, 24. 17, 22.

14. Serdce mudroga išće podvučenje, vusta bedakov paseju se vu neznanosti. [13])

15. Vsi dnevi vbogoga jesu bridki: [14]) pokojna vest je kakti vsevdiljno gošćenje.

16. Bolje je malo z-Gosponovem strahom, nego veliki kinči, koji nezasitčuju. [15])

17. Bolje je z-ljubavjum pozvanomu biti na povertelje, nego z-merzenjem na pitano tele.

18. Serdit človek obudjuje svadje, koî je terpljiven, obudjene vtišuje.

19. Leneh put je kakti ternov plot, [16]) put pravičneh prez prečke.

20. Muder sin razveseljuje otca, a bedast človek zametava [17]) svoju mater.

21. Bedaku je bedastoča veselje: a razumen človek ide po svojem ravnem putu. [18])

22. Misli prez tolnača razperšuju se: gde pako je više tolnačnikov, potverdjavaju se.

---

[12]) Čini mlahavoga, ter tak obličaj tmičen. Zato opomina sveti Pavel Apoštol Fil. 4, 4. da budemo vsigdar veseli. Ali je takaj druga žalost, koja je iz Boga. (2 Kor. 7, 10.) Ovo je žalost zverhu grěhov z-ufanjem vu božansku miloserdnost, ova žalost je pravična, hvale vredna. Druga žalost je ovoga světa, ova izhadja iz zemeljskeh namenenj, ovo je žalost zverhu zgubička kakvoga vremenitoga dobra, ali zbog kakvoga vremenitoga zla, koje se neg samo suprotivnum voljum podnaša; i ova je napredku vu pravoj kreposti škodljiva.

[13]) Vusta i serdce bedaka hraniju se z-bedastočum.

[14]) Vsi dnevi siromaka jesu zbog pomenjkanja, koje podnaša, bridki, žuhki, ali njegva pokojna vest, koju ima, kajti je kreposten, ter se Boga boji, nadomešća njemu obilnoga stola.

[15]) Kinči à poleg njih nemir.

[16]) Leni vsigdi najde ternje, i nikaj nepodjimlje.

[17]) žalosti po svojem zločestem deržanju.

[18]) bludni puti bedastoče i zločinstva razveseluju bedaka; pravičen pako ostaje na pravem putu, i vu tom nahadja on svoje veselje.

23. Človeka veseli, kada kaj pove z svojemi vustmi, ali reć ob svojem času je naj boljša. [19])

24. Podvučen vidi živlenja put nad sobum, da se vugne naj glubšemu peklu. [20])

25. Gospon bude hiže gizdaveh porušil, medje pako vdovice bude potverdil. [21])

26. Hudobne misli jesu pred Gosponom gnjusoba: čisto pako govorenje bude kakti to naj lepše potverdjeno od njega. [22])

27. Koi sledi skupost, [23]) on načinja zmutnje vu svojoj hiži: koi pako odurjava dare, [24]) bude živel.

Po miloserdnosti i věrnosti [25]) budu grěhi izbrisani: po strahu pako Gosponovem ogiblje se vsaki zla. Dole 16, 6.

28. Pravičnoga serdce misli na pokornost: vusta nepobožneh budu puna zla. [26])

29. Gospon je od nepobožneh dalko proć: à molitve pravičneh bude posluhnul.

30. Očih světlost [27]) razveseljuje dušu, dober glas [28]) omasti kosti.

31. Vuho, koje pokaranja živlenja [29]) posluša, bude se oposred mudreh zaderžavalo. [30])

---

[19]) Vsakoga veseli svoje mnenje i tolnač očituvati, ali ni vsigdar k-okolnostjam prilagodno, kaj on odgovarja; ono pako, kaj se ob prigodnem času, i obstoječem okolnostjam prilagodno govori, je naj boljše.

[20]) put živlenja ide gore (za nebeskemi stvarmi) za mudroga, da se itd.

[21]) Vdovice svojšćinu (imetek) čini segurnu. Gizdavi jesu oni, koji štimaju, da njim ni potrebno božje obrambe; ovem se siromaška vdovica naproti postavlja, koja svoju batrivnost i pomoč jedino od Boga čaka, i nju takaj dobiva.

[22]) bude se njemu dopadalo.

[23]) dobiček.

[24]) koi se neda podmititi. To navlastito spada na sudce.

[25]) po činih miloserdnosti i pravičnosti.

[26]) Pravičen misli i govori pokorno od zapovědi; hudoben misli i govori vu nepokornosti zlo: Drugi: Razum pravičneh premišljava, kaj odgovarja: vusta. . . . .

[27]) priatelske oči.

[28]) dober poruček. Drugi: dobro ime.

[29]) hasnovite opomenke.

[30]) je i bude mudro.

32. Koi odhitava strahuvanje, zametče svoju dušu: koi se pako pokaranjam povdaje, je ladavec svojega serdca. [31]
33. Gosponov strah vuči mudrost: a za poniznostjum sledi dika.

DEL XVI.

1. Človeka opravek je dušu pripraviti: à Gospon ravna jezik. [1] Dole red 9.
2. Vsi človečanski puti jesu pred njegvemi očmi odkriti: Gospon prevaguje duhe. [2] Dole 20, 24: 22, 2.
3. Odkri [3] Gosponu tvoja dela, i tvoje misli budu se ravnale. [4]
4. Gospon je vsa zaradi samoga sebe [5] načinil, takaj nepobožnoga k–hudomu danu. [6]
5. Vsaki oholen je gnjusoba pred Gosponom: akoprem bude ruka z–rukum sklopljena, [7] nebude nedužen.

Početek dobroga življenja je pravicu činiti: [8] i ona je Bogu prijetneša, nego kervotočne aldove alduvati.

6. Z–miloserdnostjum i istinum [9] bude krivica odkupljena, i vu Gosponovem strahu bude se (človek) zla ogibal. Gore 15, 27.

---

[31] Drugi: je Gospon svojega serdca, more svojem nagnenjam i poželjenjam hasnovitu silu včiniti.

[1] Človek more dokončke načinjati, ali Bog ravna jezik i čin. Človek misli, a Bog odlučuje.

[2] Po putih človečanskeh; razmevaju se zvunjska činenja. Človek vidi i spoznaje činenja, ali ne vsigdar duha i nakanenje, iz kojega bivaju. Zato človek višeputi derži svoje činenje za pravo i dobro, akoprem pred Bogom ni takvo, kajti iz skrovne samoga sebe ljubavi, ali ljudih dopadanja, preštimanja, itd. je zverşeno. Zato naj se nigdo nederži za pravičnoga, nego naj se bojì božjega suda. V. 1 Kor. 4, 3. 4.

[3] Izruči, alduj. [4] budu izpeljane. [5] na svoje odičenje, na očituvanje svojeh lastovitostjah.

[6] za sudnji dan. Takaj hudobne, od kojeh je Bog previdel, da budu hotonce grešili, akoprem bi dobro bili mogli včiniti, je Bog stvoril, tak da se nad njimi bude njegva pravica očituvala.

[7] akoprem se budeš vadljal, nebude .... Drugi: akoprem jeden drugomu bude pomagal. Drugi: akoprem bude sledelo pokolenje za pokolenjem. Drugi drugač. V. gore 11, 10.

[8] Zapovedi božje obderžavati. V. Mat. 19. 12.

[9] vernostjum, pravičnostjum. V. Jan. 1, 14. 17.

7. Kada se Gosponu budu dopali puti človeka, bude takaj njegve nepriatele na mir obernul. [10])

8. Bolje je malo po pravici, nego vnogo blaga po krivici.

9. Človečansko serdce napervo si stavlja svoj put, ali Gospon ravna njegve korake. G o r e r e d 1.

10. Vu vustnicah kralja je božji odgovor, [11]) njegva vusta nebudu vu sudu bludila. [12])

11. Vagna tegota i vaga jesu podveržena Gosponovomu sudu: [13]) takaj vsi vagni kameni vu vrečici jesu njegvo delo. [14])

12. Gnjusoba jesu kralju vsi, koji hudobno baratčeju, ar po pravici potverdjava se kraljevska stolica.

13. Kralju dopadaju se pravične [15]) vustnice: koi govori, kaj pravo je, bude obljubljen.

14. Ljutost kralja je smerti nazvěstitel, ali muder človek bude nju vtišil.

15. Kraljev vesel obraz daje živlenje: i njegva milošča je kakti pozni deždj. [16])

16, Pribavi si mudrost, ar ona je boljša od zlata, i pridobi si razumnost, ar ona je preštimaneša od srebra.

17. Pravičneh put vugiblje se zlu: on čuva svoju dušu, koi se derži svojega puta. [17])

18. Gizdost ide pred skrušenjem, à oholen duh pred porušenjem.

19. Bolje je z-krotkemi [18]) poniženomu biti, nego z-gizdavemi deljiti plene.

---

[10]) krěpostno, Bogu dopadno živlenje pomiruje nepriatele.

[11]) ar on je namestnik božji. Zato dobivaju kralji, kakti Mešniki i Proroki svoje pomazanje i posvetčenje od Boga, da postaneju z-verhunaravskum moćjum oboruženi na zveršavanje svoje težke službe.

[12]) na kuliko on Bogu i njegvem zapovedjam ostane věren.

[13]) anda naj bude pravična.

[14]) Sudi on. Tergovci na istoku navadno nosiju za pojasom okol sebe vu mošnjah kamenje za vagati. [15]) istinske, pravedne.

[16]) kakti oblak poznoga (kesno dohadjajućega) deždja, koi za plodnost je zevsema potreben, i vu Palestini vu Sušcu i Travnu navadno pada. V. 5 M o j. 11, 14. J o b 29, 23.

[17]) koi na pravem kreposti putu obstaje.

[18]) D r u g i: z-poniznemi.

20. Vu reči vučenomu bude se dobro godilo: [19] i koi se ufa vu Gospona, je blažen. [20]

21. Koi je vu serdcu muder, bude razumen imenuvan, i koi je vu govorenju vugoden, bude jošće više dobil. [21]

22. Vučenost je onomu, koi nju lada, živlenja zvirališće: navuk nespametneh je bedastoča. [22]

23. Serdce mudroga podvuča njegva vusta, [23] i njegvem vustnicam bude pridalo dragotu. [24]

24. Dobrovredjene [25] reči jesu meda setje: (one jesu) sladkoča duše, i zdravje tela. [26] Gore 15, 13. Dole 17, 22.

25. Je put, koi se vidi človeku pravi, ali njegva poslednja peljaju vu smert. Gore 14, 12.

26. Človek, koi dela, sebi dela, ar njegva vusta njega k–tomu priganjaju. [27]

27. Človek nepobožen kopa zlo, i na njegveh vustnicah je goruči ogenj. [28]

28. Opak človek načinja svadje, i jezičljiv razdvaja poglavare. [29]

29. Krivičen človek vabi svojega priatela, [30] i vodi njega na put, koi ni dober.

30. Koi z–vupertemi očmi misli na zlo, grizuć svoje vustnice bude hudobnost zveršil.

31. Starost, [31] koja se nahadja na putu pravice, je koruna dike puna. [32]

---

[19] koi je prikladen vu govorenju.

[20] Prikladen more kakov posel dobro zveršiti, ali on se more blažen imenuvati, ako se nezanaša na svoju prikladnost, nego se vu Boga zaufa.

[21] sàdov iz svoje mudrosti.

[22] bedastoča je zvirališće skvarjenja.

[23] mudrost serdca čini, da se mudro govori.

[24] i iz njegveh vustnic dobiva se podvučenje.

[25] priatelske.

[26] okrepljujuče za telo i dušu.

[27] glad priganja k–delu, sila čini človeka poslenoga.

[28] Nepobožnjak išće zlo, načinja hotonce svadje (red 28), i njegve reči jesu kakti goruči ogenj, koi povsud vsa skančajuć okolo sebe požira.

[29] Vuhobajavec razdružuje priatele.

[30] napelja svojega bližnjega.

[31] sedi lasi.

[32] nju stigavaju pravični i krepostni.

32. Boljši je terpljiven, nego jak človek, i koi nad sobum gospoduje, je bolji od predobitela varašov.

33. Kocke metčeju se vu naručaj: ali Gospon nje razdeljuje. [33]

DEL XVII.

1. Boljši je suh zalogaj z-veseljem, nego puna hiža kervotočneh aldovov [1]) z-svadjum.

2. Muder sluga bude gospoduval nad bedastemi sinmi, [2]) i med bratmi bude razdeljil odvečtvo. [3]) Cirkv. 10, 28.

3. Kak se srebro vu ognju, i zlato vu peči zvedja, ovak Gospon zvedja serdca. [4])

4. Hmanji pokori se krivičnomu jeziku, [5]) i vkanljivec podlaže se lažljivem vustnicam. [6])

5. Koi zametče vbogoga, spočitava njegvomu Stvoritelu, i koi se veseli nad porušenjem drugoga, nebude prez kaštige ostal. Gore 14, 11.

6. Koruna stareh jesu sini sinov, i dika sinov jesu njihovi otci.

7. Za bedaka nepristojiju se složne reči, niti za poglavara lažljive vustnice. [7])

---

[33] Kocku (sreču) nam delji Gospon.

[1]) puna gošćenj po aldovih. Po doveršeneh zahvalneh aldovih jesu se deržala gošćenja. V. gore 15, 16.

[2]) bude od hiže gospodara za pazitela zverhu bedasteh sinov postavljen. Ali: zverhu sina, koi čini sramotu.

[3]) Po smerti hiže gospodara razdeljuje imetek med brate; ali takaj sam dobiva del kakti brat. Ov izgovor vuči, da mudrost ima vekšu cenu, nego slobošćina i bogatstvo. V. Cirkv. 10, 28.

[4]) po ognju nevolj i suprotivšćin. V. Cirkv. 2, 5.

[5]) čini, kaj mu zločest človek svetuje.

[6]) koje njega vučiju, kak more druge vkanjuvati.

[7]) laž, veli poganinski mudroznanec Aristoteles, je zloča sužnjev. Anda jako nepristojna je bila prisega za gerčke kralje pri zastuplenju kraljevske stolice, da budu vsigdar istinu govorili. Štima se pako, da ova prisega je bila vpeljana onda stoperv, kada vu gerčki zemlji vse dobro deržanje na tuliko je bilo prepalo, da stara navada Gerkov lagati je postala občinska zloča, koja je bila vse versti stališa, spola i dobe ljudi vu gerčki zemlji prevzela.

8. Ono, kaj se željno čaka, je prijetno kakti dragi kamen, [8] kam se goder takov oberne, razumno baratče. [9]

9. Koi (drugeh) pregreške zakriva, išće priatelstvo: koi drugać govori, nego je bilo govorjeno, razdvaja združene [10]

10. Pri mudrem već hasni pokaranje, nego pri bedaku sto vudarcov.

11. Hmanji išće zmir svadje, [11] ali nemilostiven Angel bude proti njemu poslan. [12]

12. Bolje se je zestati z-medvedicum, kojoj jesu odteti mladi, nego z-bedakom, koi se zanaša na svoju norost. [13]

13. Od hiže onoga, koi dobro z-zlem povrača, nebude odstupila nesreča. Rim. 12, 17: 2 Tesal. 5, 15: 1 Petr. 3, 9.

14. Koi vodu odpušća, je početnik svadje: [14] i pervlje nego vu osramotenje vpadne, naj zapusti sud.

15. Koi opravičuje hudobnoga, i obsudjuje pravičnoga, obodva jesu Bogu odurni. Izai 5, 23.

16. Kaj hasni bedaku, bogatstvo imati, pokehdob nemore kupiti mudrost? [15]

Koi svoju hižu preveć visoko zidje, išće podertinu, i koi se ogiblje podvučenju, opadne vu nesreču.

17. Koi je priatel, ljubi vsigdar: i brat spoznaje se vu stiski.

---

[8]) željno dugovanje je kakti dragi kamen vu očih poželjujućega.

[9]) da nebude vkanjen vu svojoj želji. Ov izgovor more se prilagoditi želji za božjem kraljestvom, koje imenuje se gjungj. Koi vu sebi čuti želju za nebeskem kraljestvom, on dobro pazi, da vsigdar tak baratče, da vu svojem ufanju nepostane vkanjen.

[10]) koi falinge ali zbantuvanja sebi ali drugem zavdana zamuči i oprašća, zderžava priatelski zavez, koi pako falinge razglašuje i neoprašća, raztergava priatelstva zavez.

[11]) punte, osavlanja.

[12]) Bog bude hudoga angela na njegvo kaštiganje poslal.

[13]) pogibelneše je pušćati se z-bedakom sebe iznašajućem, nego z-razdraženum divjum zverjum.

[14]) koi vodu z-ljudskem kvarom spušća na svoje polje, dohadja z-svojemi susedi vu pravde. (V. Moj. 26, 20.) Ovakov pako naj se neda na sud zvati, kajti bi mogel odonud z-osramotčenjem oditi, nego se z-zbantuvanem naj dobrovoljno pogodi.

[15]) k-čemu je kupovna cěna vu rukah bedaka? jeli morebiti, da si kupi mudrost? vendar mu k-tomu menjka razuma (prikladnosti).

18. Bedak pleska z-rukami, kada za svojega priatela postane poruk. [16])

19. Koi nesloge snuje, ljubi svadje: i koi izvišuje svoja vrata, išće podertinu. [17])

20. Koi je spačenoga serdca, nebude nikaj dobra našel: i koi prevrača jezik, [18]) prepadne vu zlo.

21. Bedak je na svoju sramotu rodjen: ali niti otec němore nad bedakom veselje imati.

22. Veselo serdce čini cvetuču starost: žalostni duh kosti posuši. Gore 15, 13. 16, 24.

23. Nepobožen [19]) jemlje dare iz naručaja, [20]) da put pravice preverne.

24. Na obrazu razumnoga sveti se mudrost: oči bedakov bludijn do krajov zemlje. [21]) Cirkv. 2, 14: 8, 1.

25. Bedast sin je otcu na serditost, à na žalost materi, koja njega je porodila.

26. Ni dobro [22]) pravičnomu škode načiniti, niti poglavara zbantuvati, [23]) koi pravično sudi.

27. Koi vu svojem govorenju meru derži, je vučen i muder, i preštimanoga duha je vučen človek. Jak. 1, 9.

28. Takaj bedak, ako bude mučal, bude za mudroga deržan, i za razumnoga, ako svoje vustnice skupstisne.

---

[16]) Človek prez pameti mahom pruži ruku na obèčanje, i postaje poruk za drugoga.

[17]) Vrata svojeh vust (V. Šolt. 140, 3. Mik. 7, 3.) z-naglem i svadljivem suprotgovorenjem odpira.

[18]) koi sumljivo, dvojjezičljivo govori.

[19]) krivičen sudec.

[20]) dare, koje on, koi hoče podmititi, zakriva vu svojem naručaju.

[21]) muder človek ima miren, seguren pogled, à bedak ima nemirnoga, nestalnoga, i zmir iz jednoga na drugo mesto zbrivajučega pogleda.

[22]) zlo je.

[23]) zbantuvati zaradi pravice.

DEL XVIII.

1. Koi se hoče odlučiti od priatela, išće k-tomu priliku: on bude vsigdar spočitavanja vreden.

2. Bedak neprijemlje reči mudrosti, ako njemu nepoveš, kaj njemu vu serdcu obhadja.

3. Nepobožen, kada vu glubljinu grěhov dojde, zametava to: ali njega sledi sramota i obšanost. [1]

4. Reči iz vust (m u d r o g a) človeka jesu kakti gliboka voda: i zvirališće mudrosti je kakti potok, koi se razleva. D o l e 20, 5.

5. Ni dobro na osobu nepobožnoga vnogo paziti, da bi se na sudu od istine [2] odstupilo.

6. Vustnice bedaka mešaju se vu svadje, i njegva vusta obudjuju karke. [3]

7. Vusta bedaka jesu njegvo pogublenje: i njegve vustnice jesu skvarjenje njegve duše.

8. Reči dvojjezičljivoga vidiju se nedužne, ali one sižeju tja do serdca. [4]

Lenoga obalja strah: ženčaste duše budu stradale. [5]

9. Koi je nemaren i len vu svojem delu, je brat onoga, koi svoje delo razteplje. [6]

---

[1] Kada nepobožnjak grěhe na grěhe kupi, obtverdjuje svoje serdce vu hmanjici, zametava vse opomenke i prepise, i postane nezvračljivi betežnik, kojega nasleduje vekivečna sramota i obšanost.

[2] od pravice.

[3] Vustnice bedaka doprinašaju svadje, i njegva vusta pozivaju vudarce (po njegvem bedastem govorenju iz svadje poradja se tučenje).

[4] Ako človek posluša ogovorljivca, ali prišeptljivca, bi človek štimal, da po vse dobro misli; da hoče tebi, hoče drugomu, od kojega govori, hasneti; vidi se braniti krepost i věru. Medtem toga on škodi tebi, pokehdob pri tebi obudjuje hman sumlje proti drugomu, škodi onomu, od kojega govori, pokehdob napada na njegvo poštenje, škodi samomu sebi, pokehdob ljubav bližnjega vražuje.

[5] bojazljivi, mehkoga, ženskoga serdca i deržanja ljudi odtežeju se od dela, i prepadaju vu siromaštvo.

[6] lenem i razsipnikom jednako se godi, jeden i drugi obogča.

10. Gosponovo ime je naj jakši turen: k-njemu se vteče pravičen, i bude izvišen. [7]

11. Imetek bogatuša je varaš njegve jakosti, i njega obdaje kakti čversti zid. [8]

12. Čovečansko serdce izvišava se predi, nego se skruši: i predi nego še odiči, ponizuje se. Gore 11, 2. Cirkv. 10, 15: 11, 6,

13. Koi predi odgovarja, nego čuje, pokažuje, da je bedak, i osramotčenja vrěden.

14. Čoveka duh podpira njegvu slaboču; duha pako, koi je nagle serditosti, gdo bude mogel podnesti? [9]

15. Razumno serdce bude vu ladanju mudrosti, [10] a vuho mudroga išće vučenost. [11]

16. Dar čoveka razširjava njemu put, i njemu pred poglavari načinja prostor. [12]

17. Pravičen samoga sebe pervi obtužuje: dojde njegov priatel, i on bude njega zvedjal. [13]

18. Kocka vtišuje pravde, i med mogučnemi takaj razsudjuje. [14]

---

[7] Gospon je kakti nepreobladljiva tverdjava, vu kojoj pravičen išće i najde svoje vtekališće suprot svojem nepriatelom, i je suprot vsem njihovem navalenjam izvišen i občuvan. Po vtekanju razmeva se ovde želja za oslobodjenjem, ter zveršeno i zaufano podlaganje Bogu.

[8] Nepobožen bogatuš neufa se vu Boga, nego vu svoje blago i bogatstvo.

[9] Ako je duh močen, jak čovek more vsako telovno zlo podnesti; ako je pako duh slab, i vu vsakoj naj menjši priliki vužge se na serditost, nemore nikaj podnesti, i takaj drugem je nepodnesljiv.

[10] Kajti razumen čovek bude se tersil svoju znanost vsakem danom povekšati i razširiti.

[11] po navukih.

[12] priškerbi njemu pristup, prihod. Na istoku nigdo nedohadja pred velikaše prez darov. V. 1 Kralj. 9, 7. — Pred Boga nigdo nemore dojti, koi sebi po darih ljubavi ni pripravil puta. V. Mat. 25, 34—36.

[13] Ako pravičen fali, valuje svoju pomenjku, i spoznaje se za grěšnika; dojde njegov priatel, on bude njega jošće bolje zvedjal, da more njega na pravi put dopeljati. Grešnik naj spozna i valuje svoje grěhe, onda naj ide k-svojemu priatelu, Spovedniku, da on njega jošće bolje zvedja, i na pravi put vodi. Drugi: Tužitel vidi se imati prav, doklam njega obtuženi neopovergne, ili od suprotivnoga neobsvědoči, ter tak njegve tužbe za netemeljite pokaže.

[14] Ako se kakva pravda ni mogla rešiti, da se vendar dokonča, hitale se jesu kocke, i one jesu odlučile, navlastito ako stranke, med sobum pravde vodeče, jesu bile moguče.

19. Brat, koj se od brata pomaže, je kakti čversti varaš: [15]) i (n j i h o v e) pravde jesu kakti zasunji varaša. [16])

20. Človek bude z-sàdom svojeh vust napunjen, i kaj iz njegveh vustnic izhadja, bude njega zasitilo. [17])

21. Smert i življenje je vu oblasti jezika: koji njega ljubiju, budu njegov sàd jeli. [18])

22. Koi je našel dobru ženu, našel je dobro: [19]) i on bude razveselenje prijel od Gospona. [20])

Koi dobru ženu istira, [21]) istira dobro: koi pako derži lotrišku, je bedak i nepobožen. [22])

23. Vbogi bude z-milemi prošnjami govoril: a bogatuš bude njemu tverdo odgovarjal. [23])

24. Človek, koi je drag vu družtvu, bude vekši priatel nego brat. [24])

---

[15]) Ako med brati, varašćani, lada sloga, tak je njihova hiža, njihov varaš, kakti jaka tverdjava.

[16]) dobri sudi, oštra sudbena pravica, mudri tolnači, zasunuju varaše, i prečiju nepriatelom vuhod. V u Z i d. Brati, koji se razdvajaju, jesu tverdokorneši, nego čversti varaš, i njihove karke jesu kakti zasunji ključenic. Naj boljši priateli postaju više puti nepomirljivi nepriateli.

[17]) V. g o r e 12, 14; 13, 2. Človeka sreča visi od njegvoga govorenja. On bude preštimavan ali zametavan, srečen ali nesrečen, kak najmre njegva vusta dobro ali zlo govoriju.

[18]) Oni, koji ljubiju jezik, i radi govoriju, budu sàd svojega govorenja, najmre: dobro ali zlo, življenje ali smert prijeli.

[19]) pomočnicu vu podnašanju priteščic ovoga življenja, i vu zadoblenju vekivečnoga življenja.

[20]) i on bude zvirališčе pravoga veselja vu njoj zadobil.

[21]) po razpitanju.

[22]) ako žena tverdokorno vu nespokorjenju obstaje. Vu suprotivnem dogodjaju, kaže keršćansku čut, ako njoj oprašća.

[23]) Oholnost i tverdo serdce jesu navadno z-bogatstvom zjedinjena; ali se nahadjaju takaj prevzetni prosjaki, koji nas na zlovoljnost više nagibljeju, nego perveši.

[24]) Človek, koi vu družtvu pravu ljubav izkažuje, je vekši priatel, nego pravi brat, koi takvu ljubav neizkažuje.

DEL XIX.

1. Boljši je siromak, koi vu svojoj priprostoči hodi, nego bogatuš, koi svoje vustnice prevrača, pak je bedast. [1]

2. Gde ni spoznanja duše, ni dobro: [2] i koi prenaglo hodi, popikne se. [3] Dole 21. 16.

3. Bedastoča človeka zvrača njegve korake: [4] i njegvo serdce ljuti se proti Bogu. [5]

4. Bogatstvo povnožava priatele kruto jako: od siromaka odstupljuju takaj oni, koje je imal.

5. Krivi svedok neostane prez kaštige: i koi laži govori, nebude vušel. [6] Dan. 13, 61.

6. Vnogi poštuju osobu mogučega, [7] i jesu priateli onoga, koi dare delji.

7. Siromaškoga človeka odurjavaju njegvi brati, [8] i njegvi priateli, jesu takaj daleko od njega odstupili. Koi se samo na reči zanaša, nebude nikaj imal.

8. Koi pako je pameten, ljubi svoju dušu: i koi občuva razumnost, bude dobro našel. [9]

---

[1] Bolje je siromakom biti, pak istinski govoriti i činiti, nego bogatomu biti, pak lažljivo govoriti i baratati; ar on je mudreši i k-zadnjemu srečen, zadnji pako bedak i na posledku nesrečen.

[2] koi nema izkustva, spoznanja i razmišljavanja, takvomu se negodi dobro.

[3] koi naglo, nepremišljeno baratče, prepada vu greh, nesreču.

[4] čini, da se na krivi put povdaje. Ali: da opadne.

[5] i morguje proti Bogu, kak da bi on bil kriv, akoprem si je sam svoje nesreče krivec.

[6] naj on bude jošće tak šegav: i akoprem nebude od ljudih odan, tak vendar sudu božjemu nebude vušel. Bog više puti nje vre i na ovem světu kaštiguje. Kak imamo peldu vu obtužitelih Zuzane. Dan. 13.

[7] Darežljivoga. Darežljivi brojiju vsigdar vnogo priatelov — ali malo istinskeh. Oni su priateli samo za volju svoje hasni i koristi.

[8] po bratih moreju se ovde takaj bližnji rodjaki razmevati.

[9] koi samo na lěpe reči pazi, bil on navučitel ali vučenik, ostane prez napredka; koi pako je muder, išće lestor ono, kaj duši pravu hasen doprinaša. On čuva pravu razumnost, i samo tak nahadja dobro.

9. Krivi svedok neostane prez kaštige: i koi laži govori, bude poginul.

10. Za bedaka nepristojiju se radosti: niti za slugu gospoduvati zverhu poglavara. [10])

11. Človeka razumnost spoznaje se iz njegve terpljivnosti: njegva dika je krivice [11]) pregledati.

12. Kak je oroslana ručanje, tak je takaj kralja serditost: i kak je rosa na travi, tak je njegov jasni obraz. [12])

13. Bedast sin je žalost [13]) otca, i kakti krov, čes kojega zmir precurjeva, je svadljiva žena.

14. Hiža i bogatstvo dobiva se od roditelov, pametna pako žena jedino od Gospona. [14])

15. Lenost doprinaša spanje, i nemarna duša bude stradala. [15])

16. Koi obderžava zapovedi, čuva svoju dušu: koi pako svoj put zapušća, [16]) bude vumerl.

17. Koi se smiluje vbogem, on vu zajem posudjuje Gosponu: [17]) i on bude njemu posudjeno i pak povernul.

---

[10]) Po oveseljenju razmevaju se ovde nasladna razveselenja, ali: načini, to je: sredstva takva si priskerbeti. Ov celi red to hoče reći: nigdo ni prikladen nad drugemi gospoduvati, koi ni kader svoje pohotnosti, ili: strasti na vuzdi zderžavati — ali: vsaki se naj bolje nahadja vu okolnostjah, koje njevomu stališu jesu primerne, poleg izgovora Sirakovoga sina: za osla je kerma, palica i terh — za slugu hrana, strahuvanje i delo.

[11]) njemu zavdane.

[12]) Kak ručanje oroslana splaši vse zverine vu pušćini, ravno tak serditost kralja one, koji njega obstiraju.

[13]) nesreča.

[14]) ar mudrost i krěpost, koja jedino človeka načinja srečnoga, dobiva se samo od Boga. — Gospon je, koi mužu daje ženu jednake čudi. Odtud izpeljavaju sveti Otci, Navučiteli svete Cirkve, da katoličanski muž naj nigdar nevzimlje nevěrnu ali krivovernu ženu za tovarušicu; i suprotivno katoličanska žena nevěrnoga ali krivovernoga muža za tovaruša, kajti ni moguče, da vu takvem hižnem zakonu bi mogla (kak opažuje sveti Ambroz) prava sloga i privolenje ladati.

[15]) lenost slabi, preči poslenost, i neposlena duša mora stradati. Ov izgovor preteže se na vremenitu i duhovnu poslenost.

[16]) koi zapušča, nemara za zapovedi.

[17]) koi je miloserden, on ne samo posudjuje Gosponu, nego dapače njemu na obilen zajem daje; ar Bog povrača ono, kaj se vbogem daje, ne jednoverst, nego njemu povrača vnogoverstno. (Bazil.)

18. Strahuj svojega sina, nepogubi ufanje: [18]) njega pako vmoriti, naj nebude nakanenje tvoje duše.

19. Koi je neterpljiven, bude škodu terpel: otme pako kaj z-silum, kvar bude dvojverst. [19])

20. Poslušaj tolnać, i primi podvučenje, da budeš na tvojem posledku muder. [20])

21. Vu serdcu čoveka je vnogo mislih: ali Gosponova volja bude obstala. [21])

22. Vbogi človek je miloserden: i boljši je vbogi nego lažljiv človek. [22])

23. Gosponov strah pelja k-živlenju: i (človek) bude se znašel vu obilnosti prez velike nesreče. [23])

24. Lenjak skriva svoju ruku pod pazuh; i nju neprinaša k-svojem vustam. [23]) Dole 26, 15.

25. Ako se bije nepobožnjak, tak bedak [24]) bude mudreši: ako pako pokaraš mudroga, bude razmel pokaranje. [25]) Dole 21, 11.

26. Koi bantuje otca, i preganja mater je sramoten i nesrečen. [26])

27. Sinko, neprepusti poslušati navuk, i vučeno govorenje naj nebude tebi neznano. [27])

---

[18]) njegvoga poboljšanja.

[19]) Vu Žid. Koi se jako razserdi, bude škodu terpel (mora kaštigan biti, da se poboljša), ar ako mu pomoreš, tak mu i pak budeš moral pomoči. (Odpustiš njemu kaštigu, tak se nebude poboljšal, dapače tvoje zaterpljivosti bude i pak potreben.)

[20]) na koncu živlenja. Drugi: vendar jednoć; ali: teda negda.

[21]) Človek načinja tolnače, ali kaj Boga hoče, to biva.

[22]) Boljši je bogec, koi ima dobro serdce, nego bogatuš, koi doisto obeča, ali neda.

[23]) Bogaboječi nebude vu greh prepal.

[24]) Lenjak jemlje si komaj časa i truda za jesti, nego ruke prekrižene derži pod pazuhom (postavlja svoje ruke vu krilo).

[25]) Nečemurni nepobožnjak (Vu Žid. Vėre osmehavec) nebude po kaštigi poboljšan, ali drugi menje hmanji bedak, more po kaštigi nepobožnjaka na nesreču sebi napervo stoječu opazljiv, ter poboljšan postati.

[26]) Pri razumnem je moči z-pokaranjem više opraviti, nego pri osmehavcu z-vudarci.

[27]) Ovakov sin osramotčuje samoga sebe, svojega otca, i ves svoj rod.

28. Krivičen svědok osmehava sud: i vusta nepobožneh požiraju krivicu. [28])

29. Osmehavce čaka sud: i bedakov tela budu kladivci tukli. [29])

DEL XX.

1. Iz vina izhadja nečistoča, à iz pijanšćine halabuka; gdogoder vu tom nahadja veselje, nebude muder. [1])

2. Kak je ručanje oroslana, tak je grožnja kralja: koi njega razdraži, greši proti svojoj duši. [2])

3. Človeku je dika, odružiti se od svadjih: vsi pako bedaki mešaju se vu nje na svoju sramotu [3])

4. Lenjak ni hotel zbog zime [4]) orati: po letu anda bude prosil, ali se njemu nebude dalo. [5])

5. Kakti gliboka voda je tolnać vu serdcu človeka: ali muder človek bude njega van zajimal. [6]) Gore 18, 4.

6. Vnogi ljudi imenuju se miloserdni: ali věrnoga človeka gdo bude našel? [7])

---

[28]) Vu Žid. Sinko, neposlušaj rěči, koje bi mogle tebe od mudrosti odvernuti.

[29]) pije grěhe kakti vodu (Jan. 15, 16.) navlastito krivi svědok, koi laži i ogovore napervodonaša na skvarjenje svojega bližnjega.

[30]) Akoprem Bog više puti odvlači kaštigu, ona vendar nezaostane.

[1]) Pijanšćina zapelja vu nečistoču, obudjuje karke i svadje (V. dole 23, 29. Efez. 5, 18.) Navadno biva, da vitez vu pilu, je vitez vu bedastoči.

[2]) proti svojemu živlenju, pokehdob nje vu pogibel postavlja.

[3]) Koi se od svadjih more zderžati, kaže svoju jakost vu krotenju svojeh pohotnostjah.

[4]) Vu Palestini orje se i seje vu zimi, koja vendar ni tak oštra kak pri nas.

[5]) Lenjak ogiblje se delu, anda se svojvoljno prehitava vu siromaštvo, i potom odvrača od sebe ljudi na tuliko, da njega nigdo niti vu vremenu obilne žetve nemiluje.

[6]) človečansko serdce je vu svojeh tolnačih i nakanenjih neizmerno, kak i gliboka voda, ali muder, koi ima ljudih spoznanje, pregleda nuternja človeka, i naj skrovneša postavlja na světlo.

[7]) Vnogi ljudi hočeju zbog svoje dobrote hvaljeni biti, ali kuliko njih je, koji danomu obečanju věrni ostajeju, koji su zaisto ne samo z-rečmi nego ta-

7. Pravičen, koi vu svojoj priprostoči hodi, bude srečnu detcu za sobum ostavil. [8])

8. Kralj, koi sedi na stolici suda, razperši z-svojem pogledom vse zlo. [9])

9. Gdo more reči: moje serdce je čisto, ja sem prost od grěha. [10]) 3 Kralj. 9, 46: 2 Par. 6, 36. Cirkv. 7, 21: 1 Jan. 1, 8.

10. Dvojverstna vaga, i dvojverstna měra: obodvoje je gnjusoba pred Gosponom. Gore 11, 1. Dole red 23.

11. Děte spoznaje se iz njegvoga tersenja, jeli njegva dela jesu čista i pravična. [11])

12. Vuho, koje čuje, i oko, koje vidi, obodvoje je načinil Gospon. [12])

13. Neljubi senj, da te neobterši siromaštvo: odpri svoje oči, i budeš z-kruhom zasitčen [13])

14. Vsaki kupec veli: to nevalja, to nevalja, à kada odide, onda se hvali. [14])

15. Zlato i vnožina dragoga kamenja, i velike cěne posudje jesu vučene vustnice. [15])

---

kaj z-činom dobrotivni. Ali: koji su věrni pomočniki vu sili? Drugi: Vnog ljudi imenuju se dobrotivni, i zaisto jesu; ali redki jesu, koji bi vse zapovedi božje věrno obderžavali.

[8]) Ova izreka preteže se na obečanje božje 2 Moj. 20, 6, gde Bog onem, koji njega ljubiju, je obečal smiluvanje tja do jezernoga kolena.

[9]) Ovde se govori od ladavca, koi sudbene pravde sam pregleda, on bude sudce i tužitele vu medjah svoje dužnosti zderžaval.

[10]) Ovde govori Salomon od takve čistoče dušnogą spoznanja, koje se nikakve pomenjke, dapače nikakve kerhkoče krivca nespoznaje, kakva se med ljudmi nenahadja. V. 1 Jan. 1, 8.

[11]) Nagnenja deteta očituju kakov buduć bude človek.

[12]) Anda čuje i vidi Bog vse, niti se nigdo pred njim nemore skriti. V. Šolt. 93, 9.

[13]) Salomon odgovarja od lenosti. Lenost, veli on, vodi k-bogečkoj palici, koi je marljiv i delaven, nebude stradal.

[14]) da je dobro kupil. Kupec je višeputi ravno tak krivičen, kak i prodavec. On kudi robu, da nju za ležešu cěnu kupi, i kada je nju splatil, smeje se nad svojum šegavostjum.

[15]) Koi razborno i razumno zna govoriti, ima vsega vu obilnosti.

16. Vzemi opravu onomu, koi je za tudjega poruk postal: i za stranjskoga vzemi od njega zalog. [16]) Dole. 27, 13.

17. Človeku je sladek z-lažmi pridobljen kruh, ali potlam budu njegva vusta z-peskom napunjena. [17])

18. Misli budu po tolnačih potverdjene: i boji moraju se z-dobrem ravnanjem [18]) voditi.

19. Z-onem, koi skrovnosti razodeva, i z-prevarum obhadja, i svoje vustnice razteže, [19]) nedruži se. [20])

20. Koi svojega otca i svoju mater kune, [21]) njegva světnica bude oposred tmice vgasnula. [22]) 2 Moj. 21, 17: 3 Moj. 21, 9. Mat. 15, 4.

21. Odvečtvo, za kojem se gdo od početka pašći, [23]) na posledku bude prez blagoslova. [24])

22. Nereci: ja hoču zlo povernuti: čakaj na Gospona, i on bude tebe rešil. Rim. 12, 17: 1 Tesal. 5, 15: 1 Petr. 3, 9.

23. Pred Gosponom je gnjusoba dvoja vagna težina: krivična vaga ni dobra. Gore red 10. Gore 16, 2.

24. Gospon ravna korake človeka: gdo pako iz med ljudih more svoj put spoznati? [25])

---

[16]) Ovde je i pak odgovarjanje od poručanstva, kak gore 6, 1—6: 11, 15: 17. 18. Po stranjskeh razmevaju se vu občinskom oni, za koje gdo poruk postaje.

[17]) Z-lažjum i vkanljivostjum pridobljeni kruh od kraja ide doisto sladko vu tek, ali na koncu přesede. Drugi po kruhu lažih razmevaju nasladnosti i prepovedana veselja ovoga življenja.

[18]) z-razmišljavanjem.

[19]) koi je berbotljivec i prilizavec.

[20]) Vu Žid. Koi skrovna očituje, kani od drugeh zlo govoriti; z-onem, koi svoje vustnice odperte derži, nepačaj se.

[21]) kleti ovde znamenuje tuliko, kakti zlo govoriti, ali zlo činiti.

[22]) njegva sreča bude njega ostavila vu naj vekši potreboči (takaj vu smertni sili); světlost je pelda sreče. V. Job 18, 6. Drugi: nedojde do tretjega kolena.

[23]) Imetek, koi se hitro z-velikum poželjivostjum, skupostjum, po krivici je skupspravil.

[24]) bude ravno tak hitro nestalo, nedojde do tretjega kolena.

[25]) Jedini Bog more človeka na putu zveličenja čes vse prečke prepeljati. Človek nepozna ov put, i vsigdar zabludi prez božanske pomoči. V. Jer. 10, 23. Tob. 4, 20. Šolt. 36, 23.

25. Svete požreti, [26] i zagovore nazad vzeti, [27] je pogublenje človeka.

26. Muder kralj razperšuje hudobne, [28] i zverhu njih podiže odičeni obladanja luk. [29]

27. Človečanska duša je světnica Gosponá, [30] koja vsa skrovna terbuha [31] zvědja.

28. Miloserdnost i istina čuvaju kralja: i po dobrotivnosti potverdjava se njegva stolica. [32]

29. Mladencov veselje je njihova jakost: i dostojnost stareh je seda glava.

30. Černjavke [33] zbrisavaju zlo, i vudarci, koji vu nuternja tela prehadjaju.

DEL XXI.

1. Kraljevo serdce je vu Gosponovi ruki kakti vod napelavanje: on bude nje, kam goder bude hotel, nagnul. [1]

2. Človeku vidi se vsaki put pravi: Gospon pako vaga serdca. Gore 16, 2: 20, 24.

3. Miloserdnost i pravicu činiti, dopada se Gosponu bolje, nego aldovi.

---

[26] nje preganjati, porobiti. Solt. 13, 4: 34. Habak. 1, 13: 3, 14.

[27] Drugi: i potlam zagovori odobriti. To je: Bogu od poroba zagovorne aldove načinjati. Vu sveteh stvarih prenagliti se, je človeku na skvarjenje (zagovore prenaglo, nepremišljeno načinjati.) Sud. 11. i potlam po včinjenem zagovoru premišljavati, jeli je prav včinjeno, i kak bi se moči zagovora rešiti.

[28] nje od sebe odganja, odlučuje. Vu Žid. izvejava. [29] dično oblada njihovu hudobnost. Vu Žid. i nje z-kolom potere, nje neizprosljivo pogubi. V. 1 Kor. 2, 11.

[30] Ovde se duša prispodablja světnicum, koja človeku vu vseh njegveh posluvanjih napervo sveti i njega vodi.

[31] serdca; vsa, koja vu človeku napervodohadjaju. V. Kor. 2, 11.

[32] ljubav podložnikov je naj jakša straža za kralja.

[33] čutljive telovne kaštige.

[1] Vodotoki, ili: vodotečine pri Židovih jesu bile od velike hasni. Ova prilika, kak najmre Bog svoju višnju oblast zverhu ladavcev ovoga světa zveršava, je zevsema primerna. Kak se najmre vode po skopaneh jarkih, potokih, jezerih i zviranjkih je mogla napeljati, kam gdo je hotel, ravno tak nagiblje Bog serdca poglavarov na hasen podložnikov, kam on hoče.

4. Napuhnjeno serdce čini prevzetne oči: svěčnica nepobožneh je grěh.

5. Misli pridnoga doprinašaju vsigdar obilnost: vsaki pako leni je vsigdar vu siromaštvu.

6. Koi skupspravlja bogatstvo z-lažljivem jezikom, [2]) je čalaren i nezdušen, [3]) i bude vu smertne zanjke naletel.

7. Hudobneh roblenja budu nje dole zvlekla, [4]) pokehdob nesu hoteli včiniti, kaj je prav.

8. Spačeni človeka put je tudji: koi pako je čist, njegvo delo je pravo. [5])

9. Bolje je sedeti vu kutu na krovu, [6]) nego z-svadljivum ženum, i vu občinski hiži. Dole red 19. Dole 25, 24.

10. Duša hudobnoga poželjuje zlo: [7]) ona se nebude smiluvala svojemu bližnjemu.

11. Kada osmehavec bude bijen, nerazumen bude mudreši postal: i ako bude za mudrem hodil, bude znanje zadobil. Gore 19, 25.

12. Pravičen skerbi se za hižu hudobnoga, kak bi hudobne od zla odvernul. [8])

13. Koi na krić vbogoga zatišće svoje vuho, bude takaj sam kričal, i nebude posluhnjen.

14. Skroven dar vtišuje serditost, i prikaz vu naručaj [9]) naj vekšu ljutost.

---

[2]) po prevari.

[3]) kajti si prazno ufanje načinja, pokehdob ovakvo blago i bogatstvo něma blagoslova.

[4]) iz njihove sreče, i vu nesreču prehitila.

[5]) Koi opake, spačene misli goji, čini krivo, koi je čistoga serdca, on takaj čini dobro. Vu Žid. opaki je put (baratanja način človeka), koi je z-grehom obteršen; nedužen pako je praveden vu svojem činenju.

[6]) Na istoku jesu krovi ravni, i na oveh krovih jesu više puti vu kutih hižurke naredjene.

[7]) bližnjemu naškodeti.

[8]) Pravičen, od ljubavi genjen, premišljava, kak bi mogel hižu hudobnoga na pravi put dopeljati. Vu Žid. Pravičen premišljava hižu hudobnoga (jemlje si nju za opominajuću pěldu), kak se hudobni sami prehitavaju vu nesreču. Drugi drugać.

[9]) Prikaz, koi se razserdjenomu skrovce vu naručaj vtice, vtišuje . . .

15. Pravičnomu je veselje včiniti to, kaj je prav, strah pako onem, koji krivicu činiju.

16. Človek, koi je od puta navuka zabludil, bude vu skupčini goliatov prebival. [10])

17. Koi ljubi goščenja, bude vu pomenjkanju: koi ljubi vino i tusta, [11]) nebude obogatel.

18. Mesto pravičnoga bude dan nepobožen, à krivičen mesto pravednoga [12])

19. Bolje je prebivati vu pustoj zemlji, nego z-svadljivum i serditum ženum. Gore red 9. Dole 25, 24. Cirkv. 25, 23.

20. Poželenja vrěden kinč i olje je vu stanu pravičnoga, à nespameten človek bude nje razprudil. [13])

21. Koi slědi pravicu i miloserdnost, bude našel življenje, pravicu i diku.

22. Muder je zavjel varaš jakeh, i zaterl moć, vu koju se je zanašal. [14])

23. Koi čuva svoja vusta i svoj jezik, občuva svoju dušu od stiske. [15])

24. Oholen i prevzeten imenuje se bedakom, [16]) koi vu serditosti zveršava svoju oholnost. [17])

---

[10]) vu zboru peklenskeh strašil.

[11]) Zborne jestvine. Drugi: masti, ali mazila; ar na istoku pri goščenjih jesu se potrebuvala mazila, koja su drage cěne bila: zato ovoga reda znamenuvanje je: koi goščenja derži, bude obožal.

[12]) Pravičen bude rešen od suprotivščin, i mesto njega mora nje podnašati nepobožnjak, koi nje po svojeh zločinstvih je zaslužil. Ovak obrača previdnost božanska više puti: pobožen, kojega hočeju pogubiti, ogne se, à hudobni opadne vu jamu, koju pod drugem je kopal.

[13]) Muder čuva, i ima pripravu vina i olja vu svojem stanju, à bedak razsipava.

[14]) Mudrost je jakša nego telovne moči, zato vu boju opraviju dobri tolnači više, nego oboružene čete, šeregi.

[15]) ar koi svoje govorenje ima vu svojoj oblasti, ogne se vnogem svadjam, nepriatelstvu i nenavidnosti.

[16]) Vu žid. osmehavcom.

[17]) Vu žid. koi od serditosti prevzet baratče.

25. Želje vmarjaju lenoga, ar njegve ruke nesu nikaj hotele delati. [18])

26. Cel dan želji i poželjuje: koi pako je pravičen, daje, i nebude prestal. [19])

27. Aldovi nepobožneh jesu gnjusni, kajti se iz grehote alduju. [20]) Gore 15, 8. Cirkv. 34, 21.

28. Lažljiv svedok bude poginul: človek, koi je pokoren, bude od obladanja govoril. [21])

29. Hudoben človek z-nesramnem obrazom potvèrdjava to svoje: koi pako je praveden, poboljšava svoj put. [22])

30. Proti Gosponu ni mudrosti, ni razumnosti, niti tolnača. [23])

31. Konj pripravlja se za dan boja: Gospon pako podeljuje obladanje. [24])

DEL XXII.

1. Dobro ime je boljše nego veliko bogatstvo, i dobrohotnost je zverhu zlata i srebra. [1]) Cirkv. 7, 2.

---

[18]) Leni zmir želji imati, ali k-ničemu nemore dojti, kajti samo pri želji obstaje, à netersi se dobiti ono, kaj želji.

[19]) Leni nemore si zadosta željeti, à pravičen nemore zadosta darežljiv biti, ov bude poleg vse darežljivosti dosta imal, on pako bude vu siromaštvu ostal. Skupi nemore si zadosta željeti, darežljivi nemore zadosta davati.

[20]) to je: kajti se iz odtetoga, krivičnem načinom dobljenoga imetka načinjaju.

[21]) Človek, koi se podlaže zapovedjam, bude istinu govoril, njegvo govorenje bude obladalo, nedužnomu na korist, zločincu na kaštiganje. Drugi: bude vekom govoril.

[22]) Hudoben je nesramen, i ostaje vu zlu: pravičen pako, ako fali, prijemlje podvučenje, i poboljša se.

[23]) da bi se odredjenjam božanskem suprotivno moglo činiti. Drugi: vu prispodablanju k-Gosponu.

[24]) Po konju razmeva se vsake fele oružje. Ali dober izhodek boja nevisi samo od dobroga oboruženja, nego navlastito od pomoči božje.

[1]) dobro prijetnomu, preštimanomu, obljubljenomu biti. Dobro ime je ono, koje se temelji zverhu prave krěposti; ovo dobro ime, dober glas predpostavlja se vsemu bogatstvu. Ništarmanje muder negledi pri svojeh činih na dober glas, ali prijetnost ljudih, dapače se boji oveh, kajti on, ako se njemu ova iz-

2. Bogatuš i siromak zestajeju se: [2]) Gospon je obodva stvoril. [3]) Dole 29, 23.

3. Razumen vidi zlo, [4]) i skriva se: [5]) nerazumen prehadja mimo, i terpi škodu.

4. čednosti platča je strah Gosponov, bogatstvo, i dika, i življenje. [6])

5. Na putu spačenoga je oružje i meči: [7]) koi pako čuva svoju dušu, ogiblje se daleko od njih. [8])

6. Prirečje je: ako se mladenec je privčil k-svojemu putu, tak od njega takaj kada ostarne, neodstupi. [9])

7. Bogatuš gospoduje nad siromakom, i koi jemlje na posudbu, je suženj onoga, koi njemu vu zajem je posudil.

---

kažuje, potom dohadja vu pogibel pogubiti naj vekše dobro, najmre: poniznost. Takaj, ako se pripetča, da se on zbog věrnoga izpunjavanja svojeh dužnostjah nedopadnosti i osmehavanju ljudih izvèrže, zna on tak pri dobrem, kak i pri zlem glasu Bogu služiti, kak vuči sveti Pavel Apoštol 2 Kor. 6, 8. pokehdob ni vsigdar moguče Bogu služiti, i ljudem se dopasti. Gal. 1, 10.

[2]) na světu; i to po mudreh odlukah božanskeh.

[3]) Bogatuš i siromak vidiju se, veli sveti Auguštin, med sobum vu suprotivnosti stati; ali jeden drugoga potrebuje. Bogatuš je stvorjen za siromaka, à siromak za bogatuša.

[4]) nesreču.

[5]) i vugne se. Drugi: razumen vidi zla posledja zločinstva, i to mu služi na opomenek; nerazumen, nepremišljen, nepazljivi stoperv po lastoviti nesreči biva pameten.

[6]) Čednost, poniznost je temelj věre, i obskerbljuje čoveka zevsemi duhovnemi dobri i vekivečnem življenjem. Drugi: Bog je poniznosti obečal platču. — Trapljenja jesu višeputi naša naj vekša srěča, ar po njih se poboljšava naše serdce, i ona jesu početek božjega straha, od kojega naša vezdašnja i buduča srěča visi.

[7]) Vu žid. ternje i zanjke.

[8]) Put hudobneh je pun oružja i mečov, iz jedne strani, pokehdob po njem hodi, da svojemu bližnjemu z-rečmi i činmi naškodi, à z druge strani, pokehdob njegovo grešno življenje je zvi, rališče njegveh muk. Koi se zresno skerbi za svoje dušno zveličenje, čuva se izebrati takov pogibelen put, koi vu skvarjenje pelja.

[9]) Kaj se mladenec vu mladosti navči, toga se vu starosti derži.

8. Koi seje krivicu, bude žel nesreču, i šiba njegve serditosti [10]) bude njega skončala.

9. Koi je na miloserdnost nagnjen, [11]) bude blagoslovljen: ar on je od svojega kruha dal vbogomu. [12]) Cirkv. 31, 28.

Koi dare daje, zadobi obladanje i diku; [13]) ali dušu oneh, koji nje prijemljeju, otimlje.

10. Izegnaj osmehavca, i z-njim odide svadja, i prestaneju pravde i psovanja.

11. Koi ljubi čistoču serdca, bude zbog dragote svojeh vustnic imal kralja za priatela. [14])

12. Gosponove oči čuvaju znanje, [15]) reči pako krivičnoga budu zaveržene. [16])

13. Leni veli: vani je oroslan, ja bi mogel sredi vulic skončan biti. [17])

14. Vusta tudje žene [18]) jesu gliboka jama, na koga se serdi Gospon, bude vu nju opal. [19])

---

[10]) šiba božanske serditosti, koju si on priredjuje.

[11]) človek, koi ima dobro oko, to je: koi nevolju svojega bližnjega z-dobrotivnem okom gledi.

[12]) on delji z-njim, kaj si je on z-trudom priskerbel; ali: on sebi vtergava, da more vbogem deljiti.

[13]) koi podmitčuje.

[14]) koi je istinit, i skazljivost odurjava. — Koi se neprilizava, ter je nedužnoga življenja, takvomu se budu kralji zaufali, i njihov tolnać izkali.

[15]) čuvaju pravičnoga od zabludjenja.

[16]) Misli i govorenje hudobnoga bude spačeno.

[17]) Lenjak vidi pogibel i prečke, gde nikakveh ni. Takaj vu duhovneh poslih napervostavlja si lenjak neprilike i prečke, kojeh ni, i boji se, gde se nikaj nema bojati. Molenje, postenje, krotenje hman nagnenj, ostavlanje grešneh navad, derži lenjak za dela, koja nadhadjaju človečanske moči, akoprem onem, koji spoznavaju pomoć milošće božanske, jesu lehka, kak to pokažuju vnogoverstne pelde razlučne dobe stališa i spola ljudih, koji su ovakva dela zveršavali, i jošće zveršavaju. Ovi i oni jesu mogli, zakaj takaj ja nebi mogel? rekel je sveti Auguštin, kada se je istinski k-Bogu obernul.

[18]) kurve, V. gore 2, 16. reči, prilizavanja, i zapeljavanja načini.

[19]) Bog kaštiguje grěha z-grěhom. Zapeljive reči razvuzdane žene jesu spodobne gliboki jami, iz koje se človek nemore tak lehko van zvleči, ako se jednoć je dal vloviti.

15. Bedastoča je čversto privezana k-serdcu detčaka, ali šiba strahuvanja bude nju izegnala. [20])

16. Koi vbogoga obteršuje, da bi svoje bogatstvo povnožal, bude sam bogatešemu dal, i bude stradal. [21])

17. Nagni svoje vuho, i poslušaj mudreh reči: primi pako dobro k-serdcu moj navuk! [22])

18. on bude za te lep, ako njega vu svojem serdcu budeš shranil, i on se bude po tvojeh vustnicah obilno razleval: [23])

19. da tvoja zaufanost bude vu Gospona: zato takaj jesem njega tebi danas pokazal! [24])

20. Nut, ja sem njega tebi trojverstno [25]) izpisal po mišlenjih [26]) i znanju:

21. da bi tebi pokazal, kak stalne jesu reči istine, i kak imaš odgovoriti onem, koji tebe jesu poslali. [27])

22. Nečini sile siromaku zato, kajti je siromak; i potrebnoga neobteršuj med vratmi: [28])

23. ar Gospon bude sudil njegvu pravdu, i bude stiskal one, koji njegvu dušu stišćeju. [29])

---

[20]) Detetu nikaj bolje ni prirodjeno, kak svojvoljnost; koi neče strahuvati detcu, neče dobru detcu imati.

[21]) Siromak se obteršuje, da obogati; bogatomu se daje, da pomenjkanje terpi. — Obteršenje siromaka k-tomu služi, da se na vekšu poslenost obudi, i da tak bogat postane: suprotivno pako bogatuš postane siromak, ako se njegvo bogatstvo povekšava, ter se po tom na razsipnost i razvuzdanost napelja.

[22]) Ovde se započimlje drugo odelenje starešega zbora Salamonoveh prirečjah.

[23]) to je: ako ti rad od njega budeš govoril.

[24]) Od zaufanosti vu Boga visi vsa sreča ovoga živlenja. — Ništarmanje iz Salomonoga napervostavlanja, koje on od nje načinja, biva očivesto, da ova zaufanost ni tak lehkoga kaj, kak si človek napervopostavlja.

[25]) to je: vnogoverstno.

[26]) Drugi: po tolnačih.

[27]) koji tebe k-meni v-navuk jesu poslali. Ali: da moreš odgovoriti onem, koji k-tebi pošiljaju; tebi pitanja postavljaju; tebe za tolnać pitaju.

[28]) na sudu, ali vu poslih i tergovini: ar med vratmi na tergu jesu se deržali sudi.

[29]) bude nje z-onem istem zlem pohadjal, koje oni jesu včinili siromaku. Vu Žid. i bude porobil one, koji njemu jesu dušu porobili.

24. Nepriateli se z-človekom serditosti podverženem, niti nepajdaši se z-človekom jadovitem:

25. da se morebiti nenavčiš njegve pute, [30]) i priliku nedobiš svoju dušu spačiti. [31])

26. Nepačaj se z-onemi, koji si vu ruke sižeju, [32]) ter se pri drugeh ponudjaju za poruke: [33])

27. ar ako nemaš šćem povernuti, zakaj bi se vu pogibel postavljal, da bi se tebi iz spalnice pokrivalo vzelo. [34])

28. Neprekoračuj starinske medje, koje tvoji otci jesu postavili. [35])

29. Jesili videl človeka vu svojem delu hitroga? On bude stal pred kralji, à ne med onemi, koji jesu prostoga stališa. [36])

DEL XXIII.

1. Kada se budeš sel, da bi z-poglavarom jěl, marljivo pazi, kaj se bude pred te postavilo: [1])

2. i nastavi si nož na svoje gerlo, [2]) ako imaš svoju dušu vu svojoj oblasti. [3])

---

[30]) da neprimeš njegov življenja način. Seneka mudroznanec veli: sumuntur a conversantibus mores.

[31]) da nedojdeš vu pogibel grešiti, ar z-človekom serditosti povdanem lehko se dospeva vu svadje.

[32]) nepremišljeno.

[33]) V. gore 20, 16.

[34]) Zakaj bi tak bedast bil, i sebe poleg svojega siromaštva vu pogibel postavljal, da bi moral tvoje naj potrebneše dugovanje vu zalog dati. Vu Žid. zakaj bi ti moral pušćati, da se tebi iz pod tebe postelja vzeme.

[35]) nepremešćuj medje kamen (5 Moj. 19, 14: 27, 17. Job 24, 21.): Derži se vu stvarih věre i dobroga deržanja onoga, kaj Otci i Navučiteli svete Cirkve jesu vučili, i jošće vučiju.

[36]) on bude vu kraljevsku službu prijet.

[1]) Nedaj se po zborneh jestvinah na nemertučljivost napeljati! Pazi takaj na vsa govorenja i pitanja, koja se tebi postavljaju. Premisli dobro, da pred oblastnikom sediš.

[2]) čini si, zavdaj si silu: misli, da imaš nož na svoje gerlo nastavljen, da se nahadjaš vu pogibeli življenja.

[3]) Vu Žid. ti si nastavljaš nož na gerlo, ako si preveć pohlepen (ako tvoju želju za jelom nemoreš zderžati).

3. Neželji si od njegveh jestvin, kajti pri njem je lažljiv kruh. [4])

4. Netrudi se, da bi obogatel, nego svojoj razumnosti postavi měru. [5])

5. Nepodigaj tvoje oči k-bogatstvu, koje nemoreš imati: ar ono si bude načinilo kreljuti kakti orli, i bude proti nebu odletelo. [6])

6. Nejedj z-nenavidnem [7]) človekom, i nepoželjuj njegveh jestvin:

7. ar on sudi od neznaneh stvarih ravno kakti gatal i razlagavec senj:

On bude tebi rekel: jedj i pij, ali njegvo serdce ni z-tobum. [8])

8. Jestvine, koje si jel, budeš zbluval: i tvoje lěpo govorenje budeš zgubil. [9])

9. Negovori vu vuho nespametneh: [10]) ar oni budu zametavali, kaj budeš z-tvojem govorenjem vučil.

10 Nedotekni se medjih maleh: [11]) nestupi na polje sirot:

11. ar njihov rodjak [12]) je mogučen, [13]) i on sam bude njihovu pravdu proti tebi razsudjuval.

---

[4]) Nepoželjuj izborne jestvine velikašev, ar one jesu vkanljive i pogibelne, kajti napeljavaju na nemertučljivost, i betege zrokuju.

[5]) po oveh rečih odgovarjamo se od skuposti i šegavoga šalenja — jedno i drugo obudjuje nenavidnost.

[6]) Netersi se za blagom, koje nemoreš zadobiti; ako za njim šetuješ, tak odleti iz pred tebe z-orlovemi perutmi. Budi zadovoljen z-svojum srečum, z-onem, kaj tebi je moguče stignuti; išćeš već, tak se zahman trudiš.

[7]) zajedno skupem. Poleg Žid. koi ima hudobno oko, i broji zalogaje vu vustih.

[8]) kakti gatal, koi nezna budučnost, ter vendar tak govori, kak da bi nju znal, ravno tak bude ovakov nenavidni, koi te je pozval, tebe zmir nudil: jedj, pij, vgadjaj teku, ali mu nejde iz serdca. Drugi: kak gatal govori od stvarih, koje nezna, od gladneh let, skupeh vremen, koja imaju nadojti; ravno tak se nenavidni zabavlja pod obrokom z-sumnjivostjum, i tebi nikaj nevušći, akoprem te zmir priatelski nudi. Vu Žid. ar doklam vu svojem serdcu računa stroške na jestvine potrošene, govori tebi: itd.

[9]) kaj si pojel, to tebi bude preselo, ar to ti njemu budeš moral skupo platiti: i ovak bude tvoja hvala i vljudnost zahman ostala.

[10]) tverdokorneh zametavcev božanskeh istin.

[11]) nebantuj siromakov imetek. Vu Žid. nepremeščuj stare medje.

[12]) njihov nedužnosti branitel, njihov Odkupitel. Primerom zakona (4 Moj. 35, 19), imal je naj bližnješi rodjak vmorjenoga tu dužnost nad sobum, da se je moral zbog njegve smerti fantiti.

[13]) sam Bog je taj.

12. Tvoje serdce naj prime navuk, i tvoja vuha govorenje znanja. [14])

13. Nestegni strahuvanje od deteta, ar ako nje vudriš z-šibum, nebude vumerlo. [15]) Gore 13, 24. Dole 29, 15. Cirkv. 30, 1.

14. Vudriš ti nje šibum, tak oslobodiš njegvu dušu od pekla. [16])

15. Moj sinko! ako tvoje serdce bude mudro, moje serdce bude se z-tobum raduvalo: [17])

16. i moji bubreki budu od veselja poskakuvali, kada tvoje vustnice, kaj je prav, budu govorile. [18])

17. Tvoje serdce naj nehlepi za grešniki, [19]) nego vu Gospodnovem strahu [20]) sprevadjaj celoga dana:

18. ar ti budeš k-poslednjemu imal ufanje, i vu tvojem nadejanju nebudeš vkanjen. [21]) Dole 24, 1.

19. Poslušaj moj sinko, i budi muder, i ravnaj svoju dušu na put. [22])

20. Nebudi pri gošćenjih pijancev, niti pri ožiranju oneh, koji meso skupznašaju, da bi jeli: [23])

---

[14]) Nezadovolji se stem, da bi ti ovo podvučenje samo poslušal, nego nje takaj vu serdce primi, i dobro premišljavaj.

[15]) kak to vnogi nespametni roditelji štimaju, koji nečeju svoju dětcu strahuvati, boječi se, da njoj ovo strahuvanje bi moglo na zdravje škodeti.

[16]) od vekivečne smerti i skvarjenja.

[17]) gdo more na dobrem zaderžavanjem sina vekše veselje i radost čutiti, kak ravno otec. — On vidi radostna posledja svojeh ljubljeneh opomenkov, kakti naj vugodneši sàd svojega skerbljivoga odkojenja.

[18]) govorenje stoji više puti mesto činenja.

[19]) grešnikom nevušćiti znamenuje tuliko: po njihoveh peldah dati se napeljati, ali od njihove sreče i dobrogodjenja dati se preslěpiti.

[20]) netersi se čine grešnikov naslěduvati, da bi takaj ti, ako se morebiti oni vidiju biti srečni, ravno tak srečen mogel postati, kak oni jesu, nego obstoj věrno vu božjem strahu, vu věri, i krěposti.

[21]) ovak budeš ti na smerti ufanje (vekivečnoga naplatčenja) imal.

[22]) ravnaj tvoja činenja poleg navuka, kojega od mene jesi prijel.

[23]) koji jestvine skupznašaju, da se skupa goste. Starinska vrěmena je bila ta navada, da se pri skupneh gošćenjah jesu skupznašale jestvine; dan današnji skup se zmetčeju penezi. Vu Žid. nenahadjaj se med pijanci, niti pri oneh, koji svoj život trošiju (po razvuzdanosti pod nikaj metčeju.) — Ogiblji se oneh ljudih, koji svoje veselje nahadjaju vu jelu i pilu, i čuvaj se vsake prekorednosti vu jelu i pilu.

21. ar oni, koji se vu pijanšćinu povdavaju, i med sobum goščenja načinjaju, budu se stešćali, [24]) i pospanost [25]) bude se vu canjke oblačila.

22. Poslušaj svojega otca, koi te je rodil, [26]) i nezametči svoje matere, kada ostarne. [27])

23. Kupi si istinu, i nju neprodavaj, ravno tak mudrost, [28]) vučenost i razumnost. [29])

24. Otec pravičnoga poskakuje od veselja, i koi je mudroga rodil, bude se vu njem veselil. [30])

25. Naj se raduje [31]) tvoj otec i tvoja mati, i naj poskakuje od veselja, koja tebe je rodila.

26. Moj sinko, daj meni tvoje serdce: [32]) i tvoje oči naj čuvaju pute moje: [33])

27. ar kurva je gliboka jama: i vuzki zdenec tudja. [34])

28. Ona streže na putu kakti razbojnik, i skanča one, koje ona nepazljive najde. [35])

---

[24]) budu obogčali, i pogubili svoje tela moči.

[25]) tělovna slaboča, koja sledi za pijanšćinum i ožiranjem. Siromaštvo je naravsko posledje razsipnosti, nepremišljenosti i nemertučljivosti.

[26]) kaj je pravednešega, kak pokoriti se onomu, komu se ima življenje zahvaliti.

[27]) već ista starost je zadovoljen zrok poštuvanja, makar i nebi bila mati.

[28]) Obskerbi se z-pravum mudrostjum na putu, na kojem nju je moči dobiti, niti nju nigdar nezmenjaj z bedastočum.

[29]) nečuvaj stroške niti nikakov trud, da dospeš k spoznanju onoga, kaj je pravo ali krivo — dobro ali zlo — i kad si nje zadobil, nezapusti nje za ves sveta ovoga dobiček.

[30]) kaj more roditelje bolje veseliti kak razumna detca.

[31]) nad tvojum věrnostjum i pobožnostjum.

[32]) Zaufaj se meni.

[33]) čini to, kaj te ja vučim; čini to, kaj vidiš, da ja činim.

[34]) kapnice, ili: nakapnjaki, deždjeni zdenci, vu koje se deždjevna voda je scejala, na istoku navadni, jesu bili gliboke i široke jame, koje odzgor vu vusko jesu izhadjale vustje, da se odzgor jesu mogle z kamenom pokriti (1 Moj. 29, 9. 10: 2 Moj. 21, 33.:) Zaradi ovak osnovaneh kapnicah, ako gdo po nesreči vu nje je opal, njemu iz njih prez ljudske pomoči ni bilo moguće van iziti. Spodobna nesreča stigava onoga, koi se od kurve pušća premamiti; on se težko gda ali nigdar, iz njeineh mrež bude izvlekel, ter je istom kakti zgubljen.

[35]) Sveti Ivan zlatovusti veli: kurva nezna nikaj od priatelstva, njoj su samo znani načini mreže razprestirati. Ona išće vu vsakoj priliki mlade ljudi

29. Komu jaj? kojega otcu jaj? gdo ima svadje? gdo opada vu jamu? gdo ima rane prez zroka? gdo ima kalne oči? [36])

30. Neli oni, koji se pri vinu zaderžavaju, i koji se tersiju kupice spražnjuvati? [37])

31. Negledaj vino, kada se žuti, kada se njegva boja lěska vu steklu: ono gladko nuter teče, [38])

32. ali na posledku bude grizlo kakti kača, i svoj čemer bude razlevalo kakti kačji kralj.

33. Tvoje oči budu gledale za tudjemi ženami, [39]) i tvoje serdce bude spačljiva govorilo.

34. I ti budeš kakti takov, koi na sredini morja spi, i kakti ladje ravnitel, koi čversto spi, i kormilo zgubi. [40])

35. I budeš rekel: oni jesu mene tukli, ali mene ni bolelo: oni su mene navlačili, i nesem čutil: [41]) kada se budem prebudil, i vino i pak našel? [42])

DEL XXIV.

1. Zločestem ljudem nebudi nevuščljiv, niti si neželji z njimi biti: Gore 23, 17.

---

napeljati vu skvarjenje, i nje se redki moreju rešiti, kajti njeina šegavost je kruto velika.

[36]) ovde Salomon izpisava zla posledja pijanšćine.

[37]) Vu Žid. koji skup dohadjaju, da začinjena vina kušaju. Da vino jakše i bolje opojljivo postane, jesu vu vino začimbe (gvirce) postavljali.

[38]) nedaj se od lěpe boje (farbe) ali ljubkosti ovoga pila napeljati. — Čerlena vina vu židovski zemlji jesu bila jako tećna. — Židovi su nje imenuvali kerv 1 Moj. 49, 11; 1 Moj. 32, 14.

[39]) jeden zmed naj škodljivešeh opravkov pijanšćine je obudjenje nasladneh poželenj, ar pijanšćina i nečistoča idu skup i potemnenje razuma.

[40]) Ti se budeš vu naj vekšoj pogibeli nahadjal, i sam za se nebudeš znal. Pelda je vzeta od ladje, koja se od morskeh slapov sim pak tam hita. — I kakgoder ladje ravnitel, kojemu spečemu kormilo iz ruke izpade, ladju prostu pušća, da se ob pečinah i grebenih morskeh more lehko razbiti, ravno tak popikava se pijanec, kada zgubi pamet, i dospeva vu jezero pogibelih, vu kojeh more imetek i živlenje zgubiti. Zato se na kratkom more reči, da pijanšćina je ladjotera zdravja, živlenja, čistoće i krěposti.

[41]) Vu Žid. oni su me turali, ali ja nesem čutil. Pijanec je zveržen osmehu i obšanosti, ali je nečutljiv kakti komad dreva.

[42]) Vu Žid. „Kada se budem prebudil, hoću vino i pak iskati, jesu reči pijanca, po kojeh on svoje nepoboljšanje pokažuje.

2. ar njihovo serdce misli na roblenje, i njihove vustnice govoriju vkanljivosti.

3. Po mudrosti bude se zezidala hiža, à po razbornosti potverdila.

4. Po razumnosti budu komore z vsake fele dragem i lěpem blagom napunjene.

5. Muder človek je jak: à človek vučen je močen i moguć. [1]

6. Ar boj se vodi z dobrem razredjenjem; [2] i gde je vnogo tolnačev, onde je sreča, [3]

7. Mudrost je bedaku previsoka: [4] med vratmi [5] nebude odperl svoja vusta.

8. Koi misli zlo včiniti, bude se ozval bedakom. [6]

9. Misel bedaka je grěh: [7] à ogovorljivec je ljudem gnjusoba.

10. Ako tebi na dan stiske serdce klone, bude se pomenjšala tvoja jakost. [8]

11. Oslobodi one, koji se peljaju na smert: i neprestaj rešiti one, koji se vlečeju na pogublenje. [9] Šolt. 81. 4.

12. Ako rečeš: němam močih: to bude spoznal [10] serdca zvě-

---

[1] Mudrost višeputi nadomešća pomenjkanje naravskeh močih. V. gore 21, 22. Prod. 9, 18.

[2] Spoznanje vuči, da srečen konec boja nevisi vsigdar od velikeh šeregov; više puti mala vojska potuče veliku vojsku — Razumen vodja i razumno razredjenje je više puti više opravilo, nego veliki šeregi.

[3] po vnogeh tolnačih razmevaju se mudri tolnači.

[4] nezredna poželenja potemnuju razum hudobnomu na tuliko, da za zresno premišljavanje postaje neprikladen.

[5] na sudbenem mestu, gde se sudi jesu deržali.

[6] on spada med naj gorše ljudi, koi zmir samo na to misli, kakvem načinom, ali vu kojoj priliki bi mogel komu naškodeti. Ova ljudih fela osebujno lěpo opisuje se vu listu Rim. 1, 30.

[7] On je bedak, koi misli zapovedi božanske prekeršiti.

[8] budeš jošće slabeši i neprikladneši za podnašati nesreče. Serdčenost i zaufanost vu Boga pomaže vsa podnašati. Šolt. 26, 14.

[9] Ovo je opomenek za sudce. Reši vse nedužne, koji su vu nesreču prepali. Ove reči moreju se prilagoditi takaj onem, koji su duhovnem načinom prepali vu kakvu nesreču, kojem se moramo osebujnem načinom smiluvati, da nje oslobodimo od skvarjena.

[10] jeli tvoje moči zaisto tak slabe jesu, da nebi mogel ovoga ali onoga nesreče rešiti.

djavec, i zderžitela tvoje duše nikaj nevkanjuje, on bude človeku povernul poleg njegveh delih. [11])

13. Jedj, moj sinko! med, ar je dober: i setje, koje je verlo sladko za tvoje gerlo: [12])

14. tak je takaj mudrosti navuk tvojoj duši: ako njega najdeš, budeš k poslednjemu imal ufanje, i tvoje ufanje nebude poginulo. [13])

15. Nikoga nezasedaj, i neišći hudobnosti vu hiži pravičnoga, niti nezmiruj njegov pokoj: [14])

16. ar pravičen sedem krat opada, ali se i pak bude podignul, hudobni pako budu vgreznuli vu zlo. [15])

17. Kada opadne tvoj nepriatel, neveseli se; i nad njegvem pogublenjem neraduj se:

18. da morebiti nevidi Gospon, i njemu se nedopadne, i od njega svoju serditost odverne. [16])

19. Nepregovarjaj se z hudobnemi, niti nebudi grešnikom nevuščljiv. [17])

---

[11]) D r u g i: ako bi ti rekel: mi něsmo znali (jeli se naš bližnji nahadja vu nesreči, ali kakvem načinom bi mi mogli njega od nesreče osloboditi:) koi serdca važe, on naj nebi razmel (jeli ti istinu govoriš), koi tvoju dušu čuva, on naj nebi spoznal; on naj nebi človeku poleg njegvoga činenja naplatil?

[12]) po ovoj prispodobi hoče Salomon očituvati radost, z kojum se bi morali njegvi navuki prijeti.

[13]) hasen, koju doprinaša, bude nadladala njegvu vugodnost.

[14]) neprimišljavaj z-hudobnem okom čine pravičnoga, da vu njem kakvu pogrešku najdeš i nespačuj njegvu sreču. Zrok toga daje sledeči red.

[15]) ar bluditi je človečanski, i pravičen takaj više puti zabludi; ali pravičen neobstaje vu grěhu, nego se iz svojega opadanja hitro podiže, i greh, koi se k njemu navrača, je samo mimo prehadjajuči tudjina, a ne stanovnik (I v a n Z l a t o v. A u g u š t. G r e g u r V e l.). Na dalje samo male jesu pregreške, kojeh se pravičen čini krivca iz človečanske kerhkoče, koje njega nementuju življenja duše, věre i ljubavi, i nad njum temeljujučega se opravičenja (B e d a). Drugać pako ima se z hudobnem. Ov se prehitava vu zlo, i njega se neoslobadja, ar zbog navadnoga grešenja (veli sveti Auguštin), zakapa se pod svojemi lastovitemi razvaljinami.

[16]) i na te prenese.

[17]) zbog njihove skazljive sreče.

20. Ar hmanji nemaju ufanja na poslědku, [18]) i světnica grešnikov bude vgasnula. [19])

21. Moj sinko! boj se Gospona i kralja, i nepridružuj se k-ogovorljivcem. [20])

22. Ar njihovo pogublenje nadojde naglo: i gdo zna obodvojeh [21]) nesreču?

23. I to naj bude mudrem rečeno: na sudu něje dobro na osobu [22]) paziti. 3 Moj. 10, 1. 15: 5 Moj. 1, 17, 16, 19. Cirkv. 42, 1.

24. Koji hudobnomu veliju: ti jesi pravičen! ovakvi se budu preklînjali od narodov, i odurjavali od pokolenj.

25. Koji pako njega strahuju, budu hvaljeni, i zverhu njih nadojde blagoslov.

26. Pravi odgovor je kušec na vustnice. [23])

27. Vrědi svoje posle vani, i obdelavaj marljivo svoje polje, da onda budeš mogel tvoju hižu zidati. [24])

28. Nebudi prez potreboče svědok suprot svojemu bližnjemu, niti nikoga nenapeljavaj z-svojemi vustnicami.

29. Nereci: kak je on meni včinil, tak i ja hoču njemu včiniti: vsakomu hoču poleg njegvoga dela povernuti. Gore 20, 22.

30. Ja sem čes polje lěnoga človeka, i prek vinograda bedastoga človeka prehadjal:

31. i nut: vse je bilo puno kopriv, i ternje je pokrivalo zemlju, i kamenita ograda je se poderla.

---

[18]) Sreča hudobneh nebude stalna. — Oni budu čisto drugi konec vzeli, nego se jesu ufali.

[19]) Světlost i tmica jesu prilika, ili: prispodoba sreče i nesreče. Světlost hudobneh vgasne, i prepadneju vu nesreču — suprotivno pako světlost pravičnoga zmir se razširjava, i njegva sreča bude zmir vekša i stalneša.

[20]) poštuj Boga i kralja, kojemu ti kakti božjemu naměstniku jesi dužen zaradi dušne věsti pokoren biti (Rim. 13, 5.), i ogibaj se družtva oneh, koji od njega zlo govoriju. Vu Žid .... kralja i nedruži se z puntari.

[21]) oneh, koji se niti Boga niti kralja nebojiju.

[22]) na njegvu mogučnost, bogatstvo, plemenšćinu.

[23]) Pravi odgovor je okrepljiv i vugoden kakti kušec na vustnice. — Po odgovoru more se takaj sudbena odluka razmeti.

[24]) olěpotiti. Skerbi se naj pervić za hranu, onda stoperv za priličnost i lěpotu.

32. Kaj kad' bi bil videl, vzel sem si k-serdcu, i ovu peldu vzel si jesem za navuk, [25])
33. i jesem rekel: jedno malo budeš spal, nekuliko dremal, jedno malo ruke na križ položil, da bi počival,
34. i nadojde zverhu tebe siromaštvo kakti putnik, [26]) i pomenjkanje kakti oboružen človek. [27])

DEL XXV.

1. Takaj ovo jesu Salomonova prirečja, koja jesu skupzebrali ljudi Ezekiaša, židovskoga kralja. [1])
2. Božja dika je, reč zakrivati, [2]) à dika kralja je zvědjati govorenje. [3])
3. Kak nepresežna je višina nebes, i glibljina zemlje, ravno tak nepresežno je serdce kralja. [4])
4. Vzemi proć od srebra izvarke, i bude izišla naj čisteša posuda. [5])
5. Vzemi hudobne proć spred obličaja kralja, i njegova kraljevska stolica bude po pravičnosti potverdjena. [6])

---

[25]) Življenje lenoga, veli sveti Gregur, je puno kopriv, ternja, zemeljskeh poželenj i zloč, koja dušu prebadaju. Zid dobroga v redu deržanja, koi okolo njega je bil podignjen, je se zevsema porušil. Ako mudri vidi ov nevoljni stališ, tak se on iz vseh svojeh močih tersi poboljšati.

[26]) z-lehkemi, nespazljivemi koraki.

[27]) Kakti oboružen človek, kojemu se něje moči suprotstaviti.

[1]) Pod Ezekiašem je više mudreh i vučeneh ljudih živelo (4 Kralj. 16, 26). Ovi prez dvojmbe jesu daljneši izbor Salomonoveh prirečjah iz orsačkeh letnicah napervovzeli, i nje k-pervešem izborom pridali.

[2]) to je: Bog se navlastito vu tom izkažuje velikoga, pokehdob on vu ravnanju světa sam ob sebi poleg svojeh skrovneh i nepresežneh tolnačov posluje.

[3]) Kralj pako izkažuje se vu tom velikoga, ako on z svojemi tolnačniki zvědja vsa, koja vu njegvem orsagu bivaju.

[4]) Kralji jesu naměstniki božji na zemlji. Kak goder božanski tolnači jesu nezvědljivi, ravno tak je kralj vu tom pelda božanska, da on svoja mudra nakanenja skrovno obderži.

[5]) Salomon prispodablja zločince k izvarkom, ili smetju srebra, kajti oni jesu smet ljudih.

[6]) Dobra, sreče i stalne pravice ima se narod i orsag jedino onda od kralja nadejati, ako se on od ždušneh i věrneh tolnačnikov obstira.

6. Neizvišavaj se pred kraljem, i nepostavlaj se na město velikašev. [7])

7. Ar bolje je, da se tebi reče: pomekni se sim gore: nego da bi pred poglavarom ponižen bil. [8])

8. Vu svadji nigdar hitro neizvusti ona, koja tvoje oči jesu videle, da morebiti potlam nebi mogel popraviti, ako tvojega priatela osramotiš. [9])

9. Razpravi svoju pravdu z-tvojem bližnjem, i nerazodevaj skrovnost stranjskomu: [10])

10. da se iz tebe, kada bude čul, neosmehava, i tebe kuditi neprestane. [11])

Milošča i priateljstvo oslobadjaju: obderži si nje: da se nad tobum nikaj spočitavanja vrednoga neznajde. [12])

11. Ob svojem času izgovorjena reć je kakti zlate jabuke vu sreberneh posudah.

12. Kakti zlata navušnica i světli gjungj, tak je on, koi pokaruje mudroga, koi njega posluhne.

13. Kaj je hlad snega ob času žetve, [13]) to je věren poslenik onomu, koi je njega poslal, on bude njegvu dušu vpokojil. Dole 26, 6.

14. Bahat človek, koi obečanje nedèrži, je kakti oblaki i veter, koji nedonašaju deždja.

15. Po terpljivnosti vtišuje se poglavar, i krotek jezik razbija, kaj je tverdo. Gore 15, 1.

---

[7]) Pred kraljem naj vnogo iz sebe načinjati, i neišći visokeh častih, kajti bi drugać stem bolje ponižen mogel biti. Časti jesu terh, ter jesu z-velikemi pogibeljami skopčene.

[8]) V. Luk. 14, 10. Čeden bude izvišen, prevzeten pako i nepriličen on se poleg zasluženja zapostavlja.

[9]) Prenaglo nezapočimaj pravde, i svojem lastovitem očjam nevěruj, ar načinjenu škodu je težko i pak nadomestiti.

[10]) Prilagodi k-ovomu Mat. 5, 25: 18, 15. Luk. 12, 58. nedaj se od svadje razpaljen napeljati, da bi očituval skrovnosti, koje tebi je zaufal tvoj bližnji. — Neočituj svadju, koju vi med sobum naj leglje bi mogli razpraviti, ar ovakvo razglašenje bi moglo obodvem naškodeti.

[11]) vsaki se haba človeka, koi tudje skrovnosti razglašuje.

[12]) Koi ima priatele i branitele, on se z pregledanjem sudi.

[13]) Snegom pokrite gore Libanona obskerbljuju okolice z snegom, da ob lětnoj žegi stanovniki oneh orsagov moreju svoje pilo z snegom razhladiti.

16. Jesi našel med, jedj ga, kuliko je tebi dosta, da morebiti presit, njega nezbluješ. [14])

17. Stegni tvoju nogu od hiže tvojega bližnjega, [15]) da kada se tebe zasiti, neoduri tebe.

18. Človek, koi proti svojemu bližnjemu govori krivo svědočanstvo, je kakti kopje, meć i oštra strelica.

19. Koi se na dan stiske ufa vu nevěrnoga, je kakti gnjil zub i trudna noga,

20. i kakti on, koi zimsko vrěme zgubi kepenjek. [16])

Koi raztuženomu serdcu pěsme popeva, je kakti ocet na solnitru. [17])

Kak mol opravi i červ drevu, ravno tak človeka žalost škodi serdcu.

21. Ako je tvoj nepriatel gladen, nahrani njega; ako je žedjen, daj mu vode piti: Rim. 12, 20.

22. ar ovak budeš živo vuglenje na njegvu glavu skup zgernul, [18]) i Gospon bude tebi naplatil.

23. Veter sever raztirava deždj, i turoben obraz ogovorljivi jezik. [19])

24. Bolje je vu kutu hižnoga krova sedeti, nego z-svadljivum ženum vu občinski hiži. Gore 21, 9.

25. Kaj je hladna voda žedjnoj duši, to je dober glas iz dalečnoga orsaga.

26. Kada pravičen opade pred hudobnem, je kakti z-nogum skaljen zdenec, i kakti pokvarjen zviranjek. [20])

---

[14]) vsako veselje mora se razumno i mertučljivo vživati.

[15]) nepohadjaj svojega bližnjega, svojega priatela preveć gusto, da mu nedodijaš.

[16]) ravno tak nepovoljno

[17]) ako se na solniter vleje ocet, počme kipeti, i od sebe daje jako nepovoljnu duhu. Turobnomu vesele pěsme popevati ravno tak pristoji se, kak na solniter vlevati ocet.

[18]) njega počerlenil, požaril, i njega na ljubav podžgal (Auguštin) Rim. 12, 20.

[19]) da se ogovorljivci nebi z veseljem poslušali, oni bi mučali. Vu Žid. Sever donaša deždja, à ogovorljivi jezik turobno lice.

[20]) kak skaljen zviranjek ima turoben izgled, ravno tak zmutljiv je pogled pravičnoga, koi vu nazočnosti hudobnoga prepada vu kakvu nesreču. Naj vekša nesreča je grěh.

27. Kak goder onomu, koi meda preveć jě, něje dobro, ravno tak on, koi veličanstvo preseči hoče, bude od dike potlačen. [21]) Cirkv. 3, 22.

28. Člověk, koi vu govorenju nemore stegnuti svojega duha, je kakti odpert varaš prez okružneh zidov. [22])

DEL XXVI.

1. Kak sneg ob letu, i deždj ò žetvi, tak malo pristoji se dika za bedaka.

2. Kak ptica sim tam preletava, i vrabec poleg volje okolo perhetče, tak kletva prez zroka [1]) zgovorjena nikoga nestigne. [2])

3. Za konja je bič, za osla vuzda, à za bedaka šiba po herbtu. Gore 23, 13.

4. Bedaku neodgovarjaj poleg njegve bedastoče, [3]) da njemu jednak nepostaneš.

5. Bedaku odgovarjaj poleg njegve bedastoče, [4]) da se nebi za mudroga dèržal.

6. Koi po bedastem posleniku pošilja reči, je kakti hromi na nogah, i pije krivicu. [5]) Gore 25, 13.

---

[21]) Med je dober, vendar koi njega preveć jě, naškodi mu. Dobro je za spoznanjem božanskeh stvarih tersiti se, ništarmanje pušćati se vu daljneše razmišljavanje, nego naš stešnjeni razum more preseči; iz prazne zvedljivosti pušćati se vu daljneše zvědjanje božanskoga veličanstva je škodljivo, kajti po tom prepadamo vu naj vekše i prevzetne bludnosti.

[22]) Vu Žid. koi svoje pohotnosti nemore zavuzdati, takov je vnogoverstnem pogibeljam izveržen, i pušća se po vablenju zločih lehko napeljati.

[1]) zverhu nedužnoga.

[2]) Krivična preklinanja neobstaju nad nedužnem, nego se po zraku razhadjaju, kak ptica sim tam po zraku preletava, dapače povrača se na onoga, koi nju je izvustil.

[3]) neodgovarjaj njemu, neobhadjaj z njim tak hudobno i nevljudno, kak on govori i čini, to je: nepovračaj kletve za kletve, obšanenja za obšanenja.

[4]) kak njegva bedastoča za njegvo podvučanje i pokaranje potrebuje, da njega od njegve bedastoće obsvedočiš.

[5]) koi svoje posle bedaku, zločincu izruča, nema se dobroga napredka nadejati, dapače vnogu nepovoljnost i nepriliku ima podnašati.

7. Kak goder hromi ima zahman lěpe kosti, tak se nepristoji muder izgovor vu vustih bedaka. [6])

8. Koi bedaku izkažuje poštenje, on hita kamen na kameni kup Merkuriuša. [7])

9. Muder izgovor vu vustih bedaka, je kakti ternova mladica vu rukah pijanoga. [8])

10. Sud dokanča pravdu: i koi bedaka k-mučanju pripravi, vtišuje serditost. [9])

11. Bedak, koi svoje bedastoče ponavlja, je kakti pes, koi se povrača k-onomu, kaj je zbluval. [10]) 2 Petr. 2, 22.

12. Jesi li videl človeka, koi samoga sebe derži za mudroga? — Od bedaka je vekše ufanje, nego od njega. [11])

---

[6]) kakgoder hromomu malo hasniju njegva stegna, ravno tak malo hasniju bedaku mudri zgovori, koje on samo vu vustih ima, ali nje vu činu nezveršava.

[7]) bedaku poštenje izkažuvati, je tak nehasnovito i nespametno, kak k pilju Merkuriuša kamen hititi. Poganinski bog (malek, bolvan) je bil deržan za čuvara i branitela putnikov, i zato se njemu na čast vuz putov jesu podigali pilji. Vsaki anda prehadjajuči mimo takvoga pilja je hitil kamen, da si izprosi od ovoga maleka milošću, i tak se vuz ov pilj celi kup kamenja je nanosil. Vu Žid. kak mošnja gjungjov zverhu kupa kamenja, tak je poštenje, koje se bedaku izkažuje. Drugi: kak da bi se dragi kamen obložil z prostem kamenjem, tak je bedaku izkazano poštenje.

[8]) Pijanec, kada se njemu na ruki ožlezdi tern, nečuti, ravno tak malo čuti bedak važnoga i podvučljivoga zgovora, kojega vu vustih ima, na poboljšanje priganjajuču moć, i ostaje vu hmanjici. Kuliki skazljivci imaju vu vustah navuke Kristuševe, ter čteju i vučiju se sveto Pismo, pak se vendar po moči božanske reči negeneju, niti se na zveršeno življenja poboljšanje neobudjuju! Drugi: kak goder pijan, ako vu ruke dobi ternovu veju, z njum sim tam šika, i druge rani, ravno tak bedak mudro govorenje zlo potrebuje, nezna si nje na hasen obernuti, i sebi prilagoditi. Drugi drugač.

[9]) Kak se pravde rešiju po sudbenem dopitanju, ravno tak bude serditost, nepriatelstvo i nemir, kojega bedak zrokuje, potom rešen, ako se on, koi njega obudjuje, k mučanju pripravi.

[10]) Stanovniki na istoku vsa nečista i gnjusna prispodabljaju k nečistomu, i zato od njih odurenomu, psu. Turci jošče sada derže psa za gnjusnoga. Psi nesmeju pod krov Turčina dojti, i ako se njihove oprave dotekne, njega skončaju. Zato moraju vani pod milem nebom ostajati, gde se od dobreh i milosèrdneh ljudih zderžavaju, ali ako se gda po sreči nakaj nameriju, skem si glad vtišuju.

[11]) Člověk, koi nad sobum ima pomenjke i kerhkoče, pak zna, kaj njemu menjka, more predi na mudrost i k krěposti dopeljan biti, nego on, koi se za mudroga i krěpostnoga derži, à vendar něje. Rim. 11, 25.

13. Lenjak veli: oroslan je na putu, oroslanica je na cestah. [12]) V. gore 22, 13.

14. Kak se vrata obračaju na svojem petniku, tak leni na svojoj postelji. [13])

15. Lenjak skriva svoju ruku pod pazuh, i njega stoji truda, ako nju prinaša k-svojem vustam. Gore. 19, 24.

16. Lenjak se sam sebi vidi mudreši od sedem človekov, koji mudre zgovore izvustčuju. [14])

17. Kak on, koi psa za vuho zgrabi, tak je on, koi mimo ljudske svadje prehadja, pak se neterpljiven vu nju zmeša. [15])

18. Kak je škodljiv on, koi hita strelice i kopje, da vmori:

19. tak je človek, koi himbeno svojemu priatelu [16]) škodi, i kada se zapopadne, veli: iz šale jesem včinil. [17])

20. Kada derv zmenjka, ogenj pogasne: i kada se prišeptavci odstraniju, prestaneju svadje.

21. Kak žerjavka vuglenje, i ogenj derva (vužge), ravno tak človek serditosti povdan, obudjuje svadje. Gore 15, 18.

22. Prišeptavca reči vidiju se nedužne, ali vendar sižeju tja vu glubljinu serdca. Gore 18, 8.

23. Kak da bi hotel zemljenu posudu z srebernum penum prevleči, tak jesu nadute vustnice z hudobnem serdcom združene. [18])

---

[12]) lenjak ima smešna spričavanja i izgovore.

[13]) lenjak se po postelji sim tam valja, i ostaje na onem istem městu, kak vrata na svojem petniku; neće se stati.

[14]) koi se na svoju namišljenu mudrost zanaša, štima se boljšega od vnogeh pametneh ljudih skupa.

[15]) koi se nezvan vu ljudske svadje meša, ne samo nikakvu hvalu nedobi, dapače se od svadečeh zlo stavlja.

[16]) svojemu bližnjemu.

[17]) koi skrovne smertne strelice hita, je spodoben onomu, koi svojemu bližnjemn skrovno škodi, pak se kaže, kak da bi iz dobroga nakanenja bil včinil: ovakov je vnogo pogibelneši od očivestoga nepriatela, kojega se je moči ogibati. Vu Žid. kak goder norc, koi ognjene strelice i smertno kopje hita, ravno takov je on, koi svojega priatela raztužuje, pak veli: ja se jesem šalil. To je: norc, koí okolo sebe hita strelice, nema zločesto nakanenje, ali vendar vmori, ravno tak je moči priatelu vu šali škodeti. Anda se nemora vsigdar na nakanenje, nego, i to navlastito, na posledja činov paziti.

[18]) zemljena posuda prevlečena z srebernum penum, akoprem se světi, vendar znutra nikakve něma vrědnosti, to isto jesu obsvedočenja priatelstva hudobnoga serdca.

24. Nepriatel se pozna na svojeh vustnicah, kada vu svojem serdcu snuje vkanljivost. [19])

25. Akoprem on priatelski govori, nevěruj njemu: ar sedem [20]) zlobnostih ima vu svojem serdcu.

26. Koi pokriva nazlob skazljivo, njegva hudobnost bude se očituvala vu spravišću. [21])

27. Koi jamu kopa, bude vu nju opal: i koi kamen valja, na njega se nazad zvali. V. Prod. 10, 7. Šolt. 7, 17. Cirkv. 27, 28. 29.

28. Lažljiv jezik neljubi istinu: [22]) i sladka vusta [23]) zrokuju porušenje.

DEL XXVII.

1. Nehvali se zbog zutrašnjega dana, ar neznaš, kaj dojduči dan z sobum donese. Jak. 4, 10 i sled.

2. Drugi naj hvali tebe, à ne tvoja vusta: stranjski, a ne tvoje vustnice.

3. Težek je kamen, i težek je pesek, ali serditost [1]) bedaka je od obodvojeh težeša. Cirkv. 22, 28.

4. Serditost [2]) i izsernuča ljutost je prez miloserdnosti: i silu razdraženoga gdo bude mogel podnesti? [3])

5. Boljše je očivesto pokaranje, nego skrita ljubav. [4])

6. Rane od onoga, koi ljubi, jesu boljše, nego lažljivi kušci onoga, koi odurjava. [5])

---

[19]) po oveh rečih opisuje se on, koi išće moje priatelstvo, da meni more naškodeti.

[20]) vnogo.

[21]) Skazljivec zakriva svoje odurjavanje po lěpeh rečih, z pozdravlenjem itd. ali na sudu išće tebi naškodeti, i tak bude njegva zlobnost očivesta. Vu Žid. po skažljivosti (priatelskeh pozdravlenjih) zakriva svoju meržnju, ali vu spravišću bude se očituvala njegva zloba.

[22]) lažljiv jezik odurjava one, koje hoče pogubiti.

[23]) prilizna, potmajna vusta.

[1]) bedak od serditosti razpaljen je nepodnesljiveši, kajti je nevtažljiv.

[2]) takvoga bedaka.

[3]) ljubomornost (drugi: jal) je jošće kervoločneša, nego serditost.

[4]) koja pomenjke priatela pregledava, i neočituje se.

[5]) Vu Žid. rane priatela jesu iz dobre namene, ali skazljivost jesu kušci merzitela.

7. Sita duša bude tlačila setje: [6] a gladna duša takaj žuhko jemlje za sladko. [7] Job 6, 7.

8. Kak ptica, koja iz svojega gnjezda odleti, tak je človek, koi odhadja iz svojega města. [8]

9. Mazila i vsakojačke dobre duhe nasladuju serdce: i dobri priatela tolnači jesu duši sladki.

10. Tvojega priatela, i priatela tvojega otca nezapušćaj: i na dan nevolje nehodi vu hižu tvojega brata. [9]

Boljši je sused [10] blizu, nego brat daleko.

11. Moj sinko! tersi se za mudrostjum, i razveseli moje serdce, da budeš mogel odgovoriti reć onomu, koi tebi spočitava. [11]

12. Pameten vidi zlo, i skrije se: nespametni ideju mimo, i terpiju škodu. Gore 22, 3.

13. Vzemi opravu onomu, koi je za stranjskoga poruk postal: i od njega vzemi zalog za tudje. Gore 20, 16.

14. Koi se v noči staje, i svojega bližnjega z velikem glasom blagoslavlja, je spodoben onomu, koi njega kune. [12]

15. Krov, čes kojega ob dan zime precurjeva, i svadljiva žena jesu si med sobum jednak: Gore 20, 16.

16. koi nju derži, je spodoben onomu, koi hoće vetra zderžati, i olje vu svojoj desnici obdèržati. [13]

---

[6] Setje, ili divji med, koi vu Palestini iz drevja dole pada, zaisto se z nogami tlači — sitomu takaj naj boljša jeztvina nejde v tek.

[7] Odtud je moči spoznati nepriličnost preobilnosti, i hasen siromaštva.

[8] koi nepremišljeno, iz nestalnosti ostavlja svoju domovinu, svoj stališ, ili: meštriu, je kakti ptica daleko od svojega gnjezda okolo bludeča, vnogem pogibeljam podveržen.

[9] ufaj se vu tvojega, i tvojega otca priatela već nego vu svojega brata, i vu sili hodi predi k njemu, nego k svojemu bratu.

[10] priatel.

[11] ako mene, otca, omrazuje; ar muder sin je naj boljše svědočanstvo dobroga i poštenoga otca.

[12] Koi tebe prekoredno hvali i dobro želji, je skazljivec: njega derži za takvoga, koi tebi zla poveda: koi tebe preveć hvali, on tebe kudi.

[13] koi bi hotel svadljivu ženu na mučanje pripraviti, ovakvoga trud i tersenje je ravno tak zahman, kak onoga, koi bi hotel vetra vstaviti, i olje vu svojoj ruki obdèržati, ovo njemu zmed perstov curi, ter se jošće bolje zamaže. Drugi: . . . . . olje bude za svoju desnicu potrebuval (najmre: on se bude z svojum ženum tukel, sebe ranil, i mazila za svoje zvračenje potrebuval).

17. Železo oštri se z-železom, a človek obostruje pogled svojega priatela. [14])

18. Koi smokveno drevo redi, bude od njega jel sàd, i koi pazi na svojega Gospona, [15]) bude se odičil.

19. Kak se vu vodi obraz nazad světi oneh, koji nuter gledaju, tak jesu človečanska serdca očita razumnem. [16])

20. Pekel i glibljinjak nebude se nigdar izpunil, ravno tak jesu človečanske oči nezasitne. Cirkv. 14, 9.

21. Kak se srebro vu zlevarki, i zlato vu peči zvedja, tak bude skušavan človek po vustah onoga, koi njega hvali. [17])

Hudobno serdce išće zlo, pravedno pako iziskava mudrost.

22. Ako bedaka budeš vu stupi raztukel, kak se kaša vu stupi dela, od njega nebude se njegva bedastoča vzela.

23. Marljivo prigledaj, kak zgleda tvoja marha i ogledaj svoje črede:

24. ar ti nebudeš imal vsevdilj oblast: nego koruna bude dana od pokolenja do pokolenja. [18])

---

[14]) za znanosti i krěpost.

[15]) to je: koi njemu verno služi. Dobromu Gosponu je ravno tak naravski, vernoga slugu naplatiti, kak naravski je, da smokveno drevo, koje se dobro redi, dober sàd doprinaša.

[16]) kak človek vidi svoj obraz vu vodi, ravno tak vidi razumen svoj kip vu zercalu svojega serdca; spoznaje se iz svojeh mišlenj, poželenj, nagnenj i željah. Vu Žid. kak goder je vu vodi obraz proti obrazu obernjen, tak jednoga človeka serdce proti drugomu. To je: kak se gdo proti komu izkažuje, ravno takvoga bude se on proti njemu izkažuval. Kak gdo pozdravlja, tak se njemu odzdravlja ili: zahvaljuje.

[17]) po hvali, koja se človeku daje, očituje se, jeli on je muder, ali bedak; ako on ostaje ponizen, je muder, ako njega hvalenje napuhava i načinja gizdavoga, je bedast.

[18]) bogatsvtvo neterpi na věke, i koruna neprehadja vsigdar na poslědnike. — Takaj kraljevski kinči moreju se po nesrečneh dogodjajih pogubiti: ali otčinsko polje, koje se pri Izraelcih nigdar ni moglo odtudjiti ali prodati, ostaje njegvem naměstnikom. Od toga imamo očivestu peldu vu Sauloveh naměstnikih, koji po zgubljenoj kraljevski stolici, svoja otčinska polja nazad jesu dobili. (2 Kralj. 9, 10. 11); takaj Salomonovi naslědniki jesu morali po povračku iz babilonskoga sužanstva, tja do Jeruzalemskoga porušenja, iz svojega otčinskoga polja živeti.

25. Senokoše jesu odperte, [19] trava se je pokazala: i seno spravlja se iz planin.

26. Janjci jesu tebi za opravu, a kozli cěna za njivu. [20] 1 Tim. 6, 8.

27. Kozje mleko naj bude tebi dosta za tvoje jělo, za potreboću tvoje hiže, i za hranu tvojem službenicam. [21]

DEL XXVIII.

1. Hudoben beži, akoprem ga nigdo nepreganja: pravičen pako je serdčen i neprestrašen kakti oroslan.

2. Ako orsag greši, [1] bude vnogo njegveh poglavarov: [2] ako pako ljudi jesu mudri, i razmeju to, kaj se njim govori, [3] bude živlenje poglavara podugšano.

3. Vbog. človek, koi vboge obteršuje, je jednak plohi, koja glad donaša. [4]

4. Koji zapušćaju zakon, hvaliju hudobnoga, koji pako njega obderžavaju, podžižeju se proti njemu.

5. Hmanji ljudi nemisliju na sud: [5] koji pako Gospona išćeju, vsa opažuju.

6. Boljši je siromak, koi vu svojoj priprostoči hodi, nego bogatuš na hudobneh putih. Gore 19, 1.

---

[19] ti imaš vsa, koja za rediti marhu jesu potrebna, mladu travu na protuletje, seno za kermu vu zimi.

[20] za kozle moreš sebi njivu kupiti.

[21] koze budu tebe, i tvoju cělu hižu zderžavale.

[1] primerom Židov. ako se spunta.

[2] zmenjaju se poglavari spored.

[3] da punta čini ljudi nesrečne. Vu Žid. ako se orsag spunta, vnogo je poglavarov: ako pako ljudi jesu pametni i razumni, onda jeden lada dugo.

[4] ako se priprosti izvisi na časti, on obteršuje podložnike, i spodoben je plohi, koja odepira zemlju, i njive načinja neplodne.

[5] Drugi: . . . . i nemisliju na to, kaj je prav. — Ljudi, koji se svojem pohotnostjam povdavaju, zadnjić se na tuliko pokvariju, da več niti to neznaju, kaj njihove dužnosti z sobum donašaju: suprotivno pako oni, koji se izmišljavaju iz Gospona, i njegve zapovědi zvědjaju, oni paziju na njegvu volju, i skerbljivo se habaju od prevzetnoga grešenja.

7. Koi zakon obderžava, je muder sin: koi pako ožeruhe hrani, [6]) sramoti svojega otca.

8. Koi po krivičneh dobičkih i najemih bogatstvo skupspravlja, on nje onomu, koi proti vbogem bude darežljiv, skupspravlja. [7])

9. Koi svoja vuha odvrača, da nečuje zakon, njegva molitva je odurna. Gore. 15, 8.

10. Koi pravične zapeljava na zločest put, bude sam vu svoje pogublenje opal: i priprosti budu ladali njegov imetek.

11. Bogat človek vidi se sam sebi muder: a razumen siromak bude njemu vu serdce videl.

12. Pravičneh veselje je z velikum dikum: hudobneh kraljuvanje je ljudih pogublenje. [8])

13. Koi svoje pregreške zakriva, nebude srečen: koi pako nje bude valuval, i zapustil, bude miloserdnost zadobil.

14. Blažen človek, koi je vsigdar bojazljiv: [9]) koi pako je tverdoga serdca, [10]) bude vu zlo prepal.

15. Ručeći oroslan, i gladen medved je nepobožen ladavec nad siromaškęm pukom.

16. Vodja, kojemu menjka razumnosti, bude vnoge silovito obteršuval: koi pako odurjava skupost, bude dugo živel. [11])

17. Človeka, koi za človečanskum kervjum hlepi, nigdo mû na pomoć nedohadja, makar i proti kakovi jami beži. [12])

---

[6]) z njimi obhadja.

[7]) Kajti Bog tak odredjuje, da se njega nevživaju, nego drugem, koji jesu darežljiveši od njega, ostavljaju.

[8]) gde pravičen ladavec ravna orsaga, onde krěpostni podižeju svoje glave: ako pako hudobni ravnaju orsaga, onda se pravični zakrivaju.

[9]) koi se Boga boji, i zlo beži.

[10]) koi nema strah božji.

[11]) Ladavec, kojemu menjka razumnosti, bude vnoge krivično zatiral, i potom svoje gospoduvanje prikratil, koi pako je razumen, i haba se obteršenja, njegvo gospoduvanje bude se podugšalo.

[12]) ako ljudomorec bežeć proti jami beži, i vu nju opade, njemu nebude nigdo pružil ruku, kajti ljudomorec je vsem oduren. Drugi: preganja se od božanske serditosti i hman dušnoga spoznanja, kaj isto čini njega nestalnoga i okolo bežećega, kak imamo peldu vu Kajnu 1 Moj. 4, 12. 14.

18. Koi nedužno hodi, bude srečen: koi pako po spačljiveh putih hodi, bude jednoć opal. [13])

19. Koi svoju zemlju obdelava, bude z kruhom zasitčen: koi se pako lenosti povdaje, bude veliko pomenjkanje imal. Gore 12, 11. Cirkv. 20, 30.

20. Vĕren človek bude se vnogo hvalil: [14]) koi pako hitri bogat postati, nebude nedužen. [15]) Gore 13, 11: 20, 21. Dole red 22.

21. Koi pri sudu gledi na obraz, nečini prav: takov bude za jeden takaj zalogaj kruha istinu zapustil. [16])

22. Človek, koi se pašći bogat postati, i drugem je nenaviden, nezna, da zverhu njega nadojde siromaštvo. Gore 13, 11.

23. Koi pokara človeka, bude njemu potlam dragši, nego on, koi njega z-priliznem jezikom vkanjuje.

24. Koi svojemu otcu ali materi kaj vzeme, pak veli, da to ni grĕh, [17]) je tovaruš ljudomorca. [18])

25. Koi se hvali i širi, [19]) bude svadje zbudil, koi se pako ufa vu Gospona, bude ozdravljen. [20])

26. Koi se zanaša na svoje serdce, [21]) je bedak: koi pako mudro hodi, bude občuvan. [22])

---

[13]) koi spačljivo (po dvojeh putih) hodi, bude na jednem (zmed dveh) opal.

[14]) zbog svoje krĕposti.

[15]) V. 1 Tim. 6, 9. koi hitro hoče bogat postati, dopušća si takaj neslobodne i krivične načine.

[16]) ako sudec z jednum stranum derži, lehko se more dogoditi, da on za kakov naj menjši dobiček krivično dopitanje izreče.

[17]) kajti se za odvetka derži.

[18]) vnogi si za nikakov greh nederžiju, svojem roditelom kaj vkrasti: ali Salomon derži to za vekši grĕh, nego očivesto razbojničtvo: ar veli on, koga nebude vkanil takov, koi je vu stališu svojega lastovitoga otca prevariti? i da on ovu zloču stem strahoviteše opiše, takvoga prispodablja on k človeku, koi je na vsako zločinstvo pripraven.

[19]) Vu Žid. koi široku dušu (to je: nezasitna poželenja) ima, načinja svadje, kajti je nezasiten. — Vse skoro pravde nastaju iz nezasitnosti — ter vendar jošće nigdo ni postal bogat po pravdah.

[20]) Koi se ufa vu Boga, nebude nikakvo pomenjkanje imal. Mat. 6, 24—34.

[21]) koi se na svoj razum, pametnost zanaša. . . .

[22]) lastovita ljubav čini človeka slĕpoga. Človek se vsigdar derži za mudrešega, nego je. Koi pako vu samoga sebe postavlja nezaufanost, je opazljiv, ter se tak od vnogeh prekeršenj občuva.

27. Koi siromaku daje, njemu nebude nikaj menjkalo: koi pako zavergava onoga, koi prosi, bude pomenjkanje terpel.

28. Kada se hudobni izvišavaju, budu se (dobri) ljudi skrivali: kada pako oni pogineju, budu se pravični povnožavali.

DEL XXIX.

1. Zverhu človeka, koi tverdokorno zametče onoga, koi njega pokara, nenadejano nadojde pogublenje, i njemu se nebude moglo pomoći.

2. Kada se pravični povnožavaju, raduje se puk: kada pako hudobni zadobiju poglavarstvo, tuguje ljudstvo.

3. Človek, koi ljubi mudrost, razveseljuje svojega otca: koi pako kurve zderžava, bude pogubil svoj imetek. Luk. 15, 13.

4. Pravičen kralj podigava orsag: skup pako človek [1]) njega na nikaj metče.

5. Človek, koi z priliznemi i lažljivemi rečmi k svojemu bližnjemu govori, razprestira njegvem korakom mrežu.

6. Hudoben človek, kada greši, zaplete se vu zanjke: pravičen pako bude (Boga) hvalil, ter se veselil. [2])

7. Pravičen zna, kak se vbogomu godi: [3]) hudoben nezna nikaj od toga.

8. Hudobni ljudi [4]) razoruju varaš: mudri pako odvračaju ljutost. [5])

---

[1]) Koi na sudu mite prijemlje.

[2]) zbog svoje slobošćine i blaženosti.

[3]) naj vekše dobročinstvo, koje se more vbogomu izkazati, stoji vu tom, ako se gdo za njegvu pravičnu stvar zavzimlje, i njega proti tverdoga serdca obteršitelom tersi se braniti, kaj on sam po sebi ni moguć včiniti: ovo bude njemu već hasnelo, nego ono malo almuštva, koje njemu tverda ruka skupca podeljuje, ali hudobni od toga nikaj nezna.

[4]) Vu Žid. Věre osmehavec, i takov imenuje se vsaki on, koi pobožne ljudi kakti nevučene i praznověrne bedake zametče, i vse, kaj na službu božju spada, na osmeh postavlja. Ovakvi k-porušenju orsaga više doprinašaju, nego naj siloviteši kervolok. Ovi od 70. tolnačitelov imenuju se pogibelni ljudi, ljudi prez zakona, ljudi, koji se niti Boga niti ljudih nebojiju.

[5]) to je: volju k-zmutnjam nagnjenu.

9. Muder človek, ako se z bedakom pravda, ali se serdi, ali se smeje, nebude našel pokoja. [6])

10. Kervoločni ljudi odurjavaju nedužnoga: pravični pako iščeju njegvo življenje (občuvati).

11. Bedak vsega svojega duha napervodonaša, muder odvlači i njega za budučnost zderžava. [7])

12. Poglavar, koi rad posluša lažljive reči, bude same hudobne službenike imal. [8])

13. Siromak i věrovnik [9]) jesu se zestali: obodveh razsvětitel je Gospon. Gore 22, 2.

14. Kralj, koi vboge po istini sudi, njegva stolica bude na věke potverdjena.

15. Šiba i strahuvanje podeljuje mudrost: děte pako, kojemu se po njegvoj volji pušća, osramotčuje svoju mater.

16. Gde je vnogo hudobneh, tam je vnogo zločinstvih: i pravični budu videli njihovo pogublenje.

17. Podvučaj svojega sina, i on bude tebe obraduval, i tvoju dušu razveselil.

18. Kada proročanstvo prestane, bude se puk razperšal: [10]) koi pako obderžava zakon, bude blažen.

19. Sluga nemore se po rečih poboljšati, ako on razme, kaj ti veliš, pak iz zametavanja neče odgovoriti. [11])

---

[6]) z bedakom nebude na sudu nikaj dokončal, jeli on z njim z dobra ali iz zla bude govoril.

[7]) bedak pove vse, kaj zna; muder pako dobro razmišljeno mučanje obderžava.

[8]) Rominus veli: bolje je služiti sumljivomu, nego lehkověrnomu poglavaru. Poglavara, koi vuhobajavce, ili: prišeptljivce rad posluša, budu vsi pravedni službeniki ostavili.

[9]) Jedni: obteršitel; drugi: bogatuš; à pak drugi: siromak i bogatuš jesu med sobum skupa: obodveh oči razsvetčuje Gospon. Ovde je hotel Salomon reči ono, kaj se čteje pri Mat. 5, 45. Bog pušća svoje sunce izhadjati zverhu dobreh i zleh. Ali: on čini, da obodva jesu z svojum srečum zadovoljni.

[10]) ako věra prepada, i njeini navuki zametčeju se, postaje ljudstvo razvuzdano, i odeljuje se na razlučne naslědbe. Drugi pretežeju ove reči na vezdašnje Židovov razperšenje, koje se je dogodilo, poklam kam glas božanskoga navuka med njimi je zamuknul.

[11]) takov je tverdoglav, i mora se po oštroči poboljšati. Drugi: . . . kaj ti veliš, pak si neče k serdcu vzeti.

20. Jesili videl človeka na govorenje nagloga? od njega nadejaj se predi bedastoće, nego poboljšanja! [12])

21. Koi svojega slugu od mladosti prokšeno goji, bude potlam njega tverdoglavoga čutil. [13])

22. Človek serditosti podveržen obudjuje svadje: i koi se lehko daje razdražiti, bude stem bolje na grešenje nagnjen.

23. Za gizdostjum slědi poniženje, koi pako je poniznoga duha, bude diku zadobil. Job 22, 29.

24. Koi z tatom ortači, odurjava svoju dušu: spodobno koi se poziva na prisegu, pak neče odati (tatbine). [14])

25. Koi se boji človeka, bude hitro opal: koi se ufa vu Gospona, bude se izvisil.

26. Vnogi išćeju lice poglavara: [15]) ali od Gospona izhadja sud zverhu vsakoga. [16])

27. Pravični odurjavaju hudobnoga človeka: à hudobni merziju na one, koji na pravem putu jesu. [17])

Sin, koi obderžava reči, nebude pogubljen.

---

[12]) Vu Žid. više nadejaj se od bedaka, nego od njega.

[13]) Drugi: ako gdo svojega slugu od mladosti sprokši, zadnjić hoće istom kakti sin biti.

[14]) Vu Žid. koi čuje prisegu. Pri Židovih je bila navada na ime božje zaprisigati, da se istina bude govorila, i istom poslušanje ovakvoga zaprisiganja je se jemalo za naj vekšu prisegu, V. 3 Moj. 5, 1. — Po tom je bil zavezan na valuvanje istine. — Kriva prisega je naj strahoviteši grěh, kojega Bog nigdar prez kaštige nepušća; zato veli Salomon: koi nju včini, je nepriatel svojega življenja; kajti njega božanska serditost nemine.

[15]) Vnogi išćeju pred poglavara dojti.

[16]) oni išćeju pravicu dobiti, i to se nikomu nemore za zlo prijeti, ako neg pravem redom biva. Ako človek svoju pravdu Bogu izruči. On more serdca prigibati, kak hoće.

[17]) tomu je zrok razlučni mišlenja način: ar kaj krivičen ljubi, to pravičen nemore ljubiti: — i kaj ov ljubi, to on odurjava. — Medtem toga ovde je govorenje samo od činov, à ne od osobe, zato se veli: amicus personae, inimicus causae.

DEL XXX.

1. To su reči onoga, koi skupzbira, i je sin onoga, koi od sebe daje. [1]

Prorokuvanje, koje je govoril človek, z kojem je Bog, i koi od Boga z njim prebivajučega objačen, veli: [2]

2. Ja jesem naj nevučeneši med ljudmi, [3] i mudrost človečanska něje pri meni.

3. Ja se mudrosti něsem vučil, i neznam [4] Sveteh znanje. [5]

4. Gdo je zastupil vu nebesa, i dole stupil? [6] gdo je vetra vu svojeh rukah obderžal? [7] gdo je vode kakti vu opravu skupzvezal? [8] gdo je vse medje zemlji postavil? kak je njemu ime, [9] i kak je ime njegvoga sina, [10] jeli ti to znaš?

5. Vsako govorenje Boga je ognjeno, [11] šćit onem, koji se vu njega ufaju. Šolt. 11, 7.

---

[1]) Prav: Rěči (navuki) Agura sina Jakeovoga. Ovde stojiju reči: „Agur i Jake" pretolnačene. Primerom nekojeh Tolnačitelov je Agur skupzestavil ov del; primerom drugeh pod Agurom razmeva se Salomon, koj je bil Davidov sin, koi od sebe je daval božansku mudrost.

[2]) Drugi tolnačiju ovak: To su reči Agura sina Jakeovoga, navuki i govorenja človeka Leithiela i Ukala (to je: človeka, koi ima pri sebi Boga, tak je: koi ima pri sebi Boga, i ravno zato je moguć govoriti. Drugi drugać.

[3]) gledeć na ona, kaj ja sam ob sebi znam, koi prez Boga jesem samo tmica i neznanost.

[4]) iz samoga sebe.

[5]) to isto bi moral vsaki světa mudroznanec valuvati, pokehdob človečanski razum sam ob sebi niti more preseči skrovnost božanskoga bitja, niti vu kakvem odnošenju stoji ov svět z ovem bitjem.

[6]) Sada Agur daje zrok, zakaj človek sam sebi prepušćen, nema mudrosti, kajti nijeden človek nemore vu nebesa zastupiti, i od onud znanje nebeskeh stvarih dole na zemlju donesti.

[7]) sam sebi prepušćen človek nezna narave skrovnosti, kajti on z njimi nemore zapovědati; jedino on ima spoznanje narave, koi nju je stvoril, i koi z njum zapověda, Bog.

[8]) to je: med oblake, med kraje morja i potokov je zavjel.

[9]) Kakvo je njegvo bitje?

[10]) Mudrosti, koja od věka je bila pri njem (gore 8, 22.) Prisp. Sud. 13, 18.

[11]) po ognju skušano, čisto, po vse istinito. Šolt. 17, 32.

6. Njegvem rečjam nikaj nepridavaj, da nebudeš kaštigan, i da za lašca nebudeš znajdjen. 5 Moj. 4, 2: 12, 32.

7. Ja dvoje jesem prosil tebe, nje neskrati meni, predi nego vumrem.

8. Himbenost i lažljivo govorenje dalko odverni od mene,

Nedaj mi siromaštva niti bogatstva: podelji meni lestor k mojemu zderžavanju potrebna,

9. da ja morebiti presit nebudem zapeljan, da bi zatajil tebe, i rekel: Gdo je Gospon? ali da mene siromaštvo neprisili na kradju, ali na krivo prisiganje vu imenu mojega Boga.

10. Netuži (prez potreboče) slugu pri njegvem gosponu, da morebiti tebe nepreklinja, i da neopadneš. [12])

11. Je pokolenje, [13]) koje svojega otca kune, i svoju mater neblagoslavlja:

12. Pokolenje, koje se samo sebi vidi čisto, ter vendar něje oprano od svojeh gnjusobah.

13. Pokolenje, koje oči visoko nosi, i svoje trepavice na višak derži:

14. Pokolenje, koje mesto zubov ima meče, i z svojemi kutnemi zubmi žvači, da vboge na zemlji, i siromake zmed ljudih požere.

15. Pijavka ima dve kčere, koje veliju: donesi, donesi! [14])

Troja jesu nezasitna, a četerto nigdar neveli: dosta je.

16. Pekel, zaperta vutroba, i zemlja, koja se nezasitčuje z vodum, i ogenj koi nigdar neveli: dosta je! [15])

---

[12]) Vu Žid. da ti morebiti neostaneš krivec (akoli se sluga zbog potvorjene pregreške opraviči).

[13]) vezda se četveroversti nečemurneh napervostavljaju: nezahvalni, skazljivi, gizdavi i kervoločni.

[14]) pijavka je nezasitna; ona ima dve kčere, najmre ove dve reči: donesi, donesi! Njoj se prispodabljaju četvera sledeća. Drugi: Aluka ima dve kčere itd. Po Aluki razmeva se stanovita zver, od koje na istoku pripoveda se, da na svojeh persih nosi dve kčere, koje po svojoj nezasitnosti načinjaju takaj svoju mater nezasitnu. Z tem se prispodabljaju slědeča.

[15]) Ovde se po peklu nerazmeva město prokleteh, nego pokopališća, vu koja se nigdar dosta mertveh nepolaže. Neplodna žena je nezasitna, koja se zmir ufa, da bude zanosila. — Zemlja, koja, akoprem vnogo deždja opade, vsu vodu požere. — Ogenj pako, ako se na njega jošće tuliko derv deva, vendar vse požge.

17. Oko, koje svojega otca osmehava, i porod svoje matere zametava, naj potočni karvani izkljuvaju, i mladi orli požereju.

18. Troja jesu meni težka (za preseči), à četèrto je meni zevsema neznano.

19. Orla put na nebu, [16]) kače put na pečini, [17]) ladje put na sredini morja, [18]) i človeka put vu mladosti. [19])

20. Takov put je loterne žene, koja jě, i kada si je obrisala vusta, veli: něsem nikaj zla včinila! [20])

21. Po trojem se zgiblje zemlja, à četèrto nemore podnesti:

22. po slugi, kada kralj postane, [21]) po bedaku, kada se zasiti z-jělom: [22])

23. po odurnoj ženi, kada bude v-zakon vzeta, [23]) i po službenici, kada svoje gospe postane odvetek. [24])

24. Četvera jesu naj menjša na zemlji, ter vendar jesu mudreša od mudreh. [25])

---

[16]) ar se za njim skupsklaplja zrak, i tak nikakov trag za sobum neostavlja.

[17]) ar skupsferkana duče, i tak něje najti njeinega traga.

[18]) ar se za njum slapi i pak skupzhadjaju, i ni poznati traga.

[19]) Vu Žid. i k-děvici put človeka, na kojem se nikakovo znamenje pogubljenoga děvojačtva neopažuje.

[20]) kajti muž nikakovo segurno znamenje nad njum neopažuje, da se je njemu zneverila, i zato se derži za nedužnu.

[21]) kajti postane oholen, obteršuje ljudstvo, i postaje kervoločen iz straha, da nezgubi gospoduvanje.

[22]) kajti postane prevzeten, i drugem postaje nepodnesljiv.

[23]) kajti takva svadje i nemir obudjuje. Vu Žid. po pretiranoj ženi, ako se nazad vu tovaruštvo prime. — Od svojega muža zapuščena ali zanemarjena žena (5 Moj. 22, 15—17.) goji za čas svojega zaverženja jal i nazlob proti onoj, koju njoj njein muž predpostavlja. Ako se pako nazad vu milošču prijemlje, onda vsu svoju fantljivost daje svojega muža priložnici počutiti, i tak vsu hižu vu nered i nemir postavlja.

[24]) kajti ovakva navadno postane oholna. Vu Žid. ... službenica, koja svoju gospu je pregnala.

[25]) Sledeča živina je iz svojega naravskoga nagiba mudreša od vseh mudreh, koji sebi mudrost iz samoga sebi prepuščenoga razuma pribavljaju (gore red 3. 4.), ar ova živina ima svoju mudrost od Boga, i svoju vmetelnost zveršava z-vekšum segurnostjum i stalnostjum, nego človek ono, kaj se z-velikem trudom je navčil.

25. Mravlja, slabi puk, koi sebi ob žetvi spravlja hranu. [26])

26 Zajček, nemočen puk, koi sebi svoj stan na pečini napravlja. [27])

27. Kobilice, koje nemaju kralja, ter vendar skupa na jate van izhadjaju. [28])

28. Guščeri, koji se z-svojemi rukami trudiju, i vu kraljevskeh hižah prebivaju. [29])

29. Troja jesu, koja dobro hodiju, à četerto srěčno ide.

30. Oroslan, med vsemi zverinami naj jakši, neplaši se nikoga, skem se goder zestaje.

31. Pevec, z-košatemi boki, [30]) i oven: i kralj, kojemu se nigdo nesuprotstavlja. [31])

32. Ako se bedak izvisi, vidi se, da je bedak: ar da bi bil razmel, bi na svoja vusta bil položil ruku. [32])

33. Koi pako cecke jako stišče, da bi izmuzil mleko, van iztišče maslo: i koi se oštro vsekuje, van iztišče kerv: i koi na serditost draži, obudjuje svadje. [33])

---

[26]) Vid gore 6, 7, 8.

[27]) Stanovita fela zajčekov, koji se na jate skupa derže, i za svoju segurnost prebivaju vu duplih pečin.

[28]) kobilice, navadna neprilika na istoku, one se podižeju redno kakti šereg, i kam se dole spustiju, vse pod nikaj metčeju, ar su zevsema požeruhne.

[29]) stanovita fela čemerneh guščerov, koji se vu hižah zaderžavaju, i vu ista kraljevska stanja dohadjaju. Drugi: Pavuk, kojega noge imenuju se ruke, kajti z-njimi kakti rukami tke pavučinu, i vu njoj muhe lovi.

[30]) Drugi: popružen bojni konj. Drugi: hert z dobremi boki; i pak drugi: divji osel „Zebra" zvani, z-pasastemi, ili: brezastemi boki.

[31]) Agur prispodablja hod kralja k-stupanju troje živine, prez dvojmbe njemu na podvučenje, da dober kralj mora sebi vu občinskom ove živine dobre lastovitosti ili: sposobnosti pribaviti, najmre: gjegjernost oroslana, skoznjivost pevca, i primerom ovna, mora svojoj čredi napervo iti, i njoj pravoga puta kazati.

[32]) nebi se bil postavil na město, za koje něma sposobnosti. Vu Žid. ako si bil bedast vu prevzetnosti, i namislil zlo činiti, tak postavi ruku na svoja vusta (nespričavaj se, i naj hoteti prav imati)

[33]) vkroti svoju serditost, da, ako se morebiti nameriš na nagloga, svadja nepostane vekša.

DEL XXXI.

1. Rěči Lamuela kralja. [1] Vidjenje, [2] vu kojem njega je podvučila njegva mati.

2. Kaj anda? [3] moj ljubljeni! kaj anda, ljubljeni sin moje vutrobe, kaj anda, ljubljeni sin mojeh zagovorov?

3. Svoj imetek [4] nedaj ženam, niti tvoje bogatstvo onomu, [5] kaj zatira kralje.

4. Nedaj kraljem, o Lamuel! nedaj kraljem vina, [6] ar gde lada pijanščina, nikakve něje skróvnosti: [7]

5. da nepijeju, i pozabiju na pravicu, i preverneju pravdu dětce siromaka.

6. Jako pitje dajte žalostnem, i vina onem, koji jesu turobnoga serdca.

7. Oni naj pijeju, da pozabiju na svoje siromaštvo, i da se već nespomeneju iz svojeh muk.

8. Odpri tvoja vusta za němoga, [8] i za pravdu vseh, koji mimo prehadjaju. [9]

9. Odpri tvoja vusta, i odluči, kaj je prav, i dosudi pravicu vbogomu i siromaku.

10. Jaku ženu gdo bude našel? [10] njeina cěna je zverhu onoga, kaj iz daleka dohadja i od zadnjeh krajov.

11. Na nju se zanaša serdce njeinega muža, i njemu nebude menjkalo dobičkov.

---

[1] Lamuel znamenuje „Bogu posvetčen“ morebiti pridovek Salomonov, kojega njemu je dala njegova mati Bethsabea.

[2] božansko nazveščenje.

[3] káj anda moraš ti včiniti?

[4] tvoje moči i blago.

[5] ravno ženam. Vu Žid. niti tvoje pute onem, koji kralje zatiraju. Zapeljivem ženam, kraljev pokvaritelicam.

[6] to je: Lamuel! za kralje nepristoji se odviš vina piti.

[7] Vu Žid. Za kralje, Lamuel, za kralje (nepristoji se) vino piti; niti za poglavare opojljiva pitja ljubiti.

[8] koi se nezna braniti.

[9] vseh stranjskeh. Vu Žid. sirot. Perva i naj sveteša poglavarov dužnost je, da se vzimljeju za zapuščene, pomoči potrebne.

[10] krěpostnu ženu; ovde se nerazmeva, kak da se krěpostna žena nebi nikak mogla najti, nego da se redko nahadja.

12. Ona bude njemu vse svoje žive dni dobro, à ne zlo vračala. [11])

13. Ona je izkala vunu i predivo, i je zdelala poleg vmetelnosti svojeh ruk.

14. Ona je kakti tergovečka ladja: iz daleka donaša ona svoj kruh [12])

15. Ona se staje, dok je jošče noć, i plene daje svojem domačem, i hranu svojem službenicam. [13])

16. Ona pregleda polje, i nje kupi; iz sada svojeh ruk zasadjuje ona vinograd. [14])

17. Ona svoje boke paše z-jakostjum, i jači svoje ruke. [15])

18. Ona čuti i vidi, kak dobro je njeine posluvanje, i njeina posvět nevgašuje v-noči. [16])

19. Ona svoje ruke postavlja na velika, i njeini persti popadaju preslicu. [17])

20. Ona svoju ruku odpira vbogem, i svoje šake preteže proti siromakom. [18])

---

[11]) ona se skerbljivo ogiblje vsega, kaj bi njega znemiriti, ali razserditi moglo.

[12]) ženska marljivost zna iz naj dalečnešeh, to je: na oči gledeć iz naj menje znamenujučeh dugovanj hasen vzeti.

[13]) marljiva gospodarica ni pospana, ona se večer zadnja vleže, à vu jutro perva staje. – Ona se naj pervić skerbi, da njeina družina dobi potrebnu hranu i pilo. Ali: da vrěme k-delu neprikrati, ona predi nego se zorja započimlje, razdeljuje med družinu hranu, koju je po svojoj marljivosti pridelala. Vu Žid. i daje hranu družini, i delo službenicam (na razdelenje hrane i dela med družinu je skerbljiva vre zaran jutra)

[14]) ona misli kupiti polje i vinograd, kaj ona iz dobička svojeh ruk takaj čini.

[15]) na istoku, gde se duge oprave nosiju, da nepačiju pri delu, okol bokov podpašuju se, kaj pokažuje poslenost i marljivost.

[16]) ona nahadja vu svojem delu, i njegvem napredku veliko veselje, i kajti vidi, da njoj vsa dobro napreduju, obudjuje se na dvojverstenje svoje marljivosti, i na dnevno i nočno posluvanje, i to zadnješe pokažujû ove reči: i njeina posvět nevgašuje v-noči. Kaj to hoče reči: ona hasen svoje marljivosti nahadja tak veliku, da dělo predpostavlja snu; dapače, ako je potrebno, cělu noć sprevadja vu dělu.

[17]) starinska vremena presti je bila občinska navada, i naj vekše gospe něsu se sramuvale presti.

[18]) ona dela, ne samo da sebe i svoje obskerbi z-potrebnem, nego da takaj vboge more nadeljiti, i ovak si ona zvun vremenitoga dobička takaj božanski blagoslov pribavlja.

21. Ona se za svoju hižu neboji od pozebe snega; ar vsi njeini domači jesu z-dvojverstnum opravum oblečeni.

22. Ona sebi dela lěpo našvenu halju, bělo platno i škerlat je njeina oprava.

23. Njein muž je glasovit med vratmi, kada sedi z-večniki orsaga. [19])

24. Ona dela rubače, i nje prodaje, à pojase predaje Kananeancu. [20])

25. Moć i lěpota je njeina oprava: k-poslědnjemu dnevu bude se smejala. [21])

26. Ona svoja vusta odpira na mudrost, i na njeinem jeziku je zakon milostivnosti. [22])

27. Ona pazi na steze svoje hiže, i svoj kruh ne jě vu manguvanju. [23])

28. Njeina dětca se podižeju, i nju ozivaju blaženu: à njein muž, on nju hvali.

29. Vnoge kčere jesu si naspravile bogatstvo, [24]) ti pako jesi vse nadladala!

---

[19]) k-vratam je se skupshadjalo ljudstvo, kajti se onde jesu deržali sudi. Redna odeća pri občinskeh poslih služi človeku na poštenje, ar ona pokažuje redno hižno gospodarenje.

[20]) to je: tergovcu. Kananeanci jesu bili tergovci, i zato se vu obćinskom vsi tergovci jesu zvali Kananeanci.

[21]) Žene, koje svoju mladost vu veselju i čalarnostjah sprevadjaju, navadno moraju vu starosti stradati i tuguvati; suprotivno pako one, koje se tersiju Bogu i svojem mužem dopasti, zadnje živlenja dneve vu spoznanju izpunjeneh dužnostjah sprevádjaju vu veselju.

[22]) ona ni jezičljiva, dapače kaj govori, služi na podvučenje i poboljšanje: ona takaj nezapověda oštro i serdito, nego krotko i ljubko, kak se za žene pristoji.

[23]) ona pazi na svoju družinu, nju k delu priganja, dapače ona sama z njum posluje, i zato ne jě svoj kruh zahman.

[24]) Vu Žid. vnoge kčere jesu krěpostne.

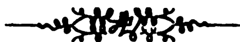
30. Himbena je dragota, i niščetna lěpota: žena, koja se boji Gospona, bude se hvalila.

31. Dajte njoj od sada njeineh ruk: [25]) njeina dela naj nju hvaliju med vratmi. [26])

---

[25]) naplatěte nju za njeine delo.

[26]) Od nje naj občinski govoriju njeina dela, navlastito pako jednoć na občinskem sudu.

Kazitel.

list.

